Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

B-1290

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Sacri eloquij pcenis celeberrimi fratris Michaelis Mediolañ. ordis minorum regularis obseruãcie opus pueriliſſimũ p aduẽtum et q̃dragesimãde peccato in genere ⁊ de trib9 peccatis principalib9. ſ. ſuꝑbia. auaricia. ⁊ luxuria.

Prologus.

Entencia eſt vera ⁊ p phiſlosophos approbata. volũtatem nr̃az non poſſe nec bonuz aliquod amare nec malum quidem ad modicũ odio habẽ. niſi ꝯditõnem boni ꝑcognoſcat. et acerbitatẽ mali preuideat. Quapropter bene philoſophat9 eſt pꝛĩceps phoꝝ Ariſtoteles pipateticoꝝ duxz° de aia dicens. Volũtas nõ fertur niſi in ꝑcognituz. Quod vtiqz affirmat clare et lucide Aurelius Aug9 nr̃. x. de trinitate. ꝑmo ſcribens. Firmiſſime nouimus non niſi nõ amari poſſe. Et quia oꝑpoſita habent fieri circa idem. nec vtiqz niſi cognita mala odiſſe poſſumus. Quia igitẽ in alio volumine predicabili de pnia nominato ſatis habundeqz ꝑ modicitate noſtri intellect9 collegimus ex dictis ſanctoꝝ et doctoꝝ antiquoꝝ. necnon et modernoꝝ illa q̃ maxime q̃ incitare debẽt ad penitẽtiã pagendam. atz etiam modum et ordinẽ bene penitendi ⁊ ſatiſfaciẽdi diffuſe docuimuſ ꝯgrue reſtat vt i iſto ſcdo volumĩe d̃ his maxime diſſeramus. de quibus penitere neceſſe eſt videlicet de vicijs et peccatis mortalibz q̃ oio relinquere et deteſtari ⁊ odio habere neceſſe eſt. ſi non tm̃ penam eternam cupimus euadere. vez etiam celeſtem patriam adire. Cum ergo vt p̃miſſum eſt voluntas non odio habeat niſi malum quod nouit. neceſſe eſt manifeſtare vicia et peccata. Qua de re intendẽs aliqua ꝑ paruitate ingenij mei ex zelo ſalutis nr̃e et animaꝝ omniuz modo p̃dicabili ⁊ declamatorio deſcribere. arbitrat9 ſum michil vtilius michil fructuoſi9 poſſe texere q̃ d̃ vicijs aias ad eternam dãnationem trahentib9 inſinuare ipa deteſtari ⁊ reprehendere. Eſt em̃ regla generalis q̃ initium ſalutis eſt noticia pcti. quo cognito p intelligentiam voluntas refugit p diſplicentiam veramqz pniam. Quare fit vt illi q̃ nõ curant ſcire peccata nullaten9 corrigant. Ait em̃ Epicur9. Corrigi non vult q̃ peccare ſe neſcit. Quãuis. n. due ſint partes gr̃ales iuſticie facere bonum et dimittere malũ iuxta illud Declina a malo ⁊ fac bonũ. attamen d̃m Hieronimum antiquũ ⁊ peritiſſimum non tanto ſtudio virtutes commendamus quãto vicia reprehendimus. Cui9 ratio in aperto eſt. Cum. s. vno tm̃ peccato damnemur ſine autez multis virtutibz coronemur. imo cũ vno peccato veniali ingredi patriam celeſtẽ non poſſum9. iuxz illud Apoc. vlt. Nichil coinquinatũ introibit in illã. Et ſi igitur due ſint vie vna que ducit ad gloriam. alia vero ad penã. ſicuti atteſtat̃. Lac. quidaz eloquẽtie fluui9 ſexto dinaꝝ inſtituẽ. aduerſus gẽtes. ca. iij. dicẽs. Due ſũt vie ꝑ quas humanam vitam ꝑgredi neceſſe ẽ. vna q̃ in celũ ferat. altera que ad inferos deꝑmat. quas et poete i carmib9 et phi in diſputationibz ſuis indixerunt. Et quidẽ phi alterã virtutum eſſe voluerunt. alteram viciorꝝ. d̃ ille. Michilominus in iſto volumine de altera via tm̃. videlicet viciorum deſcribere conabimur. Ait. n. Iſocrates phs et orator ꝑclarus. Verere crimina etiaz ſi falſa ſint. Nam pleriqz veritatez ignorant. opinionẽ autem diecturant. magis formida crimẽ q̃ damnũ. Plato vtiqz alius phs ingenuꝰ inquit. Triuꝑhus innocẽtie eſt nõ peccare vbi liceat poſſe. De vicijs igitẽ et peccatis aiaz in ignem eternum ducẽtibus dño diceden te tractare cupiẽtes d̃ ordine ꝑſequemur. qz primo ꝑ totum ſacꝝ tempus aduentus dñi de peccato in gñe deſcribem9. In ſacra vero quadragesima ſequenti de tribus principalibz vicijs. cum ſpecieb̃z eoꝝ. ſ. ſuꝑbia auaricia ⁊ luxuria late diffuſeqz aperiem9. Per aliã autem quadragesimã de reliquis quatuor vicijs capitalibus. gula. ſ. muridia ira ⁊ accidia cũ ſpẽbus ſuis. lucide et aperte ꝑdicabim9. Quibz omniũ viciorꝝ fiet apta omnibus notitia ad euadendũ penam eternaz et ꝯſequendum ſummã et imarcessibilẽ gloriã i ſecula ſeculorum. Amen

Dñica prima d̃ aduẽtu. d̃ denominatione pcti mortal' q̃t. ſ. modis noiat̃. et q̃re mortale d̃r. Sermo p̃m9 h9 opis.

Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere. Scribunt̃ hec verba ad Ro. xiij. et i epla occurrẽtis dñice Solent hoies ſicuti et omnia aialia ea que ſũt d̃m naẽaz auidi9 q̃rere. iocũdi9 poſſidere. ea vero q̃ ſũt ꝯtra naẽaz horribilius fugere. moleſtius ſuſtinere. Et ideo cum ſup oia ſit eis naturalis vita et mors ꝯtraria. qz omẽtator ſup ſcdo de aia ait. q̃ omẽ naẽaliter deſiderat ſui ꝑmanentiaz. Hinc eſt q̃ vita ipa eſt eis deſiderabilior et iocũdior. mors vero horribilior et moleſtior. Et cum vez ſit de morte corporis. aia vero ſit nobilior mcõparabiliter corpore ſi naturalem ordinẽ homo ſequat̃. ſicut de neceſſitate magis appetit vitam aie q̃

Digital library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

corporis·magis abhorrebit mortez aie q̃ cor
poris quia ꝯm phm scdo de gnatione· natura
semp desiderat quod melius est. Et in scdo de
celo et mundo et de senectute q iuuētute. Natu
ra mquit semp facit qd optimū est. Sed quia
michil potest auferre vitaz et inferre mortem
anime nisi peccatū mortale cui9 calamitatē et
damnuz qz ipsi miseri peccatores non cogno/
scūt i ipso continuo pmanent· demūqz pimunt
Et ab hac ignorātia siue inconsideratōne egri
tudinis ꝓprie oriē obliuio penitentie. Propte
rea Aug9·sup ps·l·ait. Nemo insanabilior ē
q̃ qui sibi sanus videt·. Et ad sile Sen·ad Lu
cillum ait epla·li. Non est extrinsecum malū no
strum· intra nos est·in visceribus ipsis sedet·
ideo ad difficultatē ipsi9 venimus qz egrota
re ignoram9·hec ille. Id circo crebro cogitaui
michil vtili9 fore q̃ tractare de grauitate ipsi
us peccati cui9 tanta est grauitas ut mox no=
minatū appareat audientibz horriduz abhomi
nabile detestandum fugiendum. Vñ Aug9·in
li·meditationū·ca·xxiiij·ait. Heu peccatū hor
rendum nomen·res detestabilis·nullo mō cō=
parabilis·cecus non videt foueā in quā cadit
insanus putat se debere quod facit· qz sponte
facit peccatum·videns et sciens p̄capitio se tra
dit·mors et tormenta quelibet tm̄ sunt ·et i se
feda nō sunt·qz ordinata sunt· peccatū i se ha
bet feditatem suā et i se trahit eternā infelici
tatem·melius em̄ est eligere tormentuz quod
per se feditatem eternaz nō attrahit q̃ pecca
tum quod cum feditate sua dolores iūgit·hec
ille. De peccato igitē i generali in isto sacro ad/
uentu ut pmisimus tractaturi i isto ꝯmone tm̄
de eius denominatione describem9· et q̃re mor
tale dicatur annotabimus. Propter qd verba
predicta apli Pauli assumpsim9·s·. Hora ē iaz
nos de somno·s·mortis peccati surgere. Ait em̄
quidam phus q somn9 est mortis imago. Dici
tur igitē peccatū somn9 siue mors triplici mor
te et consequenter mortale·

Primo morte nature·
Secundo morte culpe·
Tercio morte gehenne

Pars pma hui9 ꝯmonis in q̃ ponit q̃t modis noiat pcm·et q dicit mortale rōne mortis nate quam inducit·

Primo igitur i isto sermone aduertēdū
ꝯm Alex·de ales i secunda pte sume in
tractatu de peccato i generali q peccatum septē modis denominat. Primo pcm̄ di
citur macula mq̃tum pcm̄ mortale causat de=
formitatē partis supioris vel inferioris aie ·q
ita deponit defectum grē ·vel macula dicitur
mq̃tū imago dei deformat. Scdo pcm̄ dicit
viciū mq̃tū causat defectū bonoz naturaliuz
vt patebit inferius. Tercio pcm̄ dicit crimen
mq̃tum ē accusatōe et pena dignū· et dicit̄ cri
men ꝓpe pcm̄ mortale. Peccatū ē cōe ad mor
tale et veniale. Coiter tm̄ crimē et pcm̄ ouer=
tuntur. Vñ isidor9 vnum p altero accipit ·di·
Multi a crimine corruūt in crimen·q distingue
re sua facta minora ostemnūt. Quarto pcm̄ di
citur offensa·qz est ostra deū omne peccatuz·q
eo de9 offendit. Quito de scelus mq̃tū pcm̄
est spāliter i iniuriā dei cū maxime de9 offēdit.
Sexto de nephas mq̃tū pcm̄ maxie illicituz ē
psone ꝓpetrāti. Fas·n·idē ē qd licitū·nephas
idē ē qd illicitū·ita q scelus respicit deū quē
maxime offendit·nephas respicit psonaz que
maxime delinquit cui maxie illicitum ē. Septio
de culpa siue reatus mq̃tū obligat ad penam
eternam. Merito isto ꝓ oriē vnū dubiū·q=
re istis additur mortale. Et qz breuiter respō
det·mortale dicit̄ quia dignuz est morte vel
mortē inducit. Queritur de q̃ morte intelligit̄
Est·n·multiplex vita·nate gratie et glorie cui
respondet triplex mors·nature culpe et gehē
ne. A qua ergo morte dicit̄ mortale. Nā si dici=
tur mortale a morte nature·ꝯm ꝗ nulluz dicit̄
mortale nisi ad quod oseqreē ex debito mors
sed illud videtur tm̄ esse originale·ergo origi=
nale tm̄ esset mortale ·si ergo originali debet̄
mors nature·q̃re non similiter ipi actuali mor
tali de quo loquimur nūc·cū i vtroqz sit inobe
dientia. Si vo dicat̄ mortale a morte gehē
ne·hoc non videt̄ ouemēter·potest em̄ aliqd
esse peccatū mortale quod postea p penitētiā
deleatur·et sic nō sequatur mors gehenne·er/
go odicionaliter diceretur si·s·nō sequat̄ peni
tentia finalis. Nā nec mors gehēne ꝓprie vide
tur dici mors·in illa·n·viuit homo sentit et in
telligit que oia attestātur vite·ergo rē·Si ve
ro dicatur mortale a morte culpe·scdz hoc nō
videtur dici. Differētie em̄ opponunt̄ respectu
consimiliū qz differentie opposite respectu cōsi
miliū debēt accipi. Si ergo veniale nō respici
at nisi opositū pene eterne·mortale non dicet̄
nisi respectu pene eterne. Ad ꝗ respōdet alex·
vbi s·q peccatū mortale dicit̄ respectu dupli
cis mortis·pmo respectu mortis culpe·scdo re
spectu mortis gehenne·ꝗ respectu mortis ge/
henne causa est simul cum causato ·quia i infer
no simul est culpa cuz pena·respectu vero alte
rius causa est prius causato. Cū at dicitur pec
catum mortale respectu mortis gehenne intel
ligit̄ q q̃tum de se est causa·Vñ nisi destruat̄
ipm peccatum talis pena cōsequitur respectu
vero mortis culpe est causa oiuncta. Cū enim
peccat aliquis hmōi peccato aia separatur a
deo·vel prius separata elongatur ·nō at̄ sepa
ratur pcto veniali. Et iō terciū argumētū non
valet. Vñ exponit ipe Alex·illud Gen·n· In q̃
cunqz die comederis morte morieris. Nuocun
qz em̄ die comedit homo p delectatōnez que ē
contra deū morte culpe moritur. Nñ at q̃ritur
quare peccato actuali mors nate non debet̄

ꝯ pm 9 ꝯ
membro

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Respondetur q̃ obligatio mortis sequitur ex vtraq culpa·s·actuali et originali·actuali in primis parentib·originali in nobis·et sic vtrũq malum habemus· Ade·n· in quo fuit tota humana natura posita fuit illa lex·in quacũq die comederis ꝛc·et rõne eius obligata fuit posteritas nõ tm̃ ad mortem culpe·sed etiam mortem nature et gehenne· Vñ aug·in·xiij·de ciui·dei·ca·xij·ait· Cum queritur quã mortem deus primis parentibus cõminatus sit si ab eo mãdatum transgederẽtur acceptus·vtrũ anime an corporis an totius hois·an illam que appellatur secũda Respondendus q̃ omnes·et post sequitur Non tm̃ prime mortis partem priorem vbi anima priuat deo·nec tm̃ posteriorem vbi corpus p̃uatur aia·nec solum ipam primã totam vbi aia et a deo et a corpore separata punitur·sed q̃cquid mortis ẽ vsq ad nouissimam que secũda dicitur·qua est nulla posterior·cõmnatio illa completa est·ꝫ ille Habemus ergo mortem nature ꝓpter peccatum originale quapropter nõ possum ipam habẽ ꝫ se ꝓt actuale q̃uis p accidẽs possit accelerari· Ad illud vero q̃ obiciẽ de morte gehẽne q̃ nõ datur fauente penitẽtia Respondetur q̃ mortali peccato si pmaneat debet pena gehenne·ablata em̃ causa nõ est mirum si non sequatur effectus·quia cessante causa cessat effect·ij·phisicorũ Et quando subinfert q̃ mors gehenne non dicitur mors recte ꝓpter vite perpetuitatem·Dicas q̃ nõ dicitur mors opposita vite nature·sz opposita vite glorie·nec esset mors gehẽne ꝓpetua ñ eẽt vita eẽna ꝓpetua Vñ Aug· in·xiij·ꝫ ciui·dei·ca·ij·ait· In dãnatione nouissima q̃uis homo sentire nõ desinat tm̃ quia nec sensus ipse nec voluptate suauis·nec quiete salubris·sz dolore penalis ẽ·nõ immerito mors est poti appellata q̃ vita·hec ille Sũmatim ergo collige p̃dicta distincte ꝛ clare·atq cõclude q̃ peccatũ actuale in nobis dicit̃ mortale·primo a morte nature p accidens·quia·s·eo breuiatur vita·Patz ꝫ job·xxii· Impij sublati sũt ante tempus suũ· Et ps· Viri sanguinum ꝛ dolosi non di·di·fu·Item puer·x· Anni impiorũ breuiabuntur· Patet exemplũ in diluuio Gen·vij· Item i filijs jude Gen·xxxviij·Item in primitijs egiptiorũ Exo·xii· Item i submersione Pharaonis cum exercitu eius in mari Exo·xiiij· Item ·ij·Reg·vlt· Et·i·palipo·xxj· vbi legit̃ q̃ percussit dñs pestilentia israhel ꝛ misit pestilentiam de mane vsq ad tempus ostitutũ ꝛ mortui sũt ex plo a Dan vsq Bersabee septuaginta milia virorũ quando dauid fecit numerare populũ suũ· Et ideo cõminatus est dñs Leuit̃ xxvi·di Si non voluerit recipe disciplina sed ambulauerit ex aduerso mihi·ego ꝗ in cedã cõtra vos et pcutiam vos septies ꝓter pcta vestra·inducãq sup vos gladiũ vltorẽ federis mei Et ezech·xij·ca·inquit Ira mea super vniuersũ populum eius·gladius foris·pestis ꝛ fames intrinsecus·qui in agro ẽ gladio morietur· et qui i ciuitate sũt pestilentia et fame consumabũt̃ Et in multis alijs scripture locis Confirmat ista Aug·li·primo cõtum veteris et noui testamẽti·q·xxxiij·di·Nõ est deus mortis inuẽtor sz iudex quia mortis auctor peccatũ ẽ· Nũo autem deus poterat facere mortẽ q̃ nescit peccare·sed dum pcis tribuit ab ipso dicta est mors cũ nõ ex ipo sit sed ex hoie q̃ peccauit· Dũ em̃ vnũquẽq iudicat quid mereatur ab ipso ẽ·siue absolutio ad vitam siue reatus ad mortem· ꝫ ille Et sic patz prima pars principalis huius sermonis·

Pars secunda sermonis·in qua declaratur q̃ peccatum dicitur mortale a morte culpe·

Secundo in isto ꝫmone sciendũ ẽ q̃ peccatum dicitur mortale morte culpe· qd̃ tali modo declaratur Nam sicut corporalis vita causat̃ ex vnione aie et corporis per viuificatõem·ita vita aie ex vnione ipius et dei p gre inhabitatõnem· Vñ Ro vj· Gra dei vita eterna in xpo ihu dño nostro· Et Aug· sup ps·lxij· et habet̃ de pe·dis·i·c· itez idcirco·ait Cum em̃ deus sit vita aie aia vero vita corpis sicut corpus sine aia viuere non potest·ita non nisi deo pnte anima viuere valet·ꝫ ibi· Tũc dicitur viuens aia veraciter cuz deũ diligit eiqz obediendo copulat̃ Vñ Deut·xxx·ca· Elige vitam vt et tu viuas ꝛ semen tuum·et diligas dñm deum tuum·atq obedias voci eius·ipe est em̃ vita tua· Et qz ꝫm phm i li· topicorũ· sicut se habet ꝓpositum in ꝓposito ita oppositum in opposito·sequitur· Nũ sicut mors corporis puenit ex sepatõe anime ꝛ corpis·ita mors aie puenit ex sepatõe ipsius et dei Vnde Aug·in xiij·de ciui·dei·ca·ij·ait Mors aie fit cum eã deserit deus·sic corpis cum idem deserit aia· Et i ·iiij·de trin·ca·iij·ait· Aie mors impietas est et mors corpis corruptibilitas p quã fit aie a corpe abscessus· Sic em̃ aia deo deserente·sic corpus aia deserente moritur·ꝫ ille Et Remigius sup eplam ad Eph·ait· Sicut recedẽte aia moritur corpus·ita recedente deo moritur aia·ꝫ ille· Tunc vero deus recedit et sepatur ab aia cũ peccato consentit et non aliter· Vñ Sap·i· Peruerse cogitatõnes sepant a deo· Et ij· Spiritus sanctus effugiet disciplinam fictum et auferet se a cogitatõibus que sunt sine vtilitate ꝛ corripiet̃ a supueniente iniquitate· Et Sapie xvj·ꝫ· Homo autem p malitiam occidit aiam suã·ꝫ ibi· Sicq restat vt p peccatũ aia a deo sepetur qui est vita eius·sicq corruat sicut cadauer anima recedẽte· Et sic intelligitur illud Ezech·xviij· Aia que peccauerit ipa morietur Nũ autem peccator videatur viuere p vitales opatõnes dum·s·mouet̃·comedit·bibit·dor

Digital Library (repository) of Tomsk State University http://vital.lib.tsu.ru

mit·ambulat·ridet·loquit· sentitqz p omnes
sensus·ex his non spūalis sed corporalis vita
monstrat·cum sit in aia mortuꝰ et corpe solo
viuat·Vñ Augꝰ·vbi s·ait· Impiorꝫ nāqz in
corpibus vita·non aiarꝫ sed corporꝫ vita est
Hinc Apoc·iij·ca·dicitur Nomē habes q̃ vi
uas et mortuus es Nomē quippe habet pecca
tor q̃ viuat apud hoies qui solam vitaz corpo
ris intuentur·sed reuera mortuus ē apud deuz
qui mortez aie recognoscit·Propterea rursus
isdem egregius doc·Augꝰ·sup Apoc·ait Nō
moritur nisi qui mortale crimē admiserit·vm il
lud qd̃ scriptum ē· Aia que peccauerit ipa mo
rietur Vñ quod peius est multi in corporibus
viuis aias mortuas portare noscunt Et super
joh·vmone·xlvj·idez ait Quo modo moritur ca
ro amissa aia q̃ vita eiꝰ est· sic moritur aia amis
so deo qui vita eius est Et vmone·xlviij·idem
ait Omnis qui peccat moritur·ꝯ mortē carnis
omis homo timet·mortez aie pauci·p morte
carnis que sine dubio q̃nqz ventura est curāt
omnes ne veniat·inde est q̃ laborant·laborat
ne moriat homo morituru·et non laborat ne
peccet homo in eternum victurꝰ·et cū laborat
ne moriatur homo·sine causa laborat·id enim
agit vt multū viuat vt mors differatur nō vt
euadatur Si aūt peccare nollet non laboraret
et viueret in eternū·hec ille· Aurelius doctor
Augꝰ Et sic patet secūda ps principalis huiꝰ
sermonis

Pars tercia sermonis·in qua declaratur q̃ peccatum dicitur mortale etiaz morte gehenne

Tercio in isto sermone cōsiderandu est
q̃ etiaz peccatum dicitur mortale mor
te gehennali quod pbatur per illud
ps·Sicut oues i inferno positi sūt·mors depa
scet eos·de qua Sap·rursū admonendo Sap·
·i·ait Nolite zelare mortē i erroze vite vestre
nec acquiratis pditionem i operibus manuum
vestrarꝫ Hanc mortez ommatur xps joh·viij
In peccato vestro moriemini Hāc enim mortez
peccator incurrit cum postq̃ se spiritualiter oc
cidit in anima·tandē i corpore moritur·quaz
pheta pessimam mortez vocat di· Mors pec
catorum pessima ut·s·intelligamꝰ primā esse
malam·secūdam peiorem·vt ipa que est tercia
pessima sit Prima siquidem ē mala· quia p
sternit corpus sumēdo animaz Cū autem cor/
pus sit bonū·sequitur q̃ eiꝰ mors sit mala·qz
boni mala est corruptio Secūda peior· quia
perimit animaz que melior ē corpe·si·n· boni
mala ē corruptio·sequitur q̃ sit peior corruptio
melioris Tercia vero pessima· quia vnum
quodqz occidendo in morte separatur et tan
dem rursum i morte copulatur· Vñ Augꝰ xiij
de ciui·dei·ca·ij·ait Ergo vtriusqz rei id ē to
tius hominis mors ē·cum aia a deo deserta de
serit corpus·ita nec ex deo viuit ipa nec corpꝰ
ex ipa Huius autez totiꝰ hominis mortē illa
sequitur quam secundam mortez diuinorꝫ elo
quiorum appellat auctoritas Hanc signat salu
ator vbi ait Timete eum qui habet potesta
tem corpus et animā perdere in gehennā· Et
ꝗ Illa autē mors est grauior q̃ omniū malorꝫ
pessima q̃ non fit separatōne aie et corporis·sz
in eternam penam potiꝰ vtriusqz oplexu·ibi
econuerso non erunt hoies ante mortem et pꝰ
mortem·sed semp in morte· ac p hoc nunq̃ vi
uentes nūq̃ mortui·sed sine fine morientes Nū
q̃ em̄ erit homini peiꝰ i morte q̃ vbi erit mors
ipsa sine morte·hec ille Et hanc mortē significa
uit iere·xvij·ca·di· Duplici contritōe contere
eos Ps·dicimꝰ etiam illam mortē esse pes
simam· Prima em̄ mors mala est cum sit pena
culpe seu pcti Vnde Augꝰ vbi s· Mala mors
est·quia stipēdiū peccati· Secūda vero mors
cum sit ipsa culpa cui adhibetur ipa corporalis
mortis pena erit peior· Tercia autez culpa est
simul cū pena·semper em̄ pmanēs in culpa pe
nam quoqz perpetuat Vñ dicit Cesariꝰ· Quia
nō recipit causa remediū ideo carebit fine sup
plicium Et ita sequit· Nd̃ cum pena sit mala·
culpa peior·culpa cū pena simul erit pessima·
Item a prima morte omnes resurrecturi sumꝰ
·i·Cor·xv· Omēs quidē resurgemus A secun
da morte pauci resurgent·quibus paucis dici
tur Col·iij· Si osurrexistis cuz xpo·rc·i·joh·
·iij· Nos scimus qm̄ translati sumus de morte
ad vitam A tercia vero nullꝰ vnq̃ resurget·
sicut dicitur puer·xj· Mortuo homie impio
nulla erit vltra spes· Vñ isa·xxvj· Morientes
non viuant·gigantes non resurgāt· Quod tñ
non ita dicitur q̃ oio non resurgant·sed qz nō
resurgent ad vitam eternaz Vñ Antiocho·ij·
Machab·vij· sicut cuilibet damnato dicere cō
uenit sic dicitur Tibi em̄ etiā resurrectio ad vi
tam non erit· Si igitē prima mors est mala a q̃
omnes resurgent· secunda peior a q̃ pauci ·ter
cia erit pessima a q̃ nulli · A qua vtiqz liberet
nos deꝰ per gratiā vitandi peccatū·necnon q̃
penitendi de peccato vt ab ipa morte gehēne
liberati peruenire possimus ad illud regnum
vbi nulla mors sz incorruptibilis q̃ incōmuta
bilis vita manet i secula seculorꝫ Amen

Feria secunda post primaz dominicā de aduentu·de peccati formali diffinitione·scdm·s· q̃ formaliter considerat·

Sermo secundus·

Hora est iam nos de somno
surgere Scribuntur hec verba
ad Ro·xiij· et in epla pcedentis
dnice· A philosophis em̄ didici-

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

mus fratres carissimi q̃ de vnaquaq̃ re oportet primo cognoscere quia est · secundo quid est. Et quia tractaturi de peccato i genere · q̃ ipm peccatuz fit ex precedẽti ꝯmone satis abunde clareqz patet · cũ videlicet euidentissime demõstratum sit mortem ex peccato causari · quã quotidiano experimẽto adesse videmꝰ ex quo sequit̃ peccatum esse nulli dubiũ fore · cũ regula sit phisica et generalis · effectũ non esse sine causa. Idcirco in pñti ꝯmone necesse est operã dare vt diffinitõez peccati · necnon et quidditatem inuestigemꝰ ut cognoscamus illud a quo p penitẽtiam hortat̃ apostolus i verbis preassumptis assurgere · di. Hora est iam nos de somno · i · de peccato surgere. De diffinitione ergo peccati scribere intendentes · sciendu q̃ varie et diuerse diffinitões de peccato assignate sunt a doctoribus antiquis · sed cum philosophus dicat · vj · topicoꝝ · viij · metaph̃ · a p̃mo elencoꝝ · q̃ vnius rei vna debet esse diffinitio ait. Alex · 8 ales i secũda parte sũme · in tractatu de peccato actuali i genere · a Tho · in p̃ma scde · q · lxxj · arti · vj · et in · ij · scripto · dis · xxxv · arti · ij · in corpore questionis a Bonauẽtura ibidẽ in questionibz litteralibus · diuersimo depcedentes · tamen idem concludentes · s · q̃ diuerse diffinitõnes de peccato dãtur ꝯm diuersas eiusdem peccati consideratões. Est · n · ꝯm ph̃m · viij · metaph̃ · triplex diffinitio. Vna que datur per materiam tm̃ · vt cũ dicitur. Domꝰ est q̃ constat ex lapidibus et lignis. Alia est que datur p formaz tantũ · vt cum dicitur. Domus est quoddã compositũ prohibens nos a chaomatibz et imbribus. Tercia est que dat̃ per vtrũqz vt cũ dicitur. Domꝰ est quoddam cooperimentũ constans ex lapidibus et lignis phibens ꝛc. Possumus ergo loqui ꝯ peccato formaliter et materialiter. Ideo aliqñ diffinitur peccatum p priuatõnez · aliquãdo per positõnez · quia quedaz sunt vt dictum est diffinitiones formales · quedaz materiales · a vtroqz modo peccatũ diffinitur multipliciter. Cõsiderãdo ergo peccatũ formaliter tm̃ · i isto sermone causa breuitatis · s · scꝯm q̃ dicit priuatõnez que ẽ forma peccati · dantur tres diffinitõnes ꝯm q̃ peccatum tripliciter consideraẽ. Primo mõ consideratur peccatũ imq̃tũ dicit recessum a bono · a sic datur prima diffinitio q̃ ẽ Augꝰ · in libro de ciui · dei di. Peccatũ est absentia bõni vbi debet esse. Secꝯo modo consideratur peccatũ imq̃tum dicit recessum a rectitudine naturę · et sic dat̃ secunda diffinitio que est Damasci di. Peccatũ est ab eo quod est scꝯm naturaz · i id quod est preter naturam auersio. Tercio cõsideratur peccatuz ꝓut dicit recessum ab omnis boni complemento · a sic datur tercia diffinitõ que est etiaz Augꝰ · in libro de libero arbitrio di. Peccatum est spretis incõmutabilibus bonis · cõmutabilibus bonis adherere · h̃ ille. Secundũ quas diffinitiones tres conclusiones in isto sermone annotabimus

Pars p̃ma hꝰ ꝯmonis · in q̃ ponit̃ vna oclusio sup p̃ma diffinitõe · s · q̃ pctm ẽ bonitatis humane nature priuatiuũ ·

Primo in isto sermone ponitur vna oclusio q̃ · s · peccatum est bonitatis humane nature priuatiuũ · que fundat̃ in prima diffinitione · di. Peccatũ est absentia boni vbi debet esse. Cui ocordat alia diffinitio eiusdem Augꝰ · di · in li · de natura boni. Peccatum ẽ corruptio modi speciei a ordinis · Ad quoꝝ claram noticiam notanduz ꝯm Ricar · in · ij · dis · xxxv · arti · ij · q · iij · a Bonauenturã ibidez · q · i · a Alex · in · ij · in tractatu de malo · q̃ modꝰ species et ordo considerãtur in eadẽ re ꝯm diuersas oparatõnes a relationes ad idem. Attẽdũtur em̃ in vnaquaq̃z creatura ꝯm q̃ ipa est vestigiũ creatoris · quod quidẽ vestigiũ cõsistit in oparatione creature ad creatorem · scꝯm q̃ triplex est genus cause vt dicunt theologi in p̃mo. Ita q̃ modus ẽ in re imq̃tum habet deũ p causa efficiẽti · ex ꝯ em̃ mensurata est. Species imq̃tum habet deum p causa exemplari · ex hoc em̃ speciosa est. Ordo imq̃tum habet deũ p causa finali · eo em̃ ipo ordinata est. Sed qꝛ omne bonum deũ respicit sub ista triplici habitudine · ideo res quãtuz habet de bonitate tãtum habet de specie modo a ordine · et ecõuerso. In anima aũt ad presens considerare possumus triplex bonũ. Bonum absolutum spectãs ad naturalẽ pfectionem suam. Et bonũ naturalis aptitudinis ad virtutẽ. Et bonũ gratuite virtutis. Et q̃libet istoꝝ habet suum modũ speciem a ordinez. Et quia bonũ primo modo dictũ p peccatum nec corrũpitur nec minuitur. Ideo modus species a ordo illius boni p peccatum nec corrũpũtur nec minuũtur. Et qꝛ bonum scꝯo modo dictũ p peccatũ minuit̃ sz non totaliter tollitur · ut dicetur ꝛ. Ideo modꝰ species et ordo illius boni per peccatũ minuũtur · sed non totaliter tollunt̃. Et quia bonũ tercio modo dictũ p peccatum mortale tollitur totaliter q̃tum ad formam virtutis q̃ ẽ gratia gratum faciens quia peccatũ mortale nihil opatur secum de gratia gratum faciẽte. Ideo modꝰ species a ordo illius boni totaliter tollũtur p peccatũ mortale. Nꝯ si dicat̃ ph̃s · x · metaph̃ · ait · Nõ otingit plura vni esse otraria · sed modus species a ordo sũt plures res · ergo nõ cõtrariant̃ vni peccato · cũ ergo peccatũ corrumpat in aia bonum · ratõne otrarietatis videtur q̃ corruptio cuiuslibet istorum nõ sit effectus vnius peccati. Ad hoc respondet̃ ꝯm p̃dictos doctores q̃ a si vni non possit esse otrariũ nisi vnũ p̃mo et directe · plura tñ possunt repugnare vni ex osequenti et indirecte. Dico ergo q̃ peccatũ p̃mo et directe opponit̃ ordini i debitũ

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

finem. Et quia quātū res ordinatur in finē. tm̄
respicit deū sub ratōne cause efficientis ⁊ exem
plaris. Idcirco quātum per peccatū corrūpi
tur de ordine rei. tm̄ corrūpitur ꝟ re modo et
specie. Vnde ꝗ tria i omī re equalia sunt inter
se. et vbi diminuūtur vel corrūpunt̄. equaliter
diminuūtur vel corrūpūt̄. Cuiꝰ ratio ē. quia
quodlibet malū culpe mtātū deordinat. inquā
tū facit deo dissimilē. ⁊ intantū dilongat a deo
ita ꝙ quēadmodū ḡtia equaliter reddit aiam
ordinatam et speciosam ⁊ potētē in bonū tan=
tū vel i maius. et quēadmodū i gloria similit̄
est adequatio dotiū. sic etiā i culpa equalit̄ fit
priuatio horū trium. Et ideo sicut dicit̄ visio i
gloria esse tota merces ꝓpter onerionem ⁊ eq̄
litatem i dotibz gloriosis. sic etiā ut dicit̄ Augꝰ
in libro. lxxxiij. questionū. totum nomē mali ꝟ
speciei priuatōne repertuz est. non quia ꝙ ma
lum solum species priuet̄ vel principalius sed
quia i priuatōne speciei intelligit̄ priuatio ali
orum. Sūmatim ergo ista recollige. Malum
culpe habet consistere contra aiam rationalez
mq̄tum est voluntarie operans. Voluntas at̄
tunc bona est cum habet moduz specie ⁊ ordi
nem sicut debet. Et tunc bona ē qū in mouēdo
siue i operando ꝛtinuatur diuine voluntati vt
principio mouendi ⁊ cōformatur ei vt regule
dirigendi. ⁊ vnitur ei vt fim quietanti. In pri
mo est bonum modificatōnis. in scō bonū spe
cificationis. in tercio bonuz ordinatōis. Pri
mum ergo istorū bonorū ē modificationis. Nā
deus ipe talē modum imposuit hoī. ut si recte
regulet̄. deus ab ipo sup omia diligat̄. nihil
homo preter eius voluntatē audeat appetere.
nichil ei ꝛtrarium possit desiderare. sed semp
illud in oratōe dnica dicere. Fiat voluntas tua
sicut in celo et in terra. Sup quibꝰ verbis Cy
prianus et etiā Augꝰ. i libro de oratōe dnica
canunt dicentes. Voluntas dei quā xps fecit ⁊
docuit est humilitas i ouersatione. stabilitas i
fide. verecundia i verbis. i factis iusticia. i opi
bus misericordia. in moribz disciplina. iniuriam fa
cere non nosse. et sibi factā posse tolerare. cum
fratribus pacē tenē. deuz ex toto corde dilige
re. amare i eo ꝙ pater ē. timere ꝙ deꝰ ē. cristo
nihil preponē oio. quia nec vobis ille quicq̄
ꝓposuit. caritati eiꝰ inseparabiliter adherere.
cruci eiꝰ fortit̄ ac fidēter assistē. qū ꝟ eiꝰ noie
ac honore certamini exhibē i ope ostātiā quā
in ꝟmone ofitem̄. i q̄stione fiduciā qua aggre
dim̄. i morte patiētiā q̄ coronam̄. ꝗ illi. Ecce q̄
pulcher modꝰ et multū desiderādus. qr teste
ꝓpha. vita i voluntate eiꝰ. s. dei. Hinc idē ipse
ꝓpha clamat. Doce me facē voluntatem tuam
qr deus meꝰ es tu. Sed pcēm hanc modifica
tionem destruit vt sicut semp debebat deside=
rare bonuz hō peccator q̄tidie desideret malū
qr puer. xxi. Lucerna impiorū. s. pcōrū pec=
catum est. Nā ⁊ si aliqꝰ bonorū pdictorum fa/
ciant peccatores. tm̄ quia nō faciunt nec facere
possunt donec existunt i peccato ꝟm volūtatē
dei. deficit in eis bonum illud modificationis.
Secm bonum istorū dicitur specificatōis siue
decoratōnis. Quis ē em̄ i hoc mundo decor aie
Nunquid ē sciētia. Nunq̄d eloquētia. Nunquid
fortitudo. Non. Sed quid ē. Est virtus. ē gra
tia gratum faciens. Naz phs. vij. ethicorū ait.
Sicut bestie nō est virtꝰ nec malitia. sic nec ꝟo
est aliquid honorabilius virtute ⁊ Seneca dicit̄
Vnuz bonum hoīs est ipa virtus. et ideo dice
bat Apuleus phus Generosus ē. parētes lau=
das. diues ē. nō crede fortune. validus ē. egri
tudine fatigabitur. iuuenis ē. abit i senectutē
formosus ē. expecta paulisper ⁊ nō erit. Ac si
bonis ꝟtutibus ⁊ artibz doctꝰ et apud me eru
ditus est ⁊ quātuz licet sapiens. tunc ipm ho=
minem laudas. hoc. n. nec a patre hereditariū
est. nec a casu pendulū. nec a corpore caducuz
nec ab etate mutabile. ꝗ ille. Et ideo i Auten.
de monachis. ꝯ. i. colt̄. i. ostī. v. dicit lex impe=
rialis. Vir deo amabilis et famosissimꝰ i ouer
satione sancta. longeuū vite sue pagens tēpꝰ
pollens autem ⁊ animi ꝟtutibz ⁊ corpis opa
tionibus. qr i eo gratia dei reluceret. hec ibi. Ec
ce ergo decor aie qualis est. qr virtꝰ ⁊ gratia
Sed istum decorē istā speciē ⁊ pulchritudinē
q̄s auferre potest solum pcēm mortale. Tren.
iiij. ca. Denigrata est facies tua sup carbones
Hinc est ꝙ deꝰ amans creaturam suā ut bonā
mq̄tum ab ipo factam. sic peccato denigratā
odit. qr per peccatum eiꝰ inimica facta est. Vñ
Augꝰ. xij. de ciui. dei. ca. iij. ait. Dicunt̄ autem
in scripturis inimici dei. q̄ nō nata sed vicijs eiꝰ
aduersant̄ impio. nihil ei nocē valentes. ꝗ sibi
inimici em̄ fūt resistendi voluntate nō ledendi
potestate. deꝰ nanq̄z imutabilis est et oio icor
ruptibilis. idcirco vitiuz ꝙ quod resistūt deo
qui appellāt̄ inimici. nō est dei sed iporū malū
hec ille. Propter. s. pditōnem tāte pulchritu
dinis. Tercium quidē bonum dicit̄ ordinatio
nis. quod nichil aliud ē q̄ ꝙ hō in deū oēs su
as cogitatōnes locutōes et opatōes tanq̄ in
vltimū finē dirigere debet. sicut apl's. i. Cor. x
ca. ait. Omnia i gloriā dei facite. Ex quo sequi
tur ꝙ hō ordinat̄ i deum tanq̄ in finem. et ad
osequendam gloriā factus ē. Vñ Augꝰ i libro
ench. et habet̄. ij. sniarū. ait. Fecit deus creatu
ram rationalē que sūmū bonū itelligeret itelli
gendo amaret. amando posideret. possidēdo
frueret̄. hec ibi. Sed hō ꝙ peccatuz priuatur
ꝟ bono. nam in peccato existētes omia q̄ agūt
nō ad gloriam dei sed ad suam vtilitatē ⁊ glo
riam faciunt. Et ideo de ipsis Sap. ij. dicitur.
Excecauit eos malitia eorū. Quapropter pdit
etiam eternum bonū. Vñ Greg. i. moral. ait.
Quid paradiso iocundiꝰ. quid celo securius. ⁊
tm̄ homo ex paradiso ⁊ angelus e celo peccan=
do cecidit. hec ille. O magna stulticia. ꝓpt̄ mo
dicā delectatōnem ꝑsentez pdit homo eternā
vēturā. Propterea Her. ait. Ve ve ve vapor

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

est modicũq; durat mortale pctm q̃ vitã amit
tis eternã. Et Aug9. ait. Non est maior stulti
cia q̃ ꝓter delictũ mometaneum pdere bonũ
eternuz. Ecce ergo qr p peccatũ priuat̃ homo
omni bono. ⁊ efficit̃ bestia. iuxta illud ps. Ho=
mo cũ in honore essz nõ intellexit. ꝏparatus ẽ
iumentis insipientibus ꝛc. Concludũt g̃ docto
res q̃ pctm nihil aliud ẽ nisi ꝑuatio boni. Si=
cut em̃ cecitas videt̃ esse nihil. ⁊ tñ hoiem lu=
mine ꝑuat. ita peccatũ cum nihil esse dicat̃ ho
mmẽ annihilat. quia ab ipsis bonis ipm vtiqz
retrahit i quibus deus esse disposuit. Et ideo
Aug9. i libro de religione dixit. Peccatũ non
est appetitio malaꝝ naturaꝝ sed desertio me/
liorꝝ. Et in libro ench. ca. vij. ait. Quid ẽ autẽ
aliud quod malum dicit̃ nisi priuatio boni. sic
corporibz animalium nihil aliud ẽ morbis et
vulneribus affici q̃ sanitate ꝑuari. Et in libro
q̃stionũ noui ⁊ veteris testamẽti. q. i. idẽ dic̃
Nihil ẽ malum nisi priuatio boni dũ inconcessa
ꝑsumuntur. aut ꝏcessa inordiata fiũt. Et i libro
viij. sup Geñ. ca. xxij. idez inquit. Nulla natura
est mala. sed boni amissionem malum accepit.
Et in libro de ciui. dei ca. iiij. Mali nulla nat̃a
est. sed amissione boni ⁊ amali nomẽ accepit.
Et in libro de fide ad Petrum pte secũda ca.
xviij. Malum em̃ nihil est nisi priuatio boni.
Vñ constat g̃eminum esse creature rõnalis ma
lum. i. vnum m q̃ uolũtarie deficit a sũmo bono
creatore suo. alteꝝ quo i vita punietur ignis
eterne supplicio illic passura iuste quod h̃ ami=
sit iniuste. ⁊ quia ordinem i se non seruauit di
uine institutionis. ordinem diuine non effugi=
et vltionis. hec ille. Aurelius doctor. Qualit̃
autem intelligantur predicta declarat aperte
dñs Bonauentura in. ij. dis. xxxiiij. arti. ij. q. iij
di. q̃ malum siue peccatum potest accipi dupli
citer vno modo abstractiue. alio modo ꝏcreti=
ue. Sedm at̃q; malũ ꝏr concretiue sic ꝏcernit il
lud quod deformat. vel aliquam actionem vel
aliquam substantiam. et sic ꝏr malum res mala
vptote actio mala ꝯ aia mala. ⁊ h̃ mõ malũ ali
q̃d ẽ ⁊ hz esse nat̃e. Si at̃ aliqñ dicatur ipa res
mala siue peccator nihil esse. hoc dicitur q̃tũ
ad bene esse. quod quidem est ordinatum esse.
Vnde cuz dicuntur homines nihil fieri cũ pec
cant. hoc nõ dicitur quia omni esse priuentur. h̃
quia priuantur esse ordinato quod quidem est
esse completum. de quo dicit Boetius. Esse est
quod ordinem retinet. seruatqz naturaz. Sedz
autez q̃ malum dicitur abstractiue. hoc modo
peccatum in recto siue in predicatõne formali
nõ est aliquid sed nihil. quia nõ est ens nec bo
num sed priuatio boni. Nuãuis aũt malitia vt
peccatum nihil sit i recto. est tamẽ alicui9 i ob
liquo. vel alicuius entis vt subiecti. quia est in
aliquo ente. nõ em̃ est omnimoda priuatio siue
annihilatio. vel alicui9 entis ut oppositi. vtpo
te boni. malum em̃ ẽ priuatio boni. Et quia sic
est priuatio boni vt tamen nõ fit oĩmode boni
annihilatio. sic ꝑuat bonũ q̃ relinquit aliud bo
num. Vñ sic ꝑuat bonũ gratie q̃d relinq̃t bonũ
nature. sic priuat actũ vt relinquat aptitudinẽ
sic priua bonũ q̃tum ad defectũ vt tñ in subie
cto relinquat debitum. Et ideo malũ abstracti
ue sũptum formaliter loquendo ꝑuatio est. Et
hec est prima conclusio i notificatione peccati
Iam ad alias breuius transeamus super ꝑma
diffinitõe assignata. Et hec dicta sufficiãt q̃tũ
ad primam partẽ huius sermonis

Pars secunda huius sermonis. in qua ponitur alia conclusio super secunda diffinitione peccati scz q̃ peccatum ẽ rectitudinis humane nature destructiuum.

Secundo i isto sermone ponitur alia cõ=
clusio. s. q̃ peccatum ẽ rectitudinis hu
mane nature destructiuũ. que fundatur
in secunda diffinitione pcti data a Damas. di.
Peccatum est ab eo quod ẽ ꝑm naturã. i. a vir
tute. ad id quod est preter naturã. i. vitiũ auer
sio. Hinc ad maiorem huius diffinitõnis decla
rationem oritur vnum dubiũ. Vtꝝ per pecca
tum possit diminui aliquod bonum nature. Et
videtur q̃ non. quia Dyo9 ait. Nihil opponit̃
nature. et nihil existẽtiũ corrũpitur i eo quod
est essentia vel natura. Nõ si veꝝ esset q̃ pec=
catum nihil diminueret ⁊ corrũperet de bono
nat̃e seq̃ret̃ q̃ pctor peccare nõ possz. Cui9 rõ
est. qr cũ peccatũ sit alicui9 boni corruptio et
nõ esset boni nat̃e. ergo solũ corrũpet bonum
gratie. h̃ peccator nõ hz gr̃az. ergo ꝛc. sz hoc
est falsũ. quia peccatores peccare ꝑnt. Ad hoc
respondetur ꝑm Bonauẽturã in. ij. dis. xxv. ar
ti. i. q. i. ⁊ Ricar. ibidẽ arti. ij. q. i. q̃ cuz pecca
tum sit aĩe deformatio nec possit itelligi aliq̃d
deformari et obscurari sine amissione alicuius
pulchritudis. necesse ẽ p pctm itelligi aliq̃d i
nobis corrũpi etiã nat̃e. Ad q̃d itelligendum
notandũ q̃ pctm ñ ẽ q̃liscũq; ꝑuatio. nec cuius
cũq; boni. nec i quacũq; creatura repta. h̃ pec
catum solũ ẽ priuatio iusticie. Iusticia at̃ vt di=
cit Ansel. est rectitudo volũtatis. Inde sũpta ẽ
a legibus diffinitio iusticie. Iusticia ẽ recta vo
luntas reddens vnicuiqz quod suũ est. ff. ꝏ iu=
sticia et iure. l. iusticia. Cum igitur volũtas sit
in sola rõnali creatura. ac p hoc ⁊ iusticia. sic
iusticia est voluntatis rectitudo. sic culpa que
est iniusticia ẽ voluntatis obliquatio. Sic̃ igi=
tur p obliquationẽ fit declinatio a rectitudie
⁊ q̃dam rectitudinis estimatio. sic i culpe omis=
sione fit i anima quedaz rectitudinis corruptõ
Aduerte ergo ꝑm Ricar. q̃ triplex est bonum
nat̃e. siue triplicit̃ accipit̃. Primo p ꝑncipijs
oponẽtib9 ⁊ itegrãtibz nat̃az. ⁊ p potentijs
nat̃alibz. et h̃ bonũ p pctm nõ diminuit̃. Alio

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

mō pt accipi p iustitia originali·nō qt obiste/
bat i puris natalibz·ꝫ qz fuit collata toti nate
humane in Adam·et ꝫ bonū fuit ablatum per
pctm p mi parentis. Tercio pt accipi p natali
aptitudie ad virtutē·et ꝫ bonū minuit p pctm
pctm em ot rariat virtuti. Ex actu em pcti dere
linquit i aia aliq̄ inclinatio ad sibiez actum. Et
quātomagis aliq̄d inclinat ad vnū ottrarium
tāto minorē hz aptitudinem ad aliud. Et ideo
quāto homo magis peccat tāto min9 hz ꝫ na
turali aptitudie ad virtutē·vt patebit clari9 ꝛ.
Cōfirmat ista Aug9 sup joh·sermone·xli·di·
Bona est omis nata ꝫ viciata est p malā volū
tatem. Nꝫ fecit de9 non pt esse malū si ipe ho
mo non fit sibi mal9. Et i libro·iij·de libero ar
bitrio·idez ait. Omne q̄pe vitiū eo ipso q̄ viti
um est ottra natam ē·si em nate non nocet nec
viciū est·si at qz nocet ideo vitiū ē·ottra natu
turā est. Et i libro de vera religione·ca·xliiij·
ait. Nuomā aie vitiū non nate ei9 sz ottra natu
ram ei9 ē·nihilqz aliud ē q̄ pctm et pena pcti
Vñ intelligit nullā natam siue substantiam vel
essentiam esse malū·ꝫ ille. Bene ergo ꝫz i diffi
nitione. Pctm ē ab eo qꝫ ē ꝫm natam·i·a virtu
te ad quā homo hz naturalē aptitudmē et ex q̄
homo rectificat·ad id qꝫ est pter natazauer
sio·i·vitiū ad qꝫ non inclinat natāliter ꝫ pter
naturam. Sicut em corporalis egritudo cor/
poralē naturam adeo deprauat vt nō misi noci
ua velit appetere·ita spūalis infirmitas q̄ pec
catū est ita mordmat aiam vt nō misi saluti cō
traria possit appetere. Hinc dñs jere·ij·ca· de
hoibus spiritualiter egrotātibus oquerit di·
Me dereliquerūt fontē aque viue et foderunt
sibi cisternas dissipatas que otinere nō valent
aquas·q̄si di. Cum me fontē aque viue habere
possint·a rectitudie nature obliquati·victoz
aquā omibz mortiferā cupiūt·videlicz aquas
mūdi dignitates·pōpas·famā·diuitias. O sce
lerate peccator. O ipie. O crudelis destructor
aie tue·audi dñm deū tuū quē derelinq̄s ad te
clamātē. Qui me inuenerit inueniet vitā et hauri
et salutē a dño·pū·viij·ca. Patz ꝫ q̄ pctm ē
rectitudinis hūane nate destructiuū. Et ꝫ dēa
sufficiāt q̄tū ad scdaz ptē pncipalē h9 ꝫmōis

Pars tercia hui9 sermonis·in qua po nitur tercia conclusio super tercia diffinitione peccati scz q̄ peccatum ē toti9 pfectionis hūane nate dissipatiuū

Tercio i isto ꝫmone ponit alia oclo·s·q̄
pctm ē toti9 pfectōis humane nate dis
sipatiuū·q̄ fundat i tercia diffinitōe q̄
dicit. Pctm ē spretis incōmutabilibz bonis re.
Perfectio nāq̄ hūane nate de9 ē qz finis nr ē
Et vnūqꝫq̄ ꝫz et pficit p attingē suū finē·v·
metaph·Et ido q̄ tollit finē tollit oē bonū·ij·
phisicoz. Sz p pctm creata rōnalis bono icō
mutabili spreto·s·ipo deo fine nro·trāsitoriis
bonis adheret atq̄ omutabilibz ut dicit diffini/
tio p̄dcā. Ad cui9 declaratōez tria nōnda sunt
Primū ē q̄ bona incōmutabilia fruēda sūt tā
q̄ vltim9 finis pamāda vt dicūt theologi i·i·
dis·i·Vñ magister ibidez ait. Frui ē amore ali
cui inherē ppt semetipsū. Et dicit Bonauētura
ibidē arti·ij·q·iij·q̄ solo deo ē fruēdum·qz ē
bonū incōmutabile·et ꝫ intelligit accipi frui p
ut dicit motū cū delectatōne et quietatione qꝫ
est ppe frui. Coiter at accipit frui put dicit mo
tum cū delectatōne tm·et sic omibz q̄ spūaliter
delectāt cuiusmodi sūt fruct9 dona et bitudi/
nes·frui pōt. De ꝫ satis i tractatu ꝫ felicitate
Scdo notādū q̄ bona omutabilia vtēda sunt
·i·pter vltimū finē sūt amāda. Neqz em i eis
finis vltim9 ostituēd9 ē. Vti q̄dez vt ait magi
ster vbi s·est id qꝫ i facultatē volūtatis vene
rit referre ad id q̄ fruendū ē. At abuti ē nō vti
nam illicit9 abusus vel abusio noiari debet. Et
isto mō vti pt hō oi creato. Vñ Aug9 dicit Vte
dum ē ꝫ mūdo nō fruēdū·ut iuisibilia dei p ea
q̄ facta sūt intellecta ospiciāt·Ro·primo·i· vt
de tēporalibz eterna capiant. Idem q̄z ait. In
oibus rebz ille tm sūt quibz fruēdū ē·q̄ eterne
et icōmutabiles sūt·ceteris at vtēdū ut ad illo
rū fruitōez puenīat. Et dicit dñs Bonauētura i
·i·dis·i·arti·i·q·ij·q̄ cū vti sit assumē aliq̄d in
facultatē volūtatis·ꝫ pt eē q̄drupliciter. Vel i
facultatē volūtatis operātis·sic est ꝫ his que
ppe sūt ad vsū humanū. Vel i facultatē volūta
tis acceptātis·sicut ē dilectio primi. Vel in fa
cultatē voluntatis tolerātis·sic sūt mala pene
Vel i facultatem volūtatis respuētis·et sic assu
munt mala culpe. Primis duobz modis itelligi
tur illꝫ. Cui9 vsus bon9 ē·ipm q̄z bonū ē. Ter
cio notādū ē ex p̄dictis qūo pctm dissipat pfec
tionē hūane nate. Proinde Aug9·i li·ꝫ trini·
dic. Pctm ē vti fruēdis·et frui vtēdis. Tanto
igit creatura rōnalis gui9 peccat·quanto ab
amore dei deficit et i amore creaturaz sese im
mergit. Et gui9 ē pctm scdz Fracisci cum ꝫ maro
nis·sup dis·i·mgri·cū hō vtit fruēdis·q̄ cum
fruit vtēdis·qz i ꝫ virtutū actu guius ē deficē
q̄ suphabūdare. Cū igit amare sit actꝫ virtutis
gui9 peccat q̄ i eo deficit q̄ q̄ i eo suphabūdat
pcipue cū i ꝫ amore sal9 nra ostat. De q̄ amo
re pfectissimo Apo·iij·ca·scptū ē·vbi joh·cuili
bet xpiano singillati ait. Suadeo tibi emē a me
aurū ignitū pbatū vt locupler fias et vestimē
tis albis induaris vt appareat ofusio nuditatis
tue. Maxie qz p hūc amorē h̄ et i futurū ad fū
mi bonī cognitōez hō deuenit sine q̄ ognitōe
nec i ꝫ scło pfecte virtus aliq̄ valz·neq̄z i futo
mūdo q̄ scz bitudinē hz cū ognitō paz q̄d fit
ad ipaz dilectōez Vñ Aug9 qꝫ hēt·xxviij·q·
ix·ca·oēs ait·Vbi·n·deest agnitio et ne et incō
mutabil veritatis·sta virtus ē et i optimis mori
bus. Nam et apls ista ofirmat·di·Si linguis
hoim loqr et ageloz caritatē at ñ habeā ñl sū
q̄ virtus exponit Aug9 i li·ꝫ virtis euāgeln·di·

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Si linguis hominū loquar et angelorꝝ · si scierō omnia sacramēta · et habuerō omnēz ꝓphetiā et omnē fidē · ita vt montes transferā · caritatē aūt non habeam nihil sū. Magna ergo res est postremo fides transferens · illa q̄dez magna sunt · sed si ego ꝗ sine caritate habeam nō illa sed ego nihil sum · Sed adhuc istos non tetigi qui falso martirij nomine ī passionibus gloriā tur · audite vt eos tangat imo potiꝰ vt transfodiat Si distribuerō inquit omnia mea · et tradidero corpus meum ita vt ardeā · nunquid iam nihil sum · sed vide quid sequit · caritatez autē non habeam nihil mihi prodest · Ecce venitur ad passionem · ecce venitur ad sanguinis effusionem · venitur ad corporꝝ incisionem · ⁊ tamē nihil prodest · quia caritas deest · Adde caritatem omnia ꝓsunt · detrahe caritatē nihil ꝓsunt cetera · ꝗ ille · Vitemꝰ ergo pctm fres cārissimi qꝫ est tam puerissimū vt patet ex diffinitōe sua formali · q̄ ē priuatiuū destructiuū et dissipatiuū · vt ipm vitando perfectōez gratiaꝝ ꝯsequēdo peruenire valeamꝰ ad regna celorꝝ m secula seculorꝝ Amen.

Feria tercia post primam dnicam de aduentu · de materiali diffinitione peccati · s · scdm q̄ materialiter cōsiderat · Sermo tercius

Hora est iam nos de somno surgere ⁊ te ꝛ vbi s · Postq̄ fratres carissimi in supiori sermone tractauimus de formali diffinitione peccati · iure restat ut tractemꝰ de diffinitione materiali · quia ut premissum est peccatū materialiter et formaliter consideratur · Materialiter ergo diffiniendo peccatum · aduertēdum est q̄ triplex ē materia · in qua · circa quā et ex qua Primo modo considerādo peccatum · materia in qua est · dicit esse volūtas · et sic datur vna diffinitio que est Augꝰ i libro de libero arbitrio · sic di · Peccatum est affectio mala voluntaria Secdo modo considerando peccatū materia circa quā · est lex et mandata dei · et sic datur alia diffinitio que est Ambro · i li · de paradiso · sic di · Peccatum est preuaricatio legis diuine et celestiū inobedientia mandatorum · Tercio modo considerando peccatum · materia ex qua est · dicitur defectus bonitatis potentie siue iusticie · ⁊ sic datur alia diffinitio q̄ ē Augꝰ · in libro de duabus animabus · sic di · Peccatuz est voluntas retinendi vel assequendi quod iusticia vetat · hec ille · Diffinit̄ ergo bene peccatum theologice vm q̄ peccatum est offēsa dei vel contra deū Philosophi autē diffinūt ipm solū scdm q̄ contrariatur rationi ut dicit Thom quēstionibus disputatis de malo · q · i · i solutione quinti argumenti · In presentiaꝝ igit̄ ad maiorez notificatōnez peccati vt ab ipo resurgere magis excitemur quia in verbis passum/ptis ait apostolus Hora est iam nos ꝛc · ꝓdictas tres peccati diffinitiones materiales declarabimus · scdm quas tres alias cōclusiones annotabimus ·

Pars pma hꝰ smonis · in q̄ ponit vna oclusio sup pmam peccati diffinitōem materialem · s · q̄ omne peccatū ipm̄ tū pctm est voluntarium ·

Primo igitur in isto sermone ponitur talis oclo · s · q̄ omne peccatum est volūtarium · que fundatur sup primā diffinitionem datam p respectum ad materiā peccati in qua · que dicit · Peccatum est affectio volūtaria mala · Sup qua dicit Alex · q̄ hic ponūtur due differentie sup genus affectionis · Est em affectio bona et mala Et ideo dicitur mala ad differentiam bone · Est etiam affectio penalis · ⁊ ideo voluntaria ad differentiaz penalis · Ex qua diffinitione patet q̄ peccatū est in volūtate tanq̄ in subiecto Vñ dicit beatꝰ Tho · in prima scde · q · lxxiiij · arti · i · et Bonauētura ī ij · dis · xli · arti · ij · q · i · melius · ⁊ Ricar · ibidez p omnia q̄ peccata quidā actus sunt · Actuū ꝛo quidam transeūt ī exteriorē materiaz Vñ vrere ⁊ secare ⁊ occidere ⁊ huiusmodi actꝰ habēt pro materia ⁊ subiecto id in quod transit actō sicut dicit phs in · iij · phisicorꝝ q̄ motus ē actꝰ mobilis a mouente Quidā vero actus fūt non transeuntes in exteriorem materiam sed manēntes i agente · sicut appetere ⁊ cognoscere · et tales actus sunt oēs actus morales · siue sint actꝰ virtutum siue peccatorum Et ideo oportet q̄ ꝓprium subiectum actus peccati sit potētia q̄ est principium actus Cū autē sit ꝓpriū actuū moralium q̄ sint voluntarij · sequitur q̄ volūtas que est principiū volūtariorꝝ actuum siue bonorꝝ siue malorꝝ · s · peccatorꝝ sit ipsa volūtas principiū peccatorum · Et ideo sequitur q̄ peccatum sit ī voluntate sicut in subiecto · Mdō si ꝯtradicatur sic Dyoꝰ · m · iiij · de diui · no · dic q̄ malum est ꝑter voluntatem et intentōez · s̄z peccatum habet ratōez mali · ergo peccatum non potest esse ī voluntate · Ad hoc respondetur vm eundem doc · q̄ malum dicitur esse ꝑter voluntatem qz voluntas non tendit ī ipsū sub ratione mali sed boni · sed qz aliqdō malum est apparens bonū · idō voluntas aliqū appetit aliquod malum credens illud esse bonū · et nō est sed est peccatum · ergo est ī volūtate · ergo ꝛc · Si dicatur · Voluntas est boni existentis vel apparentis · quia bonū est obiectū voluntatis sed ex hoc q̄ voluntas vult bonuz non peccat ex hoc em̄ q̄ apparens bonū appetit q̄ non est vere bonum magis ꝑtinere videtur ad defectū

virtutis apprehensiue q̃ ad defectũ volũtatis ergo non est ī volũtate. Ad hoc respondet q̃ si defectus virtutis apprehensiue nullo modo subiaceret voluntati · non esset peccatum nec ī voluntate nec in apphensiua virtute · sicut ptz in his qui habent ignorantiam inuincibilē. Et ido relinquitur q̃ defectus apprehēsiue virtutis subiacens voluntati deputatur ī peccatũ.

Postremo si dicatur ꝗm phm in · ij · phisicorum · Causa efficiens ⁊ materialis nõ incidunt in idem · ergo causa peccati efficiens nõ potest esse materia siue subiectum peccati · sz volũtas est causa efficiens peccati · vt dicetur ꝛ. Nam et Aug⁹ · ait in libro · de duabz aiabus · q̃ causa peccandi volũtas est ergo ꝛc. Ad hoc respõdetur q̃ ratio illa procedit ī causis efficientibus quarũ actones transeunt in materiam exterior/rem · ⁊ que non mouent se sed alia · cuius cõtrarium est in volũtate · ideo ratio non sequitur. Sz pspicatius est h aduertendum · quia videtur Alex · aliter dicere in secũda parte sũme in tractatu de malo · s · quia peccatuz est ī libro arbitrio tanq̃m subiecto. Discurrit em̃ sic ad litteram · Malum em̃ culpe cuz sit illud ꝓter quod aliquid dicitur culpabile · culpabile autē non ē nisi volũtarium · erit ergo malũ culpe ī voluntate · voluntas autē in ipso libero arbitrio q̃ dicitur facultas rõnis et volũtatis · ergo malũ erit ī libero arbitrio tanq̃m in subiecto. Et ꝛ. addit di · q̃ malum culpe est ī libero arbitrio · non tm̃ vt agente sed etiam recipiēte. Attamen ī fine illius questionis ocludit q̃ malũ culpe pl⁹ dicitur esse ī volũtate q̃ in ratõne. Inclinatio em̃ volũtatis ꝓprima est ad indebitum · inclinatio vero rationis ē remotior · ratio em̃ diffinitē do pelegit · voluntas autem pelectum appetit.

Et ita ocordant isti doctores q̃ peccatũ principalius est ī volũtate. Roboratur ista oclusio auctoritatibus Aug⁹ · eiusdē · li · i · retractationum · ca · xx · et in li · de vera religione · idem dicēs. Vsq̃z adeo peccatum volũtariũ malum ē vt nullo modo fit peccatũ nisi fit volũtarium. Potest videri h falsa diffinitio · sed si diligenter discutiatur inuenitur verissima. Peccatũ illud quippe cogitandũ est q̃ tãtũmodo peccatuz est non q̃ est peccati pena · q̃uis ⁊ illa nõ immerito nõ volũtaria pcta dicuntur quia vel a nescientibus vel a coactis ꝓpetrantur · non omni modo possint sine volũtate omitti. Et libro cõtra Fortunatum manichei disputatõne prima idem ait. Si nobis datur indulgẽtia peccatorũ manifestum est quia volũtate peccamus · satis em̃ stultum est ignoscere ei qui nihil male fecit qui nihil sua voluntate fecit. Et disputatõe secunda circa principium idem ait · ibi · Dico peccatum non esse si non ꝓpria voluntate peccatur nec p̃mium si non ꝓpria voluntate recta fiant · aut si pena meretur qui peccat inuitus · debet etiã premiũ mereri qui bonuz facit inuitus q̃s autez dubitet non deferri p̃mium nisi ei qui bona volũtate aliquid fecerit. Ex quo intelligim⁹ ei penam inferri ei qui volũtate mala aliquid fecerit. Eandem sniam ponit idem ipe · ī · de ciui · dei ca · iiij · et · xxij · ca · iij · et · xiiij · ca · xiij. Et in decret · viij · q · i · c · sciendum · xv · q · i · ꝯ · i · xxiij · q · iiij · c · Nabuchodonosor · xxxij · q · v · c · hic enim. Et sic patet q̃ bene dicitur q̃ peccatum ē affectio voluntaria · ergo peccatũ est in voluntate. Et hec dicta sufficiãt q̃tum ad primam partẽ huius sermonis.

Pars secunda huius sermonis · in qua ponitur alia oclusio super secunda diffinitione materiali ipi⁹ pcti · s · q̃ peccatum est diuine legis ⁊ omniũ mãdatorum dei preuaricatiuum.

Secũdo in isto sermone ponitur alia cõclusio super secunda diffinitione materiali ipsius peccati que est Ambro · di · Peccatum est preuaricatio legis diuine ꝛc · s · q̃ ipm peccatum ē diuine legis preuaricatiuũ. Quod q̃tum maluz sit ꝓbat a fortiori · Si em̃ malum est facere ꝯtra legem humanam a fortiori ꝯtra diuinã. Nõ autē fit malum preuaricatio legis humane · audi ipas leges de seipis dicẽtes · C · de testa · l · ex imperfecto · et C · de legibus et ꝯsti · l · digna vox. Decet em̃ tãtaz manifestatem eas seruare leges quibus solutus est · Et · C · de nuptijs · l · si libenter · dicit. Cum enim vna radice vitium nascit · ꝯsequens est vt vna lege tollatur. Et · C · de sentẽtijs ⁊ interlocutorijs · l · nemo dicitur. Non exemplis sed legibus iudicandũ est. Quãtũ ergo malũ est facere ꝯtra legem dei que tam sublimis ē · de qua Aug⁹ · xx · libro ꝯtra Faustum ait. Lex eterna ē ratio diuinalis · volũtas dei ordinez naturalē ꝯseruari iubens pturbari vetans. Et libro p̃mo de libero arbitrio · ca · ij · itez ꝯ ipa inquit. Vt breuiter eterne legis noticiã explicem ea ē qua iustum est vt omnia sint ordiatissima · hec ille. Peccatum ergo malignũ est quia tãte legis preuaricatiuũ. Nõ si dicatur forte q̃ illa diffinitio non videtur ꝯuenire quia non conuenit omni peccato. Quedam em̃ vt dicit Aug⁹ fũt mala quia ꝓhibita · quedam ꝓhibita qz mala ergo si nulla esset lex · nec aliqua p̃cepta data · adhuc essent peccata · nõ ergo omne peccatum est preuaricatio legis diuine · et ce · in ob · mã · Ad hoc respõdetur q̃ lex aliqñ accipit̃ stricte pro lege scripta vel data · aliqñ large ꝓut cõprehendit legem nature · legem scripture · legem gratie · et ī predicta notificatõe lex accipitur large · hec Bouẽtura in · ij · dis · xxxv · in questionibus litteralibus. Est ergo peccatum preuaricatiuũ legis nature scripture ⁊ gratie que omnes sunt leges diuine · patet hoc discurrẽdo. Est em̃ quedam lex que dicitur nature · de qua

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Gratianus loquit̃ in pn̄cipio decretorum · quaquisq; iubetur alteri facere quod vult sibi fieri · et alteri ꝓhibetur inferre quod nolit sibi fieri Hinc Luc̄ · vj · ca · dn̄s ait · Prout vultis ut faciant vobis hoies · ⊼ vos similiter facite illis Est etiam alia lex q̄ dicitur scripture · Cū enim lex fit constitutio scripta ut ait Gratianus vbi s̄ · id quod in tabulis Moysi scriptum a domino datum est · lex scripture noiari debet · quā quidem scripture legem idcirco hebraico ꝑplo dominus dedit vt ea illuminatꝰ melius deū agnosceret · quo cognito rectius ei seruiret · dulciusq; eum amaret · vt ꝑ eam dn̄m i mente teneret Vñ sibi dominus precepit Exo · xiij · ca · di · lex semp sit i ore tuo Est insup et alia lex q̄ dicit̃ gratie que ē euangelium xp̄i que omnis legis est perfectio · Vñ dominus hic ostendens legē · s · suam omnibz pfectiorem Math · v · ca · dixit · Non veni soluere legem sed adimplere Cū igitur beatꝰ Ambro · dicit · Peccatuz est p̄uaricatio legis diuine non vnam tm̄ sz omnes intelligit Primo em̄ peccatū ē preuaricatio legis naturę Nōne eo Cayn Abel fratrē suū interfecit sicut Gen̄ · iiij · ca · legitur · Nonne Chanaan patrem suū Noe apud fres abhomiauit · ob qꝰ habuit maledictōnez · ut Gen̄ · ix · ca · scribitur · Nonne eo pluit dn̄s super Sodomā ⊼ Gomorram sulphur et ignem · ut Gen̄ · xix · ca · pomit̃ · Et in · xxv · ca · prefati habetur q̄ eo Esau primogenita paruipendit · Eo jacob filia · s · Dyna violata est · Eo etiam ut i · xxxiij · ca · Gen̄ · plemus otinet̃ · Emor ⊼ Sychem filius eius ⊼ eorū ꝑplus mala morte interierūt · Et quid plura dies deficeret si omnia mala que i lege nat̃e peccato venerūt numerare vellē · Sedo peccatū ē p̄uaricatio legis scp̄te Vix ei Moyses legē habuerat · vt in · xxxij · ca · Exo · legit̃ · et ꝑplus peccato suo vitulū aureū adorauit · Qua de causa vigintitria milia hominū illo die ceciderunt · In · xj · quoqz ca · Numeri legitur q̄ quasi cecus peccato ꝑplus ortra dn̄m murmurās i extrema parte castrorꝝ igne consūptus est · Et i sequenti ca · Maria leprosa facta ē · eo q̄ ortra fratrez suum Moysen murmurasset · Pertranseamꝰ ceteraqz mala que · s · peccato i lege scripture venerunt · Tercio peccatū ē p̄uaricatio legis g̃tie in qua inuenimus multa mala peccato ꝑpetrata · Nōne Petrus peccato negauit xp̄m · Nōne juda peccato vēdidit dn̄m · Nonne peccato Symon magus voluit emere donū spiritussancti · Et quicquid mali vt breuius dicam i omni lege inuenitur · solo peccato factum est · Vnde Augꝰ · generalius diffinens peccatū ait · Peccatum est dictū vel factū vl̄ ocupitum ortra legem dei · Et contra manicheos ait · Peccatuz ē in preceptis veritatis vel i ip̄a veritate errare Precepta em̄ veritatis p̄cepta xp̄i sūt · Vñ ipe joh · xiiij · ca · dicit · Ego sum via veritas et vita Nam et lex imperialis · C · de iudeis · l · celicolarum · ait · Certuz est em̄ quicquid a lege xp̄i discrepat legi xp̄iane ortrarium · Et sic patz pars sc̄da principalis huius sermonis

Pars tercia huiꝰ sermonis · in qua ponitur alia conclusio super tercia diffinitione materiali peccati · s · q̄ peccatum est cuiuscunqz virtutis expulsiuū

Tercio in isto sermone ponitur alia conclusio · s · q̄ peccatum est cuiuscūqz virtutis expoliatiuū siue expulsiuū · que fūdatur sup tercia diffinitione materiali Augꝰ · di · Peccatū est voluntas retinendi vel assequēdi quod iusticia vetat · Ad cuius diffinitōis declaratōnez est notandum q̄ qr aliqꝰ peccatuz ē quo aliquis nec vult aliquod retinere · nec aliquid assequi imo potius intendit destruere · sicut est in ira odio et inuidia · q̄ Augꝰ diffinit peccatum per illud quod est radix omnis mali · hoc autem ē amor libidinosus · ⊼ qm̄ omis amor libidinosus vel ē rei habite vel habende · et ꝑter regulam et ordinem legis eterne que dicitur iusticia · ideo dicit q̄ peccatum ē volūtas assequendi vel retinēdi quod iusticia uetat · ita q̄ describit amorem inordinatum q̄ ē radix omis peccati · q̄uis ergo i ira et odio sit detestatio ꝯsequens · est tamē ibi delectatio antecedēs · ⊼ ꝓterea otinentur sub hac assignatione Nꝰ si itez dicatur q̄ velle cōsequi quod iusticia vetat vl̄ retinere · hoc est auaricie vel rapine Est ergo questio q̄ cū peccata ita bene sint cōtra alias virtutes sicut ortra iusticiaz · quare magis diffinitur peccatū per oppositum ad iusticiā q̄ p̄oppositum ad virtutes alias · Ad hoc respōdetur ꝑm Bonauenturā i questionibz lr̄alibus q̄ assecutio ibi stat nō solūmodo ꝑ cupiditate rez terrenarum · imo etiā cuiuslibet appetibilis · iusticia ꝛo ibi stat non tm̄ ꝑ put est cardinalis ꝛtus sed ꝑ put est virtus generalis q̄ oēs virtutes ꝯplectitur · ⊼ cui omnia vitia opponit̃ ꝑm q̄ potest exponi illud phi · v · et hic ozꝛ Iusticia non est pars virtutis sed tota ꝛtus est · Hinc Anselmus hoc modo diffinit peccatū dicens · Peccatum est carentia debite iusticie vbi Alexander ait · q̄ iusticia nō accipitur ibi ꝑ ꝑ vna virtute sed cōiter ꝑ rectitudine volūtatis que attendit̃ ꝑm quācūqz ꝛtutem · Et ꝑm hoc potest itelligi illd Sen̄ · di · Quid ē iusticia nisi diuina lex ⊼ vinculū societatis hūane · Quisquis hāc sectari desideras time deum prius ⊼ ama vt ameris a deo · ama bis em̄ deū si i hoc eū imitaberis vt velis omnibus ꝑdesse nulli nocere · hec ille · Vbi notandum q̄ tribus modis accipi iusticia solet · Vno modo accipitur iusticia punitiue · i · ꝑ inflictione penarꝝ · quā diffimēs Cicero in libro de officijs ait · Iusticia equitatis est qua tribuit̃ patienti ⊼ si nolit quod eius merito debetur · De qua etiaz dicit j sidorꝰ dis-

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

iiij·ca·facte sunt·s·facte sunt leges vt metu ea
rum bōana coherceat audacia tutaqz fit ap̄s
improbos innocētia et i ipis improbis formi
dato suplicio refrenetur audacia a nocendi fa
cultas Alio modo nempe nostro magis large
iusticia sumitur distributiue·i·p virtute q̄ vni
cuiqz quod suum ē reddit· De qua Tulius ait
Iusticia est habitus animi cōi vtilitate serua
ta suam cuiqz tribuens dignitatem Et glo·su
per illud Math·v·ca·Beati q̄ esuriunt iustici
am·taliter inquit· Iusticia ē sua cuiqz iura tri
buere sibi·s·primo a deo· Tercio mō iusticia
largius sumitur p opatione·i·qua cūqz boni
tate· cuius ꝫm Aug9·due partes sunt bonū·s·
facere· et malū declinare· De qua iusticia domi
nus Math·vi·ca·loquitur· Querite primum re
gnū dei et iusticiaz eius·vbi glo·dicit Iusticia
regni est oia que docuit dñs obseruare· Licet
igit pcm oē oēm iusticiā faciat· tñ diffinitio
Aug9·otra eā largi9 suptā loquit· Vñ idez i
libro de vera religione declarans ait· Pcm ē
appetere que xps otēpnit vel otēnē q̄ xps ap
petijt· Et hoc igitur patz q̄ peccatū oē omnez
iusticiam facit omnēqz virtutē ab homie expel
lit· quia sc̄dm phm·x·metaph· Cōtraria simul
esse non possunt· Vltra predicta possum9 etiaz
considerare peccatum p respectuz ad finē quē
intendit· Et isto modo assignatur alia diffini
tio que est Aug9·di· Peccatum ē male vti bo
no· Ex quo patz q̄ peccatum est humane natē
oppositum· Quis em̄ de hoc dubiū habere po
test·cum natura media diligat·qz virtus est in
medio ait phus· vitium quoqz extrema requi
rat· Hinc deuotissimus doctor Ber·ait· Nullū
vitium naturale est·omnis vo virtus homini
naturalis est· Nec mirz igitur si virtutes dele=
ctent· vitia vero otristent ·cum isdem sanctus
dicat· Vita vitiorum aspera est· vita vero vir
tutum est suauis· quia ꝓbe testimonio justicie
domini recte letificantes corda· Sed peccatuz
ꝫm jac·sniam p̄mo ca· nō mō iusticiam sed cuz
ofūmatum fuerit generat mortem· et omi bo
no nature male vtitur· Sed quis hic querere
posset· vnde est q̄ via virtutum hominibz diffi
cilis est· via vero peccati facilis ē et leuis· Cui
beatus jero·ait· Insuauem a asperam fecit no
bis viam virtutum longa osuetudo peccandi
Ecclesiaste teste·ca·xi·Dulce lumen et delecta
bile est oculis videre solez· Lux tamē in oculis
tenebzis assuetis odiosa cognoscit· et ita q̄uis
via virtutum ex natura delectet· tñ ex osuetudi
ne longa peccandi otristat· Et ideo Ricar·i·ij
dis·xxxv·arti·ij·q·ij·quādo querit· An aptitu
do naturalis ad virtutem p peccatum totalit
tollatur et perdatur·ait·q̄ predicte aptitudi/
nis radix vel fundamentum i aia est imago dei
terminus autez est virtus formata qua potest
anima oiungi cum deo per gratuitam cogniti
onem et dilectionem· Potest ergo predicta ap
titudo itelligi diminui vel ex parte sue radicis
vl ex parte termini per appositōnez ipedimē
toz virtutis· sicut naturalis aptitudo i corpo
re dyaphano ad receptōnez luminis in suo p
[illegible] potest itelligi diminui vel per diminutio
nem dyaphanitatis vel p appositōnem alicui9
impedientis luminis receptōnem· sicut est ne=
bula vl elōgatio ipius a luminari· Primo mō
nō potest minui nec corrumpi in aia aptitudo
naturalis ad virtutem· qz naturalis imago dei
in aia nec corrūpi potest nec minui· sz scdo mo
do quia per quodlibet ipedimētū virtutis cor
rumpitur in aia aliquis gradus ꝓpinquitatis
vel idoneitatis ad virtutem p cuius corruptōem
natura aie remanet min9 apta ad virtutē· a hij
grad9 sibi possunt succedere in anima sine fine
q̄uis non sint simul i actu nisi vn9 quo p impe
dimentum virtutis corrupto remanet anima i
alio gradu ꝓpiquitatis vel idoneitatis magis
remoto· sicut per appositionem nebule int̄ cor
pus dyaphanum et luminare vel per eius elon
gationem a luminari corrūpitur aliqua habi=
tudo que erat in ipo ad luminis receptōem in
suo pfūdo·vtpote aliquis gradus ꝓpinquita
tis ad p̄dictam receptōnem quo gradu corru=
pto remanet i gradu remotiori· Per qlibet
autem peccatum apponitur i aia aliquod impe
dimentum virtutis·s·elongatio aie a deo·i· ob
staculum inter aiam et deum· Quod sic declara
tur· Rectitudo em̄ legis eterne decreuit aiam
obligari p peccato ad emēdatōnem que fit p
pniam veram cuius carētia ē quedam distātia
et obstaculum inter aiam a deū ꝫm quādam k
militudinē distātie a obstaculi i corpibus· Si
cut em̄ corp9 nō potest oiungi cū termino nisi
transeundo distantiam mediaz· nec recipere lu
men nisi remoto obstaculo quo impedit recipe
re lumen· sic aia non potest recipe lumen· ergo
nec oiungi cū termino qui deus est p gratuitā
cognitōem et dilectōez nisi remouēdo a trāse
undo p penitētiam carentiaz emēde debite pro
actu peccati· Vñ ysa·lix·ca·volens significare
p peccatum poni distātiā a obstaculū int̄ aiaz
a deū Iniqtates inquit vestre diuiserūt inter
vos et deum vestrz·et peccata vestra abscōde
runt facie eius a vobis ne exaudiret· a quibus
nos abstinere cōcedat omnipotens de9 qui cū
filio a spiritusancto viuit et regnat trinus i se/
cula seculorum· Amen·

Feria quarta post primam dñicam de aduentu·de causa cōstitutiua et pmissiua pcti Sermo quartus·

Hora est iam nos de somno
surgere· Iterum vbi s· Determi
na notificatione pcti ex precedēti
bus sermonib9· ogruo ordine p
sequentes·Oueniens est et ogruum vt causas

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ipsius peccati necnon ⁊ origines pscrutemur. vt cognoscamus ea a quibus cauere debemus. ne in peccato incidamus. Iste regula est generalis scdo phisicorum. di. q deficiente causa deficit effectus. Vt postq̃ vni pdictum verbum apli. Hora est iam nos rẗ. a peccato p pniam resurreximus. non amplius in pctm incidamus. Verum qr plures sūt cause peccati suprema. s. media. infima et coniuncta. suprema est deus. media est diabolus. infima est appetitus sensitiuus et mundus. coniuncta est affectus mordmatus. Circa pmam causam. s. supremam sciendū q deus concurrit ad peccatum vt causa constitutiua. constituit namq creaturam rōnalem in statu liberi arbitrij ut posset bonum et malū eligere scōm q ei placeret. Vnde Ecc. xv. fecit deus hominem rectum. ⁊ reliquit eū i manibus sui consilij. Et ipsa inquit Aia mea in manibus meis semp. Propterea Augus. in libro contra infelicem manichei responsione quarta dicit. Propter diuinas scripturas p bauimus esse liberum arbitrium. deū autem liberi arbitrij iudicem ⁊ iustū remuneratorem fidelium eiqs se subijcientium ⁊ volentiū se sanari. damnatorem autem supborum et impiorum. hec ille. Ex quibus patet q deus omnes constituit in libertate bene maleqs faciendi. Sed querunt curiosi. Nunquid melius fuisset q deus fecisset in statu hominem q non posset peccare. Nunquid melius est q deus fecit hominem peccabilem q̃ si fecisset impeccabilem. Respondetur ad ipsum Bonauenturā in. ij. dis. xxiij. arti. i. q. i ⁊ Ricar. ibidem. q. ij. q si ipa diuina operatio non indigeat approbatione p eo q quicquid deus facit. bene facit. verumtamen ad exercitandum deuotōnem in mente fidelium. et compescendam rabiem in ore blasphemantium. ⁊ deū i suis opibus inculpantium. in isto sermone septem rationes assignabimus quare deus fecit hominem peccabilem

Primo duas ex parte nostri.
Scdo vnam ex parte vniuersi.
Tercio quatuor ex parte dei

Pars pma huius sermonis. in q̃ declaratur q deus rationabiliter fecit hominem peccabilem ex parte nri rōne duplici.

Primo igitur in isto sermone quare deus fecit hominem peccabilē ex pte nri. pbabē duplici rōne. s. rōe honoratōis. ⁊ rationes glorificatōnis. Primo respectu nostri fuit melius nos posse peccare rōne honoratōnis in ipso seculo. qr si deus creaturā rōnalem non fecisset peccabilem. nullus iustus eo q non peccasset estimaretur. Nuis. n. laudandus est si ea non agit que sua facultate facē non valet. neqs mutus ab aliquo laudatus fuit eo q tacet qui facultate loquendi omnimode caret. sed ille merito laudari debet. qui iuxta hab. potuit facere ma/la et non fecit. Ecc. xxxi. Et ideo qr honor ē pmium virtutis vt ait phus pmo ethicorum. ⁊ virtus est circa difficile vt ait idē ipse scdo ethicorū. Si homo facere malum non potuisset. nulla difficultas in bono fuisset. ideo nec laus nec meritum nec honor fuisset. Ideo beatus Gregorius ait Deus fecit naturam bonā eo q mutabilē. Confirmat hanc rationem Augus. in libro Cur. qn et quo ho. ca. ij. di. Nuia deus angelus que tam egregium opposuerat ex copia pulchritudinis atq magnitudinis vidit superbiendi occasionem sumpsisse. ad restaurationē superno ciuiū. noluit iterum angelos creare q̃ simili modo possent superbire. nec ad bonū valerent vlterius redire. ideo hominem breuissimū de vili luto voluit fingere qui si vellet superbire vnde superbiret habere non posset. quem si forte aliquo modo contingeret superbire ad bonum facilius q̃ angelus posset redire. licet tñ breuissimum figmētū spiraculo vite inspirauit. et sicut prius āgelos licet eos gloriosos. ita hunc rationis ac libertatis honore ditauit. O q̃ rōnabiliter rōnale aial in sua dimittitur libertate. vt ob sue electionis meritum vel viueret feliciter. vel infelicit moreretur. Si. n. angelus vel ho liberi nō fuissent. iam apud deum nullius meriti essent. sed sicut sine causa (vt ita dicā. illorum esset creatio. ita mutilis illorum videretur esse oueratio. hec ille. Scdo idem pbatur rōne glorificatōis ex parte nostri. dico in futuro. Nam vni sniam doc. Nuis digne glorificandus non est qui non meruit. imo vni gradum meritorum danē pmia. Si igitur vt dictum est in alia rōne. creatura rationalis ipeccabilis creata fuisset puata omni merito. sola dñi voluntate ⁊ electionē celorum beatitudinem habuisset. qd inconueniens erat. vel si aliquid boni fecisset pter qd meritū habuisset paruum fuisset. et ideo vt copiosiorem coronam haberet. peccabilis facta est. vt non solū mereretē bonum faciendo. sed etiam in resistendo malo. et sic virtute pria et non aliena gloria atq victoria beata extitisset. Exemplū huius habetur de pcursore dñi. q ab inuente etate herē vasta penetrans. p acquirēda gloria militauit. Vnde Math. xi. saluator ait. A diebus Johānis baptiste regnū celorum vim patitur. et violenti rapiunt illud. Confirmat istas duas rationes gloriosus ⁊ diuus Hero. in epla ad Demetriadem. di. Hinc vtiqs iam puidendum est ne forte illud te mordeat in quo temē iperitum vulgus offendit. vt nō iam vere bonū factum hominem putes. qr is facere malum pōt. nec ipa nata astringatur ad immutabilis boni necessitatem. Nam si diligenter rem tractes. et ad subtiliorem intellectum animū cogas. hinc melior status homis ac supior apparebit vñ putatur inferior. In hoc. n. gemim itineris discrimine. In hac vtriusqs libertate partis rōnalis aie decus positum est. Hinc inquā totius nate nre bonor consistit. Hinc dignitas. Hinc demqs

Digital Library (repository) of Tomsk State University http://vital.lib.tsu.ru

optimi quisq; laudem merentur. Hinc premia
nec esset oio vlla virtus in pseuerātis bono si
is ad malum pertrāsire non potuisset. Volens
nanq; deus rōnabilem creaturaz volūtarij bo
ni munere ac liberi arbitrij potestate dotare.
vtriusq; ptis possibilitatem hoi inserēdo ꝓpri
um eiꝰ fecit omne qꝰ vellet. vt boni et mali ca
paz naturaliter vtrūq; posset. ⁊ ad alterutꝫ
voluntatem deflecteret. Neq; n. aliter spōta
neum habere poterat bonū. nisi etiā malū ha
bere potuisset. Vtrūq; nos posse voluit opti
mus creator. sz facere. s. quod impauit maliq;
facultatem adhuc tñ dedit vt voluntatē eiꝰ ex
nostra voluntate faceremus. Nꝰ cum ita sit. ꝗ
quoq; ipm quod et iam malū facere possumus
bonū est. Bonum inquā. qz boni meliorē pa
tem facit. facit em ipam voluntariaz fui iuris
non necessitate deuictā. sed iudicio liberam. Li
cet quippe nobis eligere ꝓbare. respuere nec
est qua magis rōnalis creatura ceteris ꝓfera
tur nisi q cuz oia alia oditoris tm ac necessita
tis bonum habeāt. ꝗ sola habet etiam volūta
tis. ꝗ ille. Ad hoc etiam dicit Augꝰ in libro de
vera religione. Tales seruos suos meliores es
se iudicauit. qꝰ ei seruirent liberaliter. qꝰ nullo
modo esset si non volūtate sed necessitate hui/
rent. hec ille. Ex quo sic arguit. Sz qui nō pos
set peccare huiret de necessitate ergo rē. Nꝰ
ofirmat i libro de xpiano agone. di. Deus ho
minem inestimabile fecit. ⁊ liberꝫ arbitriū vo
luntatis dedit. non em esset optimus si dei pce
ptis necessitate nō voluntate seruiret. hec ibi
Sed otrarium videtur idē Augꝰ. alibi dicere
s. in libro ench. ca. lxiij. vbi ait. Melius ē aial
rōnale q non possit peccare q̄ aial rōnale qꝰ
possit non peccare ⁊ peccare. Ad ꝗ respon/
detur ꝟm q elicitur ex dictis Ricar. nri vbi s.
ponendo tres octones. Nuaꝫ pma est q simp
liciter loquendo melius est nō posse peccare
q̄ peccare posse. Et nota bene q dicit simplici
ter loquendo. i. amoto omi statu merendi. s. q
non possit amplius mereri sicē sancti in patria. ⁊
sic potest intelligi dictū Augꝰ. Secūda octo
q si aliquis ostitutus in gratia ⁊ in statu me
rendi ita tñ q nunq; peccaret de facto. sicē de
us in omibus ꝓsupponebat. tunc q̄ tū ad glori
oiorem modum acquirendi coronā meliꝰ esset
illi posse peccare q̄ nō posse. qz cum maiori dif
ficultate mereretur i via. Naz duabus vijs hoc
perficeret. s. resistendo malo. ⁊ faciēdo bonuz
ille vero non nisi faciendo bonū vt dictū ē s. in
rōnibus allegatis. Tercia octo est q si dareē
aliquis habens tantā caritatem ⁊ gratiā ⁊ fer
uorem bone opatōis q i bonū faciendo exce/
deret quēcūq; aliū i merito q̄ illis duabz vijs
mereatur. q isti non posse peccare q̄ posse. si/
ne dubio melius esset. tū quia meliꝰ est liberꝫ
arbitriuz ofirmatū nō confirmato. tū quia aia
istius esset a malo magis remota. tū quia magis
ꝓximquat ad innocentiā dei. ⁊ sic itelligit etiā
ꝑdictuz dictū Augꝰ. Et iō quia xps fuit istius
modi cum matre sua. et etiam pie creditur Jo
hānes baptista. idcirco fuerūt ofirmati i gra
tia q non potuerunt peccare. Et sic patz ꝑma
pars principalis huius sermonis.

Pars secunda huius sermonis. in qua pbatur idem ex parte vniuersi ratio/ne decoorationis.

Secundo i isto sermone ꝓbatur hoiem
rationabiliter factum esse a deo pecca
bilem ex parte vniuersi vnica rōne tm
. i. ratōne eius decoratōnis. Naz Augꝰ. ait in
libro de libero arbitrio ca. iij. Ad plenā pfect
onem vniuersi decuit fieri omez creaturā que a
recta ratōne potuit excogitari. hec ibi. Sz ad
plenam pfectōnez vniuersi excogitari rōnabi
liter spectaret creaturaz que haberet liberuz
arbitrium ⁊ relicta esset i manu ofilij sui. Hac
igitur de cā debuit fieri sic ⁊ i statu vtibilita
tis instituit. ꝗ hoc nulli creature magis ogruit
q̄ homini. ergo rē. Nam i mūdo aliquid inue/
nitur qꝰ nisi bonū agere posset. vt angelꝰ con
firmatus i gratia. et aliquid qꝰ nisi maluz. vt
sathanas obstinatus i malitia. ogruum igitur
erat aliquid inueniri qꝰ bonū et maluz facere
posset. vt tandez ex merito vel ofirmaretur in
gra vel dānareē i pena. Nꝰ si forte dicāt. Op
timi est optima facere. vt ait Dyoꝰ sed melior
est creatura rōnalis que non potest peccare
q̄ que potest. ergo videē q decuerit deū opti
mum facere hoiem ad peccandū impossibilem
⁊ inexpugnabilem. Ad hoc respondeē ꝟm Bo
nauēturam q est optimum simpliciter. ⁊ opti
mum in ordine. Dyoꝰ autez non itelligit de op
timo simpliciter sed de optimo i ordine. Et ido
ex hoc non sequit q homo debuerit fieri i op
timo statu simpliciter. sed i statu i quo optime
saluaretur vniuersitatis ordo et pulchritudo.
et sic ꝓductus est homo i statu vertibilitatis
vt ordinato ꝓcessu pueniret a merito ad pmi
um. ab imperfecto ad pfectum. ab inferiori ad
supmū. Et sic patz scda ps huius sermonis.

Pars tercia huiꝰ sermonis. i qua probat q rōnabilit fecit deꝰ hoiez pecca bilē etiaz ex parte sui. rōne q̄druplici.

Tercio i isto ꝟmone ꝓbatur ex parte dei
hominē rōnabiliter factum esse pecca
bilem. s. ratione diuine potentie ostēsi
onis. rōne diuine sapiētie. manifestatōis. rati
one diuine miseratōis. ⁊ rōne diuine iustifica
tionis. Primo ꝓbat ratione diuine potētie
ostensionis. Voluit em ostendere hoi qz sicut
sine eo factus non fuerat. ita nec sine ipo pstē
poterat. Vt igit ipe cognosceret q diuinum

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

posse est causatiuū non solum sed et ꝺseruatiuū omnis potentie q̄ minime deficere valet. nec expugnari aliquo modo potest. Et ideo ait etiam Tho. prima pte. q. ix. arti. ij. q̄ non mutatur deus ꝑm esse substātiale vt corpa corruptibilia. neq̄ ꝑm esse locale vt corpus celeste. neq̄ ꝑm electionem de bono ī melius. Cuius ratio ē quia cum omnis motus fit ꝓpter indigentiā importat imperfectionem. et qr solus deus ē pfectissimus ideo solus ipse est immutabilis. omnis autē creatura mutabilis. ideo sibi placuit creaturam vertibilem facere. Ideo Mardocheus explicans i semetipso mutabilitatē hominis et immutabilitatē dei ꝺ sideras. dixit Hester. xiij ca. Dñe rex omnipotens in ditione tua cuncta sunt posita. et nō est qui possit tue resistere voluntati. Vñ Aug⁹. ait. Non est ptas mihi a deo siue iubente siue sinente. quā eruditissimā sniam. c. quid culpat. xxiij. q. i. Gratian⁹ annotauit. Et sic patet ꝑma ratio. Secꝺo idem ꝓbat ratione diuine sapie manifestatōnis. Scire enim bona cum malis ordinare. ac ex eis malis bona quidem eligere. maioris ē sapie q̄ bona dumtaxat cum bonis ordinare. Idcirco cū non deceret deum agere mala. ratōnalem creaturam talem facere debuit q̄ i opando deficere posset quatenus ordmādo mala cum bonis suā sapiam manifestaret. Nua ex re Aug⁹ ait. Ex quocunq̄ malo nouit deus maximū bonum eligē. Patet i luciferi casu. de quo creatōnem hois elegit et in hois lapsu. de quo incarnatōnem filij sui non sine indicibili sapientia ordinare disposuit. Non enim artifex ē magne solertie si de bona materia bonum artificium agit. sed mire sapie dici potest si de re vili quid boni quidve magni instituat. Hinc ē q̄ Ade culpam rem vtiq̄ ꝑuam beatus Greg⁹ felicem appellat. di. O felix culpa que talē ac tantū meruit habere redēptorē. Tercio idē ꝓbat ratōne diuine miseratōnis q̄ nobis ostensa non eēt si humanū genus peccato non egrotasset. qr sicut sine periculo vel cōtrario virtus fortitudinis nō cognoscit. ita nobis misericꝺia dei sine peccati miseria nō manifestatur. ideo certe qr homo peccauit. filiū suum vnigenitum mūdo dñs misit. Vnde joh. iij. ca. scribitur. Sic deus dilexit mundū ꝛc. quia misericors et miserator dñs. et eius misericordie abyssus multa que ab eterno vsq̄ in eternū regnare non cessat. Et sic patet tercia ratio. Quarto et vltimo idem ꝓbatur ex ꝑte dei ratione diuine iustificationis. qua deus mala punit et bona remunerat. quapropter iustū eū ꝓpheta denominat. di. Iustus es dñe et rectū iudiciū tuū. et adeo vt teste Greg. humana iusticia diuine iusticie oparata iniusticia est. qr et lux in tenebris fulgere cernit. ſz i solis radijs posita tenebratur. Et recte qr quicquid in deo esse creditur deus ē. et cum ipse infinitus sit iusticiā eius esse infinitam nō ambigere debet apud quam ꝑm ꝓphetam non iustificabitur omnis viuens. De ista dei iusticia ait Anselm. Si parcis iuste parcis qr ꝓ condecet tuā bonitatem. si punis iuste punis. qr hoc vult exigētia meritorū. hec ille. Ꝓ si ꝺtra predicta arguat sic. Excellētia diuine liberalitatis non solū facit dare multa et magna sed etiā velociter. sed donū gre ꝺfirmātis et bētificantis maius est q̄ donū gre gratū faciētis. ergo si hoc deus dare homini disposuerat. et hō exp̄ma sui ꝺditōne ad hoc idoneus erat. videtur q̄ statim q̄ eū fecit debuit ei ꝓ donū dare. ſz si hoc haberet eēt inexpugnabilis. ergo ꝛc. Ad hoc rndetur q̄ et si deus sit liberalissimus tn liberalitas nō pcludit viam iusticie et sapie ꝺo sic dona sua distribuit largiter vt tn non excludatur sapie recta ordinatio et iusticie recta retributio. ideo non statim debuit confirmare et beatificare. sz merita hominis expectare. Nam lex eterna hoc requirebat de quo ait. Aug⁹. in libro ꝺ libero arbitrio ca. ij. Lex illa q̄ summa ratio nūcupatur cui semp obtēperādū est. et p quam mali miseriā. et boni beatā vitā merentur. p quam deniq̄ illa que tpalis vocatur recte ferē recte muratur. non potest cuiq̄ intelligenti non incōmutabilis eterna qz videri. qr non potest aliqn iniustum esse vt mali miseri boni aut beati sint. vnde illa eterna et incommutabilis lex ē. hec ille. Ecce ergo qr soli boni merentur bonam et eternā vitam. soli mali eternam miseriam. igitur iustū fuit ut creaturā rationalem i libertate arbitrij constitueret. Et iō potest dici deus causa mali ꝺstitutiua. q̄ꝺ tamē nos peccātes nō excusat. qr habemus liberū arbitrium ad bonum sicut ad malū. q̄ꝺ malum facientes iuste i eterno supplicio ex ipso puniemur si vero bonū ipm faciemus. iure eternum premium consequemur in illa celesti patria vbi viuit et regnat deus trinus et vnus i scla sclorū. Amē

Feria quinta post primam dñicam de aduētu q̄ q̄zuis deus sit cā peccati constitutiua nullo modo tn potest eē causa peccati effectiua. Sermo q̄ntus.

Hora est iam nos de somno surgere. Jtem vbi s. Fuerunt et sūt fratres carissimi multi errantes deū inculpantes et peccata q̄ ꝓpria voluntate faciūt diuine bonitati imputātes. Ex quo fit vt doctrinam scripturarū sacrarum ꝺtēnant. nec diuinis mādatis attēdant. et a peccatis abstinere nequaq̄ ꝓcurent. ita vt pniam ipam pagere i ipsis peccatis pseuerantes oio postponāt. non attēdētes pdictis verbis apli. di. Hora est iam ꝛc. Idcirco in isto sermone ꝺtra predictos conabimur insistere. et q̄liter error pdictus sit improbandus euidentissime demonstrabimus. Quāuis enim deus fecerit hoiem peccabilem. et reliquerit eum i manibus

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

sui ofilij· vt in pcedenti sermone pbatum est·
nullatenus tamē potest esse causa pcti effecti/
ua nec ad pcīm effectiue ocurrit· sz tm̄ pmissi
ue·qd triplici via pbandum esse duximus·
Primo via rationis
Scdo via auctoritatis·
Tercio via exemplificationis·

Pars prima huius sermonis· in qua probatur q̄ deus non est causa peccati effectiua· multiplici ratione

Primo igitur i isto sermone q̄ deus nullo modo potest esse causa peccati effe/ctiua· pbatur vm Alex· de ales i secunda pte sume· m tractatu de malo· a Ricar· in ·ij· dis· xxxvij· arti· iij· q· i· et Bonauēturā ibidē arti· ij· q· i· et Scotum i eadē dis· et Tho· ibidē arti· ij· a pma sde· q· lxxix· arti· i· a plures alios doc· septē euidentibz rōmbus· s· rōne dilectionis· ratione vltionis· ratōne perfectionis ratione remotionis· ratione conseruationis· ratione conuersionis· et ratōne iustificationis·

Primo probatur ratione dilectionis sic Illud quod deus producit uel facit diligit· sicut dicit Sap· xj· Diligis omnia que sunt· a nihil odisti eorz q̄ fecisti· sed deus odit peccatū Ecc· xij· Altissimus odio habet pctores· a ps· Odisti omēs qui opātur iniquitatē· ergo rē· Vbi notant doc· in· iij· dis· xxxij· q̄ deus odit peccatū a hoiem peccatorē mq̄tum peccatorē· non in q̄tum hoiem qz mq̄tū homo bonus ē· a omne bonum a deo diligitur· quia bonū ē qd omnia appetunt pmo ethicorz· Bonus ē mq̄tū hō· qz a deo est· qz quicquid est a deo· bonū est aliq̄ modo vm naturā suā Gen· i· Vidit deus cuncta q̄ fecerat a erant valde bona· sed hmōi actōes blasfemare fornicari a silia pcta nullo mō fūt bone ergo iuste odiūtur· ergo non fūt a deo· ergo deus non est causa effectiua mali Nd si dicatur vt notat magister i· ij· dis· xxxvij· et omnes pdicti doc· ibidem· Omis actio mq̄tum actio siue bona siue mala est a deo· Vnde Ansel· i li bro de ocor· pdestinationis· et pscie· ait· Nualitas et ois actio et q̄cquid hz aliquā essentiaz a deo est a quo est omis iusticia a nulla iniusticia· facit ergo deus omia que iusta vl iniusta voluntate fiūt· et bona opa et mala· in bonis quidē facit q̄ sunt· et q̄ bona fūt· in malis vo facit q̄ fūt· sed nō q̄ mala fūt· hec ille Tūc sic arguitur· Actio sub ratōne qua mala nō dicitē esse ab hoīe nisi qz actōnez facit cui accidit malicia· sed deus facit illam eandem actōem cui accidit malitia· ergo vere potest dici a deo sub ratione qua mala· Ad hoc rndet Ricar· q̄ maior falsa est· s· q̄ actio sub ratōne qua mala nō dicitur esse ab hoīe nisi qz facit actōem cui accidit malitia· Cui addenduz est q̄ ideo ē mala quia ab actōne non excludit malitiaz p apposi tionem boni debiti in actione qd facere potest et facere tenetur· Deus autē non tenetē pbibē malitiam ab actione· qz iuste potest pmittere mala· Scdo idem pbatē rōne vltōis· Sunt em̄ tria que reseruat sibi dns· gloriā· s· iudiciū et vindictam· Ipse solus vult vlcisci mala Mihi vindictam a ego retribuam· Ro· xij· Heb· x· Deutro· xxxij· puer· xxv· xxiij· q· i· in principio Tunc sic· Deus non ē actor illius rei cuius est vltor· sed deus est vltor oim malorum· ergo non est actor eorum· Nd si dicatē Qui scienter facit actōnem inseparabilem a malitia· videtur p ons esse actor malitie· sed quedam sunt actōes inseparabiles a malitia· qz dic phs· ij· ethicorz· ca· vj· q̄ quedā mor noiata oiūcta fūt malo· g cū omis actio vt dictum ē fit a deo· deus ē actor malitie in aliqua actōne Ad hoc etiam rndet Ricar· q̄ ille actōnes que mor noiate oiuncte sunt malo non nomiant essentias actionū tm̄· sz noiant essentias actionū et etiaz deformitates eorum· sicut fūt fornicari et mentiri· fornicari em̄ non tm̄ dicit ocubituz viri a mulieris qui ē tota essentia actionis fornicarie sz etiaz carentiam debiti obiecti talis actus· hoc ē carētiaz vroris pprie· Sic mentiri nō tm̄ dicit affirmare aliquid de aliquo vel negare· i quo cōsistit tota essentia illius actus q̄ est mēdaciū· sed carētiam realis correspondētie· ex quo patet q̄ deus ocurrit ad essentiā actionis· non ad prauitatem malitie· ergo rē Tercio pbatē rōne p/fectionis sic· Illud quod est pfectissimū· et in q̄ nullus potest esse defectus alicuius mali nō potest esse causa peccati· sicut nec a sole obscuritas· nec ab igne frigiditas· sed deus est hmōi· ergo rē· Confirmatē ista ratio et declaratur sic· Ab eodem agente penitus nō diuersificato in se non egredietur pfectū et impfectū· quia idem manens idem natū ē facere idē· ij· de generatione· Et idem mq̄tum idez semp pducit idem· ij· metaph· et etiā· ij· de generatōe· bonū semp dicit pfectionē· malum vero impfectōez quia dicit puationem boni· s· modi spēi a ordinis· penes que determinatur pfectio creature sed deus ē agens pfectissimus nō diuersificatus in se· ergo cum bona actio fit ab ipo· nō erunt mala ab eodem· Et iō dicit Deutro· xxxij· Dei pfecta sunt opa et Math· vj· Estote pfecti sicē et pater vester celestis pfectus ē· qd habetur de sūma trini· a fi· ca· c· damnamus· Nd si dicatur Aug· in li· lxxxiij· questionum dicit q̄ deo auctore fieri dicitē· et deo volente fieri dicitē· et ecōuerso· sed malū mq̄tū malū fit deo volente qz si vellet non fieret g malū mq̄tū hmōi fit do auctore· ergo actio mala mq̄tū mala ē a do Vnde Aug· i ench· Si deus nollet mala fieri non essent nec fierent· ergo fūt deo volēte et deo auctore· ergo rē· Ad hoc rndetur q̄ duplex est voluntas dei· s· pmissionis et approbationis· Voluntate pmissionis verum est q̄ deo volente fit maluz· ita q̄ noteē h cōcomitantia

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

per istũ ablatiuũ ⁊ non causalitas aliqua · quia
pmissio secũm q̃ hmõi non ponit causam respe
ctu pmissi · Voluntas autem approbatõnis po-
nit aliquã causalitatem respectu voliti · et ideo
loquendo de hac volũtate nõ est ocedendũ q̃
malum fiat deo volente · qz sic ille ablatiuꝰ im
portat causalitatẽ · nulla aẽ causalitas est ĩ deo
respectu mali · ergo ꝛc. Quarto p̃bat̃ rõne
remotõnis sic Defectus q̃ est in effectu non de
bet attribui cause remote ꝗ ꝓinque et ꝓime
Exempli grã · Claudicatio non debet attribui
virtuti motiue q̃ est causa remota · qz non ẽ ipsa
claudicatio ĩ virtute motiue · ꝗ debet attribui ti
bie ĩ qua est Similiter defectus fornicationuz
non est a celo q̃ est causa remota sed a radice
vel terra que fũt cause ꝓime · Ita peccatũ ex
defectu cause ꝓinque · s · volũtatis humane · vt
dicitur ĩ. nõ ex defectu cause remote qualis est
deꝰ in quo nullꝰ potest reperiri defectꝰ cuz sit
bonus p essentiam Luc · xviij Solus deꝰ bonꝰ
est · s · p essentiam Et ideo qz repugnat sue bo
nitati relinquere aliquid inordinatũ · non põt
esse causa peccati · qz si esset causa peccati ipse
maxime malus esset · qz vt dicitur secũdo metaph ·
Quicquid ẽ causa alioꝝ vt sint talia illũ maxi
me tale est · vt ignis est causa calefactõis aliis
ideo ipe maxime est calidus · Et ibidẽ ait phs
Illud quod est causa quare aliqua fũt vera · il
lud est verissimum Sed si dicatur · Sed est cau
sa cause · est causa causati · ait phs in li · de caus
sed deus est causa libeꝛi arbitrij · libeꝛi arbitri
um est causa peccati · ergo deꝰ est causa pecca
ti · Ad hoc respondet̃ ꝟm Tho · q̃ licet deꝰ sit
causa liberi arbitrij non tñ est causa pcti · Cuiꝰ
ratio est · qz defectus cause secunde · s · liberi ar
bitrij ꝓcedit a causa secunda · s · libero arbitrio
ꝟm q̃ exit ordinem cause p̃me · s · dei · et ideo ta
lis defectus non reducit̃ in causam primam q̃
deꝰ est · sed in causaz mediã · s · in libeꝛi arbitri
um · Gratia exempli Si em̃ minister facit aliqd
ꝏtra mandatum dñi · non reducitur ꝗ in dñm si
cut in causam p̃mam · cause em̃ ille illuminãtur
ad illuminatõnem prime ꝟm phm in libro de
causis · ergo videt̃ ꝛc. Multo idẽ p̃bat̃ ratio
ne ꝏbuatõnis et gubernatõnis sic Idẽ manẽs
idem est causa ꝏtrariorꝝ ꝗ dissimiliter sicut p̃/
sentia gubernatoris cã salutis · absentia peri-
clitatõnis nauis · v · metaph · ij · phisicoꝝ sed
deꝰ q̃tum ĩ se est nulli absens · est em̃ vbiqz p
p̃sentiam potẽtiam ⁊ essentiã · sed peccatoꝝ ab
sentat se a deo · iuxta illud Lõge est a peccatori
bus salus · i · deus · ergo peccatoꝝ ẽ causa sue pi
clitatõnis et non deus · ergo ꝛc. Sed si dicatur
Sap · xiiij · capto scriptum est · Creature dei im
odium facte sunt et ĩ temptatõnem aĩe hoĩm ·
ꝗ temptatio solet dici ꝓuocatio ad peccanduz
cum creature non sint facte nisi a deo · videt̃ q̃
deus sit cã peccati ꝓuocans hoĩes ad peccãdũ
Ad hoc respondet̃ ꝟm Tho · q̃ cũ ꝏz Crea
ture dei facte fũt in odium ⁊ ĩ temptatoez aĩe
hominũ · hec ꝓpositio ĩm non ponit̃ causaliter ꝗ
osecutiue Non em fecit deus creaturas ad ma/
lum hoĩm · sed hoc osecutuz est ꝓter malicã
eorum · et insipientiam ipoꝝ hoĩm Vñ subdit̃
Et in muscipulam pedibz insipientium q̃ · s · per
suam insipientiam vtunt̃ creaturis ad aliud q̃
ad id ad quod facte fũt · vt faciunt mundani et
auari · ꝛc. Sexto p̃bat̃ ratõne ouersionis sic
Homo potest esse causa peccati sui vel alterius
duobz modis · Vno modo directe · s · volũtatez
suam vel alteriꝰ inclinando ad malũ Secũdo mo
do indirecte non oferendo auxilium · deꝰ autẽ
nullo modo potest esse causa peccati alterius ·
Primo mõ non · quia inclinat et ouertit oĩa in
seipm̃ sicut ĩ vltimum finẽ vt dicit Dyoꝰ · quia
igitur omne quod est a deo ordinatur ĩ finẽ bo-
nuz et aliqua fũt actõnes q̃ nõ p̃nt hre bonũ fi
nem · vt fornicari · adulterari · mentiri · ergo ꝛc ·
Secũdo modo etiã deus non potest esse causa ef
fectiua peccati alicuiꝰ · s · indirecte · auxiliũ vel
gratiã non p̃tendere · qz · s · si p̃beret non pecca
rent · Cuius ratio ẽ · qz deus nulli est debitor ·
vñ non imputatur ei q̃ alius peccat sicut cause
peccati · sicut gubernator nauis non dicit̃ esse
causa submersionis nauis ex hoc q̃ non guber
nat nauem nisi q̃ñ subtrahit gubernatõem po
tens et debens gubernare · ergo ꝛc. Sed si dica
tur · Qui adiuuat aliquẽ scienter ad actõnez fur
ti siue velit ipsum iuuare ad furtum siue non ·
nihilominꝰ dicit̃ currere cum fure · et culpa fu
ris ei attribuit̃ · si ergo deus adiuuat hoiez ad
actõem substratam malitie et iniusticie · videt̃
q̃ talis deformitas attribuẽda sit actori sez ip
si deo Ad ꝗ respondet̃ ꝟm Bona · q̃ hoc non
est sicẽ qz decens et oueniens est q̃ homo ꝓi
mum non iuuet ĩ ea actõe i qua q̃s ambulat nõ
recte · imo debet impedire · cuz ipe nec sciat nec
possit bonum elicere inde · nec ad illud adiuto
rium aliqua lege astringit̃ sed potiꝰ ꝓhibeat̃
non autẽ sic est in ꝓposito Tũ quia deez sũma
liberalitatem vt solem suũ oriri faciat sup bo-
nos et malos · nec debet influẽtiam virtutis sue
subtrahere bonis nec malis · maxime ꝟm illam
influentiam q̃ respicit primum esse · Tũ vo qz
decet diuinaz ꝓuidentiam sic res q̃s odidit ad
ministrare vt eas agẽ ꝓprios motus finat Tũ
vero qz ipse nouit et scit inde bonum elicere · ⁊
ideo cũ cooperat̃ i actõne facit laudabilit̃ Et
iõo nullo modo malitia que reddit actorẽ suũ
culpabilem est ei attribuenda Septio et vl
timo idem p̃bat̃ ratione iustificatõnis sic Qui
cunqz facit iniusticiam iniustꝰ est · sed deꝰ non
potest esse iniustꝰ cum sit sũma iusticia · ergo
non potest facere iniusticiam · ergo iniusticia
male opatõnis ꝟm q̃ iniusta non potest esse a
deo · Sed Quicunqz facit iniusticiã offẽdit deuz
q̃ est sũma iusticia · sed deus nõ potest seipm̃ of
fendere neqz seipm̃ negare · ergo deus non pẽ
iniusticiam facere · ergo nec rem iniustã inq̃tũ
hmõi Sed Iniusticia defectus est q̃ iniusticiam

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

facere est deficere · sed diuinuz posse nō potest
deficere · ergo nec iniusticiam facere · g̃ actio
ꝟm q̃ iniusta est nō est a deo. ℟ · Nūquid est
a deo laudat deū · sed iniusticia nullo modo lau
dat deū · nec opatio iniusta ꝟm q̃ huiꝰ · nullo
ergo mō actio ꝟm q̃ iniusta vel mala / est deo
attribuēda · ergo ꝛc. Sed ōtra p̄dicta videtur
posse argui sic. Deꝰ aliqñ dicit̃ indurare Exo ·
·ix · Indurauit igitur cor Pharonis · Aliqñ di
cit̃ excecare · ysa · vj. Exceca cor ꝑpli huius Ali
qñ dicit̃ facere errare · ysa · lxiij · Nuare errare
nos fecisti de vijs tuis · Aliqñ dicitur reproba
re · Ro · i. Tradidit illos deus ī reprobum sen
sum vt faciant que nō oueniunt. Ex quibz qua
tuor potest argui q̃ deꝰ sit causa effectiua pec
cati. Ad declaratōem istoꝝ notandū q̃ deꝰ
hec q̃tuor nō dicitur facere qz sit causa effecti
ua peccati vel q̃ aliquā malitiā vel aliquā cul
pam immittat vel causet̃ sed q̃ p̄ demerito vel
merito peccatoris sua auxilia subtrahat · p̄mo
ergo cū dicit̃ indurare ꝟm q̃ dicit Augꝰ · hoc
non dicit deꝰ q̃ ī cor peccatoris aliquā malici
am inducat cuiꝰ deꝰ opus habet · sed qz grāz
que hz cor emolite subtrahat · et patiens fuit
sup eum et seruos eiꝰ. Nam quāto patiētia dei
est maior · tanto malus animꝰ fit obstinatior ·
scdo cum dicit̃ deus excecare · hoc dicit non ali
quid mali imittendo sed grām q̃ illumiare ha
bet subtrahendo · Vñ glo · ibidem dicit q̃ nō ē
crudelitas sed misecdia q̃ pietas infidelibꝰ exce
catis fideles illumināre q̃ humiles · vt videtes
non videāt et ceci fiāt · et non videtes videant
Tercia cū dicit̃ deꝰ facere errare · hoc nō dici
tur q̃ malitiam aliquā imittat sed q̃ grāz que
habet aiaz in vitam eternā dirigere subtrahat
Quarto cum dicit̃ reprobare nō dicit̃ q̃ deus
aliquā culpam imittat · sed quia grāz q̃ est pre
destinationis principium vel causa nō oferat ·
Et sic patet ps prima huius ꝟmonis

Pars secunda huius sermonis ī q̃ pro
batur via auctoritatis q̃ deus nullate-
nꝰ pt̃ esse cā effectiua peccati

Secundo ī isto ꝟmone q̃ deꝰ non sit cau
sa peccati effectiua ꝓbatur auctoritati
bus sacris et doc · septem. Prima est Salomo-
nis Ecc̃ · xv · ca · di · Ne dicas ille me implanauit
non em̃ necessarij fūt ei impij. In quo verbo p̄
mo tangit q̃ deus non est causa effectiua pec-
cati · di. Ne dicas ille me implanauit · i · planum
me posuit et fecit sine ꝟtutibus ne ꝓficere pos
sem et resistere peccatis. Deinde subiūgit rati
onem quare deꝰ non est causa peccati · di. Nō
em̃ necessarij fūt ei impij · qz cum sit dñs omniū
bonoꝝ nr̄oꝝ non indiget Iob · xxij. Nuid pro
dest deo si iustꝰ fueris · aut q̃d ei ofert si macu-
lata fuerit aia tua · ℣ ibi · ergo ꝛc. Secda est etiā
Salomonis ibidē di. Nemini mādauit deus im
pie agere · q̃ nemini dedit spaciū peccandi. In
quo ℣bo oñdit q̃ deus non ē causa peccati · du
plicter · p̄mo ex pte p̄cepti · di. Nemini manda
uit deꝰ impie agere · qꝫ ptz · qz oia p̄cepta dei
fūt vel ad inducendū ad bonū vt affirmatiua ·
vel ad declinādum a malo · sicut negatiua · scdo
ostendit q̃ deus non ē causa pcti ex pte spatij
di. Et nemini dedit spacium peccandi · imo de
dit spacium penitendi. Apoc̃ · ij · Dedi ei tēpus
vt penitentiam ageret · et non vult penitere a
fornicatione sua. Et Job xxiiij · Dedit ei dñs lo
cum pnie · et ipe abutit̃ eo ī superbiam · hec ibi
ergo ꝛc. Tercia ē etiā Salomonis Ecclesiastes
vij · di. Solūmodo hoc inueni q̃ deꝰ fecit homi
nem rectum · et ipse se infinitis miscuit q̃stioni/
bus. Vbi notat q̃ ex pte dei qui fecit nos habe
mꝰ rectitudinē · sed nosmetipos deprauauimꝰ
p̄ turpitudinē peccati · ergo ꝛc. Quarta ē pau
li aplī Ro · p̄mo di. Tradidit eos vt ōtumelijs
afficiāt corpa sua ī semetipsis · vbi glo · inquit
Immūdas actōnes et ōtumeliosas quibus affi
ciunt et inficiūt corpa sua hūt in semetipis ma
li · i · non aliunde. Non em̃ habet ꝟ a deo homo
sed hoc non pt̃ dici de actionibus vt actōes fūt
ergo dicitur de actōnibus · ꝟm q̃ iniuste sunt ·
Quita est euāgelij · Ioh · p̄mo. Sine ipso · i · ꝛo
factum est nihil · i · peccatū · ꝟm vnaz glo · quia
peccatum vt dictuz ē supra · nihil aliud est nisi
puatio boni. Sexta est Augꝰ · in li · lxxxiij · q̃sti
onum · q · xxj · di. Auctor mali deus nō est quia
omniū que fūt actor est que inq̃ptum sunt tātū
bona sunt · hec ille. Idem in libro q̃stionū vete
ris et noui testi · q · i · ait. Deus bonus est q̃ oia
que facit bona sunt. Et libro · ōt. Adamātium
manichеum ca · xvj · inquit. Non est malū in ci
uitate qꝫ deꝰ non faciat · malū hoc loco nō pec
catum sed pena itelligēda ē · hec ille. Hoc idē
affirmat in libro p̄mo retractationum ca · xxvj ·
Et in libro ōtra Fortunatuz manichеū · disput
atōne tercia ℣sus medium · et ī pluribus alis
libris suis · ergo ꝛc. Septima est diui Iero · in
eplā ad Demetriadem · di. Pleriqz impie non
minus q̃ impite cum supstatus hoim queraē
non verenē dicere · q̃ si reprehendentes opꝰ dñi
talem illū aiūt debere fieri qui oñino facē nō
possz malum · dicit itaqz figmentū ei q̃ se finxit
q̃d me fecisti sic · et impijssimi hoim dum dissi/
mulant id ipm bene administrare q̃ facti sūt ·
aliter se factos malūt · vt q̃ vitam suā emēdare
nolunt · videanē velle emendare naturaz · cuius
bonum ita generaliter cunctis insitū ē vt i gē
tibus quoqz hoibus qui sine vllo cultu dei fūt
se nōnunq̃ ostentet ac ꝓferat · qm̃ em̃ multos
phoꝝ et audiuimꝰ et legimus et ipi vidimus
castos · patiētes · modestos · liberales · abstinē
tes · benignos · et honores mūdi simul et delici
as respuentes · et amatores iusticie nō minꝰ q̃
sapie · vnde queso aliens hoibꝰ a deo ista que
deo placent · vnde hec illis bona · nisi de nature
bono · hec ille. In quibus ℣bis oñdit q̃ deus

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

non est causa peccati qui fecit naturā de se bo
nam q̃uis liberam. ad bouū tñ p naturā ꝓnā
Et sic patet secunda pars principalis.

Pars tercia huiuꝰ ſmonis ī q̃ pbatur via exēplaritatis q̃ deꝰ nullatenꝰ pt esse causa effectiua peccati

Tercio in isto sermone q̃ deꝰ non sit cau
sa peccati effectiua ꝓbat multiplicibꝰ
exemplis. Et vt de ceteris taceam exēplo ipiꝰ
qui filius dei exñs cum viderz naturaz peccato
destitutaz. ad designandū q̃tum ei displiceret.
exinaniuit semetipm formā serui accipiēs ut sic
p passionē suam mūdaremur a pcātis q̃ nra ma
ligna volūtate ꝺē suā benignā clemētiā omise
ramꝰ. Propterea jeroꝰ ait. Conspui voluit vt
velamen culpe et ignominie a cordibz nris au
ferret. in capite pcuti vt caput nrm. i. Adā sa=
nitati restitueret. colaphis cedi et verbis deri
deri vt nos ei manibz et labijs. i. ꝟbis q̃ opi/
bus applaudamus. ꝯ ille. Et ideo multo mmꝰ
xpiani erūt inexcusabiles quoꝝ nata non solū
a deo ꝺdita est. ꝯ ī melius a xpo repata est q̃
gentiles qui tm bona ex nata bene opātur. Id
circo jeroꝰ in epla ad Demetriadez etiā ait. q̃
si etiam sine deo hoies ostendūt q̃les a deo fa
cti fūt. vide quid xpiani facere pnt quoꝝ ī me
lius per xpm instructa nata est q̃ q̃ diuine gre
ꝯ iuuantur auxilio. ꝯ ille. Rogemꝰ ergo ipm
omipotentem deū q̃ non ē causa peccati effecti
ua ꝯ gre causa et ꝟtutis. vt dignet nobis ꝺce
dere vt a peccatis abstinētes et bonū faciētes
peruenire mereamur ad illam gloriam supna
lem quam ipe ommibus benefacientibus prepa
rauit in secula seculorum. Amen

Feria sexta post primaz dominicā de
aduentu. de tribus cāusis peccati scz
permissiua que est deꝰ. media que est
dyabolus īfima que ē mundus ⁊ appe
titus sensitiuꝰ. Sermo sextꝰ

Hora est iam nos de somno
surgere. Itez vbi s. Vt clariꝰ ⁊
aptius fres carissimi cās peccati
inuestigemꝰ. postq̃ de cā supma
q̃ est ipe deus in precedentibz ſmonibus satis
abunde clareqz dixmꝰ. et quare deꝰ fecit bo
minem peccabilem cum tñ non sit causa peccati
effectiua. lucide ꝓbauimus. De alijs cāusis. s.
pmissiua media et infima ipsiꝰ peccati ꝺgruū
rationabileqz ē vt ptractemus. vt sciamꝰ ſm
p dictum ꝟbum apli. qz hora est iaz nos ꝺ som
no. i. de peccato surgere. Ad quod petrāduz
q̃uis deus pmittat. et dyabolus suggerat. et
appetitus sensitiuꝰ inducat. attñ qz sola volun
tas vt patebit in sermone sequēti illud efficit.
sola etiam volūtas ab illo resurgere debuit. In
isto igitur sermone q̃ deus sit cā pmissiua pec
cati. dyabolus vero causa media. et appetitus
sensitiuꝰ causa infima in simul causa breuitatis
pt tractabimus. de quibus tali ordine describe
mus vt scz primo de causa pmissiua. secꝺo de cā
media. tercio de cā infima. ordiate p dicabimꝰ

Pars prima huiꝰ sermonis ī q̃ tractat de cā pmissiua pcti q̃re scz deus pmit=tit fieri pctm

Primo igitur in isto sermone tractāduū
est de causa permissiua peccati. Vbi no
tandum q̃ quadruplex ē pmissio. Prima di
citur pmissio ꝺcessionis que est qñ licita cōce/
duntur. vt cum religioso ꝺcedit a p̃lato suo vi
sitare pentes. Secꝺa dicitur pmissio dispensati
onis qñ non licita p dispensatōem factaz licita
facta ꝺceduntur. vt cum abbas licite et dispen
satue pmittit et ꝺcedit monacho comedē car
nes. Tercia permissio dicit indulgentie qñ ali
quid licitum cuiꝰ oppositum licitum et q̃ me
lius est ꝺceditur. vt secꝺe nuptie ab aplo scz meli
or castitas vidualis. Quarta pmissio dicit tole
rantie qñ simpliciter illicita tolerantur. quod
potest esse licitum p duas cās. pmo ne peiꝰ eue
niat tolerantur multa mala ne ꝺmittāt maiora
sicut patet in exactōne pecuniaꝝ p vsuraz. in
fornicatōnibus et filibus. secꝺo tolerant vel p
mittunt mala vt ex eis eliciātur bona. et sic de
us pmittit mala vel peccata fieri que nō fierēt
nisi pmitteret. Vnde Augꝰ. xx. de ciui. dei ait
Nullus hoim agit recte nisi dino adiuuet auxi
lio. nullus demonum aut hoim agit inique nisi
diuino eodēqz iustissimo iudicio pmittat. hec
ille. ergo nullum malū fit nisi diuina pmissiōe
Propterea idē Augꝰ ibidē ait. Non dubitauit
aplus dicere. Mittet illis deꝰ opatōem erroris
vt credant mendacio. vbi ait Alex. Deꝰ em mit
tet qz dyabolum ista facere pmittit. vñ job p=
mo. Mitte manum. i. pmitte. et da ptatez. Et su
per illo ps. Dixit et facta fūt. ait glo. jō nihil
possunt nisi quod pmittit. cupiditatem nocēdi
p te habes. ptatem autē nocendi si ille nō dat
non habes. Et alia glo. sup illud ps. Añ facie
frigoris eius quis sustinebit ait Frigꝰ dicitur
esse eius non q̃ faciat illud. sed q̃ fieri pmittit.
Item sup illud ps. Indignatōnem et irā et tri=
bulatōnem. glo. in quit. Hec immittit in eos de
us. nō in partiēdo malitiā sed gratie subtracti
one in hec eadem pmittēdo. Hinc Augꝰ. in li.
ench. ait. Nō fit aliq̃d nisi omipotēs fieri velit
vel finendo vt fiat. vel ipe faciendo. ergo cum
illud de malis ommipotēs permittit male fieri.
Sed q̃ritur quare pmittit deus mala fieri et
peccata cum possz cohibere. Respondet ꝓpter
ratōnes positas sup ī sermone quarto. Sed

Digital Library (Repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ad maiorem et clariorem horum noticiam q̃ ad ma
gis intelligendā et affectionem excitādā. vt eli
citur ex dictis Alex. in secunda pte sume. i tra
ctatu de malo et ex dictis Bona. in. ij. dis. xxiij.
arti. ꝑmo. q. ij. et Ricar. ibidem. q. iij. et aliorum
plurimorum pbatur septem alijs ratōnibus q̃ de
us pmittit iuste mala fieri scz ratione potētie ex
cellentioris. ratōe ꝓprie oditōnis. ratōe exer
citatōnis. ratōe grē obuationis. ratōne melio
rationis. ratōne omendatōnis. q̃ ratōe oppoſi
tionis. Primo dico ratōe potētie excellentio
ris. Amplioris em̄ potētie est posse sup bona
et mala q̃ super bona tm̄. sed posse sup mala
non esset nisi deus pmitteret mala fieri qr mala
non essent. ergo rē. Sed. vt dictum est s̄. ad ma
nifestatōem sapie est de malis scire elicere bo
na. sed nō est minoris potētie. Plus em̄ est cum
ex bonis et malis eliciuntur bona q̃ cum ex bo
nis tm̄. ergo ad ostensionē exce lētioris potē
tie debuit deus pmittere mala. de q̃ pīate ait
Augus. su per ps. lxj. Pīatem dei timete. mise
ricordiā eius amate. nec sic de misericordia eius psu
matis vt pīatez otēnatis. nec sic de pīate time
atis ne de misericordia despetis. apud illū potestas
apud illum misericordia. hūc humiliat. et hunc ex
altat. hunc humiliat pīate illū exaltat misericordia
hec ille. Secō ratōe ꝓprie oditōis. Cōditio
ꝓpria hois est hīre libe arbitrium. Quid autē
pdest hīre talem oditōem et nō ea vti. Nuāuis
ergo deus principaliter dederit libe arbitri
um ad bonum et non ad malū. tū qr est ista cre
atura libera ad vtrūqz scz bonū et malū. deus
dimittit eam i ꝓpria oditōne vt non sit hō peio
ris oditionis q̃ alie creature q̃s omnipotēs de
us sic administrat vt eas agere ꝓprijs motibus
sinat. Vnde etiam hominem ꝓprio arbitrio re
linquere debuit. Vnde ecc. xv. ca. Reliquit eū
in manu sui oilij. q̃si di. Reliquit eum in manu
sue pīatis vt possit peccare et non peccare si
vellet Vnde augus. diffiniens libe arbitrium
ait Libe arbitrium ē facultas volūtatis q̃ ra
tionis qua bonū eligitur gratia exūte. et malum
grā desistente Si em̄ libe arbitrium tollere
tur. multa inconuenientia sequerētur. tercia pbat
ratōe exercitatōnis. qr boni exercitantur q̃ pur
gantur p malos. Vnde augus. i libro de trini.
sic inquit. Bonis vtiqz pfūnt mala. vel ad de
lendum peccata. vel ad exercendaz pbandāqz
iusticiam. vel ad demōstrandā hui vite mise
riam. hec ille. Sicut em̄ igne pbatur aurum. sic
iusti cammo tribulationis. Nam multa bona
fūt i rebz que nō haberēt locū nisi essent mala
ꝑmo em̄ i moralibz pz qr si nō eēt malignitas
psequentium non esset patientia iustorum. sicut
si delicta nō essent. non esset locus iusticie iudi
candi. Secō ptz i rebus naturalibz. qr si nō es
set corruptio vnius. nō essz oseruatio alterius
puta si non essz agni occisio non essz alteri con
seruatio. puta leonis. Tercio idem patz in arti
ficialibus. Videmus em̄ q̃ artifex abscōdit fū
damentum vt tota domus habeat firmitatē. ita
diuina prudentia pmittit aliqua mala vt inde
eliciat bona. que est etiā ratio Tho. i sūma cō
tra gentiles libro. iij. ca. vij. Quarto pbat ra
tione gratie oseruatōis. Cum em̄ teste Greg.
humilitas sit custos virtutum oīm quia vt ait.
Qui ceteras virtutes sine humilitate congregat
quasi puluerē inventū portat. hec ille. Ideo vo
luit ipse deus creaturā rōnalem virtibilem face
re et aliquos pmittere cadere vt q̃ hīret aliq̃s
grās ex hoc cām humilitatis hīret. ac calcādo
sup biam pueniens ad gratie culmen virtutum
anchora se firmaret. Hanc et humilitatis cām
apl's habuit qn̄ de seipso. ij. Cor. xij. ca. dixit.
Ne magnitudo reuelationū extollat me. datus
est mihi stimulus carnis mee. angelus sathane
qui me collaphizet rē. Quinto ratione meliora
tionis. Ex hoc em̄ q̃ creatura ad casū ordinat
status eius multo amplius meliorat. Et ideo p
mittit deus aliquos facere peccata vt inde per
niam resurgentes ad statum meliorez perdu
canē. Sepe quidez euenit vt vtilis fit obustio
domus cū i melius restaurat. sic et q̃nqz deus iu
stos cadere sinit vt et fortiores ipi resurgant
Vnde augus. in libro de correctōne et grā ait.
Vsqz adeo deus cooperat i bonum. vt si q̃ eorum
deuiēt et exorbitēt etiam hoc fiat eis pficere i
bonum. quia meliores redeunt atqz doctiores
hec ille. Cecidit q̃dem Petrus et fortior effe
ctus est. Cecidit magdalena et ex multis cepit
maculis minū flere. et ex hoc nō solum veniaz
peccatorum meruit obtinere. sed et deo collo/
quia familiarius dulciter degustare vt in ea sup
habundaret gratia sicut suphabūdauerat pec
catum vt ait apl's Ro. v. ca. Sexto ratōne cō
mendatōnis. Cōmendat em̄ bonitas dei ex bo
nitate nate ꝓter peccata et vicia que nō eēnt
mala si natura bona non essz cui ipa vicia otra
ria fūt. Et ideo pmissio mali est vt i hoc nata
laudetur. et p oīs actor nature. Vnde augus.
xij. de ciui. dei ait. Cui recte vitupatur vitium
pculdubio laudatur nata. sicut cum dicit. Vi
cium oculorum cecitas. ex eo ondit q̃ ad naturā
oculorum ptinet visus. ita cum vitium rōnalis
creature dicit q̃ nō adheret deo. hic deputat
eius nature conuenire vt deo adhereat. hec ille.
ergo rē. Septimo q̃ vltimo ratōne oppositōis
Opposita em̄ iuxta se posita magis eluceſcūt p
mo topicorum. ꝑmo elencorum. et ꝑmo rethoricorum.
Vnde licet bonū omendet bonū tm̄ magis
bonum omendat malum. Vnde augus in li. enchi.
ca. vij. dicit. Ex omnibz oristit vniuersitas admi
rabilis in qua illud etiā qd̄ malum dicit bn̄ or
dinatum et suo loco positum eminenti omen
dat bona vt magis placeāt q̃ laudabiliora fint
dum opantur malis. hec ille. Hui autē ratio
est talis. Maior est pulchritudo respectiua vt
alteri opata q̃ absoluta. sed si malum nō esset.
nō eēt nisi pulchritudo absoluta. s. respectu bo
ni Malo vero exūte accresceit bono pulchritudo

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

opata · vt opatione oppositi mali pulchriꝰ elu
cescat | Cum igitur pulchritudo sit ad ostēsio
nem diuine sapie debuit deus permittere mala
| Propterea jsidorꝰ de sūmo bono inquit | Non
pmitteret deus mala oboriri nisi ex contrarijs
malis bone natē decor emineret | Et Augꝰ · xj ·
de ciui · dei ca · xviij · inquit · Sicut otraria otra
rijs opposita sermonis pulchritudinez reddūt
ita quedaz nō verborū sz rerū eloquentia otra
riorū oppositōne seculi pulchritudo opponitur
hec ibi | Et ibidem hoc ponit exemplum de co=
lore · di · Sicut pictura cuz colore nigro suo lo=
co posita · ita vniuersitas rerū si quis possz in
tueri cum peccatoribus pulchra est · quis p se
ipsos obideratos sua deformidas turpet | Et i
libro de natura bonī · p aliud exemplum idem
ostendit di | Sicut sermonis decentia maior est
interpositōne silentij q̄ si otinue pferetur · sic
vniuersitatis pulchritudo maior est ex interpo
sitione malorū bene ordinatorū | Nō si forte
otra p̄dicta arguatur sic · Peccatū non est ma
lum nisi qz nocet · ergo pmittē malum vel pec
catum ē pmittere id qd nocet · sz nō decet diui/
nam bonitatem pmittere id quod nocet · ergo
rē · Rō et dico q pmittere maluz de se nec bonū
nec vtile nec expediēs ē | Sed si obideret malū
nō ratōe ipsiꝰ mali sz ratōne ipsiꝰ bonī qd ex eo
elicit · tūc pmittē malū ē bonū · Vñ maluz q no
cet q expedit | Nā vm se nocet faciēti et pseuerā
ti i ipso expedit autē alijs q ex ipo exempluz bo
ne faciendi accipiūt · vel expedit facienti si non
pseueret i ipo | Naz penitentes plerūqz cautio
res humiliores et feruētiores resurgunt vt di
ctum est | Nō ofirmat etiam Ugo ō scō vic · di ·
Ad hoc tandem pmissi sūt cadere vt ex ipo ca/
su suo erudirent̄ et meliores efficerentur · Nō
si etiam dicatur | Qui osentit malo cuz possit ar
guere non est innocēs sz peccator · sz deꝰ pmit
tendo mala cuz possit arguere et punire tacet
ergo osentit · et sic non ē innocens | Ad ꝟ re
spondetur q ille q pmittit mala fieri sine omni
punitione · non ē innocens · sz deus non sic · imo
statim punit aliqua pena · et alia seruatur in fu
turo | Prima pena punit i presenti statim · s · re
morsu oscie q statim comitatur peccatuz | Alia
pena est i futuro · et hanc nō imittit semp deꝰ
· s · si peccatores ouertantur | Vnde Augꝰ · ij · li
bro otra ffaustuz dicit · Vexant em̄ peccata cō
scietiaz · ipsiqz aio nocent · cū lumie iusticie pec
cando p̄uatur · q si nō osequantur dolores · qui
vel corrigendis inferunt̄ · vel non correctis vl
tro oseruantur · ꝟ ille · Omnia supradicta idem
Augꝰ · in dialogo ad Horosiū ofirmat di · Iso
fecit deꝰ hoīem q̄ quis p̄sciret eum peccaturum
qz de peccato multa bona facere poterat ordi=
nans eum vm moderatōnem iusticie sue · nec ē
a deo peccatum eius · qm̄ deus ita instituit vt
si nō peccaret nulla mors ei esset · si vero pecca
ret ab imortalitate decidens sup peccato ejus
multi corrigerent̄ | Nihil em̄ sic reuocat hoīez
ad deum q̄ im̄ mente eius cogitatio mortis | Et
in libro · vj · musice · ca · x · idem ait | Peccantē ho
minem ordinauit deꝰ turpē · non turpiter · tur
pis em̄ factus volūtate vniuersum admittēdo
quod dei p̄ceptis obtemperans possidebat or
dinatus est in partem · vt qui legem agere no
luit · lege agatur · hec ille · Et sic patz pars p̄=
ma huius sermonis ·

Pars secunda huius sermonis i q̄ de/ clarat̄ et pbat̄ q dyabolꝰ ē causa me=dia siue persuasiua peccati

Secundo in isto sermone tractanduz est
de causa psuasiua siue media ipsiꝰ pecca
ti que est dyabolus | Persuadet enim nos ipe
ad peccandum quātum potest · et ad hoc nos
inducit | Vnde augꝰ · iiij · de trini · ait · q dyabo
lus sue societatis malignos inspirat · | Et Beda
sup actus apl̄orum inquit · q dyabolꝰ aiam in
affectuz mali trahit | Et jsidorus dicit in libro
de sūmo bono q dyabolus corda hoīm occul=
tis cupiditatibus replet | Et jero · dicit q sicut
deus est perfector bonī · ita dyabolus ē perfe
ctor mali | Et Apoc̄ · xij · scribit̄ · Ve terre et ma
ri · qz descendit dyabolus ad vos hās iram ma
gnam · i · appetitum psequendi genus humanū
Et Haymo dicit | Tanto feruentius tēptat quā
to videt multos i suum locū substitui | Et glo ·
super illud job · xxx · Qui me comedunt rē · ait ·
Maligni spūs tāto magis a temptatōe q̄esce
re nesciunt quāto nullo pondere carnis ḡuan
tur · hec ibi | Qualiter autez p̄dicta intelligā
tur declarat beatus Tho · in p̄ma sēde · q · lxxx ·
arti · p̄mo · s · quo diabolus fit causa peccati · di ·
q peccatum est actꝰ q̄daz · vnde hoc modo po
test aliquis esse causa peccati directe p quem
modum aliquis est directe causa alicuiꝰ actus
quod quidem otingit p hoc q p̄rium princi
pium illius actus mouet ad agēdum | Proprīū
autem principium actus peccati est volūtas · qz
omne peccatum volūtarium · vnde nihil potest
directe esse causa peccati nisi qd potest moue=
re voluntatem ad agendum | Volūtas autem a
duobus potest moueri | Vno mō ab obiecto · si
cut dicitur q appetibile apprehensū mouet ap=
petitum | Alio mō ab eo qd inclinat interiꝰ vo
luntatem ad volendum · hoc autē non ē nisi vel
ipsa voluntas vel deus · sz deus vt dictum ē non
potest esse causa peccati · relinquit̄ igitur q ex
hac parte sola voluntas sit causa peccati eiꝰ di
recte | Ex parte autem obiecti potest itelligi q
aliquid moueat triplicit̄ · Vno° q ipm obiectū
p̄rium moueat · sicut dicimus q cibus excitat
desiderium hoīs ad comedēduz · Alio modo q
dicatur mouere voluntatem ille qui p̄ponit vl
offert ipm obiectum | Tercio mō ille q persua
det obiectuz p̄rium habere ratōez bonī · p̄mo
modo res sensibiles exterius apparētes mouēt

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

voluntatem hois ad peccandum · sed o autez et tercio modo dyabolus vel etiam homo potest incitare ad peccandum · vt offerendo aliquod appetibile sensui vel persuadendo rationi · Sz nullo modo istorum trium modorum potest ee aliquid causa peccati qz volūtas non ex necessitate mouetur ab aliquo obo · sed nec vltimo fine ꝛm opinionem scotizantiū · Vnde non e sufficiens causa peccati neqz res exterius oblata · neqz ille q eam ꝓponit · neqz qui eaz psuadet · vñ sequitur q dyabolꝰ non sit directe p se cā peccati · sed solum psuadentis vel ꝓponentis appetibile · Et ideo dicitur solum causa psuasiua · Nā etiam alij doc · Alex · Bonauen · in · ij · dis · xxv · parte · ij · q · iiij · et Ricar · ibidem · arti · iiij · q · i · dicunt q dyabolus nō potest cogere liberum arbitrium · Cuiꝰ ratio est · qz cum dyabolus sit obstinatus i malitia et odies genus humanuz semp cogeret libeꝝ arbitrium hois ad maluz actum · Ratio etiaz q̃re libeꝝ arbitrium nō potest nec a dyabolo nec ab aliqua creatura cogi · est hec ꝛm Ricar · qz libertas arbitrij oseq̃tur naturam ipiꝰ aie intellectiue vel ipius angeli · fundatur em imediate in nata rei cuiꝰ est · Illud ergo qd non potest transmutare natam rei habētis libeꝝ arbitrium · nō potest sibi auferre liberi arbitrij pratez · neqz simpliciter neqz ad tempus · sed nulla creatura potest nataz rei trāsmutare i qua imediate libertas arbitrij q̃uis em possit aliqua creatura trāsmutare naturam corporis nri et p hoc vsum liberi arbitrij nobis auferre · tñ non posset trāsmutare naturam aie intellectiue et ex oñti nec ab ea auferre liberi arbitrij pratem · ergo rē · Quāuis em dyabolus multis modis psuadeat ad peccādū · ꝓterea quidem Augꝰ · i coibus sermonibus sermone · iiij · Quid praui · quid maligni · qd nro aduersario nequi · qui posuit in paradiso bellum · i celo fraudem · odium iter pmos fres et in oñi ope nro zizaniam seminauit · Nam in cōmestione posuit gulam · In generatōe luxuriam · In exercitatōe ignauiam · In ouersione inuidiam · In gubernatōe auaritiā · In correctione iram · In psulatu seu dñatione superbiam · In corde ponit cogitatōes malas · In ore locutiones falsas · In ope opationes miquas · In vigilando mouet ad praua opa · in dormiendo ad somnia turpia · Letos mouet ad dissolutōez tristes autem ad despationem · Et vt breuius loquar oñia mala mundi fuit sua prauitate omissa · hec ille · Attamen paz timendus e hostis q̃ non vincit nisi volentē vt ait jeroꝰ · et p virtutem passionis xpi nobis volentibz expugnate vincitur et debellatur · Vnde idē Aug · ij · libro ꝓtra julianū ait sic · Tanta et tam admirabilis in nobis misericordia dei bonitas est · vt per quem i Adam offensam generositatem pme et bte illiꝰ creatōnis amisimus · p eum rursus qd amisimꝰ obtinere mereamur · Tūc em dyabolus inuidēs nocuit nunc autez cum nocere nitit · vincit · mouet em p infirmitatē carnis nre oia pratis suetela cum ad lasciuiā accendit · cū ad ebrietatez allicit · cum ad odia stimulat · cum ad auaritiam ꝓuocat · cum ad cedes instruit · cum ad maledicta exerceat · sed cū p infirmitatem animi hoꝝ oim serpentia incentiua reprimūt · emūdamur a peccato p huius victorie gloriam · Ps ille · Sobrij g estote et vigilate fres · qz aduersarius vester dyabolꝰ tanq̃ leo rugiens aliquē deuorare q̃rens circuit · Nam et augꝰ · i libro de symbolo · tractatu · iij · ait · Renūciate dyabolo non solum vocibus sed etiam moribus · nō tm sono lingue sed etiā actu vite · nō tm labijs sonantibus sed oñibus ꝓnunciantibus sensibus · Scitote vos cum callido et antiquo a venenoso inimico suscepisse certamen · ne i vobis post renūciatōez inueniat opa sua · ne iure vos attrahat in seruitutem · hec ille · Ecce ergo dyabolꝰ est causa persuasiua peccati · sed nō cogit a ido nō attribuas pcm tuū dyabolo · qz ista excusatio nō admittē · Ps age viriliter aia mea · vt possis triūphare de dyabolo a astutijs suis · Et sic pz secunda pars huius sermonis

Pars tercia huiuꝰ ꝛmonis i q̃ declaratur a pbatur q appetitus sensitiuus e cā ifima siue inclinatiua pcti

Tercio in isto sermone tractandum est de causa infima siue inclinatiua ipiꝰ peccati que est appetitus sensitiuꝰ · Vnde nota q appetitus sensitiuus ocupiscibilis vel irascibilis sicut amor · odiū · ocupiscētia · ira · a similia · obnubilat ratōnem ad ꝛsiderandū · inclinat volūtatem ad peccandū · nō tñ eam necessitat ad peccatum · Primo em passio appetitꝰ sensitiui impedit a obnubilat iudicium ratōis ad ꝛsiderādum qd ꝓbatur sic · Cum oñes potētie aie in vna essentia aie reducentur · oportet q qñ vna potentia intendate in suo actu q alia i suo actu remittate · vel etiā totaliter impediate · tuz quia etiam oñis virtus ad plura dispersa fit minor vñ ecōtrario qñ intenditur circa vnum minus potest ad alia dispergi · tū qz in opibus aialibus aie requirite quedā intentio · et ido qñ vna opacio vel potentie vehemēter applicatur ad vnum non potest alia circa aliud vehementer intēdere · et ideo passio appetitus sensitiui circa rem vnam vehemēter intēta impedit actuale iudicium ratōnis circa aliā rē · Sicut em iudicium gustꝰ sequitur dispositōem lingue · sic apprehensio imaginationis a iudicium estimatiue sequitur passionem appetitus sensitiui · Qñ videmus q homines i aliqua passione existētes non de facili auertunt imaginatōez ab hijs circa q̃ afficiuntur · vñ per oñs iudicium ratōis sequitur plerūqz ratōnem appetitus sensitiui · et passio plerūqz ligat a impedit actuale iudicium rationis · Et ideo Daniclis · xiij · Concupia

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

subuertit cor tuum. Hec habetur a bto Tho. pma scde. q. lxxvij. arti. pmo. scdo dico q passio appetitus sensitiui. quod pbatur vm Tho. pma scde. q. lxxvij. arti. ij. inclinat voluntatem hois ad peccandum. Naz ex passione appetitus sensitiui videtur sibi aliqd ouenens vel bonuz quod non videt extra passionem. sicut irato videtur bonum quod nō videt quieto. Sed. voluntas nata est sequi iudicium ratōis. sed passio plerūqz ligat iudicium ratōis. ergo inclinat motum voluntatis. Nam error vel pcim in voluntate psupponit defectum vel errorē i ratōe Sed. phs. vij. et hic oz dicit q incōtinens habz duas ppositōes vles. Vna est ratōis. puta nullam fornicatōnem esse omittendam. Alia ppositio ē passionis. puta delectatōnem esse sectādam. passio ligat ratōez ne ocludat a assumat sub prima. vnde ea dñante assumit et cōcludit sub secunda. Tercio dico q passio appetitus sensitiui non necessitat ad peccandum. qd pbatur sic vm Tho. pma scde. q. x. arti. iij. Cum em in hoie sint due nature. s. itellectualis et sensitiua qñqz ps sensitiua totaliter subjcitur ratōi. sic otingit in virtuosis. qñqz ecōuerso. ratio totaliter absorbetur a passione. remanet tamen aliquid ratōis libez. et vm hoc potest vl tota liter voluntas rationē repellere. vel saltez se tenere ne passionem sequat. Vnde Gen. iij. Sub te erit appetitus tuus. et tu dñaberis illi9 vbi glo. Sub te erit appetitus sensitiuus tu9 quia liberi arbitrij es. ideo moneo vt peccatum non dñetur tibi. sed tu peccato. Vnde subditur. Et tu dñaberis illius. i. dñari debes illi9 ne procedas in actum. Est autē sciendum q quiqz fūt que ratōis vel volūtatis imperio non subdū/tur. s. obediendo ei. Primū est generatiuū. Secundum est digestiuū. Tercium est augmētatiuum. Isti em fūt tres actus anime vegetabilis qui voluntatis impio non obediunt. qz ab appetitu naturali pcedunt. Quartum ē motus cordis qui non obediunt imperio volūtatis. ꝫ fūt vm naturam eo q motus cordis p se consequūtur vitam que est ex corporis et aie vnione. Quintum ē motus mēbrorum genitalium q̄ non subjcitur rationi vel volūtati vm Tho. in pma scde. q. xvij. arti. ix. duplici ratōe. Prima est ex pena peccati vt. s. anima in illo pciso mēbro penam sue inobedientie ad deū patiatur. p quod peccatuz originale ad posteros traducitur. Secūda ratio ē quā assignat phs in libro de causis motus aialium. di. q motus cordis et membroz genitalium non ē vm imperium vel vsum ratōis vel volūtatis eo q ad motum horz membroz requiriē aliqua alteratō caliditatis et frigiditatis que alteratio nō subiacet imperio rationis et voluntatis. ex parte tñ subditur. et ideo nō necessitat ad peccandū. quia nō est peccatū carni vt patet nec sensualitati attribuenduz ꝫ voluntati. ergo rē. Abstineamus ergo a peccato diabolo resistētes. et appetitū sensitiuū reprimētes. vt ad illā supnā patriā puenīētes pfectius et abūdantius coronemur in secula seculorum. Amen.

Sabbato post primam dñicaz d aduētu d solemnitate conceptōis virginis Marie. que occurrit in dñica sequenti

Sermo septimus.

Hora est iam nos de somno surgere. Iterum vbi s. Quia fres desideratissimi. et gloriose virginis Marie deuotissimi. in dñica sequenti est festiuitas oceptionis ipsi9 virginis in qua dominica ad generaliorē et coiorem vtilitatem populi aliqua putilia pertractare itēdim9. idcirco hodierna die. s. sabbatina die vtiqz omemorationis ipius virginis aliq̄ ad honorem oceptionis eiusdez. vltra illa que dicta fūt in alio sermonario de penitentia nūcupato describere conabimur. quia quāto plura dicuntur ad laudem ipius tanto magis dicendi abūdat facultas. Est enim vm Ansel. femina mirabiliter a singulariter mirabilis. per quam elemēta renouantur. angeli reintegrantur. infera euacuātur. hoies saluantur. est femina plena et superplena gratia. de cuius pulchritudinis abūdatia respersa reuiuiscit omnis creata. Et ideo vm pdictum verbum apli. Hora ē iam nos de somno surgere. i. de cecitate et ignorātia qua multi vsqz in hodiernū diem tenentur vt nequaq̄ cognoscere possint vel nolint gloriosam virginem Mariam a peccato originali in sua conceptōne fuisse pseruatam. De qua vltra dicta loco prenominato tres alias conclusiones annotabimus. quarum

primā dicem9 oceptōis possibilitatem
Secundam ho oceptōis ogruitatem.
Terciam autem conceptionis defensibilem veritatem. Et sic ordinate procedemus

Pars prima hui9 sermonis iq̄ declaratur quomodo de9 potuit pseruare virginem a peccato originali

Primo igitur in isto vmone declarandū est qūo deus potuit pseruare beatam virginem a peccato originali. Ad cuius roborationem sciendū est vm determinatōnez doc. subtilis in pmo. dis. xliij. q duplex est potētia scz potētia dei absoluta et ordinata. Absoluta est respectu oim possibilium que non includūt otradictionem in fieri nec in facto esse. Secunda scz ordiata est eadem potētia respectu oim possibilium que non includunt otradictōem in formata legibus sapia dina institutis. Si loq̄mur de potentia dei absoluta. sic dico q deus

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

potuit pseruare virginem ab omni peccato. Vsi
job. xliij. Quis potest facere mundū supple ho
minem de imundo conceptum semine? Nōne tu
q̄ solus es. supple nullus alius nisi tu qui sol⁹es
potens potest facere hoīem mūdu3. i. sine omni
peccato de imundo semine. ergo deus potuit
hanc virginem ab originali macula preseruare
Nō etiam ꝓbatur ratōne. Solus deus potuit
facere maiora que etiaz fecit. ergo potuit facē
minora que nō implicāt ꝟtradictōnem. Osten
dam septempliciter antecedens esse verꝫ sez q̄
potuit facere aliqua maiora que etiā fecit. pri
mo ꝓbatur sic. Solus deus potuit materiam
p̄mam creare de nihilo. ⁊ naturam angelicam
sine omni peccato qd est maius. ergo potuit fa
cere quod est minus sez p̄seruare suam matrez
mellifluam ab originali peccato. Secō potest
deus facere de nihilo maius nullo addito ⁊ si
ne rarefactōne. sicut fuit i multiplicatōe q̄nq̄
panū. et coste Ade. Nam de costa Ade potuit
facere Euam quā fecit matrem oīm peccatorū
sine originali macula. ergo et matrem dei po/
tuit p̄seruare ab omni macula. Tercio potest de
us facere formam coīcabilem ꝑ se stantez sine
materia. quod et fecit. vt patet i sacramēto al
taris. quod est supra naturā. ergo rē. Quarto
de⁹ potest creare formā ad aliud dependentez
⁊ per se stare potentem. quod et fecit. vt patz
de anima rationali que semp inclinatur ad cor
pus. et tamen ꝑ se stat in excelsis collocata. er
go potuit ⁊ matrē suaz que secōm cursum natu
re inclinata erat ab originalis peccati maculā
preseruare et ipsam solaz inter natos mulierꝫ
sine omni macula per se stare. Quito potuit de
us producere formam supnaturalem exceden
tem naturam in aliquo dependens ad aliud vt
pductio gratie in anima iustificata. qd ⁊ fecē.
Sexto potuit deus reducere aiam Lazari d li
mo. vt iterum corpus viuificaret. et per conse
quens iīpm informaret. ergo et matrē potuit
p̄seruare. Septimo et vltimo sequitur ꝑ modū
correlarij. Potest de⁹ de potētia absoluta suā
genitricem ab omni macula p̄seruare. et potest
ista septem dicta ipse solus deus d potētia sua
absoluta totaliter annihilare. et iterꝫ creare. er
go et matrem suam intactam potuit p̄seruare
qd et fecit. Secō q̄ritur de potētia dei ordina
ta que dicitur esse respectu oīm possibilium q̄
non includunt ꝟtradictōnem informata legi
bus a sapia dei instituti s vtrum potuerit deus
suā genitricem ab originali macula de potētia
ordinata p̄seruare. Respondeē q̄ sic. qd ꝓba
tur p̄mo ꝑ Aug⁹. de regimine principum. di.
q̄ nullus princeps obligatur suis legibz imo
potest ab ipa lege subditos suos eripere ⁊ ab
illa eos liberare. et circa legem illā dispensare
et eam annihilare. Et hoc ꝓbatur septēpliciter
Primo illā legez quā deus fecit totaliter anul
lando. vt habetur Geñ. xvij. de⁹ dedit p̄ceptū
abrahe de circūcisione. di. Circūcidetur de vo
bis omne masculinū. Et in eodem capło. Et ma
sculus cuius caro preputij nō fuerit circumcisa
delebitur aia illa de ꝓło suo. et hoc erit signū
federis inter me et vos vt quilibet cognoscat
q̄ sitis ꝓłs meus. Aduemente autē filio dei in
carne annullata est circūcisio. et institutum ē sa=
cramentum baptismi. vt habetur ad Gal. v.
vas electionis iudeis sic loquit. Ecce ego Pau
lus dico vobis qm̄ si circumcidimini. nihil xp̄s
vob ꝓdesit. quia euacuati estis a xpo. neqz cir
cumcisio aliquid valet. Patet ergo qūo ille de
us qui fecit legē circūcisionis illā potuit anul
lare. qd et fecit. Secō legē quā de⁹ fecit potu
it ad tempus illam suspendere. sicut deus ordi
nauit legē matrimonij q̄ tuz ad inseparabilita
tem. quia lex erat. Habebis vxorem. i. accipies
vxorem de ꝓło tuo. et non poteris eam dimit=
tere omnibz diebus vite tue Deutro. xxij. capło
vbi etiā sic habet. Si dormierit vir cum vxore
alterius vterqz morietē. i. adulter et adultera.
et tñ istam legem suspendere potuit tāq̄ insti
tutor hui⁹ legis sicut habet Deutro. xxiiij. ca
pitulo. Si acceperit homo vxorē. et habuerit
eam. et nō inuenerit grām ante oculos ei⁹ ꝓt
aliquam feditatem. scribat libellum repudij.
et dabit in manu sua. et dimittat eam de domo
sua. Et ideo ꝑmittebatur in testamento veteri
diuortium ꝓter homicidium vitandum. Ter
cio illam legez quā deus fecit ꝑ casu spāli. cir
ca illam dispensauit. vt patz in furto qm̄ iudei
expoliauerunt egiptios. Exo. xij. Quarto etiam
dispensauit cum abraham qm̄ habuit filios de
ancilla. vt pz Geñ. xvj. tamen ipe nō peccauit
quia fecit hoc ex reuelatōne vt dicit nicola⁹ d
lyra. Quinto licet ꝟm cursū nature deus ordi=
naret q̄ nūq̄ sol quiesceret a motu suo vsqz ad
diem iudicij. vt dicē magister sniaꝫ in. iiij. dis=
xlviij. capło vltimo i fine. tamē potuit ipe celū
iīpm retinere quod et fecit. vt ptz josue. x. Sta
tit in quā sol. et non festinauit occumbere spa=
tio vnus diei. q̄ non fuit antea et postea tam
lōga dies. quia durauit spacium duoꝫ dieꝫ.
Sexto licet sit ꝟtra naturā corporis solaris re
trocedere cursu suo. tñ potuit deus iīpm retro
cedere. quod et fecit. quia retrocessit eum i de
cem lineis. vt patet etiaz ysa. xxxviij. Reuersus
est sol ꝑ gradus decez lineis quos descēderat
. i. a decima hora retrocessit vsqz ad primā ho/
ram. et sic durauit illa dies per trigintaq̄tuor
horas. Et non est mirꝫ. qm̄ ꝟm prophetiam.
Ezechias rex iuda licet esset in vltimo termino
dieꝫ suoꝫ. tñ potuit deus supaddere sibi qui
decim annos. sicut factum est. vt patet i eodez
capło rē. Septimo et vltimo princeps qui fac̄
legem. potest contra ipam legem circa aliquē
aliter ordinare. Vnde potest concedere aliq̄d
alicui sibi dilecto. Exemplum. post pcēm Ade
odidit deus legem mortis i penam peccati. di.
Geñ. iij. Memento homo quia puluis es et in
puluerem reuerteris. Et licet Adam viuerit

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

annis nongenta ⁊ triginta. ⁊ filius eius Geth nongenta duodecim. attamẽ solus Mathusalẽ filius Enoch reꝑitur vixisse naturaliter vltra omnes hoies mũdi. nã vixit nongenta sexagin/tanouem annis ⁊ mortuꝰ est. tũ ꝓtra legẽ istã mortis dedit deꝰ priuilegiũ enoch qui fuit pater mathusalem vt nõ moreret. ad Heb. xj. capitulo. Et isti duo. s. Enoch et Helias adhuc viuũt et translati sũt in paradiso terrestri. Et ideo dicitur ꝑuilegiũ. qꝛ ꝑuat legem. ut lex nõ possit ꝓtra voluntatem instituẽtis. Modo ad ꝓpositꝰ dico ꝙ legẽ statuit. s. deus ꝙ omnes qui nascerenẽ sine originali iusticia. nascerenẽ in culpa. tũ ꝑuilegiũ dare potuit sue genitrici quod et dedit ut nasceretur sine culpa ⁊ plena gratia. vel cũ originali iusticia ut pie creditur ac etiã potuit parentibꝫ beate ꝟginis ꝑuilegium dare sezꝫ Joachim et Anne ꝙ prima proles quã generarẽt essꝫ sine reatu originalis culpe. Et sic patet ꝑs prima huius sermonis.

Pars secunda huius sermonis ĩ q̃ declarat q̃ ꝓgruuꝫ fuerit ꝙ deus ꝑseruaret beatã virginem a pcto originali.

Secundo in isto ꝑmone declarandus est q̃ ꝓgruum fuerit ipsi deo ꝑseruare beatam virginem ab omni macula peccati. qꝫ probatur septẽ rationibus. Primo sic. Phus in topicis ait. Si de quo minus videt inesse ⁊ inest ergo et de quo magis. Exemplũ. Si impator exaltat rusticũ. ꝓgruum est ut exaltet nobilem vel si exaltat famulum. cõgruum est ut exaltet militem. ergo quia in ꝓceptione virginis hic ipe verus salomon dei filius. ex ꝑte et spiritu sancto ꝓceptus hoc templũ virginale iuxꝫ verbum ꝓpheticum elegit sibi habitaculuꝫ ꝑ speciali domicilio fabricare. ut ꝓceptio iuxꝫ typum tẽpli typici. i. figurati salomonis fieret. Reddamus ergo ꝑus gloriam ei ꝑ ꝫ templũ sacratissimuꝫ in sollẽmitate natiuitatis. quasi iã templo naturaliter ꝓsũmato. Reddamꝰ in celebritate assumptionis. quasi iam templo deputato. Sed quia ut ait phus in et hicis. principiũ est plus q̃ dimidiũ totius. ꝓgruum ergo fuit vt redderemꝰ gloriã sollẽmitati ꝓceptionis. quasi iam templo nouiter inchoato. ergo ꝓgruum fuit ut a deo ab omni macula ꝑseruaretur ut virgini talis gloria redderetur. Ex illa ꝓgruentia infero correlariũ. ꝙ si congruũ fuit ꝙ deus deberet ꝑseruare filium virginis. congruũ fuit ⁊ de matre. Secꝯo sic ꝓbatur. quia aduocata generis humani nullũ habere debebat peccatum quod eius ꝓsciam remorderet. Vñ dñs Bonauẽtura ĩ tercio recitat ꝙ audiuit narrari ꝙ ipa cuidã ꝑsone reuelauit ꝙ nõ reꝑhendit cor suũ in omni vita sua. Tercio probat sic. qꝛ ꝓgruum erat ut beata virgo ꝑ quã auferẽ nobis opprobrium viceret dyabolum ne ei succũberet in aliqua parte. Vnde de ipa exponit beatus augꝰ. illud Gen. in. ipa ꝓteret caput tuum. Cuꝫ igitẽ subiectio peccati ꝓginalis sit caput peccati. ⁊ est caput dyaboli. tale caput ipa ꝓtriuit. quia nulla subiecti o ingressum habuit in aiam ꝟginis et ideo ab omni macula immunis fuit. Quarto ꝓbat sic. qꝛ ꝓgruũ fuit ut illa q̃ placuit altissimo deo ut fieret eiꝰ spõsa et mater filij dei omnipotentis sic eẽt immaculata mente sic ⁊ immaculata carne qꝛ ꝗ bta ꝟgo ẽ aduocata pcto ꝓ gloria ⁊ corona iustoꝝ. sponsa dei et spũalissimũ thalamũ totius trinitatis. filij dei sponsa. dei reclinatoriũ. Hinc est ꝙ speciali dei grã nullũ in ea peccatũ habuit locũ. quia ꝫ bñ fuit ꝓgruum. Quinto ꝓbatur sic. Tãtum quãtũ potest filiꝰ debet diligere matrẽ. ⁊ ab omnibꝫ periculis ꝑ/seruare. cum igitẽ filiꝰ virginis fuerit infinite potentie. in infinitũ debebat eã diligere. ⁊ eaꝫ ab omnibus periculis liberare. igitẽ ꝛc. Sexto ꝓbatur sic. Secũm scripturã sacram Exo. xx. s. Honora patrem tuũ et matrẽ tuã ꝛc. filiꝰ teneẽ honorare patrẽ et matrẽ tñ quantũ sibi possibile est. si igitẽ mater xpi cecidisset. ab eo nõ fuisset honorata in casu illo. ergo ꝛc. Septimo ⁊ vltimo ꝓbatur sic. Aut filiꝰ virginis suã matrem ab omni macula nõ potuit ꝑseruare. quod falsum ẽ vt patet ex parte ꝑcedenti. aut potuit et noluit. et si sic tunc nõ vere eaꝫ dilexit. quod est absurdũ. aut potuit et voluit. et si sic. ergo ꝓgruũ fuit. quia q̃cquid potuit deꝰ et voluit fecit. sed hoc potuit et voluit patet. et ꝑ oñs fecit. nam aliter frustra fuisset potẽtia dei. qꝫ est impossibile cũ deus et natura nichil agant frustram ꝑmo de celo ⁊ mundo ergo ꝛc. Et sic patet pars secunda principalis.

Pars tercia huius ꝑmonis ĩ q̃ declarãtur multe auctoritates noui ⁊ veteris testamenti et etiam sanctorum doctorum que videntur contrarie concepti ni beate virginis.

Tercio in isto sermone defendenda ẽ cõceptio beate virginis ꝑ solutõem siue declarationẽ auctoritatum noui et veteris testamẽti et etiã sanctoꝝ doctoꝝ que videntur ꝓtrarie conceptioni beate virginis. Primo adducuntur septem auctoritates veteris testamẽti. quaꝝ ꝑma habet scꝯo palipo. vj. ubi dicit. Non est homo qui non peccet. Sed non potest intelligi de peccato actuali. quia pueri tali peccato nõ peccauerũt. igitur de peccato originali. ergo quilibet peccauit originaliter. et ꝓsequenter virgo Maria. Respondet ꝙ si intelligitur ad literã est falsa. quia xps est homo et nõ peccauit. et sic potest dici de ꝟgine Maria ꝙ de ea nõ intelligit. Scꝯa auctoritas habetur Eccliastes. vij. Virum de mille vnum reperi de

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

mulieribus autem nullā sc̃z bonā. quod aug9.
exponit. de viris solū vnū reperi de mulieribz
at̃ nullā. g̃ et virgo Maria nō culpa actuali.
ergo et originali Respondet̃ q̃ itelligēdū ē
auctoritatē. de viris reperi exceptū. de iure q̃
solū fuit xp̃s. patz. qz si p̃ qz. ergo maria fuit
exempta. q̃ fuit alia a xp̃o. fuit p gr̃am et non
de iure Tercia auctoritas habet̃ p̃s. l. vbi dr.
Ecce em̃ i iniq̃tatibus oceptus ꝛc̃. Glo. aug9.
Nemo nasciē nisi trahens pcm̃ et meritū pene
quod est originale pcm̃. ergo ꝛc̃. Respondet̃
q̃ nō intelligitur de virgine maria. qz sūter di
cere de xp̃o Quarto auctoritas est etiā ꝓphe
di Omnes declinauerūt simul inutiles ꝛc̃. Glo.
ꝓter vnū sc̃z xp̃m. ergo ꝛc̃. Respondet̃ q̃ ista au
ctoritas solū facit mentō em in generali ꝑ pec
cato. nec dz intelligi de virgine nisi fiat spālis
mentio. qz impietas est et adhuc esset glosan=
da Quinta habet̃ p̃s. xxj. vbi dicit̃ Erue a fra
mea deus aiam meā. et de manu canis vnicam
meā. Glo. aug9. Vnica est aia xp̃i q̃ sola a pec
catis est immuns igit̃ ꝛc̃. Refp̃det̃ q̃ sol9 xp̃s
immuns fuit de iure. potest etiā stare q̃ virgo ꝑ
gratia et p̃uilegio. et sic intellexit aug9. aliter
contradiceret sibiipsi. qꝑ nō est verisimile. Sex
ta habet̃ p̃s. xxxviij. di Vniuersa vnitas oīs
homo viuēs. ergo virgo fuit vana. non pecca/
to actuali. ergo originali Respondet̃ q̃ nō va
let consequentia. quia sic intelligeret̃ de xp̃o. qꝑ
est falsū Item ista auctoritas videt̃ intelligi de
peccato auctuali potiꝰ q̃ originali. quia vani
tas consistit in actu volūtatis. et iꝑo nō itellexit
de virgine maria q̃ nullū actuale habuit Septi
ma habet̃ psa. liij. vbi dicit̃ Omnes nos quasi
oues errauimus. nō peccato actuali. ergo ori=
ginali. Respondet̃ q̃ nō valet cōsa. qz si sic eēt
intelligeret̃ de xp̃o. et etiaz loquit̃ in cōi. igit̃
de Maria non habet itelligi. scꝑo adducūt̃ au
ctoritates septē noui testamenti quaꝝ Prima
habet̃ ad Ro. iij. vbi dicit̃. Omnes i adā pecca
uerūt q̃ egent gratia dei. Glo aug9. ibidem q̃
habet̃ in libro de natura et gr̃a. intelligit̃ de
peccato originali. ergo ꝛc̃. Respondetur negā
do cōsam q̃ peccatū originale maria contraxit
Et ad p̃bationem q̃ cōne dicit nullū excludit. cō
cedo. et qn̄ dicit̃ q̃ maria est de numero oīm.
Dico q̃ nō valet. aliter esset falsa. qz nō ē verꝝ
de xp̃o Secūda habet̃ Ro. v. vbi dicitur Sic
per vnū hoiem peccatū intrauit in mūdum. et
p pcm̃ mors. ita i omnes hoies mors intrauit
in quo omnes peccauerūt. Glo. aug9. et habet̃
originaliter in libro encl̃. In vno homine oēs
peccauerūt originaliter. ergo et virgo maria
Respondetur p̃mo q̃ p̃t intelligi de morte cor
porali. qz xp̃s et virgo mortui sūt ꝓter pec=
catum ade. non tn̄ peccauerunt. Item patet q̃
non itelligitur vl̃ter sūpta. qz apl̃s non intel/
lexit de xp̃o. ut patz in eadem epl̃a. ergo nec ꝑ
virgine maria nisi fiat spālis mentio de ea. Ter
cia habet̃ Ro. vj. vbi dicitur Cōclusit deꝰ oīa
sub peccato. ut oīm misereatur. sed nō sub pec
cato actuali. ergo sub peccato originali. ergo
ꝛc̃. Respōdetur q̃ non est vl̃is vl̃ter sūpta. qz
sic oclusisset seip̃m sub pcto. qꝑ falsū ē. igitur
nec virginem mariā. et nō debet intelligi ꝑ vir
gine maria nisi fiat spālis mentio. Quarto ha
betur Eph̃. ij. vbi dicit̃. Eramꝰ natura filij ire
ficut et ceteri Glo. aug9. originaliter encl̃. i.
p peccatū originale ab adam traditū. ergo et
virgo maria Respōdetur ut s̃. q̃ nō valet cōsa
p ratōes p̃dictas. Quita habet̃ Ro. v. vbi di
citur Sicut p unūꝰ delictū omnes etiā hoies in
odēnatione constituti sūt Glo. s. peccato ipius
ade originali. igitur virgo maria ꝛc̃. Responde
tur ut s̃. q̃ nō itelligit̃ de virgine nisi fiat spe
cialis mētio. loquitur de lege cōi Sexta habe
tur Ro. iij. vbi dicitur. Non est iustus qui sc̃z.
omnes declinauerūt ꝛc̃. Respondet̃ ut s̃. q̃ nō
fit mētio de virgine. loq̃tur em̃ de lege cōi. ista
fit p̃uilegio spāli. s. de virgine Septima habet̃
. ij. Cor. v. Vnus p omnibus mortuus est et re
uixit. s. xp̃s. nullū excludit. ergo nec virginem
Respondetur de lege cōi sed spāli ficut virgo.
tercio adducūtur septez auctoritates doc. q̃ꝝ
Prima ē aug9. ij. libro contra julianū. di Propt̃
catholicam veritatē sancti et bēti in cōmoꝝ elo
quioꝝ ptractatores clarissimi sacerdotes pre
ne9 Ciprian9 Receti9. Ambrosi9. Greg9. in=
nocenti9. Johānes Basili9. quibus velim no
lim addo Hieronimū ut omnes omittā qui non
dū dormierūt aduersus nos p̃ferūt. oīm homi
num peccato originali obnoxiā sniam. vnde ne
mo eruitur nisi quē sine lege peccati repugnā
tem legi virgo accipit igitur et virgo maria ꝛc̃.
Respōdetur q̃ solus ille eruit̃ a culpa de iure
quē virgo pepit sine lege peccati. quia nullus
alius nisi ex gr̃a ut virgo maria. q̃ sic intelliga
tur patet. qz aug9. sibiipsi contradiceret. qz ali
bi dicit contrarium Secꝑa est etiam aug9. i libro
de defectione iusticie. di Quisquis dicit fuisse
uel esse i hac vita maiorē hoiem vel aliq̃s maio
res hoies. puta excepto vno mediatore dei et
hoim quibz necessaria nō fuerit remissio pecca
toꝝ. contrarium dicit scripture Respōdetur cō
cedendo q̃ omnes indiguerūt remissione. sed di
stingue. qz est remissio subsequens et p̃uenīs
et sic fuit remissum virgini. quia fuit reduata p
gratiam Tercia est ambro. sup Lucā di. Sup
ueniens spūssanctus in virginē mariā ipiꝰ mē=
tem ab omni sordе vicioꝝ sanctificauit. ergo ꝛc̃
Respondetur distinguēdo de sanctificatōe. sed
potest intelligi vno modo p gr̃am p̃uenientē
q̃ sic verꝝ est. aliter nō Quarta est leoms pape
in ꝑmone natalis dn̄i. sic di Nullū liberꝝ a rea
tu reperit. ita q̃ liberādis omnibꝰ venit. ergo
ꝛc̃. Respōdetur q̃ sic verꝝ est. qz nullū iure li=
berꝝ reperit. tn̄ p̃uilegio sic. ut virginē mariaz
Quinta est jero. di Vnica est aia xp̃i que sola
a peccatis ē immuns. igitur aia virginis marie
sub originali peccato fuit oceptа Respōdetur

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

vt prime dictum est. Sexta est Damas. iij. fete
ciaz. ca. ij. di. q spus superuenit in virginez
purgans eam. et nō mīsi a peccato g rē. Rūde
tur q potest dici purgata per spm. s. ab im=
mūdicia que in ipa fuisset mīsi gratia. s. sancti
puenta fuisset. Septima est Ansel. ij. libro cur
deo homo. ca. x. di. Licet hois dei oceptio mū
da sit. et absqz delectatōnis carnalis peccato
attamtē virgo maria vñ xps a a qua assumpt9
est. et in peccatis ocepit eam mater eius et ipa
in adam peccauit in quo omnes peccauerunt.
Respondet distinguēdo inter dictū positū di/
sputatiue et inquisitiue. a posituz determinati
ue patet de salomone q multa dicit in libro Ec
clesiastes in psona farui. a multa in psona sapi
entis. et multa falsa ponit. Et qz dictum An=
sel. non dictum ē p veritate affirmatum sed in
quisitum. aliter otradiceret sibiipi iudicio dei
vt alij fecerūt. ut patz quia alibi dicit otrariū
Item p illa verba non vult ansel. ostendē ma/
riam i originali oceptam a filium dei non. sed
vult ostendere differentiā inter oceptōem ma
rie et xpi. patet ex modo loquēdi ipius i littera
qz xpus fuit oceptus a maria sine peccato car
nalis delectationis. Maria nō sic. sed cum dele
ctatione ocupiscentie parentū. quod sic patet
qz otradiceret sibi ut dictuz est. Hora est igitē
vt a tanta cecitate resurgamus. et gloriosā vir
ginem a peccato originali pseruatam inuiolabi
ter teneamus. quod facientes p intercessionez
eius a dño gratiā osequemur in presenti a glo
riam in futuro in secula seculorum Amē

Dominica secunda in aduentu. de malignitate volūtatis praue quomō nulla est alia causa peccati completiua nisi ipsa

Sermo octauus

Abundetis in spe virtute spūsanti. Scribūtur hec verba ad Ro. xv. et in epla occurrentis dñice. Ex pcedentibus fratres ca
rissimi de occasione peccati vmonibus apertis
sime claret q et si deus ostituerit hoiem pecca
bilem. necnon et mala fieri pmittat. dyabolus
vero peccata suggerat. mūdus et appetitus se
sitiuus ad eadem inducat. attamē nihil horum
peccata cōplet et efficit et ad ofūmatōnem eo
rum pducit. idcirco in psentiaz oportet inqui
rere que sit causa peccati opleta et pfecta que
excusari non potest. et p eo iuste puniri habet
Et qm nulla repitur causa peccati affectiua nī
si puersa volūtas atqz maligna que tamen vt
patebit potius est causa peccati deficiens q ef
ficiens. Nam posse peccare nō est posse. vt ptz
de pe. dis. ij. añ finem. a dis. lxxxiij. ꝗ illud Mua
re fit ut peccatū non imputet deo nec diabolo
nec mūdo. nō principalit carni nec alicui cor=
poris membro. sed solum puerse volūtati a ap
petitui deliberatiuo. Vñ scribitur. ff. de furtis
. l. q iniurie. a de ex or. cri. l. i. Malefica volūtas
et ꝓpositum delinquentes astringit. Sicut igi
tur vm aug9. in libro de libero arbitrio. capo
xiij. bona volūtas est q appetimus recte hone/
steqz viuere. et ad sūmā sapiam puenire. Mua
ꝓter ait aplus in verbis pallegatis. Habūde
tis in spe et virtute spūsancti p bonam scz vo
lūtatem. Ita mala voluntas ē q omnia peccata
pagimus. et omibus malis pcutimur et ferim
Et ideo i presenti sermone tres consideratōes
de ipsa faciemus. quarum
Primam dicemus peruerse volūtatis malignā
productionem.
Secdaz vo pue volūtatis iniustā excusatōem
Terciā at male volūtatis ratōnabilē punitōez

Pars prima huius sermonis i q declaratur q omne peccatum procedit a volūtate tanq a causa opletiua.

Primo igitur i isto sermone ponitur talis oclusio. q causa pfectiua a opletiua pec=
cati nihil aliud est nisi voluntas mordinata. q
vltra ea que dicta sunt in diffinitōe materiali
pbatur sic vm alex. vbi s. et tho. pma secde. q.
lxxiij. arti. i. et i secdo scripto. dis. xli. arti. iij. et
itez in questionibus disputatis de malo. q. i.
arti. vj. et ricar. in. ij. dis. xxxv. arti. i. q. ij. et in
dis. xli. arti. ij. q. ij. et Bona. etiā i. ij. dis. xxxiiij.
arti. i. q. ij. et. xli. dis. arti. i. q. ij. distinguēdo q
pcm de sua ratione duo dicit. Primo em dic
deordinatōem siue puatōem ordinis circa actū
alicuius potentie. et tunc tenet ratōem vitij ali
quo modo corrūpētis. Secdo dicit illā deordi/
nationem ut dignam vitupatione et punitione.
et sic tenet rationem culpe et demeriti. Primo
modo loquendo de culpa scz vm q est vitium
aut oparatur illa deordinatio ad actū alicui9
potentie tanq ad materiale circa qd. et sic di=
co q peccatum non solum circa actū volūtatis
sed etiam circa actus aliaz potentiaz aie con
sistit. Actus em memorie et itelligētie et aliaz
potētiaz aie subiacentiū volūtati deordinari
habent p diuersa peccata. Aut opatur illa de
ordinatio ad actuz alicuius potentie tanq ad
causale. et sic omis talis deordinatio est a vo
lūtate. Secdo modo loquendo de peccato scz in
qtum est culpa et demeritū. et sic ꝓprie et pci
se respicit libez arbitrium. Nm em libero ar=
bitrio omissum est regimez totius hois. si aliq
deordinatio fiat i regno totius anime. ipi libe
ro arbitrio imputat vñ si omia mēbra per que
ofūmata est. et omes potentie in qbus aliq de
ordinatio facta est otraherentur in causaz. oia
oquererentur d libero arbitrio cui subiecta sūt
Et quia libertas arbitrij principaliter residet
penes voluntatem. ut volunt omnes doc. hinc

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

est q culpa sub ratione culpe in volūtate tāq̃
in subiecto ꝓprio dicitur esse. Ratio p̃dictorum
potest triplex assignari. Prima est qz ad ipāz
voluntatem ptinet regimis oplementum. nam
ipius obiectum ē bonū ēm phm scdo metaph.
Bonum autem ⁊ fimis est idē. Et qz ī directōe
ad finem ostitit volūtatis opletio. ī obliquati
one vero ostitit bonitatis amissio. hinc ē q ab
ipa volūtate oriē omne peccatum. nam ī illa so
la potentia est culpa q̃ aliqñ denoiatur bona
aliqñ mala. sed nos nō dicimur habere intellige
tiam vel memoriā malam sed solam volūtatem
malam ergo ꝛc. Secūda ratio ē. qz in ipa volū
tate attēditur rectitudinis principium. Amor
em̄ est principiū rectitudinis sicut dicit aug9.
Vñ bonus amor ē fūdamētū ciuitatis dei ⁊ ma
lus fundamentū ciuitatis dyaboli. Et rō hui9 ē
qz amor est radix oim affectionū et tante adhe
rentie vt trāsformet amatum in amatū. Naz ī ea
sola potētia est culpa in qua nata ē esse iusticia
quia opposita fūt nata fieri circa idē. ⁊ iusticia
est in voluntate tanq̃ i subiecto qz ut dicit An
selm. Iusticia nihil aliud est q̃ volūtatis rectitu
do. ergo ꝛc. Tercia rō est. quia i ipa attendit̃
regimis dominiū. nam alijs potētijs impat ⁊
a nulla impatur. Nullus em̄ actus mordmat9
est vituperabilis. ⁊ p ōns alicui nō imputatur
ad culpā nisi ille actus suo dominio fit subiect9
⁊ habere ptatem seu dominiū sup omes actus
suos. ut scz possit facere vel nō facere bene vel
male facere. est ꝓpriū volūtatis. ergo pcm̄ ē
in volūtate peccātis. Ps. phus in scdo ethico
rū ait. Ex his q̃ a natura sunt nec laudamur nec
vituperamur. supple. sed ex his que a volūtate
Et ī tercio ethicoꝝ idē ait. Inuolūtarium non
meretur penā sed ignoscētiam et miscdiaz. ut si
quis cecus nascit̃. talis em̄ defectus eo q non
subiacet volūtati. ī. qz nō est voluntari9 magis
ꝓuocat ad miscdiam q̃ ad vindictā. Cōfirmat
ꝗ aug9. ī li. de vera religione. di. Postremo si
ñ volūtate male facim9 nemo obiurgād9 oīno
aut monēdus est. q̃bus sublatis xpiana lex ⁊ di
sciplina omnis religionis auferat̃ ncce est. hec
ille. Exēplum eoꝝ ī medium adduci potest. Si
em̄ aliquis alteri9 alicuius hois manū accipi=
at otra voluntatem ei9 et cum ea iterficiat ho
minem. pcm̄ non imputat̃ illi homini cui9 ma
nus pcutit. ⁊ ei q̃ vtitur manu eius. vnde actus
illi9 hois cuius manu aliqs alius vterē ad oc
cidendū eēt quidem actu9 mordinatus. ⁊ nō ha
beret rationē culpe nisi p respectū ad illū qui
vtitur manu illi9. qz q̃cunq̃ aliquis effectus
ꝓcedit a duabus causis quaꝝ vna ē causa alte
rius. attribuit̃ p̃me et nō scde. in libro de cau=
sis. Conclude ergo q pcm̄ est a voluntate. Et
ait Ricar. vbi s. q malus actus voluntatis m=
q̃tum est a volūtate non imq̃tum ē in volunta
te habet rationez culpe. quod patet qz si malū
actum voluntatis posset vnus hō in voluntate
alterius causare non tm̄ p modū excitantis ⁊ p
modum elicientis ita q voluntas alterius illo
velle mordmato tm̄ esset mota et nullo mō mo
uens. voluntas illius alterius nō culpare̅ pro
illo velle mordmato sed tm̄ modo ille qui vo/
lūtarie illud malū velle causasset in alteri9 vo
luntate. Cum ergo actus malus voluntatis fit
actio imq̃tum est a volūtate ut mouente ⁊ pas
sio imq̃tum est a voluntate vt mota. sequit̃ q
fit peccatum nō imq̃tum est passio ⁊ imq̃tum ē
actio. Vnde aug9. in libro de libero arbitrio
ꝓpe principiū. Culpa est malum q̃d facimus. ⁊
pena est malū quod patimur. Ex quo videt̃ q
peccatum ē culpa imq̃tuz est a nobis. sub qua
ratione est actio. Et sic potest exponi illd phi
scdo ethicoꝝ ca. pmo. Nuia mala facim9 mali
fumus. sed illud q̃d maxie efficit voluntatē ma
lam est pcm̄. ergo malus actus volūtatis est
peccatum imq̃tum ē factus ab ea. et nō sub ra
tione qua est i ea. ergo ꝛc. Bona. at̃ noster ubi
s. ista ofirmās dicit q peccatum nō est a volū
tate ut efficiēte sed ut deficiēte. Cum q̃ concor
dat Ricar. in. ij. dis. xiiij. arti. vlti. q. iiij. sic di.
q cum malū culpe fit defect9. impossibile ē q
fit a causa nisi imq̃tum i actu suo deficē potest
Causam aūt posse deficere i suo actu ē ipam eē
defectibilem q̃d sibi oting it imq̃tum d nihilo
est. Cui ocordat aug9. xiiij. de ciui. dei. ca. xiij
sic di. Vitio deprauari nisi ex nihilo facta natu
ra nō posset. ac p hoc ut nat̃a fit ex eo habz q
natura facta est. ut ab eo q̃d est deficiat ex hoc
habet q d nihilo facta est. Nec sufficit illa de
fectibilitas ad ꝓductionem mali culpe nisi im=
q̃tum est libera et a libera volūtate. Si enim
volūtas nō esset libera q̃tuis ratōne defectibi
litatis egrederetur ab ea actus defectuosus.
ille tñ nō haberet rationem culpe. sed quia p
libertatē volūtas potest se tenere ne p suaz de
fectibilitatem exeat ī actū defectuosum. iō act9
defectuosus a b ea ꝓcedens habet ratōem cul/
pe. Confirmat ista aug9. xij. de ciui. dei ca. ix.
di. Nemo. igitur efficientem causam q̃rat male
voluntat s. nō em̄ est efficiens sed deficiens. qz
nec illa effectio sed defectio. Deficere nāq̃ ab
eo q̃d sūme est ad id quod minimū est. hoc ē in
cipere hr̄e malam voluntatem. Causas porro
defectionū istaꝝ ut efficiētes nō sint ut dixi ⁊
deficientes velle inuenire. tale est. ut si quisq̃
velit videre tenebras vel audire silentiū. ⁊ ille
Nd si otra p̃dicta arguat̃ sic. Volūtas tendit
ī bonum sicut ī suum obiectum. vñ semp est ve=
ri bom. et tunc nō est ī volūtate peccatum. vel
bom apparentis et tūc ex vicio itellect9 uel ap
prehensiue virtutis et nō volūtatis. ergo pec=
catum principaliter nō ostitit ī voluntate. Ad
hoc respondetur ēm tho. ī questionibz dispu
tatis de malo. q. i. arti. vj. q id q̃d nō est vere
bonum apparet bonum ex duobus defectibus.
Nñqz quidem ex defectu itellectus scz cum ali
quis hz falsam opinionē de aliquo ognoscēdo
vt patet de eo q̃ putat fornicatōez nō eē pcm̄

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

vel etiam ideo qui vsum rationis nō habet. Talis autem defectus puerilis ex vitio intellectus totaliter vel i parte excusat a peccato. et peccatum leuiat. Nūqz vero defectus procedit ex parte volūtatis eo q̄ qualis est vnusquisqz talis finis videt et. Vnde in. iij. ethicorum dicitur. Experimento enim cognoscimus q̄ aliter videtur nobis bonum aliq̄d vel malum circa ea que diligimus. et ea que odimus. Et ideo cū aliquis inordinate ē affectus ad aliquid impedit eius iudicium intellectus in particulari eligibili ex inordinata affectōe ad illud. Et sic pnciplaiter vitium non est in cognitione sz i affectione. Et ideo q̄ sic peccat nō dicitur peccare ex ignorātia sz ignorans ut dicit a pho. iij. ethicorum ergo rc. Sed. si dicat matth. vij. Non potest arbor bona fructus malos facere rc. Tūc sic. Res bona nō est causa mali. sed volūtas est bona ergo rc. Rn. ēm tho. in. ij. scripto. dis. xxxiiij. i expositione litere. q̄ duplex est causa. pma et remota. et prima et imediata. Causa enim pma uel remota i genere illo respectu arboris et fructus est sol uel terra. Et hec est causa cois bonis et malis arboribus. et bonis et malis fructibus. Sed causa prima et imediata fructus ē arbor. Et ideo arbor bona nō est causa fructus mali. et arbor mala est causa fructus mali. Sic a filii ipa natura volūtatis vna et eadem ē causa prima uel pncipium bonarum uel malarum voluntatū et bonorum et malorum actuum exteriorum. Sz voluntas mala que oparatur arbori est causa prima actus mali exterioris q̄ oparatur fructui. Sed. si arguat p illud Dyo. in. iiij. de diuino. vbi ait. Malum est preter intentionē. eo q̄ nullus ad malū intēdens opatur. sz peccatū habet intētionem mali. ergo nō est voluntarium. Ad hoc rndetur ēm tho. in sedo scripto. dis. xli. arti. iij. q̄ malum dicitur esse pter voluntatem p se. qz nullus intendens ad malum per se aliquid opatur ut dicit Dyo. Sed p accidens malum potest ē voluntarium dū sez aliqs estimat bonum q̄d est malum. vel cū apparet alicui bonū sedm quid cui est adiuncta ratio mali simpliciter. Vel potest aliter dici q̄ malū dicitur esse pter volūtatē. qz volūtas nō tēdit in malum sub ratione mali. sz qz aliquod malum ē apparens bonū. ideo volūtas aliqū appetit aliq̄d malum. et ēm is peccatum est i voluntate Sed ad maiorem pdictorum dilucidatōem notandum vt elicitur ex dictis Alex. in sedā parte sūme in tractatu de malo. et beati tho. in questionibus disputatis de malo. q. i. arti. iij. q̄ voluntas est causa peccati tripliciter. pmo p accns. sedo ut deficiens. tercio ut osentiens vel libere agens. Primo voluntas est causa peccati p accns in q̄tum sez volūtas fertur in bonū aliquod ēm q̄d cui oiunctum est malum simpliciter. Vbi nota q̄ bono in q̄d volūtas fertur et tendit adiūgitur aliquod malum dupliciter sez vel ut in pauciorib⁹. vl ut simpliciter. pmo ut in pauciorib⁹. sicut si aliquis incidēs lignū i situa p quā raro transit hō interficit hoiem. et tunc volūtas potest excusari a peccato. Sedo oiungit malū bono i quod voluntas tendit ut semp. vbi grā vt dilectionem que est in adulterio semp oiungitur malum sez puatio ordinis iustitie. vnde tūc non excusatur a peccato. Cui⁹ ratio ē. quia et si volūtas nō velit malum ēm se. tū ex hoc ipso q̄ eligit bonum cui semp oiungitur malū. magis vult incidere in hoc malū q̄ carere tali bono. Sedo voluntas est causa peccati in q̄tum deficiens. puta in q̄tum nō attendit ad regulam rationis et diuine legis. et patur sic. Nūq̄ fit aliqua duo quorum vnū debet ē alterius regla et mēsura bonum i regulato uel mēsurato ē ex hoc q̄ sue regule vel mēsure oformatur uel adequatur. gratia exēpli. Vt si sit aliquis artifex q̄ debeat aliquid incidere recte ēm aliquam regulā. tunc si nō recte icidat q̄d est malū incidē. hec mala incisio causabitur ex is defectu q̄ artifex erat sine regula uel mēsura. uel ex is q̄ artifex mensuram uel regulā nō attendit vel imitatur. Similiter delectatio uel q̄libet aliud i rebus humanis ē mēsurādum vel regulādū ēm mensuram rationis et diuine legis Et ideo nō vti regula rationis et diuine legis et eligē aliquid est peccatū. Vbi nota q̄ nō attendē semp actu ad talem regulam nō est peccatū. quia hō non potest attendere semp actu. sed nō attēdere ad talem regulam tūc ē peccatum qñ homo aliquid eligit uel opatur sine actuali oideratione regule. vt verbi gratia. Non semp artifex peccat i eo q̄ nō semp tenet regulā siue mensuram. sz ex hoc q̄ nō tenēs mēsuram aliquid facit. Et sic culpa volūtatis non est i hoc q̄ non semp actu attendit ad regulam rationis uel diuine legis. sed ex is q̄ aliquid eligit ul fac non hns huiusmodi regulā uel mēsuram. Tercio volūtas est causa peccati in q̄tum osentiens ul libere agens. vñ eius q̄d est libere agere et nō libere agere. libere attendere et nō attendere libere vti regula et nō vti. nō oportet aliquam causam querē. et q̄re. quia ad hoc sufficit ipsa libertas volūtatis p quā potest agere vl non agere. attēdere et nō attendere. vbi grā. Sicut si scriptor habeat exemplar ad quod debeat respicere et scribere ex is ipo peccat q̄ nō respicit exemplar et ēm illud non scribit. nulla. nhui⁹ est alia ratio nisi volūtas libera. Nd beatus aug⁹. i. xij. de ciui. dei. p bat per exemplum pulchrorum. di. Sicut duo iuuenes ul hoies equaliter affecti animo et corpore. et pares in omnibus. vident vnam rē pulchram. ut mulierē vl equum ul aliud huiusmodi. q̄ re visa vnus licite fruitur. alter non. q̄ est causa illius fruitōis illicite. Non caro. cum similiter se habeāt q̄ztū ad dispositōem carnis. nec animus. cum similes essent quo ad animū. nō suggestio maligni spiritus. cum malignus spūs eque tempt et. Nihil ergo videtur ē causa huiⁿ peccati vl mali nisi

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ꝓpria volūtas. sed illam q̃s fecit cum nō nisi natura bona. Nature autem bone deꝰ est causa. illius autez mali nullatenus est causa. Nue igitē est causa. Non est nisi qz placet. placiti autē nulla alia ratio est q̃renda. Sicut enim in bonis cum puentum est ad voluntatē dei nulla ē alia ratio. ita ī malis cum puentum est ad voluntatem puertibilem sibi derelictā. nulla est alia q̃rēda ratio nisi quia vult uel placet. Ꝯ ille Vbi nota q̃ volūtas ꝯsiderari potest ut est natura q̃dam. ⁊ tūc non determinatur nisi ad vnū. Potest etiā ꝯsiderari ut liberꝫ arbitrium. et tunc est oppositorꝫ. vnius scz p se. vel de se scz mali alterius vero scz boni nō est p̃ma causa vel tota. Patet ergo q̃o voluntas m̃q̃tum est libera m eligēdo ⁊ nō eligendo. in agendo vel nō agendo est peccati causa. Confundantē ergo illi qui dicunt se aliē non posse facere ut faciunt luxuriosi. gomoreami. adulteri. iracūdi. et reliqui. qz mors et vita in voluntate non est

Pars secda huius sermonis. in qua declaratē q̃ volūtas puersa nullo mō potest excusari

Secundo in isto ꝝmone declarāda ē ꝓtaue voluntatis iniusta excusatio. Mā tres generatōes hoīm repiri solent qui conantur excusare peccatū suum. Aliqui fūt q̃ excusare se volūt ratione ꝯstellationis. Aliq̃ fūt qui excusare se conantē ratione coactōnis. Aliq̃ fūt qui excusare se p̃tendūt ratione ꝯplexionis. Primo aliqui fūt qui peccatum suū annullant ratione ꝯstellationis. dicētes q̃ quilibet habz ꝯstellationem sub q̃ nasciē ut mathematici q̃ꝫ caput. Ptolomeꝰ fuit. q̃ quidem ꝯstellatio nō solum ꝝm ipos habet influentiā necessariā sup corpus. sed etiā sup rationē et volūtatem. et super electionem actuū ratōnis et volūtatis. Sz ꝯtra istos falso ista dicētes ꝓbatē q̃ stelle nō inferāt necessitatem sup actus rationis ⁊ volūtatis ꝓpter septem incōueniencia que inde sequerentē. q̃ꝫ primū est q̃ si alique stelle essent causa maloruz sequeretur q̃ alique stelle eēnt malefactrices. hoc autem ē falsum et incōueniens. quod patet. Si enim alique stelle essent malefactrices. aut essent tales a natura. et sic dñs q̃ dedit eis talem naturā eēt malus. qd est falsum et incōueniens. aut essent male a volūtate qz haberent malam volūtatē. qd siūter est falsum et incōueniens. cum nulla aia sint animate. Secūdum incōueniens est q̃ in modico tpe eadem stella esset bona et mala. eo q̃ i modico tēpore mutat aliam dispositōem. Tercium est q̃ non posset aliqua ratio assignari quare aliq̃ nati sub eadem ꝯstellatione fuerūt. et aliqui non et aliqui fūt fortunati. et aliqui fūt infortunati ꝛc. Quartum ē. qz nullus homo esset causa malorꝫ et bonorꝫ. Ꝯ celū eēt causa et ꝯstellatio. ⁊ sic nullus digne laudareē nec vituparet. Quintum est qz vana essent hoim studia et exercitia. Et enim si stella dat mihi q̃ sim grāmaticus vel q̃ sim diues absqz studio et labore de necessitate ero. Et si det q̃ nō sim. satis potero studere ⁊ mercationes exercere. qz non potero discere uel luctari. Sextum est qz tunc leges ⁊ iudices essent frustra et nō fieret iusticia. exquo enim stelle cogunt hoīes ad furādum. nō p̃nt hoīes aliud ⁊ ideo nō debent puniri sed potius stella. Septimum est. qz tunc vana eēt spes xp̃ianorꝫ quia si hoc eēt iusticia non p̃miabitur. ⁊ peccatum nō punietur. Vnde beatus tho. et alij theologi dicunt q̃ si corpa celestia inferunt necessitatem sup actus et voluntates. tūc tria bona spāliter tollerentur inter alia. Primo tollerentur laus ꝛtutis humane q̃ nulla ē si libere non agat. Secō tolleretur iusticia p̃miātis ⁊ puniens si homo nō deꝯderaret libere. nec ageret bonum vel malum libere. Tercio tollerentur circūspectōes in ꝯsiliis q̃ de his que ex necessitates euenīūt frustra tractarentē. Ꝯ ille Tho. i sūma ꝯtra gētiles. libro. iij. ca. lxxiij. Secō alij qui peccatum suum excusant ratōne coactōnis vel violentie. dicentes q̃ bona exteriora delectabilia nobis violentiā inferūt. et per ꝯsis cogunt et necessitant ad peccandū. Sed tles mētiuntur. qz nullum bonū q̃tūcūqz bonum vtile suaue vel delectabile citra deum habet ratōez vtis et pfecti boni sicut habet felicitas quā ex necessitate volumus oīnes habere. Et ideo bona creata q̃tūcunqz delectabilia potest quilibet respuere vl nō acceptare ꝓpter illud sūmū bonum. Vñ augꝰ p̃s. xxxij. sermone. ij. ait. Ido ergo supest ut q̃ras quid sit meliꝰ q̃ animꝰ tuus. et non inuenies q̃ sit melius aliud nisi deus tuus. qz cum pfecta natura tua angelis equabitur iam sup non erit nisi creator. Erige tē ad illum et noli desperare. q̃ris auꝫ et cuz volueris forte non habebis. deum cum volueris habebis. qz et anteq̃ velles venit ad te. ut cū aduersa voluntate esses vocauit. et cū ouersus esses terruit te ⁊ cum territꝰ ꝯsitereris ꝯsolatus ē te. Iste qui tibi prestitit oīnia ⁊ fecit ut esses quiqz etiam malis multas p̃stat consolatōnes seruat tibi aliq̃d quod non det nisi tibi. Et q̃d ꝛtuat melius nisi se. pete aliud si inueneris. se tibi ꝛtuat deus. Auare quid inhias celo et terre melius ē qui fecit celum ⁊ terraz. ipm visurꝰ ipm habiturus es. hoc solo beatus eris. hūc solū desideres ⁊ q̃ras. quia beatus ꝓpls cuius dominꝰ deus eius. Ꝯ ille. Non ē peccanduz ꝓpter aliqd bonum tpale q̃tūcūqz delectabile respectu illius sūmi boni nihil existente. Tercio aliq̃ peccatum suum excusant ⁊ ānullant ratione ꝯplexionis vl nature indebite. dicētes q̃ homo naturaliter ē bonus vl malus. sicut videmꝰ flegmaticos naturaliter eē pigros. colericos aūt naturaliter iracundos. melācomicos ꝛo naturaliter tristes sangneos aē iocūdos ⁊ luxuriosos

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ita q̃ non videtur in hominis voluntate q̃ sit bonus vl̃ malus. Sz isti similiter errant. quia appetitus sensitiuus voluntatem non necessitat ad peccandum ut dictuz est s̃. imo p bonaz voluntatem liberaz oia supantur. Propter quod aug9. ait. Totum habet qui habet bonã volũtatem. ipa est q̃ potest sufficere si ceta nõ sint. Si autem sola deest. nihil pdest q̃cquid habitum fuerit. Sola sufficit si adsit. ceta nichil p sũt si sola desit. Si haberes i domo tua thesauros vnde secur9 esses. gaudẽs exultares. in corde tuo habes bonam volũtatem et tristis es. In archa posses timere furẽ. i corde tuo quez times. Noli pati hostem in corde tuo. bonam voluntatem habens nihil time. Et sic patet ps secunda huius sermonis.

Pars tercia hui9 sermonis in q̃ tractatur de iusta punitõe praue volũtatis.

Tercio igitur in isto ymone ex p̃cedentibus patet q̃ sola voluntas est illa q̃ puniri debet. Vnde greg. Ille coact9 patitur tenebras vltionis q̃ hic tenebras substrauit voluntatis. Et magister sniaz libro. ij. dis. xxxiiij. ca. iij. et ẽ dictum aug9. xj. de trin. vbi sic inquit. Prauaz em̃ et dispositaz volũtatum implicatio vinculum est quo q̃s h̃ agit ut pjciat̃ in tenebras exteriores. Et Ansel. probat q̃ nihil pprie punitur nisi sola volũtas rationalis que nõ solũ punitur in se sed etiã i omnibus potentijs sibi subiectis. Sicut em̃ in beatis voluntas est illa q̃ deo fruitur. iõo deus nõ daret vel cruciaret igne corpis mẽbra nisi ut ex hoc voluntas torqueat̃. Hinc etiam Ber. inq̃t q̃ sola ppria voluntas est illa q̃ punit̃ in inferno. Nõ ipa volũtas h̃ experientia cognoscens q̃ impatientissime ferens possumus imaginari se dicere velle appellare ad patrẽ misericordiarum. et ad spiritũsanctũ cui bonitas appropriatur et clemẽtia. Nua admissa conquerẽdo dicit. Sanctissime psone ymeque nihil nisi rectũ et iustum disponere q̃ iudicare potestis. et ad cuius iudicium omne os obstruitur. Si vos me iudicauissetis patiẽter vtq̃z ferrẽ. Sed vos vices vestras filio hominis cõmisistis a quo tãq̃ iniusticiam passa ad vos me appello. Fateor eq̃dem hoc ipm bono zelo iudicasse. sed qz nimis vroz ideo ad vos clamare cogor. Et vt ad rationem veniam. Judicat em̃ me h̃ peccato omissionis uel cõmissionis. sed qua iusticia uel ratione nõ capio. Nuãtum ad omissa dixit. Nõ dedi panẽ esuriẽti. nec potum sitienti ꝛc̃. Sed h̃ cui opetunt nisi manibus pedibus lingue. q̃ dandi ambulandi et inuitandi officiũ h̃nt. Ego vero his ut patet careo. et nihilominus me h̃ his omnibus acerrime punit. Porro de omissis me cruciat cũ peccatum vanitatis vane glorie ꝛc̃. ad corpis membra sciat ptinere. Et q̃ ego oim membroz penas patiãr. quis iustum esse iudicet. Nuare sanctissime et iustissime psone ymeque si p peccatis istoz iustum vobis fore videtur me puniri debere vos iudicare. Ista sanctissime psone iudicantes. et multum admirãtes. cũ nunq̃ tale q̃d audierint de filio hominis dicunt ad nouũ factum nouũ ofilium. ff. de ven. inspi. l. i. §. i. Et qm̃ que ofilio sapiẽtum bene fiunt psumuntur bene facta. C. de legibz. l. humanũ in fi. Propterea ofulendi peritiores sunt. Naz integz est iudicium quod plurimoz sententijs approbatur. lxix. dis. c. ex̃. et de officio q̃ pte dele. c. prudẽtia. Iuo vocẽtur theologi. iuriste et canoniste. Nam theologi dicunt vt patz in pma parte q̃ volũtas mala est causa oim malorum. Juriste sim̃iter aiunt. Nui occasionẽ dãni dat. damnũ dedisse videtur. ff. ad legem aquil̃. l. qui occidit. §. in hac. Canoniste insup hoc affirmãt. Nam. xv. q. i. in. c. illa. scribitur. Ideo etiam in iudicijs istiusmõi voluntarios reos non necessitate opulsos culpa ostringit pena odemnat. Et in. c. non est. dicit̃. Non est q̃ cuiq̃ nostram ascribam9 erũnam nisi nostre volũtati. Nemo nostz tenetur ad culpam nisi voluntate ppria se deflexerit. h̃ ibi. Nuibus auditis illa obmutuit. Tunc sanctissima trinitas ait sanctis angelis. Ligatis manibus et pedibz ꝛc̃. Et q̃tum se glorificauit ꝛc̃. Tunc volũtas ppt̃ impatientiã se ad corpus conuertẽs. ait ipsum maledicẽdo. O corpus maledictum. tu male fecisti et ego maluz patioz. tu te delectasti q̃ ego amaritudine repleoz. O caput maledictum. tu te in vanitate erexisti q̃ ego hic violẽter humilioz. O facies. tu te succasti. et ego deturpoz. Oculi q̃ aures vos vana vidistis q̃ audistis. et ego penas videre q̃ sentire cogoz. O os tu delectabilia q̃ pphana locutum es. ego aũt felle draconũ potoz. O manus. vos suauia tractastis et ego aspera sentio. O mẽbra bestialia et pudenda. imo o corpus maledictũ. tu te libidinibus satiasti voluptatibusq̃z q̃ nũc p te flãmis cruciozz. Ad quam mẽbra corpis rndere imaginari possum9 et dicẽ. O volũtas maledicta q̃s peccauit nos vel tu. q̃s nobis malũ impauit nisi tu. q̃s malis inclinatõnibus assensit nisi tu. q̃s vsus est nobis tãq̃ instrumentis nisi tu. tu ergo pncipaliter puniri debes. Rogem9 ergo omnipotentem deũ ut dignet̃ nobis ocedere bonam volũtatẽ p quã possim9 euadẽ eẽnã penã q̃ supnã osequi gloriaz in secula sclõz. Amen.

Feria secũda post secundã dñicam de aduẽtu. de detestatõne pcti respectu dei tribz ratõibus. Sermo non9

Abundetis in spe virtute spũsanctũ. Scribuntur h̃ hba ad Ro. xv. et in epla p̃cedentis dñice. Determinata fratres carissimi

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

notificatione et denominatione peccati · ad ma
iorem ipius noticiam ⁊ explicatōem nunc tra
ctandum est de eius abhominabili detestatōe
Et qm̄ triplici respectu sume detestandum est
scz respectu dei · angelorꝝ · ⁊ oditōnis eiusdez
peccati · particulariter de istis respectibz ē tra
ctandū · Est em detestandum peccatum respe/
ctu dei ratione diume otrarietatis · Nam sume
est otrarium deo · qr illud quod facit hoīez cō
trarium ⁊ rebellem deo · illud potissime deo cō
trariatur · ꝫ peccatum facit hoīem inimicū dei
et pugnare versus deum et resistere · ut pate
bit j. ergo rc · Ꝑ · quod otrariat̄ precepto ali
cuius otrariat̄ pcipienti · ꝫ peccatum otrariat̄
mādatis dei · ergo rc · Amplius caritas ⁊ cupi
ditas opponunt̄ siūter gra et culpa · ꝫ caritas ⁊
gra deo vniūt et assimilant · et in hoc maximaz
hūt cum sumo bono ouenientiam ergo ecōtra
rio cupiditas et culpa reddunt aiaz deo defor
mē · ⁊ a deo separant · et si ꝫ · ergo hūt cum deo
otrarietatem et repugnantiam · Que qualiter i
telligantur declarat dñs Bona · in · ij · dis · xxxv
arti · i · q · iij · di · q aliquod malum otrariari ali
cui bono potest dupliciter intelligi aut in se ⁊
vm formam · aut in suo effectu et in opatione ·
Primo mō malum non potest cōtrariari sumo
bono · cum illud sit bonum p essentiam cui nihil
omino est otrarium · Secō modo q̄dam modo
potest otrariari · quodā mō non · Nam dupliciter
potest aliquid repugnare alicui in suo effe
ctu aut quia repugnat ex pte tutis ipi agen
tis · aut quia repugnat itentati ipi suscipi
entis · Primo mō nihil potest repugnare deo
in suo ope qm̄ vtus dei omipotētissima est · ⁊
ideo nullū potest inuenire obstaculum · Secō
modo ite subdistinguēduz est · quia nocumē
tum inferre effectui potest esse dupliciter · aut
simpliciter et vlter · aut in parte · Primo modo
nihil otrariatur deo in suo ope · Tanta em est
et talis ordo vniuersitatis quē ei oditor dedit
ut nullo possit malo p turbari · Vltimo vo mō
aliquid potest repugnare deo in suo effectu ·
quia p malum bū otingit esse aliquem dei effe
ctum minus humilem ad susceptionem diume
influentie ad obtentū pfectionis et beatitudi/
nis · ad quā ordinatur homo ex sua primaria cō
ditione · Et ideo habundetis i spe et vtute spi
ritussancti · cauētes pcm qs tm̄ ē deo otrariū
qs q̄tum ad pñs spectat · tribz pbat̄ rōnibus
Primo ratione diume oditionis
Secō ratōne iniuriatōnis ·
Tercio ratione diume occisionis ·

Pars prima huius sermonis i q̄ proba
tur q peccatum est detestanduz respe
ctu dei ratione diume oditionis

Primo in isto sermone dico q detestan/
dum ē peccatum ratione diume oditio
nis · sam deus sume dit peccatores · Vnde ps ·
Odisti omnes q̄ opantur iniquitatem · Et alibi ·
Iniqs odio habui · Et iterum · ꝫ erfecto odio
oderaz illos et inimici facti sunt mihi · Et Sap ·
xiiij · Abhominabilis ē deo impius et impietas
eius · Et Ecc̄ · xij · Altissimus odio habet pecca
tores · Et judith · v · Deus illorꝝ odit iniqtatez
Et i pluribus alis scripturis sacris idem hab
tur · Ratio at̄ quare deꝰ odio habeat peccato
res est talis · qr · viij · ethicorꝝ dicit̄ q siūtudo
est causa dilectionis · Et ecc̄ · xiij · Omne diligit
sibi simile · Cum igitur otrariorum otrarie sint
cause sēdo de generatōne · sequit̄ q dissimilitu
do est causa odij · modo iter deum ⁊ aiam pecca
tricem maxima est dissimilitudo cum velit deꝰ
mandatorꝝ obseruātiam · Math · xix · Si vis ad
vitaz ingredi · serua mādata · peccator aūt totū
oppositū · et in de ē q oriē maxia inimicicia iter
eos · Ad quorꝝ dictorꝝ ꝫ clariorez noticiā dicit
Bona · vbi s q duplex ē volūtas dei · s · volūtas
bnplaciti scz ipe deus · et voluntas signi q̄ dicit
aliquem effectum creatū · Cum ergo dicitur q
aliquis ē inimicus dei qr aduersatur voluntati
sue · vt dictum est s · ꝫ non itelligitur q aduer
sē volūtati bnplaciti cui nullus potest resistē
imo sp implē vel ab hoīe · vel ꝫ hoīe sed ꝫ di
citur q̄tum ad voluntatem signi · qr cuz deus
pcipiat vnū · homo peccator facit otrariū · ita
deo aduersatur · et talem hominem q̄ sic aduer
satur deo deus odit non affectu et repugnātia
voluntatis ꝫ effectu punitionis · Et ideo omni
die maledicit peccatoribus · et facit i ecclia sua
maledicere dicēdo · Maledicti q̄ declināt a man
datis tuis · imo deū non decet relinquere pcm
impunitum · Vnde dicit Ansel · i libro cur deus
homo pmo ca · xij · Peccatū non recte ordinat̄
nisi i pena · vnde si peccatū non punit̄ inordina
tum dimittit̄ · deum aut ē nō decet aliquid inor
dinatum i suo regno relinquere · vñ si peccatū
remaneret impunitum tūc liberior esset ipa in
iusticia q̄ iusticia · ꝫ ille · Dico amplius · qr im=
possibile est esse dedecꝰ culpe sine decore iusti
cie · Vñ augꝰ · libro · iij · de libero arbitrio · ca ·
xxx · ait · Vniuersalis pulchritudo nec puncto tē
poris tpatur ut sit i ea dedecus peccati sine de
core iusticie vel vindicte · sed i futurꝝ iudicium
seruat̄ ad manifestatōem atqz acerrimū sensū
q̄quid nūc occultissime iudicatur · Sicut enim
qui non vigilat dormit · sic quisqz si non facit
quod debet sine iteruallo patitur quod debet
ꝫ ille · Ecce ergo qūo deus odit peccatuz · Nam
cum ipe deus creaturas suas diligat ⁊ non ali
quā q̄tūcūqz vilissimā odio habeat · iux illud
Sap · xi · ca · Nihil odisti eorum q̄ fecisti · tamen
si q̄ sqz licet magnus et nobilis cū peccato mor
tali decederet · licet illum antea nimiū dilexisz
nihilominus illum omino damnaret · sicut i iu=
da demonstratum est q̄ licet fuisset dño famili
aris et adeo amaretur ab ipo ut illuz i numero
duodenorꝝ eligeret · vñ ex pditōne oq̄rebat̄

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

di. Qui edebat panes meos magnificauit. id ē
ampliauit sup me plantatōnes. tñ quia cū pec
cato desperatus obijt. in ꝓfundo inferni dam
natus ipe descendit. Quod et apostolo Petro
similiter euenisset. nisi de triplici negatōne pe
nitētiam egisset. Angelus quoqz lucifer qui i
ter alios spūs primus et principalior erat. ita
odiosus ex peccato factus est domino ut infer
ni i loco ꝓfundiori iactaretur e celo. Quid mi
rum si anima peccatrix odiatur a deo cum in ea
ꝑ peccatum deficiūt ornamēta sua scz gratia ⁊
virtutes que sūt decor anime et pulchritudo
ꝓter que deus ipam animaz alloquit. di. To
ta pulchra es amica mea et macula nō est in te
Cant. iiij. Propterea aug. hortatur aiam ad
istā pulchritudinē virtutum in libro de salutā
ribus documentis. di. Ne quidez fabulosa arbi
tretis dei pcepta aut quasi a me edita dum ex
fonte saluatoris nostri sint emanata. ne frāget
aiam tuam vlla aduersitas uel ꝓsperitas mun
di. Nam virtus est aie tue deum diligere. ⁊ odis
se ea que deus non diligit. Virtus ē anime tue
patiētiam sectari. et ab omni impatientia decli
nare. Virtus est aie tue humilitati studere sup
biam abhominari. Virtus est aie tue castitatem
tam aie q̄ corpis custodire. Virtus est aie tue
vanā hui⁹ mundi gloriā oremnere. et omia ca
duca calcare. et ꝓ illius amore qui te redemit
dum viuis i corpe laborare. Virtus est aie tue
iram et furorem cohibere et pmere Virtus est
anime tue ab omni stulticia declinare. ⁊ sapiaz
diuinā amplecti. Virtus est aie tue omnem dele
ctationem carnis subijcere. ⁊ mentem tuaz ad
deum dirigere Ecce quas virtutes facile potuisses ob
tinere si secularium curam ⁊ caducas res terre
nas deuitare voluisses. ⁊ nihil amori xpi ppo
suisses. Ista sūt ornamēta anime ꝓter
que fūme a deo diligitur. sed peccatum ea eua
cuat. et ideo peccata deus odit et peccatores.
Et sic ptz pma ps principalis huius sermonis

Pars secda huius sermonis. in qua pro
batur q̄ peccatum est detestādum re
spectu dei rōne diuine iniuriationis

Secūdo in isto sermone detestandum est
peccatum ratione diuine iniuriationis
quā facimus. Magna iniuria ꝓfecto a
peccatore irrogat deo. quod ꝓbatur sic. Pau
lus Eph. v. ait. Viri diligite vxores vras sicut
et xpus ecclesiā. Ideo em diligunt se coniugati
q̄ non posset iniuriari magis quisq̄z i violatio
ne ꝓprie vxoris. maxime si coram oculis suis fie
ret. ut hacten⁹ factum ē in depdatōne terraz
Cum igitur sit sponsa xpi anima. magnā iniuri
am faciunt peccatores sibi coram eius oculis
sponsam suam dulcissimā vilissimo adultero. s.
dyabolo peccādo ꝓstituere. Propterea con
queritur Jere. ij. de anima tali. Sub omni ligno
frondoso ꝓsternabaris meretrix. Ds autē aia
fit sponsa dei. patet per illud Osee. ij. Despon
sabo te mihi in fide. Unde Ber. smone. xxxiij.
inquit. Justicia et iuditium sunt ꝓparatio sedis
ei⁹. et sponse. In sponse prerogatiua ocurrūt
pariter omia ad ofūmatōem virtutum. et ds for
ma iusticie fit formosa. de iudicio⁹ noticia to
ta de fideio pnātie seu glorie sponsi casta. Tale
decet ꝓrsus esse sponsam xpi siue dni pulchraz
eruditam et castam. Ds ille Amplius dico. aia ē
filia dei Vn greg. libro pmo sup. Ezech. capo
vi. Dedit eis ptatem filios dei fieri. qd hac po
testate altius. quid hac altitudine sublimi⁹ di
ci potest. in qua quisqz creat⁹ efficit creatoris
hec ille. Quanta ergo iniuria fit ei ꝑ peccatum
quia scz filia sua corrūpitur et occidit. iuxta il
lud. Corrupti sūt et abhominabiles facti sūt i
studijs suis. Ds dico. iniuriā aliaz irrogat deo
quia filios et filias dei in eius oculis occidit scz
opa bona ⁊ virtutes q̄ sūt eius filij. qz ꝑ grām
suam facte sūt. Itez deū a domo sua ꝓpria pec
catum eijcit. i. ab aia que ē templū dei. ⁊ adue
nente peccato recedit. qz non simul opatium ē
Vn auctor ds spū. ca. xxxvij. dicit. Anima est do
mus sumi patris familias ꝓter mox venusta/
tem. sponsa xpi ꝓter dilectionem. templū spi
ritussancti ꝓter sanctificatōnem. ciuitas regis
eterni ꝓter oim concordiam. Ds ille. Et aug. sup
ps. xiij. ait. Nūc fide ac spe domū spiritali dile
ctione construite. in omni opere bono fūdamēta i
cordibus vris. i. aplica et ꝓphetica monita iac
cite. humilitatem vestram sicut pauimēta sine
offēsione ꝓsternite salutarem in corde vro do
ctrinam orationibus ⁊ sermonibus tanq̄ firmis
parietibus communite. diuinis eam testimonijs
tanq̄ lumnaribus illustrate. infirmos sicut co
lumne sustētate. Inopes sicut tecta ꝓtegite.
vt dns noster ꝑ tpalibus sēpiterna restituat
vt vos in eternū pfectos dedicatosqz possideat. Ds ille. Ecce ista peccatores nō faciūt ideo deuz
ds ꝓpria domo expellūt. nesciētes vel scire nolē
tes. qz templū debet esse spūssancti. i. Cor. vj.
aplo testante. Amplius dico iniuriā aliam irro
gāt peccatores deo. qz viā paradisi publicaz
mādatoz dei i ortumeliā ei⁹ ad modū pdomis
frangunt. Nam ipa ē via ad vitā eternam. Vn
greg. omel. xj. ait. In pnti etem vita quasi in
via sumus q̄ ad patriā pergim⁹. Heu me pec
catores iniqui q̄d facitis deo vro. q̄d anime ve
stre tam pulchre ꝑ peccatum ita denigratis.
Audite ambrosiū sup Bti imaculati. di. Nosce
teipm homo. tue aie dicit i cāticis. Nisi cogno
ueris te formosa in mulieribz. cognosce te ani
ma quia nō de terra nō de luto es. quia insuffla
uit te deus ⁊ fecit i animam viuentem. opus es
magnificum dei opatione generatū. Attēde ti
bi ut lex dicit. hoc ē tibi. i. aie tue. Secularia te
⁊ mūdana non teneāt Terrestria nō morentur
apud te. ad illum tota intentōe festina ex cuius
inspiratōe oristus. Ds ille Et in eodem libro idē

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

dscit. Propterea dns qui vm animā te ad ima
ginem et similitudinem sui fecit. ß est rationabilē
iustum. pudicū. In eo em ad imaginē es iustus
vt sis imago iusticie. sis sic castus ut imaculati
in te figura pfulgeat. hec ille. Abstine g̃ sez a
peccato ne tāta iniuria irrogeē factori tuo. Et
sic patet scda pars pncipalis huius sermonis.

¶ Pars tercia hui9 sermonis in qua pro
batur q̃ peccatum est detestanduz re
spectu dei ratione diuine occisionis

Tercio in isto vmone detestandū est pec
catum ratione diuine occisionis. Occi/
dit em peccatū nō solū animā vt dictuz
est in pncipio huius tractat9. ß etiā si fieri pt
ipaz diuinā maiestatē q̃tuz i ipis ē a mq̃tum
possunt a possibile ē peccatores annullāt a oc
cidūt. Primo peccatū patrē occidit. Scdo fili
um crucifigit. Tercio spiritūsanctū extinguit.
Primo dico q patrē occidit cui attribuit po/
tentia. maxime administrandi iusticiā. ß pecca
tor istā potentiā q̃tuz i ipo est conat auferre
Vnde Ber. i vmone beate Lucie. Permanens
mqt i iniquitate tua peccatū tuū vis esse impu
nitum. tu vis deum esse iniustū. Exigit em iu=
sticia eius ut vnicuiq reddat vm opa sua. qui
autem vult deū esse iniustū non vult deum esse
deū. et q̃ desiderat deuz nō esse. nōne q̃tum in
ipo est deum occidit. ergo ꝛc. Amplius dico. p
peccatū deū negamus. Vñ Iero. xi. q. iij. c. esti
mant. ait. Quotiēscūq vincimur a vitijs atq
peccatis. totiēs deū negamus. et ecōuerso. qti
ens q̃d bonū agimus. deum ofitemur. Nec arbi
trandū ē in die iudicij illos tm a dei filio eē de
negandos q̃ in martirio xpm negauerunt. sed
illos omnes q̃ ope vel sermone vel cogitatōe
ipsū negatus negat. vel ofessus ofitetur. hec
ille. Scdo q peccatum siue peccator peccando
q̃tum i se ē itez xpm crucifigit. et sanguinem
eius fundit dū pcium redemptōnis eius abnicit
Heb. vi. Rursus crucifigētes sibimetipis filiū
dei a ostētui hntes. ubi ait glo. xpm crucifigūt
et otumelie habēt q̃ gratiā eius vilipendētes
in peccatis iacent. Item alia glo. Plus peccāt
qui otemnūt regnantem i celis q̃ qui crucifixe
runt ambulātem i terris. Dicūtur autez pecca
tores xpm crucifigere. qz q̃tum i eis est itez
causam omittunt sue crucifixionis sez peccatū
ꝓter quod mortuus est. Vñ aug9. sup. xxvi.
ca. Math. dicit. Non mm9 peccāt q̃ xpm blasfe
mant regnantē in celis q̃ qui crucifixerunt am
bulantez in terris. Peccatores em denuo xpm
cum iuda tradunt a vendūt. a cū militibus Pi
lati otumelijs affectum crucifigūt. sup omnes
siue iudeos siue milites crucifixi corpus pedi=
bus oculcant. a sanguinē quasi i sordibus mi
scentes polluūt. Que ne incredibilia videātur
audi hieronimū in epla ad Pāmachiū a Occe
anum ß ofirmantem. Quāti intervos mqt iude
iudā damnāt. quāti in semetipis dum p cupidi
tatez suas aias eternis cruciatibz tradūt a tra
ditores fiunt pariter et occisores. hec ille. Pec
cator em xpm vendit dū eum quē plus habet i
se alienat quasi quodaz pcio cupiditatis a vo
luptatis accepto. Vñ beda sup math. et habetur
xi. q. iij. c. abijt iudas. mqt. Multi hodie scelꝰ
iude quia dnm ac magistrꝶ deū dnmqz suū pe
cunia vendiderūt. velut imane et nephariū ex
horrent. nec tamē cauent. Nam cū p muneribz
falsū otra quēlibet testimoniū dicunt. pfecto
quia veritatem p pecunia negāt. deum p pe
cunia vendunt. Ipse em dixit. Ego sū via veri
tas et vita. Cū societatem fraternitatis aliqua
discordie peste omaculant. deū pdunt. qe de9
caritas est. Qui ergo caritatis a veritatis iussa
spernunt. deū vtiqz q̃ caritas et veritas ē sper/
nūt et pdunt maxie cū nō infirmitate vel igno
rantia peccant. sed in similitudinem iude querunt
oportunitatem. qualiter mēdacio veritatē. et
virtutem crimine arbitris absentibus mutent.
ß ille. Ad hoc idem Ber. ait. Si voluptas cru
ci opponitur et crux voluptati. quo se pnt excu
sare voluptatum amatores q̃ nō sint xpi cruci
fixores. hui9rei legitē exēplū in legenda cuius
dam martiris sez q̃ cū xps cuidā psona deuote
apperuisset crucifixus interrogāti. cur eēt ite
rum crucifixus. respondit. Tria peccata me ite
rum crucifigunt. Propterea ait apls Heb. x.
Peritam q̃s faciens legem Moysi. sine vlla mi
seratione duobus vel tribus testibus moritur
quāto magis putatis deteriora mereri suppli=
cia q̃ filium dei oculcauerit. et sanguinez testa
mēti pollutū duxerit i quo sanctificat9 ē. a spi
ritui gratie otumeliam fecerit. ß ibi. Vbi dicit
Ambro. Conculcat xpm q̃ libere peccat absqz
timore a pnia. et qui eo mdigne pticipat san=
guinem testamēti pollutū ducit si ab eo mūda/
t9 ad vomitum redit. et penitere negligit. ß
ille. ergo ꝛc. Tercio dico peccator peccādo ex
tinguit spiritūsanctum. cōtra quod ait apls. i.
Thessal. v. Spiritum nolite extinguere Vnde
aug9. ad bonifaciū ait. Nō ideo hoc dicit apls
q̃ spūsanctus q̃ vnius est substātie cum patre
et filio extingui possit. ß q̃tum in ipis est extin
ctores eius vocantē merito q̃ ita agunt vt extin
ctū velint. Spiritū g̃ sanctū q̃ dat9 ē nob non
mq̃tum i se ē ß mq̃tū i nobis extinguimus dū
peccando a nobis fugam9. ß ille. Ecce g̃ quo
detestandum est peccatum ratione occisionis.
Et sic patet tercia pars principalis in isto ser=
mone. Emendamus ergo in melius vitam no=
stram ne in tante calamitatis baratrum incida
mus. ne peremptores per peccatuz diuine cle
mentie inueniamur. sed potius per penitenti=
am eam ad indulgentiam inclinemus in secula
seculorum. Amen.

¶ Feria tercia post secundā dnicam de

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

aduētu·ec̄ ꝗ detestatōe pcti respcu dei
alijs tribus rōnibz ¶ Sermo decim9·

Habundetis in spe 7 virtute
spūsāti ¶ Iterū vbi s̄· Vt ex pre
cedenti sermone euidentissime cla
ret fratres carissimi pctm respe=
ctu dei sūme detestandum est ¶ Nam benignissi
mum patrem ⁊ clemētissimum ouertit in crude
lissimū iudicem ita q̄ ꝓ toto nō dimitteret qñ
filios quos creauit quos tm̄ dilexit si eos ī pec
cato mortali inuenerit· ⁊ si possent fugere sub
pallio beate ⁊ virginis· gladio eterne dāna tōnis
interficiat· et in ignē eternū sine retardatōne
prijciat ¶ Vnde aug9· libro· iij· de symbolo ait·
¶ Ille iudex nec grā preuenīt· nec misꝗia iā fle
ctitur· nec pecunia corrūpitur nec satisfactōe
vel pnia mitigatur ¶ Hic dum temp9 habetur
agat anima pniam ꝓ se q̄diu locus est pnie et
misꝗie· qz ibi erit locus iusticie· ꝗ ille· ¶ Nec ꝗ
lege cōi vt tāgit Ricar· in· iiij· dis· xv· arti· i· q·
vij· deus potest remittere peccatuz mortale si
ne aliqua satisfactione ¶ Nam Ansel· libro p̄mo·
cur de9 homo· ca· xxij· ait ¶ Si pctm non punit
inordinatū dimittit· ꝗ deus nihil inordinatuz
potest dimittē· ergo de9 non potest peccatum
sine satisfactione remittē ¶ Et eodem libro· ca· x·
¶ In deo q̄libet paruū inconueniens sequit im
possibile ¶ Sed postea ca· xij· dicit q̄ non decet
deum pctm impunitum remittē· ergo deum ꝗ
facere est impossibile ¶ Non autē ad ꝗ talis facit
vt peccatuz dimittat· qz semp requirit actus
penitendi· ī quo p̄ncipalior ps satisfactōis cō
sistit· nec etiā remittitur sine infusione gratie·
Et quia homo mortaliter peccando clausit ocu
lum aīe· ideo lumē gratie ad aiaz trāsire nō po
test nisi apiatur fenestra ¶ Et ī hac opinione ē
snia Aug9· sup Joh· omel· lxxij· sup illd joh·
xiiij· di· Maiora horum facietis ¶ Cum ex impio
fit iustus salutem opatur xp̄s in illo· sed non si
ne illo ¶ Habundetis ergo in spe 7c̄· abstinētes
a peccato· quod etiam detestandum est respe=
ctu dei· tribus alijs rationibus·

Primo ratione diuine operationis
Secō ratione diuine abhominationis·
Tercio ratione diuine separationis·

¶ Pars prima huius sermonis ī q̄ proba
tur q̄ detestandum est peccatum etiā
respectu diuine operationis

Primo igitur ī isto sermone detestandū
est peccatum ratōne diuine opatōnis·
siue sudationis· aut laboratōnis ¶ Omnes enim
labores xp̄s assumpsit ut peccatū destrueret·
Propterea mouetur dubium inter theologos
vtr̄z si peccatū nō fuissz· xp̄s incarnat9 fuissz
Circa hāc q̄stionem ē duplex scola siue opinio
contraria vel diuersa saltem ¶ Prima opinio ē be
ati Tho· et sequentiū eū· qui in tercia pte· q·
i· arti· iij· sic dicit ¶ Quidam etiam dicunt q̄ etiā
si homo non peccasset· dei filij9 incarnat9 fuis
set ¶ Alij vero contrarium asserūt· quoꝝ assertiōi
inquit ipe magis assentiēdum videt ¶ Ea enim
que ex sola voluntate ꝓueniunt supra omne de
bitum creature nobis innotescere non possunt
nisi quatenus ī sacra scriptā tradunt per quā
diuina volūtas inotescit ¶ Vnde cum ī sacra scri=
ptura vbiq̄z incarnationis ratio ex peccato p̄
mi hominis assignetur ouenient9 dicit incar
nationis opus ordinatū esse a deo ī remediuz
peccati· ita q̄ peccato nō existēte incarnat9 nō
fuisset ¶ Et ad ꝗ potest adduci illud aug9· in li
bro de verbis dñi· exponēs illud quod habet
Luc· xix· Venit filius hois querere ⁊ saluū fa
cere quod pierat· sed si homo nō peccassz filius
hois non venisset· et· i ¶ Thimot· i· sup illd ver
bum· xp̄s venit ī hūc mundū ut peccatores sal
uos faceret· vbi glo ¶ Nulla causa veniendi fuit
xp̄o dño nisi peccatores saluos facere ¶ Tolle
morbos· tolle vulnera· et nulla causa ē medici
ne· Alia opinio huic aduersa et contraria est
Alex· ī tercia pte ī tractatu de ouenientia īcar=
nationis· q· vlt· di· q̄ si etiam nō fuisset huma
na nata lapsa adhuc ouenienter fuisset xp̄s in
carnatus sed nō passus· et ꝓbatur ista opinio
sic ¶ Primo ait Dyo9· Bonuz est diffusiuum sui
esse sicut nos dicimus q̄ in diuinis pater diffū
dit sua bonitatē ī filium ꝓ generatōnem· et ab
vtroqz est diffusio ī spm̄ scz ꝓ ꝓcessionem ⁊ ꝗ
diffusio ē ī trinitate· et hec ē sūma diffusio cre/
atura non existente· ergo si sūmum bonum cre=
atura existēte non se diffūdit ī creaturā· adhuc
erit cogitabile maiorem diffusionem q̄ diffusi
onem eius ¶ Si ergo ei9 debet esse sūma diffusio
quia est sūmum bonū· ouenientius ē q̄ diffun=
dat ī creaturam· sz ꝗ diffusio nō potest intelli
gi sūma nisi ipse vniat create· ergo ouenit q̄
deus vniat create maxime humane· qz habet
pticipatōem cum omnibus alijs ergo posito q̄
ipa nō essz lapsa· adhuc ei vniret sūmū bonuz
Secō idem ꝓbatur sic ¶ Nō est beatitudo nisi in
deo· et tota creata rōnalis ē beatificabilis· sed
creata rōnalis q̄ ē homo habet duplicē cogni
tionem sensitiuā scz et intellectiuam· ⁊ habz de
lectatōnem in vtroqz ¶ Si ergo tota ē beatifica
bilis ergo ⁊ ꝑm sensū ⁊ ꝑm intellectū· oportet
ergo q̄ in deo beatificet q̄tum ad vtrūqz· sed
in deo ꝑm se ꝏiderando et in ꝓpria nata nō be
atificatur sensus· sed sol9 intellectus· qz nō be
atificatur vl delectat sensus nisi in sensibili so
lum· siue ī eo quod corpale ē ¶ Si ergo tot9 ho
mo debet beatificari in deo· oportet deum esse
corpalem ⁊ sensibilem· sed nō ē ouenien ut as
sumat quālibet corporalem naturam ꝗ solum
humanam vt dictum est ¶ Tercio ꝓbatur ꝑ au
ctoritatem Ber· sup illud Ione p̄mo· Propter
me venit hec tempestas· exponens illud verbuz

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

de filio dei di· q̃ lucifer p̃uidit rõnalẽ creatã assumenda in vnitatem filij dei· vidit a inuidit vñ inuidia fuit causa casus dyaboli· et fuit causa mouens ipm ad tẽptandum hoiem· cuius felicitati inuidebat· ut per peccatum demerẽtur humana natura assumptõem in vmbilitatẽ ad deum. Ex quo patet q̃ lucifer fuit intelligens vnionem humane natẽ ad deum· non existente lapsu humane nature· et ipm lapsum intellexit vt impeditiuũ vnionis· ꝓpter quod p̃curauit lapsũ· ex quo ꝗ relinquit q̃ circũscripto lapsu adhuc ẽ ponere ouementiã incarnationis. Cõfirmare videtur p̃dictam opinionẽ aug9· in libro de spũ et anima· di· Propterea de9 fact9 est homo ut totũ hominẽ in se beatificaret· ut siue homo ingrederet int9 per intellectum· siue egrederet extra p sensũ in creatore suo pascua inueniret· pascua intus i cognitõne deitatis pascua foris i carne saluatoris· ꝗ ille. Istis premissis dico q̃ peccatum vm p̃mam opinionez fuit causa tot laborꝫ que fecit xp̃s i incarnatione· passione· et reliquis opibus suis. Scdm at secundam saltem fuit causa passionis· doloris· effusionis sanguinis. Voluit ergo carnem assumere ut carnẽ a peccato mundaret· Vñ leo in libro de fide ait· Si homo ad imaginem a similitudinem dei factus in sui honore p̃mansisset· nec diabolica fraude deceptus deuiasset· creator mũdi· creatura nõ fieret· nec sen.pitern9 tpalibus subiret· hec ille. Hec auctoritas potest exponi ꝓ prima opinione· et si ꝓ secũda· potest dici· qz si homo non peccasset· xp̃s carnẽ passuram non assumpsisset. Voluit etiam xp̃s p̃dicare ut omes rudes sez a sapiẽtes erudiret· nõ mimis alta aut nõ itelligibilia ponens· otra aliquos ita alta p̃dicantes que non possunt apprehendi. Audi ergo quid dicit greg9· libro xvij· moral· Quam nauiculam Petri· in qua sedens p̃dicabat· nec in altum duci· et a terra p̃cepit remoueri· ꝓfecto signãs p̃dicatores suos rudibz debere ꝓpũs· nec alta nimis de celestibus· nec tũ terrena predicare· Aqua itaqz ligatur in nubibus· qz p̃dicatorum scia infirmorum mẽtibus loquens q̃tum sentire valet dicere ꝓhibetur. Nam plerũqz si auditorꝫ cor verbi imensitate cortũpitur lingua docentium in discretionis pena mulctatẽ· ꝗ ille. Voluit etiaz apl̃os et discipulos p mũdum mittere ut pcm detestarentur· et celũ nobis peccãtibus aperirent. Vnde aug9· in sermone de apl̃is ait. Dedit de9 potestatẽ apl̃is sup natãm ut eaz curarent· sup demones ut eos euertẽrẽt· sup elemẽta vt ea mutarent· sup mortem vt eã otẽnerẽt sup angelos ut corpus dñi ofecratẽt· hec ibi· Item in eodem sermone idẽ ait· jhesus petꝫ a andreã et alios p quos opatus ẽ salutem in medio ecclesie· non de foro justiniam ꝗ de simplicitate piscatoria legitur assumpsisse. Inflat em̃ sapia huius mũdi· et legũ ventosa loquacitas. Elegit em̃ nõ reges· nõ senatores· non phos· sed plebeos· paupes· indoctos· piscatores in eruditos liberalibz disciplinis· nõ pitos grã/matica· nõ ornatos dyaletica· nõ in rethorica inflatos· hec ille. Voluit vendi vt nos a peccato redimeret· ligari ut nos ab ipo solueret· sanguinem suũ fundere ut nos p ipm a peccato lauaret· damnari ut peccatum dãnaret. Vñ Ber· in tractatu de scala Jacob ait· xp̃s nõ est prosperatus in mundo· ꝗ a die natiuitatis sue vsqz ad horã passionis sue seip̃m nobis impẽdit· dũ in pauptate natus· i humilitate ouersatus· p̃secutione fatigatus· passione ofũmatus· totuz se in aquas passionis imisit· animaꝫ vtiqz saluator nõ corporꝫ· nã tollere peccata venit nõ carnis molestias· hec ille. Voluit tñ ꝓpter peccatum omnia aduersa pati· a mori. Vñ greg9· in omel· xp̃s mortuus est ut tibi imortalitatem donaret· esurijt ut te sua carne satiaret· sitiuit vt te ꝓprio sanguine potaret· super asinũ sedit vt te super cherubi sedere faceret· baptizatus est ut te lauaret· alapis cesus est ut te a seruitio liberaret· viator fact9 est ut te sine labore esse faceret· homo appellatus ẽ ut te deum vocaret· filij9 dei dict9 ẽ ut in filium dei adoptaret· orauit ut te fidelem faceret· ꝗ ille. De his etiã q̃ dolorosa fuerũt loquitur aug9· libro 8 quatuor virtutibus di. Deus homo xbũ caro factũ est· multa bona fecit· et mala perpessus ẽ· qui mortuos suscitauit mortu9 est. Quot singulis illa patiẽtia perpessus est· dyabolũ temptatorem· discipulum traditorẽ· quia ipm iuda perusqz ostenderet traditorẽ· ptulit furem· et añ expimentum vinculorꝫ crucis a mortis labris eius dolosis nõ negauit osculũ pacis. In ipa at morte quãta sustinuit· ptulit odiorum flãmas ministros pessimi cordis· linguis clamauerũt iudei. Crucifige· crucifige· ut rei remanerẽt iudei. Innocens ab eis crucifix9 est· filius dei ad crucem ducitẽ· expalmatẽ qui est vera palma victorie· spinis coronatẽ qui spinas peccatorum venit ofringere· ligatur q̃ soluit opeditos· ligno suspenditur q̃ erigit elisos· aceto potatur fons vite· disciplma ceditẽ· salus vulneratẽ· vita moritur· ꝗ ille. Ex his ergo patet quãtum xp̃s laborauit ut peccatũ a dyabolum ꝓsterneret. Et ideo ait jero9. Gratias tibi agimus saluator seculorꝫ qui tam fortissimum aduersarium nrm eiecisti· quẽ duz occidereris occidisti hec ille. In hoc voluisti eẽ filis sampsoni q̃ mori voluit vt philisteos occideret. Vnde glosa Col· in· Innocens occiditur· peccatum crucifigitur. Et sic patet pars prima huij ꝯmonis·

Pars secda huius sermonis· in qua probatur q̃ detestãdum ẽ peccatum etiã respectu dei rõne dine abhominatõnis

Secundo detestandum est peccatũ etiã respectu dei in isto ꝯmone rõne diuine

abhominatōis. Nā sicut apl̄o testātur Ro. viij. Diligentibus deū omnia cooperātur i bonū. Glo. ibidem. Consolatur deus ꝓsperis. exercet aduersis. nā ipōr infirmitate exercetur humilitas. afflictōe patiētia. ꝛ tradictōe sapia. odio benuolentia. Verbi gratia. Talibz mundus ē in speculum. virtutes in adiutoriū. corpus xpi. i iudicium. omis scriptura i documētum. ꝓspera in solatium aduersa i exercitiū. iusti in exemplum. mali in zelum. ꝛ ꝓpassiōez. pcta ꝓria ad humiliatōem. Sic ecōuerso omnia malis cooperantur i malū. imo bona que faciūt nō fūt grata deo. Abhominat enī deus victimas peccatorr puer. xv. ca. Victime impiorr abhominabiles dno vota iustorr placabilia. et Ecc. xxxiij. Dona impiorr siue iniquorr non ꝓbat altissimus nec respicit in oblatōib9 eorr. Ꝗ ibi. Propt̄ peccatum abhominatur deus omnia nra bona q̄tum ad eternam remuneratōem. Vnde deus ipe clamat humano generi per ysa. primo. Holocausta arietum et adipem pinguiū. ꝛ sanguinez vitulorr et agnorr. ꝛ hircorr nolui. nec offeratis vltra sacrificiuz frustra. incensū abhominatio ē mihi. neomenias et sabbatum. ꝛ festuitates alias non ferā. iniqui fūt cetus vrī. ut tambularetis i atrijs meis. kalendas vras et solēnitates vestras odiuit aia mea. facta sunt mihi molesta. laborauī sustinēs. et cuz extenderitis manus vras auertam oculos meos a vobis. et cum multiplicaueritis oratōez. nō exaudiā. manus enī vre sanguine plene sūt. Ꝗ ibi. Faciētes bonum in pcto mortali fūt sicut vetule facientis caseum manibus vel cerosis que tergēs limpiditatem oculorr. ꝛ nasi saniem. muscas in caseo oprimebat. Sicut hic caseus abhominabilis est videnti. sic opa i mortali peccato facta fūt deo abhominabilia. licet sint de genere bonorum. Sed si vis opa tua grata esse deo fac vt ait dns ysa. i. ca. Lauamini mūdi estote. auferte malum cogitationū vestrarr ab oculis vris quiescite agere puerse. discite bn̄ facere. queri te iudiciū. subuenite oppresso. iudicate pupillo. defendite viduā. et venite arguite me dic dns. Si fuerint peccata vra vt coccinum. q̄ si mix de albabunt̄. et si fuerint rubra quasi vermiculus q̄ si lana alba erūt. Ꝗ ibi. Ratio aūt oim pdictorum ē caritas. que si existat omne opus deo g̃tū facit. si aūt deficiat vt i peccatoribz ptz. nullū deo gratum est. Vñ aug9. sup pma canonica joh. omel. v. ait. Qui facit otra caritatem nō ē natus ex deo. q̄ autem ē nat9 ex deo ꝓ caritatez nō peccat. qr illa opit multitudinē peccatorr. Et sup ps. xxxj. idem ait. Caritas nō pmittit te aliquid mali facere ei quē diligis. sed q̄cquid potes pstare. ipa enī est que orat etiā ꝓ inimicis. ergo deserit amicum q̄ bene optat inimico. Item ibidez ipe sup pma canonica joh. omel. viij. ait. Breue pceptum tibi pcipitur. dilige. ꝛ quod vis fac. siue taceas. dilectōe taceas. siue clames. dilectōne clames. siue emēdes. dilectione emēdes. siue pereas. dilectōe pereas. Radix sit intus dilectionis. non potest de ista radice nisi bonum exire. hec ille. Vide ergo quid facit peccatum otrarium caritati. Et sic patet secunda pars principalis huius sermonis.

Pars tercia huij9 sermonis in qua probat̄ q̄ detestandum ē peccatum etiaz respectu dei rōne diuine separatōnis

Tercio in isto sermone detestandū ē peccatum ratione diuine separatōnis et recessionis. quia scz anima ꝓ peccatum recedit a deo factore suo. nō loci spatijs sz affectibz deo otrarijs. Vñ ysa. lv. Sicut exaltant̄ celi ꝛ terra. sic exaltate sūt vie mee a vijs vris. Datet exemplū in parabola filij pdigi. Luc. xv. de quo dicit̄ q̄ ꝓfectus ē in regionez longinquā. sup quo dicit jero9. in epl̄a ad Damasū papam de filio pdigo. Si deus tenet celū palmo ꝛ ēram pugillo. et jere. dicit. Deus appropinquans. et non deus longinquo. ꝓ dauid q̄z. qr nullus abs q̄ eo locus pdicatur quo filij9 egre ꝓficiscit̄. Sciendū est igitur nō locorr spatijs sz affectu aut nos esse cum deo aut ab eo recedere. Ꝗ ille. O iniquitas pessima que sola potest nos a deo segregare q̄d pcius cogitari potest. q̄d iniqus qr cum de9 vbiqz sit. i sola anima peccatrice nō est. O anima q̄d facis. a quo recedis. a quo te separas. Nūquid a fetore. Nunquid a sterco re. Nūquid a dyabolo. Nūq̄d ab inferno. Imo a deo creatore tuo. imo a pissimo pre tuo. imo a redēptore tuo. imo a salute tua ꝛ ad fetorez curris. ad dyabolū inimicū tuū accedis. inferno ꝓpinquas. Audi queso aia mea hāc ob causam scripturā diuinā. spiritūsanctū de te et tibi filijs oquerentem. quid dicat audi. Dereliqt deū factorem suū. et recessit a deo salutari suo scz anima peccatrix. Deutro. xxxij. Deuz qui te genuit dereliq̄sti. ꝛ oblit9es dni creatoris tui scz tu anima i peccato existens. Ibidē. Que est ista trāgressio cur dereliquistis dnm deū israel. edificātes altare sacrilegū. ꝛ a cultu illius recedētes scz vos peccatores inq̄. Josue. xxij. Erui vos de manu eoruz. ꝛ tn̄ dereliquistis me ꝛ coluistis deos alienos. judic. x. ca. Dereliquerunt me et seruierūt dijs alienis scz demonibus per peccatū. i. Reg. viij. Si dereliqueris eū pjci/ et te i eternū. i. ad eternā dānatōez. i. palipo. xxviij. Impium deo fortitudo ei9 et furor ei9 sup oēs q̄ dereliquūt euz. i. Esdre. viij. Auerso puuorr scz pctorr ꝓjciet eos. puer. primo. Reliquit ducē pubertatis sue. et pacti dei mei oblita est. Ibidē. ij. ca. Ingratus sensu dereliqt liberantē se. Ecc. xxix. Ve vobis impijs q̄ dereliquistis legem dni. et si mortui fueritis. i male dictōne erit pars vra. Ecc. xli. ca. Iniquitates vre diuiserunt inter vos ꝛ deuz vestrr. ysa. lix. Quid inuenerunt in me patres vri iniquitatis.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

quia elongauerūt a me. Iere. ij. Dereliquerūt me fontem aque viue ⁊ foderūt sibi cisternas dissipatas q̄ ōtinere nō valēt aquas. Ibidem Verterunt ad me terga ⁊ non faciem. Iere. ij. Quid vultis mecū ire. ꝛ ōtendere. omnes dereliq̄stis me dicit dñs. Ibidē. Deputatus es cū descendentibus in ifernū. q̄ dereliq̄sti fontez sapie. nam si in via dei ambulasses habitasses vtiq̄ in pace. Baruch. iij. Ve illis q̄ recesserūt a me. Osee. vij. Proiecit iset bonū. inimicus p/sequet eum. Osee. viij. Non ē nobis vtila relinquere legē et iusticias dei. i. Mach. ij. ca. Ecce quō ōgriē deus nr̄ de vobis recedentibz ab eo p peccatū. O anime dilecte ⁊ bone atq̄ pfecte dicite i cordibus vr̄is illud Iosue. xxiiij. Absit a nobis ut relinq̄mus dñm et seruiamus dīis alienis. Et illud Thobie. x. Omnia simul in te vno hr̄tes. te non debuimus dimittere. sz ibi. Vos aūt peccatores plorate ⁊ dicite illud. iij. Dam elis. Peccauimus. iniq̄ egimus recedētes a te. ⁊ nolite deum ōtemnere. dicētes illud Osee. ij. ca. Vadam post amatores meos ꝛc. ut ad illaz celestē patriā puenietes cū patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto que tria vnū sunt. q̄ ipm nō offēde/rimus. letari et gaudere possimus in secula sē culoz amen.

Feria quarta post scdam dñicam d̄ aduentu. de detestatōe peccati respectu angeloz et sanctoruz qui p ipm pctm offenduntur. Sermo. xj.

Abundetis in spe et virtute spūs sancti. Iteꝛ vbi s̄ In p̄ncipio hui9 s̄mōis fres carissimi occurrit illa sn̄ia mk̄tum diuulgata. s. q̄ oppositorum eadē est disciplina. q̄ habē ōrigialiē a pho. i. topicoz. et. ix. metaph. trāsumptiue vo. viij. q. i. c. scientia. ff. de hijs q̄ sunt sui vel alieni iuē. l. i et in sti. eo. ti. in p̄n. et. ff. q̄ satisda. cog. l. sciēd. Cum igiē euāgelica doctrina sciamus q̄ gaudium est angel' sup vno peccatore pniam agente. Luē. xv. Ita a ōtrario sensu apte clareq̄ cognoscimus q̄ afflictio magna et nō pua est angelis super vno iusto a iusticia se auertente et i peccato plabente. magisq̄ in ipo pseuerante. Nuapropē postquā tractauimus d̄ detestatōe pcti respectu ipius dei. in p̄sentiaꝛ tractandū est de detestatōe eiusd̄ respectu angeloz ⁊ sāctoz. Nam angeli sunt custodes nostri et nos ad bonū sollicitāt. vnde indecens ē ipos fidos socios nostros offendere. imo custodes et defēsores iniurijs puocare. Habundetis igiē i spe et virtute spūsancti. abstinētes a peccato. q̄d non tm̄ deum sz etiā angelos et sanctos offendit. Nua de causa in isto s̄mone tres ōsiderātō nes faciemus quarum.

Primam dicemus angeloz custoditionem.
Secundam vero angeloz afflictionem.
Terciam autē sanctorum offensionem.

Pars prima huius sermonis. i qua euidenter demonstrat̄ q̄ angeli sunt ad nostri custodiam deputati.

Primo igiē in isto s̄mone demonstrand̄ est q̄z ōgruum fuerit q̄ angeli sint ad custodiam nostrā deputati. q̄d pbatur s̄m Bona. in scdo. dis. xi. arti. i. q. i. septēplici ratōe. Primo q̄ sz decet altitudinē diuine po/tentie duplici ex cā. Vna est. q̄ deus nō solum modo vult honorari in se sz etiā i suis seruis. vñ non sufficit altitudini diuine potentie q̄ ā̄geli ministrent sibi sz etiā ad ostensiōz sue excellentis potentie hoc ab eis exigit ut ministrēt etiā creature sue. Alia ē etiā ratio q̄ cum deus habeat dyabolū et eius demones aduersarios magis decens est q̄ eos vincat p suos ministros vt p hoc ostendat̄ manus dei qua nō solū potēs ē i se sz etiā in seruis suis. ⁊ nō indebite possit dominus exercituū appellari. Scdo q̄ sz decet ordinē diuine sapie. Nam s̄ est ordo quē diuina lex i suis opib9 exequiē et oseruat ut postrema p media deducat ad summa. qm̄ igiē ā̄gel9. tū ratione immortalis nature. tū etiā ratione ḡtie ōsummate medium tenz inter deū et hoiem lapsum. decens fuit ut deus hoiem adiuuaret et custodiret p angelum. Tercio q̄ sz decet ē dulcedinē diuine misericordie que apit sinum homī lapso. nec in aliq̄ ei defecit quod spectet ad salutis sue pmotōz. Et ideo cum hō lapsus esset venūdatus ut facerz malū ministrauit ei p̄cium sanguinis filij sui p quod est redempt9 ut faciat bonū. et q̄ habz aduersariū impugnan/tē. dedit ei ministrum custodientē vel custodem auxiliantē ut sic ex nulla pte miseria remaneret humana sine diuine misericordie subsidio ⁊ bñficio. ōpetit ḡ homini lapso dare ex hac ratōe custodiā angelicā. Quarto q̄ hoc exigit ordo vniuersi. s. ut omne malū habeat bonum sibi oppositū. quod ōfirmat̄ p illd̄ Ecc̄. xxxiij. Contē malū bonum. et ōtra bonū malū. Si ergo temptamur p angelos malos. videt̄ q̄ defendi habeamus p bonos. Quinto q̄ sz exigit lex vniuersitatis. ut. s. media deducant̄ p p̄ma. et postrema p media ad suū p̄mū p̄ncipium. Et sz cō firmatur p illud Dyo. d̄ angelica ierar. Lex diuinitatis est in nullo negligere ordinē. sz p p̄ma media. ⁊ p media postrema reducunt̄. ḡ si angelus sup̄mus est hoie viatore. videt̄ q̄ hō mediāte auxilio angeli ad beatitudinē debeat puenire. auxilium aūt illud maxime ē i custodiendo. ḡ ꝛc. Sexto. q̄ sz exigit lex caritatis vt scz sustentet̄ indigens a potente. si ḡ homo viator fragil' ē et idiget sustētāte ⁊ custodiēte

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

et angelꝰ bonus fortis ē ⁊ potēs | videt q̄ homo cōmitti debeat angelice custodie | Septimo · qz hoc exigit anime dignitas · s · ut a dignissimo custode custodiat̄ · ꝗ nullus apud deū dignior est angelo · ergo ꝛc̄ · Vñ Jero · sup illꝰ Math · xviij · Angeli eorꝫ ꝛc̄ · sic iquit · Magna est dignitas aiarꝫ ut habeat vnaqueq̄ ab origine natiuitatis sue angelū ad sui custodiā deputatum · Est etiā alia glo · ibidē dic̄ · Non sunt ꝯtemnendi ad quorꝫ custodiā mittunt̄ ā geli · Vñ Isa · lxij · dicit̄ · Super muros tuos ierl̄m posui custodes · Glo · Muri sunt apl̄i · custodes sūt angeli · Item Ecc̄ · xvij · In vnāquāq̄ gentē p̄posuit rectores · glo · i · angelos · Et m ps · dr̄ · Angelis suis deus mandauit de te ut custodiāt te in omnibus vijs tuis | Et Jhdorus de sūmo bono dic̄ · Boni angeli ad misterium salutis eterne deputati sūt ut cunctis mundi administrēt ⁊ regāt omnia iussu dei · hec ille · Vñ ⁊ Ber · in sermone de angelis inqt · Benignus es deus · qz ñ es ꝯtentus nra fragilitate · sed ipsis hoibꝰ custodientibus angelicā custodiaz suppones · ꝗ ille · Propterea Augꝰ · li · soliloqorꝫ ad deum ca · xxix · ait · Facis deus angelos tuos spūs sup me q̄bus mandasti ut custodiāt me in omnibus vijs meis ne forte offendā ad lapidē pedē meū | Vbi sunt custodes sup muros noue ierl̄m ⁊ montes in circuitu eius vigilātes ⁊ custodientes vigilias noctis sup gregem suū · neq̄ rapiat vt leo animas nras ille antiquus aduersarius nr̄ q̄ quasi leo rugiens circuit querēs quē deuoret · Vbi sūt ciues beate ciuitatis supne ierl̄m ad misterium missi ꝓpter eos qui hereditatē capiūt salutis ut eos liberēt ab inimicis suis et custodiāt in oibus vijs suis · ꝯfortent q̄ ac moneāt et orōnes filiorꝫ offerant in ꝯspectu glorie matestatis tue · ꝗ Augꝰ · Vñ ⁊ Amb · noster sup illꝰ ad hebꝰ · i · Omnes sūt administratorij spūs · sic inquit · Nonne omnes sunt administratorij spūs · ꝓpter eos in misterium missi qui hereditatem capiunt salutis · Quid miraris si ꝓpter filium suū misterium exhibent angelicū etiam nre salutis ministros eos ꝯstet effectos · ꝗ ille · Et sic patz pars prima principalis huius sermonis ·

Pars secda huius sermonis · in qua demonstrat̄ q̄ angeli custodientes nos ꝓpter peccata nostra affliguntur ·

Secundo in isto ꝯmone demōstranduz ē q̄ cauendū sit peccatū ꝓpter qꝰ ā gelos nos custodientes offēdimus et affligimus · Ait em̄ Ber · in ꝯmone de angelis sic | Si qñ ꝓuocati angeli peccatis et negligētijs nris indignos nos iudicauerint presentia et visiōe sua · et quorꝫ pnia ꝓtegē nos ⁊ ꝓpulsare poterat inimicū · q̄ si tā necessariā habemus familiaritatē angelice dignatōis cauenda est nobꝰ eorꝫ offensa · Item ait ibidē · In quouis diuerso rio in quouis angulo reuerentiā exhibe tuo angelo ne audeas eo pnte qꝰ me pnte non auderes · Adsunt igit̄ tibi non mō pntes tecū ꝗ etiā ꝓ te adsūt ut ꝓtegant · adsūt ut ꝓsint · ꝗ ille · Item angelus tristat̄ qñ homo peccat mortaliter · non tristicia q̄ est passio causata in voluntate q̄ est afflictio quedā formaliter · ꝗ tristat̄ tristicia q̄ accipitur ꝓ actu voluntatis q̄ ē nolle · quo mō intelligit̄ illud Gen̄ · vj · de deo · q̄ videns deus maliciā hoīm tactus est dolore itrī secꝰ · ibi em̄ accipit̄ dolor ꝓ quodā intēso nolle · ⁊ tunc dicit̄ q̄ angelus custodiens hoīez licet habeat nolle ꝯtra pditiōz hominis quem custodit · non tñ habz passionē ⁊ tristiciā q̄ seq̄tur illud nolle in voluntate · Nec de damnatiōe tristat̄ vt dicit penam · et ut tristicia accipit̄ ꝓ nolle · quia ipa est a deo volita · et ipi sūme sunt ꝯformes diuine voluntati · de causa tñ damnationis secz de peccato tristanē vtiq̄ · ꝗ tristari ē in eorꝫ nolle peccatū cōmitti · hec Petrus aureoli i secdo · ij · dis · q · i · Pnt etiā dici tristari ꝓpter ꝓuatōem gaudij · qz gaudium ē ā gelis super vno peccatore pniam agente · Luc · xv · Vñ Amb · sup Beati immaculati ait · Gaudiū ē angelis sup vno peccatore · Merito gaudent ā gelis · qz is qui errauit iam non errat ut angeli iā suum oblitus est errorem · ꝗ ille · Item a cōtrario sensu tristantur de vno peccatore peccante ⁊ in peccato pmanēte · Propterea Amb · ait i epistola q̄rta ad orōtianū · An ipos q̄ angelos qui in istius mundi laboribus diuersa sustimēt ministeria · sicut in Apoc̄ · legimus jobis · Non ingemiscere credimus cum adhibent̄ penaruz vt excidiorꝫ ministri · qui hntes vitam beatā mallent vtiqz eaz in illo supiore trāquillitatis sue statu currere q̄ nrorꝫ peccatorꝫ pemis vlticibus interpellari · Etem̄ qui gaudent vmꝰ redemptōe peccatoris vtiq̄ tantorꝫ pctorum erumnis ingemiscunt · Si igit̄ nec celestes creature et ptāte huiutem corruptionis sustinent ꝗ in spe vt ꝓ nobis postea ⁊ nobiscū letent̄ · et nos passiones huius tempis future spe et expectatione sustinere solemus gloriē · hec ille · Et Augꝰ · in li · soliloqorꝫ · ca · xxviij · ait | Quotiēs bñ agimus gaudent angeli et tristant̄ demōes quotiens vero a bono deuiamus dyabolum letificamus ⁊ angelū suo gaudio defraudamus · Gaudium est em̄ eis sup vno peccatore pniam agente · Sed quid sup vno iam iusto pniaz deserente · quasi di · maior tristicia · Da ergo pat̄ eis semp gaudere de nobis ut et tu ꝓ eos semp lauderis in nobis · et cum eis ī vnū ouile tuum adducamur · ⁊ ꝯfiteamur simul nomini sancto tuo · hec ille · Ideo deuotus Ber · ꝗ cogitans in ꝯmone de angelis · sic inquit | O quantā ā gelo debz homo vbicunq̄ inferre reuerentiā · afferre deuotōz · et ꝯferre fiduciam · ꝓ pnia reuerētiam · ꝓ benuolentia deuotionē · ꝓ custodia fiduciam · Caute ergo ambula vbi sūt angeli ut custdiant te in ommbus vijs tuis · ꝗ ille · Ecce

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ergo quō detestandū est peccatū respectu angelorꝝ. qr ipōs otra naturā suam affligit. Et sic patz pars secunda huius ꝯmonis.

Pars tercia huius sermonis ꝫ q̃ oñdit q̃ pcm detestāduz ē. qr scōs offendit

Tercio in isto ꝯmone oñdendū est q̃ peccatū est etiā detestabile ꝛspectu scōꝝ qr ipōs offendit. Nam offendimus sanctos cum regem eorꝝ q dñm offendimus. q eo modo quo diximus de angelis affligim9. Vnde Ecc̄. xxviij. 8r. Vir peccator turbabit amicos sez sāctos et angelos sūmi regis. Item p pcm sancti affligunt̄. qr peccator a omunione q societate sanctorꝝ se subtrahit. quasi excōicatos eos iudicās. Vñ Ecc̄. xiij. scribit̄. Non cōmunicabit lupus cum agno. s. peccator iusto aut q̃ cōmunicatio homini. sez sancto ad canē. s. peccatorē. Preterea pctor otrariū se sanctis efficit p peccatū dum otrarie ptāti militat. iuxta illud Ecc̄. xxxiij. Sicut otra vitā mors. sic conē iustū peccator. Item peccator q̃tum in ipo est p peccatū gloriā sanctorꝝ diminuit. qui de eius gloria visa gauderent. contra quē dicitur Ecc̄. vij. Ne peccēs in multitudie ciuitatis. Credendū est em q̃ sancti in celo orent pro nobis q multū orationibus suis auxilient̄ nobis. Vñ Ber. in q̃dam ꝯmone inqt. Tria sūt q̃ in festiuitate sanctorꝝ vigilant̄ oiderare debemus. auxilium sci. exemplū eius. ofusionem nr̄am. Auxilium eius. qr qui potēs fuit in terra potentior est i celis ad orandum p nobis. Debem9 etiaz attendere vitam ei9. qr q̃diu fuit in terris viā regiam tenuit. Debemus etiā intueri ofusiōez nr̄am. qr similis nobis fuit passibilis. q̃re non debemus credē impossibile q̃n eadez opa facē possimus. Is ille. Nō si forte queras. Nuō scire possent sancti q̃ nos ipōs oremus q eis preces effundamus. Rñdet̄ ad hoc ꝯm Ricar. in q̃rto dis. xv. q̃ quāuis anime sanctorꝝ naturali cognitione nō ognoscant oñia que in hac vita agūtur. et maxime interiores motus cordis. i ꝯbo tñ vident ea que decz eos de nr̄is actibus og̃scere. de quorꝝ numero sunt illi actus quibus eos honoramus orando. Abstineamus g̃ toto conatu fratres carissimi ab iniquitate mortalis peccati. et tūc securi orationes corā deo p ãgelos et sanctos effundamus. ut sic i pñti diuinā gratiā possidentes puenire possimus ad illaz celestē patriā vbi cum sanctis et angelis suis viuit et regnat gloriosus deus cuz filio et spū scō suo trinus et vnus i secula seculorꝝ. amen.

Feria q̃nta post secundaz dñicam de aduentu q̃ detestandum ē peccatum ratōe sue ꝓprie q maligne conditionis tribus rationibus.

Sermo. xij.

Habundetis in spe et virtute spūsanct̄i. Itezꝝ vbi s. Determinatis frēs carissimi duob9 respectibus p̄ncipalibus q̃bus fūme detestandū est peccatū. ãplectendus est alius quo nō minus abhominandū est q fugiendū. s. respectus ꝓprie ac maligne ipius rei oditionis. Nullā em aliā potest anima hr̄e ꝯformitatē q̃ culpe maculā et turpitudinē. De cuius aie pulchritudine q deformitate loq̃tur Amb. vj. li. exameronca. xxvj. di. Tibi attende et teipm scito. hoc ē non quales lacertos habeas. non q̃ntā corpis fortitudinē. non q̃ntas possessiones. nō q̃ntaz potentiā. is qualē aiam et mentē vnde oñia cōsilia ꝓficiscunt̄ ad quā opationū tuarꝝ fructꝝ refertur. Illa em plena sapie. plena pietatis. at q iusticie. qm̄ omnis virtus a deo est. cui dicdñs. Ecce ir̄m ego pinxi muros tuos. Illa anima a deo pingit̄ q̃ habz in se ꝯtutem g̃ratum remitentem splendore pietatis. Illa anima bñ picta est in qua est splendor glorie et imago paterne substãtie. Scōm hanc imaginem adaz erat añ peccatū. is vbi lapsus est deposuit celestis et sūpsit terrestris imaginis effigiem. Sz fugiamus hāc imaginē q̃ intrare ciuitatez dei non potest. qr sep̄tū est. Dña i ciuitate tua imaginem eorꝝ ad nihilum rediges. is ille. Habundetis ergo in spe et ꝯtute spūsanct̄i. q̃ animaz decorat. abstinētes a peccato qꝰ est tā puerse oditionis ut ipsi anime tantū noceat quātū fieri possibile excogitari. quapropt̄ fūme detestandū est. Quod ꝓbat̄ q̃tum ad pñs spectat tribus rationibus.

Primo ratione seruilis conditionis.
Secundo ratione nature immutationis.
Tercio ratione cordis obdurationis.

Pars prima huius sermonis. in qua probatur q̃ detestandum est peccatuz respectu sui ipsius rōne seruilis oditōis

Primo igit̄ i isto ꝯmone ꝯtestanꝰ ē peccatū ratōe ꝯuilis oditionis. Sep̄ serunt bragmani ut legit̄ in historijs alexandro dicētes. Tu hostes exteriores spolias vt interiores nutrias. Tu homies tue subijcis seruituti et vicijs tuis interioribus ꝯuis. is ibi. Ecce g̃ q̃ libertas que tātū desiderat̄. tantū estimatur. peccato solo pditur. Non bñ ꝓ toto libertas venditur auro. Sed velis nolis. pdes eam peccato. Nam ꝯm Aug. xix. de ciui. dei. ca. xv. Prima causa ꝯuitutis peccatū est. Hoc idē determinat theologi in scdo dis. ult̄. Nꝰ si peccatum non fuisset. nulla i mundo ꝯuitus essz. Sz attende. qr peior ꝯuitus in mundo nō repit̄ q̃ ꝯuitus peccati. Joh. viij. Qui facit peccatū ꝯuus est peccati. glo. i. dyaboli. Alia glo. i. bitus ex

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

peccato relicti. Vñ ait Aug9. in. iiij. de ci. dei
ca. iiij. In hac ergo terra regnũ bonoꝝ nõ tam
illis p̃stat q̃ rebus humanis. malorꝝ vero re-
gnum magis regentibus nocet q̃ suas aias va
stãt scelerum maiori licẽtia. Hꝯ aũt q̃ eis suiẽ
do subdunt non nocz nisi iniquitas ꝓria. Naz
iustis q̃cquid malorꝝ ab iniq̃s dñis irrogatur
nõ est pena criminis ꝗ virtutis examen. Proinde
etiã bonus si fuit liber est. Malus aũt etiã seru
net suus est. nec vnius hois. ꝗ q grauius est
tot dñorꝝ q̃t viciorꝝ. ꝗ ille. Propter ea inter
rogatus secundus phus. Quid ẽ libtas hois
ait. innocentia. g̃ a otrario sensu. q̃ est maior
seruitꝰ nisi pctm̃ a seruire peccato et diabolo
Luc. xv. Adhesit vni ciuiũ regiõis illiꝰ. i. dia
bolo qui regnat in regione peccati. Ratio autẽ
horꝝ est. qz ut. ij. petri. ij. ca. 8z. A quo em̃ q̃s
supatus est huius et seruus est. Et ad Ro. vj.
Nescitis qm̃ cui exhibetis vos huos ad obedie
dum. serui estis eius cui obedistis. siue peccati
ad mortem. siue obeditionis ad iusticiã. Cum
ergo hõ supatus fuerit a dyabolo. eius seruꝰ
efficat̃. ita q̃ ei ad nutũ obedit. Et ẽ ut ceruꝰ di
ctus. de quo dicunt naturales q̃ exquo vincit̃
ab aliquo ceruo semp postea q̃ñ dñm suũ iudi
cans cum occurrit ei caput inclinat. et cornua
dimittit in signũ subiectionis a suitutis ita ec-
cõuerso esset. si homo dyabolũ suparet resistẽ
do. Quapropt̃ mouet̃ questio a sanctis doc.
Vtrum dyabolus sup aliquo peccato habeat
ptãtem ligatã ut nõ possit vlterius temptare
de illo. Quod videt̃ esse verum p auctoritatem
adamancij. q̃ sup illud josue. xj. ca. In tempe il-
lo venit josue et interfecit. rẽ. mq̃t. Sancti oẽ
istos intemptatores peccatorꝝ pugnantes et
vincentes minuũt exercitum demonum. a velut
plurimos eq̃s interimũt. ꝗz oppositus videtur
p illud aug̃. q̃ sup illud judic. iij. Dimisit eos
ut in ipis expiretur israel. ait. Patz cã q̃re ihus
non deleuit gentes. i. demones ut essent ĩ q̃bus
ꝓbarent̃. Cuz ergo sint necessaria bella ut ibi
dem dicit̃. necessarie fũt temptationes. Ad ꝗ
dicendũ vm Alex. de ales. m scdã pte summe q̃
p̃dicta auctoritas adamãcij sic intelligenda ẽ.
scz q̃ non habet̃ q̃ non possint demões victi tẽ
ptare. ꝗ q̃ nõ habeãt audaciã temptãdi. et sic
intelligendo nõ ẽ otrarium illud q̃ dicit̃ in li.
judic. a quod ibi ait Aug9. non dicit̃ em̃ det̃-
miate de aliq̃ peccato. ꝗ in genere temptationes
peccatorꝝ valent ad exercitiũ iustorꝝ. Aliter
dicendum est vm Ricar. nm̃ in scdo. dis. vj. q.
vlt̃. q. s. dyabolum vinci ab illo quem temptat
duplicit̃ potest itelligi. Vno mõ 8 victoria ita
p fecta q̃ desperet otra illum hre victoriaz de
illo vicio a omi alio. Et qz dyabolus supbus ẽ
et horret vinci. ideo illum amplius nõ tẽptat.
Et sic intelligit̃ illud dictũ adamancij. a est q̃ ꝗ
ste dicto origenis ibidẽ. s. josue. xj. q̃ ait. Pu-
to sane quia sancti repugnãtes aduersus istos
intemptatores et vincentes minuãt exercitus
demonũ. ne vltra fas sit illi spiritui qui ab ali
quo sancto caste a pudice viuẽdo victus est. im
pugnare itez alium hoiem. q̃ auctoritas sic in
telligenda est vm Ricar. q̃ dyabolus ita ple/
ne victus ab aliquo sancto q̃ simplicit̃ despat
de victoria hñda otra eum. amplius eũ nõ tẽp
tat nisi diecturet illum postea debilioꝝ a pmi
orem ad malũ effectũ. nec aliũ quẽ reputat ita
firmũ amplius non tẽptat. Hinc jacobi. iiij. Sz
Resistite dyabolo et fugiet a vobis. Secun
do mõ pt̃ hre victoriam temptatus a dyabolo
ita q̃ vincit nõ plene sed semiplene. non ꝓter
hoc recedit ille tamptator ꝗ itez temptat eũ
a forte fortius. qz non est de victoria despatus
a sic habz intelligi illud dictũ Greg̃. in. xxiiij.
li. moral. Hostis noster ad hec ĩ hac vita nos
positos quãto magis rebellare aspicit. tanto
amplius expugnare otendit. ꝗ ille. Si autez
arguit̃ otra p̃dicta. qz job resistebat dyabolo
pfecte. a tñ. i. et. ij. ca. sui libri pluries fuit tẽ
ptatus. vicit pluries dyabolum. et pluries tẽ
ptatus est ab eo. Ad hoc ait ipe q̃ vel job nõ
habuit illas plures temptatões ab eodẽ dyabo
lo. vel ille dyabolus q̃ñ erat victus a job i vno
psumere volebat ipm posse vincere in alio. vñ
q̃ñ in fortissima temptatõe quã sibi facere po-
tuit victus est. ipm amplius non temptauit. ꝗ
ille Ricar. Ecce g̃ quia resistendo vitijs libera
mur a seruitute. vicimus dyabolũ cuius ptãs ẽ
tanta q̃ non est potestas sup terrã q̃ compet̃
et. Job. xlj. Eius audaciã debellamus. ipz ofu
sũ a nobis effugamus. Econuerso aũt peccato
sentientes a in ipo pmanentes sui eius effici
mur. sclaui venundati. captiui captiuitate pessi
ma. Propterea ait aurelius Aug9. in li. 8 ago
ne xpiano i pncipio. Multi aũt dicunt. q̃modo
possumus vincere dyabolũ quẽ non videmus ꝗ
habemus magistrũ q̃ nobis monstrare digna-
tus est quomodo inuisibiles hostes vincant̃.
de illo dicit aplus. Exuens se carnẽ. pncipatꝰ a
ptãtes expoliauit. fiducialit̃ triũphãs ĩ semet
ipo. Ibi em̃ vincunt̃ inimici inuisibiles q̃ñ vin-
cimus tempaliũ rerum cupiditates. Nũ em̃ dic
tũ est dyabolo. Terram mãducabis. dictuz est
peccatori. terra es a in terram ibis. datus ẽ g̃
in cibum diaboli peccatorꝝ. ne simus terra si no
lumus manducari a serpente. Sicut em̃ quod
manducamus in corpus nm̃ ouertimus ut ipe
cibus corpus hoc efficiat̃ quod nos sumus. sic
malis moribus p neq̃ciam et sup biam a impie
tatem hoc quisq̃z efficitur q̃ dyabolꝰ ẽ. ꝗ est si
milis eiꝰ et subjcitur ei sicut nobis subiectuz ẽ
corpus nm̃. et hoc est quod dicit̃ manducari a
serpente. Quisquis itaq̃z timet illũ ignẽ q̃ pa/
ratus est dyabolo a angelis eius. det operam
triũphare de illo in semetipo. Eos em̃ q̃ foris ñ
oppugnant intus vincimus vincendo ocupisce
tias p quas nobis dominant̃. ꝗ ille. Audite g̃
peccatores qui peccato venundati estis. nun-
q̃d cara est vob libertas. nunq̃d eam affectatis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Attendite leges impiales quō eam libertatē
omendant. Aperite aures. ponite in cordibus
vris bonū libertatis. malū seruitutis. Iure natē
omnes liberi nascebanē. mqt lex cum nota erat
manumissio. cum seruitus incognita erat. ff. de
iustitia ⊓ iure. l. manumissiōes. et auten. qbus
modis natalē effi. legi. coll. v. osti. i. §. si quis
vo. Libertas inestimabilis res est. insti. qbus
de cau. manu. non pnt. §. ult. Eandē seruitutem
sceleris qua effectū puniri iura voluerunt. ff.
ad legem iul. maiestatis. l. qsquis. et. l. fi. Nō
pstatur aliquid gratius libertate. ff. ꝑ fideicō
mis. libertatibus. l. parum. Multa otra iuris ri
gorem ꝓ libertate introducta sūt. ff. de fidei
cōmis. libertatibus. l. grauatur. §. si qs. Pre
cedentes dicūt supuenientem seruitutē non ꝓcul a
morte differre. in auten. de nup. §. si vero. Et
ideo seruitutē mortalitati fere oparamus. ff. de
re. iur. l. seruitutē. Placuit eum qui nasciē libe
rum nasci. qr nō debz calamitas matris ei nocē
qui in vtero est. insti. de ingenuis. §. sed si qs.
Et ideo Iulius celsus ait. Naturale est omnes
hoies studio libertatis incitari et odisse condi
tiones seruitutis. ⊓ ibi ꝓ omia. O igiē sue neqꝫ.
O scelerate peccator. O serue dyaboli. O sub
dite ⊓ sclaue inimici tui qui seruis libidini. qui
delectaris infusione tua. qui otra naturā fact9
es seruus cuius dns esse deberes. iuxta illaz le
gem. insti. de iure psonarꝫ. §. seruitus. Seruit9
aūt imqt est ostitutio iuris gentiū qua quis ꝑ
mino alieno otra naturā subiciē. Tu es ille ꝓ
dite nequā. qr omia q facis nutu dyaboli facis
qr quecunqꝫ acqrit seru9 acqrit dno suo. ita tu
dyabolo. Nam insti. de hjs qui sūt sui vel alie
ni iur. §. i. diciē. In ptāte dnorꝫ itaqꝫ sūt serui
et qdcūqꝫ ꝓ suum acqriē dno acqriē. hec ibi.
Nuis ꝑ uauit te tanto dono libertatis. qs cōdu
xit ad tantā seruitutem. quis venundauit te. qs
te in manu dyaboli captiuauit. Non pater. non
mater. non dns. nō aliqua creatura. ⊓ solū pec
catum mortale. Nūod non solū verum ē ꝓ dcā
⊓ etiā ꝓ auctoritatē Gōfredi i poetria. Liber
est victjs qui non inseruit humanis. Et Tullij9
in li. de paradoxis dicit. Omnis sapiens liber.
omnis stultus seruus. Cui libere impabit q non
pōt suis cupiditatibus imperare. Nuid ē libr
tas potestas viuendi ut velis. Nuis aūt viuit
ut vult. qui recte viuit. q gaudet officio. q nec
legibus qdem ꝓter metum paret. sed eas seqē
et colit. qui nihil facit vel cogitat vel dicit nisi
libent et libere. Solo igiē sapienti ouenit vt
nihil faciat inuitus. nihil dolens. nihilqꝫ coa/
ctus. cum seruitus sit obedietia fracti animi atz
abiecti et arbitrio suo carētis. Nuis negz oēs
leues. omnes cupidos. omnesqꝫ improbos esse
seruos. Nunqd ille liber est cui mulier impat.
cui leges imponit. pscribit. iubet. vetat. quod
ei videē. nec impanti ille aliquid negare pōt.
vl audet recusare. ego istū nō modo seruum ⊓
etiā neqssimū suum appellandū puto. licet am
plissima familia natus sit. ⊓ ille. Est eni homo
ꝓter peccatū sic astrictus ⊓ incathenatus vt
nullatenus possit meritorie ad opandum exire.
Cuius ratio est. qr habens pedem claudū duz
ambulat claudicare necesse est. Cum ergo pes
spūalis affectus anime sit ꝓ peccatū tenens in
ordinatū affectū et obliquū. oportunū est in
actu suo claudicare. et sic nunquā aliqs bonuz
valet eligere. qr cum peccato gratia stare nō
potest qua mediāte a libero arbitrio bonū eli
gitur ut dictū est s. Ideo Criso. ait omel. xxx
Omnes hoies antequā peccent habent liberuz
arbitriū sequēdi dyabolū vel nō. ⊓ postqꝫ pec
cando se ei obligauerūt. extunc non pnt euadē
nisi diuina virtute vincula disrumpanē. Huius
rei habeē exemplū Act. xvi. ca. mistice descptū
de petro incarcerato qui typum peccatoris ī
portat. Cuius carcer ocupiscentia est. Cathe
ne vero duc qbus ligaē. sicut Aug. iij. li. de li/
bero arbitrio diē. difficultas ⊓ ignorātia sūt.
Vix eni peccator grauatus sarcina peccatorum
confiteri valet. ⊓ ꝓ sua salute ignorantes acce
dit ⊓ incedit. Sz timor male humiliās ⊓ amor
male inflāmans sūt duo milites inter quos dor
miuit. Ex hjs duobus vm Aug. omia mala ꝓ
cedunt. Custodes aūt q aī ostium carceris sta
bāt q ad bene agendū exire non sinunt. sūt oc
casiones peccandi. ⊓ ꝓmissiones mundi. ut scz i
columitas nature. diuturnitas vite. fortune ꝓ
speritas. et pnie oportunitas. Sed qd certe si
peccator quod ī se est agere conaē. nec diuine
monitioni resistit. lumīe supnaturali illustraē
ꝓter quod diciē. Lumen refulsit in habitacl
carceris. et statim in eius cor immittiē vtiq cō
sideratio. commissi flagicij. impensiqz bnficij.
et cōminati supplicij atqz ꝓmissi stipēdij. Nuā
qdem ofideratione immittere nihil aliud ē q
peccatoris latus pcutere. ipmqz a peccato sur
gendum excitare. Vn diciē. Percussoqz latere
petri excitauit eum dicēs. Surge velociē. Sta
timqz plena expeditio sequiē. Et ceciderunt ca
thene de manibus eius. Proinde Michee. ij. c.
8r. Surgite et abite. qr non habetis hic reqē
scz in peccatis. Sed si peccator surgē noluerit
ad malā osuetudinem veniens. ⊓ peccati ⊓ dia
boli seruus efficitur. Et sic patet prima pars
pncipalis huius sermonis.

Pars scda huius sermonis m q pbatur q peccatum ē summe detestandū rspe ctu sui ipius rōne nature imutationis.

Secundo in isto sermone detestanduz est
peccatū ratōe nature immutationis. Fa
cta est eni creatura rōnal a deo ad ima/
ginem et similitudinē suā. ꝓ peccatū aūt homo
iuridice diciē bestie similis imo bestia. vn ps.
Homo cum in honore esset non intellexit. com
paratus ē iumētis insipientibz. ⊓ silis factus ē

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

illis. Et Math. vii. Attēdite a falsis ꝓphetis q̃ venūt ad vos in vestimētis ouiū. intrinsec9 aūt sūt lupi rapaces. Hoc q̃dez nedū auctoritate diuina ꝯ etiaz philosophico fundamēto ꝓbat. Ait. n. phus ꝑmo politic. q̃ triplex fuit posita vita a phis. ꝑma voluptuosa. secda politica. tercia otēplatiua. Considerabāt. n. hoiez esse mediū inter superiora. i. angelos. et inferiora. i. bruta quib9 ē sapior simplicit. et nobilior. q̃ dñs eoz. ēm illud. Omnia subiecisti sub pedib9 ei9. oues et boues rē. Et est etiā finis eoz. qz ij. physicoz. et ꝑmo de aia. Finis quodāmodo oiuz ē hō. et iō nobilior. qz nobilior ē finis his q̃ ordinant ad finē. ij. physicoz. Et iō attēdebāt hoiez triplicit posse considerari. ꝑmo ut pticipat cū brutis. et sic queīt ei vita voluptuosa. secdo vt ē aliq̃d in se hns rōnez et vtens rōne et sic queīt ei vita politica. Tercio vt cōsiciat cū angel in ratione et speculatiōe. et sic cōueīt ei vita ocemplatiua. Qui g̃ viuit vita ꝑma bestia ē. Qui secda hō est. Qui tercia angelus ē. iuxta illud Iero. ad Eustochium. Profecto in carne ꝓter carnē viuē. nō terrena ꝯ celestis vita ē. ꝯ ille. Cōcludit g̃ ad ꝓpositiz nrm q̃ viuēs vita brutali ac vitiosa. merito vt bruta nūcupat. O creatura insensata cur non times peccare. hō es et efficeris bestia peccādo. Audi q̃d phus dicat ꝑmo polit. Intm q̃s ē homo. in quantū hz rectitudiez i seipo ꝓ subiectōnem viriū inferioz ad ipaz rōez et ad alterum ꝓ iustā et ciuilē cū alijs coicationē. Et. j. subdit. hic pfect9 virtutib9 optimū aialiuz ē hō. ita alien9 a lege et a iudicijs pessimū ē omniū. Et nō q̃ dicit pfect9 virtutib9. vel ēm aliā ꝛam ꝓ fidē suscepta. s. ꝓ intellectū et prudentiā. qz ēm Az. in. ij. de aia. Prudentissimū oiuz aialium est hō. Dicit etiaz pfect9 ꝓter virtutes. qz vnūquodqz pficit ꝓ attingē ꝓpriā virtutē. vj. phyficoz. et. v. metaph. vbi ꝛ. Perfect9 est q̃ ꝓfecte hz omnes virtutes vt sanctus hō. Et iō bene ꝛ. Pessimū est omniuz alien9 a lege qz ꝓ pctm hō pdit pfectiones ꝓprias. s. verā intelligentiā et prudentiā et pfectionē virtutum. quib9 pditis pessimū ē oiuz. qz ꝓ sensus corporales multa aialia superāt hoiez. iō. ij. de aia. ait phus. Hō certissimū hz gustum. in alijs aūt deficit a multis. Propterea ocludit idem. s. ꝑmo polit. Plura mala faciet mal9 hō q̃ bestia. Et i. vij. ethicoz. inq̃t. Hommes dicunt sic dij ꝓpt virtutis excellentiā. hō autem prau9 deterior ē bestia. ꝯ ille. Et in eodē assignat rōez. di. Opationes bestie ꝑue sūt ex natura opationes vero ꝑuoz hominū sūt ex ꝛsuetudine. Et iō pctor simil ē mōstris maximis. q̃ licz habeāt corpa piscū. hnt tñ corpa diuersorum aialium. Similiter peccatores lz habeāt corpora hūana. hnt tñ cor ferinū. vt habeant corpora vulpina ꝓ dolositatē. lupina ꝓ rapacitatem. asinina ꝓ pigritiā. leonina ꝓ superbiā. porcina ꝓ luxuriā. canina ꝓ detractionē et gulā. et sic de alijs. de quib9 ait Boetius in. iij. de cōsolatiōe metro. vj. di. Deu grauē sortē quotiēs iniqu9 Addit seuo gladi9 veneno. Sz in. iiij. eiusdē in fine meli9 explicat. di. Euenit igit ut quē tm fortunatū mecū videas hoiez existimare nō possis. Auaritia feruet alienaz opū violent9 ereptor. lupo similez diceris. Ferox atqz inquiet9 linguā litigijs exercet. cani cōparabis. Insidiator occult9 subripuisse fraudib9 gaudet. vulpecul adequet. Ire intēperās fremit. leonis animū gestare credit. Pauid9 atqz fugax nō metuēda formidat. cervo similis habeat. Segnis stupid9 torpet. asinū viuit. Leuis at/qz incōstans studia pmutat. nihil auibus differt. Fedis immūdisqz libidinib9 imergit. sordide suis voluptatib9 detinet. porcis cōparatur. Ita fit vt q̃ ꝓbitate deserta hō ē deserit cū i diuina oditionē trāsire nō possit vertat in beluā. ꝯ ille. Hui9 sile dictū hētur a Criso. super Math. Si pctor hō es inq̃t manifeste nō possum dicē. Cū. n. calcitres vt asin9. saltes ut taur9 fremas mulierib9 vt equ9. et castramar gia patiaris sic vrsus. impingues carnē tuam vt mul9. rememoreris aūt vt camelus. rapias vt lup9. irascaris vt ꝓpēs. pcutias vt scorpio. dolosus sis ut vulpes. venenū malitiose obseruēs vt aspis. et vipera. q̃lit te potero cū hominib9 numerare. q̃ di. nō ē oueniens. Proinde idē ipe Criso. i omel. ascēsionis. sup illud. hō cōparat9 ē iumentis. Deius ē ait cōpari q̃ nasci. Naturalit nō habere rationē tolerabile ē. hominē vero ratione decoratū irrationali nature cōpari volūtatis crimē ē. ꝯ ille. Ite similes sūt pctores bestijs q̃ pigunt i ꝓcessiōe vulpis et vestite ad modū hominū. intra aūt sūt fere diuerse. Math. vij. Intrinsec9 sūt lupi rapaces. ps. Facies peccatoz. i. demonuz sūmitis. Ecce. nij. Ne accipias faciē ꝓtra faciē tuā. Hoz omnium sūma ꝯ est. qz vitia sūt ꝓtra naturā. virtutes aūt ēm naturā. Vñ Lac. i libro de vero cultu. ait. Siue virtutes inseras. vitia spōte discedent. siue vitia extinguas. virtutes vltro subibunt. Sic. n. bonoz et maloz ostituta est natura ut se ꝓ expugnent et expellāt. ꝯ ille. Propterea Prosper i libro epigrāmaton. ait. Qui se gaudet pctis felicit vti. infelix nimis ē ꝓsperitate sua. Nolite ergo fieri pcto. sic equus et mul9 in quib9 nō est intellect9. Et sic pz secda ps pncipalis hui9 ēmonis.

Pars tercia ēmōis. i q̃ ꝓbat q̃ pctm ē detestandū respectu sui ipsi9 ratione cordis obdurationis

Tercio i isto ēmone ꝓbat pctm esse detestandū respectu sue ꝓpe malitie rōne cordis obdurationis. Cū. n. vt dictuz ē sup pctm i anima perpetratū est. si nō cito dissoluit ꝓ pnie medicinam fit spa diaboli et pcti

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

subdita ita q̃ de pcto in peccatū ducit. ⁊ tan/
dem fit lapis obdurat. De ꝑmo. s. q̃ pctm̃ i aia
aliud attrahit ait Greg. Peccatū qd̃ p pniam
mox nō diluit. suo pōdere ad aliud trahit. Ex
emplū de iuda q̃ furabat. et effectꝰ durꝰ ven-
didit xpm et postea i desperationē prumpēs
se suspēdit. Exemplū etiā de Dauid q̃ prius cō
misit adulteriū. post homicidiū. de q̃ Iero. ad
Eustochiū ait. Samson leone fortior. saxo du-
rior ⁊ q̃ vnꝰ ⁊ nudꝰ mille ē psecutus armatos
J. Dalide mollescit amplexꝰ. Dauid ꝯm cor do
mini electꝰ. ⁊ q̃ ventura xpm̃ sepe esse cātauer-
at. postq̃ deambulās sup tectum domus sue
Bersabee captꝰ ē i nuditate. adulterio iunxit
homicidiū. Ꝯ ille. De secdo vero. s. q̃ p peccatū
cor indurat. habet Iob. xli. vbi dr. Cor eius
indurabit q̃si lapis. ⁊ astringet q̃si malleato
ris incus. Et Zach. vij. Cor suum posuerūt vt
adamantē. maxime qn̄ dō senescit. puer. xxiij.
ca. Adolescēs iuxta viā suā cū senuerit non rece/
det ab ea. Et iō Sen̄. ait. Pcta iuuenū pdicantur
in ālē. qr sūt delebilia de facili. Peccata senuz
pdicantur in ad. qr eis q̃si substantialit adherēt
Sn̄ Greg. dic. Visitata. n. culpa mentem obli/
gat. ⁊ nequaq̃ surgere pōt ad rectitudinē. co
natur et labit. qr vbi his sponte diu fastidit.
ibi etiā cū noluerit coacta cadit. Circa talez fic
induratū loquit Ber. di. Cor durū qd̃ nec cō-
punctiōe scindit. nec pietate mollit. nec pcibꝰ
mouet. minis nō cedit. flagellis indurat. ingra
tum ē ad bnficia. infidū ad ofilia. pmptuz ad
iudicia. inuerecundū ad turpia. impauidum ad
picula. inhumanū ad humana. ipm est qd̃ nec
deū timet nec hoies reueret. Ꝯ ille. Et iō sicut
fac deꝰ d corde lapideo carneuz. Ezech. xxxiij.
ita diabolꝰ p pctm̃ de corde carneo facit lapi/
deū. imo ferreū ⁊ diabolicū. vt nec igne tribu
lationis. nec malleo pdicatoris plusq̃z ferrum
existēs emolliat ⁊ moueat. Vnde Ber. de ipi
peccatoris duritia ita mqt. Nemo duri cor-
dis salutē vnq̃ adeptꝰ ē. nisi cum forte miseri
cors deꝰ abstulit cor lapideū. et dedit carneū
Ipm est de q̃ Ecc. iij. dr. Cor durū male habe-
bit i nouissimis. O peccatores q̃ non emollitis
corda vra vt faciatis voluntatē dei vri. Audi
te dnm. audite spiritū sanctū. quō vob cōmi-
natur Leuit. xxvj. Conterā duritiam superbie
vre. ⁊ i. Reg. vj. ca. Quare aggrauatis cor/
da vra sic aggrauauit egyptꝰ ⁊ Pharao cor
suū. et. iij. Reg. xvij. Non audierūt ꝯ indura-
uerunt faciem suā iuxta ceruicē patrū suorum.
et in ꝯs. Vsqueq̃ graui corde rē. ⁊ ad Ro. ij.
Secdm duritiā aūt tuā et cor impenitēs thesau
rizas tibi irā in die ire. Ecce ergo qd̃ facit pec-
catum. indurat cor. irā dei inducit. Et iō indu-
remꝰ corda nra contra ipa vitia ne ipa nos in
malū indurent. Dicit. n. in puerbio sapientuz
Recte fortior putandꝰ ē q̃ cupiditates subiicit
q̃ qui hostes. Sn̄ et Sen̄. in secunda epistola
ad Lucillum inqt. Quid agere debemꝰ vt irri-
tamenta vitiorū q̃ longissime fugiamꝰ. Indu/
randꝰ est animꝰ. ⁊ debellande voluptates. q̃
seua quoq̃ ingenia ad se rapuerūt. Vita fine
modo et fine fine psequere. Nā illis quoq̃ nec
modꝰ nec finis est. Proijce quecunq̃ cor tuuz
dilaniant. que si aliter extrahi nequirent. cor
ꝯm cum eis euellendum erit. Voluptates prec
cipue exturba. q̃ latronum more i hoc nos am-
plectuntur vt strangulent. Ꝯ ille. Vt fic facien
tes in ipsa superna glozia a peccati morte libe
rati viuere valeamꝰ in secula seculorū amen.

Feria sexta post secdaz dnicaz de aduē tu. q̃ detestandū est pctm̃ ratione sue maligne oditionis tribꝰ alijs rōnibus

Sermo. xiij.

Habundetis i spe ⁊ virtute spi
ritus sancti Itez vbi sup. Tāta est
peccati mortal' malignitas frēs ca-
rissimi. vt ad ipsum detestandum reprehenden
dum et abhominandum. finem sermoni nostro
imponere nesciamus. Nāuis em̄ vt ex prece
denti sermone patet detestabile sit ex sua pro-
pria conditione tribus euidentissimis rationi-
bus. nihilominꝰ vt eiꝰ peruersa et iniqua cō
ditio clarius appareat. arca eiꝰ detestabilē cō
ditionem in presentiarū iteruz instare perfru-
ctuosum erit. Nam sicut peccatum angelos af-
fligit. ita et demones delectat. ⁊ sicut angelis
dissimiles. ita mutis et irrationabilibꝰ et stul
tis similes facit. et sicut gratia animaz decorat
ita peccatum deformat. Habundetis ergo in
spe et virtute spiritussancti. abstinentes a pec-
cato quod ita nequissimum est. vt tribus alijs
rationibus in isto sermone iterum detestandū
clarissime appareat.

Primo ratione diabolice delectationis.
Secdo ratione mentis alienationis.
Tercio ratione fetide corruptionis.

Pars prima huiꝰ ꝯmonis. in q̃ pbat q̃ detestandum ē pctm̃ respectu sue etiā maligne cōditionis rōne diabolice delectationis.

Primo igitur i isto sermone detestandū
est peccatum etiam respectu sui ratione
diabolice delectationis. Pro qua ratione de/
claranda mouet vnum dubium. Vtrū pena ma
lorū angelorū cōpatiat secū aliqd̃ gaudiū i eis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Videt̃ em̃ q̃ sic tribus medijs. ¶ Primo sic. p
uer. xiij. Desiderium si compleat̃ delectat aias
ꝫ ipi multa mala desiderãt q̃ veniũt. g̃ ipi in il
lis delectãt̃. ergo ꝛc. ¶ Secdo sic. Phs. x. ethi
coꝝ. ca. viij. dicit q̃ philosophia habz mltas
delectationes puritate et firmitate. ꝫ mali an
geli multũ sciunt de phia. ergo hnt magnas d
lectationes. ¶ Tercio sic. Proprie actiões sũt
delectabiles vnicuiq̃ sed ipsi hnt suas ꝓprias
actões. s. itelligẽ ⁊ velle. ergo m eis delectãt̃
ergo ꝛc. ¶ Oppositũ videt̃ tribus alijs medijs
¶ Primo sic. Phs pmo ethicoꝝ. ca. xviij. ait.
Delectatio si sit fortis expellit omnẽ tristiciam
⁊ que sibi otraria est ⁊ que otingenter. ergo
a fili tristicia si sit fortis expellit oẽm delecta
tõz ⁊ q̃ sibi ꝛria ẽ et que otingenter. sed tri
sticia malozꝝ angelozꝝ est valde fortis. ergo
nullã compatiẽ in eis secũ delectatõz. ¶ Secdo
sic. In angelis bonis leticia nullã patiẽ tristi
ciã. ergo a simili nec tristicia leticiã ĩ angel' ma
lis. ¶ Tercio sic. In nobis non põt esse simul le
ticia cum tristicia. qz leticia ẽ cuz dilatatiõe coz
dis. et tristicia cum quadã cordis ostrictione.
ostrictio aẽ et dilatatio cordis motus cõtrarij
sũt. ergo a simili in angelis nõ põt esse simul le
ticia cum tristicia. sed sp hnt tristiciã. ergo nul
lã hnt leticiam. ergo ꝛc. ¶ Ad hanc q̃stionem
rndet Ricar. in secdo. dis. vj. arti. ij. q. ij. dicens
q̃ otingit loq̃ de pena malozꝝ angelozꝝ dupli
citer. aut ꝓ statu ante iudiciũ. aut ꝓ statu p9
iudicium. ¶ Primo mõ loquẽdo. qz pena eo/
rum adhuc non ẽ completa. quãuis sit grauis ⁊
multa. ideo capaces sunt alicuius vani gaudij
puemẽtis ex euentu eozꝝ que desiderãt. ¶ Vnde
Aug̃. iiij. de ciui. dei. ca. xxvij. dic. q̃ praua do
cent turpibus gaudent. ¶ Et ibidem ait. Hac tñ
fallacia miris modis demones delectanẽ. qz et
deceptores ⁊ deceptos pariter possidẽt. a q̃ꝫ
dnatione non liberat m̃ si gratia dei ꝓ ihesum
xpm dnm nostrũ. ¶ Et in. ix. li. ca. i. ait. Demões
talibus gaudent qualia boni et prudentes ho
mines aduersanẽ et damnãt. hs ille. ¶ Et i isto mõ
pnt adaptari rationes pme. ¶ Mñ g̃ pmo dicit
q̃ desiderium si compleat̃ delectat animã. ¶ Re
spondendũ est q̃ desideriũ nunq̃ complet̃ ita
ut delectet appetitũ m̃ si ex eius euentu appetẽs
sortiatur fmẽ vere vel estimatiue. ꝓter quez
illud appetebat. quẽ nunquã sortietur mal9 p9
iudicium ut statim patebit sed bñ ante ut dcm
est. ergo ꝛc. ¶ Ad secm dicendũ q̃ phia agg̃
uat magnã delectationẽ m subiecto disposito
ad eam. sed qz actus actiozuz sunt in patiente
bñ disposito. ij. de aia. et natura mali post iudi
cium totalit̃ erit indisposita ad quãcunq̃ dele
ctationẽ. ideo philosophia nullam poterit eis
causare delectatõz. ¶ Ad terciũ et dicẽdũ q̃ p
prie actiones non causabunt in eis post iudiciũ
aliquas delectationes. cuius ratio statim vide
bit̃. et qz diuina influentia non aderit ad hs vt
ꝓprie actiones causent in eis affectum in quo ẽ
delectatio. sine autẽ illa influentia causa secũda
non põt suũ effectum causare. qz sicut dicit̃ cõ
mento sup pmã ꝓpositionẽ de causis. ¶ Non figi
tur causatũ cause secunde m̃ si ꝓ virtutem cause
pme. ¶ Concludendũ est igit̃ q̃ demones aũ iudi
ciũ hẽbũt cũ tristicia aliq̃ delectatõz admixtã
¶ Secundo modo vo. s. ꝓstatu p9 iudiciuz. sic
dico ut ait Ricar. q̃ pena eozꝝ non compatiet̃
secum in eis aliquod gaudiũ. qz tunc pena eo
rum erit completa. ⁊ ideo natura eozꝝ erit ita
disposita ad susceptionez gaudij q̃ nullũ agẽs
creatũ habebit ꝓportionalem virtutem ad cau
sandum delectatõem in subiecto ita disposito.
agens autẽ increatũ exigente sua iusticia nullũ
causabit in eis gaudium. ¶ Preterea Aug̃. i. xiiij
de ciui. dei. ca. xiij. ait. Elationis vicium in dei
aduersario qui est dyabolus maxime dnari sa
cris litteris edocet̃. sed vm phm. iij. ethicoruz
ca. ix. q̃ lis est vnusquisqz talis et finis videt̃ ei
ergo dyabolus finem suũ constituit in excellẽ
tia. ¶ Cum ergo vm phm. vj. ethicozꝝ. ca. vj. fi
nes sint pncipia opabilium. ꝛc quid malus an
gelus appetit ꝓter excellentiã appetit. ꝫ post
iudicium nihil euenet de quo osequent̃ demo
nes excellentiã nec veram nec estimatam. ¶ Cum
ergo ex euentu rei desiderate nullũ prouenat
gaudium. si desiderans non osequitur finez ꝓ
pter quẽ illud desiderabat. nihil euenet ex cu
ius euẽtu aliquod gaudium in eis oriatur. ¶ Di
cas ergo ad pmũ argumentũ secde ptis q̃ ante
iudicium non ẽ malozꝝ tristicia ita fortis q̃ ex
pellat omnẽ delectatõz ⁊ magnã et paruã. sed
bñ post iudicium erit ut visũ est. ¶ Ad secdz di
cendum q̃ angeli boni qz ita sũt oiuncti cuz di
uina voluntate ut nihil euenat otra eozꝝ volũ
tatem absolutã. et qz hnt osubstantialis glie
complementũ. ideo in eis nulla põt eẽ tristicia
sed in angelis malis non est adhuc tota pena
completa quã ꝓpetuo habituri sũt p9 iudiciũ
⁊ modo in eis interdum ẽ aliquod gaudiũ. gra
ui tñ amaritudine respersũ. gaudent em̃ d̃ mal'
euenientibus q̃ euenire desiderauerunt. ¶ Ad
tercium dicendũ q̃ cum in hoie simul ẽ tristicia
⁊ leticia. si leticia maior est q̃ tristicia coz dila
tabitur. minus tñ ꝓter tristiciã. ¶ Si autẽ tristi
cia est maior leticia. tunc erit econuerso. ¶ Si aũt
equarent̃ tunc coz nec ostringeretur ꝓhiben
te leticia. nec dilataretur ꝓhibẽte tristicia. ¶ Ex
hijs dictis patz q̃ demones ꝓ tempe isto saltez
aliquã delectatõz hnt admixtã cũ tristicia
⁊ maxime ex euẽtu eozꝝ que maxime desiderãt
sed quid magis desiderãt q̃ oim nrm eternã dã
natõz. qz in iuidia ofirmati sũt. ⁊ odio nostri q̃
ad illã gloriam possumus ascendẽ vnde ipi ce
ciderunt. ¶ Et ideo qz nullus dãnatur m̃ si ꝓter
mortale peccatũ sũme delectantur in peccato
rum ꝓ nos ꝓpetratione. ¶ Qua propt̃ sũme a no
bis peccatũ detestandum est ne inimicos nros
gaudẽ faciamus. hs ẽ em̃ potissima causa tanta
rum tẽptatõnũ circa nos ꝓ demões ꝓpet̃taꝝ

complacētia peccati. Vnde Gregorius. Assidua temptatōe dyabolus tēptat ut saltē tedio vicat huius negocij exemplū mirabile narrat in. iij. dyalogorū btūs Greg. i q̄ datur intelligi complacentia peccati quā habēt inimici. Ait enim Quid accidit cuidā fundane ciuitatis episcopo referam. Ille vir venerabilis cum vitam multis plenā virtutibus ducerz seqz sub sacerdotali custodia incontinētie arce custodiret quandam sanctimonialē feminā secū p̄ pus habuerat. noluit ab episcopij cura repellē. secum hanc p̄misit habitare. Ex qua re actum ē ut antiquus hostis apd̄ eius animū aditū tēptatōnis exq̄reret. Nam cepit speciē eius oculis mentis eius imprimē ut electus cogitarz nephanda. Quadaz vero die iudeus quidam ex partibus campanie romā veniens ꝓpe fundam non longe p̄uenit. cum iā diem vesperascē cerneret. ꝛ quo declinaē posset minime repiret iuxta apollinis templuz fuit. ibiqz se ad manendū contulit. ꝗ loci illius sacrilegiuz ptimescens. q̄uis crucis fidem minime haberet. signo tñ crucis se munire curauit. Nocte aūt media ipo solitudinis pauore turbatus puigil iacebat. et repente ospicies malignorū spirituum turbā quasi i obseq̄um cuiusdā potentis preire. Cum vero qui ceteris p̄erat in eiusd̄ loci gremio osedisse qui cepit singulorū spirituum obsequētium sibi causas exq̄rē actq̄ discutere. q̄tenus vnusquisqz quantū neq̄ssime egisset inueniret. Cunqz maligni spiritus inquisitioni eius exponerēt quid opati contra bonos fuissent. vnus in medīū p̄siluit q̄ in andree ep̄i animū p̄ speciē sanctimonial' femine q̄ in episcopio suo habitabat quantā tēptationem earnis cōmouisset aperuit. Cum vero ꝗ malignus spūs qui p̄erat in hiant audiret. ꝛ tāto sibi factum lucrū grande gauderet ꝛ crederet quāto sibi sanctioris viri animū ad lapsū p̄dictionis inclinaret. Ille spiritus qui hoc fatebatur adiunxit. qr vsqz ab ꝗ q̄ die p̄terito hora vesptina eius mentē traxerat vt in posteriora eiusdem sanctimonialis femine blandiēs alapā daret. Tūc malignus spiritus atqz humani generis antiquus inimicus exhortatus hunc valde est ut p̄ficerz quod cepisset. qr ex ruina illius singularē inter ceteros palmā tenerz. Vide ergo quantā oplacentiā habeāt demōes d̄ peccato. nūq̄ satiant' nra ruina. Vñ btūs Martinus vt legit' in vita eius videns mergos i flumine ait. Hec est forma demonū. insidiant' incautis. captos deuorāt. satiariqz nequeūt deuoratis. Hinc de eorū fallacia ꝛ nocendi desiderio loq̄tur Augus. sup ps. xxxvj. di. Demones sp̄ hnt voluntatē nocendi. nec si placenē nec si rogentur desinūt nocere velle. hoc maliuolentie eorum ꝓprium est. Et sup ps. xcvj. idem ait. Insita est maliuolentia quedaz et p̄nicies nocendi malignis spiritibus ut gaudeāt de malo hoīm ꝛ de fallacia nostra. Si nos fefellerint pascuntur ꝛ non querunt quibus in eternum dominē tur. ꝗ cum quibus eternū dānenē. Nūd̄ solz maliuolus latro noīare innocentē. non q̄ si fuerit solus incensus. vt si duo ardeāt. minus ardeat minus moritur si duo moriant. Pena illa non minuit' ꝗ maliuolentia pascit'. Mecum inq̄t moriatur. non se minus moritur dicens. ꝗ solaciū habz malū alterius. Talis est dyabolus. seducere vult hoīes illos cum q̄bus puniat'. ꝛ quia non p̄ot fallere iudicē deuz. non eū noīat apd̄ cum innocentem. verum crimina volens hēre que obiciat pcta p̄suadet. ꝗ ille. Et. ix. de ci. dei. ca. vj. inq̄t. Mens demonū cum subiugata vicijs ꝛ oppressa fit. q̄cquid rationis habet naturalit' ad fallendū et decipiendū tāto acrius intendit quāto eam magis possidet nocendi cupiditas. ꝗ ille. Aliqñ eū p̄ triginta vel q̄dragintа annos temptat vnū paupem dyabolus ut in peccatum eum p̄cipitet. nec cessat die ac nocte q̄ si in tāto tempe optinet. multū gaudz. Iuuenis quidā suscitatus a beato johāne dicebat q̄ viderat demones gaudentes de ruina quorundā peccatorū ouersorū a beato johe. Molite g̃ fres dare locū dyabolo p̄ peccatū. sed affligite illum a peccatis abstinētes ꝛ de peccatis pēnitentes. Et hic pz ps p̄ma huius sermonis.

Pars scda huius sermonis in q̄ pbatur q̄ peccatum ē detestandū respectu sui etiam ratione mentis alienationis.

Secundo in isto ꝯmone detestandū ē peccatum etiā respectu sui ratōe mentis alienationis. O ciues nobiles. O milites. O doctores ꝛ sapientes. O p̄ncipes ꝛ barones. O duces ꝛ reges si quis appellaret vos fatuos nunq̄d patient' sustineretis. Credo q̄ multum moleste et egre ferretis. Sz ego dico q̄ si vnū solū peccatum mortale regnat in vobis nō stultos vos tñ et fatuos ꝗ stultissimos esse. Nam ꝓbs ait in li. p̄dicamentorū. Ab eo q̄ res ē vel non est dr ꝓpositio vera vel falsa. Cum igit' sic se habet in re q̄ vos existētes in peccato estis fatui ut ꝓbabo. sequit' hāc ꝓpositionez. s. vos estis stulti esse veram. Stultus eū ē qui caret vsu rationis. quapropt' insanit. Vnde Crisippus dicit. Stultus omia vicia habz ꝯm stoicos ꝗ non i omia natura pronus est. alius eū i auariciam. alius in luxuriā inclinat'. Vnde sapientibus Lac. dic'. Naturā homis deus hanc ēē voluit. s. ut duarum rerum cupidus et appetens esset. s. religionis ꝛ sapientie. ꝗ homies iō falluntur qñ aut religionē suscipiunt omissa sapia. aut sapientie soli student religione omissa. cuz alterum sine altero esse non possit. Itē Augus. viij. de ciui. dei inquit. q̄ Plato dixit amatorē dei ꝓbm esse. i. sapientē. Et Tullius in tusculanis q̄stionibus. li. v. ait. q̄ sapientis ꝓprium ē nihil qd̄ penitere possit facere. nihil inuitum ꝗ splendide ostanter grauit' ꝛ honeste omia.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Item Seneca i epistola·ix·inqt·Sapiēs nulla re eget·et tñ illi multis reb⁹ opus ē·e conuerso stulto nulla re opus ē· nulla em̄ re scit vti· sed oibus eget· Itē Socrates dic·q̄ sapientis est ne quid mcassum excidat cauē· Et si quid fortiter acciderit fortiter ferri· Et Sixtus pytagoricus ait· Tunc eris sapiens cū te nō putaueris sapientē· Cum ergo pcōr non habeat veram ⁊ xpianā religionē ꝟm Lac·non amet deū scōm platonē·faciat multa de q̄bus penitebit scōm tulliū·nulla re sciat bñ vti ꝟm senecam·nesciat mala ventura cauere ꝟm socratē·existimet se sapientiorē alijs ꝟm sixtum pytagoricuz·sequiē ipm esse fatuum ⁊ misensatū·et omni sapia carentē· Cuius stulticia septē euidentijs demonstrat· Prima euidentia stulticie pcōris est· p viam·p̄eligit ambulare sciens viā latā et spaciosam q̄ ducit ad mortē q̄ artam q̄ ducit ad vitā· Math·vii· Itaq̄ stulus est illi qui cū sciret rectā viam quāuis artā de volūtate fratris fatui voluit ire p latam et ambo capti·fatuus p̄ipitetur in foueā·et alius sapiēs ducere ad mortem·maledicebat fatuo dicēs·q̄ ꝓter suaz fatuitatē morere· Tunc rñdit· Maledicaris tuq̄ tibi potius est imputandū q̄ me sciebas fatuum· Sic anima qñ ad mortē videbit se damnatā ꝓter corpus fratrē suū fatua reputabit· q̄ ipi corpi fatuo ofensit· Vñ puer·i· ca· scribitur· Sapientiā atq̄ doctrinā stulti despiciūt· O anima sapiens ne stulta efficiaris·ambula p istā viam artam·de qua ait Aug·in li·de pulchritudine aie· Omni studio lata via seculi vitā da ē q̄ duc ad mortē· At vo omni cordis ꝟsidere vio via angusta que ducit ad vitā adeunda est et appetenda· Via hec angusta ē via abstinētie ⁊ castitatis·humilitatis ⁊ omis religiōis quā xps aī nos attriuit qua ad suū regnū migūit· Ꝟ ille· Secunda euidentia stulticie pcōris ē p curā·q̄ peccator maiorē curam gerit de re vilissima q̄ nobilissima· Vñ Ber·ait· Sic stulti examiatores de maximis minimā·de minimis maximā curam gerunt· Maiorem em̄ curā gerūt de carne morbida q̄ de immortali aia· imo vt corticem carnis custodiant nutriāt ⁊ impiguēt nucleū anime sepe pdunt· Ꝟ ille· Stulus est enim illi epo qui maiorē curā gerebat de custodiendo calato pleno pirorꝫ q̄ de multitudie aiarꝫ pcioso sanguine rēdēptarꝫ· De q̄bus ait Ber· Ve michi si talentū michi traditū negligenter ꝟsauero·pcioso sanguine xpi magis appciatū Ꝟ ille· Tercia euidētia stulticie pcōris est p mēsā·q̄ p stillā modicaz dulcedinis exteriorīs comedit cibum veneno fissimū et bibit similem potum q̄ncce habz mori i aureo calice babilonis·non attendens interna et externam amaritudinem· Iob·xx· Conuertetur panis in vtero eius in fel aspidū· Deutro·xxxii·ca· fel draconum vinū eorꝫ· Similis ē peccator illi rustico qui inuitatus ad nuptias in via sitiēs bibit aq̄ de fundo fetidam quā euomit in porta nuptiarum turpit·et non solū non est ad nuptias admissus·imo cum flagello in carcerem retrusus· Sic homo hic bibens delectatōes immundas in morte euomet· Iere·ii· Quid tibi in via egipti ut bibas aquas turbidas· Nō sic onagri faciūt q̄ expectant vsque q̄ inueniant a quā limpidam·iuxta illud ps· Expectabant onagri in siti sua·s·nō bibentes aquā turbidam· Item simil est cocodrilo de nilo ad pastū accedens·adviorem herbe idrum aduolutū nō aduertit·sed dum herbam viridem pascit idrum cum ea deglutit qui eum interi⁹ torquat scindit ⁊ occidit Sic peccator dum illicitam delectatōz glutit· dyabolū simul cum ea comedit· Vñ Beda· Qui venenū pocula porrigit quasi labiū calicis mel le tingit·ut q̄ dulce est sentiat· ne q̄ mortiferū ē timeat· Ꝟ ille· Propterea Gre·ait· Quid insanius q̄ p modica delectatione carnis eternis se obligari supplicijs· Hinc ait Aug⁹· Melior est modica amaritudo in fauces q̄ eēnū tormentū in visceribus· Et Ber· Via peccati ingredientibus ꝓpinat mel sophisticū· p gredientibus fel et acetum· egredientibus ī sanabile venenum aspidū· Ꝟ ille· ergo rc· Quarta euidētia stulticie peccatoris est p ꝓpriā vinculatiōz q̄ ipemet peccando se illaqueat in manib⁹ inimici· Vñ Iob·xviii· Immisit in rete pedez suuz Vbi ait Greg· Qui pedem in rete mittit nō cū voluerit eijcit· Sic qui in peccato se deijcit non mor cum voluerit surgit· Et puer·v·Ꝟ· Iniq̄tates sue capiunt impium·⁊ funib⁹ peccatorꝫ suorꝫ vnusquisq̄ ostringit· Est em̄ stulus illis quibus in vitis patrꝫ legit q̄ angelus oñdit cuidam sancto patri tres hoies mutilit laborātes· Primus fasciculū de lignis faciebat ⁊ cuz non posset portare p grauedine adhuc ligna eis sp adiungebat· Secūs a quam de puteo profundissimo cuz multo labore hauriebat·⁊ haustā i momento inutilit effundebat· Tercius trabem portans et volens intrare domū in ostio eius ex transuerso ponebat et sibi obicem vt nō intrar et Ꝟ eo faciebat· Sic peccator pcīm peccato adijcit·gratiā dei p qua acq̄renda diu laborauerat effundit·regnū celorꝫ p inobedientie rigorem sibi pcludit· Quinta euidētia stulticie peccatoris est p vite pditōz· q̄ pcōr p nihilo quasi amittit paradisū ad modū esau q̄ p lenticula vendidit ius p̄mogenīte sue Gen· xxv·Hinc Ber·ait· Ve·ve·vapor est ad modicum parens q̄ eterne felicitatis aditū interclusdit·Ꝟ ille· Voluntarie em̄ pcōr pdit aiam suā et gaudia paradisi·et in hoc oñdit magnā fatuitatem· Vñ Ecclīastes·vi·dicit· Quid habet amplius sapiens a stulto·et quid paup nisi vt pgat illuc vbi ē vita·Ꝟ ibi·ergo rc· Sexta euidentia stulticie pcōris est p vacuā ꝟuitutē q̄ si toto tpe vite sue peccator ꝟuiret diabolo nō minus pene ei dabit· Vñ Greg·ait· Stultū est ꝟuire diabolo offenso deo q̄ nullo placatur obsequio·quāto plus ei ꝟuierit· tanto āplius

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ipe eum torqbit. Ps ille. q ideo rt. ¶ Septima euidentia stulticie peccatoris est p vite deser=tionem. qr deserunt peccatores vitaz anime et corpis. i. deum. et fiunt filij dyaboli q̃ est pnci=pium mortis anime et corpis. q Ps magna ē fa tuitas ꝓpter delectatōz corpis mortez corpis q anime incurrere. Vñ Her. ait. Dctm̃ ingredi entes otaminant. ꝓgredientes obstinant. egre dientes exēminant. ut in anima q corpe dānēt iusto dei iudicio. Ps ille. Vñ ponit ē exemplum de rege qui viri darium suū tradidit custodie ce ci q contracti. Contractus suadebat ceco ut ad arbores eum portaret q eleuaret q ꝗ fructib9 ei daret. quod faciebat. et hoc rex aduertēs sic vtrūqz ad mortem iudicauit. Similit de9 iudi cat de anima ceca que corpus portat et erigit ad mala opa facienda. qr sine ēgimine ei9 pec catū explere non posset. Et sic patet pars secū da hui9 sermonis.

¶ Pars ēcia hui9 ꝗmonis in q̃ ꝓbat q̃ de testandum est pctm respectu sui etiā rōne sue fetide corruptionis.

Gercio in isto sermone ꝗtestādum ē pec catum etiā respectu sui rōne fetide cor ruptōnis. Expientia enim didicim9 q̃ carnes putrescūt q fetent ꝓpter defectum salis hinc Math. v. Si sal euanuerit in quo salietur rt. sup quo dicit Nico. de lyra q̃ sicut sale con diunt omnia cibaria. ita discretiōe omia opera nostra ordinari debēt et dirigi. Discretio autē est nomē verbale q est descēdens ab hoc ver/bo discerno. nis. q stat p facere drām int̄ vnā rem et aliam. Cum igit homo iudicat bonū ma lum et ecōuerso. vt facit peccator. tūc corrum pitur putrefit q fetet. In e9 rei misteriū Joh. xi. dicit Marta. Dñe iam fetet. quadriduan9 ei est Lasarus nāqz signat peccatorem fetidum p peccatū. q quadriduanū p delectatōem con sensū operatōem ꝗsuetudinē. de q̃bus dicit. j. Ho9 rei exemplū habet in vitis patrū q̃ cum q̃=dam senex ambularet per heremū vidit duos angelos comitātes se vnum a dextris q alterū a sinistris. q cum inuenissent cadauer hominis mortui fetidū. senex obturauit nares suas ñ va lens fetorem sustinere. Angeli autē viso iuue/ne ornato nares obtuaucrunt. Et cum senex q̃ reret causā. aiunt angeli. Tu cum sis caro sen=tis fetorem carnis. nos autē cum simus spirit9 sentim9 spūalem fetorem peccati. Propt̄ea ait Ansel. Tolerabili9 fetet canis putridus hoī=bus q̃z anima peccatrix deo et angelis ei9. hinc ezech. xvi. loq̃tur deus tali anime di. Abhomi nabilem fecisti decorē tuum. Propterea septu ra Jacobi. i. hortat̄ nos fugere talē immundi ciā di. Abjcientes oēm immundiciā q abūdan tiam malicie. in mansuetudine suscipite insitum verbū. quod potest saluare animas vrās. q no tanter dicit omnem vt nulla macula remaneat qr. i. Cor. v. ꝗ. Modicum fermentū totaz mas sam corrumpit. Ratio hui9 est. qr bonum vno mō fit. ij. et hi. malū autē multiphariā. i. q̃ qle cunqz malum sincere facit vnum hoiem malum nō autē vna virtus vnum bonū ꝗ oēs ꝗtutes De corruptōe peccatoꝝ loquit Aug. in. ij. li. de libero arbitrio. ca. xxij. di. Oim corruptōnū sola que vicōsa est corruptio recte vitupatur Cetere aūt ne ue corruptiones q̃dem dicende fūt. aut certe qr viciose non fūt digne vitupan de esse non pnt. Nam et ipsa vitupatio q̃ vitio parata. i. apta q debita fit. inde trahisse voca=bulum credit vt vitupatio diceret. Vitiū autē non aliunde malum est nisi qr nature aduersat̄ eius ipsi9 rei cuius est viciū. Vnde manifestuz est hanc eādem rem cui9 vicium vitupat̄ nata esse laudabilē. ita vt oīno hanc vituperationez naturaꝝ laudē esse fateamur. hec ille. Vide er go qr detestandū est rōne fetide corruptōnis ipm pctm̄. Hinc est q̃ quidā phs volens pec care. et aduertēs anime dignitatē ait. Erube=sce celum intrare centrū. Erubescite ergo fra/tres peccare vt mundi q mitidi illaz splēdidissi mam patriam intrare possitis et habitare cum deo et angelis et sanctis eius in. s. s. Amen

¶ Sabbato post secūdā dominicā de ad uentu de scificatiōe. illuminatiōe q̃ ca ritate bte virginis. ¶ Sermo. xiiij.

In sole posuit tabnaculū su um. Scribūt̄ hec verba ps. xviij Quia hodierna die frēs carissimi est dies omemoratiōis gloriose virginis Marie. ogruū est ad excitandā deuo tionem fideliū et eius dē virginis dilectoꝝ ali qua opendiose de eius sublimitate et excellen tia omemorare. Quanto. n. plura de ipa scribū tur ac pdicanē. tanto maior habet̄ copia scri=bendi necnon et dicēdi. idcirco assumpsi verba ꝓposita citharede spūsancti dauid. In sole. s. posuit ipe saluator noster tabernaculū suū. sol em vm Alex. ibidē ꝗ beata virgo Maria q̃ fuit tabernaculū filij dei. qr sicut sol illuiat mūdum sic et ipa abstulit omnes mūdi hereses Propt̄ quod cantat eccia. Gaude maria virgo cūctas hereses sola interemisti in vniuerso mūdo. Et sicut sol ferē sup lunam. sic maria sup mundum et tempalia. iuxta illud Apo. xij. Signum ma/gnum apparuit in celo. mulier amicta sole q luna sub pedib9 eius. Preterea sicut lumen solis nunq̃z deficit. sic sola virgo in passione stetit in fide. vñ Canti. vij. Statura tua assimilata ē pal me. que foliorꝝ virorem nunq̃m amittit. Quia igit sol purus clarus est et calidus. ipsi beata virgo iure comparat̄. que

Primo fuit sol puritatis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital-lib.tsu.ru

Secundo fuit sol claritatis
Tercio fuit sol caritatis·i·caliditatis·

Pars prima hui⁹ ꝯmonis i qua tractatur de puritate beate virgis et quō fuit scificata in vtero matris

Primo igit̄ i isto ꝯmone ad declarādam puritatē beate virginis mouet̄ vnū dubium· Vtruz bta ⁊go fuit sanctificata anteq̄ nata· Ad cui⁹ dubij declarationē sciendu⁊ est ꝯm Archi·de con·di·iij·c·firmissime· ⁊ Aler· in tercia pte·i tractatu de incarnatōe xpi·q·xiij·q̄ duplex ē natiuitas·s·in vtero et ex vtero Natiuitas in vtero est qñ organicato corpe creat̄ ⁊ infundit̄ aia·q̄ alio noie ꝯm Pe· aureoli ꝯ ceptio Natiuitas ex vtero ē qñ de curfis nouē mensib⁹ fili⁹ apparet in mūdo Si de ꝑma natiuitate loq̄mur sic nulla ē q̄stio ·qz nulla res pōt sanctificari anteq̄ sit·loquendo dico de ꝑoritate tpis·qz omis opatio ꝑsupponit potentiā·⁊ oīs potentia ꝑsupponit substātiam·⁊ oīs suba ꝑsupponit essentiā Si aūt loquamur de scda natiuitate ex vtero· sic omnes doc·q̄uis diuersimode ꝓcedēdo affirmāt beataz virginē scificatā fore anteq̄ natā· maxime Aler·vbi sup̄ ⁊ Francisc⁹ de maronis·i tractatu de ceptiōe virginis·⁊ Bona·i tercio· dis· iij·et Ricar·ibidez·arti·primo·q·ij·et beatus Tho·i tercia pte·q·xxvij·arti·ꝑmo· Nue ꝛclo ꝓbat̄ triplici via·rōne·s·auctoritate ⁊ figuratione Primo ꝓbat̄ rōne generali ⁊ particulari· Rōne generali sic· Ecclesia nō pt̄ errare·⁊ q̄ oppositū tenet hæretic⁹ ē·ꝫ si non fuisset sāctificata erraret celebrādo ei⁹ natiuitatē· qz statui i peccato nō debet̄ gaudiū nec sollenni/tas·ꝫ poti⁹ dolor ⁊ luct⁹· g̃ pz ꝓpositū Ratione spāli idem ꝓbat̄ sic· Si qꝫ minus videt̄ messe mest·g̃ ⁊ id qꝫ magis·vt habet̄ in topicis·Exempluz de rege religiosum honorāte·sequit̄ q̄ multo magis ꝯ⁹ ei⁹ honorare eū debeat·ꝫ·Jeremias fuit scificat⁹ i vtero vt habetur Jere·primo· Priusq̄z exires de vētre scificaui te· Itē Johānes baptista fuit scificatus ꝯ Lu·ꝑmo dic Elisabeth ad Mariā· Vt autē facta est vox salutatiōis tue in aurib⁹ meis·exultauit i gaudio infās in vtero meo· Vbi dicit pater nr̄ Ambrosi⁹ Non ꝑus fuit mater replet̄ spū scto q̄ fili⁹·ꝫ fili⁹ replet⁹ replet et matrē· Si igit̄ minor ē euidētia de scificatiōe istorum q̄ de scificatiōe ⁊ginis· et isti fuerūt sanctificati vt patz· g̃ multo magis virgo Maria

Secꝯo idē ꝓbat̄ auctoritate Ber· di· Quod paucis mortaliū ostat esse collatum scz donum scificationis i vtero· fas nō est certe dicē tante virgini esse negatū· Itē auctoritate Ansel·in libro de ceptu virginali·di· Decebat vt illi⁹ ho⁹is scz xpi conceptio de mre purissima fieret ea puritate q̄ maior sub ꝯo neqt intelligi Tercio idē ꝓbat̄ figuratiōe· Nā ysa·xi· scribitur· Egredietur virga de radice Jesse·i·linea generationis regia q̄ in Jesse fuit radicata·et flos de radice ei⁹ ascēdet·i·⁊go Maria·⁊ requiescet sup eam spūs dñi ꝛc· Item Numeri·xvij·scribit̄ q̄ ⁊ga Aarō·i· Maria q̄ fuit de stirpe Aaron·sublata de tabernaclo·i· mris vtero inuenta est floruisse domis scz spūs scti· Nꝫ si dicat· Aug⁹ ad Dardanū dic Nō video quō edificētur hoies in domū dei ad habendū in se inhabitantē deū nisi cū fuerint renati Si g̃ renatō ꝑsupponit natiōnē·sequit̄ q̄ aīa natiuitatē non potuit sanctificari· Ad hꝫ rndetur ꝯm Ricar· vbi sup̄ in rnsione ꝑmi argumēti q̄ ista sanctificatio de q̄ loquit̄ Aug⁹ ē illa q̄ fit ꝑ sacramtū baptismi q̄ nō ouenit nisi ex vtero natis vt dicūt omes doc·in·iiij· Sz ista scificatio virginis fuit ꝑuata et a ꝯo spālit̄ ꝑuilegiata· Ait·nbtūs Tho· vbi sup̄ i rnsione scdi argumēti q̄ de⁹ nō alligauit potentiā suā legi sacramtorꝫ

Ꝛ·si queraṫ qñ fuit scificata si scilz in ꝑmordio ceptiōis vel post ceptionē siue aīe infusionē· Si dicat̄ q̄ in ceptione· Contra·qz videt̄ impossibile·includit·n·q̄ aīa peccauit q̄ esset· qz scificari nihil aliud ē q̄ liberari a pcto vel includit q̄ sāctificari nihil aliud fit q̄ a peccato originali ꝑseruari Si tu dicas q̄ scificata ē post infusionem aīe·sequit̄ q̄ in ꝑmordio conceptiōis ꝯtraxit originale pcm·a q̄ postea ꝑ scificationē purgata fuit· et isto mō incidis in laqueū· Ad hꝫ rndet̄ q̄ si loquamur ꝯm modū illorꝫ q̄ tenet virginem ceptā in peccato originali·sanctificata fuit p⁹ infusionem aīe qꝫ mihi nō placz Si vero loq̄mur ꝯm modum doctorꝫ nostrorꝫ· sic dico q̄ sanctificata est in ꝑmordio ceptiōis· Et qñ tu dicis q̄ nō ē possibile· qz includit q̄ aīa peccauit q̄ esset· Dico q̄ duplex est ꝑoritas nature·s·et tpis· Prioritas nature qñ duo fiūt simul tpe·vnuz tamē ꝑsupponit aliud vel ē cā eius· Prioritas tpis qñ vnū ꝑcedit aliud durationē vt inqt ꝑhus i p⁹ ꝑdicamtis Nō g̃ fuit ꝑus tpe virgo sanctificata q̄ i vtero nata ꝫ simul tpe fuit vtrūq̄z· fuit tñ pri⁹ natura i vtero nata q̄ sanctificata Vñ notandū ꝯm Ricar·in tercio·di·iij·ar·iij·q·iiij q̄ aliqd ꝯ sanctificari triplicit· Primo de esse nō sancto fieri sanctū· Et isto mō nō fuit sanctificata bta virgo·qz ꝑsupponit ipaz fuisse peccatricē· Secꝯo mō de esse sancto fieri magis sanctū· Tercio mō de nō esse sancto fieri sanctum· sed simul accipiendo esse accipe et sanctitatem et sic virgo Maria fuit sanctificata Et qñ subiungis q̄ hꝫ idez est q̄ a peccato originali preseruari Dico q̄ multū interest· Nā ad ꝯtrahēdum peccatū originale tria requrunt̄·s· organicatio corpis·creatio anime diūcte cū corpe· et statutū legis diuine q̄ ordinauit q̄ anima q̄ coniungit̄ carni ꝓpagate ab Adaz fit priuata dei visiōe et obligata pene eterne· Virgo autē Maria habuit carnis sue lineationez· et anime

Digital library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

infusionē·ꝫ dēus ogrue ⁊ quiēnt suspendit
sniaz vt pz sup̄ in die oceptiōis· ne ipa in pec=
catū originale incideret. Et sic pz quid ē a pec
cato originali p̄seruari. Sz aliud est sctificari·
Nā sanctificatio ūm doc·illumiatū vbi supra·
est missio spūs sancti ad aiaz sctificandā. Et iō
in oceptiōe ūgīnis descēdit spūs sanctꝰ ī aiaz
eius non ut purgaret eam ab aliq̄ pcto qd non
erat ꝫ vt hēret grām et in ipa ofirmarē ita q̄
nō posset vnq̄ peccare mortalit nec venialit·
Est aūt triplex sctificatio ūm predictum doc·
quantū ad pnās spectat. Prima ē vniuersal
que aia sanctificatur qr·s· a pcto purgat·et ei
grā oferē·ꝫ non ofirmat q̄n possit recedere a
grā·⁊ ꝫ soluz fit p sacra. Secda est spālis q̄
anima purgat a culpa. Accipit grām·ofirmat
in grā·ne possit pcm mortale icurrere. Et sic
fuit sanctificatio Johānis ⁊ Jeremie. Tercia
est singularis q̄ anima sctificat nō purgatiōe
a culpa q̄ non ē ꝫ collatiōe grē ⁊ ofirmatione·
ita ut nō possit peccare mortalit nec venialit·
Et ꝫ modo fuit sanctificata ūgo Maria in pri=
mo instāti sue oceptiōis. Et sic pz pars prima
hui9 ūmonis·

Pars secda huius sermonis· in q̄ tracta tur de claritate et illuminatione intel lectus beate virginis·

Secundo in isto ūmone tractandū ē de
illumiatione intellectus bē virginis·
Nā in illa sanctificatiōe dicta q̄tum ad
rationem et intellectū tanta ei sapie claritas a
deo supinfusa ē q̄ vix pōt exp̄mi. Nō·n·imme
rito vocata ē Maria·qr noia debēt esse rebus
cōsona·xij·q·i·in·c·cleric9·et de p̄ben· et dig·
c·cum ūm apl'm. Insti·de dona·ꝗ· est et aliud·
Sed ūm Jero·interpretat Maria illumiata vel
illuminatrix· qr intellectū habuit eleuatū ⁊ il
luminatū sup oēs alias creaturas puras. Sup
Peronē q̄ habuit peritiaz arciū mechanicaz·
Sup Aristotilē q̄ omniū elemētoz ac natura/
lium rez clarā noticiā habuit· quapropt re=
gula in natura nūcupat·. Sup Platonē q̄ sub=
stantiaz separataz noticiā tradidit. Sup Pto
lomeū regē q̄ astroz omniuz noticiaz acq̄ fuit·
Sup Moysen q̄ rez creataruz nouit originez
qd Aristoteles ignorauit· vt volūt theologi ī
ij·di·i·viditq̄ deū facie ad faciez. Super Ste=
phanuz q̄ vidit celos aptos. Act·vii·ca· Sup
Paulū q̄ vsq̄ ad terciū celum raptus est·ij·ad
Cor·xij·. Sup Dauid q̄ fuit ūm theologos in p̄
mo·dis·ij·eximius ꝓphaz· eo q̄ altioza ꝓphe
tauit. Sup Johannē baptistā q̄ p̄dixit aducen/
tum xp̄i·⁊ digito demonstrauit·di· Ecce agnꝰ
dei ꝛē·. Sup Johannē euāgelistā· de q̄ loqtur
Augꝰ·di·Si paz altiꝰ intonasset eū mundus
capere nō potuisset· qn̄ dixit· In principio erat
verbum. Sup omnes sanctos ⁊ sanctas dei fuit
bta virgo illumiata. Nā cognouit naturā irra
tionalē·⁊ etiā naturā rōnalez· necnō ⁊ naturā
creatā spūalē·i·angelicā. Insup cognouit om
nia q̄ erāt fugiēda ⁊ aspernēda et q̄ erāt sequē
da et amplectēda et p̄ quem modum oia essent
odiēda vel diligēda. Habuit·n·tantā cogni=
tionē creatoris vt in ipa cognitiōe omia alia
cognosceret· vt verificareē in ea illd ꝓphe. In
lumine tuo videbimꝰ lumē. Ait·n·Aristotiles
in·iij·de aia·in p̄ncipio·q̄ potentia sensibit p/
cepto obiecto excellenti impedit postea ī actu
suo circa obiectū minimū· vt pz de ilq̄ postq̄
videt solem nō pnt videre minima. Potentia
aūt intellectual' econūso·postq̄ intellexit subli
mia facilꝰ intelligit ifima. Et iō bta ūgo sub
limata ad tantā cognitionē dei q̄ a nullo crea/
to intellectu cōprehendi pōt·facillime postea
intelligebat oia creata·⁊ pfecte omia p̄dicta·
Vñ ūm aliqs beata ūgo dū erat ī ventre ma=
tris habuit liberi arbitrij vsūm·et fuit in subli=
miori cōtemplationis statu q̄z vnq̄z aliq̄ pura
creatura in etate pfecta·et lz in vtero sic ⁊ ce=
teri corpalit dormiret·attn̄ somnꝰ q̄ sepelit ī
nob liberi arbitrij actū ⁊ merendi vsū·nō fuit
in ipa. Vñ dicere poterat illud Canti·v· Ego
dormio ⁊ cor meū vigilat·s· in contemplatione·
Nec mirandū si an̄ debitā etatē ꝫ habuit. Naz
beatꝰ Nicolaꝰ in infantia lactans·secda q̄rta et
sexta feria bibere nolebat. Scūs vero Benedi
ctus in puericia cepit miraculi coruscare. Et io
hannes baptista vt inq̄t Ambro·sup Lucam·
vere cognouit xp̄m in vtero mris·nō natura sz
grā. Qui etiā in etate·v· annoz fugit munduz
⁊ intrauit desertū. Si igit̄ isti habuerūt vsū ra
tionis an̄ debitam etatē q̄ est septem annozum
de lege cōi· extra de delic·pue·c·i· et de pe·et
re·c·omis· quanto magis de beata virgine al
tiori et ampliori modo ista credenda sūt. Fuit
ergo sol illuminationis qr illuminata ī se·⁊ il=
luminatrix ī alis. Et sic pz secda ps hꝰ ūmōis

Pars tercia huiꝰ ūmonis· in q̄ tractat de feruore ⁊ caritate siue dilectione dī ⁊ primi beate virginis Marie·

Tercio in isto ūmone tractandū est ꝗ ca
liditate solis ūgīnis Marie·s·caritate
dei ⁊ primi. Prima caritas·s·dei cō
prehendit ex p̄dictis. Ait·n·phus·iij·de ani=
ma· Voluntas non ferē mi ñi in p̄cognitum·Et
Augꝰ·x·de trinitate·ca·i·Firmissime nouimꝰ
nō mi ñi nō amari posse. Cum igit̄ ipa vt dictum
est deū amplissime cognouerit· tm̄ dilexit quā
tum possibile fuit. Vñ nulla alia a xp̄o pfectꝰ
adimpleuit p̄ceptū illud· Diliges dnm deū tu
um ex toto corde tuo·⁊ ex tota aia tua·⁊ ex to
ta mente tua. Deutro·vi· Luc·x·et Math·xxij·
i·plus q̄z res exteriores interiores et superiores

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

q̃ beata virgo maria·q̃ ꝟm Aler·de ales sup
Lu·dilexit toto corde·omēs cogitatōes suas
in deum dirigēs·tota aīa·i·omēs affectōes in
deum retorquēs·tota mēte·i·omnes opatōes
suas ꝓter deum faciēs·Vñ in ꝑsona illius ꝓ
pheta ait·Inflāmatū est cor meū ⁊ renes mei
ꝺmutati sūt·i·ꝑ trāsformatōz dīi amoris·
Secda caritas·s·primi est duplex·s·corpalis
et spūalis·Primā caritatē corpalē bte virgis
cognoscere possum9 ab effectu·dicente dōmio
Math·vij·Ab opibus eoꝝ cognoscetis eos·
Nam vt audiuit Maria Elisabeth cognatā suā
grauidā esse adꝟt cum festinatōe vt ei seruiret
vt pz Lu·i·vbi ꝺr·Exurgēs maria abijt ī mon
tana cū·sup quo dicit Amb·Discite vos sancte
mulieres sedulitatē quā p̄gnantib9 debeatis
exhibē cognatis·Maria que añ sola in intimis
penetralib9 versabat·nō a publico virginitā
tis pudor·non a studio aspitas montium·ñ ab
officio ꝓlixitas itineris retardauit·in mōtana
virgo cum festinatōe virgo officij memor in/
iurie·īmemor affectu vigēte non sexu relicta ꝓ
rexit domo·hec ille·Spūalem vero caritatem
virginis q̃ vtilior est p̄ma·pfecti9 cognoscere
possum9·Pz·n·p̄mo in ipa ꝺsensione·nūcian
ti angelo fratre·sine qua incarnatio filij dei et
redemptō nostra nō fiebat·Ardebat·n·desi de
rio redēptionis humani generis·Vñ cognita
hac veritate q̃ fili9 dei ipam elegerat in mrez
vt sic redimeret gen9 humanū·mimio caritā
tis zelo ꝺmota·ꝺtinuū p̄stitit assensū·Vñ Ber·
in quodā sermone ait sic ad beatā virginē·Sic
ad medīū·sicut ad archanū dei·sicut ad rerum
eām·sicut ad negociū seculoꝝ respiciūt q̃ in ce
lo sūt·et q̃ in inferno bitant·et qui nos p̄cesse/
runt·et nos qui sum9·⁊ nati natoꝝ·⁊ q̃ nasce
tur ab illis·vt illi q̃ sūt in celo restaurentur·et q̃
in inferno diripiantur·et qui p̄cesserūt vt ꝓphe
te fideles inueniantur·et qui sequuntur vt glorifi
centur·Et in alio loco idē ait·Maria oibus oia
facta est·sapiētib9 ⁊ insipiētib9 copiosissima
caritate debitricē se fecit·oibus misericie sinum
apit vt de plenitudine ei9 accipiāt vnūsq̃·cap
tiui redēptōem·egri curationē·pēctor veniam
iust9 grām·angel9 leticiā·deinde tota trinitas
gloriā·filij ꝑsona hūane carnis subiam·vt nō
sit qui se abscōdat a calore ei9·hec ille·Ipse ē
q̃ videns q̃ aliter redimi nō poterat gen9 huma
num nisi ꝑ mortē filij eius·q̃uis ꝟm sensualita
tem doleret·ꝟm rōem tñ gaudebat adeo q̃ di
cit Aler·vbi·s·q·xvj·in rñsione argumētorum
rōem beate virgis in illa passione et dolore mi
hil eē deordinatā·Pz etiā in p̄nti amplissima
virgis caritas·Nam omēs pēctores misericiam
inuenīūt in ꝺspectu dei ardētissimis orōnibus
ipsi9 apud prem ⁊ filiū·vñ deuot9 Ber·inqt
O homo secuꝝ accessum hēs ad deū·ibi habes
mrem añ filiū·filiū añ prem·fili9 oñdit pri la
tus ⁊ vulnera·mater oñdit filio pect9 ⁊ vbera
nulla ergo ibi poterit eē repulsa vbi tot sūt ca
ritatis insignia·hec ille·Sed dices dolere non
possum de petis alligatus sū in eis·coartor cō
suetudine mala·quid faciā·Noli ꝺspare pecca
tor·vade ad virginē·audi Ber·q̃d iterū dicat
Si criminū īmanitate turbat9·si ꝺscie feritate
ꝺfusus·si iudicij horrore ꝑterrit9·si baratro
despatōnis astrict9 mariā cogita·mariā muo
ca·non recedat a corde·nō recedat ab ore·Nā
ipam cogitās non erras·ipam rogās nō ꝺspe
ras·ipam sequēs nō deuias·ipa te tenēte non
corruis·ipa ꝓtegēte non metuis·ipa duce nō
fatigaris·ipa ꝓpicia puenis·Et sic in temetip
so expiri poteris q̃z merito dictū sit nomē ꝟgi
nis maria maris stella·hec ille·Recurramus g̃
ꝺfidenter ad virginē vt ipa intercedēte gratiaz
ꝺsequamur in p̄nti·⁊ gloriā in futuro in secla
seculoꝝ·Amen·

Dñica ītia de aduētu de vehemēti et calida dissuasiōe pcti Sermo·xv

Nihil solliciti sitis·Scribun
tur hec verba ad Phil·nij·ca·⁊
in epla occurrētis dñice·Horret
animus frēs carissimi·cōquassanē
mēbra·ꝺtremiscūt viscera in ꝺsi
deratōe tātaꝝ sanguīe xpi redēptaꝝ·⁊ ꝓtē
inīqtatem pcti piclitātiū aiaꝝ·Quapropt nō
puo dolore hec tacit9 cogitās existimaui sūmo
pere ꝓ facultate īgenij mei illa maxīe inqrere
et studiose ꝑtractare q̃ ipsuz pcm̄ terribile et
horrendū dissuadere ⁊ de mētib9 nr̄is extingue
re hēant·qs in hoc opēdio vt oia pfecti9 com
plectant facere intēdētes·dicim9 oib9 puis et
magnis paupib9 et diuitib9 masculis ⁊ femis
subditis et dñis·sapiētib9 ⁊ insipientib9 regi
bus ⁊ principib9·q̃ ita pessimū est pcm̄ mor
tale q̃ ꝑ nullū comodū vel incomodū homo ñ
dz illud incurrere·aut si incurrat·non dz ꝑ mo
dicū in ipso ēsidē·Vñ verba apli assumpta ad
id coaptari p̄nt·ait·n·Nihil solliciti sitis ut·s·
ꝓ aliqm sollicitudinē mūdialē aut carnalē pec
catū admittatis·Aut·n·sūt res vtiles que p̄nt
acqri vel acquisite retineri ⁊ nō admitti aut in
utiles que p̄nt euitari·aut si adsūt a nobis ab
dicari·et ꝓter nullū istoꝝ dz homo peccare
mortalit·Ad c9 ꝺclusionis declaratōez ⁊ pec
cati vehemētē dissuasionē·tres in p̄nti sermōe
ꝺsideratōes faciem9·

Prima dicet vniuersalis ꝺpbensio
Secda vero rōnabilis ꝓbatio
Tercia aūt ꝑsuasibilis ꝺclusio·

Pars pria h9 sermonis in q̃ ꝺpbēdunt
oia comoda et icomoda·ꝓt q̃ hō nul
laten9 mortaliter peccare dz·

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Primo igitur in isto homone septem sunt con-
siderationes faciende · in quibus oia com
prehendunt p quibus non debet homo
mortaliter peccare · ¶ Prima consideratio erit
mundi status · ¶ Secunda rei vitalis · ¶ Ter-
cia creature sensibilis · ¶ Quarta singularis p
prietatis · ¶ Quinta vniuerse communitatis ·
¶ Sexta diuine humanitatis · ¶ Septima et vlti-
ma omniu possibilitatis · ¶ Prima g considera
tio erit mūdi status · s · corpalium q sunt elementa
stelle celi sol et luna aurum lapides preciosi et alia
que habet purum esse ¶ Nam celi aiam non habent
nec sensu · iz aliq opinati sunt q sic · vt Auicena
ix · metaph · c · ij · qui dixit q orbes celestes mo
uent ab aiabus suis effectiue · qr hnt aias · et q
celu esz magnuz aial · et q moueret a ppa for
ma pfectiue sic mouet animal · et hac animam
motrice posuert regi et dirigi a deo mediante
intelligentia ¶ Attamen nri theologi tenet q n
celi aiati · vt patz per Ricar · q Bonauenturam
in · ij · di · xxxiiij ¶ Et damas · ait · Celi sut mamma
ti et insensibiles ¶ Est etiam illa opinio otra ve
ros phos q dicunt q substatia intellectual' no
vnit corpi nisi mediante vegetabili et sensibi
li ¶ Et ita si celu pficeret a substatia spuali ha-
beret sentire q vegetari · et ita naturaliter posset
corrumpi · qd falsu est ¶ Habent g tm purum esse
que tn deus nobilissima fecit · s · in immensitate · in
pulcritudine · q m ordine ¶ In immensitate fa
cta fuit nobilissima pura creatura corpalis in
sensata · s · elementa et celi · adeo q vnq nemo
mensurare potuit · Huius exemplu hetur in lege
da sancti Andree de diabolo q venerat ad epi-
scopu in forma iuuencule qn sanctus Andreas di
xit q solus ille · s · demon qui sedebat in mensa epi
mensurauerat quanta e distantia a celo vsqz ad
terra ¶ Vide g immensitate celi et terre · qr nuq
aliqs mortaliu posset eius latitudinem et pfundi
tatem dimensurare nisi q ea fecit · ¶ Secdo facta e
pulcerrima · i · nobilissima in pulcritudine natu-
ra pura corpalis ¶ Nam e adeo pulcer mūdus q
greci vocat eu cormas · i · ornatus et pulchritu
do ¶ Attendendu g q pulchra e terra ex q pce
dit aurum argentu et reliq metalla · adeo e pul-
cher mundus q miserrimi filij Adaz pter eius
pulchritudinem dereliquert padisu · q tn mūdus
est strictus respectu padisi ¶ Amplius nobilissi
ma e facta creatura in ordine · qr natura semp
ordinat ignobiliora infra · nobiliora sup ¶ Nam
terra ita pulchra magis infima · aqua sup · de-
mum aer · postea ignis · et sic ascendendo vsqz
ad celu empyreuz · vbi vnu excedit semp aliud
in decuplo ¶ Et dicit Bonauentura q celum em
pyreu dat solum influentiaz sup aialia ratio-
nabilia · ¶ Ista oia fecit deus ita nobilia pter ho
minem · 8 quibus q sequentibus creaturis simul lo-
quit Augus in · vij · de ciui · dei · c · xxx · di · ¶ Illum
deum colimus q naturis a se creatis q subsistedi
atqz mouendi mitia finesqz ostituit ¶ Qui rerum
causas hz nouit atqz disponit ¶ Qui vim semi-
num odidit ¶ Qui rōnalez aiaz que sz animus q-
bus voluit viuentibus indidit ¶ Qui hominis fa-
cultate vsumqz donauit ¶ Qui munus futura di-
cendi quibus placuit spiritibus impartiuit · et p
qs placet ipa futura pdicit · et p qs placet ma
las valitudines pellit ¶ Qui bellorum qz ipor-
cu sic emendandu et castigandu e genus huma
num exordijs pgressibus finibusqz moderat ·
Qui mūdi hui ignem vehementissimu et violen
tissimu p immense nature tempamento · q creau
uit q regit ¶ Qui vniuersaz aquaz creator et
gubernator e · ¶ Qui solem fecit corpaliu clarissi
mum luminu eiqz vim ogruam et motum dedit ·
¶ Qui ipis etia inferis dnationem suaz potestatem
qz non subtrahit ¶ Qui semina q alimta morta-
lium siue arida siue liqda naturis competentibus
attributa substituit ¶ Qui terram fudat atqz fecu
dat ¶ Qui fructus eius aialibus hoibusqz largitur
¶ Qui causas non solu pncipales sz etia subsequen
tes nouit atqz ordinat ¶ Qui lune statuit motuz
suu · ¶ Qui vias celestes atqz terrestres locoruz
mutationibus pbet ¶ Qui huams ingenijs que
creauit etia scientias artiu varias ad adiuua-
dum vita naturamqz ocessit ¶ Qui oiunctionem
maris et femine ad adiutoriu ppagandu plis
instituit · ¶ Qui hominu cetibus q focis q lumini-
bus adhiberet ad fa cillimos vsus mundi terreni
igms indulsit · is ibi ¶ Reuertamur igitur ad po
situm nrm · Accipe septimu gradum · s · possibili
tate habendi omnino ista pdicta q mūdi vtili-
tatem · et ome aurum et argentu et lapidem pre
ciosu · nunqd debes peccare mortaliter vt omnia
ista possideas et acqras ¶ Non aia mea · no · imo
dico tibi q si possibile esz q totus itellectus ra
tionalis et ois creatura irrationalis simul insona-
rent ad deu vociferando vt crearet mundu mil-
le millesies pulchriore isto · q posses illu habe
re p vno pcto mortali non debes illud admitte-
re · et si illu habuisses et pdidisses q p vno pec
cato mortali posses illuz recupare · non debes
peccatu mortale incurrere · is potus pdere mū-
dum q mille mundos ¶ Ecce comprehensio pme
rei hntis tm esse ¶ Secda ofideratio esz respe
ctu rei vitalis q vltra esse hz viuere · De q Aug ·
in dicto textu etia facit mentione · vt sut herbe
et plate q habent aiaz vegetatiua · et io sut no
biliores q pdicte q habent puruz esse adeo q
plus valet ramus vrtice q totu aurum mūdi · non
dico q tuz ad vtilitatem · is quo ad nature pcio-
sitatem · ¶ Na sanctus Franciscus noster qn vide-
bat flores totus gaudebat i memoria pulchri-
tudinis padisi · q io de eo cantat eccia ¶ Quicqd
in creaturis reperit delectanti regerit i glo-
riam factoris · ¶ Accipe g septima ofiderationez
s · istorum omniu hntiuz vita · possibilitatem · s ·
habendi omnes arbores · cuchari balsami cinci-
beris piperis rc · nunqd pter istas acquiren-
das res debes peccare mortaliter ¶ Non dilecte
mi no · O peruerse pctor ofidera horribilitate
peccati tui qs ita leuiter comittis ¶ Na si etiam

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

omnia vitalia habuisses p̄dicta et perdidisses
p peccatum mortale nequaq̄ recupare debes
Ecce cōprehensio rei vitalis. Tercia ōsideratio
erit respectu rei sensibilis vt sūt animalia
irrationabilia q̄ sunt p̄cio ſiora q̄ predicta
tm̄ vitalia. Nā pulex valet plus q̄ omne aurū
a argentū a lapides p̄cioſi et omes plante et arbores
mundi. Nō est. qr habent aiaz sensitiuā.
a iō est regula maxima q illa que creauit deus
vltimo sp nobiliora sūt p̄oribꝰ. ꝗ ista sūt creata
posteriꝰ p̄dictis. et iō sunt nobiliora eis. Accipe g̃
septimū gradū. s. possibilitatē habēdi
omia p̄dicta omes equos omnes boues omes
pecudes ꝛc. nunq̄d ꝓter omia ista acquirēda
debes peccare mortaliter. Nō dico aia mea.
Nō si omia habuisses et p̄didisses et peccando
recupare posses non facere debes. Ecce cōprehensio
rei sensibilis. Quartꝰ gradꝰ est singularis
ꝓprietatis. s. vite hūane. Nā plus valz
vita corpalis hūana q̄ oia p̄dicta sine compatione.
Nā tanti ē p̄cij q̄ Ricar. dicit in. iij. q̄ si
vnꝰ esset magnꝰ debitor alicuiꝰ ita q̄ si hēret
totuz aurū mūdi nō posset et satisfacē nisi se in
sclauū oferret qd nullatenus posset facē. nec
ꝓt aliqd debitū suū debz vendē libertatē. qr
nullū p̄ciū potest emere libertatē hūanaz. iuxꝗ
illud. Nō bene p toto libertas venditur auro.
Itē tanti ē precij vita nra q̄ Scotꝰ dicit q̄ furnocturnꝰ occidi debet ꝗ diurnꝰ nō. Rō est. qr
latro in nocte p̄sup̄omē esse homicida. ꝗ diurnus
nō. Et ꝗ est q̄ non debet occidi solū ꝓter
res temporales ꝓt p̄cioſitatē vite nre respectu
tēporaliū vt dictū est. Ꝗ. Preciosa ē vita
nra corpalis scdm Bonauenturā. qr ordinata
ē ad animā rōnalē q̄ est nobiliſſima forma a
incorruptibilē. Idcirco corpꝰ humanū p omnibus
aialibꝰ erectū est. ad denotandū ibi aiam
esse q̄ venit de celo. Vide g̃ q̄ p̄cioſa libertas
hūana. q̄ p̄cioſa vita corpalis eiusdē. Insuper
attende bonū nomē et famā. qr Franciscus de
maronis ait q̄ plꝰ ē fama q̄ omes diuitie a ec
q̄ vita corpalis. Accipe g̃ septimā ōsideratōnem.
s. possibilitatē istoꝝ. Primo ponamꝰ q̄
tu cū p̄re et mre et filijs et fratribꝰ a cū oibus
pentibꝰ tuis i carceribꝰ ꝑpetuis astricti estis
peccādo mortaliē potes te a omnes liberare.
nunq̄d ꝓter ꝗ cōmodū debes peccare. Nō dico
aia mea. nō. ꝗ debes potiꝰ in carceribꝰ cum
eis fame fiti a miseria mori. Scdo ponamꝰ q̄
vnꝰ magnꝰ rex vel impator mittat p vna pulchra
domina a ait. Assentire mihi a dabo tibi
multa bona. qd si nolueris te p̄rez et mrez et filios
et maritū et oibꝰ cū pentibꝰ facia interficere.
O p̄cioſa vita. Nunq̄d ipaz vitā i se et in
suis pentibꝰ peccādo mortaliē oseruare debz
Nō dico. nō faciat. sed potiꝰ cum omnibꝰ suis
moriat. Ampliꝰ dico tibi q̄ si diabolꝰ promitteret
tibi sanitatē a lōgaminitatē vite vsq̄
ad diē iudicij. ꝓt ꝗ cōmodū peccare nō debes.
nō osentire debes femina p̄cto ꝓt pulchritudinē carnalē. nō homo ꝓt honores famam
a dignitates nec acq̄rendas nec recuperādas
nec oseruandas. Ecce cōprehēsio singularis
ꝓprietatis. Quinta ōsideratio est vsis
coitatis. s. ꝓsi ciuitatis vel patrie vel regni.
Vt ponamꝰ q̄ vna ciuitas essz populosa. sicut
Cairꝰ vbi sūt. xv. vie et in q̄libz habitāt tres
mille p̄sone. omnesqz iste p̄sone essent christicole
bone et sancte. tunc peto a vob. cui estis
magis obligati. vl toti ciuitati vl domui ꝓpe
et p̄sone. Dico ciuitati. qr quāto bonum coiustāto melius p̄mo ethycoꝝ. pz ex̄ de postu. c. bone.
ff. de re indi. l. si ouerit. et C. de caduc. l.
vnica. vbi sic dr. Tamē nec illi pepercimꝰ nec
angustū p̄uilegiū exercemꝰ. sed qd coiter omibus
ꝓdest ꝗ rei p̄uate nre vtilitati p̄ferenduz
esse censemꝰ nrm esse cōmodū subiectoꝝ commodū impialiē existimātes. ꝗ ibi. Sz ponamus
q̄ ista ciuitas ē castrametata ab inimicis
a immimet piculū ne destruat et omes occidātur
intꝰ habitātes nisi vnꝰ p re publica moriat.
nunq̄d debz hō mori. Dicūt q̄ si ē sine peccato
mortali p bono cōi facere debet. Nā Insti. de accusa. tuto. §. primo dr. Qui se p re publica
occiderūt in ꝑpetuū p gloriā viuere intelligunt. Et Plato mq̄t. Qui rei publice ꝓfuturi
sūt duo p̄cepta teneāt. Vnū vt vtilitatē sic tueant ciuiū q̄ quecū qz agūt ad eā tferāt obliti
cōmodoꝝ suoꝝ. Alteꝝ vt totū cōmodum rei
publice curēt. ne dū aliquā ꝑtez tuent totum
deserāt. Sz ponamꝰ p possibile scdm septimā
cōsiderationem q̄ res publica nō pōt aliē liberari nisi cōmittas vnum p̄cm mortale. nunq̄d
p bono rei publice debes peccare mortaliter
Nō dico aia fidelis. nō. sed potius totū destrui
p̄mittas. potiꝰ omes occidere. potiꝰ mulieres
violari. potiꝰ oēs ad domū ire diaboli. Amplius ponamꝰ q̄ totꝰ mūdꝰ ē hereticꝰ et omnes
male viuūt. immo ponamꝰ p mpiossibile q̄ si
mul oēs q̄ fuerunt ab Adā vsqz nūc et q̄ nascētur vsqz ad diē iudicij damnabunt nisi pecces
mortaliē. nunq̄d debes peccare. Non dico. sed
potiꝰ ad infernū oēs descendere p̄mittas. Dicas fortiꝰ. oīs mūdꝰ est baptizatꝰ et oēs sunt
in illa grā in q̄ est Johes baptista. sed hic ad
tres dies oēs peccabūt mortaliē et dānabunt
nisi tu pecces mortaliē. nunq̄d debes peccare.
Nō dico tibi. nō. imo potius p̄mittē debes oēs
ad infernū ruere. Nam bonū cōe ut dicūt theologi nō p̄repōmē ꝑticulari i salute aie ꝓpe vt
est in casu nostro. Et licz ille sint aie plures. nō
tm̄ sunt ita penes te sic anima tua. nec te dānatum omnes sancti q̄ simul possent esse te liberabunt. Dicamꝰ fortiꝰ. ponamꝰ q̄ totꝰ mundus
oēs demones et angeli et sancti sint in padiso
et dicat deꝰ nō tm̄ p̄cipiēdo. qr si precipet tūc
nō esset p̄cm mortale. sicut nō peccauit Samson occidēdo seipm. nec filij israel auferre vasa auri et argēti. Annūcio vob nisi vnꝰ peccet mortaliter q̄ oēs ibitis ad infernuz a exules eritis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

a gloria. Rñdet Franciscus de maro. q̃ si tal cõditio ponat q̃ xp̃s caput ecclie et aiam p omnib9 aĩ patrẽ genuflex9 sic rñdet. Mitte nos potius ad infernũ sine pcto q̃ tene in padiso cũ peccato. Rõ huius pticularis. qr p peccatũ in/quantũ pcm̃ ẽ otra voluntatẽ dei offẽdimus deũ quẽ deum tenemur magis diligere q̃ nos metipos adeo q̃ potius eligẽ debemus infernũ amando deũ q̃ padisuz odiẽdo. Et ĩ hꝫ apparebit q̃ magis q̃s diligat deũ q̃ seipm. Propterea Ricar. noster dicit q̃ si possibile esset pducere creaturã actũ amoris infinitũ et isto actu seipaz diligeret peccat et mortalit. qr raperemus id qd ẽ dei ꝓpriũ. qr si possibile esset deberemus ipm infinite diligẽ. qr ẽ infinitũ bonum qd clare patebit. j. Accipe g̃ septimam ꝓsiderationẽ. s. possibilitatẽ omniuz pdictorꝫ simul nõ tm vnus. nec sic peccare debemus. Ecce cõprehensio vhs coitatis. Sextus gradus ẽ diuine humanitatis. in quo theologi ponũt duos casus Primus ẽ de virgine Maria si ꝓter eius amorem debet q̃s peccare etiã si deberet mori q̃ exul a padiso fieri. Ponat casus impossibil q̃ dicat tibi. nisi pecces mortalit vel facias tale quid qd est peccatũ mortale virgo maria exulabit a padiso. nunq̃d peccare deberes. Accipe septimam ꝓsiderationez. s. possibilitatẽ huius casus et sic liberare eã. Nõ dico tibi. non aia deuota Secundus casus ẽ de xpo. Nunq̃d si possibile esset q̃ xp̃s vellet a pre deo semel iterꝫ dari ĩ manib9 iudeorꝫ ad crucifigendũ. q̃ peccãdo mortalit posses eũ liberare nunq̃d debes peccare et liberare eũ a tãta passione. Nõ iterꝫ dico tibi nõ. imo pmittere xp̃m iterꝫ crucifigẽ. non semel hꝫ cẽties. O scelerati peccatores. O infideles. O hæretici. O auari. O superbi. O luxuriosi audistis oiuz istorꝫ cõprehensionẽ cũ possibilitate. sed vt a peccato faciẽ vraz auertatis. audiatis probationem.

Pars secda huius sermonis. in q̃ pdicta pbantur ratione. auctoritate q̃ exẽplo.

Secundo in isto sermone q̃ ꝓt omnia pdicta nõ debet fieri pcm̃. pbat rõne. auctoritate q̃ exemplificatiõe. Primo pbat rõne triplici. s. ex pte dei. q̃ ex pte sui. ex pte omniuz creaturarꝫ. Prima rõ sumit ex pte dei sic. Secundũ omnes leges q̃ sũt q̃tuor Eterna. s. de q̃ Aug9 in libro de libe. arbi. ait Vt breuit eterne legis noticiã explicẽ ea est q̃ iustũ est vt oia sint ordinatissima. hꝫ ille. Secda ẽ lex natural. s. q̃ dr Luc. vj. Quecũq̃z vultis vt faciãt vob hoies. q̃ vos facite illis. Tercia est scripta. de q̃ Exo. xx. Nõ adorab deos alienos rc. Quarta ẽ positiua. de q̃ Iob. xx. scribitur. Quecũq̃z ligaueritis. sup terrã erunt ligata q̃ in celo. Repit ista dcto q̃ tãto bonum est elegibilius quãto pfectius. qr tercio topicorum maxime bonũ maxime oes appetũt. q̃ tanto malũ ẽ magis euitandũ quãto pessimũ. Ponãtur g̃ pdicta bona ex vna pte cũ omnib9 commodis. et deus ex alia pte. cũ ista sint finita trãsitoria momentanea. deus aũt infinitus sit q̃ bonum infinitũ. Vñ Ansel. in libro monologion. ait. Credimus te esse quoddã bonum q̃ nihil maius cogitari pot. Et Aug9 libro ꝓmo questionum noui et veteris testamti. q. i. ait. Deus hoc est qd nulla attingit opinio. plus ẽ. n. q̃z q̃cq̃d dici potest aut cogitari. Et libro meditationũca. xxviij. Deus ẽ imãt cuius potentia nõ exhauritur. cuius misedia nõ exinanit. cuius scia nõ deficit. cuius potestas qd vult efficit. Et in libro de speclo. c. xviij. imãt. Deus sup quez nihil. ex quẽ nihil. sine q̃ nihil infra quẽ nihil. deus sub quo totũ. cum q̃ totũ. in q̃ totuz. deus a q̃ omnia per quẽ oia. in q̃ oia. deus in quẽ nra fides excitat. spes erigit. caritas iũgit. hꝫ ille. Et phs dicit. ij. physicorꝫ. Finis hꝫ rõnem optimi. sed ipse deus ẽ finis omniũ. vñ dicit alpha et o. i. pncipiũ q̃ finis. g̃ est optimũ bonũ. Vñ phus. xij. metaph. ait. Deũ dicimus esse sempiternũ q̃ optimum. Et oñ. ꝓmo metaph. Deuz dicimus esse sempiternum nobilissimum q̃ optimũ. Et apuleus de deo Socratis imãt. Nihil deo ẽ potentius et pfectius. hꝫ ibi. Et Plato in Thimeo ait Deus ẽ summũ bonũ sup omnez substantiã omnẽq̃z naturã q̃ cuncta q̃ expediunt ipse scit. Interrogat9 Secundus ab Adriano. q̃d est deus. Rñdit Immortal' mõs incomprehensibil' celsitudo lux bonũ rc. Cum igit deus sit summũ bonum vt ex his patz. relinquit q̃ p nullum cõmodum homo debet relinquere deuz. sed deus non relinq̃tur nec pdit nisi p peccatum. ergo ꝓter omnia pdicta homo non debet peccare mortalit. Siliter nec ꝓter aliqd incommodũ p eandẽ rationẽ homo debet peccare mortalit qr sic perdit deum q̃ incommodo nulluz maius repitur. Nã si ponant oia simul incommoda huius mundi nihil est tale dictu respectu illius incõmodi magni et horridi exul esse a padiso et eternaliter dãnari i inferno. Nã phus. viij. topicorꝫ ait q̃ maximo bono maximũ malũ opponit. cũ igitur deus sit summũ bonum sequit q̃ qui pdit eũ incurrit maluz q̃ otrarium qd ẽ maximum. Secda ratio sumit ex parte sui. qr de ordine caritatis est q̃ preponas aiaz tuã oib9 creaturis oibus animalib9 oib9 creatis. Vñ Math. xvj. q̃ Luc. ix. et ex de symonia. c. Mathe9. 8r. Quid prodest homini si vniuersũ mundũ lucret. aie vero sue detrimentum patiat. aut quã dabit hõ cõmutationẽ ꝓ anima sua. hꝫ ibi. q̃ si diceret ꝓ toto mundo. sed peccare mortalit nihil aliud ẽ q̃ perdere aiaz ꝓpriã. g̃ p nullo cõmodo homo debz peccare mortalit. qr p nulla re debz dare animaz. Nd si dicat q̃ saltem hoiez posse peccare mortalit ꝓter salutez animarꝫ videt licitũ. qd otra dictum ẽ sup. Rñdet Paulus Ro. iij. Nõ sũt facienda mala. s. tibi vt euenãt

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

bōa alijs· vñ ex de symo·c·ad aplicaz ait glo·
pub ptextu pietatis nō ē ipietas cōmittēda·
ar·i·q·i·c·non est putanda·et iō nō licz facere
rapinā et furtū vt fiāt eūe·pz·xnij·q·i·c·forte·
et·c·neqz em·ar·xxij·q·ij·§·his aūt ·xxx·q·
i·c·nosce·xxxij·q·vl·c·non solum·dis·xnij·c·q
ait· Nec simul fūt ꝓter eandē cām cōmitten/
da adulteria cā filios generādi·xxxij·q·i·§· sic
g̃ et·q·nij·sic nō fūt·xxij·q·nij·c·inter cetera·
Nec g̃ ꝓter cōmodū vel incōmodum ꝓter p
dictā rationē pcēm in cutram9·qz pdem9 ami
mā ꝓriā q̃ pualet oib9 bonis creatis vt dictū
est· Vñ dātes poeta vulgaris inqt i libro suo·
Solo el pcto e quello che la diffrancha·
Facendola ptire dal summo bene·
Si che del suo vedere poco se m biancha·
Et in sua dignita mai non reuene·
Se non reimpie doue colpa uoita·
Contra mal delectare cum iuste pene·
Et iō Baruch·iij·Sz· Deputat9 es cū descēdē
tib9 in lacū siue in infernū qz dereliqsti fontē
sapie·nā si in via dei ābulasses habitasses vti=
qz in pace· Tercia rō sumit ex pte creatura
rum qz omis creatura q̃tuz in se ē laudat crea
torē suū celestia terrestria ꝛc· Vñ Aug9 in ser
mone de martyrib9 ait· Audistis in bñdictiom
bus et audistis in omi sollennitate qñ legunt
qm̃ omnia laudāt deū·celestia terrestria ange
li hoies luminaria celi arbores terre flumina·
maria· q̃cq̃d creauit de9 siue in celo siue in t̃ra
siue in mari laudat deum· non aūt laudat deuz
peccatuz nec peccator·vñ ibi sequit· Nunquid
aliqñ ibi audistis qz laudat ꝛm auaricia· Nūq̃d
aliqñ ibi audistis qz laudat deum ebriositas·
Nunq̃d aliqñ ibi audistis qz laudat deuz luxu
ria· Nunq̃d aliqñ ibi audistis qz laudat deū he
resis· Oia ista q̃re nō laudāt deum· qz non fūt
creata a deo· ꝛ ille· Ecce g̃ q̃ solus pctor blas
phemat deum· Vñ Aug9 sup p̃s·ci·ꝛmone·ij·
ait· Quō deo rndet laus ei9· qñ ei grās agunt
vocati ab illo· Ille·n·vocat a nos rndem9· nō
voce ꝛ fide·nō ligua ꝛ vita· Si·n·vocat te deu
us et p̃cipit et tu male viuis vocationi ei9 nō
rndes·nec laus eius rndet ei de te·qz sic viuis
vt ille non laudet·ꝛ poti9 blasphemet per te
Et sup p̃s·cxxvj·inqt· Nō est speciosa laus m
ore peccatoris·ergo vt ꝛo fit iocūda laus tua
nobili bone cantilene tue obstrepere moribus
malis·et in libro·l·omeliaꝝ omel·xxxvj·ait
Si corde taces ore clames·non solū a laude si
tacuisti ꝛ blasphemiaz ꝓrupisti·ꝛ ille· Scdo
hoc idē ꝓbat auctoritate triplici·autentica a
vera· Primo auctoritate Ansel·in p̃mo de fiū
tudinib9 sic di· Si hic inferni horrorez a illic
cernerē peccati fetorē a horrorem a me neces
sario vni eoꝝ mergi deberē prius in infernuz
me mitterē q̃ peccatū in me admitterē·mallem
em̃ pur9 a mnocēs gehennā intrare q̃ sorde
pollut9 celestia regna tenere·cum ostat solos
malos in inferno teneri·a solos bonos in cele
sti beatitudine foueri·ꝛ ille· Eadē verba ponit
Aug9 ad lām in ꝛmomb9 coib9 ꝛmone pri=
mo· Scda ergo ē Aug9 in ꝛmone·iij·de vno
martyre· Duo fūt que hoies ad pcta aut allici
unt aut impellūt voluptas et dolor· voluptas
illicit·dolor impellit· Cōtra voluptatē necessa
ria ē otinentia·otra dolores patiētia ·ꝛ·n·mō
suggerit̃ hūane mēti vt peccet·aliqñ dr fac et
hoc habebis·aliqñ aūt dicit̃ fac ne patiaris ꝛ
Voluptatē pcellit ꝓmissio· dolorē cōminatō
Vt ergo habeāt hoies voluptatē a nō patiā
tur dolorē peccāt·iō de9 otra ista duo·quoꝝ
vnū ē in blāda ꝓmissione·alteꝝ i terribili cō=
minatione·a ꝓmittē dignat9 ē et terrere·pro
mittere regnū celoꝝ·terrere de supplicijs in=
fernoꝝ· Dulcis ē voluptas·sed dulcior ē de9·
mal9 ē dolor tpalis·sz peior ē ignis etern9·
habes qꝛ ames·ꝓ mūdi amoribus·imo ꝓ im
mūdis amorib9·habes qꝛ timeas ꝓ mūdi ter
roribꝰ·ꝛ ille· Tercio idē ꝓbat auctoritate
decreti·xij·q·ij·c·faciat· Aug9 sup p̃s·v·ait·
faciat etiā hō ꝓ tpali salute hominuz qꝛ pōt
Cū autem ad ꝛ ventuz fuerit vt tali saluti m̃i
peccādo osulere non possit·iam in se existimet
nō habere q̃d faciat·qm̃ id reliquū esse ꝓspe/
rerit quod recte faciat·ꝛ ibi· Hoc idē in·c·se=
quēti·s·omne gen9·a i·c·fi q̃s ad te ofugit·vbi
dicit̃· Si q̃s ad te ofugit qui de mendacio tuo
possit a morte liberari nō es mētitur9·os enim
quod mentit̃ occidit aiaz·cū ergo mentiēdo vi/
ta eterna ammittit̃ nunq̃ ꝓ cuius q̃ vita corpa
li a tpali mentiendū ē·ꝛ ibi· Facit ad ꝛ dictum
Alex·c·sup eo·ex de vsuris·vbi dicit̃· Cū sac̃
scriptura ꝓhibeat ꝓ alteri9 vita mētiri· mul=
to magis ꝓhibend9 q̃s ne ꝓ redimenda vita
captiui vsuraꝝ crimīe inuoluat̃·ꝛ ibi· Et ideo
dicit̃ ex de his que vi metus ve causa fiūt·c·sa
cris· Pro nullo metu debet q̃s peccatū morta
le incurrere·a·xxxij·q·ij·c·ita ne·dicit̃· Potiꝰ
quis quelibet mala pati q̃ peccato osentire de
cernat·a nō immerito· qz adeo pcēm mortale
ē horribile q̃ eo demones colunt̃·pz·xxxij·q·
nij·c·in eo fornicator·vbi ait hiero9· Propt̃
vitia maxime demones colunt̃·et de pe ·dis·i·
c·ouertimini·dicitur· Solo·n· peccato diaboli
filij sum9·ꝛ ibi· Tercio p̃ncipalit̃ ꝛ idē ꝓbat̃
exemplificatiōe triplici autentica· Primū ex
emplū ē patriarchaꝝ ꝓphaꝝ martyꝝ aplo/
rum a alioꝝ sanctoꝝ·q̃ omes prius voluerūt
ammittē vitā q̃ pcēm cōmittē· In quoꝝ pso
na ait aplus Ro·viij· Quis nos separabit a cari=
tate xpi· tribulatio an angustia an plecutio an
fames an gladi9· Sciebant·n· q̃ post tribula
tiones debebāt adipisci statū quietū· De q̃ ait
Lac· in libro·vij ·diuinaꝝ institut·aduergen=
ca·ij· Nūc ignaros inqt veritatis instruam9 di
spositione sumi dei sic ordinatū esse vt iniustuz
ꝛ seculū decurso temporꝝ spacio terminū su=
mat extinctaqz ꝓtin9 omi malitia et pioꝝ ami
mis ad beatā vitā reuocatis quietū trāquillus

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

pacificū aureuz deinqz vt poete vocāt seculuz deo ipo regnāte floreſcat·ſ ibi· Secunduz exemplū ē Abrahe·q̄ potiꝰ voluit imolare filium ſuū q̄ offendē deū·vt pz Gen·xxij·xxij· q·ij·ſ·qñqz·a·c·nō em·vbi ait Ambro·in libro de pr̄iarchis· Nō enim volebat deus imolari a pr̄e filiū ſuum·nec impleri ſ munus volebat q̄ ouē p filio imolandā obtulit·ſ tēptabat affectū ſi dei p̄cepta p̄ferret filio·et·j· Non immittas manū mq̄t in puerꝝ·neqz facias ei quicq̄· affectū tuū inq̄ſiui·nō factum exegi· temptaui mentē tuā ſi etiā filio tuo dilectiſſimo vnigenito nō parceres ꝓpter me· Terciū exempluz ē Suſanne Dan·xiij·q̄ potius voluit lapidari cū infamia q̄ peccare in oſpectu dñi cū culpa·a iō dicentib9 ſenioribꝰ iudicib9 Aſſentire nob a cōmiſcere nobiſcū· q8 ſi nolueris·dicem9 teſtimoniū contra te q̄ fuerit tecū iuuenis et ob hāc cām emiſeris puellas a te·a igemuit Suſāna a ait· Anguſtie ſūt mihi vndiqz ·ſi·n· hoc egero mors mihi ē·ſi aūt nō egero non effugiā manꝰ vr̄as·ſed meliꝰ ē mihi incidē i manus vr̄as q̄z peccare in oſpectu dei mei·ſ ibi·

Pars tercia huiꝰ ſmonis·in q̄ ꝓpter p̄dicta pſuadet oibꝰ ut abſtinere debeant toto conatu a peccato mortali

Ercio in iſto ſmone pſuadet ꝓpt̄ p̄dicta oibꝰ fidelibꝰ vt abſtineāt a peccato ſ̄ā et ſcriptura ſacra clamat reuocādo ab ipo· Si q̄s peccauerit aī me delebo euz de libro vite in q̄ ſcriptꝰ ē·Exo·xxxij·ca· Noli/te cōtaminare aīas vr̄as nec tangatis inmundum ne immūdi ſitis Leuit·xj·c· Auferte p̄putia cordiū vr̄oꝝ viri iuda a habitatores ir̄m· Iere·nij· Aia q̄ peccauerit ipa morietur· Ezech· xviij·i·q·nij·c·iam itaqz·xxnij·q·iij·c· Vis ita de oſe·diſ·nij·c·queris a me· Ve vob ipij q̄ reliquiſtis legē dñi altiſſimi et ſi mortui fueritis in maledictione erit p̄s vr̄a Ecc·xlj· Propter inmunditiā eiꝰ corrūpet· Michee ·ij· Ve ill q̄ receſſerūt a me Oſee·vij· Non eſt nobis bonū relinquere legē a iuſticiaz dei·i· Machab·ij· Ve vobis q̄ mundatis q8 foris eſt·mtꝰ aūt plenieſtis omī rapina· Math·xxiij· Ecce ſanꝰ factꝰ es iā amplius noli peccare Joh·v·de·pe·diſ· ij·c·j·et diſ·iij·c· adhuc inſtāt·et de pe·et rec·cū infirmitas· Vade et ampliꝰ noli peccare· Joh·viij·l·diſ·ponderet·xxxij·q·i·ſ·q̄ at· de pe·diſ·iij·c·ſi aplūs·a·ſ·hac auctoritate Nō regnet peccatū in vr̄o mortali corpe·Ro·vj· l·diſ·ponderet·de oſe·diſ·nij·c·non exq̄· Mūdate peccatores manus vr̄as et purificate corda vr̄a duplices aīo· Jac·nij·Hec expectantes ſ· regnū celoꝝ ſatagite imaculati et inuenīri i pace·ij· Petri·iij· Auertite faciē vr̄am a peccato a ambulate in innocētia cordis q̄ tm laudabitur in ſcriptura· Mundā hua aīaz meā ab omni concupiſcētia·rogabat deum· Tobias·iij·ca· Nō reprehendet me cor meū in omī vita mea· dicebat Job 8 ſ gloriādo·ca·xxvij· Dñe q̄s habitabit i tabernacło tuo rē·ps·xnij· Quis aſcēdit in montē dñi rē·ps·xxiij· Dilexi ait dñs decorē domꝰ mee·ſ·aie·ps·xxv· Nouit dñs dies immaculatoꝝ·ps·xxxvj· Beati immaculati in via·ps·cxxnij· Qui mundꝰē rectū opꝰ eiꝰ pū· xxj· Qui diligit cordis munditiā ꝓpter gratiaz labioꝝ habebit amicū regē·puer·xxij· Beati mūdo corde qm ipi rē· Math·v·ca· Si radix eſt ſancta et rami eiꝰ Ro·xj· Gloria nr̄a ſ eſt teſtimoniū oſcientie nr̄e·ij·Cor·j· Eligit nos vt eſſemꝰ ſcti· Eph·j·ca· Attēdite ḡ xp̄iani non ꝓpt̄ delitias corpales·non ꝓpter diuitias tpales·non ꝓpt̄ dignitates regnet peccatuz in vr̄o mortali corpe·ſed munditiā amate aīe veſtre·non·n· illa felicē faciūt ſed iſta ad felicitatē ducit a diſponit· Propterea ait Lac·in libro 8 ira dei·ca·xvij· Non faciūt beatū mortifere ac vitioſe voluptates·non opulētia libidinum incitatrix·non inanis ambitio· non caduci honores·q̄b9 illaq̄at9 aīm9 hūan9 ta cor emācipatū et na morte dānat· ſz ſola innocētia ſola iuſticia cuiꝰ legitima a digna merces eſt immortalitas quā ſtatuit a p̄ncipio deꝰ ſanctis et incorruptis mētib9 q̄ ſe a vitijs ac ab oī labe terrena integras inuiolataſqz ſeruāt huiꝰ premij celeſtis ac ſempiterni p̄ticipes eſſe nō poſſunt q̄ fraudib9 rapinis circūſcriptionib9 cōſcientiā ſuā polluerūt·quiqz iniurijs hominum nephariis commiſſis incurabiles ſibi maculas immiſerūt·pinde vniuerſos oz qui ſapiētes q̄ homines merito dici volūt·fragilia cōtemnē· terrena calcare·humilia deſpicere vt poſſit cū deo beatiſſima neceſſitudine copulari·hec illeſtec te moueat aīa deuota q̄ videas peccatores in ſ mūdo glorioſos et exaltatos·qr ñ ꝓpt̄ hoc minꝰ eos infelices exiſtimas·qr vt dictuz eſt iſta beatū non faciūt ſed futura a eterna q̄bus ipi priuabunt· Ait·n· Augꝰ i·nij· de ciui dei·ca·xxxiij· Deꝰ igit̄ ille felicitatis auctor et dator·qr ſolꝰ ē verꝰ deꝰ ipe dat regna terrena a bonis et malis·neqz ſ temere et q̄ ſi fortuitu· quia deꝰ ē non fortuna ſed p̄ rerꝝ ordine ac tē poꝝ occulto nob notiſſimo ſibi· cui tñ ordinī tempoꝝ non ſubditꝰ fuit ſed eū ipe tanq̄ dñs regit moderatorqz diſponit·felicitatem vero non dat mīs bonis· Hāc·n·poſſunt et nō habere a habere fuientes· poſſunt a nō habere et habere regnātes·q̄ tñ plena in ea vita erit vbi nemo iā fuiet· Et iō regna terrena a bonis ab illo dant a malis ne eius cultores adhuc in p̄fectu animi paruuli· ſ ab eo munera q̄ſi magnū aliq̄d ocupiſcāt·ſ ibi· Plorandi ſunt ḡ peccatores indurati qui abſqz vllo termino perpetrant mala· qui peccatis immerſi nequaq̄z admonitionib9 emendant· O aīe p̄dite ſcelerate inique·quid vob aliud poſſum9 facē miſi tāq̄ animas mortuas plāgere Nō eſt em poſſibile

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Aug⁹ in libro de igne purgatorij · q⁸ dico · ul graue quod fugero vt sic lugeam⁹ extinctam aiaz nostrā · quō alienā carnē mortuā plangimus · Si vxor aut filij⁹ aut marit⁹ fuerit mortui · inter se allidūt capillis hoies detrahendo tūdūt pectora ⁊ in luctu et in abstinentia vl' eē in lachrymis nō puo tpe pseuerāt Rogo vos fres carissimi exhibeamus aie nre q⁸ illi exhibent carni aliene · et mutata vice icipiam⁹ pl⁹ deū amare q̄ suum · plus dñaz q̄ ancillā · i · ad imaginē dei factā q̄ carnem de limo terre formatā · vt cū die vltimo caro nra putrescere ⁊ a vermib⁹ deuorari cepit in sepulcro · anima nostra in Abrahe gremio angelorū manibus eleuetur et in die iudicij recepto p resurrectionē corpe audire mereat · Euge serue bone et fidel' intra in gaudiū dñi tui · ꝫ ille Abstineam⁹ g̃ fres carissimi totis conatib⁹ a peccato nec p aliquā mūdi oblectationez illud admittam⁹ ꝫ poti⁹ quecūq̄ aspera ⁊ terribilia sustineam⁹ vt sic acerbitatē pene eterne euadentes eterna p̄mia capere possum⁹ vna cū patre ⁊ filio ⁊ spiritu sancto · qui viuit et regnat de⁹ in secula seculorum Amen ·

Feria scda post terciā dominicā de aduentu · de grauitate peccati i generali · s · q̄ vnuz peccatum ē grauiꝰ altero et maxime rōne ignorātie et recidiuationis multiplicate · Sermo · xvj ·

Nihil solliciti sitis · Scribunt̄ hec verba ad Phil' · iij · et i epistola pcedentis dñice · Post multa iam dicta de peccato fratres carissimi maxime de detestabili oditione pcti et vehementi eius dē diffiatione vt sciāt fideles ⁊ catholici non tm̄ a q̄ peccato abstinere debeāt · ꝫ etiaz a q̄ magis q̄ ab alio et a quali cōditione pctm aggrauante auertere se conari studeāt · iure tractandū ē de peccati aggrauatione in generali · ponendo regulas generales quib⁹ cognoscit̄ qñ vnū peccatū grauiꝰ altero esse dicat̄ · deinde in pticulari et in speciali · In p̄sentiaz igit̄ de aggrauatione ipi⁹ peccati tm̄ in generali tractando verba p̄dicta apli occurrūt · s · Nihil solliciti sitis · q̄si diceret · ne pctm incurratis · et id quod grauiꝰ ē maxime deuitetis · In isto ꝫmone aūt de aggrauatione pcti in generali tres tm̄ cōsiderationes faciem⁹ · quaz ·

Prima dicet̄ generalis dubitatio ·
Secunda vero aggrauans ignoratio ·
Tercia aūt multiplicata recidiuatio ·

Pars p̄ma hui⁹ ꝫmonis · i q̄ ponit̄ ista cōclusio q̄ omnia peccata nō sunt paria sed vnum ē grauiꝰ altero ·

Primo igit̄ in isto ꝫmone ponit̄ ista cōclusio ꝫm Ricar · in · ij · dis · xlij · q · vlt̄ · et Alex · in scda pte in tractatu de oditionib⁹ peccati mortalis · ⁊ beatū Tho · p̄ma se/cūde · q · lxxiij · arti · ij · et i · scdo scripto dis · xlij · arti · x · ⁊ i sūma oē gētiles libro · iij · c · cxxxviij · q · s · peccata nō sunt in grauitate ⁊ offensione paria · que pbat̄ rōne · auctoritate et exemplo

Primo pbat̄ trib⁹ rōnib⁹ sic · s · ex pte finis a q̄ separat̄ · ex pte lesionis q̄ causat̄ · ex pte ratōnis a q̄ elongat̄ ·

Primo q̄ oia peccata non sunt paria pbat̄ ex pte finis a q̄ separat̄ · et formo sic rationē · Quāto aliq̄s actꝰ magis appropinquare facit vltimo fini hūane vite · s · ꝫo tāto ē melior · g̃ per oppositū · quāto aliq̄s actus magis abducit ⁊ separat ab ꝫ fine · tanto est peior · ꝫ vnū peccatū magis elongat ab ꝫ fine · s · deo q̄ aliud · g̃ vnū peccatū est grauiꝰ altero ·

Scdo idē pbat̄ rōne lesionis q̄ causat̄ · ⁊ sic rationē formo · Quāto maius nocumentum inferet̄ primo tāto peccatū ē grauiꝰ · ꝫ per vnuz peccatū inferet̄ maius nocumentū primo q̄ p aliud · g̃ rē · Tercio idē pbat̄ ex pte rationis a q̄ elongat̄ sic · scdm Aug̃ · pctm dicit̄ inquātum discedit a ratione · vel discordat̄ magis ab eterna lege · sed ōtingit q̄ vnū peccatū magis recedit vel recedē facit a rōne q̄ aliud · g̃ non sūt omnia paria · ergo vnū ē grauiꝰ alio · Medium rationis pz exēplo · Sā veritas ōsistit in mēsuratione vel adequatione itellectꝰ vel sermonis ad rē · ergo quāto magis a veritate recedit̄ · tāto ē maior falsitas · gra exēplī · Non ē tāta falsitas eiꝰ q̄ estimat tria q̄nq̄z q̄ qui estimat tria centū vel mille · Sic a filij bonū virtutis ōsistit in quadā cōmensuratione ad rōnez · ergo quāto magis ōscia vel rōne recidit̄ tāto est maius peccatū · Secundo ꝫ idem pbat̄ tribus autētīcis auctoritatib⁹ sacris · Prima est Ezech · xvj · sic di · Sceleratiora fecisti illis i omnibus vijs tuis · vbi loquit̄ de pcto irl'm in cōparatiōe ad peccatū Sodome ⁊ Gomorre · di · Tu · s · irl'm in oib⁹ vijs tuis fecisti sceleratiora peccata illis · s · q̄z Sodoma et Gomorra · Tuiꝰ rō est scdm Hiero · triplex · Prima est · qr irl'm idolū belli adorauit · Secūda ē · qr dei filiū interfecit · Tercia ē · qr diutiꝰ ad pniam expectata non penituit nec se emendauit vel correxit ·

Scda ē euāgelij Joh · xix · qñ xp̄s dixit Pilato · Qui me tradidit tibi maius peccatū habet · In q̄ verbo vnū supponit̄ · s · q̄ Pilatꝰ peccauit ⁊ aliud a xp̄o exprimit̄ q̄ · s · qui tradidit maiꝰ peccatū habuit · nam compatiuū semp p̄supponit positiuū · Ms autē peccatū alioz fuerit g̃/uius peccato Pilati pbat̄ sic · Grauiꝰ ē peccatum q⁸ fit ex auaritia et inuidia q̄z illud q⁸ fit ex timore · s̄z Judas peccauit ex cupiditate iuē ills · Math · xxvj · Quid vultis mihi dare ⁊ ego eum vobis tradam · vbi Hierꝰ sic ait · Infelix Judas damnū quod ex offēsione vnguēti se fecisse credebat vult magistri pēio compensare ·

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

q subdit. Nec certaz tamē postulat fūmaz. vt saltē lucrosa videreē ꝓditio sz q̄si vile tradēs mancipiū in potestate posuit ementiū quantuz vellēt dare. hz ille. Principes aūt sacerdotum tradideēt ex inuidia ipsum xpm Pilato. ita hz Math. xxvii. Sciebat. n. qz p inuidiā tradidissent eū. g. Vn Aug9 sup Joh. in hoc textu ait Ille quippe me tue potestati tradidit inuidendo. tu vero eandē potestatē in me exercutur9 es metuēdo. q subdit. Nec timēdo quidē pservtim ino centez hoiez homo debz occidē. sed id zelando. i. odiēdo et inuidendo facē multo maius malū est q̄ timēdo. Et iō non ait. q̄ me tradidit ipe peccatū hz tanq̄ Pilat9 nō haberet peccatū. hz ait. maius peccatū hz. vt etiā Pilatus se hre peccatū intelligat. Patz igitē ex premissis q peccatū Jude q ex cupiditate. q peccatū pncipū q ex inuidia xpm tradidē rūt. Pilato fuit maius q̄ peccatū Pilati q timore cesaris xpm occidit. et etiā q̄ peccatū militū q mādato p̄ fidis crucifixeēt xpm. Et sic ocludiē ꝓpositū. s. q vnū peccatū sit grauiz altero. Tercia auctoritas ē Aug. q de snia Jacobi non multum vltra mediū ait. Et h vez est eum q̄ habz vnā virtutē habere omnes. eū q vnam non habet nullā hre. nec sic peccata fūt paria qz vbi virt9 nulla ē nihil quidē rectū est. nec tū ideo nō est prauiz distortoqz distortius. Tercio hz idem ꝓbaē exemplo triplici. Primo exemplo quantitatis otinue. s. linee. s. otingit vnā lineā esse magis curuā q̄ aliā. vt pz. nij. physicoz. g. a fili otingit vnū peccatū esse grauiz altero ꝑm q in ipo ē maior obliquatio vl curuitas a ratione. Secdo exēplo sanitatis. Nā sanitas cōsistit in debita cōmensuratione humoruz. ergo quāto in humoribz ē maior inequalitas tanto est maior infirmitas. ita a filū potest vna infirmitas spūalis maior esse q̄ alia. Tercio exemplo pulchritudinis. Nā pulchritudo consistit in debita ꝓportione mēbroz. ergo quāto in mēbris maior ē iproportio vel deordinatio tāto maior est turpitudo. Ex his patz q peccata nō fūt paria. Primo compando peccata diuersorum generz adinuicē. s. veniale mortali. vnuz est grauiz altero. cuiz rō patebit. j. Secūdo cōpando peccata diuersazz speciez ad inuicē. sicut furtū homicidio vnū ē grauiz altero. qz vt dictum ē illud est grauiz alio qd maiz nocumētum infert ꝓximo. sed homicidiū est huiusmōi ergo ꝛc. Tercio cōpando peccata eiusdez spēi ad inuicē vnū est grauiz alio. vt furtuz furto. mendaciū mēdacio. Nā illud qd ex genere suo est leuius pōt esse grauiz. tū qz ex maiori contemptu peccantis ꝓcedit. tū qz ex maiori affectu et libidine mentis fit.

Pars secda huiz sm̄onis. in q̄ declarat quō vnuz peccatum ē grauius altero rōne affectate ignorātie.

Secūdo in isto sm̄one declarandum est quō peccatū aggrauat rōne affectate ignorātie. Vnde moueē vnū dubiū inter theologos vtz. s. ignorātia excuset a peccato vel augeat peccatū qn. s. homo facit peccatū nesciēs et ignorās se peccare. sic faciūt q existimant obsequiū se p̄stare deo q p̄stant diabolo Ad hz rndeē sm Bona. in. ij. dis. xxij. arti. ij. q. iij. et Aler. de ales in secda pte sume. in tractatu de diuisionib9 peccati. q beatū Tho. in prima secde. q. lxxvj. arti. iij. et. nij. et in questionib9 disputatis de malo. q. vi ignorātia. arti. viij. et Ricar. in. ij. dis. xxij. arti. ij. q. iij. q quedam ignorātia ē que totaliē a peccato excusat. quedā vero ignorātia ē q̄ in pte a peccato excusat q peccatū alleuiat. quedaz vero ignorātia ē que peccatū aggrauat. Ad cui9 noticiā ē notandum q cum volūtas sit pncipiū peccati q quedam ē ignorātia oīo iuolūtaria. quedā indirecte volūtaria. quedaz directe voluntaria. Primo dico q quedā ignorātia ē q̄ nullo modo ē volūtaria. sicut ignorātia iuincibilis q̄ totaliē vsum rōnis excludit. sicut pz in amentib9 q furiosis. et diciē talis ignorātia iuincibilis. q iō cum talis ignorātia oīo sit iuoluntaria excusat a peccato. de ista habeē. xv. q. i. c. si q̄s. Nō si dicaē. Ebrietas facit hominē ꝓ tpe insensatū et sic ignorantē ignorātia iuincibili. ergo que facit ꝓtūc non imputanē ei. Sed videtur oppositum p illud qd ait phs. iij. ethycoz. capitij. s. Ebri9 mereē duplices increpationes. g. ignorātia eum non excusat. Ad hz respondeē secundū Ricar. q hz est ꝓter duo peccata sm ebrietatē. s. ipa ebrietas que h volūtaria ē peccatum ē. et peccatū inde sequēs ex eo q hz cāz ab ea. et iō non totaliē excusaē a peccato. quia hz causā voluntariā. s. ipaz ebrietatē. et iō. xv. q. j. c. si quis. hz q ignorantia iuincibilis q̄ venit ex culpa noxia ē. Peccatū nāqz ex ebrietate sequēs diminuiē p ebrietatez rōne ignorantie adiūcte ebrietati. ita q q̄nqz min9 ē homo culpabilis ꝓter ebrietatez q̄z ꝓter factum sine ebrietate. sicut patuit i Loth. hinc Aug9. xij. libro ofra Faustū loquens de Loth dicit. Culpand9 est nō tm̄ quantū ille incest9 mereē. sed quantum illa mereē ebrietas. Secdo est quedam ignorātia indirecte voluntaria. qz si vult aliqd ad quod sequiē hz peccatū. vt cū aliquis non vult laborare i studio ad cognoscendū ex quo sequiē eū esse ignorantē. vel cū aliqs vult bibere vinū immoderate ex q̄ sequitur eum inebriari et indiscrete agere vt nūc paulo ante dictū ē. Et hz est ignorātia vel negligentie vl iuris que ad negligentiā reputaē si non studeat scire an aliqs transeat. Et talis negligentia diminuit voluntariū et p osequēs peccatuz. Cū enim aliqd non cognosciē esse peccatū. non pt dici q voluntas recte et p se feraē in peccatuz sed indirecte et p accidēs. s. rōne negligētie ut dixi. vñ est ibi minor otempt9. et p consequēs

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

mim9 peccatū. Vñ aplus. i. Thimo. j. Miseri-
cordiā dei ꝯsecut9 sū. qr ignorans feci. Vnde
Aug9 in glo. ait Remissionē peccatorꝫ ꝯsecu
tus sum p dei misericordiaz nō p merita mea de pec
cato qd ignorant cōmisi. q̄ si diceret. Et si non
debitū fuit cōgruū. eo q nō sciens ꝗ ignorās
feci. ꝗ ibi. Jtez Aug9. xnij. de trini. ca. xv. ait.
Qui nō videt quemadmodū fit viuendū. excu-
sabili9 peccat. ꝓterea ait phs. iij. ethicoruz
ca. iij. Sicut irat9 opaē ignorās non ꝓter ig
norantiā ꝗ ꝓter irā. ita ois malitia opaē nō
quidē ꝓter ignorantiā ꝗ ignorās i ꝑticulari
bona q̄ oporteat eū facē q a quibus mal' opor
teat fugere in quantū. s. estimat ꝗ malū sibi nō
esse faciendū q ab ꝗ bono sibi nō esse cessandū
Et ꝓter ꝗ pcīm. s. qr opanē que non oz. igno
rantes omēs vt̄ fiunt iusti q̄ ad alios q ma
li q̄ ad seip̄os. Ex q̄ patet q ex hoc q aliquis ē
ignorās q nō ꝓter ignorantiā. non causaē in
uoluntariū. qr null9 ꝓter illud qd inuolūtari
us facit est iust9 vel mal9. ꝗ ille. De ista ig
norātia habē. xxxij. q. vij. c. quemadmodum.
Hinc oriē correlariū q si quis diligent' querit
scire que sibi necessaria sūt q non pōt. q excu-
saē q̄si a toto. Vñ Aug9 in questionib9 noui
et veteris testamēti ait. Qui ignorat nō suo vi
tio. nō enim fuit a q̄ disceret. nō rumore cōpit
opinionē doctrine. iuris ē a odemnatione. ꝗ
ille. Nd si forte dicaē. Sicut se hz ignoran
tia ad intellectū. ita se hz defectibilitas ad vo
luntatē. ꝗ pcīm nō excusaē ex defectu volunta
tis. qr cū omne pcīm ex tali defectibilitate p
cedat omē peccatū haberet excusationē. ḡ non
excusaē peccatū ꝓter ignorantiā intellect9.
Ad ꝗ rndeē scdm Ricar. q non est simile de ig
norantia in intellectu q defectibilitate in volū
tate. quia ignorātia crassa ex q̄ ꝓcedit pecca
tum diminuit de rōne volūtarij. non aūt defe-
ctibilitas in volūtate respectu act9 mali. imo
magis causat. qr sine illa non posset voluntas
velle malū actū. Ad hoc facit lex impialis. C.
de iur. et fac. igno. l. testamentū. di. Nulla ē er
rantis volūtas. Et iō. ff. de his q̄ notanē infa-
mia. l. genero. diciē. Nō punitur ignorātia. q.
ff. si q̄s ex testamēto. l. si paulo. dicitur. Iusta
ignorantia excusationē mereē. q. ff. si quis vo
catus in ius non ierit. l. ij. ait. Rusticitati hois
est parcendum. Queriē hic vtꝫ quilibet ca
tholic9 teneaē scire de quolibet mortali an sit
mortale. qr non pōt vitari malū nisi cognituz
sed q̄libet teneē vitare mortale. ḡ quilibz te-
netur scire mortale. Sed quō rustici q quib9 ñ
est ītraꝫ peritia tantā legū pñt subtilitatez cu
stodire. C. de testa. l. ab antiq̄s. ad ītraz. ḡ op
positum vr̄. Ad hoc ait Alex. q quilibet teneē
scire explicite vel iplicite. ꝑticularit̄ vel ad mi
nus generalit̄ sub illa. s. rōne generali q̄ dictat
natura. q iō laici nō teneēē scire de q̄libet mor
tali explicite licz teneanē vitare in ꝓpria rōne
qr ad hoc dictat natura. Et si queratur q̄d
dicendū sit de puero q̄ ab infātia includiē i car
cere sarraceno. vtꝫ ignorādo ea que sūt fi
dei peccet. qr Heb. xj. dr. Sine fide impossibi
le est placere deo. Ad hoc dicendū scdz Alex.
q tal' cum puenerit ad adultā etatē nō hz ipo
tentiā credēdi oio. qr si facit qd in se est deo il
luminabit eū p occultā inspirationē aut p an-
gelū aut p hoiez. Videē tamen p hoc qd dicit
Aug9 in questionib9 noui et veteris testamē
ti. vt allegatū est sup̄. q si nō fuit a q̄ disceret
zē. iuris est a odemnatione. Sz intelligend
ē de doctrina ꝯm q fit exteri9 simul q interi9.
oz aūt q faciat quod in se ē. facere autē qd i se
est. est vti ratione p quā pōt cōprehendere deuz
esse q inuocare adiutoriū dei. Dicit. n. Beda q
vnusquisq̄ pōt intelligere deū esse q iudiciuz
esse ventuꝫ. de incarnatione aūt q redemptio
ne si aptet itellectū suum quantū i se ē vocabi
tur vocatione interiori q si nō exteriori. Tercio
dico q est ignorantia oio q directe voluntaria
Ait enim phs p̄mo posteriorꝫ q duplex est ig
norātia. s. scdm negationem. qñ videlz res ig
noraē vt p̄mo mō dictum ē. Est etiā ignorātia
secundū dispositionē. qñ res nesciē et pōt sciri
q non curaē vt sciaē. et iō diciē voluntaria qr
s. vult quis ignorare ut a peccato p sciam nō re
trahaē. Et tal' ignorantia nec i toto nec in pte
excusat peccatuz ꝗ augmentat vel aggrauat.
quod ꝓbatur sic. Quanto magis aliq̄d auget
voluntariū tāto magis auget peccatū. sed qñ
aliq̄s directe q sponte vult ignorare vel nesci-
re sciam salutis ne retrahaē a peccato qd amat
tunc tal' ignorātia videē augere iuoluntariuz
q p ꝯsequēs pcīm. q merito. Nā ex magna in-
tentione voluntatis ad peccandum vl' ex mag
no amore peccandi. puenit q ꝯtingit q aliq̄s
detrimentū scie vel damnū ignorantie pati vel
subire velit ꝓt̄ libertatē peccandi vl' ad hoc
vt peccato libere ītereat. Hic ait phs. iij. ethi
corꝫ Ignar9 q̄ p se nō intelligit nec audiēs bñ
dicenti obedit nec in aio ponit vir inutil' ē. Et
iij. ethicorꝫ inq̄t. Ignorat q̄dez mal9 omnis q̄
oz opari q a quib9 fugienduz ē. Et ꝓter tale
peccatū iusti et vt̄er mali fiunt. Et subiun-
git ibidē. Ignorantia q̄ est in electione non ē
causa voluntarij sed malitie. Ibidem etiam ait
Ignorātes puniuntur si i eis videatur cā igno
rantie. De ista habetur. xxxvij. dis. c. ideo. ſ. vt
itaq̄. vbi ait Aug9 Ill' autē hoc ignosci ñ po
terit q̄ habentes a q̄ discerent opam nō dede-
runt. Quod si forte dicatur. Scia auget pec
catum vt patuit sup̄ Vñ Algazel. v. physicorꝫ
ca. iij. diē. Qui crescit in scia q non crescit i bo
na vita elongabitur a deo. ḡ per ꝯtrarium ig
norantia peccatum alleuiat. Ad ꝗ dicendum
ꝯm Ricar. q verꝫ est q ig̃rātia crassa alleuiat
peccatum q̄ ptim est voluntaria ptim nō. non
autē verꝫ est de ignorantia voluntaria q affe-
ctata de qua nunc hic loquimur. Vñ Job. xxj.
de quibusdam ait. Qui dixerunt dño. recede a

Digital Library (Repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

nobis viā sciaꝝ tuaꝝ nolumꝰ. vbi tangitur p
mo despectꝰ diuine pūtie. quando dr Recede
a nobis. vbi glo. Dicūt deo recede a nob. q̄ ei
se p̄bere auditū recusant eumq̄ prauis actibꝰ
impugnāt. Deinde tangit ōtemptꝰ diuine sci
entie. viā di. sciaꝝ tuaꝝ. i. p̄ceptoꝝ tuoꝝ vel
viam virtutū vel viaꝝ bonoꝝ opeꝝ. q̄ qui de
spiciūt. dicunt. Scientiaꝝ tuaꝝ viā nolumus
ergo ocludit ignorātia affectata. Vnde i ps.
xxxv. dicit. Noluit itelligere vt bñ ageret Vbi
Augꝰ in glo. sic ait. Imprudentie enim aliqñ
venia dat. voluntati autē male sp ē pena. Et q̄
quia torquet a peccatoꝝ reprobat a deo. Vñ
Augꝰ. i. Cor. iij. ait. Si quis ignorat ignora
bitur. glo. ait. Si quis siue magnꝰ siue puꝰ ig
norat ignorātia affectata ea que sunt necessa/
ria ad salutem q̄ potuit ⁊ debuit scire et facile
est intelligere. ignorabit. i. a deo reprobabi/
tur. sicut illi quibꝰ dictū est. Math. xxv. Amen
dico vobis nescio vos. Confirmat hꝫ auctori=
tate. Ambro. q̄ sup illud Ro. ij. An ignoras q̄
niam benignitas dei ad pniaꝝ te hortet. inq̄t
Grauissime peccas si ignoras. i. piculosissime
pecces si ignoras. qr dum nescis te peccare re
medium nō queris. Vel loquit de ignorantia
affectata q̄ aliquis vult ignorare ne a peccato
retrahat. Et nota vm p̄dictos doctores q̄ ig=
norantia dr aliqñ defectus vere cognitionis.
aliqñ defectꝰ scie debite ad quā tenet hō. ali=
quando vitiū vl peccatū ex volūtate nesciēdi
ea q̄ sūt ad salutē necessaria. vt sūt fides ⁊ mo/
res. i. q̄ ad articulos put in symbolo cōtinent
et quo ad decalogū Volūtas ergo nesciendi in
his vel nō apponendi curā vt scianē est pecca/
tum ut clare apparet ex supradictis. Vñ Augꝰ
in libro de libe. arbi. et gra. ad Valentinū ait.
Qui g̃ nouerāt diuina mādata auferet ab eis
excusatio quā solent habere hoies de ignoran
tia. nec ipi sine pena erūt qui legē dei nesciunt.
qui. n. sine lege peccauerit sine lege pibit. hꝫ il
le. Et iō lex ipialis ad hoc discendū hortat in
Auten. de here. ⁊ falci. §. vlt. colt. i. di. Mane
bitq̄ nullꝰ nō audiens legē q̄ neqz in pauper=
tate viuere neqz mori in anxietate pmittit. hec
ibi. Et sic pz q̄ peccatū aggrauat rōne affecta
te ignorātie. Jam ad alia pcedamꝰ. Sz ad ma
iorem declarationem p̄dictoꝝ anteq̄ vlterius
trāseamꝰ sciendum est scōm doc. Alex. q̄ que
dam ē ignorātia facti. quedā iuris. Ignorātia
vero iuris. alia ē iuris natural. alia est iuris di
uini. alia iuris canonici. alia iuris ciuil. Si g̃ q̄
ratur que ignorātia minꝰ excusat. ⁊ que nihil.
Rndet q̄ ignorātia iuris si excusat aliquā p=
sonam vtpote simplices q̄ nō hūt facultatē p=
uenendi ad iuris peritiā. ut sūt puuli rusticī
mulieres. mmꝰ excusat q̄ ignorātia facti. Ig=
norātia. n. iuris i his q̄ sunt ad salutē minꝰ ex=
cusat. vtpote iuris diuini vel canonici Natura
lis vero iuris minime. Canonici vo iuris plꝰ
excusat quasdā psonas Ciuil vero plꝰ Nuā/

to. n. tenet homo ad cognitionē iuris tāto mi
nus excusat. Nuia ergo nullꝰ ē q̄ excuset a iure
naturali. iō nullꝰ adultꝰ excusatur. Nulli. n ad
ulto lz legē ignorare naturalē. qm ipa scribi=
tur in corde humano naturaliter. Est aūt scētia
iuris diuini. s. legis ⁊ pphetarum auangelij et
aplice doctrine. ⁊ ista tenent scire epi ⁊ prela/
ti maiores. tenentur omi poscēti reddē rationē
Vñ ab eis requiritur scia noui ⁊ veteris testa
mēti. Laici vero tenentur ad notitiaꝝ decalogi
et eoꝝ q̄ ptinet ad fidē put ōtinetur i symbo=
lo aplōꝝ. Ignorātia vero q̄ ad quedaꝝ iuris
diuini eos excusat simplicit. quantū ad quedaꝝ
vero excusat a tāto ⁊ si nō a toto. Est itez no
ticia iuris canonici qꝫ cōtinet cōstitutiones ec
clesiasticas ad intelligēda peccata. ⁊ ad hanc
tenentur sacerdotes curā animaꝝ hūtes et cō
fessores. Ignorātia hui ꝰ iuris quorūdam alios
excusat et si nō a toto tñ a tanto. Nō. n. omnes
clerici tenentur ad noticiam oiuz que sunt in iu
re canonico. et si teneantur ad notitiā quorūdā
Est itez ignorātia facti. et hꝫ est duplex vel i=
differēs ad salutē. vel ad officiū. Ignorātia fa
cti ptinētis ad salutē. vt qr xps passus est. Et
tūc distinguendū ē circa necessaria facta ad sa
lutez. Aut nō pōt vitari ignorātia. sicut in illo
q̄ a natiuitate sua caret vsu rationis. et hꝫ excu
sat. Aut pōt vitari. sicut in iudeis et pagānis.
et hꝫ nō excusat. Est etiā ignorātia facti q̄ ad of
ficiū. vt in sacerdote q̄ facta sit ei manuū impo=
sitio. et pollicis et iudicis osecratio. Et ista ex=
cusat vulgus. iuxt illud. i. Cor. x. Nihil interro
gātes pter osciam. Est itez alia diuisio ig=
norātie. qr alia ē simplex. alia crassa. alia affe=
ctata. Simplex ē qñ aliqs nescit qꝫ tenetur sci
re. facit tñ aliqd. hꝫ nō q̄cq̄d pōt. ⁊ tūc excusat
a tāto ⁊ si nō a toto. ut patuit in secūda pticu=
la ignorātie. Ignorantia crassa est qñ aliquis
negligit scire qꝫ tenetur. nec tñ vult se nescire
et hꝫ minus excusat q̄ supradicta. aliqñ tñ excu
sat a tanto et si nō a toto. vt patuit ibidē. Ig=
norātia affectata ē qñ quis negligit scire ea q̄
tenetur scire. et placet ei nescire. et hꝫ excusat ⁊
nō excusat. Itez ē alia diuisio ignorātie. qr
quedam ē vincibil. quedam invincibil. Illa q̄ ē
invincibil. alia est invicibilis p naturam. vt in
puero q̄ nō pōt vti ratione. et in decrepito q̄
nō pōt discernē. ⁊ in eo q̄ nascitur amens. et hꝫ
excusat a toto. Alia ē invincibil ex casu. et hꝫ cō
tingit duplicit. qr aut incidit ex sua culpa. aut
nō incidit ex sua culpa. Si non incidit ex sua cul
pa excusat a toto. Si vero incidit ex sua culpa
vm quosdaz non excusat a toto. vm aliqs excu/
sat a toto. qr iaz nō hz libez vsū rationis. sed
de pori non excusabatur. Itē ignorantia diui=
ditur ex pte efficiētis qr alia est volūtaria. alia
involūtaria. Volūtaria ē duplex. alia ē volenti
um nescire. et hꝫ ē affectata simplicit et non ex=
cusat. Alia ē volentiū scire. et hꝫ est affectata se
cundū quid. et hꝫ simplicit accusat. sed non tñ

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

quantū por. Nuolūtaria vero aut fuit in pnci
pio muolūtaria. ⁊ ꝗ ē pena nō pcēm simplicit
⁊ hec excusat a toto. Aut fuit a pncipio volun
taria. ⁊ postea facta ē muolūtaria. ⁊ ꝗ excusat
a tāto ⁊ si non a toto. Et sic pz ps secunda hu
ius sermonis.

Pars tercia huiꝰ ꝯmonis. in q̄ declara tur q̄ peccatū aggrauatur ratiōe re/ cidiuationis multiplicate.

Tercio in isto ꝯmone oñdit peccatū ag=
grauari rōne recidiuationis multiplica
te. Dixerūt quidā q̄ peccata dimissa re
deunt in eo q̄ recidiuat. et ꝓbant ꝗ sic. Quia sic
p grām sequentē pora merita redeūt. ita per
culpā sequentē peccata pora dimissa. Et ideo
Leo papa ait. Iterata iniqtas miscdiaz cōces=
sam exinaniuit. g̃ ocludūt qd pziꝰ dictū ē. Sz
ista opinio nō est totaliter vera. Nō est. n. simi
le de grā vel de miscdia vel de eiꝰ iusticia eo q̄
deꝰ ꝓnior ē ad miserendū q̄ ad otemnanduz
Dictū aūt Leonis pape sic bz intelligi. s. q̄ ite
rata iniqtas nō exinaniuit miscdiaz dei remit/
tentē. ꝗ miscdiaz eternā felicitatē dantē. qr mi
sericordia dei p quā fiebat remissio peccatoꝝ
dignū faciebat vita eterna. Et quantū ad hoc
exinanit miscdia dei p seques peccatū. Et ibo
theologi nri. Ricar. m. nij. dis. xxij. arti. j. q. j. ⁊
Scotꝰ ibidē. ⁊ beatꝰ Tho. i. nij. dis. xxij. arti.
j. dicunt q̄ peccata dimissa p pniam in se nullo
modo redeūt. quantū vero ad aliquid redeunt
Nd autem peccata in se nō redeūt. ꝓbatur sic
Illud qd oio in nihilū recidit. idez numero re/
sumi nō potest. Vñ Auicēna. iij. metaph. c. nn.
Nd admihilatū ē oio nō reducit. ꝗ peccatuz q̄
ad maculā et q̄ ad penā in nihilū decidit. g̃ 2ē
Ꝗ eodē peccato ⁊ equali vnꝰ nō fit altero de=
terior. ꝗ otingit innocentē ⁊ penitentē eodez
et equali peccato peccare. g̃ penitēs nō fit de
terior p ꝗ peccatū q̄ innocēs. fieret at. ergo
peccatū sequēs nō reducit peccatū pcedens di
missum. Ꝗ. ñ aliq̄s manumissus reducitur i
eandem ꝯuitutē de q̄ liberatꝰ fuerat. nō tamē
vt fit ꝯuꝰ ex eadē cā ex q̄ pmo fuerat. ꝗ ex alia
. s. ex offensa nouissime cōmissa. ita q̄ recidiuat
in peccato reducit in ꝯuitutē peccati. nō tamē
vt fit ꝯuꝰ pcti ex actibꝰ peccatoꝝ ex quibꝰ p=
us erat. ꝗ ex actu illiꝰ peccati osequētis. vnde
peccata dimissa in se nunq̄ redeūt. sed peccatū
nouū inducit. Nd tamē redeāt quantū ad ali=
quid ita q̄ pcēm recidiuātis ē grauiꝰ et picu
losiꝰ ꝓbo sic. Primo ꝓt ingratitudinē eo
q̄ recidiuās ingratus fuit de talento dñi sui. s.
de remissione peccati in otritione. Secūdo
ꝓter ꝓnitatē vel ꝓinquitatē ex eo q̄ ex pce
dētibus peccatis relinquit in hoie ꝓnitas ad
maiora peccata vel filia cōmittenda. Tercio
ꝓter grauedinē. qr vnuz pondē suo ad aliud
trahit. Vñ Augꝰ sup ps. lvij. ait. Iniqtates
manꝰ vre ocinūt. i. onectūt. qr de peccato in
pcēm ⁊ ad pcta pcēm ꝓter pcēm. vt furtū fec
peccatū ē. visus ē. occidē querit eū a q̄ visus ē
onexū est pcēm peccato. pmisit deꝰ occidē eū
quē vult occidere. sentit sciri. querit alīū occi
dere. onectit terciū. dū ea mollit forte ne mue
niatur. aut qr fecit ne ouincat. cōsulit mathe=
maticū. currit ad aurispicem vt expiet. rñdet
aurispex se nō posse expiare. maleficꝰ queritē.
⁊ quis posset oia cōnumerare q̄ onectunt pec
cata pctis. ꝗ ille. Ex his g̃ apparet q̄ culpa se/
quēs ē grauior pore. Hic Joh. v. dixit dñs lā
guido. Vade ⁊ ampliꝰ noli peccare ne deteri
us aliq̄d tibi otingat. Agentes g̃ penitentiam
ne itez recidiuemꝰ ne fit error peior pore. vt
sic osequamur grām in pnti ⁊ gloriā i futuro
in secula seculorum Amen.

Feria tercia post terciā dñicaz de ad= uētu. q̄ peccatū aggrauatur ex cōdi tione psone offendentis et persone of fense. Sermo. xvij.

Nihil solliciti fitis. Iteruz vbi
supra. Vt meliꝰ intelligat fres ca=
rissimi qñ vnum peccatū grauiꝰ alte
ro ē dr. post pdicta i ꝯmone pcedēti i genere
q̄ vnū peccatū est grauiꝰ altero. ⁊ i spē rōne
ignorātie affectate. ⁊ recidiuationis multipli
citate. i pnticiaz iure tractandū ē qualit vnum
peccatuz sup aliud aggrauat respectu psone
offendentis nec nō et offense. Nam grauiꝰ pec=
cant clerici q̄ seculares plati q̄ inferiores do=
mini ⁊ psidentes q̄ subditi existentes. Grauiꝰ
etiam pcēm existit cū maior psona offendit q̄
infima. ꝓpinq̄ q̄ aliena. sancta q̄ aliena. Nihil
ergo solliciti fitis. vt peccata maxime g̃uiora ꝯ
uitetis. In pnti igit ꝯmone vt predicta lucide
videant. tres osiderationes annotabimꝰ. q̄z
Prima dicetur offendentis persone conditio.
Secunda vero persone offense dignificatio.
Tercia autem persone offense diuersificatio.

Pars prima huius ꝯmonis. in qua de claratur q̄ peccatum aggrauat ex cō ditione persone offendentis.

Primo igit in isto ꝯmone declarandum
ē qualit peccatū aggrauat ex oditiōe
persone que transgredit. Naz quāto maior ē
aliq̄s tanto peccatū eiꝰ aggrauat. ⁊ ꝗ cū pec=
cat deliberate. Ita dic Isidorꝰ libro. ij. de sū/
mo bono. Tāto inq̄t grauiꝰ peccatū esse cog/
noscitur quāto q̄ peccat maior hr. Hic i decre
tis habet q̄ psona maiar in codez genere pec
cati grauiꝰ punit. Vñ. xxxij. q. j. c. qui contra

Liberij papa ait. Qui otra eccle pacez fiunt. si dignitatē aut cingulū militie hnt nudentē eis. si aūt puati. si quidez nobiles fūt fūaz fubaz pscriptionē patiātur. si aūt ignobiles. non solum in corpe verberentē sed exilio perpetuo castigentē. Et. xxvj. q. v. c. otra idolorū ait. Gre. Cōtra idolorz cultores vl aurispices atqz sortilegos fraternitatē tuā vehementij pastorali hortamur iuigilare custodia. Qd si emendare se a talibus nolie reppereris. si hui sunt. verberibus volumus castigari. si vero liberi inclusione digni districtamqz in penā redigēdi. hec ibi. Et. xxv. q. j. c. nulli fas. Hilarij papa ait. Si quidē maiori reatu delinqt qui potiori honore fruitē. a grauiora facit vitia peccatorum sublimitas peccātiū. Et. l. dis. c. qz tua. Greg. secūdū ait. Sicut minorē maior pcedit honore ita a crimine. a quē maior sequitē culpa maiori iplicetē vindicta. Et. l. dis. c. homo xpianus. Io. Crisos. inqt. Ho xpianus fortitē cadit i peccatum ppter duas causas. aut ppter magnitudinē pcti. aut ppē altitudinez dignitatis. Vbi notanduz q aliquis ē maior alio trib modis. Primo splendore cognitionis iquantū plura cognoscit alijs ptinentia ad salutē. et tal cū peccat grauius peccat. vm Tho. pma scde. q. lxxiij. arti. x. qz ppter maiorē facilitatē quā hz in resistendo pōt facilius resistere. Et de isto loquitē dns Luc. xij. di. Seruus sciēs voluntatē dni sui a nō faciens. plagis vapulabit multis. Sup q dicit Crisos. Nō similitē in omib omnia iudicantē. sed maior cognitio fit maioris pene materia. Secundo ē aliquis maior alio valore pfectionis. a iste etiā grauius peccat ppē ingratitudinē. qz ingratus d bono vel beneficio sibi diuinitus collato grauat pcēm. Vñ Isidorus libro. iij. de sūmo bono. sic ait. Crescit. n. delicti vel pcti cumulus iuxē ordinē meritorz. a sepe qd minoribus ignoscitē maioribus imputatē Et ait Tho. vbi supra. q quelibet maioritas siue in spualibus siue in tpalibus ppter ingratitudinē pcēm aggrauat. Vñ dz Sap. vj. Potentes potenter tormēta patientē. Et Crisos super Math. inqt. Quāto maiora fūt hoibus bnficia ostituta. tāto grauiora fūt peccantibus iudicia. gtē. Tercio ē aliqs maior alio. honore plationis supioritatis. a sic plat pdicator presbiteri religiosi doctores reges pncipes et alij fles peccāt grauius vt ait pdictus doctor ppter rōnes iā dictas. a etiā ppē scādalū aliorum. Et iō dicit phs pmo rethoricorū. q qui peccat pmus vel solus vel cū paucis grauius peccat. Et rō quā assignat ē ppter causationē. qa ē alijs cā peccandi a exempluz. Sic dico q isti grauius peccāt. qz vnde aliq deberēt ab eis accipe exemplū bnfaciēdi. sūmūt exemplū mali a occasionē peccādi. Vñ Greg ait in pastorali. In exemplū culpa velementē ostenditē qn p reuerētia ordinis pctor honoratē. hs ille. Et ideo xj. q. iij. c. pcipue. dz q plati grauius peccāt q eorz subditos exēplo occidūt hōmē ē q Jero. ait in epistola ad Heliodorz de morte Nepotiani. In te oiuz ocli dirigunt. dominus tua a conuersatio tua quasi in specula ostituta mgra disciplinē. qd feceris id sibi oēs faciēduz putant caue ne cōmittas q aut q reprehendere volūt digne lacerasse videantē. aut q imitari coganē relinquere. hs ille. Et Jeros sup Ezech. Grandis inqt dignitas sacerdotū sed grādis ruina si peccāt. Letamur ad ascēsuz. sed timeamus ad lapsū. Nō est tanti gaudij excelsa tenuisse quanti meroris de sūblimioribus corruisse. Nec. n. p solis delictis nris reddere rōnez sed p oiuz q rum abutimur domis. a nequaq sumus de eorz salute solliciti. hs ille. s. bonū exemplū dādo. Nā etiam phs ait. ij. rethoricorz. c. xiij. q illa culpa ē grauior q est auditoribus horribilior et abhominabilior. sz hoies magis horrēt a cōturbantē qn vidēt talis oditionis psonas peccatorz scelerib misceri. Ait etiā ibi q illa culpa ē grauior i q ē maior ofusio. sed i istis peccantib ē tanta ofusio quāto pōt estimari maior hōmē otemnuntē iussa. statuta ecclesiastica. leges impiales. dignitates nō honorantē. pdicationib nō crediē. ministeriū xpi vitupatē. a multa alia mala q longum essz enarrare mde sequūtur. Ps. Ait sanctus Tho. vbi sup q pdicti etiā grauius peccāt ppē specialē repugnātiā. sic si pnceps faciat otra iusticiā q ē custos iusticie. a religiosus formicetē q fecit votum castitatis. grauius peccāt. Et iō qz plati pastores sacerdotes pncipes iuris osulti et similes hnt officiū p qd debēt a pnt mala cohercere. q/uis diuersimode. igitē ipimet peccantes grauius peccāt quā alij illud officiū non hntes ppē specialē repugnantiā. i quorz psona loquitur lex impialis. di. Nre serenitatis sollicitudo inuiolat remedijs subiectorz. nec cessamus inquirere si qd fit in nra republica corrigenduz. Jō nāqz volūtarios labores appetimus vt quietez alijs pparemus. i Auten. vt diuine iussiones. in pncipio. collā. viij. ostituē. ij. et. ff. d offi. pfec. vrb. l. iij. et. C. de appel. l. ampliorē. et exē. i p hemio sexti. a. c. dudū de sepul. Oēs. n. inquit dies ac noctes otingit cum omni lugubratione a cogitatione degere sp volētibus vt aliqd vtile a placens deo a nob collatoribus pbeatē. a ñ in vano vigilias ducimus sz in huiusmōi eas expendimus ofilia pnoctātes et noctibus sub eqlitate diezz vtentes vt nri subiecti cū omni eqtate ofistāt sollicitudie liberati nob in nosmetipsos p oib cogitationē suscipientibus. i Autē. ut iudices sine quoq suffragio collā. ij. ostiē. ij.

Ecce qles debēt esse pontifices pastores et plati. qles pncipes rectores a doctores. Erq apparet q grauiter peccent ne dū ista sz oppositum malū facientes hortādi g fūt magnates vt quāto in maiori gradu ofistūt. tāto magis a vicijs abstineāt virtutibus polleāt. Scribitur enim in Auten. de osulibus. in medio collā. nij.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

constituē·iij· Soli impatori auruz otemnanꝫ
p̄stat fortune fastigiū·a iō C·de bonis que li
beris in potestate ostitutis·l·cū multa·dicitur
Vt·n·impialis fortuna omēs supeminet alias
ita oportet p̄ncipalis liberalitatis nomē habe
re precipuū·ꝫ ibi· Patz ꝯ peccatū aggrauari
ratione offendentis persone·

Pars secunda huius ꝯmonis·in qua de claratur q̄ peccatum aggrauatur ratione persone offense·

Secundo in isto sermone declarandum ē
q̄ peccatū aggrauaē rōne p̄sone q̄ of=
fendiē·qꝫ ꝓbaē sic· Vnū peccatū tāto
est graui9 alio quāto tolliē vel offendiē mai9
bonū·qz sicut bonū sanitatis ostitit in quadaz
cōmensuratione humoꝝ p̄ oueniēntiam ad na
turā animalis vt dictū est sup̄· ita bonū virtu
tis cōstitit in quadaz cōmensuratione humani
actꝰ ad regulaz rōnis·manifestū ē aūt q̄ egri
tudo q̄ tolliē debita commensuratio humoruz
p̄oris p̄ncipij vel p̄ncipaliozis mēbri· sic egri
tudo q̄ in corpe hūano ꝓuenit a corde qꝫ est
p̄ncipiū vite·vel ex aliq̄ qꝫ appropinquat cor
di piculosiozē et grauior·ita etiā vt dic̄ beatꝰ
Tho·p̄ma secde·q·lxxiij·artī·iij·peccatū tanto
est graui9 quāto deordinatio ꝓcedit et cōtin
git ꝯtra aliqꝫ principium quod ē p̄ncipali9 a
p̄us in ordine rationis·a iō quanto dignior ē
p̄sona q̄ offendiē tāto ē grauioz culpa· Se=
cundo idē ꝓbaē p̄ locum ab oppositis· Sic·n·
virtutes tanto fūt nobiliores quāto ad bonuz
alti9 ordinanē· sicut virtutes theologice q̄b9
homo ordinaē in deuz sunt nobiliores iusticia
q̄ homo ordinaē ad ꝓximū·a temperātia qua
homo ordinaē ad seip̄m·et fūter fortune· vt
dicit Tho·p̄ma secde·q·lxxij·artī·iij· Sic pec
catū tāto ē graui9 quanto p̄ ip̄m offendiē ma
ius bonū· Tercio idez ofirmaē auctoritate·
Est·n· sn̄ia ciuilis a canonica q̄ quanto perso
na ē excellentior tāto iniuria ei illata ē graui=
or·patz ex̄ de sen·exco·c·cū illoꝝ·ꝯ· nos tū in
textu a in glo· Institu·de iniurijs·ꝯ·at ro·ff·
de re mili·l·omne delictū·ꝯ·q̄ man9·a de iiurijs
l·item apud·ꝯ·q̄ ait p̄tor·de pe·dis·j·ꝯ· aut fa
cta·xij·q·ij·ca·glā epi·et·xxij·q·ij·ca·mouet·
vbi dic̄ textus· Quanto·n·per qꝫ iuraē magis
sanctū est·tāto mai9 malū committiē· a tanto
magis ē penale ꝓiuriuz·a·xxvij·q·j·c· nuptia
rum·vbi ꝯ· Si·n·qꝫ nullo mō dubitandum ē
ad xpi offensionē ptinet cū mēbꝝ ei9 fidē nō
buet marito·quāto grauius offendiē ipe deus
cū illi nō seruaē fides·ꝫ ibi· Ex quib9 oib9 col
ligiē qꝫ pcm̄ qꝫ imediate cōmittiē ꝯtra deuz
est graui9·vt infidelitas blasphemia a huius
modi· Siūt qꝫ cōmittiē ꝯtra subaz siue p̄sonā
hois· sic est gui9 homicidiuz furto· Vn̄ Inno=
iij·ex̄ de hereticis·c·vergētis·ait· Cū loge sit
gui9 eternā q̄ tpalez ledē maiestatez·a·xxvij·
q·nij·c·sic q̄ ecclāz Pius papa ait· Sic min9
malū ē qꝫ m deū cōmittiē q̄ quod i homines·
sic graui9 ē sacrilegiū agere q̄ fornicari·ꝫ ibi
Et sic patz ꝓs secunda huius sermonis·

Pars tercia huius ꝯmonis·in q̄ p̄dicta p distinctionem magis declarantur·

Tercio in isto ꝯmone·ad maiorē declara
tionē sciendum q̄ in p̄sona q̄ offenditur
tria p̄nt offēdi· Primuz est bonitas
secundū ꝓximitas· Terciū dignitas vl
auctoritas· Primo i p̄sona que offenditur ꝯm
Tho·p̄ma secūde·q·lxxiij·artī·ix· debet attēdi
bonitas a sāctitas· Quāto·n·est p̄sona virtuo
ior a sacratior· tāto culpa vel offēsa in eā cō
missa ē grauior eo q̄ tāto magis in deū a q̄ est
oīs sāctitas deriuaē· Vn̄ Zach·ij·de talib9 dic̄
dn̄s· Qui vos tāgit q̄si pupillā ocli mei tāgit·
vbi glo·ait·q̄ tact9 p̄ vexatione accipiē q̄i di
cerer· Qui vexat scōs dei· tale ē et ita displicet
deo ac si vexaret pupillā ocli ipsi9 dei· Sic·n·
ocul9 minor ē et nobilior et lucidior· ita amici
dei fūt pauciores a lucidiores ꝓtes dei· Qui·n·
scōs dei vexāt·deū vel mūdū clara luce ꝓtur/
bāt et p̄uāt· Et iō in scriptura sac̄ spāliē vitu/
paē pcm̄ quod ꝯtra suos dei cōmittiē·sic·in·
Reg·xix·diciē· Altaria tua destruxerūt a ꝓphe
tas tuos occiderūt·ḡ rc̄· Secūdo in p̄sona q̄
offendiē debz attēdi ꝓximitas vel consanguini
tas· Vbi nō q̄ triplex est diūctio vl ꝓximitas
Prima ē p̄ nature idēptitatē q̄ q̄libz sibi ipi
est idē· Vn̄ culpa tūc magis aggrauaē qn̄ ali=
quis seip̄m offendit· Vt·n·dic̄ Iero9· Extreme
demētie ē odire seip̄m· Et iō Ecc̄·xxij· Qui sibi
inuidet nihil ē illo nequi9· Et subdit cāz ibidē
di· Qui sibi nequā ē cui alij bonus erit·i·q̄ non ē
bon9 sibi·alijs nō erit bon9·vl sic· Qui sibi ne
quā ē·i·q̄ de suis bonis nō letaē·a q̄ legitime
suis bonis ñ vtiē sibi bona sua p̄ auaritiā sub=
trahendo q̄liē bon9 erit alijs sua bona coicādo
Vn̄ subdit Cui alij bon9 erit·quasi diceret nul
li de intētione·ꝫ p̄ter intentionē ē bonus mul
tis·s·illi q̄b9 remanēt diuitie·demoib9 q̄b9 im
molāt aias·vermib9 q̄ nutriētur carne· Vn̄ nō
q̄ gui9 peccat q̄ sibi naturalibus bonis no cu=
mentū ifert q̄ q̄ inferr nocumentū alteri eo q̄
talia nō subdunē oio volūtati nre· sic q̄ occidit
seip̄m q̄ qui occideret aliū· Econuerso minus
peccat qui occidit equū ꝓximū q̄ qui occideret
alienū eo q̄ res possesse subsunt dominio ꝓprie
volūtatis·tū etiā qz alios scādalizat mi fortē
velint vel ratū habeant· Secunda diūctio ē
p̄ carnalē originē q̄·s·filij9 ē diunctus suis pa/
rentib9 a quib9 traxit a hūit esse nutrimentuz
a disciplinā·vt patz p̄ phm·viij·ethicoꝝ· Vn̄
multū grauatur pcm̄ cū filij pentes a affines
offendūt· Hic ē q̄ scriptura sac̄ vitupat huius

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

modi ut patz Michee·vij·Filiꝰ ꝺtumeliā facit patri·filia ꝺsurgit aduersus mrez suā·De ista materia habes habūde i tractatu ꝺ honore parentū·Tercia ꝺiūctio ē p amicitie dilectionem qñ·s·ḋs multa ab alio suscepit bñficia Vñ multū aggūat pcm qñ ḋs offēdit amicū suū quez singularit teneē diligē a eispālit bñfacē·Hic ē q ait phs·ij·rethoricoꝝ·c·xiij·q illa culpa vel iniuria ē maior q est indignior vl irrōnabilior·i·quā fac ꝺtra eū a q̄ bona suscepit·Huius rō est·qz tal plura pcta fac et iniurias·a p̄cipue duo·Primo qz fac male·Secꝺo qz ñ fac bñ·teneē·n·bñfacere bñfactori suo·Vñ talis duplici pcto peccat·s·pcto trāsgressionis·a pcto ꝺmissionis·Hinc etiā ꝺz pū·iij·Ne molias amico tuo malū cū ille in te fiduciā habeat·In q̄ verbo fac duo·Primo phibet culpam di·Ne moliaris·i·ne machineris ꝺlos ꝺ ipm cogitāꝺo·vl nō machineris i corde tuo malum cōtra amicū tuū siue i rebꝰ siue i pſona siue in fama·vel dic amico·qz et si non licz alicui machinare malū ꝺtra inimicū·multo minꝰ ꝺtra amicū·Secꝺo ponit cāz·dicēs·Cū ille in te fiducia hēat·q̄ di·cum ille in te ꝺfidit nihil ꝺ eum machineris malū·Vñ Sen·ait·Nulluz hz maiꝰ malū occupatꝰ hō a homs suis obsessus q̄ q amicos·s·hēat q̄bꝰ ipe nō est·Tercio in pſona q̄ offendit debz attēdi dignitas vel auctoritas·Vñ pcm cōmissum i primū tāto ē grauiꝰ quanto ex eo offendunt plures·Nui g pſonaz in officio vel plātione aliq̄ cōstitutū offendit grauiꝰ peccat eo q multitudmē totam offendit·ppt qꝺ Act·xxiij·ꝺz·Principez ppli tui ne maledicas·Et in scriptura sac etiā vituperat spālit pcm qꝺ cōmittit ꝺtra pſonas in dignitate ꝺstitutas·vt patet Iob·xxxiij·Nui dic regi apostata·q̄ vocat duces ipios ꝛc Et similit iiuria q̄ fit alicui famose pſone·vidz esse grauior ex hꝰ q i scādalū a in turbationē plurium redundat·Et sic patz q ex ꝺditiōe pſone que offendit pctor a pcm aggrauat·hꝰ omia ꝟm Tho·vbi sup·Aduertendū etiam q pcm multū aggūat et displicet deo cū nocumentuz inferē viduis pupillꝰ orphanis et pauperibus Vñ Ecc·xxxv·Lacryme vidue ad maxillā descēdunt a a maxilla ascendūt vsq ad celuz·Et de orphanis spālit ꝺz in ps·Orphano cui·s·mortuus ē pr carnal tu eris adiutor a non oppressor·De pauperibꝰ etiā in ps·dicit·Tibi derelictus ē paup·s·ut sis pr nō hostis·sic Iob qui dicebat·xxix·c·Pr erā orphanoꝝ a pauperꝝ·s·fouēdo ptegēdo ac defendēdo·nō iniuriā inferēdo·vt sic grāz ꝺsequerē i pnti a glam in futuro in secula seculorum·Amen·

Feria q̄rta post terciā dñicam ꝺ aduētu de aggrauatione pcti ratione malitie lesionis illate et libidinis intense·

Sermo·xviij·

Nihil solliciti sitis·Ste ꝛez vbi sup·Nuauis fres karissimi multa in precedētibꝰ ꝟmombꝰ de pcti aggūatiōe in generali dicta sint·Attā vt meliꝰ hꝰ materia explicē nō solū ex ignorātia affectata a recidiuatione multiplicata offēdente pſona necnō a pſona offēsa peccatū aggūari cognoscit·q̄n etiā ex alijs dñis respectibꝰ vnuz pcm alio gūiꝰ apte eē manifestē· vtpote malitia libidie a nocumēto·ꝺ quibꝰ in pnti ꝛez tractare necessariū vidz·Nihil g solliciti sitis·ne·s·malitiose nimis necnon et libidinose cū alteriꝰ nocumēto pcm vrm aggūetis·In pnti igit ꝟmone peccatuz aggrauari tribꝰ alijs rationibꝰ ostendemus

Primo·s·ratione magne malitie·
Secundo ratione libidinis intense·
Tercio ratione lesionis illate·

Pars pma hꝰ ꝟmōis·i q̄ pbat q vnum pctz alto aggūat rōne mage malitie·

Primo igit i isto ꝟmōe ondit pcm aggūari rōne malitie·Ad cuiꝰ noticiaz tria de malitia ꝺsiderāda sūt·s·titulꝰ notificās·modꝰ variās·excessꝰ aggūās·Primo cōsiderādꝰ titulꝰ notificās·s·q̄d sit peccare ex certa malitia·Vbi notanꝺ q tribꝰ modis peccat·vt hr ꝟm Tho·pma secūde·q·lxxviij·ar·j·in corpe·q·j·ex defectu rōis cū q̄s ignorat ea q̄ sūt necessaria ad salutē·vt dictū ē·sup·Secūdo peccat ex impetu passionis seu tēptatiōis·Tercio peccatur ex affectu electiōis·s·qn hō deliberās pcto adheret·nō q̄i aliq̄ tēptatione vl ignorātia vict·hꝰ qz appetitū hz corruptū illud pcm ꝟm se sibi placz·Et iō sic illa volūtas ē ordīata q̄ scienē eligit pati detrimentū in bono minori quod minꝰ amat vt fruat bono maiori qꝺ plꝰ amat·Vbi gra·cū q̄s abscisionem mēbri vult pati vt ꝺseruet vitā quā magis amat sic illa volūtas iordinata ꝺz a puersa q̄ scienē vult aliqꝺ apparēs bonū ppt qꝺ puat aliq̄ maiori bono·sic ille q̄ vult frui delectatiōe corpali ꝺtra ordinē rōis vel dine legis·qz ꝺ caritatem dei vel aliq̄d huiusmōi p qꝺ puat eē no bono·s·visiōe dina·et tal q̄ sic hz voluntatē inordinatā ex malitia peccat·Nꝺ si dicat·Ois malus ignās ē vt dictū ē sup·ꝟm phm·iij·et hic orum·a pū·xiij·ꝺz·Errāt q̄ malū opant·g nō peccāt ex certa malitia·Ad hꝰ rndet ꝟm Tho·q q̄nq̄z ignātia excludit sciaz q̄ aliq̄s simplicit scit hꝰ eē malū qꝺ agit·a tūc ꝺz ex ignātia peccare·Nnq̄z excludit sciaz q̄ hꝰ scit nūc esse malū sic cū ex passiōe peccat·Nnqz excludit sciaz q̄ aliq̄s scit hꝰ malū ñ esse fugiendꝰ ppt ꝺsecutōez illiꝰ bōi·scit tñ simplicit hꝰ eē maluz·a sic ꝺz ec ignare q̄ ex cēta malitia peccat·De ista ait Augu·i li·l·omel·omel·xx·Malitia ē nocēdi amor a ibiꝺ ait Malitia malo ꝺlectat aliēo g ꝛc

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Secundo circa pcēm malitie ꝺſiderandꝰ ē modus variās. Nā duobꝰ modis ex certa malitia ꝟ q̃s peccare. Vnomō ex finali ipnia. Cū em̄ quis de pcto cōmisso nō penitet ſz ī ipo moriē tal' ꝟ peccare ex certa malitia. tñ final' ipnia pōt esse circūſtātia vel ꝺditio generalis circa ꝺia genera peccatorꝫ. iō rē. Secꝺo mō peccare ex certa malitia ē peccare ex certa ꝺuſtria vel scia ꝟm Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. xnij. arti. j. Peccatur aūt ex certa malitia vel ꝺuſtria ſcꝺz eūdem. p̄ma ſcꝺe. q. lxxviij. arti. iij. ⁊ vbi ſup̄ triplicit. Primo mō peccat̄ ex malitia ꝓpt̄ inclinationem mētis ex aſſuefactione opis ꝓpter quā inclinat̄ ad malū ex habitu vitioſo. Secundo mō peccat̄ ex malitia ex corruptione vel egrotatione corpis ꝟm quā aliq̄ inclinanē facilit̄ ad peccata aliq̄ ꝓpt̄ corruptionē naturenā habenti appetitū corruptū vt tūc q̃ꝺ est malum placz. Tercio mō ex certa malitia peccatur ex abiectione muneris. Nā aliq̄s retrahit̄ a peccato ꝓpt̄ ſpem vite eterne. vel ꝓpt̄ timorem gehēne. ⁊ iō remota ſpe p desperationem vel remoto timore p p̄ſumptionē ſequit̄ q̃ ex certa malitia q̃i abſq̄z freno q̃s peccet. g̃ patz rē. Tercio circa pcēz malitie ꝺſiderandꝰ est excessus aggrauās. Peccatū. n. q̃ꝺ ex certa malitia cōmittit̄ grauiꝰ ē pcto q̃ꝺ cōmittit̄ ex ignorātia. q̃ꝺ ꝓbat̄ tribꝰ rōmbꝰ. Primo rōne volūtatis sic. Pcēm q̃to magis est voluntariū tāto ē grauius ſz pcēm q̃ꝺ ex certa malitia cōmittit̄ ē magis voluntarium alijs. g̃ rē. Nꝺ aūt peccatū ex certa malitia fit magis volūtarium. ꝓbo sic. Ignorātia ⁊ infirmitas aliqualiter causant inuoluntariū. malitia autē eo q̃ ē ex mali electione nō causat inuolūtarium. g̃ rē. Secꝺo. Quāto. n. aliq̄ꝺ magis ē ꝺiunctū vel ꝓpinquū volūtati magis ē voluntariū. ſz q̃n q̃s peccat ex ignorātia vel passione tūc ex quodā extrinseco peccat. cū vero q̃s ex malitia peccat nō ex alio ſz ex ſe ipa volūtas eiꝰ inclinat̄ ī peccatum. g̃ rē. Cōfirmat̄ p̄ncipal' rō sic. Magis peccat q̃ ex ſeipo peccat q̃ qui peccat ex alio. vt pz de peccato angeli ⁊ hoīs. ſz qui ex certa malitia peccat ex ſeipo peccat. q̃ vero ex ignorantia vel passione tūc ex alio q̃i ex quodam extrinseco peccat. g̃ rē. Secundo peccatum ex certa malitia ē grauiꝰ rōne diuturnitatis. Sicut. n. malū ꝺtinuū peiꝰ ē non ꝺtinuo. sic ⁊ peccatū q̃ꝺ ex malitia perpetrat̄ est grauiꝰ alijs. q̃ꝺ pz. qr passio q̃ ad peccatū inclinat cito trā fit. sed malitia ē q̃ꝺaz habitꝰ pseuerās. Vnde qr malitia adhæret alicui ex ſe tanq̃ finī non remouet̄ ab eo. ꝓpt̄ q̃ꝺ dicit̄ Ecclastes. vij. Impius multo viuit tpe in malitia ſua. ⁊ dic̄ multo tpe. i. a iuuētute vſqz ad ſenectutē. Tercio pcēm ex certa malitia grauiꝰ ē rōne insanabilitatis sic. Sic morbꝰ incurabil' est deterior morbo curabili sic pcēm quod est ex certa malitia ē deteriꝰ. eo q̃ ē irremediabile tripliciter. Primo qr tale pcēm nullaz cām remissionis hz sicut pcēm quod fit ex ignorātia vel passione q̃ aliqualit̄ causant inuoluntarium. Secundo qr peccans ex malitia repellit ea ex quibus causat̄ remissio pcōrꝫ. Vñ fit̄ illa infirmitas dicit̄ incurabil' q̃ faceret fastidiū medicine. ita dicit̄ pcēm incurabile p cuius actū ſpualis repellit̄ medicina. ſz ꝟm Tho. p̄ma ſecūde. q. lxxviij. arti. iij. Et iō grauiꝰ puniēnt̄ q̃ peccāt ex malitia. Vñ Job. xxxiij. dicit̄ Quasi impios pcussit eos ī loco videntiū. qui q̃i de ꝺuſtria recesserūt a deo. Et in p̄s. dicit̄. Iniquitatem meditatꝰ ē in cubili ſuo. astitit omni vie nō bōe malitiā aut nō odiuit. In q̃ tāgit defectibilitatem cogitatu. ibi. Iniquitatē meditatꝰ ē ī cubili ſuo. i. in corde ſuo q̃i ꝺi. iniquitas ita frequenter ſibi venit ad cor vt ſp inueniat nouos modos perpetrāꝺi pcta. Deinde tāgit defectū generalē ī actu virtuoſo. ibi. astitit omni vie nō bone pū. ij. Reliquit iter rectū et ambulant p vias tenebroſas. Tandē tangit malitiaz in affectu. ibi malitiā aūt non odiuit. i. dilexit. qr placuit ſibi malum. ⁊ ſz ē ꝺtra naturā. qr naturale ē bonū diligē ⁊ malū odio habere. Vñ malum diligē et bonū odio habere ē ſignū magne puerilitatis. Cōtra quē dicit̄ in p̄s. Quid gloriaris ī malitia qui potēs es ī iniq̃tate. q̃ꝺ ꝺi. Hec ē magna demētia ⁊ puerilitas. ſicut ſi auis gloriaret̄ ī laqueo ⁊ piſcis ī hamo. Ecclastes. ix. Sic piſces capiunt̄ hamo ⁊ ſic aues cōprehendunt̄ laqueo. ſic capiuntur boīes ī tpe malo. Vnde Aug. in libro de agone xpiano ait. Gaudet piſcis q̃n hamū nō videt ⁊ eſcā deuorat. ſed cū piſcator eum adducē cepit, viſcera eiꝰ torquentur. ſz ille. Et ſic patz q̃ grauatur ratione malitie.

Pars ſecunda huius ꝟmonis. in qua probatur q̃ peccatum aggrauat̄ ratione libidinis intense.

Secūꝺo ī iſto ꝟmone declarandū est qualiter pcēm aggrauatur rōne libidinis intense. Nā quanto volūtas ut elicitur ex dictis ꝺc. Bona. Ricar. ⁊ beati Tho. in. iij. ſnia. ꝺiſ. xl. ⁊ p̄ma ſecūde. q. xx. arti. iij. ⁊ in questionib̄ ꝺiſputatis de malo. ardentiꝰ vel libidinoſiꝰ vel delectabiliꝰ tēdit in bonuz vel malū. tāto melior ē vel peior. Sꝺbi nō q̃ quidā actꝰ fūt delectabiles i q̃bus voluntas non pōt esse ita intēſa aī actum ſicut ī actu. vt pz ī actu fornicationis. Vñ non equalit̄ demeretur qui vult fornicari. ⁊ qui actu fornicatur. qr voluntas adeo nō pōt esse pfecta aī fornicationem ſic est ī actu. Quidaz vero actus fūt difficiles ⁊ penoſi in quibꝰ volūtas remittitur. et in iſtis volūtas pōt esse magis pfecta ante actuz q̃ in actu. Vñ quāto volūtas intendit̄ vel remittitur reſpectu bonī vl' mali. tanto magis meretur vel demeretur. Rō aūt horꝫ ē. qr deꝰ reſpicit

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ad corda ⁊ non ad actꝰ. ⁊ iō magis peccat qui volūtarie et libere q̃ q̃ qui coactꝰ vel p̃cibꝰ et ĩportunitate peccat. Vñ Crisoꝰ sup Mat. ait Volūtas ē q̃ aut remunerat̃ p bono aut punitur p malo. opa. n. fūt testimonia volūtatis ille. Aggrauat̃. n. pcēm ex volūtatis intensione. aggrauat̃ insup ex libidine siue passione. Quāto. n. maior ē vehemētia in peccādo tanto maius ē. Vñ nō ꝟm. Tho. i p̃ma sede. q. lxxvij. arti. vj. q̃ passio pōt esse bona ⁊ mala. Si ē passio bona. tūc aut sequit̃ iudiciuz rōnis aut p̃cedit. si vero sequit̃ iudiciū rationis augmentat meritū. grā exempli. Aliq̃s tanto magis videt̃ mereri quāto ex maiori misericordia paupi subuenit si aūt passio p̃cedat iudiciū rōnis. vt. s. hō magis ex passione q̃ ex rationis iudicio moueat̃ ad bñ agendū. tūc talis passio diminuit bonitatez et laudē ⁊ meritū actꝰ. Si ē passio mala. se habet respectu pcti dupliciter. aut ãcedent̃ aut cōsequēter. Si vero ē passio p̃cedēs actū pcti diminuit pcēm. qꝰ patz. qr passio ocupie vocat̃ tēptatio. sz quāto aliq̃s moueē maiori temptatione tāto minꝰ peccat. g̃ rē. ꝟm Aug. Si vero passio sit sequēs actum peccati auget peccatum. Vñ quāto aliq̃s maiori libidīe vel ocupiscētia peccat tāto magis peccat. passio. n. impellit volūtatē. ⁊ quāto aliq̃s maiori intēsione voluntatis peccat tanto magis peccat rē. Vbi notandꝰ ꝟm Tho. vbi sup. arti. vij. q̃ q̃nq̃z passio ē tāta q̃ totaliter aufert vsuz rōnis. sic pz in his q̃ ꝓpter amorē vel irā insanūt. et tūc si talis passio a p̃ncipio fuit volūtaria imputatur actꝰ ad voluntatē ⁊ ad pcēm. qr ē volūtariꝰ in sua cā. vt patz de eo q̃ voluntarie inebriat̃. ex ꝟ em imputat̃ voluntariū qꝰ per ebrietatē cōmittit. Si vero cā nō fuit volūtaria sed naturalis. puta cū aliq̃s ex egritudine vel alia huiusmodi cā incidit i talē passionē q̃ totaliter aufert vsū rōnis actꝰ oio reddit̃ inuolūtariꝰ. ⁊ p oñs totaliter a peccato excusat̃. Nūq̃z vero passio ñ ē tāta q̃ totaliter ĩcipiat vsū rōnis. ⁊ tūc ratio pōt passionē excludē diuertēdo ad alias cogitationes. vel impedire ne suū osequat̃ effectū qr mēbra nō applicant̃ opi nisi de osensu mentis. Vñ talis passio nō totaliter excusat a peccato g̃ patz q̃ pcēm aggrauatur ratione intense libidinis et passionis.

Pars tercia huiꝰ sermonis. in qua declaratur q̃ peccatum aggrauatur ratione lesionis illate

Tercio i isto sermone declarandū ē qualiter peccatuz aggrauat̃ rōne lesionis illate siue nocumēti facti ex peccato. Et formo hic rationē ꝟm Tho. ij. scripto. dis. xlij. pte secda. arti. v. ⁊ p̃ma sede. q. lxxiij. arti. viij. Peccatū tāto ē grauiꝰ quāto aliq̃s facit aliq̃d aio plus nocēdi alteri. Cuiꝰ rō est. qr tale nocumentū p se ē obiectū peccati inquantum fac actū magis esse inordinatū. sed nō in quolibet peccato ē equale damnū vt nocumentū immo plus ⁊ minꝰ vt patz in multis. sicut homicida plus nocz q̃ fur. ⁊ sic de alijs. ⁊ sic ratione maioris nocumēti vnū ē grauiꝰ altero. Vnde nō q̃ nocumētuz aliq̃ē est ꝓuisū ⁊ intentū. et tūc quātitas nocumēti auget quātitatē peccati. sicut cū aliquis opat̃ aio nocēdi alteri vt homicida. Aliq̃ē nocumentū est ꝓuisū ⁊ non intentum. sic cū aliquis trāsiens p agruz alicuiꝰ vt cōpendio siꝰ vadat ad formicandū. nocumētū infert his q̃ sūt seminata i agro. ⁊ tūc directe non auget sed indirecte inquātuz ex volūtate multum inclinata ad malum alteri opat̃ qꝰ simplicit̃ nollet. Aliq̃ē nocumentū nō ē ꝓuisū nec intentū. et si p accidēs se habeat ad peccatū nō aggrauat nisi ꝓpt̃ negligentiā. et quantuz nocumēta p̃nt sequi non ꝟsiderat. ⁊ tñ p se sequitur ex actu peccati. sic cū aliquis publice formicatur sequitur scandalū plurimoꝝ. ⁊ ꝟ nocumentum lz peccās nō intēdit aggrauat tñ peccatū. Vñ insup nō ꝟm Tho. secunda secunde. q. q̃ cū sit triplex bonū hois. s. bonum mētis bonum corpis ⁊ bonū sūb e tpalis. quāto magis bonū remoueē tāto magis malum inferē. ⁊ p osequēs peccatum graui ꝰ iudicat̃. Insup advertendū ē q̃ quāuis nocumentum aggrauet pcēm non tñ ex solo nocumēto pcēm aggrauatur quinimo peccatum p se ē grauiꝰ ꝓpt̃ mordinationē. Vñ nō sequitur q̃ si nocumētuz maxime habeat locū in peccatis q̃ sūt otra ꝓximū q̃ illa peccata sūt grauissima. qr multo maior mordinatio inuenit̃ i his q̃ sūt otra deuz. quāuis possit dici q̃ etiā deo pōt aliq̃s p peccatuz nocere nō quidē quantū ad sūbam sed in his q̃ dei sūt. sic extirpādo fidē. violādo sacra. q̃ sunt peccata grauissima. Inuenit̃ etiā maior inordinatio in peccatis quibusdā q̃ sūt otra seipm. sicut patz i his q̃ se interimūt. lz finaliter ꝟ referant ad aliquod bonum apparēs. puta ad ꝟ q̃ liberantur ab aliq̃ angustia. Ex his apparet q̃ magis ⁊ grauius peccat homicida q̃ formicator. qr homicida intendit directe nocumentuz ꝓximi. formicator autem q̃ ꝓuocat mulierem nō intendit alteriꝰ nocumentum sed delectatōnem. Itē homicida est p se ⁊ directe cā corpalis mortis. spiritualis autem mortis nullꝰ pōt p se esse cā sufficiēs. qr nullꝰ moritur spiritualit̃ nisi ꝓpria voluntate peccādi. Vbi notāda sunt q̃tuor secundum phm. ij. rethoricoꝝ. c. xxxij. ꝓmo qr illud nocumentum est maius et p oñs culpa grauior vel maior cuiꝰ nō est recōpensatio ut qr difficile vel etiā impossibile est fieri recōpensationez. puta si q̃s occiderit filiū alteriꝰ vel destrueret sibi rem aliquā quā difficile ⁊ impossibile esset reinuenire. Secundo notandum q̃ illud nocumentum est grauiꝰ ⁊ per oñs culpa vel iniuria grauior cuiꝰ nō est equa punitio sed oio minor. puta si q̃s offenderet vt

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

occideret regē vel pſonā publicā cui⁹ offenſā
nō poſſet recōpenſari qualitercūq; punireturo
ffendēs. Tercio notandū q illud nocumē
tum ē maius et p oīs culpa grauior. cui⁹ non
cōtingit eū qui paſſus ē ſatiſfactionez recipe
vtputa qr mortu⁹ ē. Rō hui⁹ grauitatis ē. qr
eſt q̄d incurabile q̄d iſanabile. Quarto no
tandū q illud nocumentū vel damnū ē mai⁹ q
p oīs culpa grauior ſi ille q̄ ē paſſus eā iiuria
tus fuit. Ipe ſe a ſeipo et ſeipm torſit q affli
xit plurimū ꝗm qd̄ ꝗtingit pluries q homines
paſſi iniuriā ſeipſos cruciāt. imo aliqn̄ nōn de
ſiderātes vlteri⁹ viuere ſeipos interimūt ꝓt
qd̄ apparet. culpā ſiue iniuriā fuiſſe magnā ex
eo q q̄ eā fecit ē dign⁹ torqueri magna q dig
nus eſſz maiori ſi id feciſſz ſine cā. Ad ꝗ fac qd̄
ait Greg⁹ in libro moral. Scim⁹ enim. qr ad
maiorē dolorē cōmouēt damna maiora q idco
Potom mortuū filiū lugēti nō eſſe flendū ait q̄
dā eo q flē nihil ꝓdeſſz. cui ille. Ego magis
ploro q̄ damnū meuz irremediabile video. Et
iō nolite peccatores inferre damnum ꝓximo.
qr tandē maius damnū erit vrm. Vñ Aug⁹ in
ſermone p̄mo de innocētib⁹ ait. Si diligenter
cōſideram⁹ inueniemus illos maiora ſupplicia
ſuſtinere q̄ faciunt q̄ qui ſuſtinere videntur. Ois
enim hō q̄ aliū in corpe pſequitur prius ipſe in
corde pſecutionē ſuſtinere cogitur. Nā ſi etiā ille
q̄ perſequitur aliq̄d de ſuba ſua tulerit magis
ipe ſibi diſpendiū facit. qr nemo hz iniuſtū lu
crum ſine iuſto damno. vbi lucz ibi damnū. lu
crum in archa damnū in oſcia. tulit veſtē q p/
dit fidē. acquirit pecuniā et pdit iuſticiā. ꝗ ille
Et ſic patz pcm aggrauari rōne leſionis il/
late. Rogem⁹ g̃ omnipotentē deū vt det eui
tare nob peccata maxime grauia vt ſic habea/
mus gr̃az in p̄ſnti q gloriam in futuro in ſecula
ſeculorum Amen.

Feria quinta poſt terciā dn̄icā de adu/ uētu. de aggrauatione peccati in particulari Sermo. xix.

Nihil ſolliciti ſitis Ieruz vbi
ſupra. Determinata frres cariſſimi
aggrauatione pcti in generali. pro
cedendū ē ad oſideratione aggrauationis pec
cati in pticulari. Non. n. ſufficit tractare de re
bus generalit. ſi etiā de eisdē nō diſſeram⁹ pti
cularit. Et ſi dicat. l. ſp. ff. de re iudi. ſp genera
libus pticularia inſunt. qr ꝗm Aug. ſermones
in cōi mim⁹ q̄ vtiles fūt. Idcirco vltra p̄dicta
de aggrauatione pcti in generali. ad maiorem
eoz euidentiā ē notandum pticularit q vnum
pcm ē mai⁹ vel grauiꝰ alio ſeptē alijs modis
. ſ. cauſalitate. generalitate. remiſſionis difficu
ltate periculoſitate. ablatione. inſepabilita
te. pnitate q vilitate. Sunt q alij modi q̄ plu
rimi. ſz qr tractando de vitijs ſigillatim i magna
pte patebunt. Idcirco cā breuitatis in iſto
ſermone de iſtis tm̄ diſſeram⁹. de quib⁹ qr di
cunt verba ꝓpoſita Nihil ſolliciti ſitis. ꝗ ordi/
ne tractabimus quia.

Primo de vna tantum.
Secundo de tribus ſimul.
Tercio vero ꝗ trib⁹ alijs ordiate p̄dicabimus

Pars prima hui⁹ ſermonis. q peccatū aggrauatur cauſalitate

Primo igitur in iſto ſermone declarandu
ē q vnū peccatū ꝗ grauiꝰ altero cau/
ſalitate. vt pcm luciferi fuit grauius.
quia p̄m⁹ peccauit a ſe et alios ad peccandū in
duxit. Moueē dubiū inter doc. vtz pcm luci
feri fuit cā ruine alioruz angelorz. Ad hoc ꝗm
Bona. nr̄m m ſcdo rn̄deē. diſ. v. arti. ij. q. ij. et
Ricar. eadē diſ. arti. j. q. iij. q circa ꝗ eſt multi
plex opinio. q̄uis Ricar. paucis ſe expediens
dicat q pcz luciferi non fuit ꝓprie loquendo
cā peccati alioz. qr pcm eorz a ꝓpria volun
tate ortū eſt ſz fuit occaſio in ꝗ q̄ oceptū ſuuz
eis aperuit q maluz exēplū eis dedit. ꝗ Ricar.
Bona. vero recitat tres poſitiones. q̄z Pri/
ma ē quorūdaz q̄ voluerūt dicere q nō fuit ibi
ordo niſi ꝗm gradū. qr mai⁹ q excellenti⁹ fuit
peccatū luciferi eo q magis ſūpbiuit nec tamē
prius pcto alioz tpe nec origine ſz ſtatim i eo
dem pūcto quilibet ꝓpria voluntate depraua
tus ſine exemplo peccauit. q qr aſpectū habue
runt ad illud. iō o filij mō q eodem genere pec
cauerūt. Secda fuit poſitio alioz q nō tm̄
fuit ordo exceſſ⁹ imo cauſalitas. vt cauſalitas
large dicat. nō tm̄ ad cām nature ſz etiā ad oc
caſionē. nō tm̄ ad perpetrationē ſz etiā ad ſug
geſtionē. nō tm̄ ordo tpis Et ꝗ voluerūt dare
ſic intelligere q i lucifero ſimul fuit tpe appe
tit⁹ q ei⁹ expreſſio. q in angelis ſimul pceptio
et appetit⁹. et ita ſimul tpe peccauerūt. tn̄ pcm
luciferi p̄buit alijs viā ſiue exemplū. q ponunt
ſic. Sicut ſi oculꝰ reſpiceret directe i orientez
exiſtēs in occidente. fieret corruſcatio ſimul et
appareret i oculo. a minori volunt ꝗ poſſe eſſe
in angelo. Tercia poſitio ē alioz dicentium
q fuit ibi ordo quantū ad gradū. q quantum
ad occaſionē. et quantū ad durationem. Quan
tum ad g̃duz qr illud luciferi fuit mai⁹. q̄tum
ad occaſionez qr alijs p̄buit exemplū. q̄tuz ad
durationem. qr ſic in lucifero neceſſe fuit tem
pus aī eſſe q̄ peccare. qr non potuit eodez in/
ſtāti hr̄e cognitionem q̄ p̄exigit ad pcm cū de
ordinata affectione. ſic i minoribꝰ angel dicunt
fuiſſe in peccādo cū peccauerint aſpiciendo qd̄
angel⁹ volebat. et exinde aſpiciendo cōmoduz
ſuū. et ꝗ poſitio vr̄ intelligibilior. et ideo tenē
da eſt. Et ido Apoc. xij. ꝗ q̄ Draco cauda ſua
trahebat terciā ptem ſtellarz celi et miſit eas

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

in terrā. Sz per draconez intelligit lucifer. p stellas qs trahebat alij angeli q̃ ceciderī. et p tractū suggestio. g̃ rē. Hic ē q̃ in illo ca. hī q̃ qñ archangelꝰ Michael vidit q̃d lucifer sug/gerebat non osensit et alios ad non osentienꝭ animauit. ⁊ eos q̃ consenserāt de celo expulit. ꝓpter qꝰ dicit. Factū est plīuz magnū in celo. Michael ⁊ angeli eius pliabāt cum dracone ⁊ pieꝰ est ille draco serpēs antiquus q̃ vocat diabolꝰ et sathanas ⁊ pieꝰ est in terram et oēs angeli eius missi fūt cum eo. Vñ mgr in. ij. dis. vj. ait. Tāte supbie extitit. merito de celo. i. de empyreo in q̃ cū alijs fuerat deiectus ē in istū caliginosū aerē cū omnibus sue prauitatis cōsortibꝰ. Sā vt Johes ait in Apoc. Dracoꝭ celo cadēs traxit terciā ptez stellarū. qz lucifer ille alijs maior nō solū cecidit sz cum eo alij multi q̃ ⁊ in malitia osenserī eosq̃ cadentes huiꝰ caliginosi aeris habitaculum excepit. hec ille.

Ms si cōtra predicta dicat sic. Damas. libro ij. c. nij. loquēs de casu diaboli. s. luciferi dic q̃ simul cū eo euulsa ē et secuta eū ⁊ ocidit multitudo infinita eorū q̃ sub ipo erant ordinati angelorū. sed cā vel occasio pcedit effectū. g̃ casus luciferi non fuit nec cā nec occasio aliorum Ad hī ait Ricar. q̃ cā non semp pcedit effectuz tpe. sed qñq̃ pcedit natura nō duratione. Potest tñ dici q̃ pdicta auctoritas intelligat. qz simul de celo empyreo corrueri. et tñ forte nō simul peccauerī. sed pctm luciferi modica duratione pcessit aliorū pctm. Conclude g̃ q̃ peccatū luciferi fuit maximū qz cā aliorū. Ex q̃ cōclusione hī ꝓpositū q̃ vnū peccatū tāto ē grauius alio quāto maiorē occasionē p stat peccādi alijs. Hic aduertāt leones. meretrices. mulieres vane q̃ graue sit pctm suū. qz tot fūt cā ruine. tantarū aiarū occasio damnationis qz q̃ causā damni dat damnū dedisse vī. de iniurijs ⁊ dā. da. c. si culpa. O facies depicte. O i collo nudate. O meretrices pparate ad capiendum aias. xps sanguinē sparsit vt aias redimeret. vos faciē apitis. colla denudatis. capillos depingitis vt aiaz vraz cū alijs multis in eternū pdatis. Ecc. ix. Noli circumspicē in vicis ciuitatis ne oberraueris in plateis illiꝰ. Auerte faciem tuā a muliere cōpta. ⁊ ne circūspicias speciem alienā. Propt speciē mulieris multi perierunt. hī ibi. Attēdite mulieres vane. Attēdite arma diaboli. Attēdite porta inferni. Attēdite aiarū laqueī. Attēdite filie iniqtatis. Attēdite occisores tantarū aiarū Attēdite cōfusio mūdi. Attēdite venenū seruorū dei. Attendite corruptrices bonarū mentium. qz sic lucifer occasio fuit ruine angelorū. ita estis eiꝰ instrumēta ad ruinā animarū. Sā Ieroꝰ ait in epistola ad Oceanū. Janua diaboli. via iniqtatis. scorpionū pcussus. nociuūq̃ genꝰ femina. Sā Jacobꝰ. nī in vulgari nos alloquī di. Oz ñ vi pensate femine col vro portamēto. Muāte aie in questo mūdo mādati al pdimento. Cō el sol desiderio senza altro tocamento. Pur ch̃ fiate in talēto ale aie macellate. Oz non vi pēsate femine come grāde pda tollite. A ihesū xpo tolce fire date grande ferita. Serue del diauolo solicite seruite. hī ille. Aduertāt insup omnes qui alios ad peccādū sollicitāt. vt fūt lenones vetule antique adolescētulas ad peccandū hortantes. sodomite adolescētulos corrumpētes. lusores et files. qz similes fūt lucifero. Et sic pz primꝰ modꝰ q̃ vnum peccatum est grauiꝰ altero. s. ⁊ au salitate.

Pars secda huiꝰ sermonis. inqua pbat q̃ pctm aggrauatur generalitate. remissionis difficultate. ⁊ piculositate.

Secundo in isto sermone pbat peccatū aggrauari tribꝰ alijs modis in pticulari. Primo dico q̃ vnū peccatū ē grauius alio generalitate. vt pctm Ade q̃ corrupit totā naturā humanā. qꝰ pbat Alex. i tercia pte. q. j. tribꝰ medijs. Primo sic. Anselmus libro. j. cur deꝰ hō ait. Nequaq̃ existimabitis cōuenire deo ut creaturam quā fecit iustaz ad beatitudinē sine pcto miserā esse cogat. sz hominē mori miserū est. si g̃ deꝰ exigit mortē ab hoīe sub statu sub q̃ nunc ē post peccatū pmorum parentū. g̃ ē sub culpa. ergo humana natura tota lapsa ē a pmo statu sub q̃ odita fuit. et hī per culpā pmorū parentū. Secdo sic. Nihil ordinatū ad beatitudinez vm q̃ huiusmodi est ordinatū ad miseriā. qz nihil ordinatum ad alterū opositorū vm q̃ huiusmōi est ordiatuz ad reliquū. sed cōis ē opinio etiam phorū q̃ natura hūana in statu sub q̃ fuit odita erat ordinata ad beatitudinē. in pñti autē statu ordiata ē ad miseriā. sic patet. q̃a ad penalitatem et mortē. et non nisi p culpā. cum dicat pū. xmi. Miseros ppłos fac peccatū. g̃ sub q̃ mō est nō fuit odita. g̃ lapsa ē a statu pme oditionis. et hoc fuit pctm pmorū parentū. ergo rē. Tercio sic. Nihil detestabile vel pudendum vm rōnē pōt poni i opibꝰ oditionis diuine. qz omnia fac creator ordinando ad se. sed in nobꝭ passiones sunt carnales et multa alia detestabilia sedz rōnez. ergo talia nō fuerī odita i humana natura. relinquit ergo q̃ ē lapsa per peccatū pmorū parentū. ergo rē. Fuit ergo peccatum primorū parētū maximū generalitate corruptionis totiꝰ generis hūani. qz per vniꝰ pctm mors introiuit i orbem terrarū. Ro. v. hic ait Augꝰ de eiꝰ peccato in vmone de Adam. Diabolus psuasit vt noceret. Eua osensit vt periret. Diabolꝰ vt mulierē astutia sua falleret circūuenit. Mulier incauta serpentū virꝰ accepit Diabolꝰ quod p se non potuit p mulierē effecit. Adā vero p vxorē inuenit interitū. s. sui ⁊ aliorum. quā a deo accepat in auxiliuz. Prochdolor. pspera in otrariū cedūt. vtilia perniciem

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

opanē. Deinde Adaz plus ꝑ meſtieis q̃ inimici iaculis ledítur. Accedit. n. ſubtilis ſerpēs vt falleret. pl9 ꝓprio q̃ hoſtili enſe perimit. pl9 mulieris q̃ extero gladio vulneraē. ꝗ ille. Ex his ꝛcludit q̃ peccatū tanto ē grauiꝰ quāto generaliꝰ maius bonū corrūpit et plus. Hinc aduertant illi q̃ peccando trahūt poſt ſe vnaz ciuitatē. vnā patriā. vt dñi temporales. vt mulieres nouas inuentiones faciētes. Has omēs alie vt pecudes ſequūtur. et iſti ſūt ꝓprie membra diabolī. Sic. n. legit̄ de diabolo. Iob. xxj. et etiā dictū eſt ſup̄. q̃ poſt ſe trahit omnez hominē. et añ ſe innumerabiles. ſic eſt de mēbris eiꝰ q̃ ſunt peccatores qui añ q̃ poſt alios ſibi ſimiles efficere conant̄ in nephandis operibꝰ. ante ſe trahūt q̃ eis volūtarie adhærēt. q̃ poſt ſe trahunt q̃ timore vel terrore vel violentia illos imitantur. Lucifer cauda ſua traxit terciaz ptez ſtellaz vt dictū eſt. et iō peccatuz ſuū nō ſolū cauſalitate ſed generalitate etiam ſaltem multoz maximū fuit. Et ſic malꝰ homo oēs interficere curat. Vnꝰ malꝰ Cayn omnes malos facere ꝓcurat. Nā vt ait Joſephus ſcdo libro antiq̃tatuz. auaritia ſolū vacabat. Vnus ſepe malꝰ peccare facit populū iuſtū. ꝗ fecit Jeroboam. patz. iij. Reg. xiij. ca. Vnꝰ prauꝰ totā ciuitatē corrumpit. qd exemplo ꝓbatur. Vapor ficcus totā terrā corrumpit ſiue concutit. humidꝰ aerem tegit et caliginoſū facit. Frigidus ſegetē deſtruit. Calidꝰ aerē diuidit. ſic q̃ peccator aliqū totū vnū populū ad malū duc̄. Et iō ait apl̄us. i. Cor. v. Nolo vos ſocios fieri dæmonioz. Et ſic patz p̄mꝰ modꝰ q̃ cognoſcitur vnū pcm̄ grauiꝰ altero. ſcdo dico q̃ vnuz peccatū ē grauiꝰ alio remiſſionis difficultate. Et ſic dr peccatū in ſpm̄ ſanctū grauiſſimum. quia Math. xij. dr. Qui peccat in ſpm̄ ſanctum nō remittet̄ ei neq̃ in ꝗ ſeculo nec in futuro. i. difficilit̄. qz vm Bona. q̃ Ricar. in. ij. diſ. xliij. peccatū in ſpm̄ ſcm̄ dicit̄ irremiſſibile in hac vita. i. difficile ad remittendum. qz quodlibet peccatū qd non ē in ſpm̄ ſcm̄ hz annexā etiam contrariā diſpoſitionē q̃ eſt pnia. ſz pcm̄ i ſpiritū ſcm̄ hz annexā ipniam vt pz intuenti. Hinc mouet̄ vnuz dubium. vt ꝓ pcm̄ in ſpm̄ ſcm̄ fit alijs g̃uiſſimū. Ad ꝗ rndet̄ breuit̄ vm Ricar. q̃ Bona. in. ij. diſ. xliij. arti. ij. q. i. q̃ peccatū in ſpm̄ ſcm̄ eſt grauiꝰ ceteris. qd ꝓbat̄ triplicit̄er. Primo qz p illud pcm̄ peccās magis aūtit̄ a deo. qz pncipiū eiꝰ non ē ignorātia nec infirmitas ſz malitia et induſtria. q̃ iō grauiꝰ vt dictū ē ſup̄. Nā Gregꝰ. xxv. libro moral. ait. Multo grauiꝰ peccat̄ ſtudio q̃ infirmitate vel ignorātia. Et rō eſt qz hz plus de rōne voluntarij. Scdo qz oppoſitū effectꝰ huiuſmodi pcti ē appropriatū ſpūi ſcō directe q̃ ſpecialit̄ inclimādo retrahēs a electiuo amore cuiuſcūqz peccati. qd non ſic pōt dici de bono imediate oppoſito intemperantie vel iniuſticie. et ſic de alijs peccatis q̃ nō ſunt pcta i ſpm̄ ſcm̄. Quāto aūt aliqd ſpecialiꝰ et vniuerſaliꝰ retrahit ab electiuo amore cuiuſcūqz peccati tāto peccatū ei oppoſitū eſt grauiꝰ rōne grauis pcti. Tercio qz p illud peccatuz grauiori mō auertitur a deo peccās q̃ per aliud genꝰ peccati. quia per illud peccatū pctor directe q̃ p ſe auertit̄ ab aliq̃ effectu ſpāli ſpūs ſancti. qz ſic volūtas ſpecialit̄ auertit̄ q̃ p ſe ad illud in q̃ tendit eiꝰ affectꝰ. ita p ſe auertit̄ ab illo qd ipa directe refugit. Nullibet aūt actus peccati in ſpm̄ ſcm̄ eſt fuga vel fuga includit alicuiꝰ effectꝰ ſpecialis ſpūs ſcti. Deſpare. n. ē refugere ſpem de diuina miſcdia. Preſumere ē timorē refugere diuine iuſticie. Impugnare ſalutiferā veritatē agnitā eſt illā veritatē refugere. Inuidere fraterne g̃re eſt g̃raz diuinā refugere. Propoſitum nō penitendi ē pniaz refugere. Obſtinari eſt refugere pcti cautelam. q̃ ꝛc. Et ſic patz q̃ peccatū in ſpm̄ ſcm̄ eſt grauiſſimū. maxime qz elongat ſe et refugit a diſpoſitione ad ſuſcep/tionē miſcdie q̃ g̃re dine ꝓpt̄ qd dicit̄ irremiſſibile. Et iō dicit Bona. q̃ eſt maximū peccatorum. qz nō ſolū aufert ſanitatē ſz etiaz p̄cludit viam ad ſanitatē. Vñ ſicut morbꝰ piculoſior ē qui nō tm̄ ledit naturā ſz etiā p̄cludit viā ad ſuſceptionē cibi vel medicamēti. ſic intelligendū eſt de iſto pcto i ſpm̄ ſanctuz. Et iō dic̄ magr̄ in ij. diſ. xliij. Hoc peccatū ceteris eſt grauius et abhominabiliꝰ. Et Augꝰ in omel. de blaſphe/mia in ſpiritū ſcm̄ ait. Impnia ē peccatū i ſpm̄ ſcm̄ qd non hz remiſſionē neq̃ in ꝗ ſeculo nec i futuro. Et ſic patz terciꝰ modꝰ q̃ vnū peccatū dicit̄ grauiꝰ alio. Tercia dico q̃ vnū peccatum ē grauiꝰ alio piculoſitate vt peccatū ig/norantie. q̃ q̃ ſi aliquo modo excuſet a peccato vt dictū eſt ſup̄. qz tñ non ſp excuſat a toto. immo ſepe aggr̃uat ē piculoſior multis alijs peccatis. Hinc mouet̄ qō a theologis. vt ꝓ igno/rantia fit maximū et grauiſſimū peccatū. qz ſuper illud Ro. ij. An ignoras. q̃ ait. Ambro. Peccas bō dum ipunitatē tibi ꝓmittis. grauius cum dei bonitatē contemnis. grauiſſime cū ignoras. ꝗ ille Ex q̃ videt̄ q̃ ignorātia fit grauiſſima culpa. Ad ꝗ rndet̄ vm Alex. in ſecunda pte ſume i tractatu de ignorātia. q̃ peccatū ignorātie dr multiplicit̄. vel cum peccat aliq̃s q̃ neſcit ſe peccare. q̃ tunc dr peccare ex ignorātia. vel cum neſcit q̃ non curat ſe ſcire. vel peccat grauiꝰ peccato et poſtea nō ſentit q̃ grauiter peccauerit. immo reddit̄ q̃ſi inſenſibilis reſpectu culpe q̃ pene. Eſt ergo ignorātia diſponens ad pcm̄ ſequēs. q̃ eſt ignorantia materie ipſiꝰ ſiue circa quam ē peccatū. q̃ ē ignorantia cōſequens pcm̄ et aggrauans ipm̄. Et ꝗ vltimo modo dr illa auctoritas Ambro. Grauiſſime peccat q̃ ignorat. i. piculoſiſſime. qz ſi ſentiret pcm̄ aut penam peccati. ad medelam cōfugeret q̃ a peccato mundaret̄. Et ſic de illo ē ſic̄ de palitico vel de illo q̃ nō hz ſenſū morbi ſui. Hinc ponitur iſto reſpectu grauiſſima culpa.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Magna picula iminent ignorantib9 peccantibus·non·n· pemitēt de eo quod nō credunt peccatum esse nec ab eo abstinent sed pmanent· Et iō bñ dicit dis·xxxviij·c·ignorātia·q ignorantia mr̄ est errorum cunctorꝝ. Et de ꝗ testatur Aug9 de seipo di· Eo insanabili9 peccabaz cū me peccare ñ arbitrabar. Et sic patz terci9 modus q̄ cognoscit vnum peccatum esse grauius alio·s· periculositate·

Pars tercia hui9 ꝗmonis·in q̄ pbatur q peccatum aggrauat ablatione· insepabilitate·pronitate et vilitate·

Tercio in isto ꝗmone pbat peccatuz aggrauari tribus alijs modis in pticulari Primo dico q vnum pcm est grauius alio ablatione·s·maioris bōi· vt pcm infidelitatis q8 aufert omnez grāz a elongat magis a deo. Vñ notandum ꝗm Tho·pma sede·q·ix· arti·iij·q infidelitas ē maximuz peccatorꝝ·q8 pbat auctoritate rōne a exemplo· Primo ratione sic· Tāto aliq8 peccatū ē graui9 quanto per ꝗ homo magis separat et elongat a deo q̄ nec verā cognitionē dei hz·p falsam aūt cognitionez nō appropinquat ei·g tē. Secundo idem pbat auctoritate Joh·xv·8 Nunc autē excusationē nō habent de pcto suo·s·infidelitatis·Vñ Aug9 ibidē sic ait· Magnū q8dā peccatū nō emne q̄ si sub generali noie vult intelligi·ꝗ est·n·pcm infidelitatis q̄ tenent cūcta peccata q8 vnusquisq si nō habeat dimittantē ei pcta sua cūcta·ꝗ autem ē q non crediderunt in xpm·ꝗ ibi· Et Joh·iij·Qui nō credit iā iudicat9 ē. Et itez Aug9 libro·iij· de verbis dñi sermone·xxxiij· Peccata omnia p infidelitatem detinentē· p fidē dimittuntē. Hoc quidez pcm infidelitatis si nō fit nulla peccata remanebūt qz iusto ex fide viuēte cuncta solluūtur· hec ille. Tercio ꝗ idez pbat exēplo siue cōpatione cōpando pcm ifidelitatis ad quodcūq aliud peccatū· qz peccator infidelis p pcto infidelitatis graui9 punit q̄ alius peccator p quocūq pcto·obiterato genere peccati· Sz p alio peccato puta p adulterio si committat ab infideli a fideli ceteris paribus multo gūius peccat fidel q̄ infidel· tñ pter fidei sacra quib9 est ibut9 fidelis· quib9 peccādo obtumeliā fac Jō ait Jero9 in transitu· Magna ē pena ifidelium q̄s dubitat·ꝗ multo maior maloruz xpianorum. Ad pdictorꝝ intelligentiā notanduz ē q infidelitas hz duo·s·adiūctā ignorantiā·a ad fidē repugnantiā. Primo ḡ ex pte ignorantie infidelitas hz aliquā excusationis rōnez et maxime qñ aliq̄s in malitia nō peccat·sic̄ fuit i aplo Paulo q̄ dic̄ de seipo·i·Thimot·j·Qui p us fui blasphemus psecutor a obtumelio sus·ꝗ misericordiā obtenuit· quia ignorās feci i incredulitate· ꝗ ibi· Secundo infidelitas ex pte repugnātie vel resistētie ad fidem hz rationez peccati grauissimi·ut patz ex dictis·Et ꝗ ē primus mod9 cognoscēdi vnum peccatū grauius alio·s·ablatione. Secūdo dico q vnū peccatum ē graui9 alio isepabilitate ut cupiditas siue auaritia a q̄ postq̄ hō in ea capt9 est nunq̄ pōt dissolui· imo cū senescēte hoie ꝗm Greg· cetera vitia senescāt·sola auaritia iuuenescit· ꝗ Nunq̄ ea q̄ per auaritiam rapta fūt dimitti vsq̄ ad mortē pñt· Ampli9 et si ad mortem dimittantē nunq̄ tñ affectu Hui9 exemplū legit̄ in gestis minorꝝ q cum q̄dam demon in Assisio corp9 cuiusdā obsidens interrogauit beatum Franciscū quod esset in mūdo maius peccatum Cui respōdente Francisco q erat ingratitudo deridebat eū· Et interrogās eū Franciscus q8 maius pcm ipe esse teneret·rñdit auaritia· q̄a s·nullū ad ifernū tātas animas oducit sic̄ ipm pcm auaritie Et vterqz verꝝ dixit Naz ingratitudo maximū peccatū ē in se a spēs superbie·sz auaritia ꝓpt adhesionē a cupiditatē a insepabilitatē ab ipa maximum ē· Propterea ait Ambro·in libro de obitu imperatoris· Gratiam·c· vlti· Inuenit̄ itaqz auaritia tanq̄z radix vitiorum oiuz q fit caput et fomes miq̄tatis·quam homo renunciās mūdo a osepult9 xpo p baptismatis sacrm vt q̄ sit mortu9 secl̄o debet declinare atqz diffugere. Nolite mq̄t sperare i iniquitate·a rapinas nolite ocupiscere·diuitie si affluāt nolite cor apponere· Et i libro sup Bti immaculati·idē ait· Inflāmauit cor tuū vt cōprehenderes q̄ sit mandatorꝝ celestiū ratio· q̄ aie suba·q̄ future vite grā·in q̄ statu post hoc erim9 Erige igit̄ mentē·vtere naturali ingenio·ad imaginē dei fact9 es vt supna aspicias terrena nō queras· Noli curuare ceruicē tuam mūdi p̄mendaz pondere· noli mbiare auro atqz argēto ne te secul' ad ligandū p̄beas· Jō dixit dñs Nolite possidere auꝝ neqz argentum ne vos auri atqz argēti cupiditas auara possideat Noli ḡ inserere collū tuuz diaboli laq̄is Strāgulat auaritia pauperē i hoc secl̄o sz in p petuū diues suis laqueis suffocat̄ cui9 sensus in vanitate ē· In tenebris ambulat q̄ in his laborat q̄ sibi pdesse nō pñt· ꝗ ille· Sed qz cum de auaritia tractabitur ista diffusi9 apient̄· ꝗ breuiter transeundū puto Et sic patz secund9 mod9 q̄ cognoscit̄ vnū peccatū esse graui9 altero·s·isepabilitate· Tercio et vltimo dico q vnum pcm ē graui9 alio pnitate a feditate· vt peccatū luxurie quod ē magis inclinatiuum q̄z omia alia O quot scōs nō potuit debellare auaritia sed deuicit luxuria· Patz exemplum in Johāne os auri q̄ filiā regis deputā i nemore ad se venientē stuprauit a deinde occidit· Patet exemplū i illa filia a teneris annis ab auunculo suo· Abrahā anachorita i dei timore educata post· xv· annos ab alio seruo dei visitāte sepe Abrahā ē stuprata· postea ad lupanar p bienniū fuit pstrata Et cetera multa q̄ causa

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

breuitatis omitto. qt in tractatu ꝗ luxuria diffusius apienē. De feditate luxurie loqt. Augꝰ in sermone de vitanda familiaritate mulierum di. O quāta iniquitas et q̃ lugēda puerilitas vt aiaz quā xp̃s suo sangume redemit luxuriosus ꝓter vmꝰ momēti delectationē libidinis diabolo vendat. Vere plangenda nimis et miseranda oditio. Vbi cito pterit qꝗ delectat et pmanet sine fine qꝗ cruciat. Sub momento libidinis impetꝰ transit ⁊ pmanet sine termino infelicis anime opprobrium. ꝯ ille. Et sic patet tercio modꝰ q̃ cognoscit vnum peccatum esse grauiꝰ alio. A quo toto conatu abstinere debemus ne in eternū peamꝰ ꝯ supernā gloriā ꝯsequamur in secula seculorum. Amen.

Feria sexta post terciā dñicaz ꝗ aduētu de graduatione pcti. ⁊ maxime de primis tribꝰ ḡdibꝰ. s. suggestione. cogitatione ⁊ delectatione. Sermo. xx.

Nihil solliciti sitis. Iterum vbi sup. Post multa fratres carissimi ⁊ q̃ plurima dicta de peccato. superest vt alia nō minꝰ vtilia ⁊ necessaria ꝯsideremꝰ. Sz qt lumine naturali tm̄ ob eiꝰ imperfectionem nō possumꝰ puenire ad cognitionem eoꝝ que necessaria sūt ad salutem nisi supno simꝰ lumine irradiati. iuxt illud ps. In lumine tuo videbimꝰ lumē. ⁊ iterꝝ. Illumine vultū suū sup nos. i. lumine suo supno ptez nraz supiorem illustret. et misereat nri. Vt cognoscamꝰ in terra viā tuā. q̃ ambulemꝰ ne in foueā culpe mortalis irruamꝰ ⁊ in diabolī laqueos incidamꝰ. Iō rogandū est cū ꝓphēta. Illumina oculos meos ne vnq̃ obdormiam in morte. i. in culpa mortali. neqn̄ dicat inimicus meꝰ. i. diabolꝰ. pualui aduersus eū. Quapropter vt p dei grāz possimꝰ illuminari. nouem gradꝰ quibꝰ diabolꝰ nos in ꝓfundū mergere conat cognoscere oportet. de quibus in vno sermone tractare nimis longū videret. iō in tribꝰ sermonibꝰ tres gradꝰ ꝓ quolibet sermone eos apte declarabimus.

Primo igit in isto ꝯmōe de pcti suggestione.
Secundo de peccati cogitatione.
Tercio de pcti delectatione lucide pdicabimꝰ.
Nihil g̃ solliciti sitis. ne diaboli suggestione de pcti cogitetis ⁊ i ipis delectatione hēatis

Pars pma huius ꝯmonis. in qua declarat primi peccati gdꝰ q̃ dr suggestio.

Primꝰ igit peccati gradꝰ ē suggestio que fit a diabolo mundo ⁊ a carne. Iuxt illud Augꝰ. Tria mouet plia. mundus caro ⁊ demonia. Et Gregꝰ. Tres hostes i hoc mūdo nos infestāt. Mundꝰ tanq̃ sirena dulcis naufragātes submergit. Caro tanq̃ Dalida blādiēs Samsonē alligat. Diabolꝰ tanq̃ leo rugiens viatorē interimit. Caro ingerit luxuriam. mūdꝰ auaritiā. diabolꝰ supbiā. Ꝑ caro offert pulchritudinē mulierꝝ vt alliciat ⁊ illaqueet. Mundꝰ pulchritudinē possessionuz domoꝝ. rerꝝ pciosaꝝ et ceteroꝝ taliū ut auri ⁊ argēti. Diabolꝰ magnificentiā ⁊ excellentiā honorum ⁊ dignitatū. Demqz ex his tribꝰ duo cōiurauerūt tercio subuersionez nraz. Mundꝰ em̄ ⁊ caro diabolo auxiliū pbent ꝯtra nos. mundꝰ ē vicinꝰ. caro ē domesticꝰ. Et iō diabolꝰ plus cōfidit de auxilio carnis. qt plus nocz domesticus hostis. Vnde Boetiꝰ libro. iij. de ꝯsol. ait. Nulla pestis efficacior ad nocendū q̃ inimicus domesticus. Item ꝯm mgr̄m sniaruz m. ij. suggestio fit p q̃nqz sensꝰ corpis. De suggestiōe at diaboli inqt Hieroꝰ ad Paulā ⁊ Eustochiū. Solet diabolꝰ anteqz veniat quandā maculā pmittere pcursorē aduētꝰ sui. facere cogitatōnem. Hāc si in corde suscepta nutriuerimus intrinsecꝰ ⁊ crescē faciemꝰ. ⁊ cū in nob prolem suā aucta viderit ⁊ ipe audebit intrare. Item Ber. i meditationibꝰ loquēs de diabolo. Hic est inqt ipse q̃ iugiter machinat maluz argute loquit. artificiose suggerit. callide decipit. illicitos motus insufflat. venenatas cogitationes iflammat. mouet bella. nutrit odia. incitat gulā. mouet libidinē. desideria carnis istigat. actiones pcti parat. ⁊ mille nocēdi artibꝰ corda hoīuz temptare nō cessat. ꝯ ille. Et Leo papa in sermone de epiphania inqt. Non. n. desinit antiquꝰ hostis transfigurās se in angelum lucis deceptionuz laqueos vbiqz ptendere et quō fidē credentiū corrumpat instare. Mouit cui adhibeat estꝰ cupiditatis. cui illecebras gule ingerat. cui apponat iciamēta luxurie. cui infūdat virꝰ inuidie. Mouit quē meroze cōturbet. quez fallat gaudio. quem metu opprimat. quē admiratione seducat. omniū discutit consuetudines. ventilat curas. scrutat affectus. et ibi causas querit nocēdi vbi quēqz viderit studiosꝰ occupari. ꝯ ille. Cōfirmat ꝯ Lac. i sexto diuinaꝝ institut. aduersꝰ gētes. di. Voluit em̄ deꝰ q̃ hoīes ad hāc militiaz genuit expeditos in acie stare ⁊ intentis acrit animis ad inuisibilis hostis insidias vel aptos impetus vigilare q̃ nos sicuti piti et exercitati duces solent varijs artibꝰ captāt. ꝓ cuiusqz natura et moribꝰ seuiēs. Alijs. n. insaciabilē cupiditatē imittit vt opibꝰ suis tanq̃z cōpedibꝰ illigatos a via veritatis excutiat. Alios inflāmat ire stimulis vt ad nocendū potiꝰ intētos a dei ꝯtemplatione detorqueat. Alios immoderatis libidinibꝰ imergit vt voluptati ⁊ corpi seruiētes ad virtutē respicē nō possint. Alijs vero inspirat inuidiā vt sibi ipis occupati nihil cogitent aliud nisi eoꝝ q̃s oderint felicitatē. Alios inflāmat ambitionibꝰ. Hi sunt qui ad regendos

Digital Library (repository)
of Tomsk State Universit
http://vital.lib.tsu.r

magistrat9 omnē vite sue opam curamq; conū
tunt vt fastos signēt ⁊ annis nomē imponant
quorūdaz cupiditas tendit alti9 vt nō pūnci=
as tpali gladio regāt·ſz ut infinita ⁊ perpetua
potestate dños se dici velint vniuersi generis
humani· Nuos aūt pios viderit varijs impli=
cat religionibus vt impios faciat· Vbi vero q̄
sapientiā querūt philosophiā in oculos impin
git vt speciē lucis exercet ne q̄s comprehēdat
⁊ teneat veritatem· Sic hominibus obstruxit
adit9 oēs ⁊ obsessit vias publicas letas erro=
rib9·q̄s vt discutere possem9 ipīmq; auctorez
vincere·illuminauit nos de9 et armauit vera
celestiq; virtute·ſz ille· Et iō·xvj·q·ij·c·visis·
scriptū est· Demoni mille modi sūt ad nocēdū
Et iō fratres vigilate·iuxt illud Petri·j· Pet·
vlti· Fres sobrij estote ꝛc· Licz·n·dæmon possit
suggestionē imittere·nihilominus nō ad pecca
tum pōt adducē·⁊ nos maxime p grāz dei da=
tam possumus superare saltem ei resistere· Hoc
Aug9 in libro pmo retractationū ofirmat di·
Nuia volūtas ipa nisi grā dei liberet a seruitu
te q̄ facta ē serua peccati ⁊ p grāz adiuuet re=
ctecq; pie a mortalib9 cauere nō pōt· Licz enī
ꝓpter libertatē arbitrij possit vitare quodlibz
peccatū mortale·nō tñ ꝓpter infirmitatez pōt
diu in cōi omnia vitare·q̄n in aliqd̄ icidat· Vin
ci vero aut superari nō pt diabol9 nisi auxilio ḡ
tie gratū faciētis·iuxt illud apli·De9 oteret sa
thanā sub pedib9 vris· Et iō in ps·dr· Super
aspidē et basiliscū ambulab ꝛc· Diabolus dicit
aspis cū temptat de auaritia· Basilisc9 cū tēp
tat de luxuria· Leo cū temptat de sup bia· Dra
co cū temptat de inuidia vel malitia·

Pars secunda hui9 ſmonis·i qua poni tur secund9 grad9 qui dicitur cogita tio que oritur ex prima·

Secundo in isto ſmone declarandus ē se
cund9 grad9 q̄ dr cogitatio in aia tāq;
pmogenita diaboli·de q̄ in ps·dr· Co=
gitauerūt ⁊ locuti sūt nequitiā·⁊ alibi· Iniqui=
tatē meditat9 est in cubili suo· Et Iere·viij· Vs
que q̄ morabunt i te cogitationes noxie· Et iō
dñs Math·ix·dicebat phariseis· Vt q̄d cogi
tatis mala in cordib9 vris· Nempe cogitatio si
ue sit carnis vt luxurie ⁊ gule· siue sit spūalis·
vt inuidie superbie odij ⁊ huiusmōi pmogenitā
dioboli esse non dubiū ē· seu ē caput· dr q̄ mysti
ce dixit dñs Gen·iij· Ipa oteret caput tuuz·⁊
ſm Alex·de ales·diabol9 nō pōt immittē ma
las cogitationes ſz solū representare·q̄s q̄dez
homo si vult pōt repellere vt in speculo aper
te demōstrat·a q̄ si vis potes vultū auertere·
Et iō cogitatio est in pte osensus· Et iō Ysa·
j·ca·dñs clamat· Lauamini mūdi estote· aufer
te malū cogitationū vrāz·⁊·lv·c· idē ait· De
relinq̄t impi9 viā suā ⁊ vir iniquus cogitatio
nes suas· Rursus Dauid ꝓhaim ps·ait· Bea=
tus q̄ tenebit ⁊ allidet puulos suos ad petraz·
iuxt illud·i·Cor·x· Petra autez erat xps· Hinc
Iero9 ad Eustochiū inq̄t· Nuia impossibile ē
in sensu hois non istruere motū et medulaz ca
lorē·ille laudat·ille pdicat· beatus q̄ statim vt
cepit cogitare interficit cogitat9 ⁊ allidit eos
ad petrā petra eūt erat xps·ſz ille· Sz ſz ori
tur vnū dubiū an cōgitatio pcti sit peccatum·
Dicit·n·Sap·j·cā· Peruerse cogitationes se/
parant animā a deo·⁊ p oñs bona q̄ fiunt nō ꝓ/
sūt· Vñ de ose·dis·v·c·nihil·dr· Nihil pdest
homini ieiunare ⁊ orare et alia bona facē nisi
mens ab iniqtate reuocet·ꝛc· Veruz videt alit
vt Greg9 dic· Cogitatio quantumcūqz imun=
da sit mentem nunq̄ polluit cui rō non osentit·
Ad ſz respondet ſm Tho·in·ij·scripto· dis·
xxxix·arti·ij·⁊ in·nij·dis·ix·arti·nij·et itez pri
ma scde·q·lxxv·arti·viij·⁊ Alex·in scda parte
sume in tractatu de diuisionibus pcti· vtz co
gitatio peccati sit pcz·q̄ cogitatio peccati fit
ꝓpter q̄tuor causas· Primo fit solū ad cog=
noscenduz·cum q̄s·s·vult pdicare vel disputa
re de peccato· et iō oz q̄ d̄ ipo cogitet vt sciat
q̄d de ipo debeat disputare vel pdicare· Et ta
lis cogitatio ē sine peccato·immo cum merito·
Secdo fit ad detestandū cōmissum et cauēdū
futuz· et ista est etiaz meritoria·ysa·xxxviij·
Recogitabo tibi oēs annos meos·ꝛc· Tercō
fit ad delectandū·et ſz duob9 modis·vl ad de
lectandū de cogitatione peccati solū·⁊ tal co
gitatio ē peccatū veniale·vel ad delectanduz
de re vel de peccato cogitato· et tal cogitatō
est peccatū mortale· Quarta fit ad perpetrā
dum·et tūc si peccatū sit mortale etiam cogita
tio isto fine·s·vt perpetret ē mortale peccatū
Vñ sup illo verbo Leuit·xv· Mulier q̄ patitur
fluxū sanguinis·glo· sic dic· Cogitationes et
volūtates q̄ vis ope non cōpleant· apud deū
ꝓ factis habent ⁊ puniunt·ſz ille· Sz qz i gra
dib9 duob9 sequētib9 ista meli9 patebūt·hec
dicta sufficiāt· Attñ qz ſz gradus ē p ma ianua
peccati·aliq̄d de remedio ei9 dicendū est· Naz
pū·nij·dr· Omni custodia ⁊ diligētia tua coz
tuū· Et ſz triplicit·s·mēbroz cohibitione· ma
laz cogitationū repressione· bonaz cogitatio
num impletione· Et subdit cām· Qm ex ipo bñ
custodito vita spñalis ꝓcedit· et p oppositum
ex ipo male custodito ꝓcedit mors· Vñ quan/
tū sit damnosa et piculosa mala cogitatio·⁊ q̄
sit vtil et fructuosa bona cogitatio ex tribus
patz·s·ex pte originis·ex pte dispositionis· et
ex pte testificationis· Primo ex pte originis
sicā sicut origo vel radix boni ē bona·ita origo
vel radix mali est praua· ſz cogitatio bona vel
mala ē radix vel principiuz oīs boni vel mali·
Vñ Isidor9· Magna obseruantia circa cordis
custodiā est habēda· qz aut bone aut male rei
sibi osistit origo·g ꝛc· Secdo est piculosa ex
pte dispositionis·eo q̄ ipa mala cogitatio ad

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

omne peccatū inducit ⁊ disponit. Vñ Isidorus
Delectationes parit pua cogitatio. delectatio
consensū. ⁊ sensus opationem. opatio ⁊ suetudi
nem. ⁊ suetudo necessitatē. necessitas vero de/
sperationē. ⁊ sic de pmo ad vltimus cogitatio
mala inducit desperationem. Tercio ē praua
ex pte testificationis. Nā de omni cogitatione
peccati in die iudicij accusabimur Vñ Sap. j.
dicit. In cogitationib⁹ impij erit interroga-
tio. i. examinatio. qz dñs examinabit cogitatō
nes impiorū ⁊ iustorū. iuxt illud ps. Dñs inter
rogat iustū ⁊ impiū. vel aliter. In cogitationi
bus ipij erit interrogatio sui ipi⁹. qz ipsimet
ipij interrogabūt seipos dicentes. q̄d nob p/
fuit supbia. aut quid diuitiarū iactantia contu
lit nob. q̄ di. nihil. imo nocuit. Sz aduertend⁹
q̄ cogitatio peccati dupl̄ vinci debet. aut im
pugnādo siue resistendo. aut fugiendo. ⁊ ꝗ vm
Tho. scda scde. q. xxxv. arti. j. in solutione q̄rti
argumēti. Primo quidem modo ipugnatio
vel cogitatio peccati ē vincēda resistendo ei⁹.
qñ cogitatio pseuerās tollit incentiuū pcti
q̄d puenit ex aliq̄ leui apprehensione. ⁊ ꝗ otin
git in peccato accidie. Vñ cum volumus vitare
peccatū accidie debem⁹ de spūalib⁹ cogitare.
qz quāto magis de spūalib⁹ cogitam⁹ tanto
magis spūalia placentia reddunt nob. Vñ Cas
sianus de institut. mōchorū sic ait. Expimen/
to pbatū est accidie ipugnationē nō melimā-
do fugiendā ꝗ resistendo supandā. Secūdo
modo ipugnatio peccati ē vincenda fugiēdo.
s. qñ otinua peccati cogitatio auget incētiuū
peccati vel peccādi. sicut ē in peccato luxurie.
q̄d quidez peccatū vel quā impugnationē nō
resistēdo ꝗ fugiendo debemus vincere. Vnde
aplus. i. ad Cor. vj. Fugite imq̄t formicationez
vbi glo. sic ait. Cum alijs nēpe vitijs pōt expe
dari ⁊ flict⁹. ꝗ hanc. s. formicationē fugite. qz
nō alit meli⁹ pōt vinci q̄ fugiēdo. Est insup
fugiēda cogitatio peccati et vincēda ꝑ tria.
Primo ꝑ dei agnitionē. Sicut. n. latro si
bi a furto cauet in loco vbi se putat videri. ita
quilibet cogitationē malā debet vitare eo q̄ do
minus scit cogitationes hoīuz. qm̄ vane sūt ut
ꝯ in ps. ⁊ Iob vlt. Scio qz oia potes. ⁊ nul-
la te latet cogitatio. Scdo ꝑ dāni mag
nitudinē. Sicut. n. sapiēs familiā sibi nociuaz
in domo nō tenet sed cito de sua domo expellit
sic cogitationes peccati nō sūt nutriēde in cor
de. ꝗ celerit abscindende. qz dictū ē. Peruerse
cogitationes sēpant a deo. Vñ Isidorus in soli
loquijs. A cogitatione noxia custodi animā tu
am. et mentē tuā turpis cogitatio nō surrepat
Deus iudex etiā ꝯ cogitationib⁹ iudicat animā
Et ibidē subdit. Nñ te tangit cogitatio praua.
nō ⁊ sentias illi. sed cum statim apparuerit scor
pio ⁊ tere eaz. calca serpentis caput. calca pue
suggestionis initiū. culpā ibi emenda vbi na/
scitur. Tercio ꝑ suplicij eternitatē. Si
cut infirm⁹ cauet a noxijs. ⁊ auis a laqueo ꝑ
timorē mortis. ita quilibet vitare debet malaz
cogitationē ꝑ timorē eterne dampnationis
Jere. nij. Auferte malum cordis ne forte egre
diat ut ignis indignatio mea ⁊ succendat vos
Nuāuis g̃ cogitationes i nra potestate non
sunt. qz vt dicit Aug⁹ in libro. ij. ⁊ tra Juliā-
num. nō est in ptate nra cor nrm et nre cogita/
tiones q̄ iprouiso effuse mentē animumqz con-
fundūt atqz alio trahūt q̄ tu ꝑ posueris. ad se
cularia reuocāt. mūdana inserunt. voluptaria
ingerūt. illecebrosa intexunt. ipsoqz in tpe q̄
eleuare mentē param⁹ insertis inanibus cogi
tationib⁹ ad terrena plerūqz ducimur. hec ibi
Attñ in potestate nra est ipas repellere. et iō
toto conatu de mēte nra ipsas effugam⁹. Ait
enim vtiqz Aug⁹ in ꝯmone de cogitationibus
Cogitationib⁹ malis repugnanduz ē vt cū ali
quid carnale vel sordidum sursurrauerit aduer
sari⁹. plus q̄ sagitta ei⁹ mentē sauciet si delea
tur ⁊ excutiat. Solet etiā tristicia auferre dubi
tationē de ꝑposito et desperationez bonorū in
spirare. varias cupiditates ingerere ⁊ oēs ve
neno sagittas acuere ut sagittet in obscuro re-
ctos corde. Tu g̃ mox vt senseris ista monimē
ta geminato suspirio ad deū mēte uersa ne p-
mittas accedere ofiliū q̄d sensū possit inq̄nare
hec ille. Hoc idē ⁊ firmat. Greg⁹ de pe. dis. ij.
g. scientia. di. Predicator egregi⁹ ait. Tēpta
tio nō vos apprehendat nisi humana. Humana
quippe temptatio est q̄ plerūqz turpi cogita-
tione tangunt etiā nolētes. qz aut nonnūq̄ il-
licita ad mentē veniūt. ꝗ vtiqz i no bis metipis
ex hūanitatis corruptibilis pondē habemus.
Iā vero demoniaca tēptatio ē non hūana cum
ad ꝗ q̄d carnis corruptibilitas suggerit p cō
sensū se animū astringit. ꝗ ille. Et sic patz secū
dus grad⁹ qui dicit cogitatio.

Pars tercia hui⁹ ꝯmonis. in q̄ ponit terci⁹ g̃d⁹ q̄ dicitur delectatio.

Tercio in isto ꝯmone declarand⁹ est ter
cius grad⁹ q̄ dicit delectatio. Jo. n. co-
gitationē malam diabolus pmittit siue
suggerit vt delectatio noxia inde sequat. ex co-
gitatione. n. venit delectatio. Vtq̄ aūt omis
delectatio sit culpa mortalis. Ad ꝗ rndetur
vm mgrm sniarū in. ij. dis. xxxij. q. ait. Peccatū
si diu in cogitatōne delectatōis teneat etiā si
volūtas pficiēdi desit mortale est. Ad cui⁹
declaratōnez notandū vm Tho. scda scde. q.
clnij. ⁊ pma scde. q. lxxxij. arti. viij. ⁊ itez i qō
mibus disputatis de veritate. q. xv. de rōne. q
nij. ⁊ Bona. in. ij. dis. xxxij. arti. ij. secūde ptis.
q. ij. ⁊ Ricar. ibidē. q. pnt. ⁊ Alex. de ales i se
cūda pte sume in tractatu ꝯ peccato in genera
li. Cum queritur an delectatio sit peccatū morta
le. qz ipsa ⁊ sistit in sensualitate siue in pte infe
riori. Idcirco pmo aduertendū q̄ ipossibile

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

est portionē iferiorē rōnis peccare sine ofensū
supioris expresse vel interpretate·qz rō nra ñ
tñ est supior porrō inquantū absolute ocem/
plaē eterna ſz etiā inquantuz ex otemplatōne
eternoz semetipam regit in ofideratōne tēpo
raliū. Cū igitē delectatio suggeritē a pcipitur
aut statim repellitē·aut statim retinetē. Si sta/
tim repellitē tūc leue est peccatuz. Si vero reti
netur·hoc pōt esse triplicitē. Aut qz placet illa
delectatio opatio ofūmatio ita qꝯ ē voluntas
delectādi in cogitatōne a etiam in ope si facul
tas adesset·a tūc ē ibi plenus ofensus a pecca
tum mortale·ſz patebit in gradu sequēti·nam
hic ocurrit vir et mulier comedere simul. Aut
placet delectatio·sed tñ displicet pcti ofūma
tio·a tunc ē ofensus semiplen9·a tūc ꝯz mādu
care mulier mihilomin9 tñ peccat mortalitē cū
in illā ofentit delectatōnez ꝯm omnes pdictos
doctores. Aut vtrūqz displicet·s·ipsa interior
delectatio a opis ofūmatio. Et tūc aut aduer
tit·aut nō aduertit piculū. Si non aduertit pe
riculū delectatōnis nec repellit eā·peccat sed
nō mortalitē·graui9 tñ peccat qꝯ si statim eā re
pulisset virilitē. Aut aduertit piculū a delecta
tionē et tamē eam nō repellit sed sinit eā et tali
bus cogitationib9 reuolui derelinqr·a tūc di
cunt aliq doctores pdictoz qꝯ peccat mortali
ter·qz quis non sit ibi ofensus ver9 est tñ ibi
cōsensus interptat9·et si comedit sola mulier
mihilomin9 tñ peccatū illud imputaē viro·qa
cum eā compescē debuisset a tenereē nō tñ cō
pescuit. Hoc tñ qꝯ nunc vltimo dictuz est nō est
vsquequaqz certū·negāt·n·aliq esse mortale i
negligentia reprimēdi vbi ē displicentia quan
tumcūqz qs periculuz aduertat. Sz tñ securior
via tenenda est quicqd sit rei veritas. Et si cui
contingat hꝯ·sanū est ofiliū vt de ipo tanqꝯ de
mortali pemiteat·qz in dubijs tutior ps est eli
genda. Et nota qꝯ nō de quacūqz delectatione
loquimur·sed de illa q ofurgit ex cogitatione
illi9 nephariij. Ista videē ofirmare Greg9 de
pe·dis·ij·ꝯ·econtrario di·. Aliud ē qꝯ amm9 de
temptatione carnis patitē·aliud vero cum per
cōsensuz delectationib9 occupaē. Plerūqz·n·
delectatōne pua pulsaē sz remitiē·plerūqz aūt
peruersū qꝯ ocipit intra semetipm etiam p de
liberū voluit·a nimiz nequaqꝯ cogitatio im/
mūda cōquinat cū pulsaē·sz cū hac sibi p de
lectatōnez subiungat·hꝯ ille. Rō autē predicto
rum sūma ē·qz nemo pōt delectari in eo quod
displicet deo sine ei9 offensione. Hō clamat p
phēta in ps·di·. Delectare i dño a dabit tibi pe
titionē cordis tui. Si aūt queraē an diuturni
tas faciat peccatū·qz mgr. Si diu pctm rē. Nō
enim videē·qz albedo magis et mm9 nō diuer
sificat speciē·similitē et in alijs ē accedentib9.
ergo diuturnitas pctm nō iducit vl efficit mor
tale. Ad hꝯ rñdeē ꝯm Alex·de ales qꝯ diurni
tas vel assiduitas rōne sui non inducit mortale
pctm·sz rōne ei9 qꝯ ratio cū hz sufficienē tēp9
deliberatōnis teneē repmere mot9 veiales ne
pcedant ad regnum siue dominium. Et iō dicit
Aug9·Quicūqz aliqꝯ de istis pctis in se reg=
nare vel dñari cognouerit mihi digne emenda=
uerit·et si habuerit spaciū longo tpe pniaz nō
egerit·et a peccatis ipis ñ abstinuerit·illo trā
sitorio igneꝯ q aplus ait·i·ad Cor·iij·purga
ri nō poterit sz eterna illū flāma sine vllo reme
dio cruciabit. Hec ille. Nñ ergo dicit mgr·si diu
rē·nō p diuturnitate reputaē mortale pecca
tum·sz p manifestū daē intelligi occultū·s·ipe
cōtempt9 rōnis. Et sic patz terci9 grad9 q di
citē delectatō·quā vitare p grāz suā ocedat no
bis omnipotēs de9 q viuit a regnat trinus et
vn9 in consubstātialitate gle nunc et p eterna
secula. Amen.

Sabbato post terciaz dñicaz de aduē tu·de comparatione virginis ad stel lam celi·

Sermo·xxj·

O Vasi stella matutina in medio nebule. Scribunē hec verba·Ecc·l·
Postqꝯ i supiori sabbato frēs caris=
simi compauim9 beatā virginē ad solē·nūc re=
stat vt ipaz cōpem9 stelle celi. Nā immensitas
gle ei9 omnis humani ꝯmonis exceditiopiā
Vñ Ansel·in libro de ortu virginis ait·. Quid
ampli9 dicē possuz dña immensitatē qpe grē
a gle tue ofiderare cupienti·sensus deficit·im
gua fatiscit·hꝯ ille. Prout nra possibilitas se ex
tendit·aliqua in pnti ꝯmone ad ipi9 laudem a
honorē cōpendiose describem9 cōpando ipsā
stelle celi·qz fuit illuminata et illuminatiua vt
bñ verificenē de illa verba ꝓposita·Quasi stel/
la matutina rē. Compaē igitē stelle celi·
Primo rōne sue nominationis·
Secundo rōne sue situationis·
Tercio rōne sue opatōnis·

Pars pma hui9 ꝯmonis·i q bta virgo cōpaē stelle rōne sue nominationis·

Primo igitē i isto ꝯmone compaē beata
virgo stelle celi ꝓt suam nominationē
stella quidē a stando denominaē·qz i
celo stat fixa ꝓterea Mariā designat eo qꝯ ste
tit fixa in celo suo·qz immobilitē stetit i filio suo
a pmo in exordio p carnis oceptionē. Secdo in
vita p ommū virtutū irradiationē. Tercio
in morte per mortis cōpassionē. De pma patz
qz de sanguinib9 suis beata virgo corpus xpi
organizauit·Vñ mouē vnū dubiuz. Si forma
tio carnis xpi fuit naturalis vl miraculosa·Vi
deē·n·qꝯ fuerit naturalis. Nam Aug9 in libro
de fide ad Petrū·. Firmissime tene ipm q essen/
tialitē nat9 ē de pre essentialitē oceptū natumqz
de virgine ipsumqz vnū esse a vnius nature cū

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

virgine Ex q patz q cū sit eiusdē materie cum matre ē ei⁹ filius naturalis·ꝫ natural' filij formatio naturalis est·g ꝛē· Sed opatio miraculosa non ē ab aliq creatura·ꝫ vere dr q virgo genuit xpm·g illa genitura ñ fuit miraculosa

Ampli⁹ Quāuis miraclose restaurē alicui visus· tñ sequēs opatio ē naturalis·g similit· quāuis miraculose data fuerit virgini p spm scm generādi potentia videt q sequēs opatō fuerit naturalis Opositū aūt videt tribus alijs medijs Primo sic· Illa opatō est miraculosa q excedit facultatē toti⁹ nature· qr ꝟm Aug· miraculū est op⁹ arduuz ⁊ insolitū sup facultatē admirantis nature·ꝫ tal' fuit formatio carnis xpi quia fuit de muliere sine viro·g fuit miraculosa· Secdo pbat sic·auctoritate Ansel· in libro de oceptu virginis·ca·xiij·di· q in virgine nec volūtas creature plē sanctificauit·necnō germinauit·ꝫ spūs scūs ⁊ virt⁹ altissimi de virgine muliere viz mirabilit ppagauit Tercio auctoritate Dyo· epistola quarta loquens de Jhesu ad Gaium· sic di· q sup hiez opat que fūt hois·⁊ ꝫ declarat virgo supernaturalit parturiens·supernaturalit concipiēs·g videt q virgo filiū nō ocepit naturalit· Ad hāc questionē rndet Ricar· de media villa in·iij·dis·iij·arti·ij·q·iij·di· q formatio corpis xpi simplicit fuit miraclosa·⁊ naturalis tm ꝟm qd·qd sic patz· Effectū·n·fieri de materia quadruplicit pōt intelligi· aut de materia effectui ꝓportionata naturalit ⁊ pagens naturale·aut de materia effectui nō ꝓportiōata naturalit nec p agēs naturale· aut de materia effectui ꝓportōnata naturalit nō p agens naturale· aut de materia effectui non ꝓportionata ⁊ p agēs naturale· Prim⁹ modus educendi effectū de materia ē totalit natural'· q ex parte agentis· ⁊ ex parte principij passiui· Secūd⁹ mod⁹ totalit ē miraculosus· qr ex pte principij passiui· ⁊ ex pte principij actiui Terci⁹ mod⁹ simplicit ē miraculosus ·qr ex pte pncipij actiui·ꝟm qd tamē est natural'· qr s· ꝓter naturalē ꝓportionē pncipij actiui ad effectū· Quart⁹ enim modus est impossibilis Agens·n· naturale ꝓt limitationē virtutis ꝟ materia effectui nō ꝓportōnata effectum ꝓducere nō pōt·quapropt de agentibus naturalibus scdo de anima dr· Act⁹ actiuoz fūt in patiente bñ dispositō· Formatio aūt corpis xpi ꝟ materia ministrata a beata virgine facta fuit tercio mod·qr virgo materiā dispositaz ministrauit ꝓportionatā ad formā corpis humani· ita q si affuisset semē virile·potuisset de illa materia corp⁹ humanū naturalit formari· et qr nō affuit naturale agēs sz supernaturale·s· spiritussanctus q de materia ministrata a virgine corpus xpi supernaturalit formauit· Et iō in illa formatione fuit naturalitas ꝟm qd·s· ex parte dispositionis ipa materia·⁊ supernaturalitas simplicit·vñ ocedenduz ē q formatio xpi fuit simplicit miraculosa ⁊ nō natural' Ad pmū ergo in oppositū patz responsio ex dictis·quia quāuis xps fuerit filij⁹ naturalis virginis· q a tñ formatō illi⁹ carnis fuit opere spiritus sāti·fuit simplicit miraculosa· Ad secundum dicendū q beata virgo nō dr genuisse xpm q a corp⁹ xpi formauerit·sed qr materiā ad illam formam ministrauit· de materia aūt disposita pōt aliqd miraculose fieri·sicut patz cū aliqs infirm⁹ q naturalit p longū temp⁹ posset curari subito curat ope spiritussancti Ad vltimum aūt dicendū q non ē simile de visu supnaturalit reddito ceco·⁊ de possibilitate generādi data virgini·qr visus quocūqz mod dat⁹ nat⁹ est reduci in actū p agens naturale·sz nō fuit possibilitas data virgini vt filiū possz cōcipere p agens naturale manēte virginitate· sed tm per agēs supernaturale· fuit igit virgo stella qr stetit in filio suo sanguinē q conciperet administrādo· De scda autem statione illi⁹ q fuit in vita p omniū virtutū irradiationem ait ꝓpheta· Astitit regina ·i· Maria a dextris ei⁹ in vestitu deaurato circūdata varietate· Et Aug⁹ ꝟmone pmo ꝟ ei⁹ assumptione inquit· Quid iusticie·quid sāctitatis virgo ꝫ indigere potuit q efficacis ad oia gratie plenitudinē accepit·aut quis potuit in eius aia vel corpe loc⁹ esse vitioz qñ ad celi vicē ornentis omnia dñi templuz est effecta· Hec reuera domus illa de q per Salomonē dr· Sapiētia edificauit sibi domum·excidit colūnas septem· Septez nāqz virginalis hui⁹ dom⁹ columnis fulcita·qr venerāda ꝫ mater dñi septē spirit⁹ sancti domis dotata fuit·quā talē vtiqz eterna sapiētia edificauit vt digna oio esset ex q ipse carnē assumeret mestimabile·s·preciuz salutis humane· Quid digni⁹ in hac virgine·qd sanct⁹ i humani generis serie potuit exoriri· cui null⁹ patriarchaz·null⁹ ꝓphetaz·null⁹ antiquoz sequentiū patz null⁹ pr⁹ hominuz poterit cōpari· Nam quō huic quisq estimabitur compand⁹ ⁊ oferendus· qñ ꝓter virgitatis tāte sublimitatis superemimet fructus· Nec miz si ꝫ admirabil virgo cunctoz celsitudinē transcēdit mortaliū cū hec partu etiam beatoz excellat meritū angeloz· Itē in ꝟmōe eiusdē diei idem ait· Omniū quidē sanctoz memorie mirabiles·nihil tam tm in gloria q presens sollēnitas· Abel p sacrificium nominatur Enoch p oplacentiā memorat· Melchisedech sic imago dei predicat· Noe per iusticiā laudatur· Abrahaz per fidem approbat· Isaac per normā memorat· Jacob p luctamē btificatur· Joseph per castimoniā honorat· Job per patientiā beatificat· Moyses sic legislator laudatur· Jhs naue sicut dux memoratur· Helias sic zelotes testificat· Ysaias sicut locutor dei scribitur Daniel sicut prudentissim⁹ predicat Ezechiel sicut spector archanoz mirat· Dauid sic pater mysterij scdm carnē dicit· Salomon sic

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

sapiēs nominat. Sz nullꝰ talꝰ in mūdo qualꝰ ge
mitrix Maria. Nuez. n. omnes illi in enigmate
viderūt. ista in vtero incarnatū portauit. Ꝗ il
le. De tercia aūt statione q̄ fuit in morte eiꝰ
per mortis cōpassionē habet Joh. xix. vbi dici
tur. Stabat iuxt crucē Jhesu immobiliter quidez
stetit sic stella in celo. i. in filio suo. qz cadenti-
bus de celo alijs stellis. i. apls. ipsa sola ste/
tit. iuxt qd Abachuc. iij. ca. dictuz est. Sol a lu
na. i. xpus a Maria steterūt in habitacl̄o suo.
vel vm aliā translationē eleuatꝰ ē xpus in cruce
a luna. i. beata virgo stetit in habitaculo suo.
Sz Ꝗ statō fuit lugubris a dolore plēa. Prop
terea inducit Augꝰ humanū genꝰ ad xpm lo
quentē. Mihi ridēs congaudet Eua. tibi plo-
rās cōpatiē Maria. Nuippe vt filiꝰ dei ait ysa.
lxiij. c. Torcular calcaui solꝰ a de gentibꝰ non
est vir mecū. s. Ꝗ tu sola Maria vere mihi com
passa es. Et sic patz ps p̄ma huius sermonis.

Pars secunda huiꝰ vmonis. in qua bta virgo compatur stelle rōne situatiōis

Secūdo in isto vmone compat bta vgo
stelle celi ppt suā sublimationem seu si-
tuationez. Nā stella locatione ē alta eo
q̄ in firmamēto posita ē qd est altū. Vn Ecc.
xliij. Altitudinis firmamentū pulchritudo eius
est. Sic beata virgo altissima ē eo q̄ post filiū
oibꝰ alijs celior fit. Profecto Luc. xvij. scrip
tum est. Qui se humiliat exaltabit. sed qz Ma
ria hūilima fuit. igit a altissima. Proide Ecc.
xxxij. ca. ipa dicit. Ego in altissimis habito. Ite
alta ē. qz int xpm a ecclesiā creatorē a creatu
ram media. Nuippe ipsa ē de q̄ Johes Apoc.
xij. c. ait. Signū magnū apparuit i celo mulier
amicta sole a luna sub pedibꝰ eiꝰ. Mulier int
solem a lunā est virgo bta int christū a eccle-
siam. Vn Ecc. xl. Edificatio ciuitatis. i. ecclesie
confirmabit nomē. i. firmit credent in xpm. et
sup hanc. s. ciuitatez mulier immaculata. i. Ma
ria cōputabit. Nd autē ipa fit omnū creatura
rum altissima patz. Nuippe illa creatura in dig
natate est altior q̄ est in gradu bonitatis subli
mior. igit omnū creaturaz optima ē. sed Ꝗ ē
beata virgo qz vm mensuraz amoris ē gradus
bonitatis. Vn querere q̄ bonꝰ ē iste. est quere
re quantū diligit iste vm Aug. Sed ostat qa
ista excessit omnē creaturaz in mēsura amoris
tā naturalis q̄ gratuiti. Naturalis. qz in il
lo excessit homies et angelos. homies. qz similitu-
do a ppmq̄tas ē causa naturalis amoris. Vnde
Ecc. xiij. ca. scriptū est q̄ animal diligit sibi si
mile. sic et omis homo similē sibi. Profecto int
nullū filiū a suam matrē tāta ppmquitas a fili
tudo fuit. qz totꝰ fuit de sola substātia matris
igit inter nullos tāta dilectio fuit. In Ꝗ quoqz
excessit angelos. nullꝰ. n. angelꝰ dei filium sibi
naturalem habuit sicut bta virgo. qz nunq̄ an-
gelos sed semen Abrahē apprehendit. Qd
Maria i amore gratuito excessit vtrosqz. vide/
tur. qz vm mensuram grē est mensura gratuiti
amoris. sed sup omnes creaturas fuit grā ple
na. igit a amore super plena fuit. Vn de hac
plenitudine eiꝰ beatꝰ Ignatiꝰ in epistola ad
beatū Johannē inqt. Referūt Mariaz q̄si grā
rum abundantiā. a omnū virtutū fecundaz. a
fic in amore supat omnes creaturas. put dicit
Ansel. Supat etiā omniuz creaturarz amores
atqz dulcedines magnitudo amoris virginis
in filiū suū. et dilectionis immēsitas qua lique
fiebat aia eiꝰ in euz. vere igit est dignitate al
tissima q̄ sic est in bonitate optima. Proide my
stice figurat. Damelis. nn. c. in arbore. de qua
inqt. Ecce arbor in medio terre. i. Maria in me
dio oīs creature. altitudo eiꝰ nimia. qz incom
prehensibilis ē omni pure creature. Et sic pa-
tet ps scda p̄ncipalis huiꝰ vmonis.

Pars tercia huiꝰ vmonis. in q̄ pbat q̄ Maria comparatur stelle ratione sue operationis.

Tercio igit in isto vmone bta virgo cō-
parat stelle ppter suā opationē. Septē
pfecto opationes opat stella. Primo
quidē signat. Vn de stellis Gen. j. c. scriptuz ē
Sint in signa. Ꝗ ro inde Albumasar in princi-
pio inqt. Laus deo q̄ creauit stellas. et posuit
ornamentū a lucernas i significationes vt pre
berent ductū rōnabilibꝰ. Et rōne huiꝰ opatio
nis ouenit Marie nomē stelle. qz ipa fuit in si/
gnū. sic de illa ysa. xj. scriptū est. O radix Jes/
se q̄ stas in signū populoz. Signū quippe ē
qd se offert sensui aliud relinquēs intellectui.
Maria aūt incarnatū deuz sensui pntauit. qz in
terris vsus ē. et cū hominibꝰ oversatꝰ ē. vt di
cit Baruch. iij. c. Sed aliud intellectui dereli
quit. qz p hoc q̄ dei filiū in carne sua visibilem
exhibuit. diuinitatē p fidez intellectui patefecit
ppterea vere fuit signū quemadmodū ysa. vij.
ca. ait dns ad Achaz. di. Pete tibi signū a dno
deo tuo rc. Et sequit. Ecce virgo ocipiet a pa
riet filiū. a vocabit nomē eius Emanuel. De Ꝗ
q̄z signo Apoc. xij. c. scriptū est rc. Scdo au
tem stella illuminat. s. noctis pfunditatē. Sic
etiā bta vgo. Añ aduentū huiꝰ vginis pecca
ti nebula totū mundū occupauerat. vt nō esset
q̄ verz lumē videre posset. Erāt. n. oēs gentes
q̄si nebule turbinibꝰ agitate. vt dz. ij. Pet. ij.
ca. Proide in tenebris morabant. Vn merito
de talibꝰ Naum. j. c. scriptū ē. Inimicos eiꝰ p
sequent tenebre. Tandē pcessit bta virgo q̄
fulgida stella effugās illas. vt de illa dici pos
sit illud Ecc. l. Quasi stella matutina i medio ne
bule. Vn Ber. sup Missus ē. inqt. Ipa est nob
stella ex Jacob orta. cuiꝰ radix vniuersum mū
dū illustrat. cuiꝰ splēdor i supernis pfulget

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

a inferos penetrat. Proinde i psona ait Ecc. xxxvi ait Penetrabo inferiores partes terre. s. q fuit frigide atqz obscure. a aspicia. s. octo misericordie oes dormiētes. i. cecos a negligētes a illuminabo oes sperantes in dño. i. illuminatione mea facia q cognoscāt dñm a sperēt in eū. Tercio noctē purificat. Siquidē p radios suos nocturni frigoris densitatē serenat. a rarefaciēdo purificat. Sicut a Maria. siq̄dez in terra añ aduentuz hui9 stelle tenebra erat. sic ysa. lx. c. scriptū ē. Ecce tenebre operiēt terrā a caligo ppłos. In hui9 mysteriū Exo. x. facte fuit tenebre horribiles in vniuersa tra egypti. Tandez orta ē stella ex Iacob. s. Maria q̄ has tenebras purificauit a serenauit. Nuipe ipa ē emanatō quedā oipotētis dei sincera. vt dicit Sap. vii. Vñ de illa Ber. mat. Tolle ł corp9 solare qd illuminat munduz vt fit dies Tolle mariā maris stellaz vtiqz magni et spatiosi qd nisi caligo inolueris a vmbra mortis atqz densissime tenebre relinquimur. Quarto stella viuificat sic płs attestat. ppterea orb prim9 plures hz stellas. qa ipse ē precipue cā vite in istis inferioribz. ppt ł etiā Maria stella ē. Siquidem mors regnauit ab Adam. ꝛm apłm ad Ro. v. c. adeo q dicat. ij. Reg. xiii. Oes morimur. Et ps. Nuis ē q viuet a nō videbit mortē Venīte aūt hac stella oia mortua vite sunt restituta. Nuipe ipa ē lignū vite pferēs bndictū fructū. Gen. ii. c. de q gustās. mortē ñ gustabit in eternū. quimimo in eternuz viuet. Iō Joh. vi. 8z. Ipa est q ptulit panez vite. Ihm vt 8z vbi sup. Nuinto stella tēperat seu modificat. s. terrenū orbē. Siqdē stella temperat gelidū frig9 noctis. a sic fere nascētia fouet et modificat. ppt ł etiā Maria stella ē dicta. Malitia q̄ppe hui9 mūdi frigida ē. Vñ Iere. vi. c. dñs ait. Sic frigida facit cisterna aquā suam. sic. s. mund9 frigida facit malitia sua. Tpe g q̄ pcessit bta virgo Maria. malitia hūam generis q̄i cōpleta fuit. iux illud ysa. xl. Cōpleta est malitia ei9. ppterea magnum frig9 i mundo erat. Joh. xviii. ca. frig9 erat. Vñ et Petrus calefaciebat se. qz frigid9 vēt9 aq̄lo. i. diabolus flauit a ogelauit cristallū ab aq̄. Ecc. xliii. Hoc pnunciauit Zach. xiii. c. di. In die illa nō erit lux ł frig9 a gelu. Processit autē Maria q̄si stella calefaciēs a pfulgēs. a p oñs fouēs Proinde Ber. sup Missus ē. omel. pma. mat Ipa est nobilis stella terras plustrās. calefaciēs magis mentes q̄ corpa. fouet virtutes. ercoat vitia. Ipa ē mulier fortis. de q pū. vl. Non timebit sibi in die frigoris. oes domestici ei9 vestiti sūt duplicib9. s. dei et primi caritate. vel qz pmissionē habent vite q̄ nunc ē a future. Hec fūt valde bona quib9 Rebecca iduit filiū suū Jacob vt pris bndictionē obtinē posset. Gen. xxvii. Sexto qz ornat. s. celuz. Vñ Ecc. xliii. Spes celi gloria stellarū mundū illuminās. Maria aūt splendidissimū ē ornamētum celi. sic nanqz inferiora tempat. qz ornat supiora. Proinde de ea anth onomatice Ecc. xxvi. ca. scriptū ē Sic sol oriēs mundo in altissimis deo. sic bone mulieris species in ornamentū dom9 ei9. Si etiā supiorē orbez dicam9 angelicā creaturā. patet q tūc orbem supiorez ornauit. qz pruptos silices a inaccessas rupes angelorū numeri integritate formauit. et ł mō ornauit. Nd q̄dez p ysa. lx. c. pdictū erat. Ait enim. Gloria libani. i. bta virgo Maria ad te veniet. ad ornandū locū sanctificationis mee. Septimo stella ordinat a reciliat. s. orbē Nā orbem inferiorez sublimat. a virtute supiori p sui possibilitate assimilat. et sic quodammodo recōciliat. Sic hui9 mūdi dña a regina ecclīaz militantē tanq̄ inferiorē orbez ecclie triūphāti tanq̄ orbi supiori recōciliauit. pacem his q̄ ppe. et pacem his q̄ lōge. i. ecclie militanti et triumphāti nūciauit. Profecto ipa est arcē fēderis sempiterni posit9 in nubib9 celi vt nō interficiat oīs caro. Gen. ix. Nā ipsa nobis ipsum genuit q̄ fecit vtraqz vnū. faciēs pacem vt reconciliet ambos in vno corpe Eph. ij. Vt sic p ipam et nos celestem gloriā osequamur in secula seculorum Amen.

Dñica q̄rta de aduētu. de tribus alijs gradib9 peccati. s. cōsensu. opere. consuetudine. Sermo. xxiij.

Nihil mihi conscius sum. sz non in ł iustificat9 sū. Scribunt hec verba. i. ad Cor. iii. ca. Magē et indicibilis ē gra fres carissimi supraq̄ dici pōt habere cor munduz et immaculatū. Ait. n. Aug9. Meli9 est gaudere ł bona cōscia int molestias q̄ de mala int delitias. hoc est de q̄ gloriabat beatus Job. xxvii. ca. di. Neqz. n. reprehendit me cor meū in omi vita mea. Exinde vt i pdictis verb apparet gloriat aplus di. Nihil mihi cōscius sū. i. in nullo me mordet oscia mea. sz nō in ł iustificat9 sum q̄si di. pōt esse aliq̄d occultum pcm qd ego nescio. Vñ glo. ibidem inqt. Nō in ł iustificatus sum. i. nō me iustū puto. Nā iux pphetam. Delicta quis intelligit Et iux Salomonem pū. xx. Nuis pōt dicere mundū est cor meū. purus sū a pcto. Nec otrariū hui9 est dictū Johis aplī pme canonice sue. iij. c. scriptū. di. Carissimi si cor nrm nō reprehenderit nos fiduciam habemus ad deū. Nuia vt ait Alex. sup epistolā psentē. nō illud dic Johes. qz in ł iustificat9 sit eo q̄ oscia crimins nō reprehendat. sed qz fiduciā gerit q̄ dñs reuelabit pcm abscondituz vel dimittet. Vt g et nos securi esse possimus et cū aplo gloriari a pcto abstinere conem. De cuius peccati puerilitate otinuo tractantes. et postremo de eius g̃duatione. post tres pmos

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

gradus positos in p̄cedenti sexta feria · in pnti
ʒmone tres alios subsequētes ānotabim9 q̄z
primus dicit̄ osentatio ·
secund9 operatio ·
Terci9 assuefactio ·

Pars p̄ma huius ʒmonis · in q̄ ponitur alius pcti gradus q̄ dicitur osentatio

PRimo igit̄ in isto sermone pomit̄ alius gradus pcti q̄ dicit̄ osentatio siue osensus · Est iste · n · dictoz in p̄cedenti sermone declaratiu9 · Nā sicut cogitatio mouet ⁊ incitat ad delectationez · sic delectatio ꝓuocat ad osensū · Vbi notandū q̄ doctores fere omes in ʒ ouemūt q̄ quilibet act9 human9 · vt cogitationis · delectationis ⁊ opis · ōr̄ dictamen rōnis indeliberate elicit9 ē veniale pcm · ʒ si deliberatio accedit efficacit̄ ē mortale Et hec ē snia mgri snia z in · n · dis · xxnij · Vbi aduertē dum q̄ duo faciūt pcm · Primū est agē otra rōnez · ⁊ hoc ē cōe mortali ⁊ veniali · Secōm est agere deliberate · ⁊ hoc ē cum mortali ⁊ nō cum veniali · ita tñ q̄ in illo qd est de sui natura veniale fit ibi otempt9 · ita · s · si sciret se deū oio otrariū velle tñ faceret · Et hoc multuz ratiom ē osentaneū · Nā velle offendē deū ē mortale pcm · qz p19 de9 intueē cor et mentem q̄ opa · xxij · q · v · ca · si qd · et · xv · q · vj · c · j · Quare si putares esse mortale pcm colligē festucam de ēra peccares mortalit̄ totalit̄ eā colligēdo qz conaris facere qd putas deo displicere · Vñ Ber · de otemptu dic̄ · Si iubente seniore vt hileam verbū mihi forte p obliuionē labit̄ reuz me fateor inobedētie · sed venialit̄ · Si autez ex contemptu sciēs et deliberans · puaricationez mihi ostituo eternalit̄ · Et sic sola deliberatio facit pcm · videlicz plena ⁊ deliberata ⁊ p̄meditata · Sed ad epilogationem ⁊ clariorē dilucidationē illoz q̄ dicta sūt in p̄mis trib9 ḡ/dib9 notanduz ʒm p̄dictos doc · q̄ osensus ex duobus ꝯz q̄ fit pcm mortale vel veniale · s · ex motiuo vel aio q̄ quis ad osentiendum inducit̄ · vel ex obiecto in qd osentit̄ · Primo ex motiuo osensus i veniale ex otemptu ē pcm mortale · verbi gra vt dictū est · Si aliq̄s hoc modo in pcm veniale osentiat · ut etiā si ꝓhibitū esset p̄cepto mhilomin9 osentiret · Si aūt aliq̄s in id qd ē veniale ex genere hoc mō osentiat · vt si esset otra legē dei nullaten9 osentiret · talis osensus manet infra limites venialis pcti · Ex q̄ patz q̄ osensus in id qd ex suo genere est pcm veniale vt puta in verbuz ociosū vel mendaciū iocosū · p se nō est pcm mortale · ʒ p accidens bene pōt esse · s · per otemptū ut dictuz ē Consensus aūt i delectationē ei9 qd est mortale in suo genere ē peccatum mortale · ʒ p accns pōt esse veniale · s · qñ priuat assensū inquantū deliberationē non attingit · sic cum violat̄ cor pus ⁊ mens nō osentit Et iō qñ osensus aduenit remouet̄ p̄dictū accns ⁊ fit mortale · sic etiā accideret in ea q̄ per violentiaz corrūpeē nisi consentiret Hec habent̄ a bto Tho · ptim i · ij · scripto · dis · xxnij · arti · v · et ptim in eadem dis · secunda pte · dis · arti · nij · partim in p̄ma scd̄e · q · lxxnij · arti · ix · ⁊ in questiomib9 disputatis d̄ veritate · q · xv · d̄ sensualitate · q · v · ⁊ ab Alex · Bona · Ricar · vbi sup̄ · Secundo ex obiecto consensus ꝯz q̄ fit mortale vel veniale · s · in qd cōsentit̄ · Sicut · n · osentire in aliq̄d nō est bonum nec malū · ita osentire in aliq̄d de se non ē pcm mortale vel veniale · nisi qz illud in qd osentit̄ ex suo genere ē peccatum mortale vel veniale Vñ osensus in id qd ex suo genere est mortale peccatū ē mortale · ⁊ sic osensus in id qd d̄ suo genere ē veniale peccatū ē veniale Sumatim ergo collige ʒm p̄dictos doc · q̄ osensus vel ē in delectationē cogitatōis · vl̄ ē i d̄lectatōez cogitatōis Prim9 osens9 i cogitatōis d̄lectationē alicui9 mali pōt esse meritori9 puta cum aliq̄s iust9 d̄ suis peccatis cogitat vt pniam agat · vt dictū est sup̄ vel aliq̄s iust9 cogitat vt delectet̄ i cogitatione veniali · otera ex recordatione cōmissi · animē in vitatione futuri Scdo dico q̄ talis osensus etiā pōt esse meritorius ⁊ fructuosus · puta cū aliquis cogitat ad p̄dicandū · Tercio talis osens9 in cogitationē delectationis pōt esse curios9 et vanus · puta cū aliquis cogitat vel curiose · s · cū in cogitationis delectatione ē imoderātia · et tal̄ cōsensus ē curiositas · et sic ē peccatū veniale Cuius rō est · qz talis osens9 non ꝯz p obiectorē cogitatā · puta furtū · homicidiū · fornicationē et huiusmōi · sed huiusmodi cogitationē solaz que pōt esse vel laudabil̄ vel venialis · vt patz Scdo mō est osens9 in delectationē cogitati · puta in delectationē act9 · vel qd peij9 in ipsum actuz fornicationis vel homicidij vel alterius peccati mortal̄ · et talis osens9 ē peccatuz mortale Cui9 rō est · qz talis osensus vel delectatō in tale ꝓcedit ex cōplacentia fornicationis vel homicidij · Nā ipa res cogitata placens puta fornicatio vel homicidiū vel huiusmodi affectū mouet et allicit · Vñ delectatio q̄ est in ipo actu fornicationis de genere suo est peccatum mortale · Sed q̄ añ osensū talis delectatō est pcm veniale · ʒ est p accns · s · ꝓter imperfectionē act9 · q̄ quidez impfectio tollitur p assensū deliberatū superuenientē · ex q̄ osensu delectatio fornicationis adducit̄ in naturaz suam vt fit pcm mortale · Ex q̄ patz etiam q̄ quicq̄d homo agit ex osensu tal̄ delectationis ad hoc vt talē delectationē nutriat vel teneat · ut sunt aspect9 vl̄ tact9 vel libidinosa oscula vl̄ q̄cq̄d huiusmodi · totū est pcm mortale Ecce ḡ tres grad9 connexi · s · cogitatio · delectatio · osens9 quib9 pfectis omē pcm oficit̄ · Et vt oia limpidi9 pateāt cape exēpluz p̄mi hominis siue p̄mi peccati qd i padiso celesti fuit commissuz

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

hoc·n· Aug9·xij·de trini·c·xiij·et mgr in·ij·
dis·xxxij ponūt. ¶ In ꝑmo·n·peccato tria con
currūt videlicz serpēs mulier ⁊ vir· Serpēs
temptauit mulierē· mulier vero tēptauit viz
Geñ·iij· Sic ⁊ in nob esse solet· Naz est in nobis
sensualitas·et illa ē serpēs· Et i mest in nob ra
tionis ps q̄ inferior 8z q̄ est ps rationis q̄ ad
hæret pti sensitiue· Et etiā i mest in nobis vir q̄
est ps superior siue ratio q̄·s·cognoscit bonū ⁊
malū· Cum igitē sola sensualitas suggerit rōni
inferiori delectationē q̄ si vt comedat·si rō infe
rior nō ꝓsentit·nec ibi cogitat·ꝫ illos motꝰ vi
rilit expellit·tunc mulier fugat serpentē·⁊ nō
est aliq8 peccatū ꝫ virtꝰ· Si aūt ipaz tempta
tionē ⁊ sensualē delectationem sensitiua accep
tat·q̄ quidez acceptio ē in aliq̄ mora ⁊ inclina
tione siue cogitatione ad dicta mala·tunc muli
er comedit·s·rō inferior·et ē veniale· Sz si vlte
riꝰ pcedit·ita q̄ rō supior ocurrat·et volū
tas delectet in tali ope· et in eo cū delectabili
cogitatione pistat·iam vir comedit ⁊ ipe cū
vxore damnat·⁊ de paradiso·i·de grā expelli
tur·qz totus homo mortali pcto inficit· Vnde
Greg9·dis·vj·c·ꝫ pensanduz·mat· Tribꝰ em
modis iplet omne pcm· videlicz i suggestio
ne·delectatione·consensu· Suggestio quippe
fit p diabolū·delectatio p carnē· ꝓsensus per
spm·qz ⁊ ꝑmo culpam serpens suggessit· Eua
delectata ē velut caro· Adā velut spūs ꝓsensit·
Et nccia ē mag discretō int suggestiōez ⁊ 8le
ctationē ⁊ int 8lectatōez atqz ꝓsensū· iudicem
sui faciat p̄fidez aim· Cum·n·maligꝰ spūs pec
catū suggerit in mēte· si nulla peccati delecta
tio sequat pcm oio perpetratū nō est· Cū ve
ro delectari caro cepit·tūc peccatū incipit na
sci· Si aūt etiā ad ꝓsensū ex deliberatione ꝓsen
tit·tūc peccatū cogit pfici· In suggestione g
peccati semē est· In delectatione fit nutrimen
tum· In ꝓsensu perfectio·ꝫ ille· Hoc affirmat
Augꝰ·libro·ij·ꝓtra Manichæū·di· Etiā nūc in
vno quoqz nrm nihil agit cum ad peccandum
quisqz dilabit q̄ tunc i illis tribꝰ actū est· ser
pente muliere ⁊ viro· Nā q̄ si ꝓpens fit sugge
stio siue p cogitationē siue p sensus corporis·
vel videndo·vel tangēdo·vel audiēdo·vel gu
stando·vel olfaciēdo·q̄ suggestio cū facta fue
rit·cupiditas si nō mouebit ad peccandū exclu
detur serpētis astutia·si autē mota fuerit·q̄ si
mulieri iā psuasū erit· ꝫ aliqn ratio mulierē·i·
motā cupiditatez refrenat atqz compescit· q8
cū fit nō labit in peccatū· ꝫ cum aliquanta lu
ctatione conat· Si aūt ratio ꝓsentiat vt q8 li
bido cōmouerit faciendū esse decernat·ab omni
beata vita tanq̄ de paradiso expellit hō et iā
pcm imputat· etiā si nō subsequat factū· qm
rea tenet in ꝓsecutione ꝓscia· ꝫ ille· Eadē sni
habet de pe·dis·ij·c·sic trib9· O igit vos cori
zantes· O luxuriosi q̄tiens expellitis vos 8 pa
radiso·i·de grā q̄ sp mentē vram in carnalib9
delectationib9 tenetis· Quotiēs·n·talib9 cō
sentitis·totiēs eterna morte digni estis· Et de
isto mortali 8z Ro·viij· Spiritu ambulate et
desideria carnis nō pficietis·i·non ꝓsentietis·
Sz aiaduertite q̄ septē modis ꝓsentit quis m
pcm· Primo ꝓsentit pcm cōmittē·non im
pediēs cū possit· Vñ·xxiij·q·iij·c· Qui pōt ob
uiare ⁊ pturbare puerso ⁊ nō facit·nihil ali
ud ē q̄ fauere ipietati eoꝝ· Nec caret scrupulo
societatis occulte· q̄ manifesto facinori deinit
obuiare·ꝫ ibi· Et i·c·ondit ibidē· ait Augꝰ·
Qui desinit obuiare q8 pōt puerbis et nō facit
consentire videtur· Et·lxxxiij·dis·c·error·ait·
Gregꝰ·Error cui nō restit approbat· ⁊ veri
tas cū minime defensat opprimit· Negligē q̄p
pe cū possis pturbare puerso·nihil aliud est
q̄ fauere· Nec caret scrupulo societatis occul
te q̄ manifesto facinori desinit obuiare·ex 8 ho
micidio·sic dignū·⁊ de testi·c·ꝓstitutis· Secū
do ꝓsentit q̄s i pcm nō ꝓhibens pcm cōmis
sum· Vñ Ambro·ꝑmo 8 officijs·et·xxiij·q·iij·
nō inferēda·ait· Qui·n·nō repellit a socio iniu
riā si pōt·tā est in vitio q̄ ille q̄ facit Vñ Moy
ses vidēs hebreū ab egyptio patiētem· eū de
fendit·egyptiū occidit ⁊ abscōdit· Et Salomō
dicit· Erue eū q̄ ducit ad mortem·ꝫ ibi· ¶ Ter
cio ꝓsentit q̄s i pcm crimē cōmissuz negligēs
corripe· Vñ·lxxxvj·dis·c·faciētis 8z· Facientis
ꝓculdubio culpa hz·q̄ q8 pōt corrigē negli
git emēdare· ⁊ j· Probat odisse se vitia q̄ ade
nat errātes·nec relinqt sibi locū deuiādi· q̄ nō
pepercit excedenti·⁊ ꝑmꝰ innocētie gradꝰ est
odisse nephāda· et latū pandit delinquentibꝰ
adituz q̄ iungit cum prauitate ꝓsensū·⁊ nihil
ꝓdest alicui nō puniri ꝓpo qui puniendꝰ ē de
alieno peccato· hæc ille· Pius papa·⁊ iterum
idem ipe·lxxxiij·dis·c·q̄d ꝓdest·ait sic· Cōsen
tire videt erratī qui ad resecāda q̄ debent non
occurrit·ꝫ ille· Quarto in pcm ꝓsentit·pec
catū pcipiēs committendū· Non ē·n·obediens
q8 ꝓtra deū pcipit· Vñ·xj·q·iij·c· Si q̄s ꝓhi
bet nob q8 a dño pceptū est· vt rursus impat
fieri q8 dñs ꝓhibet fieri· execrabil fit omib9
q̄ diligūt deū·ꝫ Isidorꝰ·q̄ in eodē·c· etiam in
quit· Is q̄ pest si preter voluntatē dei·vel p
ter q8 in sacris scripturis euident pcipit·vel
dicit aliq̄d vt impat·tanq̄ falsus testis dei aut
sacrilegꝰ habeat·ꝫ ille· Quinto in peccatū
consentit·peccato fauorē auxiliū et ꝓsiliū pre
bens· Vñ Inno·tertius ex de sen·exco·c· q̄te·
ait· Facientes ⁊ ꝓsentientes a fortiori fauorē dā
tes· pari pena plectendos catholica ꝓdemnat
auctoritas·eos delinquentib9 fauere interpre
tans q̄ cum possint manifesto facinori desinūt
obuiare· Et in·c·nup·eo·ti·idez ait· Facientez
⁊ cōsentientē par pena ꝓstringit·ꝫ ibi· Nō·n·
solū q̄ faciunt sed qui ꝓsentiūt facientib9 digni
fūt morte· Ro·ij· Leuit·xx·lxxxvj·dis·c·facien
tis·ij·q·i· notū fit·xxvij·q·j·c·ij·de officio de
legati·c·j·⁊·xvij·q·iij·c·omnes·vbi 8z· Nō so
lum qui faciūt rei iudicant·sed etiā q̄ facientib9

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

consentiūt · pari · n · pena ⁊ facientes et ꝛsentientes ꝛdemnat · ꝯ ibi · Nūq̃ magis peccat cōsentiēs q̃ agens · xj · q · iij · q̃ ꝛsentit · et · xxxij · q · iij · qui alioq̃ · de ꝛffi · delegati · c · j · glo · in verbo pari · Sexto peccatū defendēs ꝛt in peccatū ꝛsentire · Vñ Isidoꝛ · xj · q · iij · qui ꝛsentit ait Qui ꝛsentit peccantib⁹ ⁊ defendit aliuz delinquentē maledict⁹ erit apud deū ⁊ homines ⁊ corripiet increpatione seueriſſima · Hinc etiam quidā ſcūs pt̄ ait · Si quis peccantē defendit · acri⁹ q̃ ille qui peccauit coherceat · hec ille · Et xxxij · q · iij · c · qui alioq̃ · inq̃t · Vrbanus papa · Qui alioq̃ errorē defendit multo ē damnabilior illis q̃ errāt · qz nō ſolū ille errat ſz etiā alijs offendicula erroris p̄ppat · Septimo in pcēm quis ꝛsentit peccatori coicans ⁊ amicabilez ſe p̄bens · Vñ · xciij · dis · c · ſi inimicus · ꝛt · Si q̃s vero amic⁹ fuerit his quib⁹ ipe nō loquit vnus eſt ipe ex illis q̃ exterminare ecclīaz dei volunt · et ſi in corpe nobiſcū eſſe videat · mente tñ et aio ꝛtra nos eſt · ꝯ ille · Ex his g̃ patz q̃ culpa ⁊ pena p̄ncipaliter imitantē ꝛſenſū · Ita dicit xxv · q · j · c · Non ē q̃ cuiq̃ nrm aſcribamus erum nam niſi nre volūtati · Nō ſolum g̃ q̃ faciunt digni fūt rē · ſz etiā qui ꝛſentiūt facientib⁹ · vl cōſenſu negligentie · cū deberēt reprehendē ⁊ nō reprehendunt · vel ꝛſenſu adulationis · cū talia facientes cōmendāt · vel ꝛſenſu ꝛſilij · cū ad peccatum ꝛſiliū p̄bent · vel ꝛſenſū auctoritatis · cū malefacientib⁹ auctoritatē p̄ſtant · vel cōſenſū cooperationis · cū ad peccandū adiuuāt · Et iō a talib⁹ ſp eſt recedēdū · iuxt illud Numeri · xvj · Recedite a tabernaculis hominū ipioq̃ ne tuoluamini cum eis · Hinc mſup notanduz q̃ q̃uis omnes q̃ dictis modis ꝛſentiunt peccent ⁊ puniri debēāt · tñ in grauitate iſtoq̃ criminū ⁊ p oñs penaq̃ eſt dare gradū · qd de ſingul patz

Primo · n · defendēs pcēm plus peccat q̃ cōſentiēs ſolum vel faciēs · vt ex illo dicto verbo ſup̄ allegato · xj · q · iij · q̃ ꝛſentit ibi · Hinc etiaz quidā ſcūs pt̄ rē · Secdo p̄cipiens peccatum plus ceteris peccat · claret ex dicto ſup̄ allato · xj · q · iij · ſi q̃s p̄hibet nob qd a dño p̄ceptum ē

Tercio fauorē peccandi prestans plus peccat q̃ non p̄hibens cōmittendū · vel non corrigens ⁊ punīēs commiſſum · Vnde · xxiij · q · v · c · qui vitijs · ꝛt · Qui vitijs nutriēdis petit ⁊ fauere ꝛtriſtet peccantiū voluntatē tā non ē miſericors q̃ qui nō vult rapere cultq̃ puero ne audiat plorantē · et nō timet ne vulneratū doleat aut extinctū · Et iō iram dei mereē · patz · xj · paralipo · xix · vbi ꝛt · Impio p̄bebas auxilium · id circo irā dei merebaris · Quarto nō punīēs pcēm commiſſuz ſi pōt · plus peccat q̃z nō p̄hibens vel nō impediēs cōmittenduz · inquantuz cōmiſſum pl⁹ ꝯz de rōne mali q̃z cōmittenduz

Quinto plus pcēm faciēs peccat q̃z peccatū corrigere negligēs · eo q̃ pcēm faciēs nullatenus excuſat · Negligens vero pcēm corripere aliqualiter excuſat · et ſi nō a toto · tamen a tanto

Et ſic patz pars p̄ma huius ſermonis ·

Pars ſecda huij⁹ ſmonis · in q̃ ponitur alius peccati gradus q̃ ꝛt opatio ·

Secūdo in iſto ſmone ponit̄ alij⁹ peccati grad⁹ ad p̄cedentez ſequēs qui dicitur opatio q̃ a ꝛſenſu orit̄ de q̃ in p̄s · ꝛt · Concepit dolorē · i · filiū mortis q̃ eſt opatō et pepit iniquitatē eā extrinſec⁹ demonſtrando · Sed ꝯ orit̄ vnū dubiū · vtq̃ act⁹ exterior ⁊ inordinat⁹ act⁹ volūtatis interior ſint vnuz pcēm · Ad ꝯ rñdet ſm Ricar · i · ij · dis · xliij · arti · j · q · j · et Bona · ibidē q̃ de interiori actu volūtatis et exteriori poſſum⁹ loq̃ duplicit · Aut cōpando exteriorē actū ad actuz voluntatis a q̃ non cauſat · et ſic planum ē q̃ nō fūt vnū peccatū · Aliud · n · ē fornicari ab actu volēdi fornicationē qui fornicatōnis illius cā non fuit · ſ · Aliud ē preceptū Non ocupiſces ab illo p̄ceptō · non mechaberis · vbi diuerſis p̄ceptis p̄hibet act⁹ mechādi interior · i · velle mechari · ñ coniūct⁹ opi exteriori · et act⁹ mechādi interior diūct⁹ ē opi exteriori · non diuerſis p̄ceptis p̄hibet velle mechari · et exterior act⁹ ab illo actu volendi cauſat⁹ · ſi g̃ nō eſt actus exterior ab actu interiori cauſat⁹ fūt duo pcta nō vnuz

Aut poſſum⁹ loqui de actu interiori ⁊ exteriori opando actuz exteriorē ad actū voluntatis interiorē a q̃ cauſat · et ſic dico q̃ formaliter fūt vnum pcēm q̃z uis ſint duo act⁹ in eſſe naturē · tñ fūt vn⁹ act⁹ in eſſe moris eo q̃ act⁹ exterior non ē moral'mi ſi p oparationē ad actuz interiorē voluntatis et rōnis · qd patz · qz ſi furioſus p̄fecte cum p̄fecte furioſa carnaliter copularet · ille act⁹ non eſſet i genere moris · vñ nō eſſet moral' bon⁹ nec mal⁹ · g̃ rē · Iuxt hoc queritur · vtq̃ peccās plus demereat p vtrūqz illorum actuum · Ad ꝯ reſpondent p̄dicti doc · vbi ſup̄ · q · ij · q̃ ad p̄dictoq̃ intelligentiam notanduz eſt q̃ cum queriē · vtq̃ op⁹ addat aliquid ad malitiā voluntatis · ꝯ dupliciter pōt intelligi Vno° reſpectu voluntatis q̃ pōt in opus p̄cedere · ſz tñ non p̄cedit qz non oio plene vult · ⁊ reſpectu tal' abſqz dubio malitia opis addit Cum · n · ꝛſummat pcēm in ope · tunc eſt plenus conſenſus · ⁊ nō ſolummodo ꝛt manducare mulier ſed etiā vir · ⁊ tunc grauiꝰ et maius ē rōne maioris ꝛuerſionis et etiā auerſionis · Alio modo poteſt intelligi reſpectu voluntatis · q̃ q̃dem in op⁹ non p̄cedit · non qz non velit · ſz qz non poteſt · Tūc moueē iſta qō cum vtrobiqz ſit plena voluntas · Vtrum grauiꝰ peccet qui vult et non pt̄ · an qui vult et facit · eſto q̃ vterqz moueat ex eqli amore · Hoc igit̄ modo queſtione intellecta reſpondendū eſt q̃ vnuz peccatum ꝛt maiꝰ alio triplicit · aut ratione maioris ꝛtēptꝰ dei · aut rōne maioris libidinis ſiue delectationis · aut rōne maioris dāmificatōnis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

de quib9 dictuz est sup. Primo mō loquēdo op9 non addit ad miqtatez voluntatis. qz voluntas plene auertit per se sicut cū est opi coniuncta. Quantū vero ad libidinē siue delectatōnē addit ⁊ aggrauat maxime quantū ad gen9 peccati carnal. quo quidē peccat hō in seipso Vñ Apoc. xviij. insinuat talib9 maior pena inferri debere di. Quantū glorificauit se ⁊ in deliticis fuit. tm̄ date illi tormentuz ⁊ luctum. Et Aug9. xiij. de trini. c. v. ait. Mala. n. voluntate vel sola quisq; miser efficit. sed miserior potestate q̄ desideriuz male volūtatis implet hec ille. Sicut quantū ad dammificationē addit. et ꝗ maxime quantū ad gen9 peccati q̄ q̄s peccat in primū. Magis. n. peccat q̄ peccat m deuz ⁊ in primū q̄ qui solū in deū peccat. ꝗ q̄ peccat solum volūtate fornicandi vel furandi peccat in deum. q̄ addit op9 peccat similit in primum. Ideo dic glo. sup illud. Appone iniquitatez sup iniqtatez. ait. Qui addit op9 voluntati. addit iniquitatem iniqtati. Quamuis. n. aliq̄s velit fornicari. nunq̄ tamen tm̄ delectat sicut qui voluntas diungit actui. Similit quātumcūq; velit aliq̄s alterz occidere. nunq̄ tantum facit damnum quantū si actu occideret. Et qm̄ deus est iust9 iudex in puniendo. nō tm̄ ꝛsiderat in peccato magnitudinē ꝛtempt9 ꝗ etiā magnitudinē delectationis. ⁊ magnitudinē dammificationis. Hic ē q̄ aliq̄ modo op9 addit ad iniquitatē voluntatis Et iō post ꝛsensum sequit opatio q̄ peccatū aggrauat et meret maiorez penā. Et iō Iac. j. Peccatū cū ꝛsummatuz fuerit generat mortem. s. aie et corpis. ⁊ ex ōnti penā eternā Statim. n. ut hō mortalit peccat meret penā eternā. Quia subtracta influentia cuiuscūq; entis a q̄ aliq̄d hz esse cadit. sic subtracto igne cadit calor. Influentia aūt dīs spiritualit est de9. q̄ quidē cā influit bonitatē suā in reb9. vt dr in libro de caus. De hac influentia dr Act. x. In ipo viuim9 sum9 ⁊ mouemur viuim9 p naturā. sum9 p grāz ⁊ mouemur p glāz Quo subtracto statim hō cadere deberet in eternā mortē nisi sua misericordia eū sustentaret Nā cessante motu celi qd̄ mouet a diuina volūtate. cessat ois actio. peccator aūt peccādo tollit sibi diuinā influentiā iux illud ps. Longe a peccatorib9 sal9. i. de9 siue grā Cum deus sit vbiqz ꝯm mgrm̄ in. ij. dis. xxviij. p pntiaz potentiā et essentiam. nō est tm̄ vbiqz p grāz. Et iō statim deberet deficē. Vñ etiā ps. Nisi quia dñs adiuuit me paulomin9 habitasset in inferno aia mea. Itē Tren. iij. Misericordie dñi q̄ nō sumus ꝛsumpti. qz non defecerūt miserationes ei9. Itez q̄ ope implet se nudat. sic Adaz Gen. iij. Apti sūt ocli ei9 vt videret ꝛfusionē suam ꝛc. Sequit Abscōdit se ⁊ timuit ps. Timor et tremor venerūt sup me et ꝛtexerūt me tenebre. i. pcīz. Demqz si ope perpetratū fuerit cōicat veniaz mali exēpli. Et iō grauit ꝛminat dñs Math. xviij. di. Quicūqz scandalizauerit vnuz de pusillis istis minimis ꝛc. Adolescēs mortuus Luc. vij. c. assimilat pcto opis. Sic hō mortuus nihil pt naturalit opari. ita pcti oris opera mortua sūt. Pcm veneno assimilat. Venenuz ad cor transmissum totū calorē naturalē extinguit. ⁊ mortē corpis inducit. Sic pcm ad voluntatē currit q̄ est subiectuz caritatis. ⁊ ipam destruit ⁊ ꝛtrariū inducit. Et iō Aug9 in li. j. de diuersis qōmb9 ad Simplicianuz. q. ij. ait. Pcm ē hois inordinatio atqz peruersitas Et sup pma canonica Joh. ait omel. viij. Ois q̄ fac pcm. iniquitatē facit. omne. n. pcm iniquitas est. Et in li° ꝛtra Felicianū. c. xxvj. Ille sine dubio peccauit qui pcepta ꝛtempsit Ille pcepta contempsit qui qd̄ ꝓhibet admisit. ꝗ ille. Sz sic pmi parētes in obediendo ope pcm perpetrātes grauit puniti sūt. ita puniem ⁊ nos Ait em̄ Aug9. libro. iij. de libo arbitrio. post mediū. Cū pmi hoies peccassent. ⁊ in erroē ⁊ in erumnā et in mortē pcipitati sunt. Rex moderatori sumo deo placuit iustissime vt i ortu hominis originalit apperet iusticia punientis ⁊ in ꝓfectu liberātis. ꝗ ille. Et sic patz pars secūda huius sermonis.

Pars ꝛcia huius ꝓmonis. in q̄ ponitur alius peccati grad9. qui dr assuefactō

Exercio i isto ꝓmone pomit aliq̄ pcti gradus qui dr assuefactio siue ꝛsuetudo. q̄ sequit ex alijs. Nā postq̄ aia pcto consensit. ⁊ i op9 adduxit. multiplicat op9. ⁊ vnū pcm trahit aliud. sic gue se nō pōt retinē cum incepit descendē. ꝗ plus mot9 ꝛcitat donec peueniat ad ꝓfunduz. Vñ naturales phi dicūt q̄ ois mot9 corpuz guiuz intendit sp i fine. et q̄tidie fit velocior q̄usqz pueniat ad terminū illius mot9. Nā corp9 mortuū ē gui9 et corpus famelicū q̄ corp9 satur. qz magis tendit ad finem suū. i. ad mortez. sic sp tendit ad mortem. Hic est q̄ vnū pcm attrahit aliud. et i ꝛsuetudinē deducit. postea ad pmanentiā et ꝛtinuatōnem et pseuerantiā. qz ex frequētatis actibus gnat hit9 de difficili mobil. ij. ethicorum. Et istud pcm aggrauat. q̄ fit vt velocī9 ad ꝓfūdū et ne dānationis aiaz deducat. Continuatō in pcto pcm aggrauat. Si. n. sint duo q̄z vnus vult facē malū. et tn̄ p aliq̄d ipedimentum desistit. ali9 vero ꝛtinuat q̄usqz ope pficiat ita q̄ ē in ꝛtinuo hitu et volūtate ꝛtinua. iste magis peccat. Cui9 rō ē. qz quāto volūtas ē diuturior i malo. tāto ē deterior sic ec volūtas quāto ē diuturnior i bono. tāto ē melior. Tāto ꝓ certo guiora sūt pcta. quāto diuti9 ifelicē aiaz detinēt alligatā. ex de ꝛsue. c. fi. et de symo. c. cū i eccle. et d eo q̄ dux. i ma. quā pol. p adulc. cū hēret Hic est qd̄ ait Aug9 sup ps. lxxxij. ibi. Dixi iniq̄s nolite inique agē. Dixi iniq̄s. i. oib9 mal gnalit ꝗ. et q̄d. nolite iniq agē. i. nō

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

pseueretis i malo. Et subdit. Malũ n. ē pecca/
re. pei9 ē perseuerare. ꝗ pernitō si9 ē defēden
do se culpā in deũ refundē. ꝗ ille. Et iō attēdi=
te o xpiani si q̃s vīm i pctm dilabiē. nolite ob/
durare corda vra. cito ꝗ ea pniam agite nolite
perseuerare si ñ vultis i aliud pctm incidē. si ñ
vultis aliud pctz incurrē. Ait. n. Alex. nr q̃ pe
ius ē nolle carere pcto q̃ ꝯsentire pcto. Et ido
de necitate salutis teneē pctor statim peitere=
nō dico ꝯfiteri. ꝗ i corde ꝯteri cū ꝓposito ꝯfitē
di. Al. sequereē q̃ esset ei ocessuz aliqñ stare i
pcto. qd falsũ ē. Vnde pū. xix. dr. Qui negligit
vias suas. i. pcta sua dlēdo q̃ penitēdo nō co/
gitat. mortificabiē. i. dānabiē. Deo. n. nō vult
q̃ hō aliq̃ momto stet sine caritate. Exēplũ ha
beē de Saul q̃ postq̃ voluit occidē David non
voluit stati resurgē donec postea sacdotes oc
cidit Phitomissaz ꝯfuluit. q ꝗ pcto i pctm ruit
donec interijt in gelboe Exēplo Pharaonis q̃
nec miracul nec monitiomib9 nec plagis a pec
cato destitit donec i mari interijt. Hec igiē cō
tinuatō ꝯsuetudinē facit q̃ non leuiat ꝗ grauat
magis pctm. Vnde Vgo in regla bti Aug. in/
quit. Cogitatio mala parit delectatōez. de=
lectatio ꝯsensũ. ꝯsens9 opationē. opatio ꝯsue
tudinē. ꝯsuetudo necitatez. q̃ quidē necitas ñ
excusat ꝗ magis incusat. ꝗ ille. Aug9 vo i li.
viij. ꝯfessionũ ait. Ex volūtate quidez puersa
facta ē libido. q dū seruiē libidini facta ē ꝯsue
tudo. q dū ꝯsuetudini nō resistiē. fact9 ē inte=
ritus. Et Isidor9 libro. iij. de symbolo. c. xxiij.
ait. ꝗ pctm admittē ē in puteum cadere. ꝯsuetu
dinē vero facere ē os putei coāgustare ne is q̃
ceciderit valeat exire. ꝗ ille. Ex quib9 ꝛ bis
accipiē q̃ ꝯsuetudo peccandi tria mala in aia
facit. Primũ ē. qr induē necitatez q̃ nō excu=
sat. Siē. n. ꝯsuetudo fac iurisdictōnē. ita mala
ꝯsuetudo necitatez peccādi. Nd aūt ꝯsuetudo
inducat iurisdictionē patz. C. de emācipationi/
bus libor. l. i. q vl. q. C. q̃ sit lōga ꝯsuetudo
l. ij. q dis. xj. c. in his. ix. q. ij. c. ꝯquest9. eē de
foro cōpetēti. c. cū ꝯtingat. eē de offi. or. c. ir=
refragabili. q eē de arbi. c. dilecti. de clericis
cōiugatis. c. cū olim. de ꝯsue. c. ex lrīs. et. c. cū
cōsuetudinis vsusq̃ lōgeui ñ fit leuis auctori=
tas rē. q eē de sen. q re iudi. vbi dr. c. cā. Licet
vl9 q ꝯsuetudinis non mima fit auctoritas rē.
Ecce q̃ ꝯsuetudo iducit iurisdictionē. ita ꝯsue=
tudo peccādi necitatez. Cuius rō est. quia ꝯm
Tulliū libro philippicaz. Omne pctm nascens
facile oppimiē. inueteratū plerūqz fit robusti
us. ꝗ ille. Primo ꝯsuetudo alterat naturam.
imo ē altera natura patz. ff. ad Macedonianũ
l. j. de li. et postu. l. si q̃s postumos. in ꝓncipio
ff. de postulādo. l. j. ꝯ. bestias. de acq̃rendo re
rum dñio. l. naturalē. ꝯ. in his. Insti. ꝗ re diui.
ꝯ. pauonũ. patz ꝗ phm libro de reminiscentia
j. rethoricoz. ca. x. li. iij. ꝓbleumatũ. pticula
xxviij. q. vij. ethicoz. vbi ait. Difficile ē resi/
stere ꝯsuetudini. qz assimilaē naturę. Facili9 ē
tamen mutare consuetudinem q̃ naturam. hec
ille. Sicut ergo est difficile q quasi impossibile
non sequi naturam. ita dicitur de consuetudi=
ne. igitur inducit necessitatem peccandi. que q̃
dem necessitas non excusat. quia male consue=
tudines admuente nullo tempore confirman/
tur. in Auten. vt nulli iudicuz liceat habere. ꝯ.
j. colr. ix. viij. dis. ca. mala eē de consue. c. fi. ꝗ
sen. q re iudi. c. causa. Immo consuetudo pec=
candi grauat peccatum. patet supra. et etiā pa
tet. ff. de penis. l. capitalium. ꝯ. solēt. de re mi
litari. l. desertorem. ꝯ. si plures. q. l. non omnes
. ꝯ. desertor. q. C. de episcopali audientia. l. ne
mo. q eē de consan. et affi. c. non debet. diciē.
Diuturnitas temporis non minuit peccatum
sed auget. De predicto malo consuetudinis lo
quitur phs. ix ethicorum. di. Non facile ē ho=
mini ab antiqua consuetudine transmutari per
sermonem. q. vij. ethicorum inquit. Operatō
nes bestie praue sunt per naturam. opationes
vero prauorum hominuz sunt per consuetudi
nem. q in. ij. metaph. ait. Sicut consueuimus
ita dignamur dici. q ibidem dicit Quātam vim
habeant leges ostendant in quibus fabularia
q puerilia magis valēt veritate ꝓpt ꝯsuetudi
nem. ꝗ ille. Faciūt. n. pctores siē illi de quibus
ait oīn. iij. physicoz q̃ quidaz hoies erāt ita
cōsueti cōmedē venenũ q̃ venenũ erat ilr. cib9
sic pctorib9 ipis p ꝯsuetudinē pctm ē cib9 q
mel venenatũ. De isto etiā malo loquiē Aug9
libro. viij. ꝯtra Julianũ. c. viij. Cōsuetudis ma
lo difficile resistiē. Vñ vehemēti9 vidua q̃ vir
go. q vehementi9 meretrix q̃ casta temptaē.
et tāto ampli9 in ea superāda voluptas labo=
rat. quāto ei maiores vires cōsuetudo dedit.
Et libro. v. mulice inqt. Tanta est vis ꝯsuetu=
dinis vt ea inueterata si falsa opinione est ge=
nita nihil sit inimiciti9 veritati. Et ideo oē il=
lud malum dat remedium sup ps. cxxvj. di. Nñ
nasciē cupiditas anteq̃ robur faciat aduersum
te mala consuetudo puula est. ne. n. mala cupi
ditas nequaq̃ male ꝯsuetudinis robur accipi=
at cum paruula est elide illaz. sed time ne elisa
moriatur ad petram elide. petra autē erat xps
Secundum malum est quod consuetudo pa=
rit. s. q̃ peccata magna et horrida facit existi/
mare parua. Vñ Augustin9 in libro ench. ait
Peccata q̃uis magna et horrida. cum in con=
suetudinez peruenerint. aut parua aut nulla es
se creduntur. vsqz adeo vt non solum non oc=
cultanda verum etiam predicanda et diffamā=
da videanē. qm̃ sicut scriptum est. Laudaē pec
cator in desideriis anime sue. Talis iniqtas in
scripturis clamor vocatur. ꝗ quo dicitur Cla=
mor Sodomorum et Gomorreorum multipli=
catus est. et pctm eoz aggrauatū ē nimis. quia
nō solū iā apud eos non putabanē esse flagitia
vez ec publice velut lege frequētabāē. ꝗ ille

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Terciū malū male ꝯſuetudinis ex iſto ſequitur q̃ videlicet nō ſinit verā pegere pniam. Cum em̃ cognitio pcti ſit initiū ſalutis. ⁊ mala conſuetudo vt dictuz eſt non ſinit cognoſcē pcta. ſequiē q̃ verā pniaz pagere impediat patz in tractatu de pnia. Virga. n. implicata in principio cito ad rectitudinē tendit. ſz i curuitate p manēs rectificari nō poterit niſi fortiſſimo ign̄e decocta ⁊ demollita ad ptē aliaz deplicata diu fuerit detenta. Os m crure ⁊ m brachio reuolutū facile reducitē ad mēbr̄ ſuum. dum mēbrū calet. ſz ſi reductio ꝓtrahat̄ in longū. nō niſi aq̃s calidis ⁊ magno dolore reducit̄. Ideo Iero⁹ ait. Lagena eundē odorē retinet parit̄ ⁊ ſaporē ſeruat vetuſta q̃ pri⁹ fuit ibuta dū nouiter eſſet facta. Man⁹ q̃ ſemel viridibus intingit̄ multis lotionib⁹ nō emundat̄. Fluui⁹ non facile locū deſerit p quē incedere ꝯſueuit. Fruſtra ibi apponit̄ medicina vbi iam ſeuit morbi cā. ſz ille. Et iō Iuuenal̄ libro. iij. ſatira ſecunda ait. Cōſuetudo mali tenet inſanabile vuln⁹. Et Iacob⁹ beneuentan⁹. Res eſt dura nimis vſū depellē. Radix euelli nō valet alta nimis. Iſtud malū male ꝯſuetudinis ē figuratum in Lazaro fetido ⁊ q̃triduano. Quatuor. n. ſunt a xp̄o reſuſcitati. q̃uis p̄m⁹ nō eſſet plene mortuus. ſ. filij⁹ reguli. Joh. iiij. vbi ꝯ. Incipiebat. n. mori. p quez ꝯuenient̄ signat̄ diabolica ſuggeſtio. et peccati cogitatio. cui niſi ꝯſentiatur. anima p ſz nō totaliē moriē ſz incipit. Secundus fuit filia Archiſynagogi. de q̃ Math. ix. hēt̄ q̃ i camera ſecrete fuerat mortua. per quā delectatio cū ꝯſenſu denotat̄. eo. n. primo q̃ anima pcto ꝯſentit vt dictū eſt. iā mortua ē iux̄ illud Math. v. Qui viderit mulierē ad ꝯcupiſcendū eā. iam me. ꝛc. Terci⁹ fuit filij⁹ vidue Luc. vij. ex̄ portā reſuſcitat⁹ q̃ sigt̄ pctm iam p op⁹ ꝯſummatū. Quart⁹ fuit ipe Lazarus Joh. xi. p quem ꝯſuetudinarius pctor denotat̄. Et iō fetid⁹ erat. i. corrupt⁹ ⁊ abhominabil̄ p malā ꝯſuetudinez. iux̄ illud. Corrupti ſūt et abhominabiles facti ſūt in ſtudijs ſuis. Hinc ē q̃ ait Aug⁹ ſup Joh. ſmone. xlviij. in omel. de Lazaro. Si peccaſti penitet te. ⁊ reſuſcitet te dn̄s. ⁊ reddat te eccle mri tue. tercius mortuus ē Lazar⁹. Eſt gen⁹ mortis ī mane ⁊ mala ꝯſuetudo appellat̄. Aliud ē. n. peccare aliud peccādi ꝯſuetudinem facē. Qui peccat ⁊ continuo corrigit̄. cito reuiuiſcit. q̃ nondū im/plicat⁹ ē ꝯſuetudini. nō eſt ſepult⁹. q̃ aūt peccare ꝯſueuit ſepult⁹ ē. Et bn̄ de illo ꝯ. fetet. Incipit. n. hre odorē teterrimū. Tales ſūt. n. aſſuetis ſcelerib⁹. pditis moribⁿ. dicis. n. noli facere q̃n te audit. quem terra ſic p̄mit. et tabe corrumpit̄. et mole ꝯſuetudinis p̄grauat̄. Nec ad ipm tn̄ reſuſcitandū minor fuit virt⁹ xp̄i. ſz ille. Ecce q̃ quantū eſt malū ꝯſuetudinis quaz deuitare ꝯcedat ille benign⁹ Jhs qui cum patre et ſpiritu ſancto ſuo viuit et regnat in ſecula ſeculorum Amen.

Feria ſecunda poſt q̃rtam dominicaz de aduentu de trib⁹ alijs g̃dib⁹ peccati. ſ. obduratione gloriatione et deſperatione. Sermo. xxiij.

Nihil mihi conſci⁹ ſum. ſed nō in hoc iuſtificat⁹ ſum. Jtez vbi ſup̄. Natura ē morbi fr̄es cariſſimi vt niſi p medicinā cit⁹ euellē tur. paulatim creſcēdo tm̄ inualeſcat vt non ſine difficultate curari valeat. imo q̃ ē pei⁹ ī nunq̃ tātas ſumit vires vt nullatenus mederi poſſit. Hoc vtiq̃ de vulnere ſpūali aīe pcto videlicz euident̄ apparet. Quia ut ait libro moral̄. Greg⁹. pctm ꝯ p pniam nō diluit̄. mor ſuo pondere ad aliud trahit. Idcirco vt ex p̄cedentib⁹ patuit. peccatum in aia exiſtens ſp ad peiorē ſtatuz trahit. q̃ ex ꝯſenſu opatio. et ex opatione praua ꝯſuetudo. vt clare viſum eſt naſcit̄. nec tn̄ ibi fixo pede pmanet. ſed ad alia grauiora ꝯducere nitit̄ vſque q̃ in ꝓfūd̄ inferni ruat. ⁊ ad eternā damnationē ꝓducat. Quamobrē felix ille q̃ cum aplo verba ꝓpoſita dicere pōt. Nihil mihi ꝯſci⁹ ſūt. ꝛc. In p̄ſenti igit̄ ſmone tres alios pcti grad⁹ ad p̄dictos ſubſequētes et ipis ꝓiores deſcribem⁹ q̃z. Primus dicitur obduratio.
Secund⁹ vero gloriatio.
Tercius aūt et peſſim⁹ deſperatio.

Pars p̄ma huius ſmonis. in q̃ ponitur alius peccati gradus q̃ ꝯ obduratio.

Primo igit̄ in iſto ſmōe ponit̄ ali⁹ pcti grad⁹ ad p̄dictos ſequēs ⁊ ipis grauior q̃ dicit̄ obduratio. Sicut. n. venenum de ſui natura carnes mdurat. ſic peccatuz. Hinc Job. xli. ꝯ. Indurabit̄ cor ei⁹ q̃ ſi lapis et velut inc⁹ a malleatore. Et ad Ro. ij. Ignoras q̃m benignitas dei ad pniaz te adducit. ſm aūt duritiaz tuam ⁊ cor ipenitens thesauizas tibi iram in die ire et reuelationis iuſti iudicij dei. ſz ibi. Duritia quippe ſiue obduratio eſt pti natia mētis ad pſiſtendū in malo. Impenitentia vero ē ptinacia mētis ad non recedendum a malo. De duritia aūt q̃ eſt pertinacia mētis ꝯ Zach. vij. Cor ſuū poſuerūt vt adamantem ne audirēt legē. Et ad Heb. iij. Non obdureē q̃s ex vob fallacia peccati. de qua ꝯ pū. xx. Suauis eſt hoib⁹ pam̄s mendacij. i. delectatio peccati q̃ mentit̄ aliq̃d eſſe cū nihil ſit. ſed poſtea os ei⁹ impleē calculo. i. pena et dolore. De impenitentia vero ꝯ p̄s. nij. Filij hominū vſque q̃ graui corde ꝛc. Et de Pharaone ꝯ. Exo. nij. Ego indurabo cor Pharaonis. Sup q̃ verbo moueē dubiū. Vtz obduratō ſit a do. q̃ vidz q̃ ſic ex dicto ꝓbo. vbi ait Aug⁹. Indurauit

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

deꝰ Pharaonem iusto iudicio · g̃ ꝟm ꝟ fuit iustum Pharaonē indurari · sed omne iustū a summa iusticia ꝓcedit q̃ deꝰ est · g̃ ꝛc. Idem p/bat ad Ro · ix · vbi ait apl̃us · Cuiꝰ vult miseretur · et quē vult indurat · sed idez est aliq̃d fieri deo volente · et deo auctore · si g̃ obduratio est deo volente · g̃ et deo auctore · Vñ a glo · ibidem ait · Obduratio ē nolle misereri · aut g̃ hec est p̃dicatio per cām · aut p inherentiaz · aut p essentiā · Nō per inherentiā vel p essentiā · q̃a in ꝰo ē voluntas miserendi · nec tñ obduratio · ergo ē dictum per cām · ſz deꝰ nō vult misereri aliquoꝝ vt prescitoꝝ · vt dic̃ Augꝰ · g̃ ab ipso est eoꝝ obduratio · Ps Phus dat maxima Si aliq̃d est causa alicuiꝰ · et opositū est cā opositi · vt habet̃ · ix · metaph̃ · Vñ p̃mo posteriorꝫ ꝰz Sicut affirmatio ē cā affirmationis ita negatio est causa negationis · exēpli gr̃a · Vt si habere pulmonē est cā respirādi · a non habere pulmonē ē cā non respirādi · ſz velle misereri est cā gratificationis · g̃ nolle misereri ē cā obdurationis · g̃ ꝛc. Ampliꝰ · Si aliq̃d per sui p̃ntiaz cā est alicuiꝰ · p sua absentiā est cā oppositi · q̃ ē alia maxia philosophi · v · metaph̃ · a · ij · phyſicoꝝ · vt exemplarit patz · qz p̃ntia gubernatoris est cā salutis nauis · absentia vero piclitationis · ſz deꝰ per sui p̃ntiaz est causa mollificationis cordis · g̃ p sui absentiaz est cā obdurationis · Contrariū aūt huius videt triplici auctoritate · a duplici rōne · Primo auctoritate Joh · vj · di · Omnis q̃ venit ad me nō eiciā foras · g̃ paratꝰ est dñs oēs amplecti ergo defectꝰ illustrationis nō venit ex pte ꝰi ſz ex pte nr̃a · Secꝰo p̃bat̃ auctoritate Apoc · iij · vbi ꝰz · Ego sto ad ostiū et pulso · p me si q̃s mihi aperuerit intrabo ad illū ꝛc · ſz si peregrinus volēs hospitari non recūbit in homo · nō ē causa ex pte sui sed solū ostiarij · g̃ similit̃ a obdurationis nō est cā nisi qui non recipit deum pulsantē · Tercio p̃bat̃ auctoritate Aug̃ · fi per illud Joh · j · Lux in tenebris lucet · sic dicit ceco posito in sole p̃ns est lux et ipse absens ē luci · sic omni imiq̃ q̃ cecus est corde p̃ns ē sapientia · et ipse ē absens · si ergo ꝟ est sicut cecitas siue p̃uatio actꝰ videndi non sit a sole · patz q̃ nec obduratio ē a deo · Ps · Hoc idem p̃bat̃ rōne sic ꝟm Dyo · Optimi est optima adducere · sed obduratio est pessimū int̃ oia mala · ergo ipaz nō efficit deꝰ q̃ est optimꝰ · Amplius · Obduratio anime reddit aiaz ipotentez ad bonū · sed defectꝰ aut nō hz causaz · aut si hz causam deficientem · deꝰ aūt nulliꝰ est cā deficiens · ergo ꝛc. Ad hanc q̃onez respondet bo/mimꝰ Bona · iii · j · dis · xl · arti · iij · q · ij · di · q̃ obduratio inquantū pena dicit aie ineptitudinē · et ita dicit defectionē penalē Et pena omis inquantū talis ē iusta et ordinata · ideo dicit defectū ordinatū · Inq̃tuz ergo defectꝰ ē nō hz cām nisi deficientē · q̃ nō p̃ot esse deꝰ qui non ē causa deficiēs · sed ꝟ ē libeꝝ arbitriū destitutum Inquantū vero ordinatū habet cām hereē/tem · s · ipaz culpā · a cām ordinantē · s · retribuētem diuinā iusticiā · Ille igit̃ tres auctoritates Aug̃ · s · apl̃i · et glo · et ofimiles q̃ dicūt deū aliquē obdurasse · intelligunt̃ quantū ad ratōnem ordinis · nō quantū ad rōnez defectus · q̃a p cōparationē ad effectū solū deꝰ compat̃ in rōne pmittentis · nō efficientis · Et est exemplū Sicut si aliq̃s esset dignꝰ pire fame · a aliꝰ posset eū pascere · si quereret̃ q̃ fuit in isto cā mortis · rñdet̃ q̃ defectꝰ cibi · Ille vero nō diceret̃ occidisse ſz pmisisse · Si rursus quereret̃ · vtꝝ iste iuste fecerit · diceret̃ q̃ sic · cum tñ nihil fecerit · qz ipm nō facere ordinatū fuit auctoritate eiꝰ ad merita illiꝰ · et p oīs ille ordinatus ē in pena sibi debita · et p hunc modū intelligendum ē in ꝓposito · Nñ ergo ꝰz q̃ si aliq̃d ē cā alicuiꝰ ꝛc · Dicendū q̃ p̃hs loquit̃ ꝰ cā ꝓxima et immediata · a q̃ est tota cā nō exigēs aliaz · a in omni tali tenet · ſz quāuis volūtas dei sit cā efficiēs gratificationis · tñ ad salutē ocurrit libeꝝ arbitriū ut ofentiēs · qz ergo ista duo cōcurrūt · quodlibz horꝝ p̃ot causare defectū · nō diuina volūtas q̃ est liberalissima · sed hñ liberum arbitriū · qꝰ quāuis nō possit efficere potest tñ esse cā deficiēs · In homis em̃ facilius est destruere q̃ ostruere · Ad aliud vero quod obiciē de absentia dicendū q̃ cum absentia alicuiꝰ ē malū · aut ille est cā sue absentie · aut non Si ille ē cā sue absentie · ꝰz p oīs esse cā eiꝰ qꝰ incurrit̃ ex absentia · Si aūt ipse non ē cā immo quantū est de se sp ē paratꝰ esse p̃ns nullo mōdo dicendꝰ ē esse cā · sed illꝰ rōne cuiꝰ iuste se absentat · s · pcēm nr̃m · Iniq̃tates · n · nr̃e diuiserūt int̃ nos et deū nr̃m · a fūt q̃si nubes dēsissime auferētes nobis lumē gr̃e · Vñ predictū verbum Exo · Ego indurabo cor Pharaonis · exponit̃ triplicit̃ · Primo deo pmittente · a ꝟ modo nisi iuste · qz iustū est vt deꝰ pmittat illum in peccato iacere q̃ nō curat a pcto resurgere · Secundo gratiā q̃ cor emollit deo subtrahente vt nō apponēte · a ꝟ ꝓpter pcēm qꝰ est quoddam obstaculū gr̃e q̃ emollit affectū q̃ deficiēte affectꝰ indurat̃ · Proinde tal̃ indurationē ab homine inchoatiue a demeritorie inquantū p liberum arbitriū adheret pcto · et p oīs auertitur a deo quantū in se est · et sic demeret̃ q̃ deꝰ subtrahat ei gr̃am suā · sicut si ipse sol materiale illuminaret ipa inferiora per cognitionē et arbitrij libertatē iuste retraheret lumē suum ab eo qui se vellet quantuz in se esset ab eiꝰ lumine se subtrahere · deꝰ aūt gratiā suā dat omnibꝰ ex cognitione et mera libertate · et iō iuste eā subtrahit ab eo q̃ se p pcēm auertit ab eo · Tercio exponit̃ sic Indurabo cor Pharaonis · signa · s · et ꝓdigia ei ostendendo · et p oīs patienter diutiꝰ expectando · Vñ Augꝰ ibidē · Patiētia · n · obstinatior fit malꝰ animus · Unde Eccleſiastes · viij · ꝰz · Quia non cito ꝓferet̃ sniā ꝰtra malos · absq̃ timore vllo filij hoim perpetrāt

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

mala. Denicq hic gradus obdurationis adeo ē obstinatis periculos9 q ꝓpt̄ ꝗ clamat ꝓpheta ps. xcvij. di. Hodie si vocem ei9 audieritis. rc. Hodie dic. qr in pnti est temp9 audiendi. iux illud Ecc. xxxviij. Mihi heri et tibi hodie. dicit mortu9 viuo ac si diceret. tempus q̄ opari potui transiuit. ꝗ tibi licet Vel hodie die ne ꝓter hoc hō differat ouerti ad dnm iux illꝗ. Ne differas ouerti de die i die. exemplo corui. Subito. n. venit ira ei9. et in tpe vndicte disperdz sicut dispersit Pharaonez in mari. Exo. xiij. Nolite igit obdurare corda vra. i. ptinaciter in peccato pseuerare ne ꝗ vob verificet dictū Ire. v. c. Indurauerūt facies suas supp̄ petrā q̄ noluerūt reuti. Et sic patz ps pma hi9 sm̄ois

Pars secda hui9 sm̄onis. in q̄ ponitur alius peccati gradus ad p̄cedentez sequēs q̄ ꝗ gloriatio vel exultatio.

Secundo in isto sermone pomit̄ ali9 pcti grad9 ad p̄cedentē sequēs qui ꝗ glatio siue exultatio. de q̄ scribit̄ pū. n. Letant̄ cū male fecerint. et exultāt in rebus pessimis. ps. Quid gloriaris in malitia q̄ potens es in miqtate. Quid ē. n. de mal perpetratis gloriari nisi de vulnere sibi iflicto letari. q ꝗ morte sua gaudere Qui si gloriat̄ bestie figuratur Apo. xiij. Vidi bestiā de mari ascendentem. habentē capita. i. mortalia peccata septē. q cornua decē. i. transgressionē decē ꝓceptoꝝ q super cornua ei9 decē diademata id ē glaz quaz hnt de malo peccatores. q sup capita ei9 nom̄ blasfemie. qr gloriari de pcto ē mai9 peccatū q̄ ipsūmet pcm̄ Et ideo assimilat̄ pcto blasfemie. q qr etiā tales delectant̄ in blasfemia sanctoꝝ. ac si optime epulent̄. Hinc ysa. j. Vegēti peccatrici. ꝓp̄ter graui miqtate. semim nequā filijs sceleratis. dereliquerūt deū. blasfemauerunt scm̄ isrl̄. alienati sūt retrorsū. super q̄ percutiā vos vltra addentes puaricationē. s. gloriantes de pcto qꝗ est addere malū malo Seqtur Bestia quā vidi similis erat pardo. i. malitia q dolo replet9 sic pard9 varijs maculis respsus et pedes ei9 sicut pedes vrsi. i. carnalib9 desiderijs plen9. q os ei9 sicut os leonis. i. in verbis crudel. q dedit illi draco. i. diabol9 cui9 ē seru9 et minister. potestatē suā siue virtutē. i. astutiā et malignitatē. et potestatē magnā. s. ad pagenda mala. vt sic potens in miqtate totalit̄ reficiat̄. q̄ aper de silua q̄ destruit viā sicꝗ ps. Extermmauit eā aper de silua Ex hꝗ quidā de pcto gloriātes aliqd peius faciunt. quia. s. pcm̄ suū publicāt Vñ ysa. iij. Pcm̄ suū quasi Sodoma p̄dicauerūt nec abscondert. Et Jere. iij. Frons meretricis facta est tibi noluisti erubescere. Hec erubescētia ē frenū ostra pcm̄. et q̄ tale frenū reiecit de salute ei9 penit9 est desperandū. Vñ quidā sapiēs ait. Erubuit salua

tes ē. In hoc peccant q̄ ocubitas publice tenent. q manifeste vsuras exercēt. q in plateis q diuersorijs ludos ꝓhibitos tam a lege ciuili q̄ canonica sectant̄. vt taxillozꝝ. cartazꝝ q fortune ludos. Itē q diebꝰ feriatis vendūt q emūt pacta q ouentiones q rōnes agunt. q omnia q similia ꝓhibita sūt ex̄ de ferijs. Siūter q̄ alijs modis q iocis diebus festiuis se totaliter occupant vt corrizatores. Nā tales nō solum nō sanctificant festa. ꝗ etiā polluūt q ꝓphanant Hodie nāq impleē qꝗ ꝗ per Oseaz. nij. c. Nō est veritas nec misericordia nec scientia. Maledictū q mendaciū homicidiū furtū q adulterium inundauerunt sup̄ terrā. et sanguis sanguinez tetigit. ꝗ ibi. Nō est veritas in q̄ in ore. misericordia in opere. non est scientia in intellectu Primū ptinet ad seipm. secm̄ ad ꝓximū. terciū ad deū. Nō ē veritas in effectu. sicut in fictis q ypocritis. Nō est misericordia in crudelibus. Nō ē scientia in fatuis q qui de salute non cogitant. Nō est veritas in religiosis. Non est misericordia in dispēsatoribꝰ. Non est scientia in p̄latis q ofessoribꝰ. Nō ē veritas i p̄dicatoribꝰ. Nō ē miscdia in auditoribꝰ. Nō ē scientia in cōtemplatoribꝰ Nō ē veritas i venditoribꝰ. nō ē misericordia in emptoribꝰ diuitibꝰ. Nō ē scientia in ostrahentibꝰ. non est veritas i aduocatis q ꝓcuratoribꝰ. Nō ē miscdia in exactoribꝰ siue officialibꝰ. non ē scientia in mgris medicis et doctoribꝰ. Nō est veritas i mulieribꝰ vanis Nō est misericordia in vetul̄ et famulabꝰ. Nō est scientia in rusticis q huiusmodi Nō ē veritas in ofitentibꝰ. non est misericordia i erogatijs. non est scientia in senioribꝰ. sequit̄ Maledictū ostra deū vel ostra ꝓximuz. q mendaciū quod fit cum intentione fallendi. homicidium contra psonaz. furtū adulterium circa bona exteriora et psonam oiunctaz inundauerunt sup̄ terram. Sane terra aqua fundit̄ qn̄ ripas excedit. Due sūt ripe peccatoꝝ que excedunt̄ ipis peccatis. s. timor dei q pudor mūdi. sic inundauerūt peccata Sodomoꝝ. Gen. xviij. Clamō Sodomoꝝ q Gomorreoꝝ multiplicatꝰ ē. q peccatū eoꝝ aggrauatū ē nimis. qr. s. publice sine verecundia fiebat ab eis. Itē i. ps. Inij. Vidi iniqtatem. s. superbiā q̄ neminem sibi equat. et ostradictionē. i. ptialitates. et odia q̄ ortum hnt a supbia. in ciuitate. i. publice. die ac nocte circūdabat eā super muros ei9 iniqtas i. inuidia nequā. et labor in medio ei9. i. curiositas domoꝝ et palatioꝝ atqz vestimentoruz q̄ omnia fiunt ad placenduz alijs. et iniusticia. s. rectorum et dominoꝝ. et nō defecit de plateis ei9 vsura et dolus. in plateis. i. publice. et dolus. i. ypocrisis vel impudentia. sequit̄ Et sāguis sanguinem tetigit. s. ut augerent peccata peccatis et noua veterib9 accumularēt Et sic patz ps secunda hui9 sermonis.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Pars ꝛcia huius ꝯmonis · in q̃ ponitur vltimus g̃d9 pcti q̃ dicitur desperatõ

Qercio igit̃ i isto sermone ponit̃ vltimus grad9 peccati q̃ ꝟ desperatio · s · de salute ꝓa · Vnde Jere · ij · ꝟ · Dixisti · s · in corde tuo desperaui · s · de salute anime mee · iõ subdit · Nequaq̃ faciaz qꝫ persuadeẽ mihi · s · a confessore vel a ꝑdicatore vel ab amicis · seq̃ Adamaui quippe alienos · i · denarios q̃ alienos a deo filios cultores efficiũt q̃ in eis vltimũ finẽ constituunt · i · Timoꝛ · vlt · Radix omniũ malo ꝛ est cupiditas · ꝫ in iuda apparuit · Math · xxvj · c · Itẽ dicit Adamaui · i · plusq̃z deũ amaui Ꝑic Aug9 inquit · Hoc ꝓ deo colit̃ qꝫ plus ceteris amat̃ · Hoc idẽ ꝓ illud ꝓũ · xvij · patz vbi ꝟ · Impi9 cum in ꝓfunduz peccato ꝛ venerit despat · Et Jere · lj · ꝟ · Curauimꝰ babylonez et nõ est sanata · derelinquamꝰ eã et eamꝰ vnusquisq̃z in suã terram · qm̃ puenit vsqz ad celum iudiciũ eiꝰ · i · culpa desperationis q̃ veniam fugit et deũ quasi negat · Hinc Aug9 li · de contemplatione Jhesu xpi · c · xxx · ait · Quanto potẽtior est deꝰ ad saluandũ · tanto securior ego sũ Peccaui grande pcẽm a multo ꝛ fũ mihi conscius delictoruz · nec sic tũ qm̃ vbi habundauit delictuz sup habundauit et gr̃a · Qui desperat de misericordia peccato ꝛ negat deum misericordẽ · magnã iniuriã deo facit q̃ de eiꝰ misericordia diffidit quantũ in se est negat deũ hr̃e caritatẽ veritatẽ et potestatẽ in quibꝰ ꝯsistit̃ tota spes mea · s · in caritate ꝓmissionis in veritate adoptionis a in potestate redemptionis · Et i libro · l · omelia ꝛ omel · xxj · Si q̃s iã lapsꝰ inq̃t et immio sceleris pondẽ oppressus desperare iam cepit attendat vulneris magnitudinez · ꝫ non desperet medici potestatẽ · Pcẽm · n · cum desperatione certa mors est · nemo dicat · ego si iam aliq̃d mali feci · ego iam damnatꝰ sũ deꝰ mal' talibꝰ nõ ignoscit · cur nõ addo pcta peccatis · fruar seculo in voluptate lasciua i cupiditate nepharia · iam ꝑdita spe repationis · vl' ꝫ habeã qꝫ video si nõ possuz hr̃e qꝫ credo Deꝰ · n · noster sic̃ cautos fecit q̃ non ceciderunt sic desperatos esse non vult q̃ ceciderũt · ꝫ ille · Beda nõbile ponit exẽpluz in gestis angloꝝ li · v · c · nij · Temporibꝰ nãq̃z Auerãdi regis q̃ vtiqz bonꝰ ac timẽs deũ habuit quendã militem in armis strenuũ · moribꝰ vero penitus ꝑditũ · q̃ sepius ac sepiꝰ dũ vite incolumis erat admonitꝰ erat ut venã sperãs ꝯsitereẽ · conuentiones totiẽs puipendebat · Cũ autem improuisa infirmitate cõprehensꝰ esset · continuo a ꝑfato rege visitat̃ · ad pniam iducebat̃ · qꝫ cũ semel a bis factũ fuisset · a ille renueret · tandẽ ñdit · O dñe mi rex iam sũ damnatꝰ exquo iaz penitere non valeo · qr paz ante aduentũ vr̃m intrauerunt camerã istam duo speciosissimi iuuenes · quoꝝ vnus sedit ad pedes lecti · alit̃ vero ad caput · isti dixerunt · Judicatus est morti Videamꝰ si aliqꝫ ius habemus in eo · Et extrahens vnꝰ libꝝ de sinu suo speciosũ valde · litteris aureis et fulgentibꝰ scriptũ · In q̃ qui ante lr̃as nesciebam · legi oia a sciui · a vidi conscripta aliq̃ bona · sed parua q̃ feceram in iuuentute mea anteq̃ mortalit̃ peccassem Sz cũ miro mõ exultarez in visione · ecce duo statim maximi et teterrimi demones huc accesserũt · quoꝝ vnꝰ apportauit quendã libꝝ maximum ad moduz turris scriptum teterrimis litteris · in q̃ erant scripta oia a singula peccata mea · et dixerũt demones angel' · Quid ꝫ agitis cum eo cum nullũ ius habeatis · cũ liber vester ex multis ãmis nihil valeat · ꝫ noster ꝑualet · Tunc responderũt angeli q̃ rexꝝ dicebãt · Recedamꝰ inquiunt a eis adiudicatũ dimittamꝰ · qꝫ et fecerũt · Et extunc duo dicti demones hñtes gladios mortis finderũt me vnꝰ ex pte capitis · a vnꝰ ex parte pedum · Ecce modo pcutiunt sup oclos et sup pedes · et eos iam amisi · Et sic accedentes vsqz ad cor subito eum occiderũt · aimã eiꝰ rapientes et ad infernũ deferẽtes · A quo liberet nos ille misericors deꝰ qui ꝓ passionez filij sui nos a carceribus peccati original' liberauit · ne per pcẽm actuale in maiorẽ damnationẽ incidamus ꝫ ad gaudia ventura puenire possimꝰ vbi ipse cum pr̃e et spiritu sancto viuit et regnat in secula seculorum · Amen ·

Feria tercia post quartam dominicaz de aduentu vigilia natiuitatis dñi de comparatione virginis ad stellam poli et stellam maris · Sermo · xxiiij ·

Quod enim i ea natuz est de spiritu sancto ẽ scribunẽ ꝫ verba Math · i · c · a in euangelio occurrentis vigilie · Nõ est facultatis humane fr̃es carissimi · q̃ diu i hoc mortali corpe viuit̃ · plene ꝓtingẽ ad laudez gloriose ꝟginis mr̃is dei · q̃ omniũ hominũ et voces excellit a superat intellectuz · Nuis · n · mortalium nisi diuino illustratus oraculo · de vnica dei et hois genitrice quicq̃ modicuz seu grande presumat edicere · imo non timeat hanc pollutis labijs nominare quã pater misericordiaꝝ et aĩ secula deꝰ perpetuã destinauit in virginẽ dignissimã · filiꝰ ꝑelegit in mr̃em · spiritussanctus noue gr̃e domicilium preparauit · sic̃ lucide sonant verba ꝓposita · s · Quod in ea natum est r̃c · Cunctis g̃ preconijs vt ait Augꝰ sermõe · nij · de eiꝰ assumptione veneremur Mariaz vt ipa nos int̃ ꝓcellas seculi feruentes aspiciat a ipa int̃ curs9 mũdiales ꝯtinuo oratione cõfoueat · Neqz · n · dubiũ q̃ q̃ meruit ꝓ liberandis ꝓferre ꝑcium possit liberratis impetri suffragium · Sed qr in supiori tractatu de pnia · de ꝟginis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

desponsatione et virginitate iux̄ pñs euange/
lium satis abundeq; dictū est. Insup postq̄ in
superiori sabbato de compatione ipi9 ad stellā
celi plenio9 ptractatū est. In pñtiarū de com=
paratione ipi9 ad stellā poli et maris tractare
conabimur tria iux̄ ordinē nrm annotando. q̄z.
Primum dicet virginis appropinquatio.
Secundo vero dicet virginis illustratio.
Tercium vero virginis inflammatio.

Pars prima huius sermonis. in q̄ comparatur beata virgo stelle poli ratiōe appropinquationis.

PRimo igit̄ i isto sermone bta Maria cō
parat̄ stelle poli. qz ipa stella polo si=
ue cardini ē vicinissima. Ad dicendo=
rum intelligentiā aduertendum est q̄ duplex ē
polus in isto mundo. vnus ē inuisibilis. s. meri
dionalis. reliqus vero visibilis. s. aquilonaris
et vterq; immobilis est. super quorū immutabili
tatem imitat̄ totus mundus in sua circulari mora
Merito ḡ p vtrūq; polum intelligit̄ ipe filius
dei a verbū patris q̄ est principium omniū q̄
ad vnū. et finis omniū q̄ ad reliquū. q̄ in meri
die et in sue maiestatis claritate a nobis oio in
uisibilis ē. sz in aq̄lone nre humanitatis. visibi
lis factus ē. Propterea Apoc. vi. ipse ait. Ego
sum alpha et o. pncipiū a finis. De illa quippe
meridie dr Cant. i. Indica mihi vbi cubes in me
ridie. De ds aquilone Iob. xxxvij. ca. ait. Ab aq̄
lone aurum venit. qz ex xpo incarnato splendor
prie pcessit. Ipe quippe immobilis ē. sup cuius
immobilitatē imitunt̄ omnia in suo motu. Im=
mobilisq; manens dat cuncta mouere. Huic siq̄
dem polo fuit ds stella. s. Maria vicinissima. in
tribus maxime. primo in incarnatione. secundo in
conuersatione. tercio in assumptione. primo in
quam fuit ei vicinissima in incarnatione. s. per
carnis idēptitatē. qz ea dez caro q̄ fuit virgis
mris facta est caro filij pris. a in vnitate per=
sone a deo suscepta est. igit̄ ei a deo vicina fuit
qz filius cū ipa a in ipsa vicina fuit. Merito ḡ
pter hanc vnitatē dictum est ei. Dñs tecum.
Hinc mouet̄ vnū dubiū vtr caro xpi fuerit de
sanguine virginis formata. Naz Damas. liº. ni
ca. iij. dicit̄ q̄ filius dei ostruxit sibi ex ipis castis
a purissimis sanguinibus carnē animatā aia ra
tionali. Item phs. iij. de aialibus. inqt q̄ ma=
teria de q̄ format̄ corpus fetus et quā mat̄ admi
nistrat sanguis ē. sz mater beata virgo in con/
ceptione xpi materiā administrauit quam alie
mulieres administrant. Alit̄. n. non fuisset ve
ra mater. ḡ materia de q̄ in vtero virginis ca
ro xpi fuit formata. fuit sanguis. Ad hāc q̄=
stionē vt recitat Ricar. in. iij. dis. iij. arti. ij. q.
j. dicunt aliq̄ q̄ caro xpi fuit de sanguine vir/
ginis formata. ñ ex sanguine ppe loquendo p
semine. sz Maria virgo ministrauit sanguinē ds
tilem a pur q̄uis mulieres q̄ dicipiūt p decubi
tum viri ministrēt sanguinē menstruuz qui est
sanguis grossus a impurus. Vñ phs videt vel
le. iij. de animalibus corpus pueri generari
de sanguine menstruo mulieris nō ex semine
Alius aūt vidr contrariū. Alit̄ autem generatiua
virginis Marie nihil coopata fuisset in materie
carnis xpi dispositione seu preparatione. quia
digestio nutrimēti in stomacho. a digestio eius
in epate. i q̄ de nutrimēto generat̄ sanguis cū
alius humoribus. a digestio eius in mēbris fiunt
opere potētie nutritiue. cū ad hoc q̄ mulier ve
re sit mr̄ pueri requirat̄ q̄ virtus eius generati=
ua coopet̄ saltem in materie preparatione seu
dispositione. a ista dispositio fit p conuersionez
sanguinis digesti in mēbris i semē. vidr q̄ ca=
ro xpi fuit formata ex semine facto p virtutem
gnatiue virginis ex sanguine eius purissimo i mē
bris digesto. Nihil aūt vidr frm Ricar. q̄ caro
xpi formata fuit nō imediate de sanguine nec se
mine ita pfecte habente formā seminis sicut se
men virile. qz i mulieribus residuū sanguinis in
mēbris digesti non puenit naturalit̄ ad cōple
tam seminis digestionē ppt̄ debilitatē virtutis.
Et ppt̄ hs phs respectu seminis virilis vocat il/
lud noie mēstrui. Sz tamē virtus gnatiua virgi
nis subtilē sanguinē a pur i mēbris digestuz
alterauit a disposuit ad hs vt esset oueniēs ma
teriale pncipiū primum. de q̄ fienda erat caro
xpi ope spiritussancti. Illis ḡ tenuit q̄ si mediuz
int̄ vez sanguinez in q̄ pfecte remanet forma
sanguis. a illud in q̄ est pfecte forma seminis. no
bilius tñ et purius fuit in beata virgine q̄ vnq̄
fuerit in aliq̄ muliere. Ex dictis pōt faci it̄ re=
spōderi ad vtrāq; ptem. Secundo fuit xpo
vicinissima i conuersatione p administrationē. Sñ
hec ē q̄ in vltimo. ca. Ruth. mystice figuratur
in poemi de q̄ ibi dictum ē q̄ natū puez suscē
pit a posuit i sinu suo. a nutricis et gerule fun
gebat̄ officio. Hec ē que absentiā eius. s. xpi cō
tinere nō potuit. Nā a dolēs eum i templo que
fuit. sic dr Luc. ii. esse factus. Tercio aūt fuit
ei vicinissima i assumptione p gle susceptionem
Ds autē ipa sit exaltata sup oēs choros ange=
lorū. nulli dubiū ē. etiaz nephas ē dubitare sic
Ber. ait. Si. n. incorruptio deo primus facit.
vt dr Sap. vi. hs aūt incorruptissima. qz mater
incorruptionis. ipa est polo. i. filio suo vicinissi
ma. Sz etiā eorū quorū ē eadez natura idez est
locus. quapropt̄ a merito a loco erat vicinissi
ma filio suo hs est polo suo. Vñ Aug9 sermone
quarto de natiuitate virginis. inqt. Tu vo bta
gloriosaqz Maria int̄ ista laudabilit̄. q̄ sic fecū/
ditatis induisti domū. q̄ diuinitatis nō adimisti
suffragiū. Tu es. n. beata int̄ mulieres. Tu p=
lata cūctis virginū cateruis. Tu se queris agnū
quocūqz preierit. Tu virgineos choros et ab
incētiue carnis illecebris alienos p lilia rosqz
vernātes ad fontē phēnis vite potandos inui=
tas. Tu in illa beatorū beatifica regione pmi

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.

ordis dignitatē adepta plātis residis oberrās
int̄ paradisi amenitates g̃mineosq; cratos te
nero poblice pgens · feliciq; palma volas im
marcessibiles carpis · Tu otinentibus sine fine
cōiuncta angel̄ archāgelisq; sociata indefessa
voce clamitare scūs non desinis · ꝗ ille · Cō
parat̄ etiā stelle poli · qz ꝗ stella ē stellaꝝ pri
maria seu p̄ma · siue sint stelle eterne apparitio
nis nunc · q̄ circūstant polū aq̄lonarē · siue sem
piterne occultationis vt q̄ circūstant fūt in in
terioribus austri siue sint vicisse apparitōnis · si
ue vicisse occultatōnis · vt q̄ sunt in medio site ·
Sic beata vgo p̄maria · i · p̄mitiua est q̄ ad gle
magnitudinē ⁊ dignitatis celsitudinez int̄ oia
inferiora corpalia q̄ sunt visibilia · aut int̄ oia
intellectualia q̄ sunt inuisibilia · aut etiā int̄ illa
celestia luminaria q̄ fūt quedā media · qz cū pri
mis pticipat corpalitatē · cū alijs perpetuita/
tem Respectu prioꝝ p̄mitiua ē Sic Sap̄ · vij ·
ca · scriptū est Nec cōparaui illi lapidē precio
sum · qm̄ omne auꝝ in compatione illius arena
est exigua · ⁊ tanq̄ lutū estimabit̄ argentuz in
conspectu illius Et ꝗ sunt int̄ visibilia p̄cio sio
ra Respectu aliorꝝ intellectualiū ⁊ inuisibiliū
ipsa ē p̄mitiua · qm̄ omniū spirituū transcendit
excellentiā · Vñ Ecc̄ · xxxij · c · ipa ait Omniuz ex
cellentiū ⁊ sublimiū corda ꝓpa virtute calcaui ·
Respectu ceterorꝝ · s · luminariū celestiuz ipa ⁊
p̄mitiua ē · ꝗ patz · qz luci compata p̄ or inuemi
tur · vt ꝯz Sap̄ · vij · Posset ꝗ distingui alit̄ · vt
stelle sempiterne occultationis sint otēplatiui
qz sp ꝯo assistūt · stelle sēpit̄ne apparitiōis sint
actiui q̄ sp actionib9 intendūt Per vicissim re
ro apparētes ⁊ vicissim occultātes se medij siue
mixti · qz aliqñ opanē · aliqñ otēplanē · Respe
ctu · n · omniū bta vgo p̄mitiua ē · Proide Ecc̄ ·
xxxij · c · iniūt · In omni ꝓplo ⁊ in omni gēte p̄ma
tum tenui Admirāda igit̄ ꝗ stella · Vñ merito
Sap̄ · vij · m fi · sic de ea spiritussanct9 · ait Est
em̄ hec speciosior sole · ⁊ sup omnez dispositio
nem stellaꝝ luci cōparata inuenit̄ purior ·

Pars seda huius ꝯmonis · de comparatione beate virginis ad stellā maris respectu illuminationis ·

Secundo in isto ꝯmone compat̄ bta vir
go stelle maris rōne illuminatōnis Est
enim stella maris nauigantiū in picul̄
directiua · Per ipaz quippe sciūt naute q̄ veli/
ficāt · aut ad aq̄lonē · aut ad meridiez · aut ad oc
cidentē · aut ad orientē · qm̄ in aq̄lone situata ē
Sic etiā per Mariā oia picla ⁊ discrimia euitā
tur · ⁊ oia itinera certificanē · Vñ Ber · sup Mis
sus est · omel · nij · iniūt · Nuisqs te intelligis i ꝗ
sect̄ ꝓfluuio magis int̄ ꝓcellas ⁊ tēpestates
fluctuare q̄ p terrā ambulare · ne auertas ocu
los tuos a fulgore hui9 sideris · si nō vis obrui
ꝓcell̄ · Si insurgūt vēti temptationum · si icur
ras scopulos tribulatōnū · respice stellā · voca
Mariā · Nec inconuenient̄ sic stelle maris cū sit
in aq̄lone inuenit Marie cōpari Nuippe p aq̄
lonē tribulatō seu plecutō designari solet ꝓpt̄
ventoꝝ ⁊ ꝓcellaꝝ vehemētiaz · iō loc9 Marie
in aq̄lone ē · vt p eam austeritas plecutōnis in
flicte humam9 temperet̄ ⁊ mitiget̄ Solet ec̄
p aq̄lonē pctor significari · Vñ Jere · ca · j · Ab
aq̄lone pandet̄ omne malū · iō inuenient̄ loc9 aq̄
lonaris ei appropriat̄ · eo q̄ ipsa Maria inter
peccatores ⁊ filiū suuz ostituat̄ · vt ex vna pte
iram ei9 mitiget · ⁊ ex altera pct̄m exterminet ·
Vñ ꝯm q̄ Alex · de ales sup psalteriū in q̄t · bta
vgo iux̄ crucē pingi debz ad sinistraz xpi · qz
stans ad crucē facie tendit ad orientē · ⁊ sic ad
sinistrā · i · ad aq̄lonez stabat bta virgo vt ora
ret ꝓ peccatoribus q̄ sunt ex pte sinistra xpi ·
Vñ ꝓpha in psona xpi in cruce pendentis ait ·
Considerabā ad dexterā ⁊ videbā · ⁊ non erat
q̄ cognosceret me · qz ibi nō erat bta vgo · sed
in sinistra pte pfectissime cognoscēs xpz · Pro
inde · n · ꝯz a peccatore Cant̄ · nij · i fine · Surge
aq̄lo ⁊ vei auster pfla ortū meū et fluēt aro
mata illi9 · Cum · n · surgit Maria p piam inter
cessionē · tūc venit auster · i · spiritussanct9 per
gre immissionē · ⁊ pflat hort9 p dulcedinis su
sceptōnez ⁊ fluūt aromata p multipliciū bnfi
ciorum donatōnem · De ꝗ aq̄lone ⁊ austro Ma
thij · ꝯz · Aq̄lonī da · ⁊ austro noli prohibere · i ·
rogabo Mariaz vt de gra sua tribuat · et p hoc
austro · i · spūi scō vt non ꝓhibeat q̄n potis9 ab
undanti9 p ipsam de suis charismatib9 immit
tat · Hec ē vga Moysi q̄ vnda maris rubri per
cutit̄ · et p oñs diuidit̄ · et int̄ fluct9 dei popu/
lus transitur9 desertū ingredit̄ Exo · xiij ·

Pars tercia huius ꝯmonis · ꝯ comparatione beate virginis ad stellam maris respectu introductionis ·

Tercio in isto ꝯmone comparat̄ bta vir
go stelle maris rōne inflammatōnis ⁊ in
troductionis · Primo · n · stella maris ē
maxime frigoris temperatiua · Respect9 enim
ei9 sp est super mare per radioꝝ directionem
et per oñs per calozis immissionem · Sic et re
spect9 Marie sp ē super mundū per eterni spīē
doris · s · filij sui illustratōnez · et per oñs p ca
lozis spiritussancti coicationē · Nuippe ipa est
illa p quā spargit̄ lux · et diuidit̄ est9 sup terrā
Job · xxxviij · Lux · n · eterna ē super tenebrosuz
mundū per ipam sparsa · i · manifestata · Nuippe
ipa ē per quā lux iudeis · i · ofitētib9 oriri visa
est · gaudiū · honor et tripudiū · hec fūt · s · Et iō
est9 diuis9 ē super terrā · i · calor caritatis spiri/
tussancti partit9 ē · vt non sit iaz q̄ se abscōdat
a calore ei9 · imo q̄ nō fit adeo duꝝ et lapide
um cor q̄ huiusmodi calore non dissoluat̄ · Vñ
Job · xxxiij · scriptū est Lapis solut9 calore in

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

es vertiē·i· q̃ durꝰ ⁊ obstinatꝰ antea fuit per Marie dulcedinē emollit̃ Merito ergo ei cōpetit hoc nomē·s·stella maris· Secundo etiam stella maris ē in portum introductiua· qz Maria multas seditiones sedat· et ad terrā pmissionis ducatū pstat· Vñ Ber· super Missus est omel·ij·inqt· Ipaz sequēs nō deuias·ipaz rogans nō desperas· ipsam cogitans non erras ipa tenente nō corruis· ipa ptegente non metuis·ipa duce nō fatigaris·ipa ꝓpitia puenis· ⁊ sic i semetipo expiri poteris q̃ merito dictuz fit·nomen ꝟginis Maria maris stella· Ipsa in nocte huiꝰ vite luce virtutū radiat vt viaz veritas ostendat· ⁊ ad portum salutis pducat· Nuipe ipa est porta celi·ut dicit̃· Gen̄·xxviij· Nō est h·s·in Maria aliud nisi domꝰ dei ⁊ porta celi·. Ipa est scala Jacob·Gen̄·vbi sup̄·cuiꝰ sumitas celū tangit·⁊ p oēs ad ipm ducit· In qua descendūt angeli ⁊ ascendunt·qz per ipsā descendūt ad nos angelici spūs ad nostram ꝓtectionē· atq̃ p ipsam ascendunt homines sancti ad gl̃e celi susceptionez Et vt verbis beati Ber· vtar· oportet vniuersos xpicolas inter fluctꝰ huiꝰ seculi nauigātes attendē hāc maris stellā que supremo cardini·i·deo prima ē et ex respectu eiꝰ cursū vite dirigere Nō q̃ fecerit non iactabit̃ vana gl̃e vento·nec frangēt̃ scopulis aduersoruz· nec absorbebit̃ sillea voragine voluptatū·ꝫ pspere veniet ad portuz quietis eterne·vt cū ipa ꝟgine gloriosa fruatur eternis delitiis filij eiꝰ·q̃ cum pre ⁊ spiritu sancto gloriosū est premiuz ipiꝰ ꝟginis benedicte atq̃ deuotorum eius per infinita secula seculorum Amen·.

In die natiuitatis domini nostri ihesu xpi de filij dei natiuitate eternali tpali ⁊ spūali· Sermo·xxv·

IN principio erat verbū· et verbum erat apud deum·et deꝰ erat verbum·hoc erat in pncipio apud deum Scribunt̃ hec verba Joh·i·ca· ⁊ in euangelio occurrētis solenmitatis In hac sacra solenmitate natiuitatis dñi nostri Jhu xpi·frres carissimi de verbo dei quemēter tractantes sciendum q̃ huiusmodi verbum prius intelligibilit̃ ⁊ insensibilit̃ ex patris mēte est eternalit̃ genitū·i tpis plenitudine carnem nram assumpsit·vt corporeis oculis visibiliter appareret· Quemadmodū verbū ab humana mēte formatū vt auribꝰ pcipi possit·vocem induit seu assumit· sic diuinū verbuz 8z caro factum· Demū idez verbum humana carne vestitū per fidei auditum ad cor humanū pertransiit·quemadmodum apl̃us ad Ro·x·ait·Fides est ex auditu·auditꝰ aūt p verbuz dei Ex quibus ꝟbis manifeste claret diuini ꝟbi esse triplicē natiuitatē·s·eternalē·tpalez· ⁊ spiritualē· Prima est ex paterna mente sine matre· Secunda ē ex materna carne sine pre· Tercia ē ex humano corde cum pre ⁊ mre· De q̃ vltima dñs noster Math·xij·testat̃ di· Quicū qz ·n·fecerit volūtatē pris mei qui in celis ē· ipe meꝰ frater ⁊ soror ⁊ mater ē· De pmis aūt duabus loquit̃ Augꝰ vmone·ij·de purificatione virginis di· Debemꝰ cū fide catholica retinere duas natiuitates dñi·vnā diuinā·alterā humanam· Illam sine tpe· hanc in tpe·ambas aūt mirabiles· Illā sine mre·istam sine pre· Si istam non comprehendimꝰ·illā quō enarrabimus· Quis comprehendat nouā·insitatā·vnicā in mūdo incredibilit̃ factaz· et toto mundo incredibilit̃ creditā·vt ꝟgo deciperet ꝟgo pareret· ꝟgo paries pmaneret Nō humana rō non inuenit fides capit·⁊ hūana rō deficit·⁊ fides hominū ꝓficit·hec ille Et vmone·ix·de natiuitate dñi· idem ait· Matꝰ est xp̃s deꝰ ⁊ pre hō de mre·ꝰ pris immortalitate·de mris ꝟginitate·de pre sine matre·de mre sine patre·de pre sine tpe·ꝰ matre sine semine·de patre pncipiuz vite·ꝰ matre finis mortis·de pre ordinans omnē die·de matre dsecrans istā die·ꝫ ille Has tres natiuitates representat eccl̃a i hac solēnitate· Primam·s· eternalē in missa q̃ cantat̃ in hac nocte qz humano intellectui ē incomprehensibil̃ Secundā·s·temporalē in missa q̃ cantat̃ i aurora eo q̃ partim fuit occulta·ptim autē manifesta occulta quipe quantū ad incarnationis modū manifesta vero quantū ad factū Terciā vero in missa q̃ cantat̃ in die· qz spiritualis natiuitas irradiatione sua in aia illucescit·quēadmodum·Ysa·lviij·c·8z Si abstuleris de medio tui cathenā sequit̃· Tunc orieē in tenebris lux tua ⁊ tenebre tue erūt sicut meridies·Has denq̃z tres natiuitates Johannes euangelista in isto euangelio per ordinem ponit·

Primo ponit natiuitatem eternalem·di· In pncipio erat verbum ꝛc·

Secundo addit natiuitatem tpalem·cum·j· subsequit̃·Verbum caro factū ē ⁊ hītabit i nobis·

Tercio vero subdit natiuitatem spiritualez· in fine dicens·Vidimꝰ gl̃az eiꝰ ꝛc·

Pars prima huius sermonis· in q̃ ponitur natiuitas filij dei eternal·

PRimo igit̃ in isto vmone ponit̃ natiuitas filij dei eternalis q̃ est ineffabil̃· De qua ysa·liij·c· testat̃ di· Generationem eiꝰ q̃s enarrabit Et Ecc̃·xliij·c· in fine dicitur Ne laboretis·non·n·cōprehendetis·Quis videbit eū et enarrabit·et q̃s magnificabit eum sic̃ est a pncipio· De q̃ etiaz 8z p ps̄· Dñs dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te Et alibi Ego ero illi in patrē·⁊ ipe erit mihi in filium Ad quā cōmendandā tria ꝛ sideranē·q̃ ꝓ

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ꝑnium 8z ꝑoritas· secundum vero proprietas
terciū autem sublimitas ¶ Primū ergo ꝑuilegi
um hui9 natiuitatis 8z ꝑoritas· qz nulla ē ꝑor
qz·s·ista prior ē cunctis alijs· ¶ Et ꝗ declaraē ꝑ
mo sic ꝟm Tho·ꝑma pte· q· xxxiij· arti·ij· Sic
ꝑsone dine ꝑus sunt q̃ creature· sic noia ꝓꝑa p
ꝑus significāt ꝑsonas dinas q̃ creaturas· igi
tur q̃ aliqs voceē ꝑ ī creaturis· ꝗ nomē ꝑ et
nomē filij ꝑus verificanē de ꝑsonis dinis q̃ 8
creaturis·s·q̃tuz ad rē sig̃taz· ¶ Ois·n·ꝑmitas
q ois filiatio ortū hz in creaturis a ꝑmitate q
filiatione dina· Vñ inqt apl̃us ad Eph̄·iij·ca·
Flecto genua mea ad patrez dñi mei Ihu xpi·
ex q̃ ois ꝑmitas in celo q in t̄ra noiat̄ ¶ Secdo
quidē sic declaro· ¶ Sic imago ē posterior de·
ad cui9 imaginez hō facta9 est ꝟm doc·maxime
Bona·in·ij·dis·xvj ¶ Et sic mulier ē imago viri
ita vir ē imago dei· qz sic deꝰ ē ꝑncipiū q finis
hois· sic hō ē ꝑncipiū et finis mulieris· sic igit̄
ꝑus fuit hō q̃ mulier imago ei9· sic fuit prius
ꝑ in dinis q̃ ꝑ in creaturis· cū igit̄ ois natiuitas hūana q ois ꝑmitas q filiatio sit imago
ꝑmitatis q filiatōnis ac natiuitatis ī dinis· seq̃
tur q nulla ꝑor ¶ Tercio ꝗ idem sic declaro·
verbū in mēte artificis oceptū p ꝑus intelligit̄ ꝓcedere ab artifice q̃ artificiatū q8 ꝓducitur ad sit̄tudinē ꝟbi oceptī ī mēte· sic filius
ꝑus nasciē a ꝑre q̃ creatura de q̃ nomē filiationis 8z· ¶ Et iō dic̄ dñs Bona·ī·j·q·v·in qōnib9
circa ſraz q licz filij9 tota sub̄az trahat a ꝑre
nō tñ 8z hre matrē ꝗ soluz ꝑez· qz ꝟm Ansel·
in libro monologion·ꝑncipiū maternum ꝑeri/
git aliud ꝑncipiū· q rō hz est· qz mr̄ ē principi
um passiuū· q omne tale mouet̄ a b alio· g̃ añ ip
sum ē principiū aliud· qm̄ igit̄ principiuz gñationis filij ē primuz et ē pure actuale· iō nullo
mō transferē maternū ꝑncipium· ¶ Et sic patz q
ista natiuitas ē oib9 prior ¶ Secdm ꝑuilegium
hui9 natiuitatis 8z ꝓꝑetas· qz ·s·nulla alia est
ꝓꝑor ista· q8 declaraē sic ¶ Proprior ē paternitas q filiatio q natiuitas in q̃ saluaē esse totaliter q̃ ꝟbi saluaē esse ꝑtialiē vl̄ sit̄tudinarie· sic
magis ꝓꝑe leo vocaē leo q̃ hō ꝓꝑ aliquā sit̄tudinē quam hēat cū leone· sic magis ꝓꝑie 8z
in diuinis pater filij9 q natiuitas q̃ in hūanis
Nd clari9 declaraē sic· ¶ Ois creatura eē irrationalis ꝑ ſuo mō dicē deo· tu es pater meus· et
ego sū filij9 tu9· qz·s·me creasti· q in me repiē
aliq8 vestigiū tui ¶ Et idē magis ꝓꝑie dicē ꝑ
creatura rōnalis· qz ad imaginē dei facta est·
Idē q̃ ꝓꝑi9 dicē ꝑ ōt ille q̃ in gratia ē cuz spe
hereditatis· qz si filij· q heredes ad Ro·viij· ꝗ
sume ꝓꝑie ꝗ dicē ꝑ ōt comprehensor ad imaginem xpi ꝑ gl̄az· Nm̄ aūt nullꝰ istorꝰ ē eiusdez
nature cū deo· filij9 aūt eiusdē nature cū patre
sequiē q nulla ꝑmitas nec filiatō neqz natiui/
tas ē ista q̃ in dinis ē ꝓꝑior· Nd videē dicere
Aug9 in libro de incarnatōne ꝟbi ad Januariuz·di· Principal̄ bonitas in 8o ꝑre sentieda ē
ex q̃ vel filij9 nat9 vel spiritussanct9 ꝓcedens·
si q̃ aliq̃ bona ī scripturis dicunē vl̄ angel9·ul̄
hō·vel bu9·vel thesaur9·vel cor hois·vl̄ ar
bor bona·ꝗ oia abusiue dicunē accidentē q non
subalez in se otinētia bonitatē·ꝗ ille ¶ Terciuz
ꝑuilegiū hui9 natiuitatis 8z sublimitas· qz in
ipa repiunē aliq̃ q̃ in nulla alia repiri ꝑnt· q̃a
filij9 in dinis hz· ¶ Primo cū ꝑre eternitatē· ¶ Secundo hz cū patre in essentia vnitatez· ¶ Tercio
hz cū patre eandē deitatem· quarto q vltimo
hz cū patre ꝑsonalē diuersitatez· ¶ Primo dico
q filij9 dei nat9 hz cū patre ī essentia eternitatem q diuturnitatē· eternitatem dico qz sic pater ē eēn9·sic etern9 ē filij9 ¶ Et ꝗ oñdit Johes
ī ꝑmo ꝟ sicꝰ hui9 euāgelij di· In ꝑncipio erat
ꝟbuz· Nō·n· intellexit Johes q ꝟbū·s·filius
sit ī ꝑncipio·i·patre ꝟm hitudinē cause ad effectū tanq̃ effect9 in cā· qz int̄ cāz q effectū ē
differētia·vel ꝑoritatis· vl̄ ꝟ tutis q̃ nō repiūtur in ꝑsonis dinis· ꝗ intellexit q ꝟbū·i· filij9
sit in patre tanq̃z in ꝑncipio ꝟm hitudinem originis vel ordis· ꝓut radi9 ē in sole· q ꝓut cōcept9 mētis ē in mēte· sic ꝟbuz·i·filij9 in ꝑncipio·i·in patre ꝓducēte erat·i·eternaliē· qz nō
dicit fuerat vl̄ fuit vel erit· ꝗ tacito ꝟbo ꝑteriti vel futuri tꝑis q̃ locū non hñt in deo· locutus fuit caute euāgelista sub ꝟbo ꝑteriti imperfecti tꝑis q8 ꝑticipat de ꝑterito q de futuro·
ad insinuandū quantuz possibile fuit filij cū patre ī essentia eēnitatē· cū dixit· In ꝑncipio erat
verbū ¶ Sic nāqz nō daē ignis sine lumine· nec
flos sine colore· sic nūq̃z dabiē filij9 dei sine patre· nec pater sine filio· Vñ Aug9 super Joh·
omel·xliij·inqt· Da mihi flammā sine luce· et
dabo tibi patrē sine filio· igit̄ ocessa ī vno eternitate ocedi ē ī alio ¶ Et ꝗ etiam ꝓbat Aug9 in
ꝑmo de trini· assumēs illud ysa·xliij· Añ me nō
ē forꝰmat9 deꝰ· q post me nō erit· ꝗ ē· pater nō
est anteq̃z filij9· q filij9 nō est anteq̃z pater· qz
nec ꝑozē hz filij9· nec posteriozē eē hz ipe pat̄
Cum ꝗ q̃ ocor· ꝓꝑha di· Añ lucifer genui te
ī·ab eterno· Et Michęas·v·c·ait· Egress9 eius
ab initio a dieb9 eternitatis· qz vt Athanasi9
in symbolo ait· Etern9 pater· etern9 filij9· eternus spiritussanct9 Et iterꝰ Ricar·de scō Vic·in
libro de trini· ait Certe radius sol̄ de sole ꝓcedit· q soli tñ coeuus existit· ex q̃·n·fuit· de se radium ꝓducit· et sine radio nullo tꝑe fuit· Si g̃
lux ista corpal̄ hz radiū sibi coeuū· cur non habeat ista lux spūalis et inaccessibil̄·ꝗ ille hz eē
ista natiuitas diuturnitatē· qz vt dictum ē· pater ē eternꝰ· et q natura patris ab eterno perfecta fuit et ē· et actio patris q̃ ꝓducit filiū nō
ē successiua· Modo istis trib9 ꝑsupositis seq̃tur· ab'eterno ꝓduxit· et ꝓducit otinue· et ꝓducet filiū in eternū· q̃ ꝓductio 8z gñatio siue
natiuitas eterna q̃ filij9 ē coeternus patri· et sic
cū ois alia gñatio siue natiuitas sit tꝑalis· seq̃tur q nulla sit ista diuturnior· Vñ dic̄ Alex· de
ales sup ꝑdictū ꝟbum ꝓphe· Ego hodie genui te· Notant̄ aduertendū ē q non dixit· olim

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

genui te· qz sic videreť tota ꝗ gnatio ꝑ terisse
sec insup ait· Ego hodie gigno te· qz sic vi-
dereť recēs esse· Conuenēti9 ꝗ ait· Ego ho-
die genui te· vt ꝑ hodie exprimeret gnationez
illā nō ꝑterisse· ⁊ ꝑ genui nō recent mcho asse
Et iō ista natiuitas ē necia· Est·n·ut ait Bōa-
m·j·dis·vj·arti·j·q·j· quedā necitas q̄ ē ex ꝑn
cipio sufficiēte ⁊ ouemēte q̄ duplex ē· Aut·n·ē
ex ꝑncipio sufficiēte in disponēdo· ⁊ ꝗ ē necessi
tas materie disposite q̄ pōt dici necitas exigen
tie· Aut in cōplendo· ⁊ ꝗ ē necitas īmutabilita
tis· ⁊ ꝗ vltima necitas cadit ꝑncipaliť i ḡo q̄a
ipe sol9 ē q̄ sibi oio sufficit· ⁊ q̄ secū oio oueit·
ꝗ aūt necitas nō repugnat volūtatis libertati
sed solū vertibilitatis· q̄lis non ē in deo Et sic
patz ꝑma sublimitas h9 natiuitatis· Secdo di
co q̄ filiꝰ hz cum pre ī eēntia vnitatē· Nd insi
nuare volēs Johes euāgelista ait ī secdo ꝛ̄ho
hui9 euāgelij di· Et verbū erat apud deū· Nā
hec ꝑpositio apd denotat eq̄litatē· qz qd apd
ē vel iux· nō ē infra vel sup· Pro cui9 declara/
tione ē notandum q̄ verbū et filiꝰ triplicť dr
esse in pre· Primo mō ꝟm essentiā· qz pr ē sua
eēntia· quā coicat filio sine aliq̄ sui trāsmutatō
ne· Cū igiť eēntia pris sit in filio· sequiť q̄ pr
sit cū filio Et siūter cū filiꝰ sit sua eēntia· sequi
tur q̄ sit cū pre in q̄ ē sua eēntia· Vnde cū Phi
lipꝰ dixisset xpo Joh·xiij·c· Dne ostende nob pa
trē ⁊ sufficit nob· Rndit illi dns· Philippe qui
videt me· videt ⁊ prez meū· Nō credis qz ego
in pre· ⁊ pr in me ē· s·p essentiā· Vñ q̄uis ista
prepositō apud sigmificet diuersitatē· ꝗ diuer
sitas nō est nisi in psonis manēte ī essentia vni
tate· Et iō sic tres gutte aque sūt ab inuicē di-
stincte· ⁊ tn̄ ouemūt ī natura vna· sic psone in
trinitate sūt tres· ⁊ tn̄ vna ē essentia ī q̄ psona
filij dr in pre· ⁊ pr in filio· Et sic verbū ocep-
tum in corpe dicētis ⁊ platuz in voce nihilo/
min9 remanet in corpe dicentis· sic ꝛ̄bum dei
q̄zuis mittať ad ex· tn̄ essentialiť manet ad int̄
s·in pre· ⁊ apud prez· ꝟm Tho·pte prima·q·
xlij·arti·v· Hoc aūt ꝑuilegiū nulli alteri ē ocessum·
Nulluz·n·aīal nec hō repiť q̄ gnet a pre·
⁊ remaneat in pre· q̄ parturiať a mre· et rema
neat nat9 in mre· nec q̄ sua filij siue corpis si
ue aīe· sit sua pris siue mris· Hoc igiť ꝑuilegi
um tāte excellētie ouenit solo ꝛ̄ho dei· de quo
ab eterno fuit et erit ⁊ ē vez dicē· Et verbum
erat apud deū· ꝑ essentie vnitatē· Ex q̄ sequiť
q̄ etiā filiꝰ hz cū pre eq̄litatē· qz vt di· Bona-
m·j·dis·vj·q·vltē· filiꝰ ꝓcedit a pre vt imago
Imago·n·apte id manifestat cui9·s·ē imago
atq̄ oēm homitatē illius· ꝗ excepto q̄ nō habz
realitatē Nā si realitatē haberet· tunc ꝓfecto
omnimodā eq̄litatē hret· At nō sic de ꝛ̄ho qd
pr de dīna eēntia ocipit· qz q̄cq̄d ē in pre ex es-
sentia ⁊ ꝛ̄tute ⁊ oīmoda boitate plenissime re
presentat· Nā pater tm ꝛ̄buz genuit quantuz
in se ē Hoc aūt ꝛ̄bū hz realitatē· qz suba hz
⁊ iō omimodā equalitatē hz et virtutez· Nam

Augꝰ de vera religione ondit q̄ filio attribui
tur eq̄litas· qz a paterna imagine in nullo de/
ficere pōt· ac ꝑ ꝗ veritas nūcupať· eo q̄ ad ꝑ-
fectā equalitatē accedit Et sic patz scda subli
mitas Tercio hz filiꝰ cū patre eandem dei
tatē et osubstātialitatē· quā insinuat Johes in
alio ꝛ̄ho dicēdo di· Et deꝰ erat ꝛ̄buz· Propť quod
notandum q̄ in hoie actu intelligente osidera
mus duo·s·hoiez·⁊ oceptū formatū· quem in
tellectū dicimꝰ· q̄ q̄dez intellectꝰ nō est homo
nec res intellecta ē hō· Sz qm̄ q̄cq̄d ē in deo est
idem qd deꝰ· iō deꝰ intelligēs deus est· res in
tellecta deꝰ ē· intellectꝰ deus ē· sequiť q̄ deus
erat ꝛ̄buz· i· ꝛ̄buz dei filiꝰ erat deus· ꝓpť qd
etiā denotať q̄ filiꝰ hz cū patre osubstantiali
tatem· q̄ i di· Verbū a paterna mente genitum
nō hz varietatē sic hz hūanuz ꝛ̄buz· qd quidē
subalitatez et existentiā nō hz Nā verbū quod
ab hoie oceptū est non ē hō· ꝛ̄buz autez quod
deꝰ d natura dīna ocipit· deꝰ est· sic fōs et flu
mē· aqua verissime dici debz Nuare deꝰ erat
verbū vt ponať li deꝰ a pte pdicati· dicendo·
Verbum est deꝰ· Et sic patet tercia sublimitas
Quarto hz filius cū patre psonalez diuersita
tem· quā insinuat Johes ī alio ꝛ̄ho dicēdo· di· Hoc
erat in ꝑnꝰ apud deū Ad cui9 declaratōnez
notandū q̄ ꝓprietates dīne sūt ꝗ·s· innascibili
tas siue paternitas· nascibilitas siue filiatō· cō
munis spiratō siue ꝓcessio Quoꝝ simul ratio
sic adduciť· Sic·n·aīa nostra rōnalis ē vna es-
sentialiť in q̄ radicanť plures potentie· saltem
tres q̄ nobis innotescunt ꝑ ipaꝝ ꝓprietates·
vt volitiua memoratiua et intellectiua Ita in
vna essentia dīna sūt tres psone q̄ ꝑ suas pro/
prietates nobis innotestunt isto mō· videlicet
multiplicatō psonaꝝ fit ꝑ originem ad quam
ptinet a q̄ aliꝰ· et q̄ ab alio· qz si debz esse ori-
go oportet q̄ ocurrat ille q̄ originať· et ille a
quo origo fiat Et cū in origine nō debeat esse
ꝓcessus in infinitū a pte post· ꝗ oportet deue
nire ad vnū ꝑncipiū originis· Sic oportz da-
re vnuz a q̄ ipe oriatur aliq̄s· et ipe a nullo· et
hūc dicimꝰ patrem cui9 ꝓprietas dr innascibi-
litas· qz ꝑ ꝗ qd esset ab alio nobis nō notesce
ret· iō est necessariū q̄ nob innotescat ꝑ hoc q̄
nō est ab alio· et ꝗ manifestat ꝑma ꝓprietas·s·
innascibilitas· ꝗ inquantū aliq̄s ē ab eo ꝑ mo-
dum intellectꝰ ꝓducendo et generādo innote
scit nob ꝑ notiouez seu ꝓpetatez q̄ dr paterni/
tas· Qm̄ vero nō dať pater sine filio· igiť pso-
na filij manifestať ꝑ ꝓprietatez seu notionez q̄
dr filiatō· Modo qz nō dať bonꝰ et verus pa-
ter q̄ nō amet se et filiū· neq̄ dať bonꝰ filius q̄
nō amet se et patrez· et tn̄ vtercq̄ ī dīnis sit bo/
nus· vtercq̄ plene amat· q̄ amor vtriusq̄ voca
tur spiritussanctꝰ q̄ nō est factꝰ ab alio· nec ge
nitus sed ꝓcedens·s·ꝑ modum amoris spūs a
pre et filio· q̄ ꝓductio manifestās has duas ꝑ
sonas innotescit ꝓprietatem siue notōnem q̄ dr
cois spiratō Et siūter spiritussanctus q̄ est ab

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

alio nec aliqs ab eo. manifestat p hac ꝓprietatem siue notonez q̃ 8r ꝓcessio. ẏm Tho. pte p̃ma. q. xxxij. arti. iij. Ecce igit quo pater et filius idez in essentie vnitate distinguunt psonali ꝓprietate. Bene g̃ 8r B. s. Verbuz erat in pn̄o. s. in patre p essentiā. et apud deū. i. distinctū p sonalit suā ꝓprietate. videlicz filiatōne. Ex q̃bus oib9 patz q̃z sublimis et excellens sit hui9 modi natiuitas. De q̃ loquit Aug9 de symbolo. tractatu. ij. di. Diuinā illā natiuitatez q̃ fili9 ꝓcessit ex pre. q̃ nat9 ē de9 de deo sine mitō. sine tpe. sine mre. sine aliq̃ fragilitate. sine vlla sui diminutōne. nō possum9 explicare. Natiuitatē aūt ei9 ait ꝓpha q̃s enarrabit. Et reuera q̃s cōprehendē vl dicē poterit. quō nat9 sit q̃ semp ē in pre. et nunq̃ recedit a pre. B ille. Et sic patz pars p̃ma hui9 sermonis.

Pars secūda hui9 ẏmonis. i q̃ ponitur filij dei natiuitas tpalis.

SEcūdo in isto ẏmone tractandū ē de natiuitate filij dei tpali siue corpali. q̃ natus ē ex mre sine pre. q̃ est admirabilis. Nuis. n. nō mirabit q̃ ꝓter nraz dilectionem eternitas facta sit noua. imensitas pua. pulchritudo de formis. maiestas abiecta. sapia muta. fortitudo infirma. iusticia rea. a opulēta facta sit egena. Nuapropt natiuitas ista ꝓpt tria p bat excellētissima. p̃mo ꝓpt sanctificationē. secūdo ꝓpt certificatōnem. tercio ꝓpt mirabilem opationē. Primo dico fuit excellētissima ꝓpt sanctificationē mris. s. a filij. Primo fuit sanctificatio in mre qz null9 pur9 hō fuit sanctiō ipa. Sūt expresse duo q̃ legunt sanctificati in vtero materno. s. Jeremias a Johes baptista q̃ iō legunt scificati qz p̃figurauerūt verz xp̃z sanctificantez. Primo. n. xp̃s scificauit nos p suā passionē. i. ad Cor. vj. c. apl̃o attestante q̃ ait. Jhus vt scificaret ꝓpl̃m suū p sanguinē suum. extra portā passus ē. quā passionem p̃figurauit Jeremias suis verbis. a p̃secutionib9 patiēter toleratis. Secō xp̃s nos scificauit p baptismū. ad quē Johes suo baptismo hoies p̃parabat. Nō licz isti duo fuerint scificati. a p cōsequēs magis sancti. a licz figurauerint duas magnas sanctificationes fiēdas p xp̃m. a per oīs eorz natiuitas fuit scta. Attā ista bte virginis fuit sanctior. Et rō ē. qz licz p̃dicti sic fuerint scificati q̃ nunq̃ peccauerint mortalit. verū bta vgo sic fuit scificata q̃ nunq̃ peccauit etiā vemalit. ẏm Tho. tercia p te. q. xxvij. arti. vj. a Alex. in tercia pte in tractatu de incarnatione verbi. Secō fuit scificatio in filio nato. q̃ null9 grā plenior. quā plenitudinē insinuat Johes di. Plenuz gre et veritatis. Ad cui9 declarationē notandū ē q̃ illud 8r haberi plene. q8 totalit hētur. ꝫ qz totalitas 8r duplicit. sic ec duplicit dicet plenitudo. Primo modo totalit a plene intensiue. s. 8r aliqs hre grām qn̄ hz illam in gradu sūmo creature cōicādo. q̃ mō sol9 xp̃s hūit. s. qz aia illa ē p̃cunctis ꝓximior verbo ꝓpt vnionē psonalez. Et qz grā coicabat ei tāq̃ vni p̃ncipio a q̃ trāsfūderet ad oēs. Secō 8r illā habuisse plene a totalit quantū ad oēs effect9 p grām. Vn̄ sic ignis int calida sūme 8r calid9. sic xp̃s int gratiosos 8r gratiosissim9. Et sic sol hz plenā virtutē ad oia gnabilia gnanda. sic xp̃s hūit plenitudinē ad oēs aias p grāz generādas ut per ipm degenerarent. Et qz ex vnione hūanitatis cū dīitate ista plenitudo sic erat sibi ꝓpa q̃ alteri nō ouenieba. ita ut sicuti ē ꝓprium hominis rōnabilitas a risibilitas q̃ nulli alteri animali possit ouenire. eo mō sit ꝓpriuz xp̃o hre plenitudinē grē. Et iō Johes ait. Plenū gratie a veritatis. Et sic patz p̃ma h9 secō de natiuitatis excellentia. Secō ista natiuitas ē excellētissima ꝓpt certificationē. qz nulla mulier de suo partu vnq̃ fuit certior bta virgine. vt patz i duodecim discurrendo. Primo fuit certificata 8 materna habilitatōne. i. q̃ erat electa a deo ut esset mater filij dei. Ion inqt angel9 Luc. j. Inuenisti gratiā apud deū. Ecce ocipies in vtero et paries filiuz. Vn̄ fuit certificata q̃ erat idonea mater filij dei. Secō de future natiuitatis vaticinatōne. Si em alij ꝓphe ꝓphetantes fuerūt certificati a deo intrinsec9 de veritate quā p̃dicebāt q̃ sic erat verz sic ipi spū ꝓphetico videbāt a annūciabant. sic siūiter cognouit certissime facta reuelatōne angelica spū ꝓphetico q̃ erat illa vera futura mater filij dei quā ꝓphe p̃dixerāt. Tercio fuit certificata 8 materni amoris duratōne. Multe nā qz fūt matres q̃ parūt filios q̃ tn̄ in ꝓcessu tpis p̃dunt gratiā virorz a filiorz. Maria aūt non solū in suo conceptu certificata fuit q̃ in suo vtero fieret indiuisibil vnio dīitatis a hūanitatis in vna psona. ꝫ ec fuit in gratia ofirmata. ẏm predictos doc. vbi. s. Quarto certificata fuit de noīs filij dei diuulgatōne. Et 8 qn̄ dixit illi angelus Hic erit magn9. a filius altissimi vocabit. q8 factū est qn̄ dedit illi de9 nomē q8 ē sup oē nomen. vt. s. noīet de9 a fili9 dei. Quinto certificata fuit de regni filij sui perpetua duratōne. Et 8 qn̄ dixit illi angel9. Et regni ei9 nō erit finis. In cui9 signū habem9 q̃ oia regna a imperia finē habuerūt. Nāqz fini tū ē regnū assyriorz in mille ducētis q̃draginta annis. Regnū medorz nō durauit nisi annis ducētis q̃dragintanouē. Regnum rōnorz sub regib9 durauit ducentis quadraginta trib9 annis. In signū vero q̃ regnū xp̃i nō hēbit finez iā durauit mille quadringentis sexaginta. nec vnq̃ terminabit. Sexto certificata fuit i Johis exultatione Luc. j. dixit. Elisabeth. Exultauit in gaudio infans in vtero meo. Hec. n. exultatō fuit inusitata. a iō miraculosa. maxime qz facta fuit in vtero. et etiam accelerata fuit in infante vsus rationis a

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

volūtatis vt posset intē viscera mrna agnoscē credē ac osentire. Septimo certificata fuit in Elisabeth testificatione. qz dictū fuerat p an/ gelū Luc. j. Et ecce Elisabeth cognata tua. et ipa ocepit filium in senectute sua. Cūq; Maria iuisset in mōtana et salutasz Elisabeth ipa te/ stificata fuit vba angelica fore vera di. Vnde hoc mihi vt mr dñi mei veniat ad me. Octauo certificata fuit Joseph approbatione. cui ange lus apparuit ī somnis. Math. j. di. Noli timere accipe Mariā oiugē tuā. qd. n. in ea natū ē. de spiritusco ē. Hd factuz Joseph approbauit dū ipam in vrorē duxit. ⁊ hūter cū deo vginitatem ppetuā vouit. Mono certificata fuit pastoz veneratione. qb9 ī hac nocte apparēs an gel9 dixit illud Luc. ij. Annūcio vob gaudiuz magnū qd erit oi pplo. qz nat9 ē vob hodie sal uator ⁊c. Qui pastores venerūt ⁊ inuenerūt iuxt vbuz angeli. p qz pastoz veneratione fuit certificata bta Maria. Decimo certificata fuit angeloz iubilatōne. Vñ Luc. ij. c. legit q fa cta fuit multitudo celestis cū angelo cātantes ⁊ dicētes. Gla in altissimis deo. Vndecimo cer tificata fuit sci Symeonis amplexatōne. Vnde legit Luc. ij. q cū qdragesimo die a natiuitate xpi Maria ⁊ Joseph portauerūt Jhm in tēplū tūc symeon ductꝰ spū in templū. cū vidissz iste senex puez Jhm. eodem spiritusco inspiratꝰ cognouit eū mūdi saluatorē. Aperiēs aūt bra chia sua senilia. fuit ipm amplexatꝰ. di. Nūc di mittis seruuz tuū dñe ⁊c. Nue vba cuz amplexu tā feruido fuerūt Marie maifestatiua filij sui na tiuitatis iocūde. Duodecimo et vltimo fuit cer tificata scē Anne vaticinatōne. Nā legit Luc. ij. q ipa nō recedebat de tēplo seruiēs deo die noctuq; ieiunijs et oōib9. et spū dei mota in ipa hora q puer fuit pntatꝰ sup altare. sup/ uenit ⁊ ipam deū laudabat ⁊ spū ꝓphetico ple na oib9 pntib9 expectātib9 redēptionem loq bat. qz. s. h paruul9 nup natꝰ erat mūdi salua tor. Et ē aduertendum ēm Tho. pte tercia. q. xxxvj. arti. v. q iste due manifestationes sunt excellētiores alijs factis. Et sic patz scda excel lētia h9 natiuitatis. Tercio ista natiuitas ē excellētissima ppt mirabilē opationē. qd declaratur tripliciter. Primo spiritussci actuitate Nusqz. n. legit in aliq scripturaz veteris aut noui testamti q aliq scāz mulierz ocepit de spiritusco. nec q aliqs natꝰ fuerit pmo de spū sco ocept9 nisi sol9 xps. de q cātat eccha. Qui cōcept9 ē de spiritusco. natꝰ ex Maria vgine. Vñ sic alij scificant p spmscm vt filij adoptiui sint dei. iuxt illud Joh. j. Dedit eis pōtatez filios dei fieri. Ita xps ē in scitate ocept9 vt sit filiꝰ dei natural ēm Tho. pte tercia. q. xxxj. arti. j. Vñ notandū ad pdicta vbi declaratōnez q hec ē positō de figt habitudinē ofubalitatis ⁊ cause efficiētis vt i h exēplo filiꝰ natꝰ ē ō pre hoc ē de fuba pris causantē ipm. s. p gnationē sic spiritussanctꝰ ad xpm ocepti hz hitudi nem ofubalitatis ex eo q vna ē fuba pris et fi lij et spūssci. et hz habitudinē cāe efficientis. s. ad corpꝰ xpi. Vñ ofubalitas referē ad pson carnē assumentē. efficiētia aūt referē ad corpus xpi assumptū. Vñ cū Aug. dicamꝰ q natꝰ est de spūsco effectiue. ⁊ ex Maria vgine natura/ liē. Scdo declarat h idē parturiētis iocūdi tate. Maledictō. n. illa fulmmata ot Euam et successores eiꝰ nō puemit ad Mariā. qz nō oce pit ō hūano semie. h mystico spiramine. Naz in cōceptōne sigilla vginalia remāserunt clausa Sic ⁊ in natiuitate claustra illa remansert imo ta. Nō vllū sensit cū alijs mulieribꝰ dolorē. sed p dolore sensit suauitatē ⁊ mētis iocūditatem. iuxt ꝓphetiā Ysa. di. in. c. xxxv. Germinans ger minabit sic liliū. ⁊ exultabit letabūda ⁊ laudās Tercio declarat h idē otinuata vginitate qz añ partū in partu. post partū vgo. Et hoc ꝓphetatū fuerat. Ysa. vij. c. Ecce vgo ocipiet ⁊ pariet filiū. Et ab Ezechiele otinuāda vgi nitas puisa fuit. qñ. ca. xlviij. inquit Porta hec clausa erit et nō apiet. ⁊ vir nō trāsiet p eaz. qm dñs deꝰ israel ingressꝰ ē p eaz. Vbi Augꝰ. Quid ē porta ī domo dñi clausa. nisi q Maria sp intacta. Et qd ē hō trāsiuit p eā. nisi q Jo seph nō cognuit eaz. Et qd ē solꝰ dñs intrat et egredit p eā. nisi q spiritussanctꝰ īpregnauit eā. ⁊ angeloz dñs nascet p eā. Et qd ē clausa erit in eternū. nisi q Maria vgo ē añ partū. in partu. ⁊ post partū. Hoc aūt quātū sit mag num miraculū sic declaro. Due sūt species mira culoz. Prima ē eoz de qb9 ē fides. et que oportet credē. vt filiū dei esse in sacramto. fili um dei resurrexisse. ⁊ vginē deū ⁊ hoiez pepe risse. Et ista tria sūt occulta. ⁊ occulte a deo fa cta. Scda species ē miraculoz q sūt ad sup dictoz fidei cōprobatōnez. ut duz apparet in sacramto sanguis vl caro vl puer vl hstia aliq miora miracla nos astruēda vt credamꝰ maio ra. Et ita facta fuerūt multa miracla ī die natiui tatis. de qb9 habet in alio smonario de pnia ī hac sollēnitate. Cō firmat supdicta Augꝰ sup Joh. smone. xcix. di. Qia qd ez cetero miracula supat xps. q ē de vgine natꝰ. matrisqz in tegritatē solꝰ potuit nec ocepti violare. nec natꝰ. h ille. Et sic patz excellētia hui9 scde na tiuitatis. et ps secunda hui9 sermonis.

Pars tcia huius smonis. in q ponitur filij dei natiuitas spiritualis.

Tercio in isto smone annotatur alia filij dei natiuitas q dr spūalis. q filius dei nascit in aia cuiuscūqz fidel. ⁊ h ē desi derabil. Quis. n. nō optet filiū dei spūalit ge nerare et effici pr et mr eiꝰ. Sūt. n. tres gnātō nes fideliū. de qz cordib9 nascit xps. Pri mi sūt volūtatē dei facientes. de qb9 ait Augꝰ sermone. xxxij. de natuitate dñi. di. Exultate

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

virgines xpi. ostors vra e mater xpi. xpm pare/
re nō potuistis. ꝗ ꝓ xpm parere noluistis. q
nō ex vob nat9 e. veruntn̄ si vbi eius memine
retis sic meminisse debetis. estis ec mres eius.
qz voluntatē facitis pris ei9. Ipe. n. dixit. Qui
fecerit volūtatem pris mei. ipse mihi frater so
ror et mr e. Exultate vidue xpi. qz fecit fecūdā
virginitatē cui vouistis otinētie castitatē. Exul
ta ec castitas nuptiar. oes fideliter viuētes cum
cōiugib9 vris. et qd amisistis in corpe. huate i
corde. vbi ia nō pōt esse cum ocubitu caro inte
gra. sit in fide virgo oscia. ꝗ ille. Scdi sūt spe
cialiter virgines. de qb9 specialiter Aug9 fec men
tionē. de qz cordib9 spāliter nasciē xps. qz sic
spāliter d virgine voluit nasci corpaliter. ita spāli
ter in aio virginali spālez facit māsionē. vt pa
tet. qz mira opa sua maxime p virgines voluit
opari. Nasciē etia spāliter de virginib9. qz tēp
tationes carnis in q̄ habitant p ei9 iugē medi
tationē expugnāt. iuxe qd ait Iero9 ad Eusto
chiū. Nuia ipossibile e in sensu hois nō irruere
motū medullarū calorē. ille laudat. ille pdica
tur beat9 q statim vt cepit cogitare interficit
cogitat9 q allidit eos ad petrā. petra aūt erat
xps. Nasciē ec de virginib9. qz ipm vbiqz imi
tanē. iuxe illud Apoc. xiij. Virgines. n. sunt. et
sequūt agnū quocūqz ierit. Tercij sunt oes
contēplatiui q in ista sollēnitate p otēplatio/
nem debent filiū dei parere. Cōtemplare. n. de
bent iuxe euangeliū Luce. egressum esse edictū
a cesare Augusto vt describereē vniuersi9 or=
bis. q vt oes hoies ad ciuitatem vn̄ trahebāt
ortū pgerēt. q quilibet de nariū offerret pre=
sidi pumcie. q se subditū rōno impio pfitere
tur. Ioseph g cū esset de gne David pfect9 e
in Bethleem a Nazareth ducēs secū Mariaz q
erat vicina partui. Cū igitē ambo Bethleem p
uenissent. tū qz paupes erāt. tū qz iam ab alijs
oia hospitia capta erāt nō potuerē hospitium
inuenire. iō diuertērt ad quoddā diuersoriuz
foramē. s. quoddā in cōcauitate terre exē ciuita
tem. ibiqz bōui q asino Ioseph psepe parauit
Asinū. n. duxerat vt sup eū Maria sederet. bo=
uem vero vt venderet. et sic sibi necia emeret.
Veniēte igitē pma vigilia noctis. virgo bta po/
suit se in oōne. q ecce apparuit lux q virginez
sola cooperuit cū magna multitudie angelorū
pme ierarchie. In scda vigilia. ecce lux maior
totā domū coopiens. et magna multitudo scde
ierarchie. In hora vero medie noctis. ecce lux
alia maxima q domū totā int9 et exē cooperiēs
totā ciuitatē illuminauit intm̄ vt quilibet mira
reē. qz dies clara videbat. et cū magna multi=
tudine angelorū tercie ierarchie dulcissime can
tantiū q dicentiū Ecce venit desiderat9 cūctis
gentib9. Ecce rex regū q dns dnantiū Ecce ve
nit xps vnic9 dei fili9. de9 et hō ver9 saluatō
mūdi. q oes circūqua qz circūdedert Mariā. q
in medio stās deuotissime ad dnm gras agens
genib9 flexis. mamb9 in celū eleuatis. xpm fi=
lium suū absqz dolore pepit. Et sine aptura p
illā viā quā natura instituit. vt dicit Robertin9
de casali. Nue e in alijs porta aptionis q cor
ruptōnis in gnatione. i hac fuit porta clausa.
q sigillū ppetue virginitatis. q tn̄ p illā eandē
hc flos de virga. radi9 d luce inuiolat9 incar
nat9 de9 tanq̄ sponsi9 exiuit de thalamo. Tūc
bta virgo ipm humilime adorauit. manibus p
prijs ipm deuotissime suscepit. pānis paup cu
lis reuolutū sup fenū in psepio i medio duorū
animaliū reposuit. q suuz creatorē agnoscētes
cum genib9 flexis adorauerūt in hoim ofusio
nem. O igitē ingrata creatura attēde q ofidera
creatoris tui maximā domitatē hūilitatē q pau
pertatē. qs i suo ortu vt seqris tibi ondere di=
gnat9 e. Sequere igitē creatorē tuuz. vt de te
illud ysa. j. nō dicat Cognuit bos possessorē suū
et asin9 psepe dni sui. isrl aūt me nō cognuit. et
plus me9 nō itellexit. Cōtemplem g Ihm pau
perculū natum ei cōpatiēdo. vt et ipe misereat
nri. q pducat nos ad regna celorū. vbi ipe cuz
patre q spiritusancto suo viuit et regnat in se
cula seculorum Amen.

Dnica post octauā natiuitatis dni. de pena miserie peccati. i. q omes miserie nature humane pcesserunt a peccato. Sermo. xxvij.

Eguit mors ab Adaz vsqz
ad Moysen ec in eos q non pecca
uert. Verba ista sunt apli Pauli
ad Ro. v. c. scripta. Post multa
scripta in pcedēti sacro aduēru de pcto. ia sup
est vt de pumitione ei9 aliq̄ subiungam9. Vnde
in pn̄o isti9 vmonis pomē ista octo. Nd oīs pe
na q̄ e in humana natura aliq̄ mō pcessit a cul
pa. Nue octo sic declaratē vm q eliciē ex dictis
Ricar. nri. in. ij. dis. xxxvj. arti. ij. q. ij. et beati
Tho. in. nij. scripto. dis. xlvj. arti. ij. et ec pma
scde. q. lxxxvij. arti. vij. q Bona. i. ij. dis. xxxvj.
arti. ij. q. ij. Pena pōt ofiderari triplicit vl in/
quantuz e satisfactoria. vl inquātum e vindica
tiua. vel inquantuz e purgatoria. Primo mō
pena pōt ofiderari inq̄tuz e satisfactoria. et ꝗ
quodāmodo e voluntaria. et interduz infligit
nō p culpa ꝓpa ꝗ p aliena. Sic exēpli gra i re
bus humanis videm9 q aliqs amici sui debitū
in se trāsfert et soluit. patuit ꝗ in xpo q nullam
culpā habuit. et tn̄ p nob satisfaciendo sustī=
nuit. ysa. liij. Vere languores nros ipe portas
uit. Secdo pena pōt ofiderari inq̄tuz e vin=
dicatiua. et tal ꝓpe hz rōnez pene. et sp hz or/
dinē ad culpā. vel ꝓpaz. s. actualē. puta qn̄ ali/
quis vel a deo vel ab hoie p pcto cōmisso pu
nitur. vel ad culpā originalez. et ꝗ dupli. vel
pncipaliter. et sic pena pcti original e q natura
humana sibi relinquit original iusticie auxilio

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

destituta • vl' osequent • s. imq̃tuz ad pctm originale oēs penalitates ex defectu naturei oibus otingūt a osequunt • Ad ista facit dictum Hero. Muicqd patim̃ • pcta nta meruerit • Tercio pōt pena oliberari imq̃tum ē purgatoria • a tal' ꝓrie nō hz rōnez pene ꝗ medicine • a ista pōt esse im aliq̃ sine culpa ut illa pena q̃ est medicinal' ipi pumito vel sui meriti ꝓmotua • non tñ sine cā • q̃tñ nō est mli culpa • vl' ꝓria ad euitandū • vl' aliena ad timorez incutiendū • Sñ nō q̃ culpa ordiat ad penā vt medicina • ꝗ non sp vt medicina illi9 q̃ peccauit • ꝗ alioꝝ Nā • n. latro suspēdat • nō ē ad correctionē eius • Similiter q̃ hō in inferno damnet • nō ē ad correctionez ei9 • ꝗ qñq̃ pena ordinat ad culpam vt alteri9 medicina • sic fur suspēdit in bonū toti9 cōitatis ne passim cōmittant furta • Et aliq̃s i inferno dānat ad decorē vniūsi • ne in mūdo remaneat aliqd inordinatū si culpa p penā nō ordinatur • Ex quib9 patz q̃ nō est pena mli ꝓt' culpam • qd̃ ꝟba ꝓposita apte declarāt dicentia • Regnauit mors ab Adā vsqz ad Moysen ꝛc. s. ꝓt' pctm ei9 • In pñti igit ꝟmone de penalitate pcti tractātes mouet tñ vna magna difficultas • videlicz Si oēs corruptōnes a miserie q̃s videm9 i hūana natura ꝓcesserit a pcto Adci9 declaratōnem tria annotant • q̃ꝝ •

primum ꝟ euidens otrariatio •
secundum vero lucida declaratio •
Tercium autem fundata responsio •

Pars prima huius sermonis • in q̃ ponitur pdicti dubij contrariatio •

Primo igit in isto ꝟmone qñ queritur • vtꝝ corruptiōes a miserie q̃s videm9 in hūana natura • vtputa infirmitates • passiones • dolores • tristicia • inclinatō • ꝓmitas ad malū im sint ei a sue oditionis ꝓmordio • ifurgit otrarietas • qr vidꝛ ꝓmo ꝓbari q̃ ista sint ex pcti merito • a ꝗ triplicit Primo fundam̃to rōnis sic Sic se hz ꝓmiuz ad merituz • ita pena ad pctm • vl' sic virtuti debet ꝓmium • ita culpe debet pena • ꝗ ad iusticiaz dei ptinet ꝓmia reddere bonis • q̃ a penas inferre mal' • Sed • Pena ꝟ q̃ si puma • ꝗ tūc aliq̃s pati a pumiri dicit qñ malū patit ꝓ malo aliq̃ volūtario qd̃ commisit • ꝗ malū qd̃ aliq̃s volūtarie cōmisit ē mallum culpe • q̃ pena ꝓprie ē ex culpa • Sed • Dyo9 in • nij • de diui • no • ait q̃ pumiri nō ē malū sz fieri pena dignū • sz null9 efficit pena dignus nisi p culpā • q̃ ꝛc. Cōfirmat btūs Tho • i qōmb9 disputatis de malo • q • j • arti • nij • vbi dic q̃ nullum nocumentū creatura rōnal' incurrere pōt nec quātū ad aiaz nec q̃tuz ad corp9 nec q̃tū ad alia bona exterioza mli p̃cedēte culpa • vl' m ꝑsona vel i natura Secd̃o ꝗ idē ꝓbat fundam̃to fidei q̃ clamat a dic filiuz dei passum esse ut nos a morte eripet • in q̃ nos induxerat primo parēs • Sñ Aug9 in li° • iij • de ꝟbis dñi • ꝟmone vj • ait O mors ubi ē victoria tua • p cussisti • vulnerasti • deiecisti • sed vulnerat9 ē ꝓt' me q̃ feq̃ me • a de morte sua vicit te Et sup ps. lj • idem ait Mortu9 ē ꝓ ps • mortis interfector fuit • et magis i illo mors mortua ē q̃ ipe i morte mortuus • ꝗ ille Tercio ꝗ idē ꝓbat auctoritate veteris a noui testam̃ti • Naz in veteri testō Gen • ij • dictū fuit Ade • Morte morieris • s. si pctm feceris • q̃ p culpā inobedientie penam mortalitatis incurrit • igit ꝛc. Itez ꝓbat auctoritate noui testam̃ti ad Ro • v • vbi ait aplus Sicut p vnū hōiez i hūc mundū pctm intrauit et p peccatuz mors • ita in oēs hoies mors ptrāsijt in q̃ oēs peccauerit • q̃ videt ꝛc. Sz oposituz videt tribus medijs • Primo medio sūpto in p̃ncipio natural' philosophie q̃ dic • ij • physicoꝝ • a • ij • de aia Finis q̃dāmō oim ē hō • cū igit hō sit mūd9 minor • iō vocat microcosm9 • i • mūd9 minor • ij • physicoꝝ • Ideo Joh • j • Et mūd9 eū nō cognuit • i • hō ꝓt' quē oia facta sūt debz hre naturalē oformitatē ad mundū maiorē • q̃ ꝓt' ipm fact9 ē a ꝑma sua oditōne • sed ita videmus in maiori mūdo q̃ inferiores orbes otrario motu mouent orbi sūpiori ꝟm q̃ dicūt philosophi naturales • vt phus in libro de celo et mūdo • q̃ pari rōne videt q̃ in hoie p naturam portio sensitiua mouet otra iudiciū rōnis • sz ꝗ est corruptō q̃ ē in nob maxime iordinata • si igitur ꝗ est a ꝑma oditione • videt q̃ et oīs alia • ergo ꝛc. Secd̃o ꝓbat medio sūpto ꝟm ꝑncipia moral' philosophie Dicit • n • moralis phs ij • ethycoꝝ • c • iij • Virt9 ē difficilimoꝝ opatiua • nec ē aliq̃ ꝟtutis laus vbi nulla est difficultas • si igit hō fuit oditu9 ad ꝟtutez dispositus videt q̃ a ꝑma sua oditōne habuit difficultatem faciēdi bonū a vitādi malū • a i tali fuisset dispositu9 q̃ oīs ꝟtu9 posset i eo habere suū usū ergo videt creatu9 cum huiusmōi corruptionibus • Tercio ꝓbat medio sūpto ex ꝑncipijs theologie Dicit • n • p scripturaz spiritussc̃us q̃ via puenīdi ad glāz a sublimitatem ē p ignominiā a p hūilitatē • via puenīdi ad tranq̃llitatē ē p labores a tribulatōnes • De prima habet Luc • xiij • a • xviij • Qui se exaltat hūiliabit • et q̃ se hūiliat exaltabit • De scda hr Act • xiij • Oportet nos p multas tribulatōnes introire in regnuz dei • habet • j • q • iij • c • saluatoz Et Jac • j • dꝛ • Omē gaudiū existimate fres cū i tēptatōes vaias incideritis • Et Ro • v • Tribulatō patientiā opat patiētia ꝓbatōz • ꝓbatō ꝟo spē • spes ñ cōfundit ꝛc. Si igit debuit sic fieri hō q̃ esset dispositu9 puenire ad glāz a victoriā a pacē p fectā • videt q̃ humana natura i penalitatibus a corruptōnib9 i q̃b9 modo ē • a suis ꝑmordijs fuerit ostituta • q̃ ꝛc. Et sic patz pars ꝑma huius sermonis •

Pars secūda hui9 ꝟmonis • i q̃ pdicta dubitatio declaratur lucide et apte •

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Secundo in isto ꝓmione ꝑdicta dubitatō declaratur ꝓm Bona. in. ij. dis. xxx. arti. j. q. j. di. q̃ attendendū ē q̃ rō in inquirēdo duplicit pōt ꝓcedē. Aut ꝓut est adiuta radio fidei. ⁊ sic ꝓcedit aspiciēdo ad causas superiores. Aut ꝓut iudicio ꝓprio relicta est. ⁊ sic ꝓcedit inspiciēdo ad cās ⁊ naturas inferiores. acq̃rendo. s. sciam ꝑ viā sensꝰ et experientie Et isto mō ratiocinādo ꝓcesserūt phi q̃ nō aspexerūt i hoīs oditōne suū ꝑncipalē actorem. sed aspexerūt ꝑncipia opponētia et opatōnes q̃s hz ꝑ virtutē nature Et ꝓm hūc modū rō potiꝰ discordat veritati catholice q̃ ocordet Et ꝓ ē rō q̃re phi nō pueneūt ad lapsus hūam cognitōnē. qz eis videbat valde rōnabile hoīez sic fuisse oditū. Doctores catholici ⁊ fideles qz rōcinant ꝑmo mō aspiciēdo ad cās superiores. multum osonū visum ē eorū rōni q̃ deꝰ i tāta calamitate ⁊ miseria in q̃ nūc est hoīez nō fecerit a ꝑncipio sue oditōnis. Et ꝓbat tribus medijs ꝑmo ex ꝑte dīne iusticie. secō ex ꝑte dīne sapientie. tercio ex ꝑte dīne bonitatis ⁊ clementie Primo ex ꝑte dīne iusticie arguit sic. Nulli iuste infligit pena nisi ꝑcedat culpa. vt dictuz ē supꝛ. Vñ Exo. xxiij. Iustū et innocentē ne occidas. Et Daniel. xiij. Innocētez ⁊ iustū non interficias. Et lex impial mdt. Itaqz deo ⁊ saluatori nrō oēs offerāt hymnos ꝑ lege quā eis dedit. ⁊ patrias habitare caute. ⁊ ꝓpias facultates hāre firmissime. ⁊ iudiciū frui iusticia. Nā ꝓpterea posita ē vt iusticiā q̃ i lege ē valeamꝰ dīno deo vouere ⁊ nosmetipos ⁊ nrm commendare impium. ⁊ nō videam hoīes despicē oppressos cōtra iusticiā q̃s nob tradidit deus vt ei ꝑ oia pareamꝰ eiꝰ sequētes benignitatē. in Aut en. vt iudi. sine quoq̃ suf. §. itaqz coll. ij. consti. ij. Ecce q̃ q̃ ē ꝛ iusticiā innocētes pena flectere Sed nihil aliud est pena q̃ passio inuolūtaria in creatura rōnali. Naz de rōne pene ē q̃ sit inuolūtaria. Cuiꝰ rō ē secōm Tho. in qōlibꝰ disputatis de malo. q. j. arti. nij. qz volūtas vniuscuiusqz in bonū ꝓpuz ⁊ sibi oueniēs naturalit ielmat. q̃ sicut frui bono ē delectabile qz cōuenit volūtati. ita ꝑuari bono vl pati malū est pena Sequit q̃ q̃ nullo modo tal passio fuerit in hoīe anteq̃ ꝑcesserit culpa in eo. igit talis corruptō non fuit i hūano gne a ꝑmordio sue cōditionis. sz ex merito transgressionis. Confirmat ꝑdicta rō iusticie. sic. A summa iusticie eqtate nulla ꝓcedit curuitas ⁊ obliqtas. sz humana natura nō solū corrupta ē corruptōe penalitatis. verū etiaz corruptōne curuitatis. q̃a videmꝰ hoīes ex corruptōne sibi inclita inclinari ad malū. Vñ Gen. viij. Sensus ⁊ cogitatō cordis humani ab adolescētia sua in malum ꝓna fuit. quod etiā habet ex de ꝑsumptionibus. ca. cū in iuuentute. ⁊. xj. q. iij. c. ꝓcliuis. ⁊. xiij. q. j. c. ois etas. vbi dr. Ois etas ab adolescētia in malū ꝓna ē. ergo nunq̃ a dīna iusticia ꝓcessit q̃ humana natura sit corrupta in sui ꝑmordio. q̃ si corrupta ē. hoc ē solum ꝑcti merito; igit patz rē. Nō si ꝛtra ꝑdictaz rōnem arguatur. s. q̃ nō repugnet diuine iusticie sic esse factuz hoiez a ꝑmordio sue oditōnis. sic Non est maioris innocētie hō q̃ sit ouis vel agnꝰ. sed ouis et mortal et passibil ꝓducta fuit a deo ita q̃ in nullo ex ꝓb derogat diuine iusticie. q̃ pari rōne videt q̃ si tale ꝓduxisz hominē q̃lis nūc est non videret in aliq̃ derogari eidē. Ad ꝓb respondet q̃ non ē sile de hoie ⁊ de oue. Nō em qui rōnis particeps ē. capax ē beatitudīs et iusticie. Nā est aīal ciuile et politicuz. j. polit. j. ethicorū. ē prudentissimū omniū animaliū. ij. de anima. Et iō interrogatꝰ Democritꝰ sicut refert Boetiꝰ in liº de arte musica. q̃d int homines pecoraqz distaret. rndit. sapient sentire Etiā ꝑ oppositum est capax culpe et miserie Vñ sicut in hoīe obliq̃ri culpa ē. sic et pati pena ē. In oue aūt neutꝝ otingit repire. iō passibilitas ouis nihil fac ad deordinationē dīne iusticie cuiꝰ ē ꝛiderare meritorū exigentiam. nō sic aūt est de passione in natura humana. q̃ videt rē. Secō idē ꝓbat ex ꝑte diuine sapie sic Vbicūqz est sūma sapiētia ibi ē summa pulchritudo. Sic exponit Augꝰ in libro de trinitate. Quare species appropriat filio cui etiā appropriat sapia. Iō idē Augꝰ loquēs in libro meditatōnū. c. iij. ad deū. inq̃t Circūspicit aia mea misera. et non videt pulchritudinē tuam. Auscultat. et non audit armoniā tuaz. Olfacit. et non ꝑcipit odorē tuū. Et in libro de speculoca. viij. idē ait. Si opa tua ita sūt magna et inscrutabilia pulchra atqz stupēda. qualis es tu pulcherrimꝰ creator eorū. Cōstat. n. opificez omniū lōge alit se hāre q̃ ea q̃ a se fieri volunt Ex pulchritudīe tñ circūscripte nature et mundi rerū oīm mirabili specie pulchritudo tua q̃ tu ipe es. qz simplex et excellētia glie tue q̃ circūscribi nō pōt. intelligi aliq̃tenꝰ valet. ꝓb ille Sed cā et effectꝰ debēt esse ꝓportionata. ij. posteriorū. v. metaph. et meliꝰ. ij. physicorū. et xij. metaph. om. ergo a sūma pulchritudīe nihil ꝓcedit turpe aut fedū. nihil q̃ rōnalē offēdat aspectū. Cum igit in hoīe ratione vtēte sint alique passiones oditionales de q̃bꝰ rōnabilit erubescit. ergo tal passio nunq̃ fuit i homine a sua ꝑma origine. vel fuit sic. vel merito transgressionis. ergo rē Cōfirmat ista rō sapientie sic Vbicūqz intelligit sūma sapia intelligit sūma veritas et sūma eqlitas. sz a summa equalitate nulla debet ꝓcedē improportionabilitas. sed duratio et oseruatio corpis ꝓm statum pnitis miserie ē improportionabilis aie q̃ est eiꝰ forma. qz ꝓb est tpale. illud perpetuum Separat. n. ꝓb ab illo tanq̃ perpetuū a corruptibili. ij. de aia. ergo nunq̃ hūana natura sic ꝓducta fuit a ꝑmordio sui a sapia sūma. videtur ergo q̃ in ꝓb ceciderūt ex ꝓpa culpa. patz ergo rē. Nō si ꝛtra istā rōnez arguat. s. q̃ ꝓb non repugnet dīne sapientie. sic Secōm idē exēplar

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ſm qd deus ꝓduxit hominem de terra. ꝓduxit etiã alia animalia q̃ animantia q̃ corpa mixta. ſed ꝫ non repugnat pulchritudini dini exẽpla ris q̃ ex q̃tuor elementis cõpoſita ſint corrup tibilia. vt patz p̃mo de celo q̃ mũdo. immo hoc facit ad ordinem vniuerſi ſicut in pluribꝰ locis oſtendit Augꝰ. g̃ non videt eſſe ꝛtra ordinez ſapientie ſi deꝰ homini eaſdẽ ꝓprietates q̃ paſſibilitates a natura indidit q̃s etiaz dedit aliis animalibꝰ. g̃ q̃ c̃. Ad ꝫ rñdet q̃ non eſt ſiſte ꝓ eo q̃ alia animalia ab homine non hñt for/ mã completiuã incorruptibilẽ. In ſolo autem hoie anima ẽ immortal' ꝓ naturam. Vnde. xij. metaph. ait phus. Nulla forma preexiſtit ſuo ſubiecto. et ſi aliq̃ remanet rõnalis eſt. Et ido mortalitas in aliis animalibꝰ nõ pomit aliquã ꝓportionẽ pfectibilis ad ſuam pfectionez ſicut pomit in homine. ac ꝓ ꝫ nec ita repugnat mor talitas in aliis aialibus ordini quem ſapientia ſeruat in rez oditione ſic mortalitas reperta in hoie. Tercio idez ꝓbat ex pte bonitatis di uine. ſic. A ſumma bonitate nihil ꝓcedit quod magis ſit ꝓpm quũ ad malũ q̃ ad bonum. cum vniuerſa ꝓter ſeipm ſua bonitas opet. pũ. xvj. Vniuerſa ꝓt ſeipm fecit deꝰ. Nam q̃ Pla to in thimeo. ait. Bonitas dei fuit cã factõis mũdi. q̃ omniũ rez origo. Et phs v. ethicoz. inq̃t. Optimꝰ ẽ ille q̃ vtit bonitate ſua etiaz ad alios non ſolũ ad ſe. Et q̃d meliꝰ deo q̃ ẽ ſum ma bonitas. Cũ igit ſenſꝰ q̃ cogitatio hominis ꝓna ſũt in malum ab adoleſcentia ſua ut dictuz eſt. s. igit in illa corruptione in qua ẽ nõ fuit humana natura a ſũma bonitate ꝓducta. Nam q̃ Apuleꝰ phs. Nihil eſt deo ſimiliꝰ q̃ vir aio pfecte bonꝰ. q̃ ſi di. Deꝰ ẽ bonitas. g̃ boni ſũt ſibi ſiles. Nõ igit fecit hominẽ diſſimilez. imo ad ſimilitudinẽ ſuã. non g̃ magis ad malum q̃ ad bonũ ꝓnuz. Confirmat iſta rõ ſic. Nihil ꝓcedit a ſũma bonitate qd eſt dignum maledi ctione. ſz multe ſũt in nob paſſiones maledicte ꝓt q̃s tã Job q̃ Jeremias maledixit diei ſue m q̃ natꝰ eſt. dicens. Pereat dies in q̃ natꝰ ſũ. Job. iij. c. Et in lege maledicebantur ſteriles mulieres. Et hodiernis tpibꝰ videmꝰ multos ꝓter tribulationes q̃s patiunt. maledicẽtes die q̃ horã in q̃ nati ſunt. imprecãtes ſibi mor tem. g̃ non videt q̃ humana natura in ea cor ruptione qua nũc eſt. creata ſit a ſũma bonita/ te. videt g̃ q̃ in hanc corruptionẽ et ſtatuz de uenerũt merito culpe ſue. Nd ſi ꝛtra iſtã ra tionẽ arguat q̃ ꝫ non ſit ꝛtra ordinem diuine bonitatis. Ad ſuaz. n. bonitatem ſpectat dare vnicuiq̃ ſm inclinationẽ competentẽ ſue natu re. ſz ſicut anima rõnalis delectat in bono ſim/ plicit ita aia ſenſibil' i bono vt nunc. Et ſic ter/ ra hz quieſcere deorſũ. ita q̃ ignis ſurſũ. Si igi tur deꝰ omnibꝰ dedit ꝓpas inclinationes. igi tur a ꝓmaria hois oditione erat diuerſitas ap petituũ in ſenſuali rõnaliq̃. Erat nihilominus diuerſitas i elemẽtis corpꝰ oſtituentibꝰ. Si igit diuerſitas ꝓme inclinationis facit rebellio nem. q̃ diuerſitas ſc de inclinationis iducit tẽp tationũ pugnã. videt q̃ ſi homo ꝫ modo con ditꝰ eſſet. i nullo derogaret bonitati diuine. g̃ videt rẽ. Ad ꝫ rñdet q̃ vez eſt q̃ ſũme bo nitatis eſt dare vnicuiq̃ ſuaz inclinationem. ſz ſaluo ordine q̃ attendit inter res ſm q̃ compa ranẽ ad inuicẽ. quoniã bonitas nõ ꝓiudicat ſa pientie. Et q̃ ſm ordinẽ nature corpus debet eſſe ſubiectũ anime. ſenſualitas ſubiecta debet eſſe rationi. ſic debuit deꝰ dare inclinationẽ tã corpi hominis q̃ ſenſualitati carnis q̃ i nullo ꝓiudicaret ordini ſiue rectitudini rõis. Et hic eſt q̃ ſi ſenſualitas bonũ vt nunc appeteret nul la tñ erat rebellio i ꝓmo homine. q̃ tñ appe tebat ſicut rõ dictabat. Nũc autem ẽ rebellio. q̃ ꝓter iudicium rationis frequenter appetit. et ꝓter hoc brutales effecti ſumꝰ. q̃ iumentis inſipientibꝰ comparati. cum tñ homo i ꝓmor dio oditꝰ fuerit i honore q̃ dignitate rationis. Et ſic patet deciſio huiꝰ magne queſtionis ſm ꝓdictuz doctorem ſeraphicuz Bonauenturam.

Pars tercia huius ſermonis. in qua re ſpondetur ad predicti dubij cõtraria tionem.

Tercio in iſto ſermone reſpondet ad ar gumenta q̃ vident ꝓdicti octoni ee con traria. Dicendum g̃ ad ꝓmuz in oppoſi tum de diuerſitate motuuz orbium celeſtium. Nd et ſi videat ibi eſſe ꝛtrarietas. nõ tamẽ eſt ibi ꝛtrarietas imo ordinatio recta. ꝓ eo q̃ ſpe ra ſupior ſp mouet inferiorẽ. q̃ nunq̃ inferior ſupiorẽ. Nunc autez in nob non eſt ſic. ꝓ eo q̃ videmꝰ aliã legem in membris nr̃is repugnan tem legi mẽtis noſtre. q̃ captiuantẽ nos i ſerui tutẽ peccati. vt patz ꝓ apoſtolũ Ro. vij. Ad ſecundũ qd obiciẽ q̃ ꝛtꝰ eſt difficilimoz ope ratiua. Reſpondendũ eſt q̃ quedã eſt difficul tas q̃ venit ex gñe opis. quedã vero q̃ veit ex defectu operantis. Prima difficultas ẽ de eſ ſentia virtutis. Virtꝰ. n. inquantuz ꝛtus circa magna oſiſtit q̃ ardua. ſz autem difficultas in homine p̃mo nõ fuit ſic. Homo. n. ita perfecte deo obediuiſſet q̃ deo adhæſiſſet. ſic perfectio virtutis obedientie q̃ amicitie ꝫ requirit. q̃ ſic de aliis ꝛtutibꝰ. Eſt alia difficultas q̃ veit ex defectu operantis. q̃ iſta quidẽ nõ eſt de eſſen tia ꝛtutis. immo accidit ꝛtuti ſm q̃ virtꝰ eſt. Et iõ ad hoc q̃ homo eſſet virtuoſus nõ opor tuit hanc difficultatẽ repiri in homine i ꝓmor dio. Et q̃ illud ſit vez hoc planum eſt. Quãto em aliq̃s magis ꝓficit in ꝛtute. tanto magis opat cum minori difficultate ex pte ſui. Si igi tur ꝫ difficultas eſſet de virtutis eſſentia. ſm q̃ homo ꝓficet et minueret i eo virtutis excel lentia. qd falſum eſſe nemo dubitat. Ad terciuz

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

qd obijciē de via puenjendi ad salutem. Dicen
dum est q̃ sacra scriptura tradita ē homini ta
pso. ⁊ documēta per q̃ pducat̄ ad patriam sm
q̃ statui pnti competit. Ido ex his non pōt ar
gui q̃ talis debuerit homo fieri vt p hanc viā
deuenjret. tales. n. vie sunt valde aspe. Si aūt
homo nō peccasset. nō cum asperitate ꝗ cum le
uitate puenjsset ad suū finē. Et est sicē. qz sam
tas p bona cibaria ⁊ suauia oseruat̄. sed nō re
cupat̄ nisi p passiones amaras. Conclusio est
ergo q̃ oīs miseria. corruptio ⁊ passio q̃ in hu
mana natura ē pcessit a peccato. nō a oditore
nostro. Cōfirmat hanc oclusionē Aug9 in ser
mone. xxvij. de resurrectione xpi. di. Malorum
omniū nrōz cā peccatum est. Nō. n. sine causa
mala ista homines patiunt̄. iust9 est omnipo-
tens de9. nō ista patiemur si nō mereremur.
sed cum sum9 in penis ad quas venim9 p pec
catis nostris. dnm Ihm christum cogitem9 q̃
voluit esse in penis nostris sine peccatis nris.
sed sustinendo sine culpa penā. ⁊ culpam soluit
⁊ penam. Culpam soluit peccata donando. pe
nam soluit mortuos suscitando. Et. xx. de ciui.
dei. c. vj. Omnes. n. mortui sunt i peccatis. ne-
mine prsus excepto siue originalib9 siue etiaz
voluntatis additis. ul ignorando vel sciendo.
nec faciendo qd iustuz ē. ⁊ p omnib9 mortuis
viuus mortu9 est. Soiu9. n. nullum habens om
nino peccatū. vt q̃ per remissionem peccatorz
viuunt. nō iam sibi viuant. sed ei q̃ mortu9 est
ꝓter peccata nostra. ⁊ resurrexit ꝓter iustifi
cationem nostram. vt credentes in ipm q̃ iusti
ficat impiū. ex impietate iustificati tāq̃ ex mor
te viuificati ad primā resurrectionem etiā nūc
ptinere possim9. Ad hanc. n. non ptinent nisi
qui beati erunt in eternum. Ad secundam vero
beati et miseri ptinebunt. hec ille. Ecce ergo i
quantā deducti sum9 miseriam ꝓter peccata
nostra. Non g̃ dicam9 naturā esse male oditā
qz sic maledicerem9 oditorem. qd impijssimuz
est. sz imputem9 parentib9 q̃ existentes inobe
dientes mandato dei oīa alia ei iuste inobediē
tia facta sunt. Rogem9 g̃ dnm nostrz Ihm
xpm in miseriis ostitutos subleuantem. vt vi-
uificet nos in presenti p gratiaz. ⁊ in futuro p
gloriam in secula seculorum. Amen.

In die sancto epiphanie domini nostri Ihu christi de manifestatione filij dei nati. in generali in particulari et i spe ciali. Sermo. xxvij.

Et ecce stella quam viderāt
magi in oriente ꝛc. Scribuntur
hec verba. Math. ij. ⁊ in euange
lio occurrentis solēnitatis. Ho-
dierna dies fratres carissimi tribus miracul' de
corata est. s. adoratione paruuli. cōsecratione
baptismi. ⁊ opatione miraculi. Nam ut ecclesia
attestat̄. decimatercia die pmi anni. puer Ihs
adorat9 ē a magis. Eadem vero die trigesimi
anni. Ihs iam vir effect9 a Iohanne in iorda
ne baptizat9 fuit. Sic. n. Luc. iij. ca. scribitur.
Et ipse Ihs erat incipiēs q̃si annorz triginta.
s. cum baptizat9 est. Simili q̃z die trigesimi p/
mi anni. ab ipso dno Ihesu primum miraculum
factum ē. cum in nuptijs a quam in vinuz ouer
tit. De q̃ Ioh. ij. c. scriptum est. Hoc initiū sig
norz fecit Ihs in chana galilee. De his igitur
trib9 hoc ordine ⁊ tpe a domino perpetratis
sollennia celebram9. Nuia ꝓter ista sollenni
tas triplicit' nuncupata est. s. bethphania theo
phania ⁊ epiphania. Bethphania nuncupatur
a bet quod ē dom9. ⁊ phanos apparitio. qz in
nuptiarz domo diuina potentia xpi manifesta
ta est. q̃ ad tercium miraculuz. Theophania
denominat̄ a theos qd est deus. ⁊ phanos ma
nifestatio. qz sanctissima trinitas in baptismo
apparuit in extrinseco signo. quo ad secundum
miraculū. Epiphania nā qz dr ab epi qd est su-
pra. et phanos qd est apparitio vel manifesta
tio. q̃si desuper p stellā facta filij di manifesta
tio. Vnde Aug9 in sermone de ephia ait. Epi
phanie dies latine manifeste dici. pōt. Et ꝗ est
pmum miraculum qd celebrat ecclia in sollen-
nitate pnti. qd vtiqz insinuant verba ꝓposita
dicentia. Et ecce stella quaz viderant magi in
oriente ante eos vt. s. manifestaret eis filiū dei
Et ideo sequitur. vsqz dum veniens staret sup
vbi erat puer. De q̃ manifestatione tres oide
rationes annotabim9. quarum.
Prima erit de manifestatōne filij dei i generali
Secunda erit de eadem in particulari.
Tercia autem de ipsamet in speciali.

Pars prima hui9 sm̄onis. in q̃ tracta tur de maifestatiōe filij dei in generali si. s. conuenienter fuit facta.

Primo igit̄ in isto sermone de manifesta
tione filij dei in generali tractantes. et
ad videndum si oueniente fuerit facta.
tres oclusiones sm Tho. annotant̄. q. xxxvj.
arti. j. ij. et. iij. quarz pma est q̃ natiuitas xpi ñ
debuit omnibus manifestari. Secunda est q̃
aliquib9 debuit manifestari. Tercia est q̃ eis
ꝓter quos facta est debuit manifestari. Pri
ma oclusio pbat̄ trib9 rationibus. primo sic.
Redemptio nostra nullo modo debuit impedi
ri. sz si natiuitas filij dei fuisset omnibus manife
stata. redemptio nostra q̃ per crucem filij dei
parata erat fuisset impedita. testante Paulo
aplo qui. j. Cor. ij. c. inquit. Si cognouissent
nunq̃ dnm glorie crucifixissent. g̃ natiuitas ei9
omnib9 manifestari nō debuit. vt Isa. dictuz
xlv. c. verificaret̄. s. Tu es de9 abscōdit9 sāct9

israel saluator. ¶ Secdo idem pbat sic. Illud nō debuit admitti p qd diminuit meritū fidei per quā. s. homines iustificant. vm illd ad Ro. iij. Iustitia dei p fidem Ihu xpi. sed si manifestis iudicijs xpo nascente eiꝰ natiuitas omnibꝰ apparuisset iam tollere t ratio fidei. q̄ attestante Paulo ad Heb. xj. ē argumentum non apparentium. igit omnibꝰ manifestari non debuit. ¶ Tercio ꝗ idez pbat sic. Illud nō debuit manifestari. qd inducit dubiuz veritatis humanitatis xpi. sed si fuisset omnibus facta natiuitatis xpi manifestatio. p̄dicta dubietas fuissz orta. g̃ ꝛc. Nam Augꝰ in epla ad Volusianū mat Si nullos cibos. nullos caperet somnos. nonne opinionem ofirmaret erroris. nec hominez verum nullo modo fuse epistle credere t. q dum oia mirabilit faceret auferret qd misericordit fec hec ille. Nam erudiendi erant omnes homines ad salute non in pncipio natiuitatis eius. ꝗ postea tempore pcedente postq̄ operatus ē salutem in medio terre. vñ post passionem et resurrectionem suaz dixit discipulis Math. vlt. Euntes docete omnes gentes. Nd si otra dicatur sic. Deꝰ sup omnia pnior ē ad miserendum vm illud ps. Miserationes eiꝰ sup omnia opa eiꝰ. sed in secundo aduentu q̄ iustitia iudicabit veniet omnibꝰ manifestꝰ. vm illd Math. xxiij. Sicut fulgur exit ab oriente. et paret vsqz in occidente. ita erit aduentꝰ filij hominis. ergo multo magis pmꝰ quo natus ē in mundum vm carnem debuit oibꝰ esse manifestꝰ. ¶ Ad hoc respondet q̄ ad iudicium req̄rit q̄ auctoritas iudicis cognoscat q̄ pter ꝗ oportet q̄ aduentus xpi ad iudicium sit manifestꝰ. ꝗ primꝰ aduentꝰ fuit ad omniū salutem que ē per fidem. que quidē ē de non apparentibꝰ vt dictum est Et ideo aduentꝰ xpi pmꝰ debuit esse occultus Ec sic patet pma oclusio. ¶ Secunda oclo. s. q̄ natiuitas xpi aliquibus debuit manifestari. pbat etiam triplicit. ¶ Primo sic. Si natiuitas xpi omnibꝰ esset occulta nulli fuisset pficua. ꝗ oportebat xpi natiuitatez esse pficuam alioquin frustra natꝰ fuisset. g̃ videt q̄ aliq̄bus debuerit xpi natiuitas manifestari. ¶ Secundo sic. Nue a deo sūt ordinata. sūt vm apostolum ad Ro. xiij. ptinet aūt ad ordinem diuine sapientie vt dei dona q̄ secreta nō equaliter ad omnes ꝗ immediate ad quosdaz puenāt. q̄ per eos ad alios deriuent. vnde et q̄tuz ad resurrectionis mysterium dr Act. x. q̄ deꝰ dedit xpm resurgentem manifestū fieri nō omni populo. sed testibꝰ p̄ordinatis a deo. qd etiaz debuit obseruari circa eiꝰ natiuitatē vt non omnibus xps manifestaret sed quibusdam p q̄s posset ad alios deuenire. ¶ Tercio sic. Illa debuerunt deuitari q̄ cedebant in p̄iudiciuz nostre salutis. ꝗ ficut fuisset in p̄iudicium nostre salutis humane si omnibꝰ hominibus dei natiuitas innotuisset. ita etiā si nulli nota fuisset. Hic. n. et ibi tollit fides tam. s. per hoc q̄ aliqd est totaliter manifestū q̄ etiam p hoc q̄ a nullo cognoscit a quo possit testimoniū audiri. fides. n. ē ex auditu vm apostolum ad Ro. x. Nd si contra dicat sic. Nullꝰ sapiens manifestat id ex q̄ turbatō sequit q̄ detrimentū alioꝝ. sed manifestata xpi natiuitate subsecuta ē turbatō. vm illud qd legit in hoc euangelio. s. Audiēs rex Herodes xpi natiuitatem turbatꝰ ē q̄ oīs hierosolyma cum illo. secutum etiam est detrimentum alioꝝ. s. puerorꝝ occisorꝝ in Bethleez iude. ¶ Ad ꝗ respondet q̄ talis turbatio subsecuta ogruebat xpi natiuitati triplicit. ¶ Primo quidez qz per ꝗ manifestata ē celestis xpi dignitas. vnde Gregꝰ dic. in omel. epiphanie. Celi rege nato rex tre turbat. qz nimiz terrena altitudo ofundit euz celestis celsitudo aperit. ¶ Secdo quidez qz per hoc figurabat iudiciaria xpi potestas vnde Augꝰ dicit in quodam vmone epiphanie. Quid erit tribunal iudicantis. qn̄ superbos reges cuna terrebat infantis. ¶ Tercio qz per ꝗ significabat deletō regni diaboli. qz vt Leo papa dicit in sermone epiphanie. non tm Herodes semetipse turbatur quantuz diabolus in herode. Herodes em hominem existimabat. sed diabolꝰ deū. q̄ vterq̄ regni sui successorem timebat diabolus celestem. sed Herodes terrenuz. ¶ Nd autez iudei turbant q̄ magis gaudere debuerant. aut ꝗ ē qz vt Crisoꝰ dic. de aduentu iusti gaudere nō poterant miq̄. aut qz volebant fauere Herodi quem timebant. Nd autē pueri ab Herode fūt interfecti. nō cessit in detrimentum sed in eoꝝ pfectuz. dic. n. Augꝰ in sermone de epiphania. Absit ut ad liberandos homines xps veniens de illoꝝ premio qui p eo interficerent nihil egerit q̄ pendens in ligno p eis a quibꝰ interficiebat orauit. Et sic patz secunda oclusio. ¶ Tercia oclusio. s. q̄ xpi natiuitas eis pter quos facta fuit debuit manifestari. declaratur sic. p̄ā ouenient sunt electi illi quibꝰ ē xpi natiuitas manifestata. qz salꝰ q̄ erat futura p xpz ad omnē diuersitatē hominū pertinebat. qz hic dr ad Col. iij. In xpo non est masculꝰ et femina. gentilis q̄ iudeꝰ seruꝰ q̄ liber. q̄ sic de alijs huiusmōi. Et vt ꝗ in ipsa xpi natiuitate p̄figurarent omnibꝰ oditionibꝰ hominum ē manifestatꝰ. ¶ Primo magis tanq̄ sapientibꝰ et potentibꝰ. Secundo pastoribus tanq̄ simplicibus q̄ vilibꝰ. Tercio manifestatꝰ ē. Symeoni et Anne tanq̄ iustis. Manifestꝰ est etiam Anne tanq̄ mulieri. et magis tanq̄ peccatoribus vt per ꝗ ostenderet nullam oditionem hominum excludi a xpi salute. Nd si otra dicatur sic Manifestatio diuine veritatis p̄cipue debet fieri ad dei amicos. vm illud Iob. xxxvj. Annūciat de ea amico suo. ꝗ magi vident esse dei inimici. Dicit. n. Leuit. xix. Non declinetis ad magos nec ab ariolis aliquid scisciteminī. nō g̃ debuit xpi natiuitas magis manifestari. Ad ꝗ respondet q̄ sicut Augꝰ dic i sermone de epiphania

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

di. Sicut p̄ualet imperitia in rusticitate pasto
rum. ita p̄ualet impietas in sacrilegijs mago
ruz. vtrosqz tñ sibi ille lapis angularis attri
buit. Nuipe q̄ venit stulta eligere vt ofunde
ret sapiētes. ⁊ non vocare iustos ꝗ peccatores
vt nullꝰ magnꝰ sup biret. nullꝰ infirmꝰ despe
raret. ꝗ ille. Nuidaz tñ dicunt q̄ isti magi non
fuerunt malefici. sed sapiētes astrologi q̄ apꝗ
persas ⁊ chaldeos magi vocanē. Et sic patet
tercia oclo et pars prima huiꝰ sermonis.

Pars secda huius sermonis. in qua tra
ctatur de manifestatione filij dei i par
ticulari scilicz quomodo ⁊ quo ordine
facta est.

Secundo in isto sermone de manifestatō
ne filij dei in particulari tractantes. s. q̄
modo ⁊ q̄ ordine facta fuit. tres alie cō
clusiones annotāt vm Tho. vbi. s. arti. nij. v.
⁊ vj. Nuaz p̄ma est q̄ xp̄s per seipm suam nā
tiuitatē manifestare non debuit. Secunda ē q̄
manifestari debuit p angelos. Tercia est q̄
conuenienti ordine manifestata ē. Prima cō=
clusio sic declarat. Natiuitas xp̄i ad humanam
salutē ordinabat. q̄ quidez est per fidem. fides
aūt salutaris diuinitatem ⁊ humanitatem xp̄i
confitē. Oportebat igitē ita manifestari nati=
uitatē xp̄i ut demonstratio natiuitatis eiꝰ fidei
humanitatis eiꝰ non p̄iudicaret. Hoc autem fa
ctuz ē dum xp̄s in seipo similitudinem infirmi=
tatis humane exhibuit. ⁊ tamen p dei creatu=
ras diuinitatis virtutez in se monstrauit. Et iō
xp̄s non p seipsum suā manifestauit natiuitatē
sed p quasdaz alias creaturas. Nd ofirmare
videt Leo papa. di. Magi inuenerunt pueruz
Item. nulla ab infantie huāne generalitate di
scretum. q̄ christꝰ p seipsum suaz natiuitatem
non manifestauit. Et licz Ecc. xx. dicat. Sapi/
entia abscondita ⁊ thesaurꝰ inuisus q̄ vtilitas
in vtrisqz. q̄ si di. nulla. Attñ ad sapientem nō
pertinet vt quolibet tpe manifestet seipsuz. sed
tempore cōgruo. Dicit. n. Ecc. xx. Est tacens
non habens sensum loquele. et est tacens scies
tempꝰ aptuz. Sic q̄ sapientia xp̄o data nō fuit
inutilis. qz seipsam tpe ogruo manifestauit.
Et sic patet p̄ma oclusio. Secunda cōclusio. s.
q̄ debuit manifestari p angelos. sic declarat.
Sicut manifestatio syllogistica fit per ea q̄ sūt
magis nota ei cui ē aliquid manifestanduz. ita
manifestatio xp̄i p signa debet fieri p ea q̄ sūt
familiaria illi quibꝰ manifestat. Viri igitē iusti
q̄bꝰ familiare et osuetum est edoceri interiori
instinctu spiritussancti absqz signoz sensibiliū
demonstratione. s. per spiritum ꝓphetie vt Sy
meon et Anna. illustrati fuerunt ad cognitōez
natiuitatis domini p interiorem instinctū spi/
ritussancti. secundū illud Luc. ij. Responsuz ac
cepit a spiritusancto non visuz se mortem nisi
p̄us videret xp̄m dominī. Iudei autez qz osue
ti erant diuina responsa p angelos accipere p
quos etiā leges acceperant. vm illꝰ Act. vij.
Accepistis legem i dispositione angelozz. illu
strati fuerunt ad cognitionez natiuitatis p an=
gelos. qꝗ patuit i pastoribꝰ quibꝰ tanq̄ corz
poralibꝰ rebus deditis visibiles apparitiones
angelozuz facte sunt. Gentiles vero ⁊ maxime
astrologi qz osueti erant stellazz cursus aspi/
cere per signa celestia ad cognitionem natiui/
tatis xp̄i illustrantur. Vtrisqz ḡ. s. pastoribus
⁊ magis celi enarrant gloriam dei. quia vt ait
Augꝰ in sermone de epiphania. Celos angeli
habitāt. ⁊ sidera ornant. Rationabilit autē pa
storibꝰ tanq̄ iudeis apud quos frequenter fa
cte sunt apperitiones angelozz reuelata est na
tiuitas christi per angelos. Magis autez assue
tis in osideratōne celestium corpozuz manife
stata est per signuz stelle. qz ut ait Crisoꝰ Per
consueta eos dominꝰ vocare voluit eis conde
scendens. Est autem alia ratio. qz vt Gregꝰ di
cit. Iudeis tanq̄ ratione vtentibus rationale
animal. i. angelꝰ predicare debuit. Gētiles ve
ro q̄ vti ratōne nesciebant. ad cognoscendū de
um nec per vocem sed per signa perducunt. et
sicut dominum iam loquentez annunciauerunt
gentibus predicatores loquentes. ita eum nō
dum loquentem elementa muta predicauerunt
Est autem et alia rō. qz vt Augꝰ dicit i vmone
epiphanie. Abrahe innumerabil erat repro=
missa successio. non carnis semine. sed fidei fe=
cunditate generanda. Et ideo stellarum multi
tudini comparata est. vt celestis ꝓgenies spe
rare. Et ideo gentiles i siderib9 designati or=
tu noui sideris excitant vt perueniant ad xp̄m
per quem efficiant semen Abrahe. Et sic patet
secunda oclusio. Tercia oclusio. s. q̄ oueniēti
ordine natiuitas xp̄i fuit manifestata. sic decla
ratur. Primo quidez manifestata ē pastori
bus ipso die natiuitatis xp̄i. Vt em dz Luc. ij.
Erant pastores vigilantes et custodientes vi
gilias noctis super gregē suum. ⁊ vt discesse/
runt ab eis angeli in celum. loquebant ad inui
cem. Transeamꝰ vsqz Bethleem ⁊ venerunt
festinantes. Secundo autem manifestata ē
magis per stellaz decimatercia die natiuitatis
eiꝰ. s. i p̄nti solennitate. Tercio vero manife
stata ē iustis i templo quadragesima die a nati
uitate. vt habet Luc. ij. ca. Et pre dicti ordis
ratio est. qz p pastores significant apostoli ⁊
alij credentes ex iudeis. quibꝰ manifestata est
p̄mo fides xp̄i. inter quos nō fuerunt multi po
tētes. nec multi nobiles. sed vt dz. j. ad Cor. j.
Infirma mundi elegit deꝰ vt fortia queqz con
fundat. Deinde puenit fides xp̄i ad plenitudi
nem gentium q̄ prefigurata ē per magos. Po/
stremo puenit ad plenitudinem iudeorum q̄ p
figurata est per iustos. Vnde etiam in templo
iudeozz est eis xp̄s manifestatus. Ait. n. apl̄us

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ad Ro. ix. Israel sectando legem iusticie. in le
gem iusticie non peruenit. Sed gentiles q̃ non
querebant iusticiam iudeos communit̃ in iusti
cia fidei preuenerunt. Et in hui9 figuram Sy
meon q̃ expectabat consolationem israel vlti
mo christum natum cognouit. ⁊ p̃cesserunt eũ
magi et pastores q̃ xpi natiuitatem non ita sol
licite expectabant. Et sic patet tercia conclusio
⁊ pars secunda huius sermonis.

Pars tercia hui9 ſmonis. in q̃ tracta tur de manifestatiõe filij dei in speciali facta. s. magis per stellam.

Tercio in isto sermone de manifestatio
ne natiuitatis filij dei in speciali tractã
tes. facta. s. magis in presenti solenni
tate per stellam. de qua dicitur in verbis pro
positis. Et ecce stella quaz viderant magi i ori
ente ꝛc. tria occurrunt consideranda. Nuorum
primum ꝯ admiranda stelle illustratio. Secun
dum vero admiranda Herodis et scribaꝝ ob
cecatio. Tercium autem admiranda magorum
humiliatio. Circa primum aduertendum q̃
magi triplicem fatenẽ stellam. Primo stel/
lam elementalem quam videbant. De qua qua
liter fuerit nouiter creata ad manifestatõnem
natiuitatis filij dei. satis dictum est in sermona
rio de penitentia in hac solẽnitate i tercia pte
sermonis. Sed de hora apparitionis ipsius se
cundum Tho. vbi supra. arti. vj. ẽ duplex opi
nio. Crisos enim dicit super Math. ⁊ Aug9m
sermone epiphanie. Stella magis apparuit p
biennium ante xpi natiuitatem. et tunc primo
meditãtes ⁊ se ad iter preparantes. a remotissi
mis partibus orientis peruenunt ad xpm ter/
ciadecima die sue natiuitatis. Vnde ⁊ Herodes
post recessum magoꝝ. videns se a eis illusuz
mandauit occidi pueros a bimatu et infra du/
bitans ne tunc christ9 nat9 esset quando stel/
la apparuit secundum q̃ a magis audierat. Alij
vero dicunt stellam apparuisse primo cum xps
nat9 ẽ. ⁊ statim magi visa stella iter arripien
tes longissimum iter m tredecim dieb9 pege
runt partim quidẽ adducti diuina virtute. par
tim autez dromedariorum velocitate. ⁊ hoc di
co si venerunt ex extremis ptib9 orientis. Mui/
dam tamen dicunt venisse de regione ꝓpm qua
vnde fuerat Baalam. cui9 doctrine successores
fuerunt. Dicunt autez ab oriente venisse. quia
terra illa ẽ ad orientalem partem terre iudeo/
rum. Et ꝑm hoc Herodes non statim receden
tibus magis. sed post biennium interfecit pue
ros. quia potuit credere magos fallacis stelle
visione deceptos. postq̃ non mueneruit quez
putauerunt erubuisse ad se venire. vt dicit Au
gustin9 in libro de ꝛsensu euangelistaꝝ. Ap
paruit igit̃ stella hora natiuitatis. Vñ Iero9
in glo. in quit. Stella dominice natiuitatis nũ/
cia nunq̃ prius apparuit sed eã tunc puer crea
uit ⁊ magis preuiam deputauit. que pacto of
ficio mox esse desijt. hec ille. De qua stella loq̃
tur etiam Aug9 in sermone de epiphania. di.
Christ9 nat9 ex matre de celo terre nouum si
dus ostendit. qui nat9 ex patre celum terrãq̃
fundauit. eo nascente lux noua ẽ in terra reue
lata. quo moriente solis claritas ẽ obscurata.
eo nascente superna honore claruerunt. q̃ mo
riente planxerunt. quo descendente inferna ti
more tremuerunt quo resurgente discipuli no
uo amore exarserunt. quo ascendente celi nouo
obse quio patuerunt. Et in sermone. nij. eiusdẽ
diei. idez ait. xps nouam stellaz declarauit na
tus. qui antiquum solem declarauit occis9. Il
la luce mcdoata ẽ fides gentium. illis tenebris
accusata ẽ pfidia iudeoꝝ. Quid erat stella q̃
nunq̃ inter sidera apparuit. Quid erat nisi mi
rifica lingua celi enarrans gloriam dei. que in
usitatum virginis partũ musitato fulgore cla
maret. cui postea non apparenti. euangeliũ to
to orbe succederet. hec ille. Secundo fatenẽ
stellã virginalem quam querebãt. Vnde glo.
Noua stella nouum hominez indicat. Stella ꝑ
fecto ẽ ipse Iesus q̃ de se Apoc. vlt. ait. Ego
sum radix ⁊ gen9 Dauid. stella splẽdida ⁊ ma
tutina. Est siquidez radix p influentiaz omniũ
gratiaꝝ. Joh. j. De plenitudine eius omnes ac
cepimus. ⁊ gratiam pro gratia. Et ẽ gen9 Da
uid. i. principale caput toti9 generis et gene
rationis eius. Et ẽ insuper stella splendida ⁊ ma
tutina. Stella dicit̃ ꝓter puritatem innocentie
in se. splendida propter claritatem refulgen
tie ad alios. sed matutina propter splendorem
gratie in presenti et gloriam in futuro. Et hec
est stella quam querebant sancti magi. s. filiuz
dei Jhm. Tercio fatentur stellam virtualez
quam habebant. s. fidem. quia Jhm credebãt
esse dominum deum suum. Nuerebant quidem
stellam humanitatis. ⁊ credebant stellaz diui/
nitatis. et hanc secum gerebant. Et ideo dicit
Crisos super hoc euangelio. Ab oriente vene
runt magi. quia vnde dies nasciẽ inde initiuz fi
dei ꝓcessit. quia fides lumen est animaruz. vt
quia omnes qui ad christum veniunt ab ipso
per ipsum veniunt. De qua fidei stella Ecc. xxx
ca. scriptuz est. Quasi stella matutina in medio
nebule. ⁊ quasi luna plena in diebus suis lucet
Est enim fides stella propter puritatem ⁊ cla
ritatem. ⁊ matutina propter primitatem iuxta
illud apostoli ad Heb. xj. Fides est substantia
sperandarum rerum. i. fundabile principiuz in
medio nebule propter statum presentis mise
rie inuolute caligine tanq̃ speculuz in enigma
te. Vnde. ij. Pet. i. ca. Quasi lucerna ardens in
caliginoso loco. donec dies. s. glorie illucescat
⁊ lucifer. s. visionis diuine oriatur in cordibus
vestris. Hec lucet in diebus suis. i. durante sta
tu presentis vite. Hanc stellã habebant magi

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

que intellectum eorum de filio dei nato clarius illustrabat. Et sic patet primum propositum in hac parte. Circa secundum scilicz de admiranda Herodis & scribarum obcecatione. Primo quidez valde mirabile est quomodo scribe & pharisei qui a magis audierunt. et qui talia de christo in prophetis sibi promissa legebāt non curauerunt saltem per vnum nuncium pingere ad indaginez tanti facti. maxime cum iudaicus populus nihil deliberabilis. nihil omnino concupiscentis expectabat q̃ suum messi/am regem quem magi aperte nunciabant iaz natum. Sed vnde ipsi populo tanta cecitas orta ē. certe nulla alia ratio apparere potest. nisi quia iam tunc temporis incrassatum. dilatatū aggrauatum. & obtenebratum erat cor illoꝝ ad ista inferiora. Et ideo iusto iudicio dei permittente atqz occulto neglexerunt & despexerunt querere christuz. Huiusmodi consimile reperies istis temporibus. quia semper homines his consimiles aut mentis lytargia oppressi opera dei attendere negligunt et paruipendūt aut illa oppressi furia persequunt. Secundo fuit admiranda in Herode tanta intellectus obscuratio. Cum enim tanq̃ tyrannus verus semper de suo regno trepidaret. & ob hoc de aduentu magorum turbatus esset. atqz de venturo regno. a scribis & phariseis scisciatus a magis diligenter didicit tempus stelle. Ideo mirabile est quomodo vel cum eis vel post eos non miserit aliquos pueri exploratores. Propter hoc enim notandum ē q̃ in his & consimilibus mire refulget occulta dispensatio dei. miris & occultis modis impediens eoꝝ intentum qui sibi & suis impie aduersantē. Insuper tercio ad/uertendum ē q̃ ex hoc aperte percipitur quantum in p̃senti reges & tyranni debeant contremiscere ante faciem eterni iudicis. q̃ dum paruulus esset fecit reges contremiscere. Vnde Au/gustinus in sermone. ij. contra Faustum inquit Pie timeant reges ad dexteram patris iam sedentem. quem rex impius timuit adhuc matris vbera iam lambentez. Audiant quod scriptum est. Et nunc reges intelligite. erudimini qui iudicatis terram. Seruite domino in timore. & exultate ei cum tremore. Ille enim rex vltor impiorum regum. & rector piorum. non ita natus est vt reges nascuntur in seculo. quia & ille natus ē cuius regnum non est de hoc seculo. Nobilitas fuit nascentis ī virgine parientis. & nobilitas parientis in diuinitate nascentis. hec ille. Et sic patz secunduz apositum. Circa tercium scilicz admirandam magorum humiliatōnem & feruorationez. tria notantur. Primū dicitur certificatio. Quamuis enim certus sit celeste iudicium q̃ humanum. nihilominus cū appropinquarent magi ierusalez. stella que antecedebat eos subtraxit se donec de ciuitate in qua xp̃s nasceretur etiam iudei testimonium p̃hiberent. vt secundum Leonem papaz. sic magi geminato testimonio confirmati ardentiori fide expeterent. quem & stelle claritas & ꝓphetie manifestabat auctoritas. Vnde et Augustinus in sermone epiphanie inquit. Ista ipsi annunciant christi natiuitatem. & interrogāt locum. credunt et querunt tanq̃ significantes eos qui ambulant per fidem et desiderant speciem. Diuino etiam nutu factuz ē vt aspectu stelle subtracto magi humano sensū irent in ierusalem. querentes in ciuitate regia regem natū. ut in ierusalem primo natiuitas christi publice annunciaretur. sm illud Isa. ij. De syon exibit lex. et verbum domini de ierusalem. Et ut etiam studio magoꝝ de longe venientium dānaretur pigritia iudeorum prope existentium qui similes facti sunt lapidibus miliarijs q̃ viaz ostendunt. nec ambulant. Secundū vero cōsiderandum in hac particula dicit̃ fortificatō. Quamuis enim stultum forte videatur vt viuente et regnante Herode magi extraneum regez annunciarent tamen p illam annunciationē magorum p̃figurabatur constantia gentiuz christum vsqz ad mortem confitentiū. Sñ Crisos dicit super Math. q̃ dum considerabant regē futurum. non timebant regem presentez. Adhuc non viderant christum et iam parati erāt pro eo mori. O sanctissimi magi pri christi cōfessores q̃ contemplatores. An nescitis q̃ qui confitetur regem in alieno regno regnanti iniuriam fac̃. An creditis q̃ vobis parcat crudelis Herodes qui nec filijs suis sua ipietate p̃pcit. ꝗ plures trucidauit ex eis. Sz puto q̃ vos iam de fide illuminati & a paruulo illustrati. licet nondum videritis eum. cum apostolo Paulo Act. xxj. capitulo non solum alligari. sed et mori in ierusalem pro nomine domini nostri Ihesu christi parati fitis. Terciū in hac particula considerandum dz profunda humiliatio Quia intrantes domum inuenerunt puerum cū Maria matre eius. Inuenerunt quippe puerum quem verissime credebant deum suum. propterea non offenduntur stabulo. non p̃sepio. non p̃āniculis paupertatis. non solitudine virginis matris. sed magis attendentes summe diuinitatis condescensionem procidentes adorauerunt eum. et discunt in paruulo profundam humilitatem. in stnbulo abijcere pompositatez in presepio carnis austeritatez. in paniculis amabilem paupertatem. in sanctissima virgine inuiolabilem puritatem. Que omnia confirmat Augustinus in sermone. v. eiusdem diei. di. Talem natuz esse didicerant magi in quo adorando se salutem que vm deum est. consecuturos minime dubitarent. Neqz enim etas erat saltē cui adulatōne humana seruirent. non sibi publice stella regalis. non in membris purpura. ñ in capite diadema fulgebat. non pompa famulantium. non terror exercitus. non gloriosoruz fama preliorum. Vos ad eum viros ex remotis terre fimbus cum tanto voto supplicatōis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

attraxerunt. Jacebat in presepio puer ortu recens. exiguus corpore. contemptibilis paupertate. sed magnus aliquid latebat in paruo quod illi homines primitie gentium. non terra portante sed celo narrante didicerant. hec ille. Veneremur ergo et nos cum istis magis toto mentis affectu puerum Jhesum pro nobis natum q passum qui cum patre et spiritusancto suo viuit q regnat in secula seculorum. Amen.

Dominica infra octauam epiphanie. de duplici pena interiori peccati scilicet pena culpe et conscientie.

Sermo. xxviij.

Nolite cōformari huic seculo. sed reformamini in nouitate sensus vestri vt probetis que sit voluntas dei bona beneplacens et perfecta. Scribuntur hec verba ad Ro. xij. capitulo q in epistola occurrentis dominice. Posita in principio huius sanctissime epistole fratres carissimi ab ipso apostolo Paulo instructione morali qualiter scilicet debeat ordinari vita ad deum quantum ad corpus di. Obsecro itaq vos fratres per misericordiam dei vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem sanctam deo placentem rationabile obsequium vestrum. Hoc consequenter instruit qualiter debeat ordinari vita nostra ad deum secundum aiam. que secundum Alex. de ales in isto loco fit duobus modis. quia scilicet recte ordinatur anima ad deum secundum affectum in declinatione mali et operatione boni. verbi gratia. Apostolus ponit admonitionem dehortatoriam. ponit vtiqz radicem deordinationis anime ad deum scilicet conformationem huius seculi. Vbi vero ponit admonitionem exhortatoriam radicem tangit recte ordinationis anime ad deum scilicet reformationem sui in nouitate vite. Est autem conformatio huic seculo per peruersum amorem rerum huius seculi. reformatio in nouitate vite est per amorem dei in conformitate voluntatis ad deum. Amor enim est conformatio amantis ad amatum. Vnde Vgo de sancto victore. in libro de arra sponse. inquit. Scio anima mea qr q̄cquid diligis ipsa vi dilectionis in eius similitudinem trāsformaris. Cum ergo dicit. Nolite conformari huic seculo. dehortatur a perūso amore. iuxta illud. j. Joh. ij. Nolite diligere mundum ꝛc. Et illud Jere. xv. Si separaueris preciosum a vili. quasi os meum eris. Cum vero subiungit. sed reformamini in nouitate sensus vestri. hortatur ad sanctum amorem. i. ad caritatē que est reformatio imaginis dei in nobis. Ad hanc autem reformationem consequitur experimentum beneplaciti dei. Et ideo addit. Vt probetis que sit voluntas dei. i. ad id reformamini ut probetis. i. experimento discatis que sit voluntas dei. De qua probatione. i. ad Thessal. final capitulo scribitur. Omnia p̄bate. quod bonum est tenete. Dicitur autē voluntas dei bona quantum ad bonum volitū. De qua. j. ad Thessal. iij. capitulo scribitur. Hec est voluntas dei bona. sanctificatio vestra. Dicitur etiam beneplacens quantum ad volitum melius. De qua. j. Joh. iij. Mandata eius custodimus. et que beneplacita sunt coram eo facimus. Dicitur vtiqz perfecta quantum ad volitum optimum. De qua. j. ad Thessal. v. capitulo. Sine intermissione orate. in omnib9 gratias agite. Hec est enim voluntas dei perfecta. in quibus omnibus verbis patet quomodo solerter abstinere debem9 a peccato quod deformat animam cuius pena est grauis. Quapropter in presenti sermone de duplici ei9 pena interiori scilicet pena culpe et conscientie tractabimus. Vnde et tres considerationes annotabimus quarum.

Prima erit de pena culpe in generali.
Secunda vero de pena culpe in particulari.
Tercia autem de pena conscientie spirituali.

Pars prima huius sermonis. i qua tractatur ꝗ pena culpe i generali. s. si peccatum est pena peccati.

Primo igitur in isto sermone de pena culpe i generali tractantes. mouetur dubium a sacris doctoribus Vtrum peccatum sit pena peccati. Ad quod respondetur secundum Tho. i. ij. scripto dis. xxxvj. arti. iij. q Bona. q Ricar. nostrum ibidem. arti. j. q. j. et magistrum sententiarum ibidem. qui circa hanc questionem dicunt q̄ est duplex modus intelligendi. Quidam enim dicere voluerunt q̄ peccatum ē pena peccati. non tamen causaliter siue secundum illud quod est. sed ratione eius quod cōcomitatē vel ratione eius quod consequitur. sicut patet q̄ peccatum manifestū ex quo consurgit infamia dicitur esse vindicta peccati occulti. non ratione eius transgressionis. sed ratione fame male cōsequentis. Vel peccatum in quo est manifesta ignorantia est pena peccati superbie. sicut peccatum contra naturam. et huiusmodi. que vocat apostolus passiones ignorantie. non ratione culpe. Et breuiter quodlibet peccatum potest dici pena peccati precedentis ratione lesionis quam infert. et sic vnum dicitur peccatum et pena peccati. ita tamen q̄ peccatum essentialiter. et pena peccati causaliter. Sed qr istuz modum ponendi videtur magister vbi supra ñ

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

affirmare dicens q̃ in nullo fit preiudi=
cium veritati rt putatur fieri si quis di=
cat ipsa eadem que peccata sunt essentia
liter vt ita dicam · esse penas id est pum
tiones precedentium peccatorum | Vn=
de sentire videtur q̃ aliquod peccatum
per se possit esse pena alterius peccati ·
Ideo est aliter dicendum ꝟm predictos
doctores scilicet q̃ si loquamur de pec=
cato ratione sui formalis quod est defor
mitas in actione · potest esse pena alicui9
precedentis peccati per se | Pena enim ē
lesio inuoluntaria vt dictum est supra ad
aliquod precedens demeritum ordinata
Sed certū est q̃ actus peccati ratione sue
deformitatis non tantummodo potest di
ci lesio anime causaliter vel per alicuius
lesionis concomitantiam · sed formaliter
Posito enim per impossibile q̃ per ma /
lum actum voluntatis nulla alia deformi
tas causaretur in anima · nec ipsum con=
comitaretur alia lesio · adhuc ratiōe sue
deformitatis q̃diu duraret esset quedā
lesio in anima | Deordinatio enim anime
a deo formali predicatione vere dicitur
lesio anime · hec autem deordinatio inuo
luntaria est per se | Peccans enim ipsam
deordinationem per se non affectat | Si
cut enim dicit Dyo9 · iij · capitulo de di=
uino | Nemo respiciens malum facit que
facit · Voluntaria tamen est per accidens
inquantum actus cui accidit est volunta
rius | Frequenter etiam ordinata est ad a
liquod precedens demeritum · quod fu=
it aliquod precedens peccatum · Ordo e=
nim diuine gratie siue diuine equitatis
propter peccatuz mortale subtrahit ab
homine auxilium gratie quo poterat tē=
ptationes vincere | Et cum homo prop
ter predictam subtractionem debilitatur
voluntarie succumbit temptationi | Hoc
peccatum comparatur ad precedens si /
cut ad causam remouentez prohibens · i·
auxiliuz diuine gratie quod prohibebat
peccatum | Nam pena dicit duo Dicit em̄
damnum siue nocumentum · et dicit ordi
nem ad precedens deriuatum Et hec duo
contingit reperire circa sequens peccatū
Damnificatio enim et nocumentuz est in
ipso ꝟm q̃ peccatum | Eo enim est pecca
tum quo nocet · q̃ magnuz malum incur=
rit quis cum incurrit peccatum · etiam si
nihil aliud deberet habere posteri9 · Or
dinationem vero habet in eo q̃ sequens
Hoc enim ipso q̃ homo est i peccato · iu=
stum est dimitti cadere in aliud · iuxta i /
ud Apoc̄ · vltimo vt dicitur in glosa · Iu
stum est vt qui in sordibus est insorde=
scat adhuc | Et ideo dicit Gregorius vt
habetur in · ij · dis · xxxvj · Inter peccatum
apostasie · et vltimam penam ignis eter
ni · media que sunt · et pena sunt et pena
peccati | Et Isidorus libro · ij · de summo
bono · capitulo · xxxix · dicit q̃ deus occul
tam superbiam vindicat per manifestaz
luxuriam · Patet hoc etiam per experien
tiam · quia superbus hoc ipso q̃ vult ali=
um excellere · necessario cadit in inuidiaz
quando videt alium superare | Sicut em̄
dicit Augustinus i libro de vera religio
ne | Necesse habet alij inuidere qui non
vult ab alio superari · ergo videtur q̃ in
uidia sit pena superbie · et inuidia absqz
dubio est peccatum · ergo peccatum est
pena peccati · | Quod si dicatur | Omne
peccatum est vituperabile · sed punitio
peccati est laudabilis et iusta · vt ait Au
gustinus et habetur in dicta dis · ergo
nullum peccatum est pena peccati | Ad
hoc respondendum est q̃ non oportet
q̃ omnis pena sit laudabilis ꝟm illud q̃d
est · sed ratione ordinis ad demeritum ·
Quamuis autem peccatum quod est pe=
na alterius peccati non sit laudabile ꝟm
id quod est · tamen ordo eius ad prece=
dens peccatum sicut ad demeritum lau=
dabilis est · Ex hoc enim laudatur diuina
iusticia q̃ propter vnum peccatum quā
doqz permittit cadere in aliud | Item
si dicatur · Omnis pena est ordinatiua cul
pe · et per hoc faciens ad vniuersi deco=
rez · sed culpa subsequens nō ordinat cul
pam precedentez nec decorat · immo ma
gis deturpat · ergo culpa non est pecca
ti pena · ergo cē | Ad hoc respondetur
q̃ verum est q̃ deus eo modo ordinat q̃
modo punit · q̃ illa que simpliciter est pe
na · q̃ simpliciter punit · simpliciter est or=
dinatiua · q̃ illa que sufficienter punit · suf
ficienter ordinat · Que vero est pena ꝟm
quid et non punit sufficienter · ordinat so
lum ꝟm quid · et verum est illud | Quod
sicut quidam ordo laudabilis est · licet
manifestus pene infernalis ad culpaz i /
ta quidam ordo est laudabilis · licet mi=
nus manifestus peccati subsequentis ad
peccatum precedens | Et in hoc ordine
laudatur diuina iusticia ut dictum est · er
go cē | Postremo si dicatur · Si pec=
catum sequens est pena peccati precedē
tis · ergo cum deus non puniat bis in id
ipsum · vt patet | Nam primo culpa se
quenti ppetrata · culpa precedēs ñ debet
puniri · aut si punit̄ non debz tm̄ puniri

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Nō si ꝑ esset verꝫ reportaret q̃s cōmoduꝫ de malitia sua. qd̃ si est hoc inconueniēs. patz ꝛc.

¶ Ad ꝑ dicendū q̃ pcm̄ sequēs non ē pena in qua fiat ꝏdigna retributio. ꝗ solū de ꝏgruo. Et sic retributio est quaz mereē q̃s merito congrui. q̃ non p̄iudicat ei qd̃ mereē merito condigni. Dat. n. deꝯ iustis bona in pnti. non ꝓpt ꝑ dat minora in futuro. Et sic patz pars prima huius sermonis.

¶ Pars secunda huiꝯ ꝯmonis. in q̃ tractatur de pena peccati culpe i particulari. si videlicz sit aliqua passio penalis que habeat rationem peccati.

Secundo in isto ꝯmone de pena pcti culpe tractātes in pticulari. occurrit aliud dubiū declarandū. Vtꝫ videlicz mueniat aliq̃ passio penal' q̃ simul habeat rōez peccati. ¶ Ad qd̃ respondēt p̄dicti doc. vbi. s. q. ij. et mgr̄ etiā ibidē. di. q̃ notandum est q̃ quedam est passio illata ab extrinseco. ⁊ circa hāc non ꝏsistit meritū nec demeritum nisi imq̃tuz a volūtate respuiē vel acceptaē. sicꝯ occidi pro xpo non est meritoriū nisi inquantū volituz est ab eo q̃ occidiē. sicꝯ ꝓprie loquendo in talibus passiomibꝯ nō est passio meritoria. ꝗ sufferentia passionis. ¶ Est et alia pena q̃ ortū hz ab intrinseco. ⁊ hoc pōt esse dupliciē. ¶ Nuedā oritur ex corruptione nature. Et hec ē in duplici differētia qm̄ natura ⁊ corrupta est ⁊ vitiosa corruptione p̄ ocupiscentiā. et corrupta ē cōruptione penali p̄ mortē inflicta. ¶ Ille igiē passiones q̃ oriunē ex corruptōne nature vbiē corrupta penali corruptione tenēt rōnez pene tm̄ vt fames ⁊ sitis. ¶ Nuedā est passio ab intrinseco ex ꝏuersione volūtatis libere. ¶ Ille igitur passiones q̃ oriunē ab ipa natura ut ē corrupta corruptōne vitiosa. non tm̄ hnt rationē pene ꝗ etiā culpe. hē sunt inordinate affectiones aie que ꝏsurgūt ex morbo ocupie. ⁊ tales sūt passiones aie ire ⁊ inuidie ⁊ ꝏsimiles. ¶ Secdm autē q̃ huiusmōi passiones oriunē ex ꝏuersiōe volūtatis ad aliqd̃ bonū amabile. sic huiusmōi passiones sūt in duplici gne. i. q̃ voluntas hz ꝏuertiē duplicē. ¶ Voluntas. n. aliqn̄ ꝏuertiē ad bonuz simpliciē. ¶ Et tūc detestaē ⁊ odit qd̃ aduersaē illi bono. vtpote pcm̄. ¶ Et ꝑ mō passiones ide cōsurgentes sunt iuste ⁊ meritorie. ¶ Conuertiē etiā volūtas aliqn̄ ad bonū ꝓpriuz ⁊ ad bonuz vt nūc. et tunc passiones q̃ inde surgunt culpabiles sūt et male. sic et voluntas a q̃ oriunē. ꝗ nō hnt plenaz rationē mali et culpe nisi in voluntate ꝏsummanē. ut cū aliq̃s vult irasci. mueri ⁊ etiā ꝏtristari. ¶ Nd̃ aūt huiusmōi passiones sint culpabiles ꝓbaē. ¶ Primo sic. Oē illud ꝓ q̃ q̃s mereē mortē eternā ē peccatum. sed ꝓ passiomibꝯ aie mereē q̃s mortē eternam Math. v. Qui irasciē frī suo reus erit gehenne ignis. g̃ ira q̃ est passio aie ē culpabil'. pari rōne ⁊ alie passiones. ¶ Nd̃ si dicaē. Greg. ij. li° moral'. diē q̃ iusta sunt cuncta q̃ patim̄. ꝗ nihil iustū ē pcm̄. g̃ nulla penal' passio ē pcm̄. g̃ ꝛc. ¶ Ad ꝑ rndeē q̃ Greg. ibi loquiē de passiōibꝯ illatis ab extrinseco. vl' de his q̃ oriunē ab interiori p ꝑ q̃ natura humana penaliē ē corrupta que iusta dicunē mq̃tuz ea patim̄ ꝓpt demeritanra. vel p cōpationē ad deum nos pmittentem iuste talia pati. ¶ Et ꝑ tm̄ non sequiē q̃n voluntas respectu eoꝫ peccare possit murmurādo vl impatienē sustinēdo. ¶ Secdo idē ꝓbatur sic. Oē illud qd̃ directe repugnat virtuti ē culpa. sz ira et inuidia ⁊ alie passiones repugnāt virtutibꝯ. g̃ ꝛc. ¶ Nd̃ si dicaē. Phus. ij. ethicoꝫ. c. v. ait. Passiomibꝯ neq̃ laudam̄ nec vituperamur. ꝗ ꝓpt pcm̄ vituperamur. g̃ nulla passio est pcm̄. ¶ Ad ꝑ rndeē q̃ ꝓpositio phi intelligenda ē de passiomibus ꝯm se ⁊ absolute. qz passiomibꝯ inquantū sūt a voluntate cōmittente uel omittente possumus laudari vl' vituperari. ¶ Postremo ꝓbaē sic. Illud maxime tenet rōnez culpe qd̃ maxime est impugnatiuum gre. sed inuidia fraterne gratie maxime repugnat spiritussancti gratie. g̃ cū sit ꝑ passio ⁊ pena. patet q̃ passiones anime sunt peccata. ¶ Nd̃ si dicaē. In anima sūt tria ꝯm phm. ij. ethicoꝫ. v. c. passiones. s. potentie. et habitꝯ. intendens ex hoc ꝓbare q̃ nulla passio ē virtꝯ. g̃ a fimili nulla passio ē peccatum. ¶ Ad ꝑ respondeē q̃ sicut passio non est virtꝯ formaliē loquendo. et tamē potest esse materia virtutis. ¶ Ita dico q̃ n̄ est peccatum formaliē. potest tamē esse peccatum materialiē mq̃tuz compaē ad voluntatē magis de ꝓximo quo q̃ ꝏordinati actio exteriorum membroꝫ. ¶ Confirmaē predicta dctō p auctoritatez Aug. qui in libro. lxxxiij. questionum. q. lxxvij. ait. Multa sunt peccata que patimur. Nuod non esset verꝫ nisi aliqua passio esset peccatum. Sed melius explicat de passiomibus bonis et malis. xiij. de ciui. dei. ca. viij. di. Apud nos autem iuxta scripturas sanctas sanamq̃z doctrinam ciues sancte ciuitatis dei in huius vite peregrinatione ꝯm deum viuentes metuunt cupiunt dolent gaudentq̃z. Et qz rectus est amor eorum. istas omnes affectiones rectas habent. Et ꝛ. Ciuitas porro. i. societas impiorum non ꝯm deum sed ꝯm hominem viuētium. et in ipso cultu falso contemptuq̃z vere diuinitatis. doctrinas hominum demonum q̃z sectantium his affectibus prauis tanq̃z morbis et perturbatiomibꝯ quatitur. hec ille. ¶ Et sic patet ista pena que diciē pena culpe.

¶ Pars tercia huius sermonis. i qua tractatur de alia pena peccati. scilicet pena conscientie.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Circo in isto sermone tractandum est de alia pena peccati que dicitur pena conscientie. Sicut enim plaga corpus quotidie molestę opprimit. ita peccatum conscientiam assidue pungit. et velut musca que caluum molestare non cessat aculeo suo conscientiam suam puritate priuatam culpa molestat. Et ideo Ie re. ij. est scriptum. Scito quia malū est et amarum te dereliquisse dominum deum tuum. Et iō Augustinus ait. Sicut mali cruciabuntur i die iudicij in manifesto. ita nunc cruciantur in occulto. Et ideo sunt peccatores de illis de quibus loquitur apostolus. j. Thimoth. iij. Cauteriatam habentes conscientiam suam. Propterea Ieronimus inquit. Cum de eis scilicet peccatis habetur conscientia. torquens hominem et corrodunt vt genimina viperarum matrem suam. Ambrosius in libro. ij. soliloquiorum. inquit Conscientia autem rei semper est in pena. nunquam securus est reus. Mens enim mala conscientie proprie stimulis agitatur. hec ille. Nam vipera filijs in vtero positis lacerata perimitur ita nos pungunt peccata nostra et lacerant. Et ideo potest dicere peccator cum intrat conscientiam eā scrutando. quod dixit Julius cesar romanis rediens de obsidione cuiusdam ciuitatis rebellis. Inueni eam ollam plenam serpentibus. Ad sciendum autem quomodo peccatū conscientie molestiam infert. notandum est vt in compendio theologie describit quod hominis ratio cum aliquod siue bonum siue malum iudicat et sistit ibi. cognitiua dicitur. Si autem accedens amplius iudicat quod bonum sit vt fiat. motiua nominat conscientia. que conscientia ē ex con. et scientia composita. Si autem pcedit vlterius adeo vt appetat id quod tanquam bonum faciendum esse iudicauit. tunc appellatur liberum arbitrium. quod rationem cum voluntate comprehendere videtur. Hec igitur ratio in superiorem partem et inferiorem diuiditur. inter quas partes hoc interest. quia pars inferior de transitorijs iudicans ea disponit. superior vero diuinis et eternis intendit. Ceterum pars inferior per leges humanas aliquid esse faciendum velut honestum et expediens publice iudicat. Pars vero superior p leges eternas aliquid esse faciendum. vel quia sic deus precipit estimat. Hui igitur rationis pars supior sinderesis appellata tali modo describitur. Sinderesis est vis animi motiua que semp nata est in superioribus figi. naturaliter ad bonum mouens ac malum abhorrens. Et ista est vis anime que quotidie conscientiam peccato depraua tam stimulat. Talis quippe sinderesis vm Ricar. nostrū. in. ij. dis. xxxix. arti. iij. q. iij. et Bona. ibidem arti. ij. q. ij. nunquam potest extingui. licet quantū ad actū quandoqz possit impediri. Unde glo. super Ezech. super illud. Facies aquile. taliter inquit. Scintilla conscientie in Cayn non extinguitur. Si ergo in Cayn qui tam horrendus peccator scintilla conscientie non erat extincta. quanto minus in eis qui non grauant tanta malitia. Et glo. sup illū Luc. x. ca. Abierunt semiuiuo relicto. dicit quod immortalitatem exuere sed rationis sensum abolere non possunt quin homo sapere et deum possit cognoscere. Et Aug. ij. de ciui. dei. ca. xxvj. ait. Tāta vis est probitatis et castitatis. vt pene omnis eius laude moueatur humana natura. Nec vsqz adeo fit turpitudine vitiosa vt totum amittat sensū honestatis. ergo videt quod humana natura per peccatum non ita deprauari potest quin in ea remaneat aliqua naturalis dilectio probitatis. Ratio autem horum potest sic deduci. Hue naturaliter insunt sunt inseperabilia. sed sinderesis inest nobis naturaliter. ergo videt quod actus eius non possumus omnino amittere per peccatū cum vitiū sicut dicit Dyo. et Aug. xix. de ciui. dei. ca. ix. non deleat extrema nature. vestigia Quamuis g possit esse ad tempus absqz naturali cognitione et dilectione boni ppter aliquod impedimentum superueniens creature rationali. gratia exempli sicut potest esse graue absqz ꝗ quod actu descendat deorsum propter aliquod impedimentum. Non tamen vnquam potest auferri passibilitas abhorrendi malum. et exeundi in naturalem cognitionem et dilectionem boni absolute dicti. siue boni in generali. cuius cognitio et amor nobis naturaliter fūt impressa. vm illud Boetij. iij. de consolatione. Naturaliter ē nobis inserta boni cupiditas. Veruntamen aduertendum est secundum predictos doctores huius sinderesis actus impediri potest triplici modo quibus multi peccatores oppressi peccare non curant. contritionem non habent. confiteri contemnunt. predicationes audire negligunt. deum nullo modo eorum factorem creatorem. redemptorem. gubernatorez cognoscē volunt. Primo ratione obcecationis. Adeo enim pleriqz obcecantur peccato. vt bonū malum. et malum bonum iudicent atqz defendant Quapropter de eius peccati emendatione minime curant. sicut in hereticis inuenitur qui sepe pro erroris impietate patientes. immo quādoqz morientes. pro fidei pietate illa sustinere vel pati se meritorie putant. Et ideo stimulum conscientie non sentiunt quia erroris tenebra cecantur. Quod eis potissime euenit quam diu in heresi permanserunt. tunc quidem vere heretici appellantur. sic m. c. heresis. et. c. heretico xxxiiij. q. iij. notatur. In quorum numero iudeos singulariter inuenio qui iuxta vulgare ceci perfidi scripturarum veritatem non intelligunt. et ad fidei normam venire contemnunt. quibus per terram ventre. i. intellectu contradicentibus illud ꝓphete euenit. Oculos suos statuerūt declinare in terrā. Secō pōt impediri

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

rōe lascīue delectatōis. Plerūq; n. hō peccatō ab actu venereo tk impediē vt in eo remorsus oscie locū nō hēat. qz carnalis hō tāte delectatiōis igne oburiē taliq; ocupie fumo impediē vt in eo oīs oscie raduis obscureē. Vñ Gre. mli. pastoral. et hē. xlix. dis. c. hinc etem. lippum diffimiēs. inqt. Lippus est cui9 qdē ingemū ad ognitōz veritatis emicat. ſz tñ ſ carnalia opa obscurāt. In lippis quippe oculis pupille sane sūt. ſz hūore ꝟfluēti infirmātes palpebre grossescūt. Nuoz quidē qz infusiōe crebro atteriē acies etiā pupille vitiat. q. sūt nō nulli quoz sē sūm carnal vite opa sauciat. q videre recta p ingemū subtiliē poterāt. ſz vsu prauoz actuuz calligāt. ſ ibi. Tercio pōt impediri rōne obstinatōis. In obstinatis. n. finderesis ne ad bonū stimulet. ne etiā de malo reprehendat. impeditur. Sic est in dānatis qui adeo sūt in malo obstinati q ad bonū inclinari nō pnt. q licz i istis finderesis sit impedita. nō est tñ simpliē extincta qz et si qntū ad bonū sempiternū ipedimentuz hz. tñ pungē et stimulare nō cessat. Vñ in ipis dānatis circa culpā respectu pene. vel in relatione ad penā et nō ad iusticiam murmurat. Et istis quidē tribus generib9 psonaz illud Isa. v. c. dici potest. Ve vobis qui dicitis bonū malū. et malū bonū. ponētes tenebras lucē. et lucē tenebras. ponentes amaz in dulce. et dulce in amaz. Vide g aia peccatrix in peccatis pristēs q̃liter affligeris tecū portās gladiū quo vulneraris. Dic mihi aia mea quid dulcius in mūdo. quid suauius. quid gloriūs. nūquid alnsi pīdere. nūquid diuitiis abundare. nūquid delitiis q carnalitatibus frui. Non dico tibi nō aia misera. ſz glā nostra. ſ est testimoniū oscie nre ii. Cor. i. c. et ideo interrogat9 Bias pbus qd sit in hac vita optimū. rndit. Mens sibi rectitudinis oscia. Et iō ait Socrates. Conscia magis q̃ famā intende. falli nāq; sepe potest fama. oscia nūq̃. et iō ait Aug. in tractatu super vltio puer. Bona oscia fac bonū opus amare. et quid dulcius bona oscia. q̃ et si nō est. et mala est pungit et amara sūt omnia. Et in libro d cathetizandis rudibus. xviij. ait. Verius atz iocūdius est gaudere boiem de bona oscia mē molestias q̃ de mala inter delitias. ſ ille. Sed qd aia ceca puat te ista dulcedine. ista glā. ista cōscie serenitate. nūquid infirmitas. nūquid infamia. nūquid pauptas rez tpaliū. nūquid inimici tpales. nūquid armigeri. nūquid ognati tui nūquid tyrāni. nūqd pbones. nūquid ipa mors corpal. Nō aia infelix nō dico tibi. ſz solū peccatū mortale. solū vicū capitale. sola iniquitas tua. sola cupiditas tua. et iō Socrates pbus inquit. nunq̃ vllū facinus ppetrans latere credas. Nam si ceteros lateat. tu tibi cū scies. ſ ille. Idcirco Aug in li. d vera innocētia. c. xxcvj. ait. Nulle pene g̃uiores sūt q̃z male oscie. in q̃ cū deus nō habē oscolatio nō inuenē. Ideo inuocādus est liberator. vt quē tribulatio exercuit ad ofessionē. ofessio pducat ad veniā. hec ille. Sicis est. n. pctōr mimo qui cum intrat domū suā inquietaē et corrodiē a familia murmurante. nec alibi peius ē et q̃z in domo sua. sic nec peccatori peius est q̃z in oscia ppa. Vñ Tulli9 ad catilinā inquit. Iniqtates tue q̃ q̃dez infernales furie occurrē tibi. Et iō Isa. xxxiij. dicē Ibi occurrēt dēmones. i. peccata p dēmones ppetrata. Vide g q̃z amaz est pctm tuū. Aug. in li° meditationū. c. xv. sic ait de eius amaritudine. peccare q̃z amara res. O mala peccata q̃z faciles aditus. q̃z difficiles exitus hētis. Intelligite peccatores. qz malū et amaz est relinq̃re deū. a peccatis redite et nolite peccare. Nolite inquā. nolite. Malū ē et amaz. nolite. Vere malū et amaz est. Expertus sū. in bocipo sū. Aut eē otinui dolores cruciabūt pemtentē vitā meā. Aut eterni cruciatus verabūt pumendā aiam meā. ſ ille. Cōsiderate g pctōres gravitatē oscie vestre et mūdate eā sanate eā. purificate. facite qd vos doceat. Aureli9 Aug. qui in li. l. omel. omelia. xvj. ait. Vt ad illud ineffabile gaudiū puenire possum9. q̃ntū possum9 studeam9 bonis opibus insistere. et q̃tidie cōscias nostras intus aspiciētes si aliquid in scola anime nre aut p negligentiā dissutā. aut p luxuriā sordidatā. aut p iracūdiā obustā. aut p inuidiā ocisū. aut p auaritiā tenebrosū esse dignosci9. dū adh uc in nra potestate ē cūdei adiutorio festiem9 vulnerata curaē. reparare pdita. et ad candorē iusticie ea q̃ obscurata fuerāt reuocare. ne forte si bonis opibus nudi et vicioz panis sordētib9 inuoluti ante tribunal eē in iudicis venerim9 illa ad nos terribil sntia dirigat. Discedite a me maledicti in ignē eternū a q̃ liberet nos ille mūdus ab omni pctō et immaculatus Ihūs qui cum pre et spūsancto suo viuit et regnat deus p omnia scla sclōz. Amē.

Dnica pma p9 octauā epiphanie d triplici pena extiori pcti. s. vindicte. carētie et gehēne. Sermo. xxix.

Benedicite pseqentibus vos. bndicite et nolite maledicē. Scribunē hec verba ad Ro. xii. q in epla occurrētis dnice. In hac sacra epla fratres carissimi postq̃z aplus Paulus in pncipio eius posuit quō se debeant habere superiores ad inferiores. di. Habentes aūt donationes scdm grām que data ē nob differentes. q̃ di. Inferioribus debem9 indifferenē illas administrare. Nō sequiē. Siue ppheciam fm rōnez fidei supple debetis ipam administrare ad informat ōez fidei. siue ministeriū i ministrādo rē. Et postq̃ in medio ipi9 docuit q̃liē debeant ordinari pares ad pares. di. Dilectio siue simulatione. qz. s. caritas deber esse vera q nō ficta. Nam Iob. xxxvj. dr.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Simulatores ⁊ callidi ꝓuocant iraz dei. Dicit etiã. Odientes malum. ⁊ adherentes bono. Vbi ondit q̃ caritas dz esse sine mali admixtione. vt s. diligamus bonũ in ꝓris. ⁊ odio habeam⁹ mala. Demde sequit. Caritatẽ fraternitatis inuicẽ diligentes. Vbi docet caritatem debere diffundi ad omnes. Jn quibus verbis ondit caritatẽ deberi q̃ntum ad effectum. Jn verbis aũt subsequẽtibus ondit caritatem deberi q̃ ad effectum di. Honore inuicẽ ꝓueniẽtes. solicitudine nõ pigri. necessitatibus sanctoꝝ onicantes. Hic onter ĩ verbis ꝓpositis docet nos q̃lit ordinari debeam⁹ etiã inimicos. di. Benedicite ꝓsequẽtibus vos. benedicite et nolite maledicere. Jn quibus verbis ondit triplex oditio benedictõnis. Prima ẽ vt fit in ore. q̃ notat cuz dicitur. Benedicite ꝓsequentibus vos. iuxta illud. j. Petri. iij. Non reddentes maluz ꝓ malo vel maledictũ ꝓ maledicto. ⁊ econtrario bndicentes. Secda oditio est q̃ ꝓcedat ex corde. Et ideo itez subdit. Benedicite iuxta illud. j. Petri. ij. Sequami vestigia eius. q̃ cum maledicereturnõ maledicebat. Tercia oditio est vt sit sine contraria admixtione. s. odij et rancoris. Et ideo sequitur. et nolite maledicere ꝑm aplz qui. j. ad Cor. iiij. inquit. Maledicimur. ⁊ benedicimus. Nuã quidem caritatem nihil quidem extinguit nisi peccatum. et ideo grauissime punitur nõ solum penis interioribus ꝑ quib⁹ dictum est in ꝓcedenti sermone. ⁊ etiaz penis exterioribus. de quibus in ꝓsentiaꝝ est tractandũ. et ꝑ triplicit er.

Primo de pena vindicte. Secdo ꝑ pena carẽtie. Tercio ꝛio ꝑ pena gehẽne

Pars ꝓma h⁹ sm̃onis ĩ qua declaratur de pena peccati vindicte quã deus in ꝑ mundo ꝓpter peccatũ infligit.

Primo igit̃ in isto sermone tractand̃ est de pena peccati exteriori q̃ dicitur pena vindicte. qua deus in ꝑ mundo sepe numero peccatores in peccato dormientes punit affligit et cruciat. fame. siti. infirmitatib⁹. pestilentia. guerris. caristia. et multis calamitatibus et miseriis. Merito cuius vindicte mouetur vnũ dubiũ. Vtz in omni ope dei sit misericordia ⁊ iusticia. Nam videtur q̃ iusticia siue seueritas dei plerũq̃z tantũ appaeat q̃ nihil relucet de mia. vt pz in g̃uissimis pestilẽtiis. ĩ q̃b⁹ moriũt̃ puuli inocẽtes alij ec ipenitẽtes iprouisa morte rapiũt̃. Preterea cũ ĩ eterna dãnatõe oẽs mali eternaliter cruciabũt̃. mag̃ seueritas videẽ itez cruciari eos in ꝑ mundo. Attñ scriptura sacra clamat. Omniuerse vie domini misericordia et veritas. Vbi Cassiodor⁹ ait. Nec due simul sũt in omni ope domini. et si nõ nobis manifeste semp appareãt. Preterea de pe. dis. j. §. taciturnitas. dicitur. Dominus qui misericors est et iustus. sicut seruat iusticiam in misericordia. ita misericordiam in iusticia. Et Aug. ait. Deus qui res omnes curat. ita misericorditer curat vt misericordia nõ precludat iusticiam. et iusticia misericordiam non excludat. Et in ꝑ mone. v. de passione domini. idem Aug. inquit q̃uis multum ꝓsumere debeatis ꝑ misericordia dei. non tamen diligere debetis eius iusticiam. Cum iusticia. n. te iudicabit cuz misericordia te redimit. hec ille. Ad hoc respondetur ꝑm doctrinam multoꝝ doc. s. beati Tho. in. iiij. scripto dis. xlvj. arti. ij. q. ij. et beati. Bona. ibidem. arti. ij. q. ij. et in. j. dis. xlvij. in questiomb⁹ circa litteram. et Ricar. de media villa ibidem. arti. ij. q. iij. ⁊ doc. subtilis ibidez. arti. iiij. ⁊ doc. irrefragibilis Alex. ꝑ ales in prima ꝓte in tractatu de misericordia et iusticia dei. sic colligendo. q̃ tripliciter dicitur misericordia. Cõmunissime ꝓ affluentia diuine bonitatis. Communiter ꝓ benignitate in largitione bonoꝝ. stricte ꝓ pietate in subleuatiõe maloꝝ. Similiter et iusticia dicitur tripliciter. Cõmunissime ꝓ condecẽtia dĩne sapientie et bonitatis. Cõiter pro liberalitate ĩ retributiõe bonoꝝ. Stricte dicit̃ seueritas in punitione maloꝝ. Si ergo capiat̃ ꝓmo modo mia. et ꝓmo modo iusticia. sic in omni ope dei ẽ mia ⁊ iusticia. Misericordia. qz nihil facit ñ ex affluẽtia siue bonitatis. Justicia. qz nihil facit q̃ ꝑ nõ ꝑdeceat suã sapiam et bonitatem Si secundo modo capiatur mia et iusticia. sic in omni tali opere coniuncte reperiuntur. Justicia. quia nõ retribuit nisi merenti. Misericordia. quia semp ꝑfert vltra ꝑdignum. Si vero tercio mõ capiatur misericordia et iusticia. sic ambe repiuntur. Justicia. quia punit mala nec aliquod malum relinquit impunitum. Misericordia. quia tamen punit circa condignum. ĩ alio mundo et in isto propter vtilitatem nostraz. Patent predicta per preclara exempla. Primo enim in creatõne. quia q̃ res sint ꝓducte ꝑ non esse ad esse. magna relucet misericordia et affluentia dĩne bonitatis. Nuia tamen nihil fecit quod non deceat suam sapientiam et bonitatem magna splendet iusticia. Similiter in creatõne bonis misericordia claret q̃ factus est capax beatitudis ad felicitatem ꝓticipandam. Justicia tamen iuncta est. quia non nisi suis meritis est eam consecuturus. Secundo in expulsione primoꝝ parentum de paradiso. Gen. iij. Vbi fuit magna iusticia et seueritas in punitõne mali. Magna vero mia. quia sic deductus est homo ad ꝛgnitõz sui peccatz. ꝓpter quod peiuit et eternam damnatõnem non incurrit. nec supernam. felicitatem amisit. Jnsuper misericõdia fuit q̃ cito expulsus est. quia si stetisset et cõmedisset de ligno q̃ ꝑ est in medio paradisi. s. ligno vite. et sic vitam ꝓlongasset. nec tñ mortem euasisset. et si vitam ꝓlongasset etiaz longiorem miseriã passus fuisset. Tercio pz exẽplũ ꝓclarissimũ in redemptõe generis humani. vbi fuit mia magna inq̃tuz filius dei ꝓ nob

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

incarnatus est et passus · qui nosmetipos miseros redimere nō poteramus · vñ ad Titū · iij · apparuit benignitas et hūanitas saluatoris nostri dei · nō ex opibus q̄ fecimus nos · sed sua mia saluos nos fecit · Insup iusticia siue veritas cū ea osculata est · qr nō sine penalitate a satisfactōne redemit · Quarto in pctōr iustificatōe · Vbi iusticia qr n̄ iustificant nisi p̄ua pnia · Misericordia vero iuncta · qr p exiguā pniam et penalitatē mutatur pena eterna in penā tpalem · iuxta illud · Beati q̄r remisse sūt iniquitates et q̄r tecta sūt peccata · Numto in reprobor dānatione · Vbi iusticia et seueritas imāntum eternaliter cruciātur · Misericordia vero imāntum citra odignū punitionē intensiue · iuxta illud Tren · iij · Misericordie dñi q̄ non sumus ofūpti · ac · Sexto in punitōe et tribulatōe bonor et malor · Nam in malis apparet iusticia imāntum p peccatis affligunt que penā merent · Apparet vtq̄ mia imāntū ipsi peccatores tribulatōnibus emēdant et corrigunt · et penā eternā fugiunt et gloriā eternā acquirūt · vel si nō corrigunt saltem alijs timor incutitur · et exēplum bene viuendi dat · Fons de pmo bono ait Gre · Mala q̄ nos pmūt ire citūs ad deū cogunt · De secundo loquit Lac · in li · ira dei 8 · c · xj · di · Sunt alij facinorosi et nepharij q̄ vt oia libidinibus polluant · cedibus vexent · fraudēt · rapiant · purent nec pentibus nec osangneis parcant · leges et ipm deum negligūt · Habet igit ira in deo misericordiā · Non est · n · fas eū cum talia fieri videat nō moueri et insurgere ad vltionē scelerator · et pestiferos nocentesq̄ delere vt bonis omnibus ofulat · Et j · Que pfecto nisi haberet humana vita turbabitur · atq̄ ad tantā ofusionem deueniet status rer · vt ofemptis supatisq̄ legibus sola regnet audatia vt nemo denicq̄ tutus esse possit · nisi qui viribus p̄ualeat · Ibi similiter pz ex hoc in subtractōne bonor tēporaliū mia · quia effecti paupes non ita mtristantur in istis · et magis ad supna anhelant quibus eos deus non priuabit · iuxta illud · Non p̄uabit bonis eos qui ambulant in inocentia · Iusticia vero qr ex hor subtractiōe fit ēt pctōr punitio · Dixi insuper q̄ apparet iusticia et mia i tribulatione bonor et iustor · Nam iusticia apparet · quia si parum quid mali habent per hoc puniantur · vel si nihil habent · seueritas p peccato originali demōstrēt · Misericordia aūt apparet · quia cito ad patriam supnam redeunt · et copiosius coronātur ab eo qui dat p paruis magna · p terrenis celestia · p temporalib' sēpiterna · Septimo et vltimo claret mia et iusticia in peccator expectatōne · Ratio aūt quare deus expectat peccatores · et nō statim punit affigtur a Lac · in li · de ira dei · c · xv · vbi ait · Nullus est · n · qui nō peccet · a mlta sūt que ad peccandum inuitāt · etas · molestia · egestas · occasio · pmium · Adeo subiecta est fragilitas carnis qua induti sumus vt nisi huic necessitati deus parceret · nimir fortasse pauci viuerēt · Propt hanc causam patientissimus est · et iram suā cōtinet · Nam quia perfecta est in eo virtus · nēce est patientiā eius q̄ esse pfectam · que et ipa virtus · q̄ multi ex peccatoribus iusti posterius effecti sūt ex malis · pbi · ex improbis otmentes · q̄ multi in pma etate turpes · et oim iudicio dānati · postmodum tam laudabiles extiterunt · q̄ vtq̄ nō fierent si omne peccatum pena sequerēt · hec ille · Ecce q̄ in expectatōne iusto rum peccator magna misericordia · Ināntū tn post ea punitūnt si nō emendant claret iusticia · Vnde de pe · dis · j · q · multiplex · dicitur · Multiplex misericordia dei ita lapsibus humanis subueit vt nō solū per baptismi gratiam sed etiam p penitentie medicinā spes vite reparetur eterne · vt qui regenerationis bona violassent · pprie se dānantes iudicio ad criminū indulgentiam redirēt hec ibi · Primo expectauit Cayn vsq̄ ad septimā generatōr · postea punuit · Gen · iiij · c · Secūdo expectauit totum genus humanum p duo milia annor quor peccata erant grauia · Genesis · vj · c · De quibus Aug · facit mentionē · xij de ciui · dei · ca · xv · Et postea tpe Noe iter expectauit centum uiginti annis · Gen · vj · de pedis · j · q · idem dicerent · Et postea induxit aquas diluuij sup terram · ibidem · Tercio expectauit sodomā et Gomorram multo tpe Gen · xviij · a postea pluit ignē et sulphur super Sodomam et gomorram · a delete sūt · Quarto expectauit chananeos · Gen · x · ca · quor mensura completa fuit i introitu Josue · Ibidē · vj · ca · xiiij · q · v · ca · hinc notandum · Quinto expectauit plum ninive · a dedit eis tempus quadraginta dier vt pniam agerent · qd̄ si nō fecissent grauiter puniti fuissent · Jone · iij · Sexto expectauit David qui omiserat adulter iū et homicidium · nec statim puniuit eū qd̄ postea fecisset nisi dixisset Peccaui ad increpationē Nathan · ij · Reg · xij · Iterz expectauit Achab · iij · Reg · xxj · Septimo expectauit totū populum isrl vsq̄ ad transmigrationem Babylonis · Ex quibus oibus apparet q̄ in deo est mia et iusticia · et in omi ope relucet · maxime in ope tribulatōis et afflictōnis ad vindictam malorum indurator · et in peccatis obstinator · ad coronam et glām bonor · Sñ Aug · sup ps · xcviij · ait · Illis deus irascit · quos peccantes nō flagellat · nam cui vere pritius est n̄ solū donat peccata ne noceant ad futur seculum · sed etiā castigat ne semp peccare delectet · Et in li° otra idolatras · ait · idem · Irascitur deus et misereē · Irascit ad pcuciendum · a misereē ad sanandū · Irascit ad mortificandū misereetur ad viuificandū · In vno homine ibi facē nō quasi alios mortificans et alios viuificās · sed eis ipis et irascitur et mitis est · Irascitur criminibus · et mitescit correctis moribus · Ego inqt pcuciam et ego sanabo · ego occidam et ego viuere faciam · vnum Saulum pstrauit et Paulū erexit · prostrauit infidelem et erexit fidelem ·

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

pstrauit psecutorē et erexit pdicatorē · g cus
trascitur miseretur · Ex his vtiq elicitur corre
larie oclo nostra q flagella · tribulatōnes · fa/
mes · sitis · caristie · guerre · pestilentie · depdatō
nes · spoliatōnes et reliqua mala · que ideo de9
imittit ad vindictam pctōr vt vel eos cōuer=
tat istor timore · et sic eis fiat iustitia simul cū
misericordia · vel saltem vt ostendat deus per
ista mala afflictiua ntum sibi displicent pecca
ta · et idō cauete a peccatis xpiani · agite pniam
peccatores si non vultis crudeliter flagellari ·
quiescite agere puerse · discite benefacere · vt
ait Psa · j · ca · Reuertatur vnusqsq a via sua pes
sima · et pitius ero iniquitati et peccato eor ·
Jere · xxxvj · Conuertimini ad me in toto corde
vestro · in ieunio a fletu et planctu · a scindite
corda vestra et nō vestimenta vestra · Johel · ij
Ds si nolueritis s faciem vestram sup petram
indurauerītis vt de vobis dicat illud Jere · v ·
ca · Indurauerūt faciem suā supra petrā · et no
luerunt reuerti · O quot flagella · O quot torsio
nes · O quot tribulatōes etiā in hoc mūdo ex=
perietimi · q ne inaniter loqui videamur et io=
cose audi scripturā sacrā scelerate puerse indu
rate peccator Lege exempla vindicte dīne p
pter peccata illate alienate a sensu ·
Peccato egyptior · possessiones eor gran
dine · iumenta et pmogenita morte cōsupta sūt
Ecce qd facit pctm · Exo · ix · j · q · iiij · g · ste pctō
Peccauit pl's tuus · descēde · dimitte vt ira
scat furor meus · Exo · xxxij · xlv · dis · disciplina ·
Peccantibus filijs Helyhoies retrahebant
a sacrificio · ideo interfecti sūt · j · Reg · iij · dis ·
j · de his vero ·
Imperiū dominī fortitudo eius · et furor ei9
sup oēs qui dereliquerūt eū · j · Esdre · ca · viij ·
Auersio puuolor pjciet eos · puer · j · ca ·
Dereliquerūt dōm deū · et scm isrl blasphe/
mauerūt · alienati sunt retrorsū · sequt · Terra
vestra deserta · ciuitates vestre succense sūt ig
ni · Ysa · pmo · ca ·
Peccante vno ira dei sup pl'm venit · Osee ·
vij · c · xlv · dis · s illud · l · dis · si quis diaconus ·
Ecce ego adducam mala sup populū istum
fructū cogitatōum · qr verba mea ñ audierī · a
legem meam piecerunt · Jere · vj · c ·
Erit morticinū pli huius in cibū volucribus
celi et bestijs terre · et nō erit q abigat · et quie
scere faciam de vrbibus iuda · et de plateis irl'm
vocem gaudij et vocem leticie · vocem sponsi a
vocem spōse · in desolatōe erit terra · Jere · vij ·
Confusi sūt sapientes pterriti et capti sunt ·
verbū · n · dñi piecerūt · et sapientia nulla est in
eis · pterea dabo mulieres eor exteris · agros
eor heredibus · qr a minimo vsq ad maximum
omnes auaritiā sequunt · a pheta vsq ad sacer
dotem cuncti faciunt mendaciū · Jere · viij ·
Fili hois · terra cum peccauerit mihi vt pua=
ricet puaricans · extendam manum meam super
eam et conteram virgam panis eius · et imittā
in eam famē et interficiam de ea hominem a iu
mentum Ezech · xiiij ·
Omis isrl puaricati sūt legem tuā et declinaue
rūt ne audirēt legem tuā vel vocē tuam · et stil
lauit sup nos maledictio Daniel · ix · Et multa
similia repiunt in scripturis sacris q longū est
enarrare · s discurramus per exempla sacra ·
Egyptij psequentes filios isrl submersi sūt
iubente deo quasi plumbū in aquis vehemen/
tibus · Exo · xiiij · et · xv · Quia plus amalechita
rū voluit impedire filios isrl euntes in terrā p
missionis dixit dōs ad Moysen · Delebo memori
am amalechitar de sub celo · Ibidem · xvij · ca ·
Propter vitulū que adorauerūt pli ceciderūt
vna die vigintitria milia hoim · Exo · xxxij · ca ·
Iussit dōs blasphemū extra castra educi et
ab vniuerso plo lapidari · Leui · xxiiij ·
Percussit dōs Mariam lepra · quia locuta e
contra Moysen Numeri · xij · ca ·
Terribili morte occidit dōs Chore et com=
plices eius · et Dathan et Abiron · Numeri · xvj ·
Misit dōs serpentes ignitos in pml' qr pe
nituerat eos laboris et itineris · et dixerūt · Cur
eduxisti nos de egypto · Numeri · xxj ·
Pro peccato in vrorē leuite commisso tota
tribus Beniamin exceptis sexcētis viris fuit do
mino iubente deleta · Judi · xx ·
Hely peccantes filios corripuit sed lente pt
qd ipe in eis et cū eis punitus est · j · Reg · iij · et
iiij · xxxvij · dis · c · legant · xlvij · g · necesse · de symo
nia · ca · licet Hely sacerdos esset ·
Propter peccata Saul puniti sunt illi de do
mo sua etiam post mortē eius · et pter eos fa=
cta est fames in terra · ij · Reg · xxj ·
Septuagintaduo milia hoim mortui sūt p
ter elationē Dauid qua fecit populū numerare
ij · Reg · vlt · j · palipo · xxj · j · q · iiij · g · his ita · de
pe · dis · ij · fugerat · dis · iij · g · Ecce ·
Peccato amelehitar interfecti sunt a viro
vsq ad mulierem et paruulū atq lactentē · bo
uem et ouem · act · j · Reg · xv · xij · dis · g · alias · et
ca · vexr · j · q · iiij · g · Item · xxxiiij · q · iij · ca · pmo ·
Propter peccatū adulterij et homicidij · Da
uid reprehendit eum dōs p Nathan pphetam · q
si dōs eum nō vidisset pententem grauiter pu
misset · ij · Reg · xj · et · xij · de pe · dis · j · g · denique · et
ca · si peccatum · a dis · ij · g · opponī · et dis · iij · to
tum · et · ca · ille rex · et · ca · illud vero ·
Sudrag intaduo pueri fuerunt a duobus vr
sis lacerati p eo q illuserant Heliseo · di · Ascē
de calue · iiij · Reg · ij · Si tam grauiter est puni
tum peccatum Giezi qui accepit munera satis
voluntarie data · quid erit de illis qui accipiūt
multa fraudulenter exacta vel extorta violen/
ter · iiij · Reg · v ·
Populum peculiarem et dilectum tradidit
dominus in manus Nabuchodonosor · qui totū
crudeliter captiuauit · sanctam ciuitatem cōbus
sit · et templum destruxit · ij · palipo · xxxvj ·
Reges Babylonie filios isrl crudeliter tra

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

tauerit · postea ipi ec in iclyta ciuitate sua fuit ꝟ
structi · sic dns minat vsa · xiij · n · xiiij · a · Jere · xxv
Heliodorus fuit grauiter flagellat ꝯ eo q vi
dua ꝫ et pupillos ꝫ deposita voluit asportare
ij · Machab · iij ·
Confirmant pdicta p auctoritates decreto
rū · sā de pumitoe pctoꝝ · lege · xlvj · dis · c · sed
illud · vbi habet q pena tpalis aut mfligit ab
hoie aut a deo ꝓter peccata nostra ·
Item le · xix · dis · c · Anastasius vbi hr q deus
punit i pnti guis · a sbito ꝓt delicti testatoz
Item lege · xlvj · dis · c · s illud · et · lvj · dis · c · si
gens · et · xxiij · q · iij · c · si · ea · et xxiiij · q · j · c · ñ tur
bat · vbi hr q pumūt multi qñq ꝓter vnum ·
Item lege · j · q · iij · c · ecclia · s · his ita · ꝟ pu/
nitione egyptioꝝ · et · v · q · v · nō ois · vij · q · j · sci
scitaris · xv · q · j · nec is · in q · c · habetur q pena
egyptioꝝ fuit a deo ad eoꝝ correctionem ·
Item lege · xv · q · j · c · illa · vbi habetur q pe
na mflicta in hoc mundo est p peccato ·
Item lege · xvj · q · j · c · et tēporis qlitas · a · c ·
reuertimini · vbi ait Hero · Si qñ fames vel pe
nuria vel rex omniū egestas oppimit nunꝟ
sciamus hoc ab ira dei descendere ·
Itē lege · xxiij · q · iij · c · Guilisarius · vbi hr q
deus punit qñq paucos vt ex ꝟ multitudo ad
penitentiam reuocetur ·
Lege finalt de pe · dis · j · c · mensurā · s · qcunq
a eadē dis · j · s · ex his oibus · a · xxiij · q · iij · c · si qs
et xxiij · q · v · c · ad fidem · et · c · qd g · Vbi Hero ·
qꝟ ec hr in · iiij · dis · xv · ita dicit · Ipse q creauit
mūdū et ofumatoz faciet · q si vobis videt cru
del et rigid ꝯ et cruētus de ꝯ q in diluuio gen ꝯ
deleuit hūanū · sup Sodomā et gomorrā ignez
et sulphur pluit · Egyptios submersit in fluctu
bus · et israhelitaꝝ cadauera pstrauit in hēre=
mo · Scitote eū ad pns ideo reddi disse supplicia
ne in eternum punīret · hec ibi · Et sit pars pri
ma huius smonis ·

Pars seda hꝯ smonis i qua tractat de pena peccati carentie gratie · s · vt p senti · et glorie in futuro ·

Secūdo in isto smone tractand est de a
lia pena exteriori pcti q dr pena carētie
s · grē a gtuitaꝝ i ꝟ mūdo · et felicitatis
in alio · Vt · n · dictū est · s · pctm nō pt stare cuz
grā a sn grā nlla bona remanēt gtā aiam fatiē
tia · Si · n · vna aia qnquaginta ām bn vixerit ·
et postea vnū pctm mortale incurrit · oia bona
amittit et merita q ad glam nō q ad penā · Vn
Ezech · xviij · dr · Si auerterit se iustus a iusticia
sua · a fecerit iniqtatē smo oes abhominatōes qs
opari solet ipius · nunqd viuet · Oes iusticie eiꝯ
qs opatus est n recordabunt · Vn in figura hr
i · Machab · j · c · q Antiochus ascendit i irlm cū
superbia · et introiuit in sanctificatoz et tēplū · et
spoliauit eū vasis et diuitijs suis · Antiochus si
lentiū interptat pauptatis · et sigt pctm qꝟ in
trat templū cordis cum superbia otemptus dei ·
Et nota quatuordecim que aufert ·
Primo xpm ꝟ corde · ꝟ est altare aureum ·
Secdo spūsanctū · ꝟ est candelabꝫ lumis · s · lu
men spūsancti et intellectus ·
Tercio vasa eius · i · dona spūsancti ·
Quarto mensam ꝓpositionis · i · fidem forma tā
que ꝓponit duodecim panes · i · duodecim arti/
culos fidei ·
Quinto libatoria · i · spem firmam ad quam per
tinet futuram beatitudinem libare ·
Sexto phialas q otinēt liqda · i · opūctōez · de
uotōz · opassiōez · q lachrimas fundere faciūt ·
Septimo mortariola in qbus aromata redige/
bant in puluerē · Ecce meditatiōes a affectōes
hūilitatis q ceteras virtutes hūiliant a qsi in
puluerē redigūt ortorifexꝫ dū de se hūilia sētit
virtuosus ·
Octauo velū de sagis · qꝟ sapiaz significat ·
sono ornamentū aureū · quod caritas est ·
Decio aufert argentū · i · fructū locutionis ·
Vndecimo aurū · i · merita omnium virtutum ·
Duodecimo vasa ocupiscibilia · i · opa bona ·
Tredecimo thesauros absconditos qs inuenit
i · sanctaꝫ meditationū et affectionū ·
Decimoquarto cortinas de qtuor colorib⁹ · i ·
qtuor virtutes cardiales qntū ad meritū a vsū
eaꝫ aufert · His at bonis erat spoliat ꝯ ille pau
per ꝟ q dicit Johes Apoc · iij · Tu dicis · s · pec=
catoz · qz diues sū a nullꝯ egeo · et nescis qz tu
es miser a miserabil · a paup a cecus et nudus
ꝟ ibi · Ecce qnta pena carētie quā · s · illa sequit
carētia supne felicitatis · qz p vno solo peccato
mortali puat aia felicitate supna · Vn Ber · ait
Ve ve vapor est ad modicū parēs q eterne fe/
licitatis aditū intercludit · Et reuera vapore mi
nora sūt qb ꝯ eterna bona pdunt · Vn Aug · sup
illo vbo Jac · iij · Vapor ē ad modicū parēs · in
qt · Vita ꝟ ē vita dubia · ceca crimiosa · erūnosa
quā hūores tum dāt · dolores estuāt · ardores
deficcant · aerea morbi dāt · esce inflant · ieunia
macerāt · ioci soluūt · tristicie ofūmūt · solicitu/
do coartat · securitas hebetat · diuitie iactāt · pau
ptas deiecit · iuuētus extollit · senect ꝯ incuruat
infirmitas frangit · meror deprimit · a sup ꝟ oia
mors intercimit · a vniuersis gaudijs finē ponit
ita cū eē ꝟsierint nec fuisse putant · ꝟ ille · Noli
pctōr p mima delectatōe pcti pdere tantā fe
licitatem · Si · n · vt ait Gre · ofiderem ꝯ frres ca=
rissimi q et qnta sūt q nobis ꝓmittunt in celis ·
vilescunt omnia que habent in terris nc · Et sic
patet secunda pars huius sermonis ·

Pars tercia huiꝯ sermonis in q tractatur de alia pena exteriori pcti q dicitur pena gehenne ·

Tertio in isto smōe tractand ē de alia pe
na exteriori pcti q vocat pena gehēne
de q ad Ro · vj · stipendia pcti mors · s ·

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

eterna. De q̃ in p̃ncipio dictũ fuit. ⁊ iõ ꝗ breuiter trãseamꝰ. Est. n. pctm̃ via ducẽs ad mortẽ. s. eterna. et iõ fatuus est viator. s. peccator qui non q̃rit q̃ via ducat eũ. Vñ. puer. xiiij. Est via q̃ vr̃ tõi iusta. ⁊ nouissima ciuis ad mortẽ ducũt. p̃s. Iĕ impiorꝫ p̃ibit. Et nõ q̃ dr̃ parabolice q̃ duo peregrini venẽtes ad quendã locũ. q̃ fierũt a q̃dam sapiente ṽ via sua. q̃ rñdit. Si ueneritis ad sinistrã ibitis ad quandã ciuitatẽ vbi ꝗuietudo est q̃ peregrini cũ gaudio recipiunt̃. et p̃ triduũ optata eis largiunt̃. ꝗ post viliter eiciũt̃ spoliatis omnibꝰ suis. suspendunt̃. et occidunt̃. Si aũt ad dexterã declinabitis. p̃ triduũ inuenietis viam difficilem. sed postea pulcherrimã ciuitatem vbi recipiemini cum gaudio nr̃. Peregrinatio ista vita p̃nsẽ. Ciuitas p̃ma est mũdus vbi postq̃ p̃ tres dies deliciarꝫ diuitiarꝫ et bonorꝫ q̃ sola lucẽt mũdanis. q̃ postq̃ voluptates suas ꝓpleuerint ducunt̃ bꝯies rei et nudi ad suspendiũ et mortẽ eternam. Via difficilis penitẽtia est. Triduũ est contritio. ꝯfessio ⁊ satisfactio. In his aũt exercentes coronant̃ in celestibus. Ve illi q̃ eligit p̃orem vitam siue viã timẽdo modicã vie aspitatẽ q̃ ducit ad illã eternã dãnatõz. De q̃ loquit̃ Aug. ad hẽmitas. di. In inferno nulla est redẽptio. qm̃ q̃ illic dãnatus ⁊ demersus fuerit. vlterius nõ exibit. In inferno nulla est redẽptio. qm̃ nec pater põt ibi adiuuare filiũ. nec filiꝰ patrẽ. Ibi nõ inuenĩt amicus vel ꝓpinquus q̃ valeat auꝫ ⁊ argentũ. ⁊ diuitie q̃s nũc ꝯgregãt auari. videntes paupes inopia tabescẽ et p̃ nimia fame ⁊ siti ⁊ inopia mõtẽ incurrere. nõ poterũt p̃stare sibi aliq̃d refrigeriũ. Vñ miseri p̃ nimia doloris magnitudine amarissime flentes et p̃ angustia spũs gemẽtes. dicẽt in inferno. Quid ꝓfuit nobis superbia nr̃a. diuitie bonores. dignitates. gulositates. luxuria. ⁊ oẽs delectatões carnales. q̃d ꝓfuerũt nob̃. Ecce oia trãsierũt q̃i fumꝰ ⁊ vmbra q̃i nõ fuerit. ⁊ nos cruciatibꝰ ⁊ supliciis deputati sumꝰ eterni. ꝗ ille. q̃s euadẽ ocedat nob̃ ille q̃ erit bonorꝫ et malorꝫ retributor. vt ipsas euadentes eternã glam ꝯsequamur in secula seculorꝫ. Amen.

Dñica secda pꝰ octauã epiphanie. de entitate ⁊ q̃ditate pcti ꝯgiali. Ser. xxx.

Doli vinci a malo. sed vince in bono malũ. Scribunt̃ ꝗ ꝗba ad Ro. xij. c. et in epla occurrẽtis dñice. Post multa fres carissimi dicta de pctõ in gnali. restat vt ad eiꝰ distinctõz pcedamꝰ. Nã p̃mo ⁊ p̃ncipalit distinguit̃ pctm̃ ex pte reatus. Vñ ẽ octo ꝯm oẽs theologos. s. Tho. in. ij. dis. xlij. arti. iij. ⁊ iiij. et Ricar. et Bona. ibidẽ. q. iij. et Aler. in secda pte sume. in tractatu de diuisiõibꝰ pcti. q̃ isto mõ sumẽdo oueient pctm̃ diuidit̃ in ꝯgiale mortale actuale et veniale. Que q̃dem diuisio nõ est diuisio generis i suas spẽs. qr spẽs eq̃liter ꝓticipãt rõz gnis. ꝗ est diuisio analogica. q̃ ꝯm p̃ius ⁊ posterius ꝓfecte et imꝓfecte dr̃ et p̃dicat̃. sicut. n. ens diuidit̃ in substãm et accidens. et in ens in actu et in potentia. de q̃bus ens analogice p̃dicat̃. et p̃ p̃ius p̃dicat̃ de substantia q̃ de accẽte. et d̃ ente in actu q̃ de ente in potentia. Et similiter ꝓfecte ens p̃dicat̃ de ente in actu et i substantia. Impfecte aũt de ente in potẽtia et accidente. qr nimirũ de natura entis est in ente in potentia et in accẽte sic a sili diuisio peccati in mortale veniale et ꝯginale est diuisio alicuius in ꝓfectũ et i impfectũ qr rõ peccati p̃ p̃ius et ꝓfectius inuenit̃ in mortali q̃ in veniali. Vñ nimirũ q̃d est de rõe pcti in aliquo est in veniali. Nuocirca aplus facta admonitõe et instructõe in p̃ncipio hui⁹ eple. de dilectõne primi et pacificatõe hñda cũ ipo. di. Solite ĕ prudentes apud vosmetipos supplet̃. ꝗ etiã apud ꝓprios. sedm glo. Aler. Nulli malũ ꝓ malo reddentes. puidentes bona. nõ solũ corã deo. sed etiã corã oibus hoibus. Si fieri pt̃ q̃d ex vob̃ ẽ cũ oibus pacẽ hñtes nr̃. q̃ de se patẽt. Concludit in verbis ꝓpositis. Noli vinci a malo. q̃rendo. s. vindictã de eo. ꝗ vince in bono malũ. bonũ ꝓ malo retribuendo. Nui q̃dem malus põt esse triplit. aut. s. malitia ꝯginali aut veniali. aut mortali et actuali. De pctõ igit̃ ꝯginali p̃mo et antea tractantes a quo omnia alia orta fuit. circa eius descriptionem tria in p̃sentiarꝫ annotabimus. quorꝫ.

Primum dicetur peccati originalis entitas.
Secundũ vero dicet̃ peccati originalis q̃ditas
Terciũ aũt dicet̃ peccati originalis actualitas.

Pars prima huius sermonis. in qua probatur naturam humanã naturaliter esse corruptam peccato originali.

Primo igit̃ in isto ꝯmõe d̃ entitate originalis pcti tractãtes. pomẽ ista octo ꝯm Aler. de ales in secda pte sume sue in tractatu de pctõ ꝯgiali. q. j. et in. iij. pte in p̃ncipio. et Bona. in. ij. dis. xxx. arti. j. q. ij. ⁊ Vgonẽ d̃ castro nouo eadẽ dis. q. j. et frãciscũ de maronis in. ij. dis. xxxj. in p̃ncipio. et breuit̃ ꝗ oẽs doc. nemie discrepãte. vicz q̃ natura hũana naturalit̃ ẽ corrupta culpa ꝯgiali a peccato p̃morꝫ pentũ ꝯtracta. et ꝓbat̃ triplit. s. rõe. auctoritate. et experientia. Primo ꝓbat̃ rõne p̃uatõis sic. Nullus dz p̃uari eterno bono ad q̃d factus est nisi in se habeat aliquid ꝓ quod indignus sit diuino aspectui presentari. tale aũt nõ est nisi culpa. sed natura hũana i statu sub q̃ fuit ꝯdita erat ꝯdinata ad bẽitudinẽ et ad visionez diuinã. si igit̃ oẽs quotq̃t fuit visione dei ⁊ bẽitudie p̃uanẽ nisi ꝓ baptismũ flumis ⁊ flãmis renascant̃. et ꝗ nõ ꝓ culpã. vt dẽm ẽ. cũ dicat̃ puer. xiiij. Miseros ꝓpꝰ fac pctm̃. planũ ẽ q̃ oẽs q̃t q̃t fuit ꝯtrhũt ꝯgiale culpã ex sua ꝯgie. Secũdo idẽ ꝓbat̃ rõe verecũdatõis sic. Nullꝰ rõnabilit̃ erubescit de his passiõibus q̃s dz a natã. ñ infint ei ꝓ aliquã culpã. ꝗ oĩs hõ naturalit̃ erubescit ex mẽbrorꝫ genitaliũ motu. igit̃ ex hoc colligit̃ ⁊ manifestat̃ q̃ q̃libz in seipo nõ tm̃ penalit̃ ꝗ etiã culpabilit̃ ẽ corruptꝰ q̃ntũ ẽ de sua natali ꝯgie

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ſtā nihil deteſtabile vl' pudendū ſm rōz pt po/
mm opibus oditōis ſme· qz oia fāt creātō or
dinādo ad ſe· ſ̄ in nob fūt paſſiōes carnales et
multa alia deteſtabilia ſm rōz· g̃ talia nō fuerūt
odita in hūana natura· relinquit g̃ q̃ eſt lap=
ſa naturalit. ¶ Tercio rōe p̄dñatōis ofirmat ſ̄
ſic· Paruulus naſcit cū hituali ocupia ſine ori
ginali iuſticia· q̃d pz· qz cū venit puer ad etatē
ſtatim ocupia natural' efficit hitual'· et etiā na
ſcit ſine originali iuſticia· qz caret effectibuſ q̃
attribuūt originali iuſticie· ſ̄ tālis hitual' ocu=
pia ſine originali iuſticia eſt culpa· vt patebit
in pte ſequenti· igit nāt· Et iō dicit dñs Bōa· vbi
ſ̄· q̃ tūc aia hōis ē ordiata qn ſpūs eſt ſub deo
et caro et virtutes aiales ſūt ſub ſpū et ſequūt
eū impiū· igit p locū ab oppoſitis tūc aia hōis
eſt puerſa qn caro et virtutes aiales preſunt
ſpūi rōnali· q̃d verū eſt nō tm ſm fidē ſ̄ etiā ſz
phiam· ſ̄ in hōie vigor cōcupie a lex mēbrorū
quā vnuſq̃ſq̃ hz a natiuitate· captiuat ſpm et
ei p̄dñat vt dictū ē· igit ex ſ̄ clarū a aptū ē q̃
aia cuius libz hōis a natiuitate puerſa ē et inor
diata· ſ̄ ſic ordiatio i hōie a rectitudo iuſticia ē
ſic puerſitas a iordiatio culpa ē· igit in aia cu
iuſ libz hōis ponendū eſt eē pctm originale. ¶ Et
iō dicit aplus ad Ro· vij· in p̄ſona hōis lapſi· Vi
deo aliā legē in mēbris meis repugnantē legi
mentis mee· et captiuantē me in lege pcti· a ex
clamat· Infelix ego hō q̃s me liberabit de cor
pore mortis hoc· Et rñdz· Gra dei p Jhm xpm
q̃ ſi otra dicat ſic· Tā in nouo q̃ in veteri te/
ſtamēto nuptie ceſſe fūt tāq̃ bone a licite· ſed
ad nullū bonū neceſſario ſequit malū· ſ̄ ſi p=
les culpā otrahēt a ſuo origine· ad nuptias ne
ceſſario ſequeret malū· g̃ vel nuptie fūt male a il
licite q̃d eſt falſū· vel nō ē ponere pctm origi=
nale· ¶ Ad ſ̄ rñdet ſm Bona· et Alex· q̃ ad nu=
ptias ñ neceſſario ſequit gemite plis corruptō
mātū ē ibi maris et femie oiūctio natural· ſ̄
mātū illi oiūctōi adjūcta eſt corruptio vicio
ſa ſemis ob pctm p̄mi pentis. ¶ Saz ſi aliq̃s vult
facē pedē nō intendēs ipm facere claudū· ppt
debilitatē tñ virtutis accidit pedi eē claudū· tñ
aliūde ē pes· qz a faciēte· et aliūde ē q̃ fit clau
dus· videlicz a defectu ſuo· ¶ Ita ex pte iſta q̃ p
lis bono accidit illud malū aliūde· ſ· a pctō p̄mi
pentis nō iō dr oſeq ad nuptias. ¶ Et ſi tu obiti
as ſic obiicit hēticus q̃ q̃ncūq̃ ſequat malū ob
mittēdū eēt illud bonū. ¶ Dicendū q̃ illud ñ ē ve=
rū ñ qn malū ponderat bono· nūc at ñ ē ſic· qz
in gnantibus nō ē vlla culpa· in gnato vero me
lius eſt ſic eſſe q̃ nō eē· maxie cū ei ſubueniat p
gram baptiſmalē. ¶ Sedo p̄ncipalit ſ̄ idē pbat
auctoritate veteris et noui teſtamēti. ¶ Prio au
ctoritate veteris teſtamēti ppha David· di· Ec
ce· n· i iniqtatib9 ocept9 ſū· et in pctis ocepit
me mr mea· a loquit ſm Bona· in· ij· diſ· xxj·
in cōmbus circa fram· bo pctō origiali in ple
et nō de pctō actuali in pente. ¶ Hoc idē pbat
auctoritate Job· xiiij· c· di· Quis pt facē mūdū
ſ̄ immūdo oceptū ſemie· ¶ Nōne tu q̃ ſolus es· Jtē
auctoritate Pſa· liij· di· Oēs nos q̃ oues errauia
mus· nō pctō actuali· g̃ originali· ¶ Sedo ſ̄ idē
pbat auctoritate nouī teſti maxie Pauli aplī
q̃ ad Ro· iij· inqt· Oēs in Adā peccauerūt a e=
gēt gra dei· Jtē ad Ro· v· Sicut p vnū hōiem
pctm intrauit i mūdū a p pctm mors· ita in oēs
hōies mors intrauit in q̃ oēs peccauerūt· Jtē ad
Ro· ix· oclusit deus oia ſub pctō vt oīuz miſere
at· Et ad Eph· ij· Eram9 natura filij ire ſic a ce
teri· q̃ oia intelligunt ſm Aug· de pctō origiali
Tercio ſ̄ idē pbat auctoritate oīuz doc· appro
bator ab eccla· De q̃bus loquit Aug· ij· li· o
tra Julianū· di· Propt catholicā veritatē ſci a
bti in ſinor eloq̃or ptractatores clariſſimi
ſacerdotes nāt· vt pz· ſ̄· in p̄mo ſabbato ſ̄ adue
tu· in ſmōe de oceptōe virginis· vbi multe alie
auctoritates pnt aſſumi ad ſ̄ ppositū q̃s repli
care cā ſuitatis omitto. ¶ Tercio p̄ncipalit ſ̄
idē pbat expientia· p̄mo expientia pudorofita
tis in p̄mis pentib9 q̃ p9 pctm omiſſū fecerūt
ſibi pizomata· vt pz Gen· iij· Et facta ſūt eis a
ſuis poſteris q̃daz mēbra pudibūda· q̃d nō fuit
ppt aliud ñ ppt pcti corruptōz i porta origis
apparentē· ¶ Sedo ſ̄ idē pbat expiētia timoroſi
tatis in aialibus q̃ ante pctm hōiez timebāt et ei
ſubjtiebant· ut illud Gen· j· Dñamī piſcib9 ma
ris at· a j· adduxit ea ad Adā vt videret q̃d vo
caret ea· Modo at ecōtrario ē· qz hō timet aia
lia p̄cipue ſ̄pentē. ¶ Timor· n· iſte ē oīum a pena
lis· g̃ pena iſta natural' ē· g̃ ſi de9 ñ eſt iuſt9
otrahit naturalit pctm originale. ¶ Tercio ſ̄ idē
pbat expentia doloroſitatis· ¶ Nā videm9 ſenſi
bilit puerū naſci cū dolore et penalitate· ſ̄ nō vt
tles penalitates ineſſe nature hūane ñ ineſſet a
liq̃ cpa· Ait· n· Anſel· in p̄mo· Cur de9 hō· Me
quāq̃ exiſtiabitis oueire ſo vt creaturā quā fe
cit iuſtā· ſine pctō miſerā eē cogat. ¶ Sed multe
ſūt miſerie i q̃bus naſcit hūana creata· ¶ Nā pue
ri q̃ cū actu nihil omiſerūt· patiūt tñ obſtiōes
febres· variaſq̃ egtudines. ¶ Patiūt eē mtres do
lores natalit i ocipiēdo portādo a pturiēdo q̃d
iuſtū eēt ſi p oia innocentes eēnt· g̃ pctm i eis p
ceſſit· ſ̄ nō actuale g̃ originale· Et ſic pz p ſ̄=
ma huius ſermonis.

Pars ſecda huius ſermonis· in q̃ declarat q̃d ſit peccatum originale.

Secūdo i iſto ſmōe de q̃ditate origial'
pcti tractātes· tria occurrūt ponenda
Primū dr acceptio· ſecdm dr diſtinctio.
Terciū at dr deſcriptio. Quātū ad p̄mū aduer
tendū ē q̃ pctm origiale mltipl accipit· p̄mo
n· accipit p ſuo eē materiali. Et ſ̄ duplit· Vl p
materiali poſitiuo· a ſm quod dā doc· ſic vocat
pctm origiale habilitas ſeu rebellio habitual'
ex q̃ pt oſur gē rebellio actual'. Vel p ſuo eſſe
materiali puatiuo· q̃d ē carētia iuſticie origial'.

Sedo pt accipi p suo formali qd non est aliud
ꝑm qsdā doc. q̃ esse in dei offensa. ira. vel odio.
Tercio pōt accipi pctm originale p suo cau
sali. s. p libidinosa oceptōe seminis ex pte pen/
tū. De q̃ dr in pdictis verb. Iob. xiiij. Nuis pt
facē mūdū. nc. vbi dicit Ansel. in li. de oceptu
virginali. c. vij. q̃ ista scriptura nec alia sibi ē
sic intelligēda q̃ in semine fit immūdicia pcti. ꝗ
p tāto dr ibidē esse pctm. qz ex tli oceptōe ac
cipit hō vt postea dū aia vnit corpi in toie sic
ostrahat pctm originale. Nā in semine nō plꝰ
est pctm q̃ in sputo. Et sic pz pmū ꝓpositū. Se
cūdū q̃dem dr distinctio. pz ex ꝗ. qz pctm nō so
lū iportat tonī puatōez ꝗ etiaz q̃ndā ponit ad
malā ouersionē. exēpli gra. Pctm carnis nō ē
solū puatio castitatis q̃n potius est etiā rei tra
ctabilis ꝑm carnē cuiusdā inhoneste ouersio ꝑ
lectatōis. ꝑm quā ouersionē pctm illud esse dr
inordinatꝰ appetitꝰ rei tractabilis ꝑm carnem.
Nubus ex dictis intelligi pt q̃ oē pctm tria i
portare dignoscitē. tonī. s. puatōz. maliq ouer
sionē. et postremo pene obligatōz. n sic pz se
cūdū. Terciū in ista pte videndū dr ꝑscriptio
Vnde his p suppositis aduertendū ꝑm doctrinā
doc. illuminati Frācisci de maronis in. ij. dis. xxxj
et etiā in. iij. dis. iij. q̃ ponūt septē oclones ne
gatiue. Prima est q̃ pctm originale non est
actus malus. qz p ꝗ distinguit a pctō actuali.
Nullū. n. actū hz aia qn ostrahit ipm. Nā pctm
origenale pcedit oēm actū liberi arbitrij. ꝗ ꝑ le
ge oni in vtero mris nullꝰ vtit libero arbitrio
n tn ibi ostrahit pctm originale. Secda oclo ē
q̃ pctm originale nō est aliqs hitus viciosus
qz si sic esset impmeret a deo. qz nullus a pnci
pio pt hre aliquē hitū nisi supnaturalē infusū
cū naturali hitus acq̃sitio sit successiuꝰ. ꝗ talis
hitus viciosus nūq̃ infudit a deo nc. Tercia
conclo est q̃ illud pctm non est solum carentia
originalis iusticie. qz si deꝰ creasset Adā in puris
naturalibus habuisset istam carentiam. cum o
riginalis iusticia fuerit donū supnaturale. vt di
cit. j. et tn nō habuisset originale pctm. ita esset
ꝑ toie alio si ipm crearet sine ꝓpagatōe. Quar
ta oclo est q̃ pctm originale n est formalis in/
fectio morbida in carne. qz nullus pctm ponit
formalit n vbi nata est esse virtus et meritū. cū
opposita sp nata sint fieri circa idē. ꝗz phm. Ta
lis at infectio ponit in ipo corpe vbi talia oio
sūt nata esse. Quinta oclo est q̃ pctm origina/
le nō est aliq macula positiua in aia ipam infi
cies. qz sube spuales nō sūt maculabiles nisi p
hitus et actus viciosos. cū ex solis tibus vitu/
pentur. et alie entitates positiue ipas pficiat.
Sexta oclo est q̃ pctm originale nō ē forma
liter ocupia. qz tis potētia naturalit nobis in
est sicut brutis. cū aialitas nostra sit eiusdē rōis
cū ipis brutis. Nā pmitas ocupie ponit pena
hꝰ pcti ꝑm istū doc. Septima n vltima oclo
est q̃ pctm origenale nō hz similitudinē cū alijs
pctis. in duobꝰ Primo qz ostrahit inuolūta-

rie alia vero volūtarie et cū delectatōe. Secdo
qz istud pctm puenit a pentibus. i. ꝓpter de
fectū trāsgressiōis pmoꝝ pentū. alia vero nō
Istis igit pmissis dico q̃ si accipiat pctm ori
ginale ꝑm q̃ accipit p suo materiali puatuo.
sic diffinit ꝑm sniaz bti Ansel. vbi. s. quā Sco
tus ofirmat in. ij. dis. xxxij. q. vlti. s. put pctm
iportat puatōz tonī. videlz Peccatū origiale
est carētia originalis iusticie cū debito hndi eā.
Ad cuius diffinitōis declaratōz. pmo videndū
est q̃d sit originalis iusticia. Est aūt ꝑm Nico. ꝑ
lyra. sup eplam ad Ro. v. c. circa finē. q̃dā hūa
ne nature rectitudo p quā corpus erat aie sub
ditū. et inferiores vires rōi. q̃diu aia subdita
esset suo creatori Hec at rectitudo ꝑm pdictum
doc. n Vgonē de castro nouo in. ij. dis. xxix. q. j
Et breuit ꝑm oēs doc. nō erat ex pncipijs natu
re hūane. cū corpꝰ hūanū sit naturalit corrupti
bile ꝗa dō data in pma tois oditōe. q̃propter
fuit donū supnaturale Nā p iusticiā originalē
poterat hō gubernare appetitū inferiorē q̃n-
tū ad delectabilia in omni trāq̃llitate. ꝗ guber
nare sic sine omni inq̃etudine nō videt posse ē
nisi p donū supnaturale. g nc. Itē appetitꝰ in
ferior nō pt facē q̃n ferat in suū obiectū ipo pñ
te. g si expectat motū appetitus supioris. ōz q̃
ꝗ sit p donum aliqd supnaturale. igit cū appe
titus inferior in illo statu nō ferē in obiectum
suū nisi expectādo motū rōis puenientē. ꝗ erat
p donū supnaturale. et ꝗ erat iusticia originalis
Item iusticia originalis faciebat q̃ appetitus
inferior mouebat ab horrendo sine horrore. a ti
mido sine timore. hoc ergo erat p aliqd donum
supnaturale. igit nc. Nō videt ofirmare sapi
ens Ecclastes. vij. di. Hoc scio q̃ deus a pnci
pio fecerit hoiem rectū. Et qz iusticia est q̃dam
rectitudo. ꝓpter ꝗ tis rectitudo nature hūane
bñ et optime iusticia vocat. et etiā originalis. qz
data est hūane nature in sua pma origine. n qz
p originē fuisset in posteros trāsfusa si ab Adā
fuisset seruata. ipo vero peccante iuste fuit ab
eo subtracta. ꝗ pctm suū in ipo nō est dictū ori
ginale ꝗ actuale qd sibi ipi fecit. in nobꝰ vero ip
sū pctm originale dicimꝰ. qz p eū tali iusticia p
uati sumus. Et iō nō valet obiectio Francisci de
maronis vt mihi videt. s. q̃ deus nullū obligat
ad ipossibile. impossibile est at alicui acq̃rere o
riginalē iusticiā cū deus nulli eā infundat q̃cū
qz puio actu. ergo nullus est debitor hndi eaz
Quia ꝑm Scotū et Nico. de lyra. fuit possibile
pmo hoi hre eam. et transfundere ad posteros
Et ideo ab ipis etiam ostrahit talis obligatio
vt dicit. j. Sñ Ansel. i li° de oceptu virginali
dicit. Peccatum originale alunde intelligē ne-
queo in ipis infantibus nisi p illam factam ino
edientiā Ade p quā sunt omnes filij ire. Quia
igit carentia pfectionis que debet inesse culpa
bilis est in hoie. cuiusmodi fuit rectitudo pdi-
cta. Ideo eius carētia cū debito eā habendi dr
pctm originale. qd fuit possibile in pmis pen

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

tibus. Secō circa istā diffinitōem videndū ē
si ꝑmi pentes hūerūt grām ꝓtū facientem in
ꝑmo instanti sue creatōnis. Et circa hoc ē du
plex opinio. Naz Vgo de castronouo in scā
dist. xxix. q. ij. dic ꝙ sic. Primo quia opera dei
sunt completa et perfecta. ergo perfectum fe
cit hoiem. sed maxima est pfectio gratia gra
tum faciens. igitur ꝛc. Secūdo quia dat deus
gratiam rationali creature nisi fit aliquid re
pugnās. sed tunc nihil erat ibi repugnās igi
tur ꝛc. Tercio. quia ꝟm omnes doctores adā
habuit fidem. ergo a gratiam. quia non vi
detur ꝙ habuerit fidem informem igitur ꝛc.
Alex. vero de ales in secūda parte sūme sue in
tractatu de conditōne ꝑmi homis dic ꝙ non
quia hoc decebat diume mastati ut prius essz
homo condit9 ꝟm naturam. deinde informa
tus per gratiam ut inde recognosceret grati
am esse donum dei. et illaz a naturalibus disti
gueret. a sic nō nature sed gratie attribueret.
Decebat etiam hoc diume bonitati. quia diui
na bonitas sic suam bonitatē cōmunicat ratio
nali creature ut nō tantuz tribuat ei affectum
bōi sz etiam potentiaz coopandi quodāmo
do ut sic perfecti9 cōmunicet se creature. Cuz
igitur opus caritatis omia mereatur ex condi
gno noluit dare gratiam nisi ꝓambulo meri
to congrui per bonuz vsum nature. ut sic ho
mo efficeretur gloziosioz a laudabilioz. q8
spectat ad sūmam bonitatem dei. Decebat eti
am hoc diume sapiētie. ut. s. homo ꝟm ꝓcess
sum tempoꝛ ad pfectōnem pducatur. Sapiē
tis. n. est singula ꝟm tempoꝛ opoꝛtunitatez
distinguere. Vnde maluit ꝑmo facere homi
nem in statu nature bene instituto. a post ad
dere donū gratie. deinde superaddere cōple
mētum glozie. Attamen ꝟm ꝑdictum doctorē
alex. vbi supꝑ. habuit ipe adam gratiam gra
tum faciētem ante lapsum per quam nō solum
malo resistere sed in bono ꝓficere potuit. et
illa gratia ductus ita bene meruisset obseruan
do mādatum dei sicut demeruit transgrediē
do. Tercio videndū ē si ꝑ amissionez iusticie
originalis natura humana sit peiorata in suis
naturalibus. Et dicit vgo de castro nouo vbi
supꝑ. q. iij. ꝙ natura illa amota originali iusti
cia fuit naturalibus relicta. et per consequēs
vulnerata. nō quidem ꝙ gradus dispositōis
naturalis in ipo fuerit amotus. vel natura al
terata in sua dispositōne. sed per defectus na
turales sub quibus posita est formaliter. Et
hec dicūtur vulnera sua. quia licet talia in ali
is non sint vulnera animalibus. in homie tam
sic. quia suo ictu siue actu sunt sibi inflicta. et
sic patet ꝑma diffinitō. Secūdo dico ꝙ si acci
piatur peccatum originale pro suo materiali
positiuo ꝟm ꝙ peccatum importat mali cōuer
sionem. sic describitur ꝟm magistruz in. ij. dis.
xxx. Peccatum originale est cōcupiscētia vel
ꝑmitas quedam in appetitu rationali ad con
cupiscendum delectabilia inordinate vel im
moderate. qne nata est cōdelectari in appetitu
sensitiuo cui cōiungitur. Circa quam diffiniti
onem tria notanda sunt. ꝑmo notanduz est ꝟm
dominū Bona. in. ij. dis. xxx. arti. ij. q. i. ꝙ pec
catum originale non tantuz dicit ꝑuationem
sed etiam quādam conuersionem. Vnde sicut
non dicitur peccatum actuale esse in aliquo ex
hoc solo ꝙ careat iusticia. quia tunc lapis di
ceretur peccatum habere. sed ex hoc ꝙ anima
aliquam inclinatōnem habet ad aliquid.
Sic etiam originale peccatum dicitur esse in
aliquo nō solum quia caret originali iusticia.
sz etiā quia necessitatem habet cōcupiscendi.
quēadmodum videmus in egritudine corpo
rali utpote in paralisi ꝙ talis morbus est ex
quadam dissolutōne virtutis. ita tamen ꝙ nō
omino ꝑuatur virtus motiua sicut in mortuo
sed aliquo modo manet non potens membruz
regere. et ita sequitur partim ex positōe. par
tim ex defectu. manus tremulatō. Sic intelli
gendum est in originali peccato ꝙ ipm non
solum est homin ꝓpter defectum originali
is iusticie. verum etiam ꝓpter positōnem pra
ue concupiscētie. Secundo notandū est ꝙ ma
ior infectio est potētie generatiue per pecca
tum originale q̃ alterius potētie. Cuius ratō
est ꝟm Bona. dis. xxxi. arti. i. q. iij. quia alie vi
res solūmodo dicūtur corrupte. ipsa vero ge
neratiua dicitur corrupta et infecta ꝓpter cō
cupiscentie pruritum et vehemētiam que re
sidet in ipsa. Nam ipa est vis non solum deser
uiens psone sed etiam nature. et ideo origina
lis corruptio siue vicium quod in est nature
ex corruptione persone ꝑ us respicit illam po
tētiam q̃ aliam. Tercio notandum est ꝙ pec
catum originale quātuz ad hoc multis modis
nominatur ꝟm ꝙ diuersimode comparat̃. Cō
paratur enim ad id a quo est. et sic dicitur lex
carnis. quia contrahitur mediante carne ꝟm
quosdam. Comparatur etiam ad id ad q8 incli
nat. et sic dicit̃ ꝑmitas. fomes. vel concupiscē
tia. Comparat̃ vtiqz ad id ꝑ quod inclinat. et
sic dicitur lex membroꝛ. Comparatur etiam
ad bonum contra quod inclinat. et sic dicitur
languoꝛ nature. Comparatur etiam in quan
tum ꝑdominatur voluntati ut curuet eam in
malum. et sic dicitur tirannus. et sic patet secū
da diffinitio. Tercio dico ꝙ si accipiatur pec
catum originale ꝑ suo formali ꝓut peccatū
importat pene obligatōnem. sic describitur a
modernis doctoribus. Peccatum originale
est q̃dam reatus obligans ad penam eternaz
damni ꝓueniens in nos ex peccato ꝑmoꝛ pa
rentum. Primo. n. dicit ꝙ est quidam reatus
quia sicut in peccato actuali actu malo trans
acto quid sit pcm actuale inuenri nō pt nisi
reatus. i. obligatio ad penam inferni. ita ꝑ
peccatum ꝑmorum parentuz quid sit peccatū
originale non inuenitur nisi ꝙ. Ade filij ꝓt

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ipsum pena damni diuina visione puanē. Et ideo scdo dicit. obligans ad penā damni. qz sicut se hz peccatum actuale ad penā sensus. ita se hz peccatum originale ad penaz damni. tercio dicit. puemens in nos ex peccato primorz parentū. qz si Adam non peccasset. nullus ex ortu suo istā obligationē otraheret. qd patenter et aperte videbitur inferius. Sz hs dicta sufficiāt quantuz ad secundaz partez huius sermonis. s. peccati originalis descriptionem.

Pars tercia huius smonis. in q̄ declaratur ubi actualiter sit pectatum originale. et q̄ equaliter sit in oibus

Tercio in isto smone de actualitate peccati originalis tractātes. Primo videndum ē vbi sit tanq̄ in subiecto. Scdo q̄ est vnū in omnibus. Tercio q̄ ē in oibus equaliter.

Primo dico scdm doc. illuminatū Franciscuz de maronis q̄ pcēm originale non est in corpe tanq̄ in subiecto. ꝗ in anima. Idez. n. est subiectuz meriti et demeriti. meritū autez vt dictum est in corpe esse nō potest. q̄ nec demeritū. Nec etiā est in aia sensitiua ꝗ intellectiua. Sensitiua enim ē extensa et iō accūs spūale in tali esse nō potest. Nec ē in portione inferiori ꝗ superiori. vbi. n. ē positiuū. et eius puatō. qz hūt fieri circa idē. ꝗ videre deū ē in portōe superiori. peccatū aūt originale ē reatus istius visiōis. igitur zc. Sz ē in intellectu ⁊ volūtate qz vtraqz potētia ē bītificabilis. Si aūt altera tm̄ esset bītificabilis tm̄ poneret in illa. Cū igitur pcēm originale vt dictū ē sit obligatō ad penā dāni q̄ est carētia visiōis dīne ⁊ bītudīs. sequitur q̄ sit i vtraqz principalius tm̄ ponendū in volūtate. qz meritum ⁊ demeritū principalius fūt in ipa. Et ec qz iustitia obstitit in volūtate. Et cū pcēm originale sit carētia iustitie vt patz ex pma diffinitōe. igitur principalius obstitit in ipa. Et iō dicit Scotus q̄ volūtariū 8z qz volūtate causatū. ⁊ sic ē voluntariū pcēm actuale. Dicit ec volūtariuz qz voluntate impressuz. ⁊ sic ē voluntariū pcēm originale. Et sic patz pmuz i hac pte.

Scdo dico sm sniaz oim doc. q̄ pcēm originale hz in se vnitatem. qz ab vno processit. ⁊ ē vnuz in oibus. qz ec nos oes ab vno sumus. Sz ad hs declaratōez nōnduz sm Bona. in. ij. dis. xxiij. arti. ij. q. ij. q̄ pcēm originale duplicit pōt intelligi. Vno mō in quantū ē origo oim pcēto rz. ⁊ hs mō pcēz Ade 8z originale. qd nō tm̄ ē vnū sm speciez. vel ec vnū sm numerz. Alio mō pōt itelligi sm originē quā cetera vitia in nobis sumunt ab ipo. Aut igitur querimus de vnitate sm speciē. ⁊ isto mō hz vnitatē. Vnitas. n. ista in originali pcēto otingit principalit ex pte humitatis quā puat q̄ ē vna sm speciē. s. originalis iustitia ⁊ innocētia cuius puatio ē originale pcēm. Contingit ec ex pte Ade p quē introductū ē. cuius vna fuit inobediētia. rōne cuius totū genus humanū ē corruptū. Et iō sm speciez originale pcēm est vnū in nobis. Aut q̄rimus de vnitate sm numerz. et sic in vno homie ē vnicuz. Et rō hus ē. qz pcēm duplicit numerat. Aut rōne subiecti in q̄. sicut in diūsis hoibus diūsa sunt pcēta. Aut rōne actus sicut q̄ pluries luxuriatus est plura hz pcēta. Et neutro istorz modorz originale pcēm multiplicat. ꝗ remanet indiuisū. Naz in vno homie vna ē aia q̄ p originale pcēm inficit. et vnus homis vna ē gnatio in q̄ et p quā originale pcēm trāsfundit. Et iō originale pcēm in homie ē vnū solū. Et sic patz scdm in hac pte. Tercio dico q̄ pcēm originale est eqlit in oibus. Qd declarat sic sm Bona. vbi. s. q. ij. Ad pcēm originale tria concurrunt. debite iustitie carētia. ocupiscētia. ⁊ carnis feditas. Quantū ad carētiā ñ pōt intendi. qz hs ñ pōt esse nisi triplici de cā. Aut qz fit obligatō fortior. ꝗ oes obligam̄ in Adā. Aut qz fit puatio maior. ꝗ oes eodē modo p originale culpā sumus puati. Aut qz fit modus puandi detestabilior. ꝗ oes sumus puati p vnā inobedientiā Ade. ⁊ sic originale rōne carētie i oibus ē equalit. Quantū aūt ad ocupiam. sic intēdi nō hz. Nā ocupia respectu alicius detestabilit intendit triplicit. Aut ex cōplexiōe. sic patz q̄ cōcupia carnis q̄ magis feruet i colericis ⁊ sāguineis q̄ i melācolicis. sz tal intēsio nihil fac ad culpā originalē. Nō. n. ē culpabilis sz naturalis ⁊ penalis. Aut ex assuefactōne. sic patz i eo q̄ assuefactus ē luxuriari ⁊ bona cibaria comedē sed hs intēsio nō fac ad originale pcēm sz potius ad actuale. Aut ex vincū refrenātis ofractiōe et sic in oibus hz equalit repiri p eo q̄ illū viculū ocupie qd ē originalis iustitia meito culpe Ade i oibus ē ofractū. Quantū insup ad fedita tē q̄ ē i carne. ñ pōt ee magis ⁊ minus originale. Primo qz ñ ē idoneitas ad intensionē ex parte susceptibilis. Nā sic speculū nouū inficit a muliere mstruata. sz postq̄ inueteratū ē. ex aliq̄ aspectu nō recipit nouā infectionē. Sic humana natura in sui pmordio q̄ si existēs noua inficiebatur a corruptōne psone. sz post inueteratōez nō recipit nouā infectōez. Scdo nec ex pte agētis. qz nullus ē p̄ pmū hominem cuius trāsgressio respiciat nisi obligatōez psone. Hinc ē q̄ talis culpa nō hz inficē nisi carnē oiunctam. Tercio nec ex pte petitis intēsibilis. Illa. n. quorz impositō ē in termino non hūt recipe magis et minus. sm phm. Feditas aūt carnis scdm q̄ est principiū otractionis originalis ortū hz ex carētia originalis iustitie. Et quia carentia illa quedam est nuditas. et nudo non est repire magis nudum. sicut originalis iustitie nuditas nō recipit magis et minus. sic nec carnis feditas. Omnes igitur tali macula equaliter infecti rogemus omnipotentez deum vt misereatur nostre et perducat nos ad gloriam supernam in secula seculorum. Amen.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Dñica in septuagesima · qualiť et vñ ⁊ p quid ꝓtrahatur peccatū ozigmale · Sermo · xxxj ·

CAstigo corpus meū · ⁊ in seruitutem redigo · ne forte cū alijs ꝓdicauerim ipse reprobus efficiar · Scribunť hec verba · i · ad Cor · ix · ca · ⁊ in epla occurrētis dñice · Docet nos apls frēs carissimi p similitudinē tpaliū exercitū spūaliū in pñti epla di · Nescitis q̃ hij qui in stadio currunt omēs q̃dem currūt · ⁊ tñ vnus accipit brauium · q̃uis oēs currāt alijs ꝑmio laboris frustratis · Sed in cursu spūali qui ꝓsistit in exercitio virtutū omēs pñt accipe brauiū · i · gloriā sempiternā · ideo sequitur · Sic currite vt ꝓphendatis · iuxta illud apostoli ad Phil · iij · Ad destinatum ꝓsequor brauiū supne vocationis · ⁊ illd ad Heb · xii · Curramꝰ ad ꝓpositū certamē abstinēdo videlz ab oibus impedimētis ad similitudinē currētiū in stadio · Ois enim q̃ in agone ꝓtēdit ab oibus se abstinet · s · impediētibus Et illi quidē vt corruptibilē coronā accipiāt · nos aūt incorruptā · q̃ si · d · A fortiori itidē debemus facere Deinde ponit exemplū ꝓpum · s · currendi et pugnādi · Similitudinē currendi cum dr · Ego igitur sic curro nō quasi in incertū vt sez sim incertꝰ de ꝑmio · Similitudinem pugnādi cum dicit · Sic pugno · s · ꝓtra hostes exteriores · non quasi aerē verberās · i · nō inanit vt ille qui ꝓ hoste ferit aerē · Pugnā vero contra temptatiōez interiorē que est a carne · figūt cum subdit ī verbis ꝓpositis · Sed castigo corpus meuz · i · repmo motꝰ illicitos carnis · et in seruitutē redigo · s · rōnis · ne forte ꝛc · Que quidem rebellio carnis ꝓcessit a pcto ozigmali · De quo tractātes postq̃m ꝑcedēti sermōe vidimus eius entitatē et q̃ditatē · in pñtiarū de eius ꝓtractōe ꝓsiderātes

Primo videndum est vnde ꝓtrahatur
Secꝯo qualiter cōtrahat ·
Tercio per quid contrahatur ·

Pars ꝑma huius sermonis in qua declaratur vnde et a quo ꝓtrahatur peccatum ozigmale

PRimo igitur in isto sermone ad videndum vnde ꝓtrahat pcm ozigmale tria notanda sūt · Primū notandū est q̃ tota natura hūana corrupta est culpabiliť ꝓpť peccatū ꝑmi pentis · vt notat vm Bona · in · ij · dis · iij · art · i · q · ij · ⁊ Alex · in secūda pte in ēctatu de pcto ozigmali · q · i · Nā adā potuit totā naturā hūanā corrūpe et culpabilē facē suo pcto ēpli ci ꝓditōe ꝓcurrēte · Primo qz nō tm erat nature hūane idiuiduū · ſ · totiꝰ nature hūane ꝑnicipium · Secꝯo qz nō fuit sibi datū in ādatum sicut singulari psone · ſ · tanq̃ stipiti totiꝰ nature humane · Et hoc bñ indicat textꝰ · qz ādatum illud descendit per virum et mulierem ·

Tercio qz adā innocētiā et immortalitatem suscepat ꝓ se et sua tota posteritate · Vñ ipse innocēs et immortalis generasset immortalem et innocentē · Nuia igitur ipse erat oim ꝑncipiū et amisit illā iusticiā et innocētiā quam debuerat oibus posteris ꝓseruare · Hinc est q̃ ozigmali iusticia ꝓ ipm sumꝰ ꝑuati et in eiꝰ infectōe ceteri sūt infecti · Nec valet si obijciat illud · Ezc · xviij · Filius nō portabit iniq̃tatē patris ꝛc · qz illud intelligit de pcto quo pat peccat vt singularis psona · Et ideo locū nō hz in trāsgressione ꝑmaria · qz nō fuit illa singularis psona · vt dictū est sup · Nec etiā valet si obijciat · Corrupta re transmutabili et minꝰ nobili nō ꝓptē hoc corrūpit q̃d est intrāsmutabile et magꝯ nobile · ſ · psona hois est trāsmutabilť et minꝰ nobilis · quo ad naturam · g̃ impossibile fuit a psona Ade totā naturā infici · qz hoc locū hz q̃n illud quod est magis nobile et ꝓpetuū nō depēdet a minꝰ nobili et ēnsmutabili · nō sic autem est in ꝓposito · qz tota natura hūana dependebat a psona ade quantū ad exītiam · Vñ si adā fuisset mortuus · totū genꝰ humanū esset in eo corruptum · Nec etiam valet si dicatur Nullum naturale est culpabile · sed ozigmalis corruptio est naturalis · vt dcm est i ꝑcedēti sermone · igitur ꝛc · Nuia quoddā est naturale q̃d ꝓsequitur naturā vm institutōem · et ſ · nullo mō ē culpabile · quoddā est naturale q̃d ꝓsequitur naturam vm corruptōz · et tale est culpabile et ozigmale · Sz circa hoc notandū tria ꝓpua q̃runtur · Primū est quis ꝑncipaliꝰ peccauit adā vl eua · Et dicit franciscꝰ q̃ minꝰ peccauit eua q̃ adam · qz fuit seducta · Nā adā omisit ipsum magis ꝑncipaliť · qz plus accepat de sapiētia et grā ad resistēdū · Tales aūt plꝰ peccāt vm Greg · sup Math · Vñ nōnulli putāt q̃ si adaz nō peccasset nō ꝓtraheremꝰ pcm ozigiale ratione ꝑdicta · et etiā qz rō ꝑncipalior generandi est in ꝑte · Secꝯm q̃d q̃rit est q̃ si aliqs hō fieret de carne ade ꝑter legē generatōis vt ꝓtraheret ozigmale · Et coiter teneť q̃ non vm doc · modernos · et Ansel · de ꝓceptu virginali et etiā Bona · in · ij · dis · xxxi · circa lrām · Nō et tā videz sentire Augꝰ · ꝓtra pelagianos · vbi dicit Nualis terrenꝰ tales terreni · ſ · quo nisi p seminis passionē · Nā et si in oibꝰ fit corruptio penalitatis · tñ corruptio feditatis est in solo semine rōne infectōis ꝑncipalis q̃ est in vigene ratiua vt dcm est in sermone precedēti · Tertiū patet ex ꝑcedentibꝰ · videlz si q̃s formareť ꝓ miraculū ex alia materia q̃z carne ade si ꝓtraheret ozigmale · patet q̃ nō rōe ꝑcedēti · Secundū notandū in hac pte vm doc · illuminatum franciscū de maronis in · ij · dis · xxxj · ⁊ in · iij · dis · iij · ē q̃ ozigmale nō impmit a deo creāte aiam

Digital library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

qz quicqd deus facit est valde bonũ. Est tamẽ sciendũ ꝑm Sco. in. ii. dis. xxxij. q. vl. q ẽ vnũ positiuũ in peto originali. vicz q fit debitor. et causa istius positiui est deus. Est et aliud puatiuum. s. carẽcia iusticie. et istius cã est adã qui demeruit. Quod ofirmare vidꝯ Bona. i. ii. dis. xxxij. artic. iij. q. i. Nec etiã pcm originale ꝑm ꝓdictũ doc. est a pre generãte. nec a mre qz pr in baptismo fuit ab illo peto totaliter purgatus g̃ z. Hoc tñ nõ affirmãt doc. antiq. Ait ei Nicol. de lyra. hip eplam ad Ro. v. ca. q gnatio opetit hoi ꝑm esse qd habuit ab adam. qd ẽ eẽ corrupte nature. nõ aũt ꝑm esse gre qd habuit p regeneratõem baptismalẽ. Quapropt ñ valet ꝑm ipm obiectõ facta de pntibus baptisatis. Dicendũ est igit ad ocordiã q non est a carne ꝓpagãte effectiue. sz bñ occasionaliter. Nec ẽ etiam istud pcm a carne mãnante eo mõ q̃ inquinatur corpus a sordido vestimẽto qz si solis radius nullũ mãnamẽtũ rebus turpibus recipe pt. multomm̃ lux spũalis que est anima nra. Nec etiã est illud pcm ab aia otrahẽte ipm. qz peccans nullũ causat nisi p ꝓpum actũ. otrahens autẽ otrahit añq̃ eliciat actũ aliquẽ. cum ip̃mo instãti fue creatõis aia corpi vniatur ꝑm Aug. et tũc otrahit istũ pcti reatũ vt dicit ibi. Nec etiã est illud pcm ab aliqua alia fuba corporali. cũ corpale nõ agat in spũale. Nec etiã ab aliquo angelo in gra ofirmato. cum ipsi nõ sint causa mali. Nec etiã ab angelo malo in pncipio creatõis aie. cum ipsi nihil agãt in creatione aiarũ. Terciũ notandũ ex pmissis ẽ q pcm originale causat a lege regulãte. Nã id circo ipa aia otrahit mediãte carne nõ tñ ꝓpt qualitatẽ morbidã. sz ꝓpter vnionẽ aie cũ corpore ꝓpagãdo ex semie pmorũ pentũ. qz quãdocũq̃ est aliqua dispositio ad quã necessario sequit aliqs effectus. si illa dispositio non se tenet ex pte cause materialis vel efficiẽs respcu tal effectus. Cũ igit a tali vnione pma necessario ꝑ lege coi otrahat pcm originale. q ipsa nõ fit cã materialis. cum pcm originale remaneat in aia separata. sequit q talis vnio est cã effectiua ꝓpter scz ordinatõem dinã q statuit q q̃cũq̃z aia oiungit illi carni incurrat talẽ carẽtiam q obligatõem. Sic enim in lege eccliastica vt patz in. c. p venerabilẽ extra q fi. sint legi. q in. c. inter dilectos. extra de excess. pla. Quicũq̃z nascitur ex adulterio imediate otrahit penam irregularitatis quã qdẽ notã otrahit a iure ꝑ mãdante. et ꝑ mis cũ eo dispensẽt. Sic et summus legislator in pncipio generatõis legẽ statuit vt si quis ab eo apostataret tota eius ꝓpagatio reatũ originalẽ incurrẽt. ꝑm oes doc. Nõ si dicatur. Nõ est cã cause. est causã causati. sz deus est causa hus vnionis. qz infũdit aiam illi carni. ergo deus est causa hus reatus et culpe originalis. Ad hoc rndẽt q nõ tenet ista regula nisi vbi effectus dicit aliqd positiuũ reale. qz sz deus causet actũ malũ. nõ tñ deformitatẽ ipsius. Et sic patet vnde pcm originale otrahat qz scz a carne causalit. ab vnione vero aie cũ carne effectiue ꝓpter ordinatõem diuinam. Et sic patz pars pma huius sermonis

Pars secda huius sermonis in qua declaratur qualiter pcm originale otrahatur. et per que exẽpla talis contractio euidenter demonstratur

Secundo in isto sermõe est declarandus quo pcm originale otrahat. ubi tria etiã notãda fut. Primũ notandũ est q ꝑm doc. antiquos scz Bona. Aler. q Ricar. Nico. de lyra. et mgrm sniarũ. ponunt q̃tuor q declarant modũ otractõis pcti originalis. Primum est q ex peto pmi hois in carne ipsius orta est q̃dam morbida dispositio que vocatur fomes peccti. lex mẽbrorũ et tyrãnus q̃dã. et est sic qdam pondus in carne excitãs motus sensuales libidinosos. et inclinãs aiam ad delectationes carnis. Sed ꝑm doc. modernos scz Fran. vbi supra. et Hugonẽ de castro nouo. in. ii. dis. xxxij. hoc stare nõ pot. qz q̃nto melior oplexio est in aliquo. tanto fortius ocupiscit. vt patet de sanguineis. Cum igit pcm originale sit eqle i oibus. vt dcm est in sermone pcedẽti. patet z.

Secũdũ qd dicũt doc. antiq est q ex hac infectione orit in actu generatiuo ardor q̃dam pruriens ocupiscẽtie ex quo semẽ decisũ fedatur et inficit. Sed nec illud ꝑm modernos pt stare qz etiã talis ocupia esset in hoie in puris naturalibus creato. et etiã qz talis libido vel ardor ẽ in aialibus. ergo naturalis est et non inflicta.

Terciũ qd dicũt antiq est q natura ocepta ex illo semine infecto otrahit fitem dispositõis morbidã. sicut et natura a qua decidit gra exẽpli. Sicut natura gnata ex semie leprosi otrahit infectionẽ. sic dicũt esse in ꝓposito. Sz ꝑm modernos illud etiã stare nõ pot. qz est otra Ansel. de oceptu virginali. q expsse dicit q semen nõ est plus instrm peccati originalis q̃ sputum. q etiã cũ aia sensitiua magis otrahat istã sordẽ. in ipsa dicerẽt eẽ pcm originale. quod falsũ ẽ.

Quartũ qd ponũt antiq ẽ q ex vnione aie ad carnẽ fitem otrahit aia infectõem q̃ dicit pcm originale. Inq̃nat enim ab ipa fit corpus a sordido vestimẽto. Et sicut inficit pomũ mũdus a manu infecta. Et sicut liquor bonus inficit ex corruptõe vasi in quo pomẽ. Ita originalis culpa a carne ꝓuenit in aia sibi oiuncta. Sed nec illud ꝑm modernos stare pot. qz non est intelligibile q natura spũalis fit inq̃nabilis a natura corpali vt patuit in pcedẽti sermone. Et sic pz pmũ nõdũ.

Secũdũ notandũ est ꝑm antiquos doc. maxime Bona. in. ii. dis. xxxij. ar. ij. q. ij. q pcm originale otrahit ab aia p naturalẽ appetitũ ipius aie ad carnẽ. ita ut pncipaliter ponat ex pte carnis. et appetitus ille naturalis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

sit cā fine qua nō. Et hoc q̄dē habet veritatem
ꝟm ipm et necesse ē ponere. Nunq̄ n. caro pos-
set aiam mficere nisi aia hret naturalē colliga
tionem ad ipam. Naturalis aūt colligātia ñ est
nisi p appetitū ipñ aime ad corp p quā a ꝟo
aia colligat carni. vt nisi virtutē hēat p quaz
carnē regat. necesse sit deorsū ferri cum carne.
Sed hz illud videat bñ dēm. tñ doc. illumiatus
arguit otra vbi. s. sic di. Appetit natural nū
q̄ est vitupabilis. qz ex his que a natura sunt
nec laudamur nec vitupamur. ij. ethico. sz tal
appetit diunctōnis aie ad carnē est naturalis
g nō vidz esse vitupabilis nec culpabilis. igitē
nec culpa originalis ex hmōi appetitu vidz oē
hi. Tertiū igitē notādū ē ꝟm doc. modernos
pdictos vbi. s. q pcm originale trāsit p ac-
tum generatiue. nō p modū dēm sed ex hoc q
p actū generatōnis seminat corp organicuz
cui mfundit aia ostituens psonam que est filij
naturalis. ordinatōe diuina pmanēte. hc dēm
est m parte pcedēti Cui rei diuēsa exēpla pos
sunt assignari Primū exemplū est tale Sicut
irregularitas cōtrahit ī bigamo Nā statutū
est ab ecclesia ut quicūq̄ contrahit cū duabus
vxorib fit irregularis. xxxi. q. i. aperiāt Et et
qñ otrahit cū vidua ab altero marito cogni-
ta. xxxij. dis. seriatim. et. xxxij. dis. marituz. Ita
deus instituit vt q̄cunq̄ spūs despōsat fuēit
cum carne que fuit m adā corrupta. et ex eo p
pagata obligat ad penā dām. que obligatio
est pcm originale Secm exēplū est tale. si
cut pgenies aliqua qñ ē obligata tributis ex
alic pcto pentis. eorū filij eo mō obligati na-
scuntur Sic q̄libet xpian pcto pmorū pntuz
diuino tributo iusticie nasciē obligat Et licz
cuilibet illi pgenici ex seruitio vel gratis cō-
cedat puilegiū libertatis. nascituri tñ filij obli
gati remanēt pstm e seruituti Terciū exēplū
est tale. Sicut puer q̄ nasciē mortuo prē. hēs
nasciē simul et paternis obligatōnibus obliga
tus. qz hereditas trāsit cum onere. in. c. tua.
extra de vsuris. Sic omnis hō ab adā pāga
tus ipsius reatib oriē obligat. Jō Treñ. vl.
ca. scribiē. Pres nostri peccauerūt et nō sūt. et
nos illorz iniqtates portauim Quartū exē
plum est tale. Sicut obligatō seruituti rema/
net in filio qui nasciē ex pntib seruiētib eti/
am manumissis parētib. et in aliq̄bus regnis
oceditur imunitas patri et nō filio. q sepe libe
ratur pr et ñ filij. Ita sūt liberati pntes a pec
cato originali. et filij remanēt obligati Qui
tum exēplū est tale. Quia sicut m aliq̄bus locis
nullus pōt mtrare palatiū nisi script sit ꝟ fa-
milia. Ita deus indidit q nullus ingrediat au
lam eius nisi ascribat eis familie per baptismi
sacrm Sextū exēplū est Leui. xiij. ca. vbi hē
q q̄ ingrediebat domū imundā fiebat imund
et hē q leprosi inficiebāt domū Sic in nra ha
bitatōe ex turpi habitaculo sordidat aia Se
ptimū et vltimū exēplū est tale Sicut enim in
generatōe naturali otrahiē nota ignobilitatis
a pentib nisi deinceps ex puilegio pncipis no
bilis fiat. ff. de curatorib. l. spurij. cū hz q de
nobilitate que hr ex puilegio pncipis notuz fit
eo. ti. l. generaliē. §. spuri Sic in apposito q̄li
bet apter pcm originale cū nota nasciē igno-
bilitatis ne ad xpi militiā assumat nisi secum p
baptismū dispēsatō fiat Sed h occurrūt tria
pua dubia. Primū est q̄re deus pumt aiam
rationalē ex tali vnione. cum solus deus eā fe
cerit et creauerit animā purā sicut angelos. Re
spondet ꝟm Fran. q libidinosa apagatio ē oc-
casionaliter cā talis actōnis diuine que dispo
suit supplere defect nature non valētis impmē
formā debitā materie sic disposite Et iō dicit
Bona. in. ij. dis. xxxij. ar. iij. q. ij. q decuit bonī
tatem diuinā animā ratōnalē infundere carni
ex adam apagate. Primo rōne oditōnis. qz
decebat oditorē appetitui nostro satisfacē in/
clinato ad hmōi vnionē Secō rōe oseruatio
nis. qz natura humana nō posset oseruari nisi
p apagationē. et cum nō possit oseruari absq̄
aiabus. spectabat ad diuinā bonitatē cui est
naturam oseruare animas corpib infundere
Tercio rōe pmissionis. qz deus pmisit ani
mas talib corpibus mfūdere quocūq̄ modo
apagētur. exēpli grā. Si pmisissem alicui im
plere dolia vino. et illa dolia infecta essent non
esset culpa mei infūdētis vinum in talia dolia
qz ego facio quod pmisi. sed culpa eis est qui
dolia inepta ppparauit Eo mō est in apposito 2ē
Secm dubiū est. Nūo pentes trāsfundunt
pcm. cū sint mūdati ab ipo p baptismū. Rñdē
tur q sicut dispēsatio irregularitatis pōt fieri
cum prē spurio. tñ nō cum filio qui nascat spu-
rius ex prē iam legitimato nisi fiat cuz eo noua
dispensatio. ita est in apposito Terciū dubiū
est. Quare pōt otrahere originale aia rationa
lis a pentib. cum sit totaliē ab extrinseco Re
spondet q est ab eis occasionaliē apter corp
organisatū a pntibus otractū cui deus vltiter in
fundit aiam. Et iō dicit Fran. q Merlin q̄ gem
tus fuit a demone et nō ab hoie. otraxit pcm
originale. qz generatio illa fuit de semine hu
mano. Et iō si ocupia eēt cā talis. positiue nō
otraxisset. cū nullā ocupiam habuerit. nō tam
ibi fuit pr demō. sz hō cis semē erat. Intelligē
dū est tñ q apter trāsfusionē pcti originalis in
apagatōe dubitabat btus Aug. vtz aia rō
nalis eēt ex traduce. vt pz in li. retractatōnū q
in li. sup Gen. ad lrām. Sz tenēdo pdcm modū
otractōnis ꝟm Frā. tollit pdicta ambiguitas
vt videri pōt pdca onderāti. Et sic pz ps secū
da huius sermonis

Pars tercia huius sermonis in qua de
claratur quādo et per quod et a q̄bus
cōtrahatur peccatum originale

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Ercio in isto sermone ad meliꝰ explicandam otractōem pcti originalis· tria alia notāda fūt | Primo notandū est q̃ pctm originale otrahit̄ in p̃mo instāti creationis aīe· qr creādo infūdit̄ et infundēdo creat̄ ꝑm Augu· Sed h̄ notāda fūt q̃tuor signa sc̄dm fran· in· ij· dis· xxxj· | Primū signū est q̃n corpus generat̄ et oplete organisatur | Sc̄dm signū est in quo anima creat̄ | Terciū signum ē in quo anima infundit̄· | Quartū signum ē in quo ex tali infusione pctm otrahit̄· Et ista fūt quatuor signa ex natura rei· Quāuis ḡ oia ista fiāt in eodē instanti tpis· tn vnū p̃cedit aliū ordine nature· qr ꝑm plm illud est priꝰ natā altero quod est cā eiꝰ vel p̃ supponit̄ ab eo· ꝗ creatio aīe p̃ supponit organisationē corpis· et infusio p̃ supponit creatōem· et otractio pcti originalis p̃ supponit anime infusionē ḡ p̃dēa quatuor oueniente illo mō ordinant̄ ordine nature· Ex quo etiā pz q̃ anima in aliq̃ signo est innoxia· qr p̃ us natura otingit sibi esse q̃ messe·

| Sc̄dm notandū est p q̃d pctm originale contrahat̄· Arguit em̄ Julianus heretic· vt recitat mgr̄ in· ij· dis· xxxj· hc di· | ſnō peccat iste q̃ nascit· nec peccat ille q̃ genuit nec peccat ille q̃ odidit· p quas igit̄ ruinas int̄ tot p̃sidia innocentie pctm̄ fingis ingressum· Et rn̄det sac̄ pagina· Per vnū hominē pctm introiuit in mundum· p vnius inobediētiā· vt ait apls· Quid q̃rit ampliꝰ· quid q̃rit aptiꝰ· Itē inqt Julianus· Si p hominē intrauit pctm in mūdū· pctm vl̄ ex volūtate ē· vel ex natura· Si ex volūtate ē· mala est volūtas que pctm facit· Si aūt ex natura est mala est natura· Cui rn̄deo· Ex voluntate pctm est que mala deficiēs est· Queritē forte vtr̄ originale pctm ex volūtate fit· ꝗ· pr/ fūs et originale pctm ex volūtate esse qr ex voluntate p̃mi hois seminatū est vt in illo esset ⁊ in omēs trāsiret· Quod ofirmat Nico· de lyra ad Ro· v· ca· et Alex· de ales in sēda pte summe sue· in tractatu de pcto originali· q· iij· dicens q̃ pctm originale est a volūtate p̃mi pntis vt dictum est· Licet aliq̃ vellēt dicē q̃ quidā appetitus est in aia puuli quo appetit magis vniri corpi sic corrupto q̃ nō vniri· et rōe illiꝰ dicatur voluntariū pctm originale | Sed hoc n̄ est dēm approbatū· qr sic esset pctm actuale· ꝗ p̃mū dēm est verius et ab ommbꝰ approbatur· Nam sic̄ homicidiū fc̄m manu dr voluntarium a volūtate que est in mēte· ita sūo mō carentia originalis iusticie i posteros dr volūtaria a voluntate ade· Nec est iniustū q̃ quis puniat̄ ex actu qui nō est in sua ptāte pena dāni q̃ est priuatiua· vt patet de irregularitate natorꝝ in adulterio· ꝗ bn̄ esset iniustū si puniret̄ pena sensus· que est positiua· | Terciū nondum ē a q̃bus pctm originale otrahit̄· Dicit· n· doc· illuminatꝰ Fran· in· iij· dis· iij· q̃ q̃tuor sunt leges | Prima est vlis eorꝝ qui ita otrahūt q̃ nun q̃ xpm admittūt· vt pz in infidelibus | Sēda est generalis eorꝝ qui in vtero mātis otrahūt sed i bi ipm nō pdunt· vt pz in moriētibꝰ i vtero qr eccīastica sacra nō attingunt ad nōdum natos | Tercia est spālis eorꝝ qui in vtero mātis otrahūt· sed ibidē mūdi fiūt· vt pz i Hieremia et Johāne baptista· et alijs qui fuerūt sanctificati in vtero | Quarta lex est pticularis eiꝰ q̃ nō otrahit· lz otrahere nata fuit nisi fuisset p̃uenta· vt pz de beata virgine ꝑm doc· nostros·

| Est et alia lex singularis eiꝰ q̃ non cōtraxit· nec otrahere natus fuit· ut teneē de xpo q̃ non fuit genitꝰ p ꝓpagationē sicut eiꝰ mater ⁊ ceteri· Potuisset aūt otrahē si fuisset istituta lex a deo· vt omēs descēdētes ab adā ꝑm corpulētiam otraherēt· sicut fuit ordinatū de illis qui descenderāt ꝑm seminalē rōem· | Agamꝰ igitē grās ipsi xpo qui ꝓ nobis pctoribꝰ inimis factus est a pcto· vt nos a pcto redimeret vt p eius grām et misericordiam ab ista macula mūdati et celesti luie illummati ad illā gloriā imarcessibilem puenire possimus vbi ipe cum pre ⁊ spū sancto viuit et regnat in secula seculorꝝ | Amen

Dnica in septuagesima de penalitatibus et miserijs pcedentibꝰ ex peccato originali | Sermo· xxxij·

Ibenter suffertis insipientes cum sitis ipsi sapientes· Sustinetis enim si quis vos in seruitutez redigit ꝛc· Scribunē ꝗ verba· ij· ad Cor· xj· ca· et in epla occurrentis dnice· Sc̄dm sniam oim doc· frēs carissimi· minꝰ pctm est p ignorantiam peccare q̃ p infirmitatē· et minꝰ p infirmitatē q̃ p industriā· Unde beatꝰ Isid· ait· Tribus modis pctm geriē· s· ignorātia· ifirmitate· industria· Et grauiꝰ ē infirmitate peccaē q̃ ignorantia· grauiusq̃ industria q̃ infirmitate· Et idco magis opatiēdū est illi qui p ignorantiam peccat q̃ qui p infirmitatez· et magis illi qui peccat p infirmitatē q̃z qui p industriam· Sed tn̄ cum genꝰ humanū sit lapsū p ignorantiam in cecitatē peccati· at tn̄ in seruitutem redactū est· Pro quo moraliē pnt exponi verba ꝓposita apostoli qui reprhēdebat corithe os attendētes pseudo ꝓphetis di· Libenter em̄ suffertis insipiētes· i· pseudo ꝓphetas· cū sitis id est esse debeatis ipsi sapiētes· sed non estis· Sustinetis em̄ hanc· s· iniuriā si quis ex libertate xpi redigit vos in seruitutē legis otra sniaz apostoli ad Gal· v· di· State et nolite iterum iugo seruitutis ōtineri· Eodē mō p̃mus parēs sustinuit se et totā posteritatē suā p peccatuz originale in seruitutē redigi· qr ꝓpter ipz seruī facti sumꝰ legis carnis et ocupie ⁊ obligati pene p̃uatōnis visionis dine· De quibus peccati originalis penis in p̃ntiarꝝ tractātes· tres ꝓsideratōes annotabimus

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Prima erit de pena sequele
Secunda erit de pena carentie.
Tercia erit de pena iusticie.

Pars pma huius sermonis in qua tractatur de pena sequele pcti originalis scz infirmitate. ignorantia. malitia. et concupiscentia.

PRimo igitur in isto sermone tractandum est de pena sequele pcti original. Secuta. n. fuit in aia ex pcto originali qtuor mala. s. ignorantia. infirmitas. malicia. et concupiscentia. De quibus dicit Beda. Quatuor fuit vulnera in quibus vulnerata est humana natura. infirmitas. ignorantia. malitia. et ocupia. Item Aug. in li. ench. ait. Primum creature rationalis malum est ipa pma puatio boni. Deinde ipsis nolentibus subintrauit ignorantia rerum agendarum. et ocupia rerum nocarum quibus comites subinferunt. error et dolor. Idem dicit in li. iij. de libero arbitrio. Item sup illud ps. Confitemini dno rc. iterum dicit glo. Quatuor designat. errorem. difficultatem vitande ocupie. tedium bene faciendi. tempestatem seculi. Sufficientia istorum verborum assignat Alex. in secunda pte summe. in tractatu de malo. di. q accipiunt hec tria. imo quatuor vulnera siue pene vm q tria sumuntur ex defectu potentie sapie et bonitatis. Sz qr iste defectus triplex non occurrit nisi p ouersionem ad apparens delectabile et non existens. io quarta adiungit penalitas que est pnitas respectu huius apparentis delectabilis. et or ocupia. Sumuntur ergo tres pene vm triplicem defectum termini a quo. vm vero motum ad terminum ad quem quarta pena designat. Non. n. recedit ho a fine ouenienti nisi vm accessum ab incouenientes q vidr ouenientes. io dicit q p recessum a summa potentia incurrit infirmitatem. p recessum a summa sapientia. incurrit ignorantiam. p recessum a summa bonitate incurrit malitiam que est h sumpta p malo pene. Dicit. n. quedam defectibilitas a bonitate. et hec defectibilitas est pena quedam p accessum ad bonum omutabile incurrit ocupiscentiam. Ptus vero Tho. in pma sde. q. lxxx. ar. iij. in corpe qomis. ait sup illud Eccle. xvij. Deus fecit hominem rectum. q erat triplex in homine rectitudo. Prima rectitudo ex qua alie causabantur erat q ro erat subiecta deo. Secda rectitudo erat. qr inferiores vires aie. s. voluntas ocupiscibilis et irascibilis rom erat subiecte. Tercia rectitudo erat. qr corpus aie subdebatur. sz p pctm omes potentie aie a po ordie remanet destitute. Sunt autem qtuor potentie aie que pnt esse subiectum virtutum. Prima potentia est intellectus vel ro in qua est prudentia. q ista p pctm est vulnerata ignorantia. Et quantum homo plus peccat. tanto magis vulneratur. Vnde nota vm Alex. vbi. s. q duplex est ignorantia. Est enim ignorantia que opponit scie speculatiue et talis ignorantia licet sit pena pcti originalis non tn semp est ppe pena peccati actual. Qui enim ppetrat homicidium multoties nouit homicidium esse mortale pctm. Est autem ignorantia que opponit scie expientie siue scie approbationis. Et hec ignorantia rndet tanq ppa pena peccato mortali. ita q diuerso pcto mortali diuersa rndet ignorantia. Cum enim peccat aliqs mortaliter non noscit bonum oppositum noticia approbationis. Cum enim noscit malum noticia approbationis et noscere bonum noticia approbationis sint opposita. peccator autem noscat malum noticia approbationis. ab eo remouet altera noticia. Et io ignorantia vm hunc modum auget p augmentum peccati. Secda potentia est volutas in qua est iusticia. Et ista est vulnerata p malitiam. Et nota hic vm Alex. q hic sumit malicia non p culpa sed pro pena. s. p defectu boni simplicit. a quo quis dr bonus. Et ita non erit malicia cone ad alia genera penarz. sz e diuerso diuidet sicut bonum differenter sumit. Si vero queratur. vtrz ex quocunq peccato mortali puenat hec pena sicut etiam alie. Dicendum est q puenit singule iste pene ex quolibet genere peccati mortal. Hec autem pena non est nisi defectibilitas recedendi a bono simplicit. vel elongadi se. Tercia potentia est irascibilis in qua est fortitudo. Et ista respectu arduui et difficilis est vulnerata infirmitate vel impotentia ad bn agendum vel ad surgendum a malo. Vnde nota q Aug. in li. de natura et gratia ait q ex vitijs nature non ex oditone fit quedam peccandi necessitas. audiat ho. atq vt eadem necessitas non fit. discat deo dicere. De necessitatibus meis deduc me dne. Nuia in hmoi oratione certamen est aduersus teptatorem de ipso otra nos de necessitate pugnatem. h ille. Ex q verbo Aug. pz q est necessitas quedam ex vitio et alia est necessitas ex oditone nature. Si peccauerit ho ex necessitate nature odite. non imputaretur ei ad pctm quod vitare non pot. sz cum peccat ex necessitate que est ex vitio nature cr ortum fecit volutas imputat ei ad pctm eo q se homo in hanc necessitatem pcipitauit. Non est aut talis necessitas que non possit tolli adiutorio gratie. Et ideo petendum est adiutorium gratie ne talis necessitas pualeat. Item aduertendum est hic qr posset aliquis dicere. Si ex pcto primo puenit infirmitas. ergo si addit peccatum secundo erit maior infirmitas rc. Item aduertendum q quedam est facilitas siue difficultas ex pte hois. et facilitas alia ex pte eius p que resurgit. Quantum ad illum p quem resurgit equalitas est facilitas resurgendi a pma et a secunda et a tercia. Quantum autem est ex pte ipsius hois non est equalitas sed facilitas vm q maior est vel minor infirmitas. Et illud designat Mar. viij. de ceco. cui dns imposuit manus. Et postea sequitur. Video hoies velut arbores ambulantes. Deinde

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ſtex impoſuit manus ſup oculos eius et cepit
videre et reſtitutus eſt ita ut videret clare oia
Non·n·ex pte dei fuit difficultas quim ſtatim
clare videret· ꝗ oñdere voluit dñs mfirmitatē
maiorem vel minorē ex pte peccātis· Et nota
ꝟm Alex· q̃ iter mfirmitatē et malitiā eſt· iſta
dīa· qz mfirmitas reſpicit potētiā aie ꝟm q̃ o
trahit debilitatē quādā rōne carnis adiuncte
Malitia vero dicit defectibilitatē volūtatis ſe
cundū ſeipam· que tñ naſciē ex corruptōne vo
luntatis p̄cedētis· Nō ſi otra dicat fic· Si i no
bis eſt mfirmitas ꝓter ade pcīm qua tēptati
ombus reſiſtere q̃ſq̃ non valet· cur pcīm nob
imputat· Rñdetur ꝟm Alex· q̃ q̃dam eſt neceſ
ſitas ex oditōne nature· quedam vero ex vitio
Si ex neceſſitate odite nature homo peccaret
tūc excuſarē eo q̃ pcīm vitare non poſſz· Si
peccat ex neceſſitate q̃ ex vitio eſt cui ortū vo
luntas fecit ſibi imputat eo q̃ ſe hō in hac ne-
ceſſitatem p̄cipitauit· Sz qz talis neceſſitas g̃
tia dei tolli pōt· iō cum Dauid dicendū eſt· Mi
ſerere mei deus qm̄ mfirmus ſum ꝛc· Quarta
potentia eſt ocupiſcibilis· in qua eſt tempan-
tia· Et iſta eſt ocupīa vulnerata· q̃ intelligitur
hec ocupīa ꝟm Alex· illa que eſt circuiens q̃
cunq̃ pcīm mortale tanq̃ pena· Cōcupīa vēo
de qua dicit Aug· ſup epl̄am Ro· Languor iſte
tyrānus eſt qui omouet in nobis mala deſidēria
ꝛc· Eſt ꝓpa pena originalis pcti· et ꝟ ꝓmitas
ad omne pcīm ſiue veniale ſiue mortale· Cōcu
piſcentia vero ꝓut hic ſumiē eſt ꝓmitas ad ali
quod pcīm quod eſt ſeq̃la p̄cedētis vel ad illō
quod eſt eiuſdē generis· Ex pcto· n· mortali ꝓ
uenit ocupīa apparentis delectabil' que rñdet
illi mortali· vel illius apparētis delectabil· q̃
ouenientia habet ad illud· Et iō nō capiē h̄ ocu
piſcētia ſicut capiē Io· ij· Omne quod ē in mū
do· aut eſt ocupīa oculorz· qz hoc intelligitur
de ocupīa que eſt radix malorz· hic aūt intelli
gitur de ocupīa que eſt ſequela pcti· Cōcupiſ
ſcit em̄ aliquis peccare· et ſic efficiē peccās pec
cando vero fit ꝓnus ad ocupiſcēdū· et hec ꝓ
mitas ocupie eſt ſequela pcti p̄cedētis· Quid ſi
hic dicat Concupīa ꝟ pena ſed ocupīa eſt rei
amate· res aūt amata cum oiungiē inducit ꝟle
ctationem· cum aūt non eſt habita· ſed ſperat
haberi· mhilomin9 adducit delectatōez Spes
em̄ et gaudiū non fūt ſine delectatōe· ergo ꝛc·
Ad hoc rñdetur ꝟm Alex· q̃ ocupīa reſpcu rei
debito mō ocupiſcēde nō ſonat m rationez pe
ne· ſicut nec delectatio fūmi bonī· ꝗ ocupīa rei i
debito mō ocupiſcēde cedit m penā· Null9 em̄
in ea ſatiatōem inuenit nec q̃etem ſed q̃nto pl9
credit ſatiari· tāto magis euacuat· Et iō hmōi
ocupīa inducit afflictōem et ſi nō ſemp ſatiat
Nuidā· n· paliticant ſpualitet Cū aut loq̃mur
q̃ ocupīa eſt pena mtelligēdū eſt de ocupiſcē
tia rei non ocupiſcēde· vel nō in hijs circūſtan
tijs ocupiſcēde Et ideo cedit in rōnem pene·
Nñ em̄ ꝟ· ocupīa iuncta delectabili inducit de-
lectatōem· Dicendū q̃ iſta nō eſt vera delecta
tio· que nō eſt ſine afflictōe· et eſt mixta cū af
flictione· De qua ꝟ Proū· xiij· Riſus dolore
miſcebit· Vnde ꝗz delectatio fit ꝟm ſenſibilē p-
tem· mhilomin9 tñ vere eſt pena ſiue afflictō
ꝟm rōem in ſe oſideratā Cōfirmat iſtā rñſio-
nem Aug· ſup ps· cir· di· Tpales diuitie ne-
mini oferūt felicitatē qz nō extinguūt inſatia
bilem cupiditatē· Qui· n· biberit ex hac aq̃ ſi-
tiet iterz· Ecce ergo miſera aīa quid facit tibi
pcīm· facit te cecam prudētia et vſu rōnis ca-
rentem· facit te īmemorē bñficiorz dei et futu-
ri iudicij facit te intellectu tenebroſo ambulan
tem· cum tñ ꝟm Aug· in li· de ſpū et aīa· intel-
lectus ſit oculus cordis puriſſimus facit te ma
licia plenam et bonitate p̄uatam· facit te debi-
lem et infirmā· facit te ad malū ꝓnam· facit te
denicq̃ inſanabilē plaga miſerabili vulneratazz
Tu es illa aīa miſerabilis cui ꝟ Iere· iij· ca·
Inſanabilis eſt fractura tua peſſima plaga tua
Ecē· xxi· Plage peccati non eſt ſanitas· Tu es
illa in ꝯ persona cantat eccia Pcta mea q̃ſi ſa
gitte infixa fūt in me· Tu es illa que q̃nto ma-
gis p pcīm delitias acq̃ris· tanto es infelicior
qz ꝟm Pharaonē Marcū phm· Nō ē felicitas
que ſecum capit miſeriā· qua tu ſemp plena es·
imo ꝟm Virtū pytagoricū Grandē penam pu
tato cum in deſiderijs obtinueris· Nunq̃ enim
opeſcet deſiderīū poſſeſſio deſideratorz· Tu
es illa ergo que p pcīm fameſcēs deſideras im
plere vētrem ſiliquijs porcorz· i· demoniorz
que fūt carnalitates· cupiditates· et dignita-
tes mundane· que quāto pl9 habeas tāto ma-
gis deſideras· adeo q̃ ſatiari nō potes· Et idō
nemo tibi dat· qz dando nō tollūt famē et deſi
derīū· ſed augēt· Tu es denicq̃ pctor ille hō q̃
incidit in latrones Lu· x· ſpoliatus armis ꝟſen-
ſantibus ab inimicis tuis· et vulnerat9 plaga
·i· vulneratō e naturalīū· in intellectu volūtate
et memoratiua potentia et iraſcibilitate· Et ſic
patet ps p̄ma h9 ſermonis·

Pars ſecūda huius ſermonis in qua tr̄atur de pena decedentium in peccato originali· ſ· pena damni·

Secundo in iſto ſermone videndū eſt de
pena quā habebūt puuli decedētes in
pcto originali Circa quā tria notāda
fūt Primo notādū eſt q̃ q̃dam dixerunt q̃ p
uuli cremabunē igne materiali· longe tñ mm9
q̃ illi qui peccauerūt pcto actuali· et hoc dicūt
ſenſiſſe Aug· cum dixit in li· ench· penā puulo
rum eſſe mitiſſimā Et in li· de fide ad Petrum
Paruuli cruciabunē eterno ſupplicio· Sz h̄ opi
mo nō eſt tenēda· qz valde durz eſt dicē q̃ de
us tam dure et tam aſpe agat cū puulis ſic de
cedētibus· qui ommino nō potuerūt vitare nec
mortē culpe nec mortē nature· preſertim cum

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

videamus deū cum impijs pcōzib9 ĩ' multis misericozditer agere. Et verba Aug. intelli/ genda fūt q̃tum ad carētiā visionis dei. ⁊ etiā q̃tum ad vilitatē loci. Sedo igitē notāduz ē q̃ est alia opio vera et pietati fidei et rōmi cōsona ūm Bonauen. in. ij. dis. xxxiij. ar. iij. q. i. et Alex. vbi. s. q̃ puuli decedētes cum ozigmali qz carent iusticia et spūssancti grā. que est pignus hereditatis eterne. ꝓuanē in eternū visione dei. Quia vero in carne fuit feditas. iō ponenē in loco vili vtpote infernali. ꝫ qz nō habuerūt in se actualē delectatōem pcti nec i spū nec in carne. ideo nō sentiūt pene ignis acerbitatem. Tercio notādū est q̃ de hmōi pēa carentie varij modi assignanē. Quidā. n. dicunt q̃ non hēbunt cognitōem nec dolozē sensibilē. Cognitōez. qz nō fuit eis gloria reuelata. Dolozem. qz non habuerūt maculā culpe actualis. Sed ista opio non est rōnabilis. Primo qz sentiūt affectus suos non q̃etari totaliē. Vñ afficiunē ad aliqd qd nō habent. Sedo qz videnē penas dānatozū. et ex hoc pñt pcipe caētiam illi9 visionis. Tercio nō vidz q̃n aie possint mutuo loqui. et sic poterūt aie pueris d̃ visione illa aliqua reuelare. Quidā alij dicunt. q̃ aie puuloz et hēbunt cognitiōem et habebūt etiā dolozē. attñ non hēbunt dolozē qui merea tur dici vermis. qz nō hēbunt remozsū q̃ pdiderunt illud bonū ꝓpter ꝓpam negligētiam et otemptū. Et ꝓ tanto dolor eoz erit multo minor q̃ dolor adultoz. Sed qm̃ videnē plā in cōuenētia ex ista opione sequ. Prio qz dolor ille est absq̃ patiētia et absq̃ spe edita cū murmure et despatōe. igitē decedētes in ozigmali magis efficiunē imq̃ q̃ ante. quod est ipossibile. ergo ꝛc. Sedo qz dolor aie redūdat i carnem. et si talis dolor ex deliberatōe ꝓcedit non vidz eē absq̃ tali obliquatōe ergo ꝛc. Est igitur tercia opio vera et catholica ūm Bonauē. vbi. s. vicz q̃ aie puuloz carebūt actuali dolore et afflictōe. nō tñ carebūt cognitōne. et illud pōt satis rōnabiliter intelligi ꝑ hunc modum. Decedētes. n. in ozigmali quasi medium tenēt inter hñtes grām et culpā actualem. Et qm̃ status retributōnis dz rndere statui vite pñtis. in tali statu debent aie puuloz poni vt q̃si mediū teneāt inter beatos et eternis igni/bus cruciatos. Nm̃ igitē bū carēt malo pene sēsibilis et cum hoc hñt dei visionē. Dānati ecōuerso fūt in tenebris ⁊ pena sensibili puniunē. Paruuli ūm rectū ordinē dine eq̃tatis dñt coicare in vno cum dānatis. et in alio cum beatis. ꝫ non pñt cōicare cum beatis hēndo dinam p̃sentiam. qz tūc in nullo cōicarent cū damnatis. Pñtia. n. visionis dei nō stat cum pena sensibili. ideo cum bātis omunicāt in hoc q̃ carēt omi afflictōe exteriozi et interiozi. cū damnatis vero in hoc q̃ ꝓuanē visione dei et lucis corpalis. Paruuli igitē sic diuino iudicio iusto inter beatos et simpliciē miseros q̃si in medio ostituti hoc nouerūt. Et cum ex vna pte ofideratio generet desolatōem ex altera osolatiōem. ita eq̃lance diuino iudicio eoz cognitō et affectō liberatur. et in tali statu ꝓpetuaē. vt nec tristicia deficiat. nec leticia reficiat. Et in hoc mirabilis ostendiē ordo diuine sapiētie q̃ cūcta nouit suis locis disponere. et ad sui gliam ordinare. Nam sicut in beatis potissime manifestatur misedia. et in dānatis potissime claret iusticia. sic in istis manifestaē misedia simul et iusticia. Et ex hoc pz q̃ nō facit frustra deus aias quas nouit de corpe añ susceptōem baptismatis egl̃ suras. Omnia. n. facit de9 ad gloriā suā manifestādā. Vñ si tu queras q̃d puuli faciāt. vtq̃ addiscāt vel oferāt vel aliqd aliud op9 exercean̄t. Breuiter est rñsio q̃ diuine iusticie eq̃tas et immutabilitas in eodē statu q̃tū ad corpus et q̃tum ad aiam. siue quo ad cognitiuā et quo ad affectiuaz ꝓpetualiter eos osolidat. vt nec ꝓficiāt. nec deficiāt. nec letenē. nec tristenē. ꝫ sisemp e vniformiē maneāt vt sint materia laudandi diuinū iudiciū. quod sic est iustū ⁊ equū vt nullū bonū remaneat irremuneratū. nullum malū remaneat impunitū. et ꝓfectissime teneat mediū inter superfluū et diminutū. Nd si otra dicaē sic Criso. inq̃t. Excludi a bonis eternis ⁊ alienū efficiab hijs q̃ ꝓpata fūt iustis tātum generat cruciatū vt etiā si nulla extrinsec9 pēa torq̃ret. hec sola sufficēt. Ad hoc rñdetur q̃ loq̃tur de hijs qui excludunē merito actualis pcti. Item si dicaē. Nncūq̃ aliq̃s desiderat aliq̃d et illo ꝓuatur. necessariū est illum tristari ⁊ dolere. ꝫ oēs hoies desiderāt bātitudinem naturaliter. g̃ ꝛc. Ad hoc rñdeē q̃ verū est qñ nō impleē desiderīū in se. nec fit recōpēsatō scdm estimatōem desiderātis. Nñ vero fit. nō est necesse tristari sicut multi q̃ vellēt eē in padysobñ osolanē de statu vite pñtis qz otēti fūt eis que hñt. q̃uis modicū hēant. Sic et in puulis intelligēdū est esse q̃ eis sufficiat stat9 su9 nec eleuāt oculos ad opes quas hre nō pñt. Itez si dicatur puuli et antiq̃ prēs in lymbo existētes vtriq̃ ꝓuanē visiōe dīna. si g̃ āpliozi dēant pena puniri puuli q̃ hēbant culpā q̃ prēs q̃ nullam hēbant. vidz q̃ ex ipa carētia visiōis dei puuli ali quam tristiciā habeāt. Ad ꝫ rñdetur q̃ sancti patres spem et certitudinē habebant ad futuram gloriam habendam. et gratiaz etiam habebant. per quam bonum aliquo mō cognoscebant. et ideo non sequitur q̃ equaliter puniretur vt paruuli. ꝓ eo q̃ plus habebāt consolationis. Et sic patet pars secunda huius sermonis

Pars tercia huius sermonis in qua declaratur q̃ predicte pene paruulis iuste sunt imputate.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Tercio in isto sermone videndum est. vtrum diuina iusticia iuste imputet puuli peccatum originale in demeritum. Et rndetur vm Bona. in. ij. dis. xxxij. arti. iij. q. i. q. sic. et by rationibus. Primo roe altitudis diuine potentie ob quam deus sp dz qrere suam gloriam a honorem. Et io si aia rationalis n reddit honorem deo cum in se no heat deus imagis diuine p qd deus honorari habet, necesse est q deus decus culpe recopenset in decore iusticie. Sicut sicud adam fuit exemplum obediendi. ita pmus adam fuit exemplum puaricandi sicut apls innuit. g. sicut habens imaginem sdi adae est dignus gloria. sic habens imaginem pmi est dignus pena. g. rc. Secdo probatur roe pulcritudis dine sapientie q no patit aliqd turpe vel inordinatum repiri intra vniuersum. Et qm oe peccm siue fit actuale siue contractum est puatio modi speciei et ordis. necesse q q inordinatoem nature recopenset deus p ordinem pene. vt sic pulcritudo vniuersi ex nulla p te remaneat deturpata. Tercio ds idem p baterroe rectitudis dine iusticie. Sicut. n. ois q ge neratur in baptismo xpi ds ipo q hz imaginem xpi videlz gram baptismale reputat a deo dignus gloria eterna quis nihil bom vl mali fecerit. Ita p oppositum ois qui generat ab adam cum hoc ipo gerat imaginem eius. dz a diuina iusticia reputari et indignus gloria et reus pena ps. Deus a creatura exigit qd ei dedit. Nuomam igit deus humana naturam in pmo hoie iusta fecerat iusticia. s. volutatis dz hoc no solum a pmo pente. sz etiam a posteris in qbus nata illa reperit exige. In quocumq ergo e illius iusticie carentia. merito sibi imputat a diuina iusticia Et hoc est qd dicit Ansel. 8 oceptu virginali ca. xxviij. di. Dicendum est q alit deus circa infantes determinat age. et aliter ho. Nam ho no dz exigere a natura qd sibi no dedit. et qd sibi no debetur. nec iuste redarguit ho hoiem. cum culpa nasci sine qua ipse no existit. et de qua non mi p alium sanat. Deus vero recte exigit et qd ipse dedit. et qd iuste sibi debet. Sic igit pz q decet deum culpam imputare aie quam otraxit ex carne. Rogemus igit oipotentem deum vt nos p misericordiam suam liberet p medicinam sacrorum suorum ne puati visione dei in locis tenebrosissimis hitemus. sed ad celum empyreum volare possimus. regnaturi cum illo qui mundus et immaculatus cum pre et spu sancto suo viuit et regnat in secula seculorum Amen.

Dnica in quinquagesima de remedijs veteris et noui testamenti otra pctm originale datis. Sermo. xxxiij.

Si linguis hoim loquar et ageloz caritate aut no habeam. factus sum velut es sonans aut cymbalum tinniens.

Scribunt hec verba. i. ad Cor. xiii. c. q i epla occurrentis dnice. Nuamuis enim fres carissimi vm sniam oim theologoz. in. xij. dis. xlvj. omnipotes deus ita sit misericors sicut iustus. et econuerso. qz quicqd est in deo nihil aliud e qz ipse deus. Vnde Aug. in li. de fide ad Petrum ait. In dei suba non est aliqd quod no sit suba. Attn nondum vm Alex. de ales. q qnqz iusticia occulta est. et misericordia apta. sicut in iustificatione impij et in aduentu xpi clare videri potest. Nnqz vero iusticia est apta et misericordia occulta vt patet in cognitone puuloz sine baptismo decedentium. Nnqz aut vtrumqz est occultum ut in tribulatoe iustoz et innocentum. Nnqz vtrumqz est aptum. vt in remuneratoe iustoz et sctorum atqz in danatione reprobozum. Vn vix imo nuq totum iudicium eius discerni pt. iuxta illud apli ad Ro. xi. O altitudo diuitiarum sapientie et scie dei q incomprhensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles vie eius. In hoc tn mundo magis relucet effectus misericordie qz iusticie. ps. attestate q ait Misericordia dni plena est terra. Nuod ex psse p t in tota natura humana. que qz necessario a naturaliter otrahit culpam originalem a dei misericordia assignata sunt remedia. maxime in lege noua p aquam baptismalem. p quaz absqz laboze nostro ex merito xpi tm pdicta culpa extinguitur et expellit. et gra et caritas oferet. que ita est necessaria vt apls in pdictis verbis dicat. Si linguis hoim loquar et angeloz rc. Post qz igit in pcedentib9 sermonib9 tractatum est de peccati originalis qdditate. otractoe. a penalitate. hic postremo in isto sermoe breuiter est aliqd rctandum de eius remediabilitate. marie de remedio sacri baptismatis quo soluitur ista culpa. et infundit caritas et gratia nobis vt dictum e ita necessaria. De remedijs igit pcti originalis tractates tres ofideratones anotabis

Prima erit de remedijs veteris testamenti
Secda erit de remedijs noui testamenti
Tercia erit de effectib9 sacri baptismi

Pars pma huius sermonis in qua ponuntur remedia peccati originalis veteris testamenti

Primo igit in isto sermone aduertendum est q ut ex scripturis dins habet. quatuor remedia otra pctm originale i veteri testamento repta sunt. qbus sancti pres purificati. et si statim ad celum no volabant. qz clausum erat. nec aliter apiri poterat nisi p incarnationem. passionem. resurrectionem. et in celum xpi ascensionem. attn in loco qetis reponebant. qui locus vocatur lymbus patrum vsqz ad aduentum xpi.

Primum igit remedium in veteri testo datum fuit oblatio sacrificii vel eius obustio. De pmo vt Gen. iij. ca. q Abel obtulit de pmogenitis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

fuis et ꝯ adipib9 eorꝫ Et ꝛſpexit dñs ad Abel
et ad munera eius vbi glo Nuia igñis de celo
venit et vrit ſacrificiū vel oblatōem. De ſecun
do q̃z legiē Gen. xv. ca. q̃ dixit dñs ad Abraaz
Egredere de terra tua et de cognatōne tua et
de domo pris tui et veni in terrā q̃ mōſtraue/
ro tibi. faciāq̃ te in gētem magnā. et bñdicam
tibi. et magnificabo nomē tuū. eriſq̃ bñdict9
rē. Poſtq̃ igiē Abraā exiuit de terra ſua iux-
ta verbū dñi. et venit in terram chanaā edifi-
cauit altare dño et inuocauit nomē eius rē. Qui
cunq̃ igiē cupit pcti fomitē aliquāti ſp extin
guere. de bonis ſuis ſtudeat paupibus erogare
hinc Daniel. iiij. ca. ſcribiē. Peccata tua eleo
ſinis redime. et iniq̃tates tuas in miſericordijs
pauperꝫ Et eccle. iij. ca. ſcribiē. Ignē ardētem
extinguit aq̃ et elemoſina reſiſtit peccatis Se
cundū remediū in veteri teſtamento datū fuit
decimatio. De qua Gen. xiiij. ca. legiē q̃ Abra
am poſt victoriā quā habuit de rege Sennar
Amraphel vocato. et de Anoch rege pontij et
Chodorlaomor rege elamitarꝫ. et Thadal re
ge gentium. qui debellauerūt. Bala regez So
domorꝫ. et Berſa regē Gomorre. et Sennaar
regem Adame et Semeber regē Seboym. et re
gem Bale qui Loth cū ſuis duxerāt dedit de
cimas ex oibus Melchiſedech regi Balē ſacer
doti dei altiſſimi. Ad fomitis ꝯ extinctōem op
tet decimas dare cū ſit rōni naturali ꝯſonuz vt
altari ſeruiētibus et ꝓ populo ſupplicantibus
de bonis popli miſtreē. cū apoſtol9. i. ad Cor.
ix. ca. dicat. Nuis militat ſuis ſtipēdijs vnq̃m.
hic ex lege dina Malach. iij. dr. Inferte i hor
reum meū oēm decimā ut ſit cibus in domo mea
Terciū remediū in veteri teſtamēto datum.
fuit ēcūcicio. Vñ dixit dñs ad Abraā Gen. xvij
ca. Et tu ergo cuſtodies pactū meū et ſemē tu-
um poſt te in generatōnibus ſuis. Hoc eſt pa
ctum quod obſeruabitis inter me et vos. et ſe
men tuum poſt te. Circūcidēē ex vobis oē ma-
ſculinū. et circūcidetis carnem pputij veſtri ut
ſit in ſignū federis inter me et vos. Infās octo
dierꝫ circūcidēē in vobis. Optet ex ea re igiē
ad extinctōem fomitis. et tot malorꝫ ex pecca-
to originali ſequētiū habere circūſionē pecca/
torꝫ vt omnis ſpūaliter viuere poſſit Ait enim
apoſtolus ad Phil. iij. ca. Nos enim ſumus cir
cumciſi qui ſpū ſeruimꝰ deo Sed q̃riē quare
xps q̃ non habuit peccatū originale voluit cir
cumcidi. Rñdetur ſm Bona. ſup Lucā ca. ij. q̃
hoc voluit quatuor rōnibus. Primo ꝓter
legis approbatōem et impletōem. Vñ Math.
v. Non veni legez ſoluere ſed adimplere Se
cundo ꝓter humilitatis oſtēſionē. Vñ in ps.
Propter vēba labiorꝫ tuorꝫ. Vñ et Ber. in q̃d
Qui ſine peccato eſt nō dedignaē pctor reputa
ri Tercio ꝓter ſpūalis circūcicionis introdu
ctōem. Vnde Hiere. iiij. Circūcidimi dño et au
ferte ppūtia cordiū veſtrorꝫ Quarto ꝓtē
ꝯformitatis et ꝯcordie ꝯfirmatōem. Vnde ad
Heb. ij. Debuit p oia ſimilari fribus vt miſeri/
cors fieret Quartū remediū datū in veti te-
ſtamēto fuit ſanctificatio in vtero mris quod
patuit p quatuor exēpla. Primū fuit Iſaac
qui fuit formatꝰ p miraculū de mre veterana
et ſterili. Crediē eīn q̃ nunq̃ deus fecerit mi-
raculum in alicꝰ corpe q̃n faceret etiā in mēte
eo q̃ prudentis artificis ē magis intendere cir
ca fmem q̃ circa ea que fūt ad fmē Secundū
exemplū fuit de Samſon. qui etiā formatꝰ eſt
de matre ſterili. vt hētur in li. Iudicū Terci
um fuit de Samuel qui eodē mō ꝓductus eſt
vt patet in. i. Reg. i. ca. Quartū exēplū fuit
de Hieremia. de quo ſcriptū eſt Hiere. i. Priuſ
q̃ te formarē in vtero noui te. et anteq̃ exires
de ventre ſanctificaui te. quod et ipſe teſtatur
di. dñs ab vtero vocauit me. et de vētre mris
mee recordatꝰ eſt nois mei. Et ſic pz ps prima
huius ſermonis

¶ Pars ſecūda huius ſmonis in q̃ ponū tur remedia peccati originalis noui te ſtamenti.

Secundo in iſto ſermōe aduertēdum eſt
q̃ in nouo teſtō fūt data etiaz quatuor
remedia ꝯtra pcm originale Primū eſt ſan-
ctificatio. qr deus ita hz ptātem ſanctificandi
in vtero in noua lege ſicut habuit i veteri Pa
tuit hoc in Johāne baptiſta qui fuit ſanctifica
tus in vtero mris. vt patet Lu. i. ca. vbi ſup il
lud. Vt aūt facta eſt vox ſalutatōnis tue rē di
cit glo. Amb. Non ꝑus repleta eſt ſpū ſancto
mater q̃z filiꝰ. ſed filiꝰ repletꝰ replet et mrem
Sed h oriē dubiū. Si iam ſanctificati et iuſtifi
cati in noua lege tenenē ad ſuſceptōem baptiſ
mi. Et rñdet Ricar. in. iiij. diſ. iiij. arti. i. q. iij. q̃
ſic. Cuiꝰ rō eſt. qr q̃uis aliqua lex mſtituaē ꝓ
pter ea que accidūt vt in pluribꝰ ſi generalitē
lata eſt. nō tm tenenē ad eiꝰ obſeruatōnem ha
bentes illud ꝓpter quod lata eſt. ſed etiam non
habentes. Nuāuis aūt lex de ſuſcipiēdo baptiſ/
mo fuerit inſtituta ꝓpter habentes originale
pcm. tm generaliter lata eſt. Et iō ad eius ob/
ſeruatōem tenenē nō tm illi qui fūt ab origina
li peccato purgādi ſz etiā illi q̃ p ſāctificatōez
in vtero vel p baptiſmū flamis fūt a pcto ori-
ginali purgati et iuſtificati Et hoc quadrupli
ci rōe etiā ſm Alex. de ales. in quarta pte ſum
me ſue in tractatu de baptiſmo Primo ꝓtē
obediētie bonū. qr deus pcepit vt oēs q̃ naſcū
tur. renaſcanē aqua Sedo ꝓter humilitatē
qr q̃libet dz ſe reputare pctore et indigere xpi
redēptōe Tercio ꝓter vnitatez vt ab alijs
mēbris nō diſcordet Quarto ꝓtē diſtinctōz
qr p ſuſceptōem baptiſmi fit diſtinctō fideliū
ab ifidelibꝰ quātū ad iudiciū eccleſie militātis
et p caracterē baptiſmalē fit eadem diſtinctio
quantū ad iudicium eccie triumphantis. Nuod

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ofirmare vbi Aug. nij. li. de baptismo ꝯ dona tistas di. Nemo dz in quolibet puectu inte riozis hois si forte ante baptismū vsq̃z ad spiritualē intellectum pio corde pfecerit. oteneē sacēm qd ministroꝝ ope corpalit adhibet. hec ille. Patet pdicta quadruplici exēplo. Primo exemplo xpi. qui nec habuit pctm originale. nec potuit habere. et sanctificat9 est in primo instanti siue oceptōis et tñ voluit baptisari. vt patet Lu. iij. vbi dr. Ihesu baptisato et orante aptum est celū. et descēdit spūssanctus corpali spē sicut colūba in ipm. Scdo exēplo gloriose virgis Marie. que fm doc. nros ñ habuit pctm originale. et fm alios doc. saltez in vtero fuit scificata. et tñ necesse fuit ipam baptisari. Ait. n. Ricar. in. nij. dis. nij. art. i. q. iij. in rñsione secūdi argumēti. q̃ p illd Jo. xiij. Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet. Nd ex his verbis satis intelligi pōt apostolos eē baptisatos. et si ñ legat vbi vel qñ. Nuod similit pōt dici de beata virgine. licet nō inueniat expressum. Tercō exēplo beati Johānis baptiste. q̃uis etiā non inueniat de ipo aliqd expisse tñ ipse dixit xpo. vt hetur Math. iij. Ego a te debeo baptisari. Quarto exēplo Cornelij quē iam iustificatū Petrus baptisauit. vt pz Act. x. ca. Primū igit remediū est sanctificatio q̃ dr baptismus flamis quod paucis ocessum est. Scdm remediū est otritio siue baptism9 contritōis. Nam legit Act. x. q̃ loquente Petro ad turbas. Cecidit spūssanct9 sup omes q̃ audiebant verbū. et obstupuerūt qui venerāt cū Petro. quia et in natōes gra spūssancti effusa est. Illi aūt nondū erāt baptisati et tñ spūssanctus descendit in eis. quod tñ stare nō poterat cum originali pcto. fuerūt tñ postea baptisati ꝓter cas pdictas. Vnde Petrus vbi. s. dixit Nūquid aquā quis ꝓhibere pōt vt nō baptisentur hi qui spūsanctū accepunt sicut et nos. Et iussit eos in noie Ihesu xpi baptisari. Est tamē aduertēdū fm omes doc. q̃ in adultis sufficit sola otritō et volūtas suscipiēdi sacēm baptisma qñ non pōt hre nec baptismū aque nec sanguis iuxta illud Mar. v. et Luc. vij. Fides tua te saluam fecit. Nuod ofirmat Ricar. in. nij. dis. nij. circa ifām. et Fran. in. ij. dis. xxij. artic. viij. di. Tpe necessitatis sufficit otritio. qz deꝯ nullus obligat ad impossibile iuxta regulā. ff. de reiur. l. impossibilium nulla est obligatio. qui baptismus otritōis q̃uis sit inferior alijs duob9 de quib9 dicēdum est. s. baptismo sanguis et flumis in hoc q̃ totā penā remittit imo ratoꝯ accidit. tñ in hoc alios duos excedit q̃ in hñte vsū liberi arbitrij nullus aliozꝝ sine illo ad salutem pdest. Vñ oibus pensatis si distinguat interior deuotio otra ipam corpis passionē vl ablutōem in adultis. planū est q̃ ipa penitentia in qua ophenditur deuotio. quia sine ista non pfūt alia ad salutē. et ipa sine alijs in casu necessitatis pdest. melior est. Si aūt ipa oper tur ad alia duo put fit in puulis in q̃bus nulla reqrit pnia. tunc dico q̃ pnia pōt esse ita erit in adulto q̃uis sufficiēs q̃ nō recipit tātā gratiam sicut puulus in baptismo. aque vel sāguis. Si aūt ofideretur pnia in suo fūmo. tūc credo simplr q̃ adult9 p baptismū pnie maiorē recipiat grām. vnde et melior est q̃ baptismus aq̃ vel sanguis. fm q̃ distinguit otra eā. et post ipam baptism9 sāguis est melior. Si aūt baptismus sanguis et aque ofiderent vt includentes interiorē deuotōem. tūc q̃libet eozꝝ est melior q̃ interior deuotio tm. Et sic patet secūdū remediū. Terciū remediū est martirium siue baptismus sanguis quo abluti fuerūt sci inocētes. qui occisi fuerūt p xpo. i. vice xpi Math. ij. ca. Similit si quis infidelis vel pagan9 habens otritōem pctoꝝ suoꝝ. nec hñs facultatē suscipiēdi baptisma. et in casu fustineret martirium amore xpi absolueret a pcto originali q̃ ab oibus alijs pctis. O felix baptismus q̃ alios excedit in hoc q̃ statim dat gloriā fm Francis. vbi. s. et qz non pōt inq̃nari sordibus secundis fm Ricar. vbi. s. Que cōfirmat Damas. li. nij. ca. i. di. Valde reuerēdus est iste baptismus in quātū secūdis vltra nō inq̃nat sordib9. et statim in vitā introducit eternā. Et sic pz terciuz remediū. Quartū et vltimū vniuersale q̃ generale remediū ē sacrū baptisma flumis q̃ aq̃ de quo sic scribit Jo. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spūsancto nō intrabit in regnum celozꝝ. Et Math. vl. Euntes docete oēs gentes baptisantes eos in noie pris et filij et spūssancti. Vñ fm Ricar. in. nij. dis. nij. arti. ij. q. i. ꝓpe loquendo nō est nisi vnū baptisma iuxta illud ad Eph. iij. Vnus dns. vna fides. vnū baptisma. Nui quidē baptismus excedit alios duos q̃z tū ad hoc q̃ p ipm plurib9 pōt subuenire. Subuenitur em adultis et puulis et etiā quātū ad hoc qz p ipm caracter impmit. nō autē in alijs duobus. Idcirco ad declaratōem pdictozꝝ q̃tū oz breuia fūt notāda. Primo notandū est fm Ricar. vbi. s. q. ij. q̃ et si pnia siue otritio suppleat vicē baptismi eo modo quo dictū est. s. si desiderat et hēri nō possit. iuxta illd glo. Jo. iij. Si necessitas impedit. volūtas sufficit q̃z tū vicz ad pcti remissionē. tā originalis q̃z actualis. tñ otritio nō supplet vicē baptismi quātum ad caracteris impssionē. Scdo notādū est q̃ nec semp nec in plurib9 sola otritio totā penā tpalem debitā ꝓ actuali pcto remittit. Sed si cum otritōe adest baptismi susceptio gra amplior dat et inclinatio fomitis magis minuit.

Tercio notādum est fm Ricar. vbi. s. q. iij. q̃ quāuis in baptismo sanguis fiat ēmissio peccati vt dictum est nō tñ impssio caracteris sicut baptismo flumis. qz in sic baptisato loco caracteris in vita eterna erit aureola martirij. Vtq̃z em baptismus hz efficaciā a merito passiōis xpi. cui p martiriū magis homo conformatur realiter q̃z p aque baptismū. q̃z uis in signo fit

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ecōuersō·loquēdo de signo signāte ex instōne
Quarto notādū est ꝟm frā·vbi·s·q cū pcēm
originale non fit nisi quedā realitas obligato
ria·quatuor modis dissoluitē aliqua obligatio
Aut p debitōnis dissolutōem·quomō soluitur
obligatio inter viꝝ ⁊ vxorē in morte·Sz isto
mō non pōt dissolui pcēm originale p baptis/
mum·qz aia cui inest talis reatꝰ est ĩmortalis
Aut pōt fieri p debiti solutiōem·sic qñ ꝗs red
dit quod dz·Sed nec isto mō pōt dissolui pec/
catū originale·qz debitū est infinitū·Et iō nō
pōt solui pena dāni eterna Aut pōt dissolui p
cause debite cessatōem·sicut soluitē obligatio
puerīs heredi si hereditatē amittat·Sz nec
isto mō pōt dissolui pcēm originale·qz cā ob=
ligatōnis est vnio vt transiēs in ptēritū·tale
aūt destitui nō pōt·Aut pōt dissolui p volun
tariā remissionē eiꝰ cui fit debitū Et isto modo
bñ dissoluitē pcēm origiale p ꝑdicta baptisma
ta·quāuis em baptismꝰ flumis aut sāguis aiaz
non attingat·tñ qz sic fuit placitū deo·vt ptz
ex eiꝰ instōne·dissoluitē ꝑdicta obligatio Vñ
si instituisset q de solo fletu diluereē·statiz vt
infans incipet flere eēt totaliē deletū·cū dimis
sio debiti fit ad bñplacitū eiꝰ cui debeē·Et sic
patet ps secda huiꝰ sermonis

Pars tercia hꝰ sermonis ī qua ponunē effectus baptismi salutaris

Tercio in isto sermone ponendi fūt effec
tus baptismi salutaris·qui fūt ꝟm doc·
quatuor ꝑncipaliē Primus est peccati
purgatō Secūs est grē collatio Tercius est fo/
mitis repssio Quartus est pene remissio Pri
mus igitē effectꝰ ꝯz culpe purgatio Ponit em
Aug·in li·enchi·ca·xxvj· et habeē de ose· dis·
nij·c·a puulo·et recitaē a mgīo in·nij·dis·nij·
ca·i·q baptismꝰ delet omnē culpā·quod decla
rant doc·s·Bona·in·ij·dis·xxxij·arti·i·q·i·et
Hugo de castro nouo et Scotꝰ in ea·dis·q Ri
car·in·nij·dis·nij·arti·iij·q·i·et Nico·de lyra
sup epla ad Ro·v·ca·di·q p baptismū ñ red
ditur rectitudo que fuit in Adaz·qz baptisati
rebellionē habēt carnis et sensualitatis·sed p
hoc q p grām xpi tolliē debitū habēdi dictā
rectitudinē Et sic carētia dicte rectitudis ñ re
manet vt est culpa quā formaliē facit debituz
habendi ipam vt dictū est·s·sed remanet tan
tum ut est pena et virtutis exercēde matēia q
ꝑdictū debitū ꝯmutaē in aliud debitū·s·hñdi
grām si quis peccat·ex quo pz quare non red=
dit pcēm originale·qz iam nō est obligatus ad
iusticiā originalē·ꝯz solū ad hñdam grām·hꝰ
aūt remissionis culpe p baptismū pōt formari
exemplū naturale tale·Sicut em agēs natura
le formā sibi ꝯtrariā corrūpit in materia ⁊ dis
positōes ad eam·et relinq̃t naturalē aptitudi=
nem in materia ad formā similē forme iam cor=
rupte·et educit de eadē materia formam sibi si
milē et dispo sitōes ad eam reddētes materiam
min aptā vel min faciliē ad hoc vt transmu/
tetur ad formā similē corrupte Sic aliq̃ modo
p quādā similitudinē agit deꝰ in aia ipo baptis=
mo mediāte sicut instrumētali agēte Corrum
pit em formā sibi ꝯtrariā·s·pcēm mortale taz
originale q actuale si fūt in suscipiēte baptis=
mum·⁊ pcēm veniale inquātū est dispositō ad
mortale nisi suscipiēs baptismū ficte et impeni
ter suscipiat·Relinq̃t tñ in subiecto aliquā in
clinatōem ad peccādū·Et in illo subiecto imp
mit formā sibi similem·s·grām et dispositōez ad
eam·i·caracterē p quē inclinatio ad peccāduz
dimittiē·nō tñ totaliē destruiē de lege cōmuni
Secūs igitē effectꝰ baptismi salutaris est grē
collatio Cꝰ rō in ꝑcedētibꝰ patet ꝟm dictos
doc·Nam grā et culpa fūt ꝯtraria· et ꝟm phm
·x·metaph·Cōtraria mutuo se expellūt Vniꝰ
em exclusio alteriꝰ est ĩclusio Si igitē p baptis=
mum deleē pcēm·q ꝯferē et grā·qꝯ semp in=
telligendū est nisi ficte suscipiaē Nam tales ꝯz
recipiāt sacēm baptismi·i·caracterem· nec sint
ampliꝰ baptisādi·non recipiūt tñ effectuz sa=
cri neqz grām durāte fictōe·ꝟm oēs doc·in·nij
dis·nij· Terciꝰ effectꝰ baptismi salutaris est
fomitis et ꝯcupie repssio Ait em Aug·vt re/
citat mgē in·ij·dis·xxxij·q p grāz baptismi vi
tium ꝯcupie debilitaē atqz extenuaē· Qꝯ dēm
sic intelligiē ꝟm Bona·vbi·s·q quēadmoduz
in actuali pcto ꝑuatio habilitatis bone est ipz
pcēm formaliē loquēdo· Ipa vero habilitatio
siue ꝓnitas ad actū pcti nō est pcēm nisi mate=
rialiter loq̃ndo p eo q nō est culpa nisi q̃mdiu
manet ibi ꝑuatio· Sic intelligēdū est in pecca
to originali· qz·s·ibi est ꝑuatio·s·iusticie ca=
rentia et habilitatio·i·ꝯcupia quēadmodū igi
tur ī actualis pcti delectatōe cū grā infūditur
statim remoueē culpa inquātum erat deformi
tas et ꝑuatō·nihilominꝰ tñ simul cū hoc manet
q̃dam ꝓnitas ad actū·ꝯz remissa in hijs potissi=
me qui peccauerūt peccato ꝯsuetudis Sic qñ
grā baptismalis infundiē aīe·statim ēmouetur
originale pcēm eatenꝰ que erat carentia debite
iusticie Statim etiā cū grā est in aia simul cum
ea est et iusticia Concupia vero nō oino tolliē
sed minuiē p eo q ꝓnitas ad culpā simul pōt
stare tū grā·qz sicut dictū est·nō erat ipm pec
catum formaliē loq̃ndo ꝯz materialiē· Vñ cum
excludiē carētia debite iusticie p grām baptis
malem remanet ꝯcupia rōe pene·et hoc est q
dicit mgē q transit reatu et remanet actu Mi
nuiē tñ ꝯcupia sicut dictū est dum daē ptās spi
ritui p grām regēdi et vincēdi carnē·et sic ptz
tercius effectꝰ· Quartꝰ effectꝰ baptismi salu=
taris est pene remissio·qz ꝟm Ricar·in·nij·di·
nij·arti·iij·q·ij·baptismꝰ aperit paradisi januaz
Vñ Beda vt recitat mgē in·nij·dis·i·c·v· Dra
inter circūcisionē ⁊ baptismū vna est·q tempe

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

circucisionis circuci si ianuā regni celestis nōdū intrare poterāt. ꝫ mō bñ pñt p baptismū. Cuz igitur baptisato ianuā padisi apire est remouere oē illud qd aiam baptisati sepatā a corpore pōt ab ingressu padisi ꝓhibere simpliciter et ad tempꝰ. Duo fūt autē q̄ aiam ab hmōi ingressu ꝓhibere pñt simplicit. s. mortale pctm tam originale q̄ actuale. et obligatio ad penaz eternam. Duo fūt etiā q̄ ꝓhibēt ad tps. s. peccatuz veniale. et obligatio ad penā tpalē. Illa enim supna hierusalem libera est ab omni huiutute culpe et pene. dicēte aplo ad gal. nij. Illa que sursū est irlm libera est. q̄ p baptismū non tm deleē in baptisato oīs culpa. ꝫ et sibi remittiē oīs obligatio ad penā eternā ⁊ tpalē qz si illā nō expleret baptisatꝰ in vita ista. tenereē eam explere p equalētia in alia. et ita p illā possz ei us aia sepata ꝓhiberi ad tps ab ingressu vite eterne. Non tñ p baptismū remittiē omis pena tpalis originali pcto debita. vtpote ocupia seu ꝓmitas pdicta. Nā cū illa terminē cū hac vita. nō pōt p illā aia baptisati a corpe sepata ab ingressu padisi ꝓhiberi. nec simpliciter nec ad tps. Preterea pena pdicta est baptisato dū viuit occasio vt postea felicꝰ ingrediatur vitā eternā. Ait. n. Aug. xiij. de trin. ca. xvj. Prosūt ista mala que fideles pie pferūt vl ad emūdāda pcta. vel ad exercēdā pbādāq̄ iusticiam. vel ad demōstrādā vite hꝰ miseriā. vt illa vbi erit beatitudo vera atq̄ ꝓpetua. ⁊ dsiderentur ardētiꝰ. ⁊ infantiꝰ reqrant. q̄ desidere et q̄rere ocedat ille q̄ cū pre et spū sāto suo viuit ⁊ regnat in se. s. Amen.

Feria secda post dñicam i quinquagesima de pcto veniali Sermo. xxxnij

Si linguis hoim loquar ⁊ angelorꝫ caritatē aūt nō habeā factus sum velut es sonās aut cimbalum tinniēs. Itezꝫ vbi. s. Finito ē tatu de pcto originali frēs carissimi. seqtur iuxta distinctōem p missam in pcedentibꝰ ex pte vicz reatꝰ. qz aliud erat origiale. aliud veniale. et aliud actuale mortale. ordinate ꝓcedēdo tractare de pcto veniali. qd q̄muis sm oēs theologos caritatē oīmodā non excludat. ipam tñ aliquo mō diminuit. et vires eiꝰ in aia debilitat. et ad eiꝰ amissionez inducit et inclinat. iuxta illud dictū. Qui pua cōtemnit paulatim labiē in maiora. Dz igitur hō conari q̄ tū pōt vt etiā venialia pcta deuitet. ne ex istis minimis venialibꝰ ad maiora mortalia decidat. p que caritas sine qua saluari non possumꝰ totaliter pdiē et eua cuaē. Cnncitatē aplꝰ in verbis pallegatis explicat di. Si linguis hominū loquar et angelorꝫ ⁊c. De pcto igitur veniali ē tantes tres breues dsideratōes ānotabimus

Prima erit de pcti venialis noiatōe.
Secda erit de pcti venialis mutatōe
Tercia erit de peccati venialis distinctōe

Pars pma hꝰ sermonis in q̄ declarat rō nominis pcti venialis

Primo igitur in isto sermone aduertēdum est sm Alex. de ales in secda pte summe sue in tractatu de diuisionibꝰ pcti q̄ veniale sub ꝫ noie nō dicit ꝓpam drām diuidētem ꝏtra mortale. ꝫ circūloquiē ꝓpam drām. qz ei illud pctm qd disponē ex aliq̄ ꝏditōe ad relaxatōem. lz de se nō fit terminabile. tñ ex aliqua ꝏditōe terminaē. nisi adiūgaē ei mortale p q̄ fiat ipenitētia finalis. qz nō pōt remitti veniale sine mortali vt volūt theologi nri. maxime Ricar. in. iij. dis. xvj. arti. v. q. ij. Cꝰ rōem assignat sic. Gra sm se opponē mortali pcto. veniali aūt non opponē nisi mediāte aliq̄ actu opposito veniali pcto. Et qz hītus potest eē sine actu. et vnꝰ actꝰ sine alio. ideo mortale remitti pōt sine veniali. ⁊ vnū veniale sine alio. Actꝰ aūt gre veniali pcto oppositꝰ p quam veniale pctm remittiē nō pōt eē sine hītu gre q̄ peccato mortali sm se opponē. ⁊ iō sine mortali nō pōt veniale remitti. Nec pōt dici q̄ veniale possit remitti p pniam sine gra. qz tal pnia est iformis nō accepta deo illa acceptatiōe q̄ reqritur ad remissionē pcti. Veniale q̄ dz cui p se debeē pena terminabil sive tpal ⁊ in hac rōe diuidiē ꝏtra mortale Debitū. n. pene interminabil ⁊ pene terminabil q̄tū est de se in vnā coincidūt diuisionē. Et sicut mortale pōt fieri venia dignū p pniam. ita ex opposito veniale fit dignū pena interminabili p impenitētiā finalē. Vñ nota ad clariorē noticiā sm Tho. i qōibꝰ disputatis de malo. q. i. de pcto veniali. utꝫ quemēt diuidat ⁊c. q̄ pctm veniale dz tribꝰ modis. scz a pnia. a cā. a materia. Prio dz veniale a pnia. qz iā ꝏsecutū est venia sicut dic Ambꝰ. q̄ pctm mortale p ꝏfessionē fit veniale. ⁊ ꝫ mō venia le nō diuidiē ꝏtra mortale. Secdo mō dz veniale a cā. qz in se hz aliquā cām venie. nō q̄ non puniē ꝫ q̄ mitius puniatur. Et ꝫ mō dz pctm ex infirmitate vel ignorātia qd excusat in toto vel in pte. nec ꝫ diuiditur ꝏē mortale. qz ꝏtingit aliquem ex ignorantia vel infirmitate peccare mortaliter. Tercō dicitur veniale ex sua materia. et hoc diuiditur contra mortale quod quantum est de se meretur mortē eternam. non autem veniale. Et ideo ponit Aug. talem rationem peccati venialis di. Veniale est quod hommem vsqz ad reatū perpetue mortis ñ grauat ꝫ et penam meretur. et si facile indulgetur hec ille. Ad declarationem predictorum ponitur ista conclusio. Quod diu in hac vita de lege communi homo non potest stare sine peccato veniali. Hue conclusio sic declaratur secundum

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Aler. vbi. s. qui distinguit di. Qd est loq differentialiter de aliqua pticula vite hois et de tota vita hois habentis naturā corruptam. Si autē fiat sermo de aliqua pticula vite hois. sic dicit q̃ homo potest esse sine veniali pcto. Nd ꝓbatur sic. Ponaē q̃ aliquis adult9 sit baptisatus qui multa egit mortalia ⁊ venialia. Baptism9 delet culpa ⁊ penā. ergo i instanti quo baptisatus est nullū habet veniale peccatum ergo aliquis pōt esse sine veniali pcto. Pretēa ponaē q̃ aliquis cōmiserit quatuor venialia peccata ⁊ non plura ⁊ conteraē de illis. in contritōne aūt remittiē culpa. ergo nullā habet illorꝫ. ergo est sine veniali pcto pro illo tēpore Pretēa puer. xxiiij. Septies in die cadit iust9. et resurgit. ⁊ loquiē ibi de venialib9 g̃ iust9 resurgit a veniali. sed cū resurgit nō habz veniale. ergo iustus pōt esse sine veniali. Vñ dz in glo. ibi. Si malū est q̃ cadūt. ne hēat illud malum citius resurgūt. Si aūt fiat sermo d̃ tota vita hois q̃ sit sine pcto veniali. hoc est de excellenti grā et spāli. sicut vidz dicere Aug9. de beata virgine. Confirmaē ꝑ p auctoritates scp̃ture. Nam puer. ij. dz. Quis pōt dicē mundō est cor meū. purus sum a pcto. s. iam magno tēpore. Itē glo. sup illud p̃s. Qui op anē miqt. Fomes qui est languor nature omouet illicita desideria. Et ita sine pcto. s. longo tpe esse nō possumus. Itē. i. Io. i. dz. Si dixerim9. qꝫ peccatum nō habem9 ip̃i nos seducimus. et veritas in nobis non est. Intellige sp̃ longo tempore. et de lege cōi. Item Aug. sup p̃mā canonicam Io. mqt. Impossibile est sanctū aliquez aliqū in minimis nō cadere pctis. Item Aug. in li. de spū et lra in quit. Non impediūt a vita eterna iustū quedā venialia pcta sine quib9 vita ista nō ducit. Item idē ipse li. nij. ctra pelagianos ca. ix. allegat Cyp̃anum dicētē sup illd Dimitte nobis debita nostra. Nuā ncē aut q̃z prudenter et salubriē admonemur q̃ pctores sumus qui ꝓ pctis nostris rogare ꝓpellimur. Et idco indulgētia a deo petiē vt oscie sue animus recordeē. ne q̃s quasi sibi innocēs placeat et se extollēdo plus pereat instruiē peccare se quotidie dum ꝓ peccatis iubeē orare. Et in li. de ecclesiasticis dogmatib9 dz. Nullus sanctus et iustus caret pcto. nec tñ ex hoc desinit eē iustus vel sanct9. cum affectu teneat sanctitatez Non em̄ nature virib9. sed ꝓpositi adiumento p dei grām acquizim9 sanctitatem. Et iō veraciter omes sancti se ꝓnūciāt pctores. qꝫ in veritate hnt q̃ plangāt. et si non ꝓpbēsiōe. cēte mobilitate peccatricis nature. ꝑ ille. Et sic ptz pars p̃ma huius sermonis

Pars scda h9 sermonis in q̃ tractaē d̃ peccati venialis mutatione. scilicet si potest fieri mortale.

Secundo in isto sermone ad videndū si veniale pōt fieri mortale. pono tres conclusiones Prima est tal̃ ꝑ Aler. ubi. s. et Tho. p̃ma scde. q. lxxxviij. ar. iij. et. lxxxix art. i. s. q̃ pctm veniale manēs idē in numero nō pōt fieri mortale. ita q̃ idē actus numero p̃mo sit pctm veniale et postea mortale. sicut nec alterō pōt fieri migredo. Ait em̄ Aler. ꝑ d̃clarādo. In pcto mōrli et veniali duo sūt. actꝫ peccati. et macula sequēs derelicta in aia Cū igiē queriē an pctm veniale posset fieri mortale. Aut q̃riē quātū ad actū. aut q̃tū ad maculam derelictā. Si de actu. dico q̃ ꝑ nō pōt eē. Si em̄ actus iste venialis fuit. et fiendo trāsit. venialis trāsiuit. ꝫ postq̃ trāsiuit nec itez fiet mortalis. qꝫ nunq̃z amplius idē actus nūero Si vero q̃ratur de macula ꝓsequēte ad actū adhuc nō pōt hoc fieri ita. qm̄ macula deformās imaginem non derelinquiē ex actu mortali. ēgo quecunq̃z sint venialia si nō p̃cessit mortale. nō fiēt macula aiam deformās. Et ita quo ad maculaz derelictā de pcto non poterit illud esse verum Huibus p̃suppositis ꝓbatur dicta octo tribus modis ꝑ Tho. Primo sic. Illud qd̃ in suo effectu est tpale nō pōt fieri eternū ꝫ pctm veniale q̃tum est ex se nō mereē penā eternā sed tpalem. mortale aūt mereē penā eternā. g̃ rē. Vnde oia pcta venialia de mundo nō p̃nt hēre tantū de reatu quātū habet vnū pctm mortle. Nam dicit Ricar. in. iiij. dis. xvj. arti. ij. q. ij. in corpe qōnis q̃ deordinatō vni9 pcti mortalis plus pōderat q̃ deordinatōes cētum peccatorum venialiū simul. Et ideo tz ibidē hāc eādez oclusionē Secdo ꝓbaē sic. Illud qd̃ nō meretur dine visionis carētiā nō pōt idē numero fieri illud quod mereē. ꝫ pctm veniale nō mereē dine visionis carētiā sicut mortale. igiē rē. Cōfirmatur ista rō sic. Illud pctm̄ qd̃ retardat a visione dina non pōt idē numero fieri cum illo quod p̃uat. ꝫ pctm veniale retardat. pctm vero mortale diuina visiōe p̃uat. ergo rē Tercio ꝓbaē sic. Illud qd̃ in aia non causat ⁊ inducit maculā. non pōt idē nūo fieri vel ouerti in illud quod inducit maculā. ꝫ veniale pctm nō inducit maculā in animā. pctm vero mortle fit ergo rē. et sic pz p̃ma oclo Secda oclusio ē. q̃ pctm veniale ꝑ omnes p̃dictos doc. pōt fieri mortale trib9 rōnibus. Primo ex oscia. Nā quicqd fit ctra oscia edificat ad iehennā. d. resti. spo. c. ltās. q̃. penul. de symo. p tuas. ij. d̃ senten. excō. c. mqsitioni. de pe. dis. iij. c. omne quod. et alibi hētur. Cū rō est. qꝫ cū in peccato sint duo. s. auersio ab incō mutabili bono. et ouersio ad omutabile bonū. penes auersionez iudicaē pctm mortale. Et iō q̃z uis leuare paleam de terra leue videatur seu indifferēs. tñ qñ fit ctra oscia m est pctm mortale. Et iō qñcunq̃z alicui dictat oscia q̃ aliqd facere sit mortale. quod tñ est veniale. si non deponat illā conscia m et illud faciat. illd veniale tūc ē ei mōrle

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ficut ostingit multis scrupulosa osciam hñtib9
Secdo mō veniale fit mortale ex oplacentia.
Vñ Aug. ait. Nullū pctm est adeo veniale qd
nō fiat mortale dum placet Nuod dcm mlti ma
le intelligūt. Aliq'em exponūt q pctm venia
le qd omittit ex pleno osensu et dliberato aio
fit mortale. quod nō est verum si osentiūt in il
lud tanq m veniale. adeo q si mortale eēt nl
latenus osentirent. hoc quis fit grauiq q ve
niale quod fit ex surreptōe. nō tñ mortale sim
pliciter efficit. Audite ergo rudes qualit illd
intelligat Nihil est adeo veniale quod non fi
at mortale dum placet. i. illud quod est venia
le de se si fiat cum tanta libidine et oplacentia
quod etiaz si esset mortale illud idem vellet. fit
mortale. Vel vm Alex. Nihil est adeo venialē
zc. Potest esse ait ipse q cū qs diligeret aliqd
venialiter. qz et si inordinate sub deo tñ q pg
ederet illa inordinatio donec esset iā sup de
um. tūc ergo ex veniali fieret mortale. non qz
illa placētia sub deo vel inordinato facta sit su
pra deū. nam illa que supra deū est fuit aliquā
do sub deo. sed qz occasionalit et pgressiue p
uentum est ab illa que erat sub deo. ad illam q
erat supra deū. Quia ergo placere dicit qetatī
onē volūtatis supra aliqd. ita intelligendum
est auctoritas Aug. Nihil adeo veniale est qn
fiat mortale dum placet. hoc est dum qetat uo
luntas non sup ipm veniale. z sup illud ad qd
veniale erat dispositiuū vt pgrederet ex ipso
Tercio veniale pōt esse mortale ex seqla qz
qñ surgit pctm veniale si nō pbibetur posset
pgredi vsq ad mortale. nō qz ipm veniale in
suba fieret mortale. z qz occasionaliter fieret
mortale nō effectiue. Tercia oclusio est. q
pctm mortale de se nunq pōt fieri veniale que
vm Tho. pma secde. q. lxxxviij. ar. vj. pbat tri
bus rōnibus Primo sic. Eternū nō pōt fieri
tpale. sed mortale meret penā eternā ergo zc.
Confirmat Nuia pctm mortale inducit macu
lam in aia. non autē veniale ergo zc Secdo sic
Illud quod puat visione dina non pōt esse vel
fieri illud quod retardat a visione dina. z pec
catum mortale puat. veniale autē retardat vt
dictum est. ergo zc. Tercio sic. Peccatū ve
niale pōt fieri mortale p sequētē deformitatez
sicut cū quis dicit verbū ociosū aio fornicandi.
z peccatū mortale ꝓter sequētē deformitatē
non diminuit sed potius aggrauat. sicut ñ di
minuitur pctm eius q fornicat vt peccatuz di
cat ociosū. imo magis aggrauat ꝓter talē de
formitatē. Ad declaratōem pdctorꝝ ponitur
ista oclusio. Nd peccatū veniale lz nō damnet
aiam. tñ tria mala facit. Primū ē q obligat
ad penā purgatorij vel ad penā pñtis satisfac
tionis. Si em hō de pctō veniali nō penitet pe
nitebit euz in purgatorio. Vñ mgr in. nij. dis.
xxj. ca. iij. et Ricar. ibid ar. ij. q. i. dicūt q aliq
peccata venialia remittunt post hāc vitā non
tñ quātū ad penā. qz sic remittunt etiā mor-
talia multa. sed etiā qtum ad culpā. non sic in
telligendo q sine pnia p ignē purgatoriū cō
sumit sicut p ignē osumit argenti rubigo. sed
qz p penam iuuant aīe ad penitēdum de veni
alibus de quib9 in hac vita non penituerūt. q
p caritatē cum qua a corpe recesserūt eorꝝ pe
nitētia format et acceptat. Et sic veniales cul
pe eis remittunt. Secdm malū qd pctm veni
ale facit est q aiam obscurat. et ponit tale exē/
plum. Aliqñ denigrat aliqua imago depicta
intm q videri nō pōt. aliqñ sic obscurat ut vi
deri quidē possit. z non bñ discerni. Vñ ꝓter
talem drām dicit Greg. Veniale obscurat mor
tale vero obtenebrat. Terciū malū ē q pec
catū veniale tepidat debilitat et retardat. Te
pidat dico qz sicut aqua in ignē ꝓiecta lz ignē
non extinguat. feruorem tñ ignis tepidat. sic
pecuatū veniale feruorem caritatis diminuit.
Debilitat dico. qz sicut onus sup equū posituz
equū debilitat ne fiat ita ꝓmptus ad ābulan/
dum. sic peccatū veniale aiam debilitat ab om
nibus bonis opibus. Retardat vtiq a gloria.
quia homo qui decedit et posset statim euolare
ad gloriā post mortē. ꝓter venialia cogetur
ad tps in purgatorio expectare. Et sic ptz ps
secūda huius sermonis

Pars tercia huius sermonis in qua de claratur differētia pcti mortalis et venialis

Tercio in isto sermone inuestigandum
est que drā sit inter mortale et veniale
Nam vm doc. in tribus differūt. Primo
in auersione. Secdo in remissione. Tercio in pe
ne obligatōe Primo dico q differūt i auersi
one. Nuod declarat vm Alex. vbi. s. q beatuz
Tho. in. ij. dis. xlnij. art. iij. et pma secunde. q.
lxxxviij. arti. v. et Bona. in. ij. dis. xlij. ar. ij. q.
i. qui dicūt q absq dubio pctm veniale nō cō
municat cū mortali in auersione. Importat em
auersio dei otēptū. et otēptꝰ ira dei meretur
et mortē. sed tale peccatū non pōt dici veniale
sed mortale. Nam hō aut auertit a deo. qz fac
otra dinum mandatū. qz mādatuz est via recte
puenendi ad deū et tendēdi in deū. igit q fac
otra mādatū. intēdit directe via otraria. iō q
si faciē suā retrorsū ouertēs tergū vertit ad il
lum in quē debebat p mādatū tendere. venia
le aūt peccatū non est directe otra mādatum
dei vt patet igit zc. Aut homo auertit a deo.
qz otēnit. et a se habitualit excludit caritatē
que in deum ordinat. quod solū facit peccatuz
mortale. Nui aūt venialit peccat excludit ac
tualem ofideratōem seu opatōem in dei glori
am referēs actualit opus suū. nō tñ habitualē
ofideratōem excludit. eo q nō excludit caritatē
que habitualit in deū ordinat. Aut auertit hō
a deo quia statuit sibi creaturā tanqz vltimum
finem. Aia. n. media est inter creaturā q deuz

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

inquantū est imago dei. Dum ergo ad ēaturā se tanq̃z ad fmē ouertit·facie suā que debebat esse ꝑsū deorsū inclinat. Et iō se auertit a deo. Qui aūt venialiter peccat in bono tpali nō ponit fruitōem suā·nec fruitur creatura sed vtitur. Refert em eam habitu in deum·licet non actu. Nec in hoc ōtra ꝓceptū facit·qr non teneē sp actu referre in deū. Cō cordat etiam in qōnib9 disputatis de malo beat9 Tho·Et sic ptz ꝓma dra. Secō dico q differūt in remissione·Vt em declaratū est in sermonario de pnia·vnum pctm mortale nō potest remitti sine alio·ꝗ bn vnū veniale·Vnde notādū q aliter opanē venialia admuicē·aliter mortalia ad uenialia·aliter venialia ad mortalia. Primo dico q cōparando peccata venialia admuicez vnum pt remitti sine alio·Quod ꝓbaē ꝟm Ricar·m·nij dis·xvj·arti·v·q·ij·q Tho·ibidem arti·i·q·ij tripliciter. Primo hc·pcta que admuicē nullam onexionē hnt·vnū pōt remitti sine alio·ꝗ venialia nullā onexionē hnt ex pte auersionis·vt dcm est·s·nec ex pte ouersionis·vt pz intuenti·ergo rc. Secō sic·maioris grē est remissio pcti mortalis q̃ venialis·ꝗ vnū pctm veniale manēs fixū in corde nō impedit remissionē pcti mortalis·ergo multo min9 impedit ꝛmissionē aiteri9 venialis. Tercio sic·pctm mortale plus displicet deo q̃ veniale·qr mortale aufert grām quā deus amat·veniale autē ñ aufert grām·et ideo vnū pctm veniale nō impedit dimissionē alteri9. Secō dico q oparando mortale ad veniale ꝟm ꝓdic·doc·mortle pt dimitti sine veniali·Quod ꝓbaē sic·Peccatū mortale se habet ad veniale vt habit9 ad dispositōem·sed sublato habitu pōt remanere dispositio·ergo remoto vel remisso pcto mortali potest remanere veniale·Preterea caritas pt esse cum veniali sed nō cum mortali sicut priusꝗ potest esse sine posteriori·nō autē ecōuerso ꝗ in remissione pcti mortalis restituitur feruor caritatis·igitur rc. Tercio dico q opando veniale ad mortale ꝟm Tho·in qōnibus disputatis de malo·et Bona·in·ij·dis·xlij·arti·ij·q·ij·veniale nō pōt remitti sine mortali·ut iaz dictum est·Nam posteri9 nō potest restitui sine ꝑore sed pctm veniale opponitur caritati ꝑ posterius pctm vero mortale ꝑ ꝑus·igitur rc·Pretēa nullum pctm nec veniale nec mortale pōt ꝛmitti sine grā·sed pctm mortale repugnat grē·g q̃m diu mortale est in aia non pōt remitti veniale·igitur patet rc. Tercio dico q differūt mortale et veniale in pene obligatōe·qr ꝟm omēs theologos pctm mortale dz puniri pena eterna·pctm aūt veniale non debet puniri pēa etēna·sed solū tpali·Quod ꝓbaē triplicitur secūm Tho·ꝑma secūe·q·lxxxviij·ar·v·et Bona·in·ij dis·xlij·arti·ij·q·ij. Primo sic·Illa pcta que non faciūt auersionē ab vltimo fine sed deordinatōem circa ea que sūt ad finē ordinis debito ad finē seruato non dnt puniri ꝑ ꝑuatōne vltimi finis·s·dei·sed talia sunt pcta venialia vt patet·igitur rc. Secō sic·Pena eterna ē mors secūa·sed nulli debē mors secūa nisi ꝓpter ꝑmaz que est ꝑ separatōem aie ad deū·si ergo veniale a deo non separat·vt dcm est·ergo non obligat ad penā eternā. Tercio ꝓbaē sic·Si veniale facit dignū pena eterna·et grā facit hoiem dignum vita eterna·cum veniale pctm et grā simul sint in eodē·simul est homo dignus vita eterna et pena eterna quo nihil magis videtur impossibile·ergo rc. Sed iuxta ꝓdicta ponitur ista oclusio·Nō q̃uis pctm veniale nō ducat ad penā eternā·tn quātū fragilitas hūana ꝑmittit cuz dei adiutorio caueri dz. Et rō huius potissima est·qr et si peccatū veniale ñ possit idem numero fieri mortale·multiplicatū tamē disponit ad mortale·Quod ꝓbo tripliciter. Primo ex pte libidis·qr augmētata dispositōne ꝑ actus pctorꝫ venialiū·in tm pōt crescere libido peccādi q ille qui peccat·in pcto veniali fmē ostituat vt dcm est·s·. Secō ꝓbaē ex pte ꝋsuetudis·Nam multoties peccādo venialiter disponit ad hoc q etiā volūtatem suam non subijciat ordini finis eligēdo id qd est mortale ex genere. Tercio idē ꝓbaē exēplo similitudis·Sicut em illud quod ex sua natura est frigidū pōt fieri calidū·sic act9 qui est venialis ex suo genere pōt fieri peccatuz mortale ꝑ volūtatem ponētē fmē in creatura·Vñ Greait·Sicut em pua negligim9 insensibiliter seducti·sic et maiora audenter ꝓpetram9. Et in epla·lxviij·in ꝗt Aug·Timenda sūt pua pcta q̃uis pua·tn crebro surrepūt·q cum collecta ōtra nos fuerint·ita nos grauabunt et oppriment sicut vnū graue pctm. Et sup ps·xxxix·idem ait·Magna pcauisti·de minis quid agis an nō times minuta·minuta sūt sed multa·pcisti molem vide ne arena obruaris. Et in li·de pnia idem ait·Omnia hec simul aggregata·s·venialia que plura sūt velut scabies necāt aut decorem faciei nostre exterminant·ꝗ ille·Que omnia ꝟm Alex·hnt intelligi dispositiue nō effectiue·vt dicaē·extermināt·i·disponūt ad exterminatōem·Que aūt sint peccata venialia q̃uis ex ꝓdictis in generali cognosci possit·attn si quis vult magis ꝑticularit itelligere legat dcm Aug·in li·de igne purgatorij·quod hēt xxv·dis·q·ar·vbi ait·Que aūt sūt minuta pcta vt oibus nota sint·tamē qr longuz est vt omia replicent·op9 est vt ex his aliqua nominem9. Quotiēs quis in cibo vel in potu plus accipit q̃ necesse est ad minuta peccata nouerit ꝑtiere·Glo·Non ex ōtēptu nec ad ingurgitatōez alias eēt mortale·vt dis·nij·deniq̃z·Jo·Quotiens quis loquitur plus q̃z optet·plus tacz q̃z expedit·Glo·In ꝓlatis est taciturnitas mortle xlij·dis·sit rector. Idē pōt intelligi de q̃cunq̃z qui tacendo negligit salutem ꝓxmi·ꝗ tamen fortius obtinet in ꝓlatis rōe officij qui maxime se officio obtulerint·sequitur·Quotiēs paupem

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

importune petentem exaspat. Nuotiens cū fit corpe sanus alijs ieiunātibus prādere volūit. Glo. Non intelligas de ieiunijs statutis sed de his que q̄libet de sua volūtate seruat. sequitur Aut somno dedit⁹ tarde ad cenā surgit. Nuotiens excepto filioꝝ desiderio vxorē suam cognouerit. Hoc intellige nisi alia occurrāt peccatum mortale inducētia. Nuotiēs carcere positos tardius req̄ fierit. Infirmos tardius visitauerit. hoc oīno p̄termittere mortale ē. Mat. xxv. sequiē. Si discordes ad ocordiā reuocare neglexerit. Glos. In p̄lato hoc est mortale. xc. dis. c. p̄cipimus. Io. sequiē. Si plus aut p̄xim aut vxorē. aut filiū. aut seruū q̄ optet exaspauerit. Si amplius fuerit blādit⁹ q̄ optet. Si cuiq̄ maiori p̄sone aut ex volūtate aut ex necessitate adulari voluerit. Glo. Trib⁹ modis adulatur quis. vel aut attribuēdo alicui bonuz q̄ habet. vel nimiū extollēdo bonuz q̄ nō habet. Et vtrunq̄z istoꝝ est veniale. vel approbando malū quod hz. et hoc est mortale. Io. Tamen etiā in p̄mis duob⁹ casib⁹ si mēdaciū vergit ad deceptōem p̄ximi vel alic⁹ damnū vel iniuriaz vidz mortale. qz p̄nitiosū est mēdaciū ut ponit Tho. sēda sēde. q. cx. art. nij. sequiē. Si paupe tibus esuriētib⁹ minuz deliciosa vel sūptuosa ouiuia prepauit. Hoc itelligēdū est q̄ nō indigent vel indigētib⁹ necessaria mīstrāda sūt Math. xxv. Et si hoc pcēm est in paupib⁹ multo fortiꝰ vidz in diuitib⁹. qz paupib⁹ et non diuitib⁹ ouiuia p̄parāda sūt. Lu. xiij. sequitur Si se in eccia vel extra ecclesiā fabulis ociosis de quibus in die iudicij ratio reddēda est occupauerit. Si dum incaute iuram⁹. et cum p aliq̄m necessitatem nō implere poterim⁹ vtiq̄z piuremus. Puto q̄ si quis dū iurat credit vel verisimiliter existimat se non posse implere q̄ iurat peccat mortaliē. qz scient' vidz velle piurare vel piurādi piculo se exponere ostra p̄ceptum decalogi quod hētur Exo. xx. Et in eodem forent pcto qui dicto iurameto q̄ocunq̄z cooperarent seu ꝺsentirēt. Ro. i. Sed de his in secūdo p̄cepto latius dicē. sequiē. Et cū facilitate vel temeritate maledicim⁹ q̄m scriptum est. i. Cor. vj. Neq̄z maledici regnū dei possidebunt. Et sic patet prima peccati veritas ex parte reatus quid differat peccatum veniale et mortale. xc. Abstineam⁹ g̃ nō solū a mortali. sz etiaz a veniali caueam⁹ nos q̄tū possum⁹. ut sic i caritate pfecta fūdati mereamur in p̄nti ꝺseq̄ g̃tiam et in futuro gloriā in. s. s. Amen

Feria tercia post dñicaz in q̄nq̄gesima de distinctione pcti actualis mortalis. Sermo. xxxv.

Si linguis hominum loquar et angelorꝝ caritatē aūt nō habeā fcus fūm velut es sōnās. Item vbi. s. Mira res fratres carissimi et dīne caritatis inaudita laudatio. vt oīm hoīm meritū. immo angelorꝝ in ipa ꝺsistat. nec est aliquis qui meritū aliq̄ acq̄rere valet si bono caritatis ardentissime caret. Id circo sancta romana eccia q̄ mater et caput est oīm ecciarꝝ. vt dis. xij. c. i. et. iij. q. vj. c. dudum de fūma tri. et fi. ca. in. c. danam⁹. clare habet in hac dñica q̄nquagesime in qua tēpus merēdi p̄ pniam incipit vt legeret hec epla Pauli. que loquiē de caritate ostituit. ostēdēs p̄cul dubio q̄ in ea meritū omne ꝺsistit. Vnde vēba p̄posita dicūt. Si linguis hoīm loquar. s. oīm et angelorꝝ. i. illis supple linguis quib⁹ āgeli ad angelos loquunt. fuos. s. exp̄mēdo ꝺceptus. In qua quidē locutōe intellect⁹ p̄ linguis sūt caritatē aūt non habeam fact⁹ sum velut es sonans. i. alius sīgns et se destruēs. aut cymbalū tinnēs. i. alios delectās et seip̄m ꝺsumēs. Vñ Hiero. sup epla m ad Gal. ait. Vide q̄tū bonū est caritas. Si martiriū fecerim⁹ vt ntrās velimus reliquias ab hoībus venerari. Et si opionem vulgi sectātes intrepidi sanguinē fuderimus et sūbam nrām vsq̄z ad mēdicitatē p̄p̄am dederim⁹. huic opi nō tam p̄miū q̄z pena debetur. et p fidei magis tormēta sūt q̄z corona victorie. hec ille. Quam quidē caritatē vt dictum est solū pcēm mortale extinguit. De quo ad pfectam opletōem p⁹ multa dicta. restat vt de distinctōe pcti mortalis actualis aliqua breuiter ptractemus. Nā vltra distinctōnem ex pte reatus de qua satis in suplorib⁹ scriptum est distinguiē sex alius modis. de q̄b⁹ in p̄nti sermone hoc mō tractabimus

Primo enim de distinctōe ex pte gradus et ex parte respectus

Secō de distinctōe ex pte affectus et ex parte nominis

Tercio de distinctione ex parte impulsus et ex parte originis

Pars prima huius ſmonis in qua tractat de distinctōe peccati actualis mortalis ex pte gradus et ex pte respectus.

Primo igitē in isto sormone declarāduz ē q̄ꝰ distiguiē pcēz actuale mōrle ex pte gradus. et ex pte respect⁹. Prio em ex pte grad⁹ pcēm diuidiē in pcēm cogitōms oris et operis. Et declarat ista diuisio tripliciter ſm Alex. in secūda pte in tractatu de diuisionib⁹ pcti. et Tho. in. ij. dis. xlij. ar. ij. et in p̄ma sēde. q. lxxvij. ar. viij. et Bona. i. ij. dis. xlij. in q̄ōibus circa lrām. s. rōe. auctoritate et similitudine. Primo rōne sic. Nam ista diuisio assignat ſm grad⁹ ad opleme tū pcti. g̃d⁹ aūt isti attendunt ſm q̄ sēs act⁹ includit p̄mum. et tercio sēm. et addit sup eum. vbi gra Primus grad⁹ super quē addunt alij ē actus

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

interior volūtatis·s·pcīm cogitatōis | Secūs gradus huic addit⁹ et hūc exp̄mēs est act⁹ locutōis | Cui⁹ rō est· qz lingua int̄ oia mēbra est magis ꝓpinqua interiori actui·s·pcto cogitatōis·qz locutio est signū interioris act⁹ scz cordis·iuxt illud·i·paralipmenon Voces sūt eaꝝ q̄ sūt i aia passionū note | Terci⁹ g̃d⁹ huic additus est pcīm opis tanq̄ opleme ̄tū omniū pctoꝝ | Et iō dicit Bona· q̄ ista tria habentur ꝑm triplicē potētiā·s·affectiuā·interp̄tatiuam et executiuā· Cogitatio em̄ p affectōne ibi accipitur· | Secō idem p̄bat aucte Hiero· sup Eze·di· Tria genera pctoꝝ sūt q̄bus humanū subiacet genus· Aut em̄ cogitatōe·aut sermone·aut ope peccam⁹ | Tercio ꝗ idē p̄bat triplici similitudine·s·artificiali·naturali·et morali | Artificiali dico·qz sicut in edificio materiali est triplex gradus·s·collocatō fundamenti tanq̄ p̄ncipium·erectio parietis tāq̄ medium et ꝯsūmatio tōm⁹ tanq̄ opleme ̄tū oim·sic tres sūt gradus in pcto·vt ptz igit̄ ꝛc | Naturali dico·qz in generatōe aialis sūt tria·s·cordis generatio vel ꝯceptio·mēbroꝝ ꝓductō· ⁊ toti⁹ opletio et formatio | Morali vtiq̄ exēplo dico qz iracūdus ex hoc q̄ appetit vindictā· primo quidē pturbat̄ in corde·secō in verba ꝯtumeliosa ꝓrumpit·tercio vero ꝓcedit vsq̄ ad facta iniuriosa· Et idē pz in luxuria ⁊ in quolibz alio pcto | Secō ex pte respectus vel obiecti ni quod peccatur·pcīm diuidit̄ in pcīm cōtra deum·ꝯtra ꝓxīm·et ꝯtra seip̄m·que distinctō similit̄ p̄batur ꝑm Alex·et Bonauē·vbi·s̄· et Tho·m·ij·dis·xlij·pte secda arti·ij· et p̄ma secunde·q·lxxij·arti·iij·scz rōne·auctoritate· et ꝯtrarietate | Primo ratōne sic· Sicut em̄ oīs virtus est iusticia quodammō·vt dicit phs·v·ethicoꝝ·ita omne pcīm est iniusticia· Iniusticia autē ex hoc est q̄ detrahit̄ alicui quod sibi debetur· Vnde iniusticia habet quasi duo obiecta·s·illud quod detrahit̄·et illud cui detrahitur·sicut homo cui p iniusticiam auferē res sua Homo·n·aliquid debet deo·aliq̄d sibi·aliquid ꝓxīmo· | Primo·n·homo debet deo amorem reuerētiam et hmōi· Vñ qñ ab his deficit dicitur peccare in deum·q̄ si dicat̄· In illū peccat̄ peccās dr quē ex suo pcto ledit·ꝗ deū peccando ledere nō possum⁹ Vñ Io·xxxv· Si peccaueris quid ei nocebis· Et si multiplicate fuerit iniquitates tue·quid facies ꝯtra illū·quasi di·nihil· Rōem assignat Aug·in li·8 libero arbitrio sic di· Malū cum nocumētū sit·nocere tamē non pōt nisi bono qd̄ corruptibile est·sūmū autez bonum incorruptibile est·igit̄ ꝛc | Ad·a dico q̄ non dr homo peccare in deū·qz deū in aliq̄ ledat·ꝗ qz deo subtrahit qd̄ ei debet̄·et quātuz in ipso est eius gloriā minuit q̄ quis facere non possit | Vnde notādum est ꝑm Tho·in p̄ma secunde·q·lxxiij·arti·i·in solutōe secdi argumenti·q̄ tripliciter offendit̄ deus p pcīm | Prio sum peccat̄ corā dño·sicut cū quis scit deuz sui peccati habere noticiā·et tñ nō erubescit peccare·Vnde Iosue·vij·ca· Peccaui coraz dño cui omnia sūt manifesta·et ideo q̄libet debēt verecundari | Secō cum peccat̄ in dño·sicut cum quis dinam regulā in toto vel in pte nō ꝯseruat ⁊ hoc est multū dānosū qz vt dr Iac·ij· Qui in vno offendit factus est oīm reus· | Tercō cuz peccat̄ ꝯtra dīm·sicut cuz quis fidē negat vel deum blasphemat· Numeri·xxij· Peccauimus ꝯtra dīm | Secō dico q̄ hō dz aliq̄d sibi·s·regulare passiones·et recta ratōe vti· Et iō ille qui passionē suam ꝓpa rōe non regulat ꝗ ꝯtra eam facit·peccare dr in seip̄m·sicut luxuriosus gulosus et ꝓdigus | Tercio dico q̄ homo dz aliq̄d ꝓximo· Et ideo ille q̄ offendit humanam societatē cui naturaliter alligat̄ et occupat̄· dr peccare in ꝓxīm sicut ptz in fure et homicida | Secō p̄dicta distinctio p̄bat̄ aucte mgr̄i in ij·dis·xlij·sic di· Homo q̄z peccare dr in deū in ꝓxīm et in seip̄m· In deo peccat·cū de deo male sentit vt heretic⁹·vel que dei sūt male vsurpare p̄sumit indigne ꝓticipādo sacris·vel quādo nomē dei peierādo ꝯtēptibile facit· In ꝓximū peccat·cum ip̄m iniuste ledit· In se vo peccat cum sibi soli et nō alij nocet·ꝗ ille·q̄ accepta sūt ab Isidoro in li·de sūmo bono· | Tercio idē p̄bat̄ ꝯtrarietate· Sicut·n·se hz ꝓpositū in ꝓposito·ita se hz oppositū in opposito·ꝗ per virtutes q̄bus opponunt̄ pcta hō ordinat̄ in deū i seip̄m·⁊ in ꝓxīm·Nd̄ sic p̄bo· Nā manifestū est q̄ p virtutes theologicas hō ordinat̄ in deū·Tpantia vero et fortitudine ad seipsū Iusticia ad ꝓxīm | Primo igit̄ p oppositū ille q̄ peccat in his q̄ excedūt humanā rōnem·sic̄ in his q̄ sūt fidei dr peccare in deū sic̄ hēticus sacrileg⁹ et blasphem⁹ | Secō q̄ peccat i his q̄bus hō dirigit̄ et ordinat̄ ad seip̄m tñ dicit̄ peccare in seip̄m·sic̄ pz de luxurioso et hmōi· | Tercio ille qui peccat in his in q̄b⁹ ordinat̄ ad aliū dr peccare in ꝓxīm·sicut patet in fure ꝛc·Vbi nota q̄ ista diuisio pctoꝝ sumit̄ ꝑm id in quod peccat̄ directe et p̄ncipalit̄ et ñ consequenter·vt verbi grā qñ aliq̄s peccat i ꝓxīm p̄ncipaliter peccat in eū·ꝗ ex ꝯsequēti peccat i seip̄m et in deū Et similiter q̄nto quis peccat i se·p̄ncipaliter peccat in seip̄m·sed ex ꝯsequēti peccat in deum et in ꝓxīm· Similiter q̄ñ quis peccat in deum p̄ncipaliter et directe peccat in eum·sed ex ꝯsequenti peccat etiā in seip̄m et in ꝓxīm· Et sic pz diuisio pcti ex pte grad⁹ et respect⁹·patetq̄z ps p̄ma h⁹ sermonis

Pars secda h⁹ sermonis in qua tractat̄ de distinctōe peccati actualis mortal̄ ex pte affectus et ex pte volūtatis·

Secundo igit̄ in isto sermōe tractādū est de distinctōe pcti ex pte affectūs· et ex pte voluntatis | Primo igit̄ i ista pte

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

dico q̃ distinguit̃ pc̃tm et pte affectus secūdū
Alex. vbi. s. et Tho. p̃ma sc̃de. q. lxxij. arti. ij.
in pc̃tm spūale et carnale. Cui9 rō est. qr pc̃tz
ofistit in appetitu alic9 omutabilis bōi q8 in=
ordinate appetit̃ et in quo aliq̃s mordiate ꝺle
ctatur. Vñ sicut duplex est delectatō vna aiaꝶ
siue spūalis. alia vero carnalis siue corpaꝶ. ita
duplex est pc̃tm. s. spūale quo quis spūaliꝶ de
lectat̃. et carnale vel tpale quod in delectatō
ne carnali siue tpali pficit̃. ita q̃ pc̃ta spūalia
sūt superbia. invidia. ira. accidia. avaricia. eo q̃
talia sumunt̃ in appetitu delectatōis spūalis
vel aialis. Duo vero pc̃ta sūt carnalia. s. gula.
que pficit̃ in delectatōe cibōꝝ. et luxuria q̃ p
ficitur in delectatōe venereoꝝ. Vbi est sciēdūz
ꝟm Tho. p̃ma sc̃de. q. lxxiij. arti. v. q̃ lz quodli
bet pc̃tm spūale nō sit maioris culpe quolibet
pc̃to carnali. tñ peccata spūalia sūt maioris cul
pe pc̃tis carnalib9. et hoc triplici rōe. Primo
rōe oplemēti. eo q̃ pc̃ta spūalia ptinēt ad sub
iectum c9 est ad deū ouerti. s. ad spm. Secun
do rōne nocumēti. ex peccato em carnali offē
ditur ꝓpum corp9. ex pc̃to vero spūali de9 ꝓ
primus et ꝓpus spūs. que sūt magis diligenda
q̃ corpus. Tercio rōe motiui. Quāto enim ad
peccādū est magis motiuū. tanto homo minus
peccat. peccata aūt carnalia hñt vehemētius
impulsiuū q̃ spūalia. s. ipam ocupiam carnis.
ꝓter quod peccata spūalia sūt maioris culpe
sed carnalia sūt maioris infamie. vt dr̃ Geg.
Et sic patet p̃ma distinctio pc̃ti in hac parte.
Sc̃do pc̃tm distinguit̃ ex pte nois. et hoc
mō ꝟm Alex. et Bona. vbi. s. et Tho. i. ij. dis.
xlij. ar. ij. ptis secūde. q. iij. pc̃tm diuidit̃ in de
lictum et omissum. Vnde Aug. in qōmb9 Le/
uitici exponit ita di. Peccatū quod ꝺr omissuz
est ppetratio mali. peccatū q8 ꝺr delictuz est
desertio bōi. quod etiā ip̃m nomē oñdit. quid
em̃ aliud sonat delictū nisi derelictū et hec ha=
bentur a mgr̄o li. ij. dis. xlij. Vbi nota q̃ hec di
stinctio pc̃tōꝝ attendit̃ ꝟm p̃cepta legis qui=
bus regulant̃ actus nostri qui isto mō duplici
ter regulant̃. Vno mō ꝟm distinctōnem p̃cep
toꝝ in se. et sic delictū respicit p̃cepta affirma
tiua. et omissum p̃cepta negatiua. vnde Aug.
in li. de pfectōne iusticie sic ait. Duobus modis
fit omne pc̃tm. aut si illa fiāt q̃ ꝓhibent̃. aut si
illa non fiāt que iubent̃. Sc̃do mō ostrariatur
quis p̃ceptis legis ꝟm defectōem p̃ceptorūz
. i. ꝟm q̃ peccās duob9 modis deficit a p̃ceptis
vel ꝟm rōem p ignorantiā. et sic est delictū. vl
ꝟm volūtatē p otēptum. et sic est omissum. vñ
Aug. vbi. s. in qōmbus Leuitici. sequitur. Vl
delictū est quod ignoranter fit. omissum vero
pc̃tm quod scient̃ omittit̃. Ad quoꝝ maiorez
euidentiā circa peccatum omissionis et omissio
nis tria sūt notanda. Primo notādum est q̃
pus est omissio bōi. q̃ omissio mali. Cuius rō
est. qr ꝟm phm in. ij. et hicoꝝ in opibus virtu
tum sūt tria. s. scire velle et opari. vnde pus ē
scire. et postea vellē. et demū opari. ergo hūc
ordinē habent pc̃ta que sūt ostra istos act9. v
bi gr̄a. Ignorantia est ostra p̃mū actū. qñ. s. ali
quis tenet̃ aliq̃d scire et nescit illud. omissio est
ostra sc̃dm actū. qñ. s. tenet̃ aliq̃s aliq̃d velle et
non vult illud. omissio est ostra terciū actū. scz
opari. qñ. s. aliq̃s aliq̃d facit q8 tenet̃ nō face/
re. ergo ignorātia est ostra scire. omissio cōtra
velle facere. omissio vero ostra ip̃m facere. Et
ideo est p̃or omissio bōi q̃z omissio mali. ꝟ ꝟm
Alex. vbi. s. Sc̃do notādū est q̃ commissio
mali est graui9 peccatū q̃ omissio bōi. q8 ꝓ
batur ꝟm Aleran. vbi. s. et Tho. sc̃da sc̃de. q.
lxxix. arti. iij. triplici rōe. Primo rōe facilita
tis sic. Quanto bonū aliq8 est facili9 ad faciē=
dum si non fit. tanto est peccatū graui9. sed fa
cilius est abstinere a malo faciēdo q̃ facē bonū
ergo ꝛc̃. Sc̃do ꝓbat̃ rōne ostrarietatis ma=
ioris sic. Tanto pc̃tm est graui9 quāto maiori
bono opponit̃. ꝟ cōmissio mali opponit̃ maiori
bono q̃ omissio bōi. ergo ꝛc̃. minor ꝓbat̃ sic.
Plus distat ostrariuz a suo ostrario q̃z simplex
negatio. vt ꝺr. x. methaph. verbi gr̄a. Sic ni=
grum plus distat a albo q̃z simplex nō album
qr oē nigrū est nō albū. sed nō ecōuersō. cum
igit̃ transgressio. i. omissio mali iportat ostra
rietatē ad actū virtutis. omissio aūt bōi ipor
tat negatōem actus virtutis. sequit̃ q̃ omissio
mali est graui9 peccatū. Vñ nota q̃ ci q8 ē fa=
cere bonū opponunt̃ duo. s. nō facere bonū. q8
est omittere. et facere malū quod est transgre
di. ꝟ p̃mū opponit̃ ostradictorie. sc̃dm vero ꝛc̃
rie. quod importat maiorē distātiā. Confirma
tur ista rō sic. Plus peccat q̃ infert otumeliaz
patri q̃z si quis nō exhibeat reuerētiā sed exhi
bere pntibus otumeliā est trāsgredi. nō exhi=
bere reuerētiam est omittere. ergo ꝛc̃. Tercō
ꝓbatur rōne penalitatis sic. Pena ꝓportionat̃
culpe. ergo maiori culpa debet̃ maior pena. ꝟ
maior pena debet̃ peccato omissionis ꝓt̃ ac=
tualem ouersionē inordinatā ad omutabile bo
num q̃z pc̃to omissionis. ergo ꝛc̃. Et iō ad con=
firmatōem p̃dictoꝝ Alex. ponit tale exēplum
di. Arbor que malū fructū facit plus nocet q̃z
ea que nullum. sed omissio est sicut arbor q̃ nō
facit fructum. omissio aūt sicut ea que fac̃ fru/
tum malum ergo ꝛc̃. Tercio notādum est ꝟm
Alex. vbi. s. et Tho. in. ij. dis. xlij. et in qōibus
disputatis de malo. q. i. arti. vij. q̃ omissio ali=
cuius bōi tūc ad culpā alicui imputat̃ qñ illo
tpe homo non facit quod debet. C9 ratio est.
qr omissio opponit̃ p̃cepto affirmatiuo q8 sem
per obligat ꝟ non ad semp. i. ꝓ loco et tēpore
tamdiu ergo durat actu peccatū omissionis q̃z
diu durat tps ad q8 obligat̃ p̃ p̃ceptum affir
matiuū. quo tpe trāseūte trāsit actu q̃ ēmanet
reatu. et iterꝝ redeūte tali tpe iteratur omissio
sicut em̃ se habet actus virtutis ad p̃miū. ita
se habet actus peccati ad penā. sed transeunte
actu virtutis adhuc remanet meritū p̃mij. ergo

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

sicut trāseūte actu pcti adhuc ēmanet reatꝰ pe ne. ꝫ est dicere q̃ pctm transit p eēntiā ⁊ p effectū pmanet i obligatōe ad penā. Et sic patz ps secūda huiꝰ sermonis.

Pars ēcia hꝰ sermonis in q̃ tractat de distictione pcti actualis mortal' ex pte impulsus et originis

Ertio i isto sermone tractandū est de distinctōe peccati ex pte impulsus. et ex pte originis. Primo i hac pte distinguit pctm ex pte impulsus. ⁊ sic ꝟm Tho. prima scōe. q. lxxij. arti. ij. et Alex. vbi. s. oē peccatum est ex infirmitate. vel impotētia. vl' ignorantia. vel ex malicia. vel ex ocupia. Et secundō Aug. sup illud ps. Incensa igni ⁊ suffossa. oē pctm ē ex timore male humiliāte uł amore male inflāmāte. Vbi nota q̃ aliter se hz actus i rebus naturalibꝰ aliť i rebꝰ volūtarijs. Nā i rebꝰ naturalibꝰ diuersi actus ꝟm spēm distinguūtur ꝟm diuersa p̄ncipia actiua. gra exēpli. Sic calefacere ⁊ infrigidare distinguūt specie ꝟm calidū ⁊ frigidū. sed in actibꝰ volūtarijs diuerse species peccatorum ex vno p̄ncipio actiuo uel motiuo p̄nt p̄cedere. sicut ex timore male hūiliāte pōt p̄cedere q̃ homo furet ⁊ occidat. et q̃ deserat gregez sibi cōmissum. et hec eadem p̄nt p̄cedē ex amore male inflāmante. Vñ patz q̃ pcta non distinguūt specie ꝟm diuersas cās motiuas uł actiuas ꝫ ꝟm diuersitatē cause finalis. Secō in hac pte distinguit pctm ex pte originis. Et sic secōm. Gregori. xxxj. li. moral'. septem sūt capitalia vicia. ex quibꝰ oia alia oriuntur. s. supbia. iuidia ⁊ reliq̃. de q̃bz q̃ in sequētibꝰ pticularit tractabit. hic tm q̃re capitalia dicātur ānotabimꝰ. Nam secōm. Tho. i. ij. dis. xlij. pte. ij. arti. iij. ⁊ in qōnibus disputatis de malo. ista dicūt vitia capitalia p similitudinē a capite. Caput aūt sumit triplicit. Primo. n. dicit aiał mēbꝝ. ⁊ sic sumit. i. ad. Cor. xi. Omis vir orās velato capite deturpat caput suū. Secō dicit oē p̄ncipiū. ꝟm illud. Tren. iiij. Dispersi sūt lapides sāctuarij i capite omīz platearū. Tercio sigt p̄ncipatū siue ducatum. iuxta illud. i. Reg. xv. vbi dictū ē Sauli. Caput i tribubus israł factus es. et iuxta illud Amos. vi. Capita p̄łoꝝ pōpatice igrediētes ꝛc. Et ꝟm has tres p̄etates vitiū capitale pōt dici a capite. Primo quia pena capitis plectitur ꝟm Augu. ut sacrilegiū. homicidiū. furtū ⁊ hmōi. ⁊ ꝫ mō idē ē vitiū capitale q̃ mortale. sic aūt nō loquimur hic de vicijs capitalibꝰ. Secō mō dr vitiū capitale q̃ ē p̄ncipiū aliorum capitaliū pctōꝝ. ⁊ ꝫ mō btūs Gre. vitia capitalia p̄ncipalia noīat p̄ut ex eis alia vitia oriūt. Tertio dr capitale ad q̃ alia vicia ordināt. Nā p̄nceps ē caput exercit ad cuiꝰ bonū totꝰ exercitus ordinat ut pz. xi. meatph. Et iō dicit Gre. ubi. s. q̃ vitia capitalia sūt q̃si duces. ⁊ vitia que ex eis oriunt sūt q̃si exercitꝰ. Per hūc igit modū illud vitiū ad cuiꝰ finē alia ordināt dicitur capitale. Pz q̃a ista clariꝰ i sequētibꝰ patebūt. ꝫ dicta de pcto in generali sufficiant.

Rogemꝰ igit oipotētem ut cognita pcti malignitate faciat illud abhorrre ⁊ detestari ut sic eł nā dānationē euadamꝰ. et eł nā felicitatē acq̃ramꝰ gra dñi nri ihesu xpi qui cū patre et spū scō suo viuit et regnat gloriosus in secula seculorum. Amē.

Feria q̃rta Cinerum. q̃d ē supbia. ⁊ q̃n ē mortale pctm. ⁊ q̃modo est principium aliorum pctorum. Sermo. xxxvj.

Nne quod est in mūdo ā ē cōcupia oculorum. ā ocupia carnis aut supbia vite. Scribūt hec verba. i. Joh. ij. ca. Post quā frēs desideratissimi secōm modicitatē intellectus nostri in supiorib9 sufficienť tractatū est de pcto in generali. congruū ē ut ad pticularē cōsideratiōnē cuiꝰ libet pcti mortalis descēdamꝰ. ⁊ maxīe iuxt p̄missa nra in p̄ncipio hꝰopis. Ad declaracōnē illorum triū p̄ncipaliū i hac sacra q̃dragesima. de q̃bꝰ Jobes i ūbis p̄positis facit mētionē di. Oē q̃ est in mūdo ꝛc incipiēdo ab vltimo. s. supbia vite. q̃ cum sit pctm spūale minꝰ ab hoībꝰ cognoscit. cum tamen sit regina oīuz viciorum sicut ipe diabolus a q̃ ortū hūit rex est sup oēs filios supbie. ut dicit Job pl't. De q̃ loquit Aug. li. iiij. de trinitate. ca. xv. di. Nullū viciū ē cum q̃ magis diuina lege resistat. ⁊ in q̃ magis accipiat dominādi ius ille supbissimꝰ spūs ad ima mediator ⁊ ad supna interclusor. ꝫ ille. Hinc ē q̃ sicut de ipa magis diabolꝰ odēnat. ita xps de eiꝰ cōtrario. s. hūilitate maxīe omēdat. Vñ. Augu. xiiij. de ciui. dei. ca. xiij. sic ait. Ciuitati dei in hoc seculo pegrinātī maxīe omēdat hūilitas. ⁊ i rege eiꝰ qui ē xps maxime p̄dicat. Conkriū huic virtuti elatiōis vitiū in eiꝰ adūsario qui diabolus est maxīe dñari sacris lris edocet. Profecto ista ē magna dra q̃ ciuitas vnde loq̃mur vē q̃ discermit. vna. s. societas piorum hoīm alia impiorum in q̃bꝰ p̄cessit. hac amor dei. hac amor sui. hec ille. De q̃ supbia tractātes i pnti ꝟmone primo et p̄ncipalit cōpetēs ē tractare de eiꝰ entitate circa quā tria ofiderāda sūt. quorum.

Primū dicet quidditas.
Secōm vo culpabilitas.
Terciū autē primitas.

Pars p̄ma huiꝰ ꝟmonis. in q̃ declarat

Digital library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

quid sit supbia et quō describat.

PRimo igit in isto sermone de q̄ddítate supbie tractātes · aduertēdū q̄ supbia triplicit diffimit. Primo ab Aug. riiij. de ciui · dei · ca · xv · di · Supbia ē puerse celsitudīs appetit9 · Secō diffimit ite ab Aug · li · ij · ottra Macheū · di · Quid est supbia nisi deserto secreto oscie foris velle videri qd nō est · Tertio diffimit ite ab Aug · in li · de inotētia · di · Supbia ē amor ꝓpe excellētie · q̄ trāslūpta ē a magistro i ij · dis · xlij · cui cōcordat Ber · dicens Supbia ē ꝓpe excellētie appetitus · Ad q̄rum diffimitionū declaratōez ut elicit ab Alex · i secūda pte sume i tractatu de pcto supbie · et bto Tho · scda scde · q · xvij · et i qōmb9 disputatis de malo · tria notāda sūt · Primū notādū ē q̄ supbie pcim ofistit in appetitu siue i voluntate nō i estimatiōe q̄ ptinet ad rōnalē · Vñ Grego · in · xxxj · moral · q̄ supbia ē cū q̄s estimat bona q̄ hz a se habere ut dicet infra ut suis meritis estimat obtinuisse · qd nō sic ē itelligēdū q̄ tā quā in ipa estimatiōe ofistat supbia ipa sz ofistit i appetitu excellētie iordinato vm q̄ q̄s multum appetit facile credit exsipo appetitu excellentie inordinato quē habet supbus · vñ inclinatur ad estimandum de se vltra id qd est · ita q̄ estimatio illa seqtur appetitū illum inordinatuz Et ideo ocludit Alex · q̄ supbia est in irascibili q̄ in voluntate fundat · qz appetit9 celsitudinis puersus ad irascibilez pertinet · Sēd supbia est elatio animi inordinata · elatio autem est in irascibili · ergo ꝛc · Preterea supbia et humilitas opponunt · sz humilitas est in irascibili · q̄ cum opposita hēant fieri circa idem · pz ꝛc · Sed si dicatur · supbia p diffinitōes dictas est amor ꝓprie excellētie · sed amor est in ocupiscibili · ergo ꝛc · Ad hoc rndetur vm Alex · et Tho · vbi · s · arti · iij · q̄ obiectū ꝓpe supbie est arduū · qz est appetit9 ꝓpe excellētie · vñ optet q̄ supbia aliquo mō ad vim irascibilē ptineat · Sed irascibilis dupl̄r accipi pōt · vno mō ꝓpe et sic est pars appetitus sensitiui · sicut et ira ꝓpe sumpta est quedā passio sensitiui appetit9 · Alio modo pōt accipi irascibilis largius vt · s · ptineat etiam ad appetitū intellectiuū cui etiā q̄nq̄ attribuitur ira ꝓut · s · attribuim9 irā deo et angel̄ non q̄dem vm passionē sz vm iudicium iustitie iudicātis et sic irascibilis non est potentia distincta a cōcupiscibili · Si ergo arduum qd est obiectuz supbie esset aliquod sensibile i quod posset tendere appetit9 sensitiu9 · oporteret q̄ supbia esset in irascibili que est pars appetitus sensitiui · sed qz arduū quod respicit reperitur coiter etiā in spūalib9 rebus · necesse est dicere q̄ subiectum supbie sit in irascibili non solū ꝓprie sūpta ꝓut est pars appetit9 sensitiui sz etiam coius accepta ꝓut inuenit in appetitu intellectiuo · Dicas ergo ad argumētuz q̄ est amor ꝓpe · et amor coiter dictus · Amor ꝓpe est ipsi9 ocupiscibil̄ · cum autē ad dit amatū · s · arduum est alteri9 potētie · vnde cum dr amor excellentie vel amor veritatis · amor coiter dr · et trahitur ad vim irascibilē · s · rōnalem · Secōm notādum hic est q̄ qz appetitus supbie est puersus seu inordinat9 · qz otra regulā rōnis · iō vitiosus · Pro c9 declaratōe est sciēdum q̄ appetitus in omni eo quod appetit · aut seqtur regula rationis · id · s · qd rō naturalis dictat · aut excedit ipsā · aut deficit ab ipa · Cum seqtur regulā rationis est actus virtuosus · cum autē excedit vel deficit a regula rōnis est actus vitiosus · Cum igit supbia ofistat in appetitu excellētie et honoris que naturalit homo desiderat qz homo naturalit desiderat pfectōem boni qd cōsistit in quadā excellētia · hāc excellentiā pōt q̄s tribus modis desiderare · Primo em si hoc faciat vm regulā rōnis · s · ad debitū finē et dbitis medijs · pertinebit ad virtutē magnanimitatis · qz vm phm · iij · et hic · magnanim9 vidr esse q̄ dignum se existimat magnis dign9 exīs · q̄ enim non vm dignitatē id facit insipiēs est · hec ille · Secō em si deficiat a regula rōnis totalit retrahens se ab ope magno et honorabili sibi ꝓposito amore deficiēdi · ptinet ad vitiū pusillanimitatis · qz phs vbi · s · dicit · pusillanimis est q̄ minorib9 q̄ dignus est seipm dignificat siue magnis siue puis siue moderatis dign9 existēs Et subiungit ibidē · Pusillanimis dignus exīs bonis ꝓuat seipm q̄bus dign9 est ꝓpter pigritiam · qz non vult se ingerere magnis vm suā dignitatem · hec ille · Tercō vero si excedit regulam rōnis q̄rens honorē et excellētiā nō ad debitum finē vel sibi ꝓportionatū vel sup̄ suā cōditōem · ptinet ad viciū superbie · Non ei ē aliā superbia q̄ excedere ꝓpam mēsurā in excellentie appetitu · vñ superb9 dr quasi super id qd ē vadens · Et qz non est eadē mensura oim · quod vni non iputabit ad superbiā faciēdo quedaz honorabilia sicut eps exercēdo dignitatē epalem · alteri iputabit ad superbiā vt si sacerdos vellet eadē facere · Sed si dicat · amor ꝓpe excellentie est affect9 natural · affectō autē natural non est pctm · ergo amor ꝓpe excellētie non est pctm · Ad hz rndet q̄ amor ꝓpe excellentie vno modo dr affectō natural · cum homo · s · q̄rit augmentū boni eo modo quo dz et a quo debz et ad deum referēdo · Reliquo vero mō si fit appetit9 excellētie ad se referēdo tanq̄ ꝓncipium vel ad depssionē aliozz non est appetit9 naturalis nisi intelligam9 naturā corruptā · Terciū notandū in hac particula est q̄ materia h9 vicij per quā differt ab alijs est excellentia · sicut materia auaricie est pecunie materia et matēia luxurie est delectatio vencrea · Et q̄uis videat idē cum inani gloria supbia ꝓpter qd aliq̄ doc ponūt vtrūq̄ ꝓ vno · tn vm Greg · xxxj · li · moral · et Tho · vbi · s · fūt diuisa et realit distincta · In hoc est dra · qz supbie materia est propria

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

excellentia. sed materia inanis glorie est manifestatio ipsi9 excellētie. appetit. n. supb9 excellentiam. ꝛ qr ad excellētiā ptinet ꝙ manifestetur ꝗs alijs. ideo ꝗsi imediate a supbia procedit inanis glia vt pma filia seu oseqtur ad eaz otinuo vt germana. Quāuis etiā supbia videatur hēre oformitatē cū magnanimitate imꝙtum vtrumqz tēdit in magnū. differt tn ab ea plurimū sicut virt9 ꝛ viciū. Nā supbia tendit i magna q̄rēdo excellētiā ꝛ honorē ꝯ excessiue. vt dictū est. Magnanimitas vero mediocriter q̄ mediocritas nō attēdit ēm q̄ntitatez ei9 i qd tendit. qr tēdit in maxim quātū fieri pōt. ꝯ attendit ista mediocritas in duob9. Primo in ꝓportōe sui ad magnū qr tēdit in magnū. quod pōt sibi eē ꝓportionatū ꝛ ouemēs. ꝛ iō nullus pōt esse magnanim9 nisi ꝑ tuosus. Secdo attēdit illa mediocritas in electōe. qr non intēdit magnuz ēm qd sicut sūt bona exteriora. int q̄ magnus pcipue est honor qd pz. qr magnanimus nō q̄rit honorē tanꝙ finem volūtatis sue qr hoc inmis pazz reputat sibi. Vnde phs. nij ethi. ait. Magnanimi in magnis honoribꝰ nō extollunt. in puis etiā nō turbant sil'iter se hz in honore. ꝯ ille. Et hoc est qr honor est quid trāsitoriū et vanū bonum. vn nō curat nec eligit honorari ꝯ fieri honore dignū. ēm qd honor est testimoniū ꝑ tutis ꝛ iō ait phs vbi. s. Magnanim9 magis curat veritatē q̄ hominū opionē. supbus aut in hjs duob9 deficit a magnimo. Primo qr excessiue et sup̄ regulā ratōis. i. supra ꝓportionē sue virtutis honorem et excellentiā appetit. Secdo qr honorē exteriorem eligit tanꝙ finē volūtatis sue de ꝑ tute cui debetur honor nil curās vt ait Tho. in. ij. scpto. dis. xlij. Et sic pz qd est supbia. et q̄ ē peccatū nec otra ista est illud psa. lx. Dona te m superbiam ꝓlozz. vbi vidz deus seruātibus legem supbiā ꝓmittē in pmiū. qr illud ēm Tho. ubi. s. in arti. i. in solone pmi argumēti intelligit ꝓ supbia que est excellētia sue dñatio. vt hit sē sus. dabo te in supbiā. i. in dñatōem ꝓlozum. Et sic pz ps pma h9 sermonis.

Pars secda h9 sermonis in q̄ declaratur qn̄ supbia est culpa mortalis

Secūdo in isto sermone ad declaratōem pdictozz aduertēdū ēm Alex. ubi. s. ꝛ Tho. secda secde q. clxij. arti. v. q̄ superbia nō solū est pctm ꝯ est viciū mortiferū. Vn̄ in ps. dz. Non hitabit in medio domus mee q̄ facit supbiā. ꝯ nullus excludit a domo dei siue militātis siue triūphātis eccie nisi ꝓpter mortale. ḡ ꝛc. Preterea amos. vj. dicit dn̄s. Detestor ego supbiā Jacob et domos ei9 odi. qd nō fit nisi ꝓpter mortale. ḡ ꝛc. Jtē Gre. xxxiij. moral' ait. Euidētissimū signū reprobozz est superbia ergo si nullus fit reprob9 nisi ꝓpter mortale. pz ꝛc. Et iō supbia qn̄ est ēm rōnis deliberatōnem semp est mortale. Rō h9 est. qr nō velle subjci deo deliberate seu regulis ei9 est mortale. qr hoc est auerti a deo. qd est pcipuū in omni mortali. Signant dico deliberate. qr sic oia alia mortalia ex genere suo vt homicidiū. furtum. adulteriū. et hmōi ꝓpter imperfectō ez. s. qr pueniūt iudiciū rōnis et sūt pter rōnis consensū sūt venialia. ita et circa supbiā accidit. qr sūt aliq̄ mot9 supbie q̄ sūt venialia dū eis ratōnō osentit. Vt. n. hitū est. s. in tractatu de peccato in generali ad ofūmatōz oīs pctī mortalis teqrit deliberat9 osensus. Cū ḡ hz osensū deliberatū. absqz dubio est pctm mortale. Vnde Numeri. xv. dz. Aia q̄ p supbiā. i. ꝓpe volūtatis oplacētiā. aliqd omiserit. siue ciuis sit ille siue pegrin9. qm̄ aduersus dn̄m rebellis fuit pibit de populo suo. Et iō btūs Tho. vbi. s. ait Supbia est quedā extollētia p quā q̄s se extollit supra id qd est ei pfixū a dīna regla otra illud qd dz. ij. ad Cozi. x. Nos nō in imensū gloriamur ꝯ ēm mēsurā regule q̄ mensus est nobis deus. Ad quozz verbozz declaratōem adūtendum est q̄ in trib9 nos ordinauit dīna regula pmo in obia pceptozz. Nā vt Leuit. xviij. casptū est postq̄z dn̄s seruo suo moysi dixerat pcepta que ex sui pte populo seruanda daturus erat hoc mō verba oclusit. Custodite oia pceptа mea et oia iudicia. vn̄ dn̄s ihs Math. xix. interrogāti. qd faciēdo vitā eternā possidebo. ꝛ spōdit di. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Quicūqz obiam pceptozz ex voluntate ꝓpa et pleno osensu frāgit p otēptuz dei ex supbia mortalit peccādo cadit. Et iō pleriqz supbiaz diffiniūt sic. Supbia est amor ꝓprie volūtatis. Pz isto mō supbia nō est pctm spāle. vn̄ nota ēm Alex. vbi. s. et Tho. arti. ij. q̄ supbia pōt osiderari aliquo mō ēm redūdātiā quādaz in alia pcta. et ēm hoc hz quādā generalitatem inquātū. s. ex supbia oriri pnt omia pdicta duplici rōe. Vno mō p se. s. inquātū alia peccata ordinant ad finē supbie q̄ est ꝓpa excellentia. ad quā pōt ordinari oē illud qd q̄s inordinate appetit. Nā vsurarij ꝛ raptores ab vsuris ꝛ rapinis iō non cessant qr inter vicinos suos honorifice viuere non pnt si ab eis cessarēt. vn̄ Gre. xxxiij. in oral'. dicit q̄ alt intumescit eloq̄o. alt infimis et terrenis reb9. alter sūmis celestibusqz virtutib9. Alio mō et hoc in ꝓposito ē nō inquātū p supbiā otēnit dīnam legē p quā ꝓhibet a peccādo. ēm illud Jere. ij. Cōfregisti iugū. rupisti vincula. dixisti nō seruiā. Isto ei modo ēm Alex. in oī pcto est supbia ēm qd in oī pcto inuenit otēptus pceptozz dei. quia vt dicit Amb. pctm est p̄uaricatio legis dine ꝛc ꝛ Aug. in li. de libero arbitrio. Pctm est spreto incōmutabili bono bonis omutabilibus adherere. Per hoc aūt q̄ dicit spreto. ponit otemptus. et sic i oī pcto est supbia. n̄ sic itelligēdo

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

q̃ oē pcm̃ fit pcz supbie. ꝗ nullū est peccatū in quo nō fit illud gnale vitiū. Et q̃ ita fit itelligendū pz p Aug. m li. de natura et gra. vbi dicit. Quere qd fit quodlibet pcm et vide si inueries aliqd sine supbie appellatōe pcm. Hāc autē sniam sic exequmur. Oē mqt pcm nisi fallor dei otēptus est. et ois dei otēptus supbia est. qd enim tam supbū q̃ deum otēnere. oino g̃ pcm est supbia. Dicit tñ Tho. q̃ lz qs oia p̃cepta legis possit transgredi q̃lcunq pcto ex otēptu qui ptinet ad supbiā nō tñ semp ex cōtemptu aliqs p̃cepta dina transgrediē. ꝗ q̃nq ex ignorantia. q̃nq ex infirmitate. Et inde est Aug. dictū d natura q̃ gra. Sed neq mqt oia supbe fiūt q̃ pperā fiūt certe a nesciētib9 certe ab infirmis. certe plerūq a gementib9. ꝗ illo. Sedo ordinauit nos dina regula in appetitu p̃eminētie primorū. Vnde Math. xxiij. ca. legiē q̃ ambitōez redarguēs dns dixit. Qui maior est vrm erit minister vester. Et iō omis in superbia viuit qui p mordinatū appetitū excellētie ꝓpe a primis honorari sup̃ merita q̃ sup̃ dignitatē cupit. q̃ hoc intelligas vt dēm ē. si aio deliberato facit. Et iō diffinita est supbia. s. q̃ est puerse celsitudis appetit9. quā iō Augu. p uersā noiat. qz iniqu9 q̃ peruersus est qui eaz amat. Et isto mō supbia est spāle pcm. qz ꝯ Alex. et Tho. vbi. s. supbia pōt ꝯsiderari ꝯ ꝓpam spēm quā hz ex rōne ꝓprij obiecti q̃ hoc mō supbia est spāle pcm. qz hz spāle obiectū. est. n. mordinat9 appetit9 ꝓpe excellētie vt dictum est. Tercō ordinauit nos dina regla in estimatōne ꝓpor bonorū. Voluit enim deus vt nō mō a primorū p̃eminētia caueam9. verū etiā cū bona gerim9 estimatōem ꝓpaz p̃termittam9. vñ dns Luce. xvij. ait. Cū feceritis oia q̃ p̃cepta fūt vobis dicite. serui inutiles sum9 qd debuim9 facere fecim9. Si qs ergo estimat in semetipm deliberato aio. cui dubiū q̃ in spēm supbie de qua dicet incidat q̃ culpabil q̃ mortalis est. Vñ et aliq supbiā sic diffinūt. Supbia est ꝓpe oditōis p̃ suptuosa estimatō quā pharise9 hēbat q̃ vt Luce. xviij. ca. scribiē tem plum ingrediēs apud semetipm dicebat. Deus grās tibi ago. qz nō sum sicē ceteri homies ꝛc. Hue oia. s. dicta ofirmat Aurelio Augu. li. ij. ꝯ tra manicheū di. Supbi ꝯ scp̃turas sacras alio noie appellant sibi placētes. Bonū est eim furfū hre cor. non tñ ad seipm qd est supbie. ꝗ ad deū qd est obie que nō nisi humiliū pōt esse est igiē aliqd humilitatis miro mō qd furfū facit cor. Hoc quidē ꝯtrariū vidz q̃ elatio fit deorsū. et humilitas furfū. Sz pia humilitas fac subditum supiori. nihil est aliud supi9 deo. Et iō exaltat humilitas que facit subditū deo. elatō at que in vicio est eo ipo subiectōz respuit et cadit ab illo quo nō est quicq̃ supi9 et ex hoc fit inferi9. et fit qd scp̃tū est. Deiecisti eos cuz extollerent. Non. n. cū elati fuerint vt p̃ pus extollerent et postea deijcerent. ꝗ cum extollerent tunc deiecti fūt. ipm qpe extolli nō nisi deijci ē hec ille. q̃ sic pz pars sēda h9 sermonis

Pars tcia h9 sermōis in q̃ declarat q̃ oē malū a supbia sumpsit exordium

Gerco in isto sermone aduertendum est ꝯ Alex. vbi. s. et beatū Tho. secūda secde. q. cxvj. artū. vij. q̃ supbia est primum naturaliē inter pcta. Et iō Thobie. iiij. dr. Ab ipa. s. supbia fūpsit initiū omis perditō. Patet hoc qz p̃mū pcm luciferi fuit supbia. q̃ similiē pcm p̃ morū pntum. de qb9 declarabiē ꝛ. Hd aūt talia pcta etiā dicanē p̃ma vt cupiditas. apostasia. q̃ invidia. hoc nō est simpliciter sicut supbia ꝗ ꝯ qd. i. ꝯ aliquē respectū. Nā cupiditas dr p̃ncipiū pctorū. ꝯ illud. i. Thimoc. vi. Radix oiz malorū est cupiditas. qd est vere ex pte auersionis. eo q̃ auersio ordinata ad immutabile bonū est cā oim petōrū. ꝗ superbia est cā auersionis a deo. p̃us autē est auerti a deo q̃z auerti ad immutabile bonū. et iō superbia est p̃ cupiditate q̃ cā eiꝰ. Apostasia. i. recedere a mādatis eiꝰ et volūtate dr cā oim p̃dictorū. ꝯ illud Eccle. x. Initiū pcti hominis apostatare a deo. Sed hoc intelligiē p̃ritate assecutōnis nō priōritate intētōnis. sicq̃ p̃ritate assecutōnis est apostasia a deo q̃ est voluntas nō subijciēdi se volūtati dine. Sz p̃ritate intētōnis est supbia que est volūtas p̃ siden di. Invidia dr oim malorū causa. s. in genē humano. iuxta illd Sap. ij. Invidia diaboli mors ꝛc. fuit tñ pri9 in ipo supbia sapie. Et ex superbia diaboli secutū est odiū ipsi9 ad deum iuste punientē et resistentē supbie sue. q̃ invidia ad hoiem et multa alia vt ait Tho. in sūma ꝯtra gentiles li. iij. ca. cviij. Qualiē autem omia alia pcta oriant ex supbia in nobis. patebit ꝛ. cum tractabiē de detestatōe supbie. Quā supbiam doceat nos fugere euāgeliū hodiernū di. Cuz ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes. extēminant eim facies suas vt appareāt hoib9 ieiunantes. qd vicz ꝓcedit ex supbia q̃ inani gla. Idō sequiē. Amē dico vobis recepunt mercedē suā. s. gloriā quā q̃rūt. Ieiuna g̃ solū vt opareas in ospectu dei ieiunās q̃ ipe retribuet tibi gloriā p̃manētē in celis ubi ipe cum filio q̃ spiritu sancto suo viuit et regnat trin9 q̃ vn9 in secla seculorū Amen

Feria quinta cinerū de originali pcessione supbie. Sermo. xxxvij.

Omne quod est i mundo. aut est ocupia carnis. aut ocupiscentia oculorū ꝛc. Iterū vbi. s. Frēce est frēs carissimi vt medicus qui

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

hz infirmitates curaē primo ⁊ antea p̄cognoscat causas et radices ifirmitatis ut sciat adhibere remedia p̄ūatiōis ⁊ curationis ab ipsa ifirmitate. Nisi em̄ radix ⁊ origo malorum extirpetur. nec ipa mala curari p̄nt. Ait em̄. phs in ij. phyficorꝝ q̄ posita cā sufficiēti necesse ē ut sequaē effectꝰ. Idcirco medici nūq̄ sciunt nec p̄nt ifirmitates curare nisi p̄us ipas capitula/uerint. Ita ascēdēdo a corpalibꝰ ad spūalia si homo debet curare ifirmitatē supbie de q̄ tractamus necesse est ut ipiꝰ causas et radices p̄cognoscat. Qua ꝓpter postq̄ ꝓcedēti sermone q̄dditas et entitas ipsius supbie declarata est. in p̄nti sermone sequiē ouemēt de originatōe eiꝰ ꝓtractare. qz vt ait Joh. in verbis ꝓpositis. Dē qd est in mūdo rē. Circa quā supbie radicalē causatōem tres onderatōes in p̄sentiarꝝ ā notabimus. quarum

Prima diceē occurrens dubitatio.
Secda vero subtilis declaratio
Tercia autem originalis ꝓcessio

Pars prima hꝰ sermōis in q̄ mouetur dubium q̄d. s. sit iclinatiuum naturaliē huius peccati supbie

PRimo igiē in isto sermōe occurrit vnū dubiū. s. q̄d sit inclinatiuū naturaliē ul motiuū in hoc genere pcti. In alijs em̄ vicijs vidz semp naturaliē aliq̄d eē incliatiuuz. In luxuria. n. naturaliē est motiuum oseruatō spēi. in gula oseruatio sui. et sic de alijs. q̄ erit aliq̄d naturaliē motiuū supbie. Sz mō q̄riē q̄d sit illud. Non. n. vidz esse nisi appetitꝰ potētie. siue eius qd est p̄esse. hoc. n. vidz esse qd naturaliē p̄mo appetat aia. Cum. n. hō assimuleē trinitati. qz factus est ad imaginē ⁊ similitudinē dei. cui. s. trinitati fit approp̄atō potētie patri sapie filio. bonitatis spūi sancto. Sicut homo hz naturalē appetitū ad sapiam. qz in ꝓbemio metaph. oēs hoies naturaliē scire desiderant. et ad bonitatē. qz. i. ethi. bonū est q̄ omia appetunt. ita hz naturalē appetitū potētie. ⁊ p̄ pus cum potētia p̄us fit intellectu sapia ⁊ bonitate. Preterea duo sūt actꝰ. p̄esse et huiliari siue depmi. ꝗ naturaliē fugit homo depssionē. ergo naturaliē appetit p̄esse. Sz oppositum huiꝰ apte vidz ꝓ auctem Ber. di. Quotiēs p̄esse desidero. totiēs deū meū pire ōtēdo. ꝗ otra naturā est velle pire deū. q̄ nō est naturale homī velle p̄esse. Ps. Gre. mꝗt. Quotiēs p̄esse conamur. totiēs ad apostasie crimē relabimur. cum q̄ otra naturā sit apostatare. otra naturaz erit velle p̄esse. Ps. Glo. sup illud Gen. ix. Terror ac tremor vī rē. sic ait. Sup cucta aia alia terre homo nō rōnabilibꝰ ꝗ irrōnabilibꝰ plat. est natura. Et itez ibidē dz. Cōtra naturā supbire est ab equali velle timeri. Vñ antiq̄ prēs nō reges hoim ꝗ pastores gregū fuisse dicuntur. Et itez alia glo. ibidē di. Si mēs apud semet ipam descēdit de vertice culmis mueniet planiciē naturalis eq̄tatis ut nō p̄esse gaudeat sed ꝓdesse. hec ibi. Ex q̄bus oibus colligiē q̄ appetitꝰ plātōis nō est hoi natural. Itē. Si esset hoi naturalis vel a natura remanēt in p̄ria qz qd est a natura remanet in p̄ria. ꝗ sic habeē i. Cor. xv. cessabit ois platio qua hō p̄est hoibus. ergo nō est naturalis. ergo appetitꝰ eiꝰ ñ est naturalis. ergo rē. Hāc difficultatē declarat Alex. vbi. s. di. q̄ aliē est loq̄ de potētia in se. et aliter est loqui de potētia respectu subiectionis alioꝝ hoim. Si fiat sermo de potētia i se. erit appetitus potētie naturalis sic sapie aut bonitatis. Si vero fiat sermo de potētia ad alios hoies subiectos. ꝑm hoc aut ē appetitꝰ illius ꝓpter gloriā dei ⁊ ꝓmoꝝ vtilitatē. ⁊ ꝑm hoc pōt eē appetitꝰ rōnis ad quā iclinat ratio et natura aliquo mō et laudabilis est. Nam ait apl's. i. Thimoth. iij. ca. Qui epatū bonum opꝰ desiderat. qd hētur. viij. q. i. c. q̄ episcopatū. ⁊ xxiij. q. iij. c. displicet. Aut ē appetitus ipsiꝰ ꝓpter se. ⁊ sic est appetitꝰ culpabilis. nec hz inclinatōem nisi nature corrupte. ⁊ ꝑm ꝗ rñdēdū est ad obiecta. Prime. n. rōes cōcludunt de appetitu potētie q̄ quidem naēalis est. Alie vero rōes ocludūt de appetitu potētie in opatōe ad subiectōem hoim. qd q̄dē est ꝓt se et hoc mō intelligunē auctes q̄s ponūt Ber. ⁊ Gre. Illa vero rō q̄ sumiē ex glo. Gen. ix. ad ꝗ tēdit q̄ appetitꝰ plātōis nō fit ꝑm naturā primitꝰ instituta. Et similiē vltima rō ad illā tendit. ꝗ nō ex ꝗ excludiē q̄n ex naturali rōe fit appetitus glorie dine vel vtilitatis ꝓmoꝝ mediante plātōe. Et qñ dz q̄ hō naturaliē fugit depssionē. dicēdū q̄ est q̄dā depssio ex merito culpe. ⁊ hāc naturaliē dz hō fugere. cui opposita est exaltatio ex merito grē. ⁊ hāc exaltatōnem naturaliē appetit hō. ꝗ differt a dñatiōe q̄ hō hoi dñaē. hmōi. n. exaltatō erit in p̄ria ubi nō erit exaltatō qua hō p̄est hoi. Et sic pz pars p̄ma hꝰ sermonis

Pars secda hꝰ sermōis in q̄ declaratur vñ habuit originē supbia luciferi

SEcūdo in isto sermone aduertēduz est. q̄ initiū ⁊ origo omis pcti fuit supbia luciferi q̄ multa bona naturalia cū a dño se gratuite accepisse videt stultū illud qd ysa. xxiij. ca. scribiē apud semetipm dixit. Ascēdam sup altitudinē nubiū. ⁊ ero similis altissimo. Super q̄ verba dicit mgr in. ij. dis. ij. c. h q̄ri solet q̄ altitudinē nubiū equalitatē dei miser intelligebat. Qd si forte dicaē hc cā melius intelligi. Nunq̄ lucifer potuit appetere eq̄litatē dei. Nā ex passione vel ignorātia nō peccauit. qz culpā pena precedere non debuit. Peccauit igitur ex

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

electōe·ꝫ ꝟm phm·in·ethi·electō nō est ipossi
biliū·angelū vero deo eē equalē est ipossibile·
ergo angel9 eq̃litatē dei nō appetit Preterea
Ansel·in li·8 casu diaboli di· Nihil appetit ad
q8 nō puenisset si stetisset·ꝫ nūq̃ fuisset eq̃lifica
tus deo·ergo rē· Preterea q̃ hoc non sit appeti
bile vid̄r dīna īmēsitas nō pt mēte capi· g̃ nul=
lus pt cogitare equalitatē ad deū· ꝫ nihil pōt
appeti q8 nō pt mēte capi·g̃ rē· Ad ꝫ rñdeē q̃
absq̃ oi dubio similitudīē vel eq̃litatē dei ap
petit vt dēm est· Vñ Aug·in li·de qōnib9 ve/
teris testi dicit q̃ diabol9 elatōe inflat9 volu
it esse vt de9· Itē Ber·de gradibus humilitatis
inq̃t· Non momētaneo ꝫ odio dign9 es sempit
no q̃ tuo altissimo ⁊ dilectissimo dño desidera
sti sp equari· Preterea sup illud p̄s· Nue nō ra=
pui tūc exoluebā dicit glo· Adā et diabol9 vo=
luerūt rape dīnitatē et amiserūt felicitatē· Sz
q̃liter p̄dicta intelligantē declarat dñs Bona·
in·ij·dis·ij·in qōnibus circa lrām scd̄e ptis· ⁊ i
eodē dis·v·arti·i·q·ij· Et Alex·in scd̄a pte sū=
me in tractatu de pcto luciferi·⁊ Scot9 et Pe/
trus de aq̃la in eadē dis·⁊ btūs Tho·in·ij·di·
·v·arti·ij·⁊ pma scd̄e·q·lxij·arti·iij·⁊ iterū in
qōnib9 disputatis de malo· de demonibus·q·
iij·di·q̃ duplex est similitudo dei·s·equipantie et
imitatōnis siue p̄eminētie· Similitudo eq̃pantie
siue eq̃litatis nullo mō pt appeti ordinate·ꝫ ali
quo mō est appetibil·aliq̃ mō nō· Nā oīmoda
similitudo nō est appetibil· qr nō pt cadere in
cognitionē siue in intellectū·⁊ iō nec in appeti=
tum·⁊ si aliq̃s fingat nō appetit eq̃litatē ꝫ sua
fictionē· Alio mō est similitudo eq̃litatis in aliq̃
oditōe vt in dīna p̄sidētia scia ⁊ hmōi·⁊ sic cre
do q̃ pt appeti· Similitudo vero imitatōnis pōt
appeti ordinate ⁊ inordinate· Ordīate vt ape/
tat similitudo in hijs q̃ sunt diuine exceptōnis
cuiusmōi sūt pfectōes ⁊ decores virtutū· Inor=
dinate vero vt hō appetat illud q8 nō decet ut
q8 deo nō placet·vt si appetat hoib9 p̄esse vel
se8 aduersarijs vindicare· Cū g̃ q̃riē· si diabo
lus potuit appetē eq̃litatē dei· Dicēdū q̃ ñ eq̃=
litatē eq̃pantie ⁊ oīmode similitudīs·s· esse vt
deus ut q̃dā dicere voluerūt· Hoc·n·est ipossi
bile trib9 rōnib9· Primo ex pte rei·qr q̃uis
aliq̃s possit pl9 desiderare q̃ possit hēre· tñ ñ
pōt plus velle q̃ possit estimare qr intellectū
volūtas seq̃t·nō aūt excedit· Secdo ꝫ idez p
bat ex pte dei·qr nō est possibile ei aliq̃d adeq̃
ri· Non·n·est possibile ei q8 est pticipās eē eq̃
ri ei q8 est eēntialit ipm eē· Itez certissimuz ē
creaturā nō posse adeq̃ri suo creatori· et ꝫ sci=
uit angel9 cū hret pspicacissimū intellectū·vñ
in p̄s· Dñe q̃s simil erit tibi· Et ysa·xl· Cui sime=
fecisti deū·et loquunt de similitudīe eq̃pātie
ad quā creatura puenire nō pt cū hoc ñ possit
hūana natura in xpo· Tercio ꝫ idē pbat ex
pte angeli appetētis· qr ipossibile est q̃ ange
lus appetat bonū aliq8 quo exñte iā ipe idē nō
esset· Nulla·n·res q̃ est in inferiori gradu pōt
appetere sūpioris nature gradum sine sui ipsi9
corruptōe q̃ nō cadit in intellectu·⁊ p ōsequēs
in appetitu·sicut canis nō appetit eē leo· quia si
trāsferret in gradū sūpioris natē·iā non esset
Si aūt q̃rat· si diabolus appetit eq̃litatem de
p̄eminētie aduertēdū q̃ ꝫ est duplex· Vna ē p=
esse oībus ⁊ nulli subesse q8 est ꝓpum dei· ⁊ q̃
tum ad hoc ꝫ angelus appetierit p̄esse oīb9 an
gelis ⁊ creaturis inferioribus·nō tñ potuit ap
petere q̃ absolute nō eēt deo subiect9· Et hoc
trib9 rōnib9· Primo qr hoc est ipossibile·s·
angelū ⁊ oēm creaturā creatori nō eē subiectā
nec etiā in eius appēhēsione ꝫ potuit cadē qua=
si possibile· Secdo qr ipse angel9 desinet eē si
totalit deo subiect9 nō eēt· Tercio qr tota e9
pfectio est eē sub deo·qr totū bonū ãgeli est in
hoc q̃ deo subest·sicut tota claritas aeris ē ex
hoc q̃ subjcit radijs solis· Alia eq̃litas p̄emi
nentie est hre similitudinez ex nullo merito suo
vel alieno· Et hec fuit illa p̄eminētia quā ãge=
l9 appetit·qr·s·appetit alijs p̄esse sua tñ aucte
q8 aūt appetit p̄esse hoc fuit imitatōis q8 ali
qñ obtinuisset si stetisset q̃ aūt ꝓpa aucte ita q̃
sine meritis ⁊ sine datore·⁊ ꝫ est soli9 dei· Nō
dicit Gre·q̃ appetit eē sui iuris ita q̃ nulli sub
esset·s·quo ad grām· Ber·vero dic q̃ appetit
eq̃litatē potētie· Ansel·aūt dic q̃ appetit p̄es=
se sine meritis·⁊ oēs vez dicūt·⁊ diūse aūctes
circūloquunt hoc q8 est p̄esse oībus ꝓpa aucte
fuit igit pcēm angeli in hoc q̃ ad ōsequēdum
supnaturalē bītudinē q̃ in plena dei visiōe ōsi
stit nō se erexit in deū tãq̃z finalē pfectionez ex
eius grā desiderās cū alijs sāctis·ꝫ eā ōseq̃ vo
luit p virtutē sue nature· non tñ sine deo in na=
turā opante·ꝫ sine deo grām ōferente· Et q̃a
hre finalē bītudinē p virtutē sue natē oīno abs
q̃ grā supioris est ꝓpum deo·manifestū est q̃
q̃tū ad hoc appetit diabol9 dei eq̃litatē vñ q̃n
tum ad hoc appetit etiā deo ñ subijci· vt·s·eius
grā sup̄ sue natē virtutē indigeret·ex ōsideratō
ne g̃ ꝓpe nobilitatis in supbiā ruit· Et sic patet
vñ habuit originem pcēm luciferi·patetq̃ ps
scd̄a h9 sermonis

Pars tcia h9 ꝟmonis·in q̃ ponunt tres radices ex q̃b9 vliter originat supbia

Tercio in isto ꝟmone solert aduertēdum
est·q̃ vt ex scp̄turis dīnis colligitur ex
trib9 radicib9 oriē supbia·s·ex elegan/
tia naturaliū·ex abundātia facultatū·et ex p̄e/
minētia dignitatū· Primo dico q̃ oriē super
bia ex elegātia naturaliū·vt patuit exp̄sse in p̄
mo angelo in pte p̄cedētie· Sūt·n·bona nature
ex pte corpis·sanitas·fortitudo·agilitas pul
critudo·nobilitas· et libertas· Ex pte vero aie
sūt·ingenij velocitas·bonitas memorie· nata
lis dispō ad virtutes·ex q̃b9 oriē supbia· Patet
hoc p expientiā i sapiētib9 ⁊ nobilib9 pulcris
et decoris· Vnde Ouidi9 in li·de fastis inquit

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Fastus inest pulcris sequtur supbia formam Et
Salustius de nobilitate ait. Cōe malū nobilita
tis est supbia. Et ideo bñ dicit phs. v. politi.
Nobilitas ⁊ virtus m paucis inueniunt. qz no-
biles ⁊ boni nusq; fūt multi. Similit ex scietia
multi supbiūt. Vñ exemplū hꝰ hr de illo q̃ le-
gebat epl̃as Pauli. ⁊ cū laudaret q̃ bñ legēt
eleuatus est in supbia ⁊ dixit q̃ melius intellige-
bat q̃ apl̃s ꝓter qd statim oia oblitus est. Si-
mile hꝰ hr in policrato li. i. de Homero poeta
Asiano q̃ in grecia claruit tpe regis israel. Nam
cum a nautis in litore maris deriderent in terro
gauit eos q̃d hērent. q̃ dixerūt. Quot q̃t cepi-
mus nō hēmus. et quos ñ cepimus retinemus. ver
mes. n. in vestibus scrutabant. Homerus vo di/
rigēs cogitatū ad pisces cogitabat q̃liter hoc
eē potuisset vt vicz nōdū captos hērent pisces
et captos nō hērent. Aiūt vo quidā ex ꝗ in tā
ta elatōe elatū vt in insania versū seipm suspē
derit. Est g̃ ꝓma radix supbie elegātia natura
lium. Secdo dico q̃ supbia oriē ex abūdātia
facultatū tpaliū. Et iō apl̃s. i. Thimot. vlti.
scribēs ait. Diuitibus hꝰ seculi pcipe supbe nō
sape. Et Aug. sup ps. cxxxvj. ait. Malū qd in
portāt maxie diuitie incautis hoibus est super-
bia. Non. n. auxi malū est qd odidit deus. q̃ hō
malus est relinq̃ns creatorē ⁊ ouersus ad cre-
aturā. Et li. l. omel. omelia. xiij. dicit. Vermis
diuitiarū est supbia. Difficile est ut nō fit sup-
bus q̃ diues est. Tolle supbiā diuitie non noce
būt. hec ille. Et bts Gre. sup Job. xxj. ca. dicē.
Sic. n. ex abūdātia adeps cibi. sic ex abūdātia
rex tpaliū supbia nascit. Exemplū de ꝗ legit
q̃ cum Judas machabeus vrbē cū multis ingre-
deret ⁊ ciues romani tā Judā q̃ socios supin-
dutos vidissent stolis ltis aureis hāc scpturaz
Nuis. s. fortis sicut deus nr. hñtibus ꝓpt diuiti
as ⁊ eorū potētiā in tātā amentiā ꝓruperunt
vt illico sites stolas sibimetipis facēnt q̃ hanc
scpturā ltis aureis suph aberēt. Senatus popu
lusq; romanus. quē titulū vsq; in hodiernū idē
in eorū vexillis describi vel depingi faciūt. Et
iō Salustius in iugurtino de romanis di. Popu
lus et senatus romanus añ cartaginē deletā placi
de modesteq; rēpublicā tractabat. neq; glorie
neq; honoris certamē erat. Sz vbi illa formi-
do mentis discessit illo ea q̃ sedas res amat la-
sciuia atq; supbia incessere. ꝗ metus hostilis in
bonis artibus ciuitatū detinebat. Itaq; in rebz
aduersis optauerūt ociū. qd postq̃ adepti fūt
aspius acerbiusq; sic nēpe cepe nobilitas dig-
tatem. populus libertatē. in libidinē vtere. du
cere. rape. trahē. hec ille. Sz vindicta dei ado
eorū supbia deiecta est vt de ciuitate dicatur.
Roma quāta fuit ipa ruina docet. Nec mirum
qz iuxta phm. Nullū violētū ꝓpetuū. g. 2ē.
Tercio supbia oriē ex pēmnētia dignitatum
sicut euenit Nabuchodonosor regi sic Daniel.
iij. ca. scribit. ⁊ Roboā filio Salomōis qui vt
iij. Reg. xij. ca. legit elatus ofilio iuuenū oqren
tiplo sic rñdit. Pat meus cecidit vos flagellis
ego aūt cedā vos scorpionibus. qua ex re ꝓmo
die maiorē ptem dñij pdidit. Et ideo piculose
fūt dignitates hꝰ miseri mūdi ⁊ etiā eccie. nec
valz assumē excusatōz laboris ⁊ meriti. cū gre-
xxvj. moral. dicat. Nō nunq̃ hō eo ipo q̃ pest
alijs elatōe cogitatōnū intumescit. Sepe q̃dez
rectū ⁊ mediū iter pgimus. ⁊ tñ ortis iuxta sepi
bus p vestimēta retinemur. Et iō hō auidus pfi
dendi piculū aīe sue appetit. Vñ. xxvj. dis. c. vi
rum. Leo papa mąt. Mēs potentie auida neq;
abstinē nouit a vetitis neq; gaudē cōcessis. ne
q; pietati adhibere osensū. Et ista fuit cā q̃re.
Plutarchus Traiano imperatori ad impiū subli
mato in hec verba scp̃sit. Plutarchus Traiano
salutē dicit. Modestiā tuā nouerā non appetere
ꝓncipatū quē tñ semp mox elegantia mereri
studuisti. Quo quidem tāto digmor iudicaris
quāto a crimine ambitōis vidēris esse remotior
Tue itaq; vtuti ogratulor ⁊ fortūe mee. si tñ
recte gesseris quē ꝓbe meruisti. alioq̃n te peri
culis et me detrahētiū linguis subiectū iri non
dubito. Cū et ignauiā pitor Roma nō ferat.
et sermo publicus delicta discipulorū refūdere
soleat in ꝓceptores. Sic seneca neronis sui me
rito detrahētiū carpit linguis adolescētiū suo
rum temeritas in Quintilianū refūdit ⁊ Socra
tes in pupillū suū fuisse clemētior criminat. tu
vero q̃d vis rectissime geres si non recesseris a
teipo. Si ꝓmū te oposueris. si tua oia disposu
eris ad vtutē. recte tibi ꝓcedēt vniuersa poli
tice cōstōms maiores vires tibi exculpsi. cui si
obtēperas. Plutarchū viuēdi hēbis auctorez
Alioq̃n pñtem epl̃am testē inuoca. qz in pmicē
impij nō pgis auctore Plutarcho. hec ille. Si
igit pagam fugiebāt ambitōem ⁊ dignitates
piculosas asserebāt. quāto magis nos xpi san
guine insignitis cauē dēmus. qz apl̃s ad Phi-
iij. inq̃t. Gloria in ofusiōe eorū q̃ terrena sapi/
unt glo. Gloria eorū tpalis ducit eos ad etnaz
ofusionē. Vnde Criso. xl. dis. c. multi ait. Qui-
cunq; desiderauerit ꝓmatū in terra inueniet o
fusionē in celo. Ad cus supbie ofusionē hr exē-
plum in euāgelio hodierno de Cēturiōe q̃ lau
datur ex q̃tuor. Primo ex bonitate. qz cum ser
uum paliticū nō abiecit nec despexit. ꝗ ad xpm
accedēs studiose ꝓ eo rogauit. Secdo ex huili-
tate cum dicit. Dñe nō sū dignus vt intres subte
ctum meū. Tercio ex ofessiōe. cū dicit. Tm dic
verbū et sanabit puer meus. Quarto ex opatō
ne. cum dicit p locū a minori. Nam ⁊ ego hō sū
sub ptāte ostitutus hñs sub me milites. et di/
co huic vade. ⁊ vadit. et alio veni. et venit. vt
pz Math. viij. ca. q̃si di. Potes dicere infirmi-
tati recede ⁊ statim recedet. ⁊ sanitati veni et
veniet. xps autē acceptās deuotōz Centurio-
nis dixit q̃tuor verba documēto plena. Primū
fuit pietatis cum seruū eius dignatus ē visitare
di. Ego veniā et curabo eum. Secdm fuit eqta-
tis in eo q̃ fidē Centurionis omendauit dicēs

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

non inuenit tãtã fidẽ in isrl. Tercũ fuit acceptabilitatis quo ad saluãdos di. Multi ab oriẽte ⁊ occidẽte. s. iuuẽtute ⁊ senectute vel ꝓsperitate et aduersitate veniẽt. s. ad salutẽ et recumbẽt cũ abrahã ꝛc. Quartũ fuit ptãtis dicẽs Vade ⁊ sicut credidisti fiat tibi. Cõtẽnam⁹ igꝛ supbiã et huilitẽ cum Cẽturione effusis laẽmis remedia mfirmitatũ nrarꝝ spũaliũ a dño postulem⁹. vt curati maxie a peste supbie a medico omẽdari ⁊ grãz in pnti oseq̃ mereamur ⁊ gloriam adipisci in futuro seculo seculorꝝ. Amen

Feria sexta cinerũ de remediatione superbie Sermo. xxxviij

OMne qd ẽ in mundo. aut ẽ cõcupia carnis. aut ocupia oculorũ aut supbia vite. Iterꝝ vbi. s. Nõ sufficit medico frẽs carissimi ifirmitates cognoscẽ nisi etiã sciat remedia adhibere atq̃ proprietates illarꝝ rerum cognoscere q̃ curatõem earꝝ possint pficẽ. Medicine. n. vt ait phs. ij. ethi. hnt fieri p otraria. qꝛ otraria otrarijs vt calida frigidis curantẽ. Idcirco vis in pcedẽti sermone maligne supbie radicibus ogruũ vidꝛ in pntiarꝝ vt remedia ipsis adhibere studeam⁹ añq̃ aiam castramerẽt. qꝛ et si de se sit difficilis expulsionis vt patebit i seqntibus. attñ p ogrua remedia otrariã dispõem ipsi⁹ hntia facilitẽ repmi poterit. Sz qꝛ dictum est tres radices eẽ supbie potissimũ ad euitãdam supbiã remediũ est ipas radices abscidere. qꝛ expientia teste. deficiẽte cã deficiet effectus docẽte etiã ꝗ idẽ pho. ij. phisi. q etiã ẽnsupptiue hẽ ex de ap. c. cũ cessante. et de pe. et re. c. cũ infirmitas. de iureiu. ⁊ si xps. ff. ꝗ postula. l. i. §. serũ. et. ff. solu. ma. l. i. cũ filib⁹. Sz nunq̃d dz hõ respuere sua naturalẽ nobilitatẽ. nũquid destruẽ pulcritudmẽ. nunq̃d q̃rere infirmitatẽ. nũquid obligat hõ relinq̃re diuitias iuste acq̃sitas. nunq̃d dz q̃s dignitates totaliter dimittere. dnatões alijs donare vt ipe supbiã caueat. Hoc nõ dicim⁹. ꝗ nõ pdicam⁹ nec semp ꝗ ostulim⁹. vicz q̃ pdicte radices supbie de facto remouẽdẽ. ꝗ ꝓ tãto dicim⁹ q̃ ille radices abscidanẽ ꝓ quãto in earꝝ estiatõe nõ pfistat nec eas magnipẽdat. nec sic in supbiã ruat. qꝛ vt ait Joh. in vbis ꝓositis. Oẽ qd ẽ in mũdo ꝛc. In isto igit ẽmõe reddẽdo singla singl. singla remedia adhibẽda fũt singulis radicibus superbie

Prio adhibẽd ẽ remediũ de elegãtiã naãlium.
Secdo otra abundantiã facultatum.
Tercio otra pẽnmentiam dignitatum

Pars pma hui⁹ ẽmonis in qua ponunt remedia otra pmã radicẽ superbie: q̃ est elegantia naturalium.

PRimo in isto sermone añq̃ ad pticlares supbie remediatõz descẽdam⁹ adũtendũ est pus in generali q̃ infirmitas superbie nõ facile curat. qd trib⁹ rõnib⁹ pbatur. Prio rõe ignoratõnis p hoc q̃ nõ cognoscitur ipa infirmitas etiã in illis q̃ plem fũt supbia usq̃ ad oculũ. Nd autẽ nõ de facili cureẽ. qꝛ non agnoscit pbat auctẽ Ber. di. Scio lõge esse a salute mẽbꝝ qd obstupuit. et egꝝ sese nõ sentientẽ piculo ⁊ laborare. Ps. Amb. Ro. ij. ca. ait. Grauissime peccas qꝛ ignoras. Nã ⁊ Sen. inq̃t. Iõ difficile puenim⁹ ad sãitatẽ. qꝛ nos egrotare nescim⁹ ⁊ idẽ alibi ait. In his morbis q̃bus anim⁹ afficit q̃s pei⁹ se hz minus sentit. somnia sua narrare vigilãtis est. ⁊ vicia sua cõfiteri sãitatis indiciũ est. Secdo rõe remediatõnis p hoc q̃ remedio nõ iuuat. imo inde deterior efficit. nã supbia cã fuit q̃rere iudei de pdicatõe xpi deteriores facti fũt. Et iõ pũ. xxvj. ca. Vidisti hoiem sapiẽtẽ sibi videri. magis illo spem hẽbit insipiẽs. Tercio rõe despectõnis. p hoc q̃ pietas dei nõ ita respicit supbum sicut alios pctores. vñ Gre. Celestis medicus egros nõ respicit. quos etiã de medicamie fidei deteriores videt. Et iõ añq̃ radicẽ in aia faciat ad remediũ est recurrẽdũ ne introeat. Sic enim difficilitẽ sanat. ita etiã facilitẽ incurritẽ nisi solicite remediũ adhibeat. Nd aũt supbia de facili incurrat ⁊ difficultẽ euitẽ sup alia pcta declarat Aler. vbi. s. di. q̃ supbia sicut ⁊ alia peccata duo iportat. s. puatiõem vtutis gratuite et disponẽ ad quẽdã appetitũ inordiatũ. Quantum ad puatõem vtutis gratuite cũ expellit puatio ãnexa supbie expellunt alie puatões pergrãm gratũ facientẽ. vñ sic supbia ẽ eq̃ facilis expulsionis respectu aliorꝝ pctorꝝ. sicut. n. omes vtutes insimul dant. ita oia insimul tolluntur. Quãtũ aũt ad illud q̃ supbia est dispõ ad quẽdã appetitũ inordiatũ q̃ est excellẽtie nõ eq̃ facilis expulsionis est pctm supbie sic ⁊ alia pcta. Appetibile. n. illud magis est adherẽs ipsi spiritui rõnali ⁊ iõ difficilis est expulsionis ⁊ facilis adhesionis. qd pz etiã trib⁹ rõnib⁹. Prio rõe estimatõnis. qꝛ nõ estimat tãta infirmitas quãta ẽ. ⁊ iõ ñ vitat sic vitãda eẽt. Vñ Gre. in q̃t. Cũ min⁹ turpis supbia credit. min⁹ vitatur. Luxuria eo magis erubescũt hoies qꝛ oẽs turpe nouerũt. Secdo rõe exẽplificatõnis. qꝛ scilz manifestiora iueniunt exẽpla supbie q̃ aliorũ vitiorꝝ. Fornicatores. n. et alij pctores occultant pcta sua. ꝗ pctm supbie manifeste omittit. Tercio rõe occasionis. qꝛ supbia oriẽ ex vtutibus sicut hẽ sup illud ps. Vox dñi confringentis cedros libam. Et alibi dꝛ. Ex adipe prodijt iniq̃tas. ꝓpter hoc dꝛ eẽ difficiliorꝛ expulsionis. Primo igit in ista parte fũt adhibẽda remedia otra pmã radicẽ superbie q̃. s. elegantia

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

naturaliū eē 8z. Mā tria dz hō de naturalibus ad fugādā supbiā ofiderare. s. eaz coitatē. earum fragilitatē. ⊓ eaz miserabilē oditōnez. p mo dz hō ofiderare q bona naturalia nō soluz fūt coia multis hoibus ⊓ quasi omibus qz si tu es nobilis ille ignobil' est san9 ⊓ tu infirm9 ⊓ sic de singul'. vez etiā fūt coia bestijs irrationabilib9. imo ī istis multa bruta excedūt. sicut est fortitudo cois ⊓ agilitas ⊓ sanitas ⊓ vigor sensuū. in q̄bus multa bruta p̄ualēt. Sc8m enīz phm. ij. de aīa. hō certissimū hz gustū. in alijs autē deficit a multis. De p̄dictis etiā ait Sene. ad Lucillū. Si magn9es ⊓ arbores. si fortis es ⊓ leones. si pulcer es et pauones. si velox es et lepores. si autē sapiēs es tu es vn9 de9 in hūano corpe latitat9. hec ille. Non g hz hō causā supbiēdi in q̄bus bestie eum supant. Sc8o dz ofiderare hō eaz fragilitatē. qz non fūt bona stabilia sz caduca ⊓ momētanea. hodie. n. quis san9 est. cras infirm9 vel mortu9. Ja. nij. Nue ē vita nr̄a nisi vapor ad modicū patēs. Vidi impium ait ꝓpha superaltatū et eleuatū sicut cedros libani. Trāsiui ⊓ ecce nō erat. q̄siui et nō est inuēt9 loc9 ei9. Nullus g supbiat de sanitate q̄ tā facilit amittit. nō de pulcritudine q̄ saltem morte ad sterq̄limū oducē. nō de nobilitate q̄a oēs sum9 ab vno patre ⊓ vna mre. Vnde Malach ij. di. Nūq̄d non pater vn9 oīuz nr̄m nūq̄d non de9 vn9 creauit nos. q̄re g despicit frēm suū vnusq̄sqz nr̄m. Non. n. fecit dns vnum hoīem argēteū vnde essent nobiles. ⊓ vnū luteū vnde essent ignobiles. sz oēs fecit de limo terre ad denotādū q̄ in terrā oēs reuersuri fūt nobiles ⊓ ignobiles. paupes ⊓ diuites. sapiētes et insipiētes. pulcri ⊓ deformes. igit ñ est supbiēdū. Vñ iero. de miseria humana inquit. Quid p̄fūt o fr̄ diuitie. q̄d vana gl'ia. q̄d leticia mūdi cū nō liberāt hoīem de morte. nec defendant a verme. nec eripiāt a fetore. Ecce. n. qui eri sedebat gloriosus in aula. nūc latet despectus sub tūba. ⊓ q̄ vescebat delicijs ī cenaculo. modo ofumit a vmib9 ī sepulchro. Cur g superbis vmis et cinis. diuitias paupib9 dispergendas accumulas. cū dicat ps. Dormierūt sōnum suū oēs viri diuici az. et nihil inuenerūt in manib9 suis. hec ille. Tercio debz ofiderare hō eoz miserabilē cōdicionē. q̄a cū hijs q̄ videtur bona q̄b9 possit gl'iari et eleuari hō sunt tot miserie adiūcte vt poti9 dēat in eoz consideratōe huiliari. Vñ Michee. vj. ca. 8z. Huiliatio tua in medio tui. i. cām huiliandi hēs in ofiderātōe tui ipsi9. Hō. n. nat9 8 muliere brevi viuēs tpe replet9 multis miserijs ꝛc. 8 q̄bus ait Ber. in meditatōib9. Si diligent ofidēs q̄d p os ⊓ nares ceterosq̄z corpis meatus egrediat vili9 sterq̄limū nunq̄ vidisti. Si singl'as ei9 miserias enūare velis q̄ fit onerata pcīs irretita vicijs pruriēs ocupiscentijs occupata passiomib9. pna semp in malū. et in omē vitiuz pclinis. plenā oī ofusiōe ⊓ ignominia iuenes

Et infra. Nihil aliud est hō nisi sperma fetidū sacc9 stercoz. cibus vermiū. p9 hoīem vmis p9 vermē fetor et horror. ⊓ sic in nō hoīem vtit ois hō. Cur g supbis o hō. attēde q̄ fuisti vile semē ⊓ sanguis coagulatus in vtero. deīde miserijs h9 vite expositus ⊓ pcto. et postea vmis ⊓ cib9 vermiū futur9 in tumulo. Quid supbis puluis ⊓ cinis. C9 ocept9 culpa. nasci miseria. viuere pena. ⊓ mori angustia. Cur carnem tuā p̄ciosis reb9 ipinguas ⊓ adornas. quā p9 paucos dies vermes vorature fūt in sepulcro aīam vero tuam non ornas bonis moribus. que deo et angel' ei9 est pñtanda in celis. hec ille. Cōsideret igit hoīo oculo mētis illud q8 ofiderabat Demosthenes phs videns sepulcrū cuiusdā impatoris cesaris ne in supbiā ruat. Ait em ipe. Intuit9 fū videre cadauer cesaris ī sepulcro ⊓ vidi eū liuido colore coloratū. putre dine circūdatū. alueū eius diruptū. ⊓ vermiuz cateruas q̄ p illud trāseūtes discurrebāt. duo famelici angues in oculoz foueis pascebātur crines nō adherebāt capiti. dētes patebāt labijs ofūptis ⊓ dixi. vbi est cesar choz9 puellarum. Magnitudo diuitiaz. caterua baronum. facies militū. vbi fūt canes venātes. equi veloces. aues rapaces. talam9 depict9. lect9 eburneus. aureū atriū. vbi fūt vestimēta mutatoria diuersa cibaria. cāticū lyre. organoruz sonitus odor aromatic9. Te reuerebant homīes. timebant p̄ncipes. colebāt vrbes. vbi est tanta potentia tamq̄z p̄clara magnificētia. et respōdit mihi. Hec oīa defecerūt in me quando defecit in me spūs me9. et reliq̄rūt in hoc me miserū sepulcro circūdatū putredine carnis mee. hec ille. Idcirco dz homo facere more pauonuz q̄ eleuāt alas ⊓ caudā ⊓ in eaz ospectōe gloriātur. sz depmētes oculos ⊓ videntes pedes migros remittūt caudā ⊓ alas p̄ ofusiōe. Ita hō nobilis ⊓ pulcer san9 et sapiēs q̄n ista bona ofiderat ⊓ incipit eleuare alas p supbiaz in istis gloriādo. depmat oculos mētis in terrā et ofideret finem istoz. ⊓ sic supbia p̄sterneē ī eaz miserabilis oditōnis ofideratōne. Et sic patet p sp̄ma huius vmoms

Pars secūda h9 sermonis in q̄ ponunt remedia cōtra secūdā radicē supbieq̄ est habūdācia facultatū.

Secūdo in isto sermone adhibēda fūt remedia ctra sc8am radicē supbie. q̄ est abūdātia facultatū. Nam tria de eis dz hō ofiderare ad fugandū supbiā. Primo eaz instabilitatē. Sc8o eaz insatiabilitatem. Tercio eaz afflictōnem. Primo dz hō ofiderare eaz instabilitatē. qz hodie diues cras ē paup et ñ toto tpe vite sue possideat in morte dimittuntur. Et iō cetera cū p̄cāt nō tibi p̄cet hiems. i. mors. Et iō ait iero. 8 miseria hūana. Quid

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

inqt pfūt o frat diuitie·qd vana gloria·qd le
ticia mūdi·cū nō liberēt homiem de morte· nec
defēdāt a verme nec eripiāt a fetore. Ecce em
q eri sedebat gloriosus in aula· nūc latet ⁊spe
ctus sub tūba·⁊ q vescebat delicijs in cenacl'o
mō ofumiē a vermib⁹ in sepulcro. Cur g sup=
bis vermis et cinis·diuitias paupib⁹ dispgē=
das accumulas·cum dicat ps. Dormierūt som=
num suū ⁊ nihil inuenerūt oes viri diuitiarum
in manib⁹ suis. Secō ofiderare dz hō earum
insatiabilitatē·qz q̄nto plures hō diuitias hz
tanto magis desiderat·Vñ Sen·ait·Licet ista
ogregenē nunq̄ explebūt inexplētē animum·
sicut nullus humor sufficit ad saturādum eum
q⁹ desiderū nō ex inopia sz estu ardētiū viscerū
oriē·nō em sitis illa sz morb⁹ est·hec ille. Et iō
Quintilian⁹ de oratoria instōe li·viij·ait· Tā
dee est auaro qd hz q̄ q nō hz·g in hijs hō nō
dz supbire. Tercio ofiderare dz hō earū affli
ctionē·qz abundātia diuitiarū cāt abundantiaz
afflictionū cupiditatū timorē atqz dolorem et
multas anxietates inducit. Et iō Epimenides
ait·Pecunia auaro supliciū est. Propt qd dic
Aug·in li·de catheticādis rudib⁹. In hac vi=
ta boies magnis laborib⁹ reqem q̄runt ⁊ secu
ritatē sed prauis cupiditatib⁹ non inuenīūt vo
lunt·n· q̄escere in reb⁹ inquietis ⁊ nō pmanē
tibus. Et qz ille tpe subtrahunē ⁊ trāseūt timo
ribus ⁊ laborib⁹ atqz dolorib⁹ eos agitāt nec
quietos eē pmittūt siue em in diuitijs velit hō
reqescere magis sup b⁹ efficiē q̄ secur⁹. An nō
videm⁹ q̄ multi eas pdiderūt multi etiā ꝓpter
illas pierūt·aut cum eas hāe cupiūt aut cū iaz
hūt eis oppressis a cupidiorib⁹ auferunē· que
si etiā p totā vitā cum hoie pmanerēt ⁊ nō de
sererēt dilectorē suum·ipe illas sua morte ⁊se=
reret. Et iō qui verā requiē et verā felicitatem
desiderat·dz tollere spem suā de reb⁹ mortali
bus ⁊ ptereuntib⁹ ⁊ eam collocare verbo dñi
vt heres ei qui manet in eternū ⁊ ipe cum illo
maneat in eternum·hec ille. Confirmat pdicta
Gre·in·xv·li·moral'·di·Prius nāqz mēs auari
dolorē habuit in ipa sue ocupiscētie fatigatōe
q̄liter ocubita rapet·quō aliqua blandimentis
aliqua terrorib⁹ auferret. At postq̄ acq̄sitis
reb⁹ puenit ad ⁊sideratū·alius hunc dolor fa
tigat vt cum sollicito timore custodiat·qd g/
ui labore meminit acq̄situm. Hinc inde insidia
tores metuit·atqz hoc ppeti qd ipe fecit ab a/
lijs fieri ptimescit·hec ille. Sed de multis hic
pauca ista sufficiant·qz in tractatu de auaricia
clari⁹ et diffusius infra apienē cum ⁊ detesta
tione eius tractabiē. Pz g q nō dz hō ex hijs
supbire. Patetqz ps secda sermonis

Pars tercia hui⁹ sm̄onis·i q̄ ponūt re
nedia contra terciā radicē supbie·q
icit pēminētia dignitatū·

Tercio insisto sermone adhibenda fūt re/
media ⁊ tra terciā radicē supbie q dicit
pēminētia dignitatū. Nā tria dz homo
de eis ofiderare vt p eas trāseūdo supbiā eua
dat·eaz penalitatē·earum mutabilitatem·ea=
rum inquietudinem. Primo dz homo ofide
rare dignitatum penalitatē·quia Sapien·vj·
ca·scptū est·Potētes potent tormēta patiētur
Et in eodē ca·dr·Durissimū iudiciū hijs q̄ pre=
fūt fiet·Et Aug·inquit·Quāto quis in loco fū
perior tanto in piculo maior versat·. Ista ofi
derabat Salomon qui potentissim⁹ fuit·vnde
de seipo Ecclesiastes·ij·ait·Dixi g i corde meo
Vadā et affluā delitijs ⁊ fruar bonis· et vidi
q̄ hoc quoqz eēt vanitas·risū reputaui errorē
⁊ gaudio dixi·quid frustra decipis. Cogitaui i
corde meo abstrahere a vino carnē meā vt ani
mum meū trāsferrē ad sapiam·deuitarē qz stul
ticiam·donec viderē q̄d eēt vtile filijs hominū
quo facto op⁹ est sub sole numero dierum vite
sue. Magnificaui opa mea·edificaui mihi do/
mos·plantaui vineas·feci ortos et pomeria ⁊
oseui ea cūcti generis arborib⁹·et extruxi mi=
hi piscinas a quaz vt irrigarē siluā lignorum
germinantiū·possedi seruos ⁊ ancillas·multā
qz familiā habui·armēta q̄z et magnos ouiuz
greges·vltra oes qui fuerūt aī me in iherusa
lem. Coaceruaui mihi argētū et aurū et subas
regum ac ꝓuintiaz·feci mihi cātores ⁊ cāta=
trices·ciphos ⁊ vrceolos i misterio ad vina fū
denda·⁊ supgressus sū opib⁹ oes q̄ fuerūt āte
me in iherl'm·sapia q̄z pseuerauit mecū·⁊ omia
q̄ desiderauerūt oculi mei nō negaui eis·nec p
hibui cor meū q̄n omni voluptate frueretē ⁊ ob
lectaret se in hijs q̄ pauerā·⁊ hāc rat⁹ sū pte=
meam si vterer labore meo. Cunqz me ouertis=
sem ad vniuersa opa que fecerāt man⁹ mee et
ad labores in q̄bus frustra sudauerā·vidi in oi
bus vanitatē et afflictōem aī ⁊ nihil pmanere
sub sole·hec ille. Secō igitē dz hō ofiderare
etiā eaz mutabilitatē·qz vt etiā ptz ex pdicto
textu·gloria mūdi est sicut flos decidēs·Vnde
ysa·xxxix·. Erit flos decidēs glorie exultatōis
Et iō Isidorus de hijs et alijs bonis trāsitorijs
inqt·Si habuero sapiam Salomonis·si diuiti
as Creti·si ptātem octauiani·si pulcritudinem
absolonis·si fortitudinē samsonis·q̄d mihi ꝓ=
fūt si aia daē demonib⁹ ⁊ caro vermib⁹ ⁊ iō
electo papa dr·Pater scē sic trāsit gl'ia mundi.
Tercio dz homo ofiderare eaz dignitatuz
et potentiaz inquietatōem·qz pdētes nūq̄
q̄escunt. Et iō de hac inquietatōe ⁊ alijs malis
glorie ⁊ potētie et diuitiaz mundi loquiē Au
gu·tractās de gloria romanorz in·xij·de ciui·
dei ca·iij·di·Jā itaqz viddeamus q̄le fit q tātā
latitudinē ac diuturnitatē impij romani il'dijs
audēt tribuere quos etiā p turpiū ludorz ob=
sequia et p turpiū hoim ministeria se honeste
coluisse orendūt. Quāq̄ vellem pus paululum
inquirere que sit rō que prudentia· cum hoim

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

felicitatē non possis oīdere · sp in bellicis cla=
dibus ⁊ in sāguine ciuili vl hostili cū humano
⁊ cum tenebroso timore ⁊ cructa cupiditate ꝟ
santiū vt vitro leticia eorꝝ cōpareē fragiliter
splēdida cui timeaē horribiliꝰ · ne repēte fran
gaē ꝯ impn magnitudīe ac latitudīe velle glo
riari · hoc vt clariꝰ diiudiceē · hoc faciliꝰ vt vi
deaē nō vanescamꝰ inani vētositate iactati at=
q obtūdamꝰ intētōnis acīē altisonis vocabu
lis rerꝝ cū audimꝰ plos regna ꝓuincias ſ du
os ostituamꝰ hoīes · Nā singulus q̄sq hō ut in
sermone vna lka ita q̄si elemētū est ciuitatis et
regni q̄ātalibet terraꝝ occupatōne latissimi ·
Nuorꝝ duorꝝ hoīm vnū paupem vel potiꝰme
diocrē · aliū p diuitē cogitemꝰ ſ diuitē illuz ti
moribꝰ anxiū · meroribꝰ tabescētez · cupiditate
fragrātē nunq̄ securꝝ · sp inq̄etū · ppetuis īm=
micitiarꝝ otētōnibꝰ anhelātē · augētem sane
hjs miserjs primonīū suū in īmensū modum at
q illis augmētis curas q̄q amarissimas agge
rantē · Mediocrē vero illū re familiari pua at
q succincta sibi sufficiētē carissimū suis · cū co
gnatis · vicinis · amicis · dulcissima pace gaudē=
tem · pietate religiosū · benignū mēte · sanū cor
pore · vita parcū · moribꝰ castū · oscia securum
Nescio vtrꝝ q̄sq̄ ita desipiat vt audeat dubita
re quē pferat · Vt g in hjs duobꝰ hoībus · ita
in duabꝰ familjs · ita in duobꝰ populis · ita i du
obus regnis regula seq̄ē eq̄tatis · Nua diligen
ter adhibita si nra intentio corrigaē facillime
videbimꝰ vbi hitet vanitas ⁊ vbi felicitas · ſ
ille · Vnde euāgelica lectō docet nos hodierna
die vitare supbiā di · Math · vj · ca · Attēdite ne
iusticiā vrām faciatis coram hoībꝰ vt videami=
ni ab eis · alioq̄n mercedē nō hēbitis apud pa=
trem vrm q̄ in celis est · Vbi docet nō solum nō
supbire de malis debere ſ neq̄ de bonis · Ido
sequitē · Cum g facis elemosinā noli tuba canē
ānte te sicut ypocrite faciūt in sinagogis ⁊ in vi
cis ut honorificenē ab hoībus · Vbi dicit Criso ·
Ille tuba ān se canit q̄ pompā vane laudis que
rit · sequitē · Amē dico vobis recepunt mercedē
suā · Te autē facīēte elemosinā · nesciat sinistra
tua q̄d faciat dextera tua · vt sit elemosina tua i
abscōdito ⁊ pr̄ tuꝰ q̄ videt in abscōdito · reddet
tibi · Et cū oratis nō eritis sic ypocrite q̄ amāt
in sinagogis ⁊ in angul' plateaꝝ stātes oraē
vt videanē ab hoībus · qd · s · ex supbia proueit
Amen dico vobis recepunt mercedē suā eo mō
quo dēm est · Tu autē cū oraueris intra i cubi=
culū tuū · et clauso ostio ora prēm tuū in abscō
dito · et pr̄ tuꝰ qui videt in abscōdito · i · bonā in
tentōem cordis tui reddet tibi · s · mercedē et nā
in illa supna gloria ubi ipe cum filio et spū scō
viuit et regnat in · s · s · Amen ·

Sabbato cineꝝ de detestatiōe supbie rōne d · i

Sermo · xxxix ·

Omne quod est in mundo rē ite
rum vbi · s · Post dicta de supēbia
frēs carissimi ad maiorē eiꝰ deui=
tationē ogruū vidr detestabilē eiꝰ
p tractare oditōem · necnō dēmon/
strare grauitatez que maxie ostendiē in maio=
ri offensiōe dīna sup oia alia vicia · Alt · n · Ber ·
Formicator seipm deboneſtat · iniuriosus pri/
mū molestat · elatꝰ q̄ptū in se est deū inhonorat
Naz sic hūilitas dr spālit deū honorare · iuxta
illud Ecc · iij · Magna potētia dei ⁊ ab hūilibꝰ
honoraē · sic spāli mō dr supbia deū inhonora
re · Et sic hūilis solā potētiā dei magnā reputat
et ei bona sua tribuit et eā glorificat · sic su=
perbus potētiā magnā suā reputat · ⁊ bona sua
sibi tribuit ⁊ eā laudat atq glorificat · ⁊ si non
exteriꝰ saltē interiꝰ · Vñ ꝟm Gre · Laudes suas
tacitus clamat · Et iō dr manū suā oscularī Job
xxxj · vbi sic legit · Si osculatꝰ sū manū meā ore
meo · q est iniqtas maxia rē · vbi glo · Manū suā
ore osculaē qui laudat qd facit · qd est iniquitas
maxia · qr auctoris sui grām negare nuncīē q̄s
quis sibi tribuit qd opaē · Iō bn dic Johānes
Oē qd est in mūdo rē · Detestāda est igit̄ super
bia in isto sermōe pncipalit respectu dei ⁊ hoc
tribus rōnibus

Primo ratione diuine offensionis ·
Secundo ratione diuine inhonorationis ·
Tercio ratione inique desponsatōnis ·

Pars pma huiꝰ sermonis · in q detestaē supbia respectu dei rōe dīne offēsiōis ·

Primo igit̄ in isto sermone detestāda ē
supbia rōe dīne offensionis · Nullum · n ·
viciū est qd ita offendat maiestatem di
uinā sicut supbia · Cꝰ potissima rō est · qr hō p
supbiā vult deo equipari duz affectat pesse et
nulli subesse · altissimꝰ · n · est qui omibus pest ⁊
nulli subest · vñ ꝯ maiestate dīna loquitē · Aug ·
in li · de vera innocētia · ca · lx · di · Excedit sup ere
minētia dignitatis nō solū vsitati eloquij nri ·
ſ etiā intelligētia facultatē · Veriꝰ · n · cogitaē
deꝰ q̄ ꝯ dr · ⁊ veriꝰ est q̄z cogiteē · Et iō i li · me=
ditatōnū · ca · xxviij · ait · Deꝰ est cꝰ potētia ñ ex=
hauriē · cꝰ misericordia nō exinaniē · cꝰ scia non deficē
cꝰ ptās quod vult efficit · Et in li · de spectō · ca ·
xviij · id inqt · Deꝰ sup quē nihil sine quo nihil
deus sub quo totū · cum quo totū · in quo totum
deus a quo oia · p quē oia · in quo oia · hec ille ·
Ecce quid est deꝰ · Sz supbus vult ſ idē p su=
perbiā esse · vñ nō solū pmꝰ supbus equal' vo
luit esse altissimo ſ etiā quicūq supbꝰ nec solū
equal' ſ etiā supior deo vult eē · vñ Ber · le q̄nſ
de illo verbo · n · Thessal' · n · Qui extollit̄ ⁊ ad=
uersaē sup oē qd dr deus Horret inqt hūanus
intellectꝰ verbū vtinā horreat similit cogita/
tum malignū piter ⁊ affectū · Dico · n · vobis ·
nō ille tm · ſ et oīs supbꝰ extollit̄ sup deū ·

em deus fieri volūtatē suā · vult ⁊ supbus suaz
fieri · Jam vidz eqlitas · ſz vide male congruam
portionē de9 · n · in hijs que rō approbat suaz
vult fieri volūtatē · supbus vero cum rōe ⁊ cō
tra rōem · hec ille · Qd ofirmare vidz Aug · i li ·
de spū ⁊ lra di · Sup bia oriē cū sibi qſqz p fidit
seqz sibi ad viuedū caput facit · q motu recidiē
ab illo fonte vite e9 soli9 haustu iusticia bibi
tur beata · s · vita · hec ille · Hoz manifesta ēpe=
riunt exēpla ⁊ apta Legit · n · in cronicis roma
noz de gallicula Gaio q ad tātā venit super
biā vt se in tēplo dñi tanq deuz coli pcipet et
ad tantā postea deuenit insaniam vt clamaret
nunc oīs popul9 roman9 vnū solū hz caput ut
illud posset amputare · ⁊ omēs occidere m simk
qui ad vltimū ad hoc deuenit vt ab hoīb9 odi
reē et abhominareē · ⁊ etiā a prijs ptectori=
bus occisus est ignominiose · Jtem recitat Ho
rosius q Domician9 impator ad hāc supbiam
deuenit q nomē xpi ⁊ ecciam et gen9 dñi d to
to orbe deleri pcipet ⁊ se vt deū colēdū prece/
pit ⁊ scp̄ sit · qui tn adeo abiect9 et humiliat9 ē
vt post multa sua flagicia ⁊ cū se pcepissz deuz
et dñm ndiari ⁊ coli · otinuo a suis in palacō oc
cisus distract9 p laternas ignominiose sepult9
est · ⁊ oia sua edicta a nerua suo successore irri=
tata ⁊ cassata fūt · Jtē Alex · voluit se facē ado
rare · Et inter reliquos ipm sup hac dementia
arguētes acerrim9 extitit Calistenos Jdcirco
quidā ali9 maxim9 natu ex suis ita dixit ei · Si
dij hītum corpis tui parē esse voluissent · orbis
te nō capet · altera manu oriētē · alta occidētez
contingēs Quid tu ignoras arbores magnas
diu crescere vna extirpari hora · stult9 ē q fru=
ctus spectat · altitudinē nō metuit Vide ne duz
cacumē venire otēdis in ipsis ramis qs app=
henderis decidas Leo qnqz minaz auiuz pa=
bulum fuit Nihil tā firmū est cui piculū nō sit
ab inualido Denqz si deus es tribuē mortali=
bus bnficia debes nō sua eis eripe · Si autez hō
es · id qd es sp te esse cogita · stultū est eoz me
minisse pter que tui obliuiscaris · hec ille Ec=
ce q supbia vult se equipari deo · ⁊ iō deicitur
vt patuit · pterea detestāda est · Sup b9 sepi
us seipm glorificat de bonis que a deo recipit
vel q deus p ipm opat · Vn seipm quodāmodo
deificat duz seipm pfert deo · ⁊ est idolatra sui
ipsi9 et idolū seipm colēs · S · supb 9 offēdit g
uiter deū · qz cum oia vicia ait Gre · a deo fugi
ant sola supbia se ei opponit · vn Job legit · xv ·
ca · de supbo · Tetēdit aduersus deū manū suaz
et otra oipotētē roborat9 est · cucurrit adūsus
eum erecto collo et pingui ceruice armatus est
vbi dicit glo · Contra deū manū tēdē est i opa
tione praua despectis eius iudicijs pseuerare ·
Cōtra deū roborat · qz pspari in sua mala acti
one pmittit · Erecto collo aduersus deuz currit
um q creatori displicēt cū audacia perpetrat
iguis ceruix est opulēta supbia affluētibus
Et iō supbus directe peccat in deuz Est
em deus alpha et o pncipiū et finis Apo · i · ca ·
Est etiā dñs · vn ps Qui ascēdit sup occasū dñs
nomē illi · Est etiā ille q hz ptātem sup mortez
· s · qui pōt restaurare q pierūt · ⁊ iō verus dñs
est · vn sepe in vet eri lege dz Ego dñs ego dñs
hoc est nomē meū · Est etiā largitor oīm bono=
rum · vn Aug · in · viij · de ci · dei · ca · v · ait Ver9
deus est rex auctor · veritatis illustrator · et
beatitudis largitor · Et in eodez ca · nij · ait Hō
ita creat9 est ut p id qd in eo pcellit attigat ad
illud qd cūcta pcellit · i · vnū deum optimū fine
quo nulla natura subsistit nulla doctrina istruit
nullus vsus expedit · ipe qraē vbi secura sunt
oia · ipe cernaē vbi nobis creata fūt oia · ipe di=
ligaē vbi nobis recta oia · hec ille Supbus pec
cat in deū mqtū est pncipū dum opa qruz est
pncipiū sibi attribuit · Hoc mō peccauerunt in
deū pharisei q dixerūt · Linguā nrām magnifi=
cauim9 · labia nra a nobis fūt Peccāt etiā sup
bi in deū inqtū est finis · dū oia opa sua faciunt
vt videanē ab hoībus · vt legitur Math · xxiij
Peccāt etiā in deū inqtū ipe est dñs · dum i se
et in reb9 suis volūt hre dñium vbi dñt habē
dispensatōem solū · sic peccabāt illi q dicebant
Quis dñs deus nr Peccāt etiā in deū inqtum
largitor est · dum de bonis dei deū ipugnāt · ac
cipiētes materiā supbiēdi ⁊ deū otēnendi · vnd
debuerūt accipe materiā seruiēdi et huiliter
et deuote · Peccāt etiā in deū inqtū ipe largi/
tor est · dum dāt ad volūtatē suā qd debuerint
dare ad volūtatē dei Ecce qualit supbia offē=
dit deum Nam ipugnat eū in oi loco · in oi tēpo
re · et in oi psona Formicatō autē nunq aut ra
ro in sacro loco omittit · ſz supbia poti9 omitti
tur in sacro loco qz in alio · Tunc · n · magis su=
perbe indute incedūt mulieres qn ad ecclesiaz
vadūt · Multa etiā fūt pcta a qbz caueē etiā in
magnis solēnitatib9 · ſz supbia tūc maxie exer=
ceē · Multe etiā fūt psone q etiā formicari dedi/
gnarenē · q tn pctm supbie recipiūt · Supbia
em latitat sub cinere et cilicio vm Gre · Cetera
vitia deo aufferūt paupes et ignobiles · ſz sup
bia auffert ei nobiles diuites et potētes · et hc
patet q detestāda est superbia rōe dine offen
sionis · patetqz pars pma h9 sermonis

Pars secda h9 sermonis iq detestatur supbia respectu dei rōe inhonoratōis

Secundo in isto sermone detestāda ē su=
perbia respectu dei rōe inhonoratōnis
qz inhonorat deū corde ore ⁊ opere ac
si superb9 deo dicat Nō solū te offēdi ⁊ cū inimico tuo te sociaui · ſz dedec9 quodcūqz facere potero · statui Facit dedec9 superb9 deo ope=
re cum sibi ipsi gloriā attribuit otra illd quod apostolus dicit · i Cori · x · Oia in gloriā dei fa=
cite Facit insuper ore dedec9 deo cum oia que possidet a se hre dicit · otra illud qd apostolus

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

·i·Cor·xv·di· Gra dei sum id qd sum·Fac etiam
supbus dedec9 deo corde cū celsitudmē appe-
tit ad honorē ꝓpum· Et iō assimulat supb9 et
ambiciosus Phetōti·de quo dic Ouidi9·li·iij·
metamorphoseos·q a sole generat9·curru in-
flāmat9 seu sublimat9·lris aratus·lozis occu
patus·mole minorat9·timore turbat9· morti
ademnat9·versib9 ornatus·fletibus rigatus
Primo supbus q ābiciosus est filiq9 solis · quia
appetit pntū apparētiā·eo q nat9 sub dnio sol
naēlic appetit tpalē apparētiā·vt dicūt astro
nomi Secdo supbus q ambiciosus sublimatur
quo ad ritū·qz Phetō petiuit a pre suo vt re-
geret currū solis·z sol dissuasit sibi ꝓpt picu-
lum Sic ambiciosus appetit esse cū magnis qs
postea vult regē·Sed sol vides Phetōtis ob
stinatōem in petēdo duxit eū in altū vt videret
currū q piculū· Et qz currus erat igneq9 credi/
dit ipm ee aureū·q obiderauit ornamēta pcio-
sa·que Vulcan9 artificiose odidit q nō obide
rauit piculū·sic ābiciosus·vn Ber·omel'·xxxiij
sup Cant·dicit sic Serpit hodie tabes p omne
corp9 eccie· Sunt·n·oes amici in apparētia sed
fere oes sūt inimici in exntia·oes vocari volūt
intranei·z oes sūt extranei et aduersarij·omes
domestici·q nulli pacifici·oes qrūt q sua sunt
nō que ihesu xpi·ministros se dicūt xpi·ñ tamē
seruiūt xpo·de bonis xpi itēdūt honorari non
tñ honorē ipēdūt xpo·hec ille Tercio super
bus et ābiciosus est in curru locat9· qz cuz sol
nō posset phetōti dissuadē posuit euz in curru
suo vngens ipm vnguēto oseruatiuo a nimio
calore· Sic ābiciosus appetēs dignitatē siue cur
rum dignitatis vngit vnguēto adulatōis·vñ
Hugo de claustro aie di· Quatuor sūt q ēbūt
currū elatōnis·s·amor dnandi·appetit9 glie·
et ꝓpe laudis·otēptus et inobia·Rote vo sūt
iactātia mētis·q arrogātia·vox vo ritas q leui-
tas Auriga in hoc curru est spūs supbie·ama
tores mūdi ferunt in hoc curru·Effrenes sunt
eq·volubiles rote·auriga puersus· q q porta
tur infirm9·hec ille Quarto ābiciosus ē lris
arat9· Nam sup imaginē phetontis scpti erant
versus qbus sol eū docuit regere currū suum p
hos versus·Vt ferāt equos q celū terra calo
res· Nec imū nec sūmū volutare p ethera curx
Alti9 egressus celestia tecta cremabis · In fu/
neris medio certe tut9 ibis Per hos versus i
formabat phetōn ducē currū sol nec nimis p
funde nec nimis alte z mediocrit Sic ābiciosq9
ascēdit gradū honoris p ypocrisim q simulatā
sanctitatē·aliqn p rex ablatōem·et qz non tz
mediū vtutis·iō vt phetō corruit Quitus
est loris occupat9 Nā apollo tradidit filio suo
lora qbus equos regēt Sic lora qbus p fidēteq
regūt sūt austeritas ad malos · et benignitas
ad bonos· qd nō facit ābiciosus Sexto ābicio-
sus est mole exonerat9· Nam phetō ñ fuit ita
ponderosus vt debuit qd pcipiētes eq cepēt
deuiare· Sic ābiciosi sūt leues· qz nō intēdunt
cure sibi tradite nec curāt de grege z solū vt
pīnt Septio ambiciosus timore turbat Nā
phetō valde timuit sic vides equos exorbitā
et se in piculo ostitutū· Sic ambiciosus turba
tur remorsu oscie Octauo ambiciosus morte
odēnat Nā phetō cecidit d curru sicut impssio
que apparet in stella cadēdo et a fulmie pcuss9
cecidit in flumē q mulier sepeliuit eū· Sic ābi-
ciosus in obstiatōe rapit q in flumie trenorum
mergit q ptereūt more labētis aque q obstia
tio sepelit eū Nono ābiciosus est vestib9 orna
tus· Nam iuxta sepulcx phetōtis sūt descripti
versus otinētes audacia eiq9 qualit voluit tgē
currū· Sic in morte ābiciosox ad iactantiam
nō ad valorē deferunt eq arma q alia ornamē-
ta secularia· Postremo ābiciosus est fletib9 ri-
gatus Nā sorores phetōtis plāgebāt eiq9 mor
tem· Sic mors ābiciosi plāgit solū a osanguneis
alij aūt gaudēt de eiq9 morte· Ecce g opa sup-
bōx qbus valde inhonorat deq9 Et iō otēnē
da est supbia rōe inhonoratōnis· Et hic pz ps
secda hq9 sermonis

Pars tcia hq9 sm̄onis in qua dtestatur supbia respcu dei rōe iniq dspōsatōis

Tercio in isto sermōe detestāda est sup/
bia respectu dei rōe imq dspōsatōnis
Nā int lucifex et dnam supbia fuit cō
tractū mrimoniū in celo p verba de pnti Eze·
xxviij· Eleuatū est cor tuū in decore tuo· Cum
ista spōsa sua genuit multos filios supbos· qꝰ
bus dz Joh·viij· Vos ex pre diabolo estis· Si
g aliqua gliam hēant supbi· de hoc inaniter
gloriant q sint filij diaboli de pma vxore ipsiq9
cum maledictū sit tale mrimoniū· eo q sit otra
oē ius mrimonij bndicti a deo·in multis oditio
nibus Prima est oditō q vno oiugū viuēte
alt alteri nō dz oiūgi p9 despōsatiōem p verba
de pnti·xxvij·q·ij·c·despōsatā·si vellet in/
trare religionē ante copulā carnalem·xx·q·ij·
·c·puella·et·xxvij·q·ij·c·scpsit · In mrimonio
autem cum superbia ipsa multis coniungitur q
multotiens intrat religionē·quia trāsfigurat
se in angelum lucis·etiam exit religionem non
habens vllam stabilitatem· Secūda conditō
est·quia sponsa non debet statim dari·xxvij·q·
ij·c· Institutum est vt iam pacte sponse nō sta-
tim tradantur ne vilem hēat maritus datā quā
non suspirauit sponsus dilatam· In matrimōio
autem cum superbia statim datur cuiq volenti
Tercia condicio est·quia neuter debet cū al/
terius consanguineis copulari·nec i vita nec in
morte·propter publice honestatis iusticiam·
xxvij·q·ij·c·si quis aliquam despōsauerit hec
autem eque accipit matrem et filiam Eze·xvj·
ca· Qualis mater talis filia eius est Quarta
conditio est quia fornicatō superueniens impe
dit sponsalia·xxvij·q·ij·c·raptor Hec auto

Digital library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

fornicatur et non dissoluitur. Nuita conditio est quia sponsalia soluuntur propter lepra vel aliam infirmitatem supueniente. extra de iure iura. c. quēadmodum. Sic matrimoniū inē hominem et sup biam qnq; soluit egrotatōe ps. Conuersus sum in erūna mea rc. qnq; non ps. dissipati sūt et opuncti. Sexta conditio ē. qz diabolus spōsam suam sup biam vult oib9 eē communē. Nuāto plures eaz accipiūt tāto magis letaē etiam quia non separatam ab eo tradit alteri. Septima est. qz otrahit cum vnoper verba de pnti. et cum alio p verba de futuro. Sic sup bia fuit desponsata diabolo p verba de pnti in celo et cum hoie in paradiso p verba de futuro di. Eritis sicut dij scientes bonū a malum. Gen. iij. ca. Octaua oditō est. qz sponsa duoz lite pēdēte neutri dz adherē qusq; questio decidaē. extra de sponsa duoz. c. tua sup. Nec aūt sup bia plurib9 sup bis oiungiē quistiza fit inter eos. qm inter sup bos iurgia sunt. Nona oditō est. qz spōsalia nō otrahunē ante septēnium. nj. q. ij. ꝯ. i. vbi dr. Spōsalia aū septennū otrahi nō pnt. Hic autē otrahunē spōsalia cum sup bia etiam aū septēnium coiter ut pz. Decima oditio est. qz vir multa dat vxori sue. que vocātur donationes ꝓpter nuptias. extra de dote ꝓpter diuortiū restituēda. c. nup vbi habeē q mulier dat viro dotem. ꝯ vir dat vxori donatōem. sed illa donatō cadit in ꝓfectum vxoris. Sup bia aūt accipit tot donatōnes a sponsis suis. quot expēdit in sup bia sua. a ipsa dat eis dotem infermi. ps. Ascēdit vsq; ad celos. et descendit vsq; ad abyssos. Vndecima oditio est. qz euidens signum spōsaliū est ānuli subarratō. xxx. q. v. c. nostrates. Ita despōsatio inter sup bum et sup biam oñditur signis annuloz vestimentoz rc. Duodecima cōditio est. qz pme nuptie bñdicunē. non aūt secūde extra de secūdis nup. c. i. Hic autem nec prima nec secda benedicē. sed totum est maledictū ps. Confundanē sup bi quia iniuste iniqtatē fecerunt in me. Et ysa. xxvin. ca. Ve corone superbie rc. Ex quibus omnib9 colligiē q ficut humilitas assimulat nos xpo. ita sup bia equiparat nos diabolo. Nam xps et virgo maria fuerunt humiles. De xpo dr phil. ij. Humiliauit semetipm factus obediēs vsq; ad mortē rc. De virgine maria dr Lu. i. Quia respexit humilitatē ancille sue. rc. Diabolus autem sup bissim9. ipe est enim rex sup omnes filios sup bie. Et iō Augu. de sup bia diaboli et humilitate xpi in lib. de salutarib9 documentis loquiē oparādo invicem di. Per sup biam nanq; et cupiditatē diabolus dicit. In celum ascendam. Christus cum humilitate dicit. Humiliata est in terra anima mea. Diabolus p sup biam et cupiditatez dicit. Ero similis altissimo. Christ9 p humilitatem cū sit in forma dei exinaniuit semetipm formam serui accipiens. humiliauit se patri factus obediens vsq; ad mortem. Diabolus per superbiā et cupiditatem dicit. Super astra exaltabo solium meum. Christus cum humilitate dicit. Discite a me. quia mitis sum et humilis corde. Diabolus cupidus et superbus p Pharaonem loq̄tur di. Nescio dominum et israel non dimittam. Christus cum humilitate dicit. Si dixero quia non noui eum ero similis vobis mēdax sed noui eum et mandata eius seruo. Diabolus superb9 et cupidus dicit. Mea sunt flumina et ego feci ea. Christus cum humilitate di. Non possum a meipso facere q̄q̄ . sed pater meus in me manēs ipe facit opa. Diabolus sup bus et cupidus dicit. Mea sunt omnia regna mūdi et gloria eoz et cui volo ego do ea. Christus cum diues esset p nobis factus est pauper. vt eius inopia nos diuites redderemur. Diabolus sup bus et cupidus dicit. Sicut colliguntur vue que derelicte sūt sic vniuersam terram ego congregaui. a ñ fuit qui amoueret et apiret os atq; garriret. Christus cum huilitate di. Similis factus sum pelicano in solitudīe. Vigilaui a factus sū sicē passer solitarius in tecto. Diabolus per superbiam et cupiditatē dicit. Exiccaui vestigio pedum meoz omnes riuos aggez. Christ9 cum humilitate dicit. Nunquid non possum rogare patrem meū et exhibebit mihi modo plusquaz duodecim legiones angeloz. Et vt ad vltimū ꝯcludam diabolus p sup biam et cupiditatem cum ruina magna ad infernum pcipitaē. Christus cum humilitate ad celos subleuatur. Ido fratres carissimi paucos diabolice tibi fraudis laqueos et sancte humilitatis gradus descp̄si. vt facilius tibi subiectus valeas docere quomodo et qualiter eos euadant atq; per humilitatem regna celorum possideant. Et nos si volumus perficere nostri certaminis cursum. et ad eternam beatitudinem peruenire caueamus in primis cupiditatem malam a superbiam diabolicam et cum omni humilitate christi conemur sequi vestigia. hec ille. Et sic patet q superbia detestanda est ratione desponsatōnis siue sociationis diabolice. Et ideo dicitur in euangelio hodierno. Marc. vj. ca. Erat enim eis ventus contrarius. id est vētus superbie. Quapro pter rogemus deum vt ab isto vento defēdat nos ne pereamus. sicut defendit ipse hiesus discipulos ascendens in nauem et cessauit ventus. sed dono ipsius gratia humilitatis consecuta in presenti seculo gloriam excellentem consequamur in futuro in secula seculorum. Amen.

Dominica prima in quadragesima de speciebus superbie

Sermo. xl.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Omne quod est in mundo aut e ocupia carnis rc. Item vbi s. Ad clariorem noticiam eorum que in supio rib9 dicta sunt de supbia frres carissimi muestigare necesse est qt modis diuersis omittat supbia. Pro quo sciendum est vm Gre. xxxij. li. mora. q quatuor sunt spes superbie. Primum est cum bonum qd qs hz sibi attribuit. Secda est cum credit a deo esse datum ꝗ tm p suis meritis. Tercia e cum iactat se here qd non hz. Quarta e cum ceteris despectis singularit vult videri. q verba habent trafupnue in. ij. sniarum. dis. xlij. ca. hec supbia. Quas et spes Gre. m. xnij. li. mora. sub alijs verb explicat di. Quatuor sunt spes supbie. qb9 ois timor arrogatie demostrat cum bona a semetipb habere estimat. aut bonum sibi datum desup p suis meritis putat. aut certe cum iactat se here qd non hnt. aut ceteris despectis singularit videri appetunt. hec ille. De qbus pot adaptari illd ps. cij. Dne no est exaltatum cor meum. s. affectando excelletiam mordiate sup ppam mesuram. et sic estimando bona collata mihi attribuendo non a deo recognoscendo. Ecce pma spes. Neq elati sunt oculi mei. i. oculi estimationis q affectionis si sunt vltra debitum in altum leuati. bona q a deo habere cognoscimus meritis attribuendo. Ecce secda spes. Neq ambulaui in magnis magnificando me bona mea. vel apud alios. s. spualia vl tpalia ea non hndo vel minus possidendo. Ecce tercia spes. Neq in mirabilib9 sup me. s. ambulaui existimando mirabilia et quasi singularia super me existentia q p ceteris intuendo q alios ex ꝗ despiciendo. Io autem mo aliquo istorum non me exaltaui. qr ut dicit dns Math. xxiij. q Lu. xviij. Qui se exaltat huiliabit. Et Joh. in verb. ppiotis inqt. Oe qd est in mundo rc De qb9 spib9 tria in pnti sermone oiderabimus.

Primo earum sufficientiam
Secundo earum intelligentiam
Tercio earum fugam

Pars pma h9 sermonis in q assignatur sufficientia p dictarum specierum qre sez sunt tantum quatuor

Primo igit in isto sermone aduertendum vm Alex. vbi. s. de spib9 supbie q beatum Tho. in secda secde. q. clxij. art. nij. et. ij. scpto dis. xlij. de spib9 supbie art. nij. in corpe qonis. q quatuor sunt spes sicut di. Greg. nec plures nec pauciores. Quam sufficientia sic assignat. Supbia est qua ho miuriat deo. aut g hoc est qtum ad bonum qd hz. aut qd vidr here et no hz. Si qtum ad id qd hz. hoc pot esse dupliciter. qr aut miuriat deo in se. aut iiuriatur deo in prio. Si miuriat deo in se q est pncipium vis bom. hoc pot esse dupl. aut inquatum ho ponit se tota cam bomi. q sic determinat prima spes. aut inquatum no ponit se tota ꝗ tm pncipalem. et sic determinat secda spes q suis meritis attribuit qd hz. Si aut miuriat deo in primo determinat quarta spes. cum aliqs singulariter vult videri despectis alijs. Si aute est supbia qtum ad illud qd ho vidr here q non hz. sic est tercia spes. s. iactantia eius qd n hetur. Et sic pz earum sufficientia. Nd si ctra arguat sic. Filia conuenit in natura cum mre. g filie supbie conuenit in natura cum supbia. g sunt plures eius spes qm iste quatuor. Ad hoc rndet q iz filia in rebus naturalib9 sit eius dem spei cum mre q p similitudinem accipiat in pctis. non tm dicunt hmoi peccata ee eius dem spei cum supbia mre. vt vnusqdqz illorum dicat supbia. ꝗ dr filia p quadam conformitatem calitatis a qua imediate nascit. Item si dicat. Supbia est qua ho deordinat qtum ad deum et quatum ad prim. ho aut se hz ad hominem in triplici gradu. vel sicut superior vel sicut par vel sicut inferior. Tres pme spes supbie deordinat hoiem ad deum. quarta deordinat hoiem ad hoiem parem et inferiorem. cum g inobia fit superbia respectu superioris. qr deordinat hoiem respectu hois superioris. et no fit aliqua illarum quatuor. g est qnta spes supbie q deordinatur ho respectu hois superioris. g rc Ad ꝗ rndetur q inobia no est spes supbie formalis. imo nascitur ex ea. Inobia. n. sumit penes nolle subesse volutati alterius vel pcepto. Supbia vero sumitur penes velle pesse. Sic g inobia osequit ad supbiam et no est spes supbie. Nn autem dr q spes superbie sumit respectu paris vel inferioris. Dicendum est q ho ostitutus est in medio inter deum et alias creaturas. ho vero hoi par est natura. iniuria. n. qua ho iniuriat per superbiam vel est respectu dei. vel respectu homis paris. Respectu aut dei cum vendicat sibi qd dei est. s. superioritatem vel dnationem. Vn Aug. in li. de doctrina xpiana ait. Inest vicioso aio id magis appetere et tanqm debitum vendicare. qd vni p/prie debet deo. Similit iniuriat hoi cum affectat ei libidiose dnari q est ei par natura. Vnde ait Aug. cum ho eis qui pares sunt sibi naturalit hoc est hominibus dnari affectat intollerabil oino superbia est. Sic g spes superbie alto duorum modorum accipit. Item si dicatur. Ingratitudo est spes superbie et differt ab illis quatuor ergo plures sunt qm quatuor. Nd aut ingratitudo fit spes superbie vidr per illd qd ait Iero. ad Cellantiam de recto mo vinendi. s. Quid tam superbum tam ingratum videri pot qz aduersus eius viuere volutate a quo viuere accepisti illius pcepta despicere q io aliqd imperat vt cas habeat remunerandi. Ex hac aucte vidr q ingratitudo fit supbie spes. Nd at n fit aliq illarum quatuor pz. qm ingratitudo dr qn qs non est gratus de bnficio. ꝗ talis bn scit q heat bnficium a deo q n ase. g no est superbus quatum ad primum modum superbie. Item bn scit q no habz p suis meritis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

nec talis iactat se de eo qd non hz nec vult singulariter videri p alijs. vñ neutr q̃tuor vidr ingratitudo. g̃ si est spēs supbie relinquit q̃ est differēs ab illis q̃tuor q̃ sic plures fūt spēs supbie q̃ q̃tuor. g̃ rē. Ad hoc breuit rndetur q̃ ingratitudo nō est ecntialiter supbia sz osequitur ad eā. Ingratus aūt dr q̃ nō reddit grās d bnficio accepto. vñ q̃ si pncipiū boi se reputat et ita ad pmā spēm supbie reducit eo q̃ nō retorq̃t bnficiū in illū a quo ecipit. Et sic pz ps pma hꝰ sermonis

Pars scda hꝰ sermonis iq̃ pdicte species pticularitet declarantur

SEcūdo in isto ymone pdicte spēs pticularit declarāde fūt. Prima ergo spēs supbie in qua hō iniuriat deo in seipso quo ad bonū qd hz. qr facit seipm cām totalez bonī qd hz Contra quē apls. i. Cor. iij. sic dic Quid hēs qd nō accepisti. Et si accipisti quid gloriaris q̃ si nō accepis. Vbi glo. Quid habes bonī qd nō accepisti ab alio saltē a deo. a q̃ oia bona pcedūt mediate vel imediate. iuxta illud Ja. i. Oē datū optimū q̃ oē donū pfectū desuru est rē. et subdit. Si aūt accepisti. s. oia bona a deo. qd gliaris quasi nō accepis ab alio. s. in teipo vel verbo corā alio. Nā reputare q̃ psumere q̃ hō hēat aliqd a seipo qd hz a deo peruersū est. Vñ Gre. ait. Auctoris sui grāz negare quincit q̃ sibi tribuit bonū qd opat. Est ergo pma exultatō seu spēs supbie cū q̃s ex imodmato appetitu ꝓpe excellētie bonī hitū naturale. vt in gemū. intellectū. memoriā. fortitudinem. corpis pulcritudinē. vel bonum tpale ut diuitias. gloriā. honorē. potētiā. vel spūale. vt grām. sciam. sapiam. pdicatōem. ꝓphetiaz et hmōi. sibi attribuit q̃ si a se hēret non a deo. Vbi nota diligent q̃ supbia osistit nō solū in cogitatōe sz etiā in affectōe. Supbus. n. ñ credit hoc. s. q̃ sit aliqd in se vel alio quod nō sit a deo. sz de bono qd hz seipm ita magnificat ac si ab alio nō hēret sz a se. Pro cuius declaratōe sciendū ym Tho. scda sedē. q. clxij. et in. ij. sniarum. diss. xlij. q̃ estimatō rōnis de aliquo bono pōt corrūpi dupliter. Vno mō in vli. q̃ sic corrūpitur estimatō rōnis. qñ. s. in vli q̃s estimat bonum vniuersaliter qd hz nō hēre a deo sz a seipso et hoc pti net ad infidelitatē. cū recta fides habeat q̃ deus est actor oīm bonorū. Secdo corrūpitur estimatō rōnis in pticulari ꝓpter aliquam passionē. ym q̃ errāt q̃ opantē malū vt dr pū. iij. sic vbi grā. Si q̃s sentiret in vniuersali fornicatōem nō eē pctm eēt infidel. nō aūt infidelis censeret fornicator q̃ fornicatōem eligit tāq̃ bonū ꝓter ocupie passionem. Ita a simili si q̃s estimaret vniuersaliter et absolute deuz nō eē oīm creatorē vel hoīs grām ꝓ meritis dare. esset heresis vel infidelitatis pctm. Sz q̃ aliq̃s ꝓter inordinatū amorē ꝓpe excellētie. ita d bonis suis glorieī ac si ea ab ipo hēret ptinet ad supbiam. nō ad infidelitatē. Ista spēs pōt figurari p ventū orientalē. qr sicut ab oriēte egrediē nobis lux. ita a deo oriē nobis oē bonuz grē et nature. de quo supbus se exaltat si bi attribuēdo. Ex pdictis ergo sūmatim colligit q̃ hōpeccat pma spē supbie. Primo in cordo d bonis suis nimiū gloriādo ac si a seipo hēret vt dictū ē. Secdo de bonis suis se iactādo. Tercō de bonis suis grās deo nō agēdo ac si nō hēret bona sua a deo. Sō ait Gre. Non est dignꝰ dādis q̃ non agit grates de datis. Vñ et Ber. loquens de phariseo ait. Frustra inflaris aduersus publicanū q̃ iō non hz ut tu qr nō accepit vt tu rē. d vidr fuisse exaltatō supbie luciferi. s. appetēdo et estimādo ꝓpa virtute sine deo p grām opāte ad gloriā puenire. De q̃ ysa. xiiij. ca. dr. Nūo cecidisti lucifer q̃ mane oriebaris qd declarabitur ꝗ. sed ista d sufficiāt. Secda spēs supbie qua hō iniuriat deo in seipo quo ad bonum qd hz est. qr facit se pncipalē cām eiꝰ bonī qd hz. et deū cām secdariam. Lz. n. talis cognoscat bonum qd hz a do. tñ peccat qr p sumit q̃ ipe sit causa bonī pncipal qd hz. eo q̃ sibi vidr mereri bonū quod hz a deo. cū tñ oīs bonī quod hz hō deus sit pncipalis cā. et hō secūdaria. vnde ad Titū. iij. dr. Non ex opibus iusticie q̃ fecimus nos. q. di. Nō ex opibꝰ pteritis que nulla erāt. neq̃ ex opibꝰ pñtibꝰ a nobis factis q̃ nō fūt odigna sz ym suam miam. Ecce nulla cā saluos nos fecit. Neq̃ ex futuris. qr. s. deꝰ puiderit aliquod bonū futur et bñ vsur grā. iō sibi dedit. qr tūc tpale vt est opatio hūana eēt cā eterni. s. pdestinatōnis q̃ est ab eterno ottra quod ait apls ad Eph. i. ca. Elegit nos añ mūdi ostōem ut essemꝰ mūdi et imaculati in cōspectu eius. nō qr eramꝰ futuri sz vt simꝰ p eiꝰ electionē. Secūdū vo suā miam saluos nos fecit pncipalit. nō ex meritis nisi secūdario. Sz in naturalibꝰ q̃z cum deꝰ sit pmus actor oīm q̃ motor oīm motōnū nec intelligē nec velle nec sentire nec viuere nec opari possumꝰ sine eiꝰ influxu. Vñ in li. de caus dr. q̃ oīs pma cā plus influit in causatū secūde cāe q̃ ipa causa secunda Vñ ysa. xxvj. ca. Oia opa nra opatꝰ es in nob dñe. Et. ij. ad Cor. iij. ca. dic apls Nō sumꝰ sufficientes a nobis q̃ si ex nobis aliqd bonī cogitare. s. pncipali virtute nra rē. q̃ uis em deꝰ ꝓpe bona q̃ quis facit multiplicet et spūalia oseruz naturalia augmētet tpalia. non tñ dz estimare q̃ deus hoc faciat quasi ex debito tāq̃z opa sua sint cā principal hui ocessionis sz sua liberalitas. Vñ Aug. ait. qui grām dei impugnāt audiant quid dicūt Deus me bonū fecisti ego me iustū facio. vñ Rabanꝰ Quāto q̃libet de suis ofidit meritis. tāto magis indiget ut adiuuet alienis. Figurat. n. ista spēs supbie p ventum australē qui est calidus q̃ venit a regiōe mtū calida. qr de meritis. s. eximie bonitatis nimis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ofidit· quod hō temere facere non dz· qz ysa·
·lxmj·ca·8z·facti sum9 ut imundi oēs nos· Vñ
Gre·ait· Sepe iusticia nra ad examē iusticie di
ume deducta iniusticia est a sordes in ospectu
iudicis qs fulget in estimatōe opantis· ꝗ ille
ho9 supbie vēto fuit pcussus Nabuchodono=
sor qñ dixit in palatō suo ofistens Daniel· nij·
Nōne hec Babylon magna quā ego edificaui
et ampliaui in robore meo·i·in virtute mea· Et
sic ex supbia attribuit virtuti sue nō dei libera=
litati dñium illud· ꝗ punit9 est imediate· de c9
punitōe dicet· j· Similit appha sact9 qui missus
fuit a deo a iudea in samariā· vt hr· iij· Regum
xiij· ad reprehendēdum Jeroboā de idolatria· a
fuit sibi pceptū ne ibi māducaret vel bibēt p9
q̄ ꝗ fecit· s· reprehendēdo Jeroboā regē et nō ti
mendo minas ei9 ac etiā brachiū regis ipsi9 a=
refactū rc· Tñ vt dicit Gre· qdam occulta sup
bia mentē ei9 apprehēdit meritis suis illa mag
opa ascribēs in mētis obscuritatē incidit tantā
vt inuitat9 ab alio appha ꝗ falso ad comedendū
secū ex pte dei· otra mādatū dei assensit ēdens
a deo illi fuisse pceptū ꝗ de eo reprhēsus in via
postea strāgulat9 est a leone· Sed et Paulo a
postolo dat9 est stimulus carnis sue siue tēpta
tio carnalis vm Gre· in moza· siue infirmitatis
corpalis vm Aug· ne incidēt in hāc supbiā vt
nō meritis suis ascribēt illas magnificas reue=
latōes dei put ipemet fateē· ij· Cor· xij· di· Ne
magnitudo reuelatōnū rc· Tercia spēs sup
bie est q̄ hō iiuriat deo q̄ tū ad bonū qs nō hz
puta cū iactat se hre bonū qs non hz vl apud
se existimat hre qs nō hz· vt cum ds reputat se
hre aptū intellectū vel magnā memoriam vel
magnā industriā in augēdis· vel pitiam in arte
vel prudētiā in regimīe· vel pulcritudinē in p
sona· vel sciam in mēte· vel pfectōnem in vita
spūali· et de hoc se gloriat· cū tñ reuera ista ñ
hēat vel nō tm̄ sicut estimat· Vñ ysa· xvj· dicit
Audiuim9 supbiā moab· supbus est em̄ valde
supbia eius a arrogātia plus q̄ virt9 ei9· Con
tra quā ait Jero· Nos pulices et vmiculi no=
strā dem9 sciam insciam pfiteri· Vñ pū· xxx·
dixit vir cui locut9 est dñs p intimā cogitatio
nem et grām· Stultissim9 fū virorū· sapia nō
est mecū· Et Señ· inqt· Scio me aliqd pfecisse
qz hoc scio quod nescio· Et si de scia dz ds hui
lia sentire puā et quasi nullā reputādo· cū qua
si nihil pfecte et oplete sciat· nec natura vm9
musce· multo magis de grā a virtutib9 debz ds
de se mfima estimare· Nā de sapia et scia sua pt
aliquā certitudinē hre· ꝗ de grā a virtutib9 in=
fusis nullā· Et iō apls postq̄ dixerat· i· Cor· iij·
Nihil mihi oscius fū· subdit ꝗ nō in hoc iu=
stificat9 fū· Periculosa est· n· tal supbia a ma=
gnum vitiū· Vñ Ber· Magna a rara pfectō vi
rtus est te mirabilē apparere a otēptibilē repu
tare· ego ceteris virtutib9 mirabili9 ꝗ iudico·
hec ille· Nam nihil est qs ita ipediat grām dei
sicut hoc vitiū· qz nō petit eam cum reputat se
hre· et iō non accipit puer· xxvj· Vidisti hoies
sapientē sibi videri· magis illo spem habebit
stult9· Vñ Señ· dicit· Jō mutari nolum9· quia
nos optimos credim9· Hac vidz pulsat9 fuisse
Petrus apostol9 qñ xpo sibi dicēte de scādalo
sui et alioꝝ· et postea de sua negatōe trina ip
se estimās se hre illā ostantiā pfectam· s· p eo
tolerādi mortē quam nondū hēbat· dixit· Et
si optuerit rc· Lu· xxi· c· Sup quo vbo Amb·
ait· Hec iō dicta vt sciam9 neiem se iactare de=
bere· Nam si Petrus lapsus est q̄ dixerat· Et si
omes scādalisati fuerint in te ꝗ nō ego· ds ali
us de se iure p sumat· Demqz David q̄ dixerat·
Ego dixi in abūdātia mea· s· deuotōis a feruo
ris· non mouebor in eternū· eā sibi iactātiā af
fuisse testat di· Auertisti faciem tuā a me· et fa
ctus sū oturbat9· hec ille· vj· q· i· c· imitare Ta
lis ꝗ se estimatō excecat intellectū ut nec se nec
agēda· nec deū bñ cognoscat· vñ figurat p al
bugine oculi que ipedit visū· Vñ Greg· in pa
storali inqt· Pupilla oculi nigra videt· albugi
nem tolerās nihil videt· qz sensū humane co=
gitatōnis si stultū pctorēqz intelliget cogniti
onem intime claritatis apprehēdit· Si aūt can=
dorem sapie vel iusticie apprehēdisse existiat· a
luce supne cognitōnis excludit· a eo claritatē
veri luis non apprehēdit quo se apud se p arro
gantiā exaltat· dis· xix· Domc etem̄ mirabilit ho
mines pene oēs decipiunt estimātes maiora q̄
hēant· Hac supbia ꝗ occulta vidz fuisse seduc=
tus Josias optim9 rex Juda qñ bellū mouit si
necā otra regē egipti· vt dic Johes cassianus
in tractatu de octo vitijs· ꝗ in punitōem in bel
lo occisus est· nij· Reg· xxiij· ca· Sigtur autem
hec supbia p ventū occidētalē in occidēte aūt
occidit lux· sic hō supbit de bonis que non hz·
Quarta supbie spēs est qua hō iniuriatur deo
in primo q̄ quis se existimās sapiētiorē ul me
liorem ceteris alios despic et cōtēnit· otra qs
Ber· ait· Nolo vt nunq̄ arbitreris lucem solem
cōem lucē diei nisi in cella tua· nusquā esse sere
num nisi penes te· nusquā opari grām dei· nisi
in oscia tua· Nolo te cogitare vex eē serenū ni
si apud te· volo peius de te q̄ de alio estimare
hec ille· Et Basili9 inqt· Discrepat aūt elatus
a ouictatore sola hitudine· Is aūt vtiē conui=
tijs ꝗ aūt temeritate extollitē· vel est super bia
ista qua ds se meliorē alijs ceteros despic affe=
ctans alijs dñari· Et de hoc pōt intelligi illud
Job· xj· Vir van9 erigitē in supbiā et q̄si pullus
onagri liberū se natū estimat· Vere van9 ē tal
qz leuis et nullo pōdere timoris firmat9 erigitē
sez sup alios q̄rens dñare et leges imponē· Si
milis est onagro· i· asino siluestri q̄ p siluam su
arum pūaꝝ volūtatū discurrēs nullis onerib9
vel vinculis mādatoꝝ reputat se subditū sed
libeꝝ ad nocendū cuicūqz despiciēdū a conui/
tiandum· Talis fuit phise9 ille q̄ ascēdēs cum
publicano ad adorādū in tēplū dicebat stās· s·
rigidus in supbia· Deus grās ago tibi qz non

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

ſũ ſicut ceteri hoim·adulteri·raptores·iniuſti
velut etiã ⁊ publican9· Jeiuno bis in ſabbato
decimas do oim q̃ poſſideo ꝛc· Lu·xviij· Et ſic
ex ſupbia ſe exaltãdo et publicanũ ꝓxim deſpi
ciendo fuit reprobat9· Qui aũt phiſei exemplo
ꝓximo ouiciat· qꝫ accidit freq̃nter ex ſupbia ⁊
alijs·plura facit ꝟm Criſo· Primo q̃dẽ qꝛ au
dientẽ reddit peiorẽ· qꝛ ſi fit pcẽtor fit letior in
uento crimis collega· Si fit iuſt9 extollit̃ p ali
qua crimina induct9 de ſe magna putare· Se
cundo talis coitatẽ eccie ledit· Nõ·n·oẽs audi
entes vituparit ſolũ eũ qui peccauit ⁊ ritui xpi
ano otumelias inferũt· Tercio dei gloriã blaſ
phemare facit· Sicut·n·nobis recta agẽtibuſ
nomẽ dei glorificat̃ ſic nobis peccãtibus blaſ
phemat̃· Quarto eũ q̃ audiuit obprobria ofũ
dit imprudẽtiorẽ et aduerſãriũ eũ facit· Quin
to ſtatuit ſe pene obnoxiũ reb9 ꝓlatis que ſibi
nõ oueniũt· Pertinet g̃ ad ſupbiã ſe alijs pre
ponere et alios deſpicẽ· Sñ et Amb·in li· 8 of
ficijs inq̃t· Si q̃s nõ obediat epo ſeſe extollere
atq̃ exaltare deſiderãs· querẽs etiã obũbrare
merita epi ſimulata affectõe doctrine aut hui/
litatis vel miſeꝟie·is a ꝟo deui9 ſupbit· qꝛ ve
ritatis ea regula eſt vt nl faciat q̃s omẽdãdi
ſui gr̃a quo minor ali9 fiat· ne·ſ·ſi q̃d boni ope
ris hẽat· id ad deformatõem alteri9 vel vitu
peratõem exerceat· xi·q·iij·c·ſi q̃s· Tales ſup
bi nullũ timẽt· ſiles diabolo de quo 8ꝛ Job·xli
factus eſt vt nullũ timeret· omẽ ſublime videt
De hac etiã Gre·m xxxiij·moꝛa·circa finẽ ſic
ait· Quaſi tirãnus q̃dã obſeſſam ciuitatẽ inter/
cipit cũ mentẽ ſupbia irrũpit· Et quo ditiorẽ
quẽq̃ cepit·eo in dñio durior exigit· qꝛ q̃ am
pliores ꝟtutes ſine huilitate agunt̃· eo latius
iſta dñatur· Qui, q̃s vero ei9 in ſe tirãnidẽ ca
ptiua mẽte ſuſcepit· hoc p̃mũ damnũ patit̃· qꝛ
clauſo cordis oculo iudicij eq̃tatẽ pdit· Nã cũ
acta que ab alijs bñ agunt̃ diſplicẽt et ſola ei q̃
ipe vel praue egerit placẽt· Semp aliena opa
deſpicit· ſemp mirat̃ q̃d facit· qꝛ quicq̃d egerit
egiſſe ſe ſingularit̃ credit· ⁊ cum ſe in cũctis ẽn
ſcendẽ ceteros eſtimat· p lata cogitationũ ſpa
cia ſecũ deambulãs laudes ſuas tacitus clamat
Nõ nunq̃ ad tãtã elatõem mẽs ducit̃ ut i eo q̃d
tumet etiã p oſtẽtatõem locutõnis effrenẽ·ꝟ
ille· Sz deꝟ eos mirabilit̃ huiliat· Vñ 8ꝛ Ecc̃
x· Sedes ducũ ſupbꝝ euertit· ⁊ ſedẽ fecit mi
tes p eis· Ecce q̃tuor ſpẽs ſupbie· Si autem
q̃rat̃ que ſit grauior vel q̃ ſit graui9 peccatũ
Rñdet̃ ꝟm Alex·vbi·s·q̃ in pcto ſupbie ſunt
duo·ſ·motiua ad peccãdũ·et iniuria dei· Prio
g̃ ex pte motiui dico q̃ tercia ſpẽs ſupbie·ſ·ia
ctantia eſt maior ⁊ maiꝟ pcẽtm q̃ alie tres ſpẽs
Qꝟ rõ eſt· qꝛ q̃nto pcẽtm minꝟ hz 8 motiuo tã
to minꝟ hz de p̃mitate et tãto minus hz de ex
cuſabilitate et ecõuerſo quãto pcẽtm plꝟ hz de
motiuo· tãto plus hz de p̃mitate· ⁊ plus hz de
excuſatõe· Sed iactãtia q̃ eſt ex trib9 ptib9 ſu
perbie vel ſpẽbus oriẽ ex bono q̃d hz hõ· hec
aũt iactãtia que eſt tercia ſpẽs ſupbie nõ oriẽ
ex bono q̃d hõ hẽat· ⁊ ex bono q̃d hõ nõ habz
plus aũt de motiuo et p oñs plꝟ excuſatiõis hz
ille q̃ ſupbit vel extollit̃ de bono q̃d hz· q̃ ille
qui ſupbit de bono q̃d nõ hz· Ex alia ꝟo par
te·ſ·ex pte iniurie plus iniuriat̃ deo ille qui ne
gat ſe hẽre bonũ q̃d hz a deo q̃ ille q̃ iactat ſe
hẽre bonũ q̃d nõ hz· Et ſic pz ps ſcda huiꝟ ſer
monis

Pars tercia huiꝟ ꝟmonis·in qua pomit̃ predictarum ſuperbie ſpecierum detetatio ſiue fugatio·

Tercio in iſto ſermone aduertẽdũ eſt· q̃
tãta eſt dictarꝝ ſpẽrꝝ ſupbie oditõ ma
la q̃ q̃libet debẽt eas merito refugẽ et
a ſe repellere· Primam ſpeciem ſuperbie que
eſt q̃ bona q̃ habet non cognoſcit a deo· ſed a
ſe· p ſuadẽt fugere tria·ſubuẽtõ·vindicatõ·at
tributio· Primo ſuadet fugere ſubuẽtio·ſcz
dina ſiue defenſio quãtũ ad hoc q̃ ſi hoſtẽ ſuũ
fortiorẽ vidẽt ad dñm ſuũ p ſuccurſu orõnem
ſuã quaſi quẽdã nunciũ mittẽt· et de iplorãdo
ſuccurſu vehemenẽ ofidẽt· et ſi vidẽt q̃ caſtꝝ
corpis ſui defẽdere nõ poſſent· dño ſuo rddent
vt ipe eum defẽderet· Sicut q̃dã cũ tẽptaretur
de pcto fornicatõnis vehemẽter et reſiſtẽ am
plius nõ poſſet p ſternẽs ſe añ crucifixum dixit
Dñe terrã corpis quã a te teneo amplꝟ defẽ
dere nõ poſſum· Ego reddã eã tibi· defẽde eã
et ſtatim ceſſauit tẽptatõ· Supbus aũt d̃ ſe p
ſumẽs ad deũ i neceſſitatib9 nõ recurrit· ⁊ ido
ſepe p ſupbiã cadit· Propter̃ea dicũt theologi
q̃ iõ deꝟ imittit tribulatões vt ſic cogatur hõ
auxilio hũano deſtitut9 ad deũ recurrẽ ut bõa
que hz cognoſcat a deo hẽre· Scdo ſuadet
vindicatõ· qꝛ q̃ bona ſua a deo recognoſcẽt ip
ſe de iniurijs ſibi illatis ſe nõ vindicaret· ⁊ ex
pectarz q̃ dñs ſuus ſibi iuſticiã exhiberet ⁊ ſic
daret deo q̃d ꝓpium eſt·ſ·vindictã· nec eaz ſibi
vſurparet· Mihi vindictã ⁊ ego retribuam ait
dñs Deu·xxxij·puer·xxnij· Ro·xij·Heb·x·xxiij
·q·i·in p̃n· Idcirco ſapiẽs puer·xx·ait· Ne di
cas·reddã malũ p malo· expecta dñm ⁊ libera
bit te a laboꝛe·ſ·vindicãdi· et a debito gehẽne
quo te obligas vindicãdo· Supbus autẽ de ſe
p̃ſumẽs nõ q̃rit gloriã dei ⁊ ſuã· iõ p ſupbiam
ſuã in malo vindicte iniurie ꝓpe· Vñ Jero·inq̃t
Qui deũ ſolũ oim bonorꝝ ſuorꝝ credẽt· ipe eius
iudiciũ tm̃ formidaret· Tercio ſuadet attri
butõ· qꝛ q̃ vere bona ſua a deo recognoſceret·
deo tãq̃ dño oia attribueret· q̃d perutiliſſimũ
eſſet eiq̃ ſoli nõ hoibus placere ſtuderet· Vnde
apls ad Gal·i·ca· Si ad hec hoib9 placerẽ ſez
uus dei non eſſem· Figurã illorꝝ qui bona ſua ſi
bi attribuũt tenẽt q̃ volebãt Johem vocãt̃ no
mine p̃ris ſui· Figurã vero illorꝝ qui bona ſua
deo attribuũt tenet Eliſabeth q̃ ait· Nequaq̃z
⁊ vocabitur Johes Lu·i· Et merito Johes·i·

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

grā vocabat qui natus est de sterili nō sm na/
turā. Sicut bonū opus dz attribui grē. cum aia
ex se sterilis sit. ex deo vero habeat q bona opera
agat. iuxta illud. Qui habitare facit sterilem rc.
Secdam spem supbie q̄ est q bona que ha-
bet attribuit suis meritis p suadet fugere tria
debiti solutō. ppa fructificatō nulla retributō
Primo p suadet fugere debiti solutō. qr quan
tumcūq; conet hō ipe tn nō sufficit soluere deo
qd ei dz. Vñ Ber. in li. de diligēdo deo m quit
Si totū me debeo p me facto. qd addā pro me
refecto et refecto ds mō. nec em tam facile refe-
ctus q̄ fact. Si qdem nō solū de me ſz etiam d
qcunq; quod factū est. septum est. q dixit a fa-
cta sūt. At vero in reficiēdo profecto me dixit
multa a gessit mira. a ptulit dura. nō tm dura
ſz etiā indigna. in pmo ope me mihi dedit. i se-
cundo se. a vbi se dedit me mihi reddidit dat
g et reddit me p me debeo et bis me debeo.
Et si me debeo p me qd ei tribuā p se. Nam et
si me milies repēdere possem. qd sum ego ad do
minū. hec ille. Ecce g quāta fatuitas est q hō
credat p meritis suis bona sua hre. cū hō non
sufficiat soluere deo qd dz. Secdo p suadet p
pria fructificatō. qr hō bn opando facit ipsi p
priam vtilitatē et nō vtilitatē dei. Vñ Lu. xvij
Cum feceritis oia q̄ pcepta sūt vobis rc. In q
verbo nobis mnuunt due rōes. s. bn opando q
debem soluim. et q inutiles deo sum. s. ad
min reputare debem. Vñ timere debem q si
serui inutiles sniam dñi Math. xxv. Seruū inu
tilem mittite in tenebras exteriores. qd debet
hoi ex hoc q ppam vtilitatē facit. Tercō p
suadet nulla retributō. qr hō nihil dat deo ni
si pus de dederit ei illud. Vñ Job. xli. ca. ait
Quid mihi dedit vt reddā ei. Et Dauid ad do-
minū. Que de manu tua suscepim tibi dedimus
et ysa. xxvi. Oia opa nostra rc. vbi. s. Et aug.
ait. Dñe superogat tibi vt debeas Et q̄s habz
q̄cq̄ nisi tuū. reddis debita nullis debēs. dona
debita nihil pdēs. Et Ber. ait. Non sunt talia
merita vt pterea vita etēna debeat ex iure vt
deus iniuriā eis facēt nisi eā donaret ds ille ego
fugiēda est supbia. Terciā spem supbie q̄ est
qn credit se hre bonū qd nō hz. tria fugere p-
suadet. impeditio. delusio. detestatō. Primo
p suadet fugere impeditō. s. gre. qr. s. de non
dat libent grām suā hoc vicō laborāti. Scit ei
q ipe de ei collatōe ei grat nō esset. cum cre-
dat ipe eā iam hre et sic q̄si pderet dns gratiā
suā. Ait. n. Ber. Nunqd perit qd dat ingrato.
ds. iste quasi plen de nihilo. iō pōt nō cape
aliqd. Vñ Ber. ait. Non est quo se imisceat va/
nitas vbi totū occupat caritas. ita nō est quo
se imisceat veritas. qn aliquē occupat falsitas.
Secdo p suadet fugere hn vitij delusio magē.
Deludit. n. laborātib hoc vicio mō q̄ delusuz
est cuidā rustico portāti agnū venalē. a p ali-
quos iuuenes m via datum est sibi intelligē q
esset canis. Sic supbus plus adulatoribn q̄ si/
bi credēs ad vltimū credit hre bonuz illud qd
nō hz. Vñ Sen. ait. Mōstrabo tibi qd oia pos/
sidentib deint. s. q verū dicat. et hoiem mt mē
tientes stupētē. ipaq; osuetudine p rectis blā
da audiētē ad verū pducāt. Sic. n. faciunt adu
latores de supbo sicut pueri de vesica quā vn
aliquātulū inflat. alius plus donec bn inflata
sit. Sic vn adulator inflat supbū. ali āplius
inflat. Sen. Oim amicorū vnū officiū. vna oten
tio est. qs blandissime fallat. Tercio p suadet
fugere detestatō. Est. n. vitiū detestabile ex ds
q hoiem in tātā cecitatē ponit vt etiā cecitatē
suā agnoscē nō possit. Alij ceci saltē cecitatē su
am agnoscūt lz aliā agnoscere nō possint Et iō
diabolus facit de illo q laborat ds vicō saccuz ñ
solū ad otinēdū vilia ſz etiā ad otinēdū nulla.
Quartā a vltimā spem que est qn aliqs i esti
matōe ppomit se alijs p suadet fugere tria app
ciatio. incertitudo. iudicatio. Primo p suadet
fugē appreciatō p hoc q q̄nto aliquis se ma-
gis appreciat. tāto min appreciat a deo a tā-
to min vz. Exēplū hem de ds in Saule. de q
legit. i. Reg. xv. Cum esses puul in ocul tuis
caput in tribub isrl fact es. Ecōtrario cū ma
gnus esset in oculis suis a regno deiect est. Il
lum aūt qui se despicit. de appreciat. ps. Cor
otritū et hūiliatū de nō esse despicies. Secdo
fugere p suadet incertitudo quā hnt hoies in
pnti vita de bonitate sua vel aliena. Vñ eccle-
astes. ix. Sūt iusti atq; sapētes quorū opera
sūt in manu dei. Lz hō pntialiter cert sit d bo
nitate sua vel malicia aliena. finalit tn incert
est. Lz. n. prim tu in pnti vita sit hoicida vl
iude vel sarracen. fortitā tn in dei puiden/
tia est de ordīe cherubin. Lz etiā tu mō fis bon
fortitā tn in dei pscia iā es patibulo inferni af-
fixus. Vñ Ecclesiastes. viij. dz. Vidi impios se-
pultos qui etiā cū adhuc viuerēt in loco sancto
erāt. et laudabant in ciuitate q̄si iustorū opera
Tercio fugere p suadet iudicatio. qr nēo dz
esse iudex in cā ppa. C. ne quis in cā ppa. l. i. Et
tn talis supb vult eē iudex sui ipn cuz ppius
amor soleat fallere i iudicō sui. Vñ Ber. amor
sicut nec odiū nescit veritatis iudiciū. Et idez
alibi ait De legib hūanis statutū est. a i caub
tā eccīasticis q̄ secularib scio seruatū. spāles
et amicos causātiū nō debē admitti in iudicium
ne vel fallāt vel fallant amore filiorū. Fugia-
mus g q̄tū possum hāc mortalē supbie vipe
ram et humiliemus animas nostras deo qui so
lus in trinitate perfecta viuit et regnat in secu
la seculorum Amen

Dominica eadē ifra diē de detestatio ne superbie respectu nri et primi.

Sermo. xlj.

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

OMne qd̃ est in mundo aut est
ocupia carnis · aut ocupia rẽ ite
vbi · s · Quã sit detestãda superbia
frẽs carissimi necñ a abhominãda
oñdiẽ ex eius opposito · s · humilitate
que sume est omẽdãda et imitãda · Nã sicut cã
exaltatõnis in celo est humilitas ita cã depssiõis
siue grauioris dãnatõnis est se in hs mũdo p su
perbiã exaltare · iuxta illud Math · xxiij · et Lu ·
xviij · Qui se exaltat humiliabiẽ · et certe sine mi=
sericordia fiet ei · q̃ superbierit iudiciuz · qr ut dr
ab Aug · in li · de libero arbitrio · nullus tã in=
dignus mia dei sicut sup b9 · et Grego · xvij · li ·
moral · dicit Qis superbia eoipo in imo iacet q̃ m
alto se erigit · vt inde magis supposita sit · vnd̃
alijs pesse otẽdit · hec ille · Exẽplũ h9 hẽtur in
lucifero qui de celo ad terrã corruit p superbiaz
De quo Lu · x · Videbã sathã sicut fulgur de ce
lo cadẽtẽ cui dictũ est · ysa · xiiij · Detracta ẽ ad
inferos superbia tua · Et iõ ẽm Gre · in mora · de
pnia dis · ij · c · pmũ · in fi · Cõfidere hõ elat9 qd
in ẽra mereat̃ si plat9 angel9 in celo in terraz
psternẽ · Et iõ oẽs superbi sequenẽ eũ · vñ ysa ·
v · ca · Descẽdẽt fortes ei9 et gloriosi a sublimes
ad infernũ · Et iõ bñ dicit Job · Qẽ qd̃ est i mũ
do · rẽ · Detestãda est igiẽ superbia respectu nri
et primi sicut respectu dei vt pz ex superioribz
Et hoc etiam tribus rõmbus ·
Primo ratione originatõnis
Secundo ratõne destructõnis
Tercio rõe iniuriatõnis

Pars pma h9 sermõis in q̃ detestat̃ superbia respectu nri rõe originatõis

PRimo igiẽ in isto sermone dico q̃ dete
standa est superbia rõe originatõnis Est
em origo oim viciorũ · qr cũ quẽpiã ma
culat superbia necesse erit ut ipe in certa vitia ca
dat Vñ ecc̃ · x · c · scribiẽ · Initiũ omis pcti superbia
sup quo dicit Ber · Initiũ omis pcti superbia et
caput toti9 pditõnis · Cũ aũt q̃ salutẽ tuã opa
ri desideras aduersus hãc sup caput tuũ cornu
crucis hẽre memẽto vt nõ extollaris psperis
nec depmaris aduersis · hec ille · Ad quorũ dic=
torũ declaratõem notãdũ est q̃ ẽm Alex · a ali
os doc · illud dẽm Initiũ omis pcti superbia tripli
citer exponiẽ · Primo respectu otẽpt9 dei · qr
nihil aliud superbia est nisi in oib9 pctis mũẽta
Nam sicut absq̃ caritate nulla virt9 pfecta est
ita sine otẽptu dei q̃ superbia generalissime dici
tur · nullũ pctm inuenit̃ prer id qd̃ ex ignoran
tia vel infirmitate omittiẽ · Sz de hs mõ nõ loq̃
mur h̃ satis · n · de hoc dictũ est in pma pte ser
mons · xxxvj · h9rẽ · Secũdo respectu peccãdi pn
cipij · qr pmũ pctm fuit superbia quo peccauit lu
cifer in celo · Vñ Thob · iij · dr · Ab ipa superbia
sez sũpsit exordiũ omis pditio · qd̃ clare apiẽ in
sermonario de punitõe et reprobatõe viciorũ
De hoc mõ etiã nõ loq̃mur in pnti · Tercio ex
pomiẽ respectu pctorũ exordij cũ ex superbia oia
vicia oriantẽ · vñ Gre · xxxi · mora · ca · xxxviij · sic
di · Prima nãq̃ soboles superbie inanis gria est
que dũ oppressam mẽtẽ corripuerit mox iuidiã
gignit · qr nimirũ dum vani nois potẽtiam ap
petit ne q̃s ali9 adipisci valeat tabescit · Inui=
dia q̃z irã generat · qr quãto interioris liuoris
vulnere aim9 sauciat̃ · tãto etiã mãsuetudo trã
q̃llitatis amittiẽ · et qr q̃si dolẽs mẽbrũ tangiẽ
idcirco opposite actõnis man9 graui9 pssa sen
titur ex quo tristicia oriẽ · qr turbata mẽs q̃ in=
ordinate se ocutit eo addicẽdo ofũdit · Et cum
dulcedinẽ tranq̃llitatis amiserit · nihil hãc nisi
ex pturbatõe subsequẽs meror pascit · Tristi=
cia q̃z ad auaritiã deriuat̃ · qr dũ ofusũ cor bo/
num letitie in semetipm int9 amiserit · vñ osola
ri debeat foris querit · Et tãto magis exterio=
ra bona adipisci desiderat · quãto gaudiũ ñ hz
ad qd̃ intrinsec9 decurrat · Post hs vo duo car
nalia vicia · i · vẽtris ingluuies et luxuria nascũ
tur · Sz cũctis liqt q̃ de vẽtris igluuie luxuria
nasciẽ dum in ipa distributõe membrorũ vẽtri
genitalia submxa videanẽ / vñ dũ vnũ inordia
te reficiẽ aliud pculdubio ad otumeliã excita
tur · hec ille · Vbi pz q̃ ex superbia oia vicia oriũ
tur · Nã ex ea oriẽ vana gria qua q̃sq̃ vult sup
alios apparẽ · et si aliq̃s adeq̃tur · illico nascitur
inuidia · ex qua de leui deuenit̃ in irã · et cum se
nõ poterit int9 osolare · exteriorẽ in reb9 oso
latõem q̃rit cũ auaricia · qr aia nra beato Gre
teste sine aliqua osolatõe stare nõ põt · et iõ ex
abundãtia rerũ quas multo labore q̃siuit ẽfri=
gerari desiderãs in vicio gule ruit qua ex re le
uius in luxuriã cadit · Vñ Jero · ad eustochium
ait · Libido iũcta est luxurie · pus venẽ extendiẽ
et sic cũcta mẽbra ocitanẽ · qd̃ viciũ multi auari
absq̃ gula omittũt · qr vt dictũ est in aliq̃ oso
lari iã cupiũt · Ex luxuria postremo puenit acci
dia · Vñ Boeti9 · iij · de osolatõne psa · vj · dicit
Tristes eẽ suarũ voluptatũ exit9 · q̃squis ẽmi=
misci libidinũ suarũ volet itelliget · Hoc quippe
vitiũ etiã illis q̃ nec gulosi nec luxuriosi fũt eue
nit ex puatõe delectatõnũ vel stimulo viciorũ
qr ut ysa · xlix · ca · scribiẽ · Non est pax impijs ·
Ex hijs igiẽ luculent̃ apparet q̃ oia vitia secuz
superbia portat · Vñ de pma sobole superbie q̃ est
inuidia loquiẽ Aug · li · ij · sup Geñ · ca · ij · Inui
dia seq̃tur superbiã non pcedit · nõ · n · cã superbiẽ =
di est iuidia ẽz cã iuidẽdi est superbia · Cũ igitur
superbia sit amor excellentie ppe · inuidia vero sit
odiũ felicitatis aliene · vñ nascatur satis i pm=
ptu est · Amãdo · n · q̃s excellẽtiã suã · vel pari=
bus inuidet q̃ ei coequentur · vel inferioribus
ne coequẽtur · vl̃ superioribz q̃ eis nõ coequetur
Superbiendo igitur iuid9 nõ iuidẽdo q̃sq̃ super
bus est · merito inter omis pcti superbiam scrip
tura diffinit di · Initiũ omis pcti superbia · hec ille
De alijs vero pctis q̃ ex superbia oriantur hñs
Aug · in li · de salutarib9 documẽtis approbat

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

di. Quia humilitas homines sanctos angelos facit
et superbia demones et angelos fecit. ispa est omnium
peccorum initium et finis et cā. qz nō solū est pcēz
superbia sz etiā nullū pcēm esse potuit aut pē aut
poterit sine ea. Sic q̄dē mihil aliud est oē pcēm
nisi dei ordīptus quo eius p̄cepta ordīnim. et ꝗ
nulla res alia persuadet homini nisi superbia. Porro
cupiditas et superbia mtrīm vnū malū sūt vt nec
superbia sine cupiditate nec sine superbia possit
cupiditas inuenirī. De superbia nanqz nascūtur he
reses. scismata. detractationes. murmurationes. ire. rixe
ordīationes. aiositates. ambitiones. elationes. p̄sumptio
nes. iactātia. verbositas. vanitas. inquietudo
menda ciū. et cetera hmōi. q̄ dinūerare p singu
la longum eēt. hec ille. Hinc est q̄ superb9 velut
q̄dā homo magn9 p singula mēbra est distict9
Caput est mal9 plat9. Daniel. xiij. A semi
tribus egressa est iniq̄tas. a mali pncipes. ps.
Astiterūt reges tre et pncipes oueneruntē
Oculi eius sūt sapientes mūdi q̄ seculi vana sequū
tur. Jere. nij. Sapientes sūt vt faciāt mala. pū
nij. non. n. noruerūt nisi male fecerint nec ab eis
capit somn9 nisi supplātauerint comedūt panē
impietatis et bibūt vinū iniq̄tatis. Aures eius sūt
voluptuosi q̄ seculi voluptates aut sectāres sci
entias cū auiditate audiūt. ysa. iij. Ecce ego au
ferā a vobis oē robur panis et oē robur aq̄. sa
pientē q̄z et prudētē eloquij mistici. Nares sūt
falsi religiosi. Job. xli. De narib9 eius pcedit fu
mus sicut olle succēse aq̄ feruētis. Et Mathei.
xxiij. Surgēt pseudo xpi et pseudo pphete
Os eius sūt cupidi et auari ysa. v. ca. Dilatauit
infern9 aiam suā et apuit os suū absq̄ vllo ter
mino. Lingua eius adulatoriū. ps. Oleū aūt pcto
ris nō impinguet caput meū. Labia eius ē dolosus
et deceptor. ps. Vana locuti sūt vnus quisq̄ ad
prim suū labia dolosa in corde. et corde locuti
sūt. Dentes est detractor. Job. xli. Per gyrus
dentiū eius formido. Dētes deuoratores. Gut/
tur eius suspiciosus et malus iudicator. ps. Se
pulcr̄ patēs est guttur eorū. Cor eius ē obsti
nator in malo. Job. xli. Cor eius obduratū ē q̄si
lapis et stringet quasi malleatoris imc9. Man9
est pditor. ps. Erēm iniq̄tates in corde opa-
mini in terra iniusticias man9 vre ordinat. Fac
es eius est ypocrita. Math. vj. Oia opa sua fa
ciunt vt videanē ab hoib9. Collū eius est p̄sūp
tuosus. Job. xli. In collo eius morabitē fortitu
do. Venē eius ambiciosus. ps. Venē eius ābitio/
sus. erraueruūt ab vtero. locuti sūt falsa. Ossa ei
us despatus. Job. xl. Ossa eius velut fistule eris
Corp9 eius impenitēs. Job. xli. Corp9 eius q̄si
scuta fusilia. Pes eius crudelitas. ps. Veloces
pedes eorū ad effūdēdū sāguinē. Et puer. i.
Pedes eorū ad malū currūt. et festināt vt effū
dant sānguinē. Nerui eius ē lasciu9 Job. xl. Ner
ui testiculorū pplexi sūt. Cartilago eius collate
ralis est incitās ad malū. Job. xl. Cartilago eius
quasi lamine ferree. Palit9 est gl'ia mūdi. Job
xli. Palit9 eius prunas ardē facit. ecce q̄nta ma
la pcedūt ex superbia p mēbra corpis figurata
q̄bus totū corp9 eccie sautiatē. Et iō bn̄ di. Sa
lusti9. Superbia est cōe volūtatis malū. Est ēgo
superbia detestāda rōe originatōis. qz est origi-
go oīm malorū. Et sic pz ps pma h9 sermonis

Pars scda h9 sm̄onis in qua ostestatur superbia respectu nostri rōe ostructiōis

Secūdo in isto sermōe detestāda est sup
bia rōe destructōnis. qz est oīm bonō
rum in aia destructiua. s. grē caritatis.
et oīm vtutū. Sn̄ ecē. xxi. ca. 8z. Dom9 q̄ nimis
i. valde locuplex est. s. vtutib9. annihilabitē
superbia. Sn̄ Gre. mōt. Sicut humilitas oia vicia
eneruat. oēsqz vtutes colligit a roborat. sic su
perbia oēs vtutes destruit et eneruat. Et i li.
moral. idē mōt. Alia q̄ppe vicia eas solas vir
tutes ipetūt. q̄bus ipsa destruunē. vt vicz ira
paciam. castramargia abstiam. libido ordīnētiā
expugnat. Superbia aūt viciorū radix nequaq̄m
vnū vtutis extinctōe ordīata ordīa aīe mēbra eū
dta se erigit et q̄si general' et pestifer morbus
corp9 oē corrūpit. ut q̄cq̄d illa iuadētē agitur
etiā si vtus eē oūdiē nō p hoc dno sz soli vane
gl'ie seruiatē. Ꝗ ille. Et iō grē et vtutes q̄ p hu
militatē oseruātur. p superbiā diabolus destruē
et auferre conatur. Et h9 exēplū hētur ꝗ cor-
nicula q̄ volēs frāgere nucē et comedē et non
valēs. eā volādo in altū eleuat et deijciēs eā ad
ima sup durū lapidē corticē eius frāgit et nu-
cleū comedit. Sic diabolus facē. q̄diu hoīes la/
titāt sub cortice a testa humilitatis non possunt
a diabolo vorari. sz in altū eleuati p superbiā su-
bito casu mortis fracta testa humilitatis nunc a
demonib9 deuorātur a vtutes ostūmātur. Sic
etiā faciūt q̄dā aues de ostreis marinis cum nō
pnt eas vorare q̄diu latēt in conchis suis et
testis. in imo eas eleuāt allidūt a frāgūt testas
eorū et comedūt eas. Et iō Job. xxx. ca. in per
sona superborū inq̄t. Eleuasti me. et q̄si sup vētū
ponēs allisisti me. Et Aug. ait. Alta siccantur.
ima replētur. Alta. i. superba siccātur. ima. i. hu
milia replētur. Et iō Ber. ait. Superbia siue iaz
exns siue nō sp cā erit subtracte grē. Nunq̄d q̄
humilibz dat grām. humili aufert datā. ḡ argum
tum superbie ē subtractō grē. ḡ rē. Ꝗ ille. Am-
plius dico q̄ superbia ē nō solū bonorū destru
ctiua sz etiā aliorū bonorū ipeditiua. Sic. n. hu
militas nō solū grā est sz etiā vas aliarū grārū
sic superbia nō solū est malitia sz etiā bonorū a
grārū ipeditiua. Vn q̄dā sapiēs ait Alexādro
cum cognosceret eū superbū. De9 p̄sto est lar-
giri tibi sapiam sz ñ hēs vbi eā recipias. Et in
terrogatus Chilon phs vt ait Lucreti9 ab Ui
sopo poeta. Quid nam agēt Jupit'. rndit. Alta
humiliat. humilia vo exaltat. Et iō ait ptolomeus
Qui int' sapientes humilior est. sapientior existit
sicut locus pfūdior cet'is lacum saq̄ copiosior

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

est. Idcirco a otrario sensu. Quãto ꝗs magis superb9 est tãto plus a dispõe receptõnis grẽ elõgatẽ. Sic. n. ocauũ est receptiuũ nõ ouexuz vt mõtes. ita supbia q̃ facit mẽtẽ eleuatã vltra cõem oditõem ipedit receptõem grẽ. Vñ in figura. ij. Reg. i. ca. 8r. Mõtes gelboe q̃ significant supbiã. nec ros nec pluuia. s. grẽ. veniant sup vos ꝛc. Ampli9 dico supbia bona falsificat et mq̃nat ꝓ eo q̃ ea q̃ fũt de genẽ bonozuz si ex supbia ꝓcedãt. vt. s. fiãt ꝓpẽ vanã gl̃iaz nõ fũt meritoria imo demeritoria q̃ vidr bõ dines et nihil hz. Vñ Ber. ait. Magna vt9 humilitatis fine c9 obtẽtu nõ solũ vt9 nõ fit ꝗ etiam in supbiã erũpit. Et iõ dẽm poete. s. ad ꝗ facit. Inq̃nat egregios adiũcta supbia mores. Et illud. Si tibi grã. si sapia. formaq̃ deẽ. Inq̃nat oia sola supbia si comitẽ. Est. n. supbia velut q̃dam vestis maculata qua supbi se et suos induũt. Vñ ecẽ. xiij. Qui coĩcauerit supbo induet supbiã quã pallio humilitatis vult opire supbz iuxta illud. Gloriosa res est humilitas q̃ se pallari appetit supbia ne vilescat. Sz non faciet qz supbia tz ꝓncipatũ. q̃ iõ aia supba nõ ẽ sui iuẽ. Ait. n. Pytagoras phs. Liber nõ est quẽ superbus inflat aim9. Et sic pz q̃ detestãda est supbia rõe destructõnis. Et de istis duab9 rõnib9 ꝓdictis ait Isid. in li. de vtutib9. Supbia ſiẽ est ozigo et radix oim criminũ. ita ẽ ruma oim vtutũ. Et sic pz ps scda huius sermonis.

Pars tercia hui9 sermonis. in qua detestanda ẽ supbia respectu nr̃i et ꝓximi ratione iniuriacionis.

Tercio in isto sermone detestãda est supbia rõe nocumẽti siue iniuriatõnis. Nocet. n. supbia etiã ꝓxio. Vñ ps ait. Superbi im q̃ agebãt vsq̃q̃ quaq̃. Et itez. Cõfũdantur supbi. qz iniuste im q̃tate fecerũt in me. Primo. n. bõ ꝓ supbiã ꝓxim suũ otẽmt et coãgustat. Vñ puer. xj. Vbi fuerit supbia. ibi erit et otumelia. Et puer. xxij. ca. 8r. Arma q̃ gladij in via supbi. Et puer. xxviij. Qui se iactat et dilatat iurgia ocitat. Nã dũ supbus honores terrenos q̃ gloriã mũdi inordiate appetit. alios otẽmt q̃ despicit. Vñ Inno. in li. de vilitate oditõnis hũane. dicit sic. Ambitiosus statim vt est ad honorẽ ꝓmpt9. in supbiã extollitur. i iactãtiã effrenatẽ. nõ curat ꝓdesse ꝗ gloriatur ꝓesse. ꝓsumit se meliorẽ. qz cernit se superiorẽ. ꝓres dedignatẽ amicos. notos ignorat hesternos. comites otẽmit antiq̃s. vultum auertit. ceruicẽ erigit. fastũ oñdit. grãdia loq̃tur sublimia meditatẽ. subesse nõ patiẽ. ꝓesse molitur subditis onerosus. oĩbus infestus. ꝓceps. molestus. arrogãs. grauis q̃ iportun9. hec ille. Verbis molestat supbus ꝓxim suũ multiplicitẽ et se iactãdo. iuxta illud Amos. vi. Nunq̃d non in fortitudĩe nr̃a assumpsim9 nobis cornua. Et illud ecẽ. xj. Sicut eructãt ꝓcorda fetẽtiuz. sic et cor supboz. Ad ꝓxim. Stomach9 vẽtosita te iflat9 eructari solet. Sic q̃ hõ supbia iflat9 ventosã verba emittit. et etiã cum eo litigando iuxta illud puer. xiij. Inẽ supbos semp iurgia fũt. et vt dictũ est otumelias mferẽdo. Scõ homo ꝓ supbiã iniuriatur ꝓximo iniusticiã faciendo. Nam in supbo nulla iusticia repiẽ. nec iuste cũ eo aliq̃d tractare põt. qz ceca supẽbia se mitam rõnis ignorat et viã iusticie nõ vz vidẽ. Vñ Gre. in registro ait. Quisquis supbie tirãnidẽ in se captiua mẽte suscepit. ꝗ ꝓmũ dãnum patiẽ q̃ clauso cordis oculo iudicij eq̃tatẽ perdit. Nã cũcta q̃ alij vel bñ egerint displicẽt. et sola que ipe vel sua egerint placent. hec ille. Vñ et iã valeri9. li. viij. de supbis sic ait. Supbi nec sua pícula respicẽ nec aliena facta iusta examinatõe ꝓseq̃ valẽt. et iõ melius ẽ humiliari cum mitib9 q̃ diuidẽ spolia cũ supbis. pũ. xvj. Postremo hõ iniuriatur ꝓxio ꝓ superbiã q̃ nunq̃ digna ẽ petẽ indulgẽtiã. vñ de hoc et 8 alijs superbie malis. Gre. in. xxij. li. moza. in fi. ait. Cũctis nãq̃ superba apud se cogitatõe tumẽtibus inest clamor in locutõe. amaritudo i filẽtõ. dissolutio in hilaritate. furor in tristicia. inhonestas in actõe. honestas i imagine. erectio in incessu. rancor in rñsione. Horz mẽs semper ẽ ad irrogãdas otumelias valida. ad tolerãdum infirma. ad obediẽdũ pigra. ad lacessendũ alios iportuna. ad ea q̃ facẽ nec dz nec ꝑualet parata. hec in eo quod spõte nõ appetit nullis exhortatõnib9 flectitur. ad hoc aũt q̃ latentẽ defi/derat q̃rit vt cogatur. qz dũ metuit ex defidcrio suo vilescẽ. optat vim in sua volũtate tolerare hec ille. Ad c9text9 declaratõem notãdũ est q̃ sicut fum9 extra domũ et sup̃ et ex oĩ pte est signum interioris fumi et ignis. sic fum9 exterioris superbie est signũ interioris. Et sic signuz vini vel alteri9 rei venal̃ facit bonã iuris ꝓsumptionẽ q̃ talia sint venalia. q̃ talis cogitẽ ad vẽdendũ hmõi si inueniant̃ in domo sua. C. 8 emp. q̃ ven. l. nec emẽ. vbi lex ꝓsumit q̃ vbi ẽ signũ ibi est et signatuz. Ita signa superbie exterioris faciũt signũ siue ꝓsumptõem superbie interioris q̃ signa otinent̃ in ꝓdicta aũcte Gre. Primuz est clamor in locutõe. Math. xxvij. At illi. s. iudei ꝓter superbiã magis clamabãt. crucifigatur. Scõm est amaritudo in filẽtio. Iob. xxxij. Plenus sum sermonib9. et coartat me spũs vẽtris mei. Vẽter me9 quasi mustum absq̃ spiraculo q̃ laguculas nouas disrũpit. Terciũ est dissolutio in hilaritate. Ecẽ. xxj. ca. Risus i ore stul/tozz abũdat. Quartũ est furor in tristicia. sicut Iudas q̃ abiẽs laqueo se suspẽdit. Math. xxvij et Ecẽ. ij. 8r. Vebijs q̃ ꝓdiderũt sustinentiam. Quintũ est inhonestas in actõe. qz irreuerẽter et indeuote agũt otra illud. i. Cor. xiij. Oia honeste et ꝑm ordinẽ fiãt. Sextuz est inhonestas in imagĩe. vt in ypocritis q̃ dilatãt phylateria et magnificant fimbrias. Septimũ est erectõ

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

in incessu Job. xv. Cucurrit aduersus eos erte
to collo. Octauu est rancor in rñsiõe vt Cam q
interrogatus de fre. rñdit. nescio. Gen. nij. Ro
num ad irrogãdũ otumelias valida ps. Nuia ec
ce ceperũt aiam meã irruerũt in me fortes De
cimũ est ad tolerãdas iniurias infirma. Vñ fa/
tuus est q statim iudicat irã suam. pũ. xix. Qui
impatiẽs est sustinebit dãnũ. Vndecimũ est ad
obediẽdũ pigra. puer. xxi. Desideria occidunt
pigꝫ noluerũt. n. q̃cq̃ manus eiꝰ opari. Duo
decimũ est ad malefaciẽdũ velox. Jere. xxiij. Nõ
mittebã eos et ipsi currebant. Et Amos. ij. Et
pibit fuga a veloce et fortis nõ obtinebit vir
tutem. Decimũterciũ est ad faciẽda ignorãs Je
re. nij. Sapiẽtes fũt vt faciãt mala bñ aũt facẽ
nesciũt. Decimũquartũ est ad faciẽda q̃ ñ vult
exhortatõibꝰ nõ flectiẽ. Jere. xxx. Insanabil'
fractura tua pessima plaga. Pz de Pharaone
eꝰ cor indurauit exhortatõibꝰ Moysi ꝛc. De
cimũq̃ntũ est qꝰ optat latent' q̃rit vt cogat'
Jere. ix. Docuerũt linguas suas loq̃ mẽdacium
et vt inq̃ agerẽt laborauerũt. Ecce mala cõdi-
tio supbie ꝓpter qꝰ detestãda est rõe nocumen
ti suiipsi et ꝓximi. Vñ in euãgelio hodierno
Math. nij. ca. Docet nos xps fugere supbiam
in scda tẽptatõe dyabolí qñ assumpsit eũ i san-
ctam ciuitatẽ et statuit eum sup pinnaculũ tem
pli. Nam vt dicũt theologi nõ pmisit se vibre
ut daret exẽplũ vitãdi manẽ gliam. Erat. n. in
ptãte eius videri et nõ videri. vt pz Luce. nij.
qñ trãsiens p mediũ illoꝝ ibat. Tẽptãte autẽ
dyabolo et dicẽte ei. Si filiꝰ dei es mitte te de
orsũ. Scptum est. n. Quia angel' suis mãdauit
de te ꝛc. Rñdit illi Jhs resistẽdo supbie. Scp-
tum est. s. Deut. vj. Nõ tẽptabis dñm deũ tuũ
qꝰ. s. ex supbia ꝓcedit. Nam tẽptare deum est
expientiã de deo querẽ sine necitate qꝰ est ma
gne supbie pñũptõnis et arrogãtie. Nuam de
uitare ocedat ipe q̃ dyabolũ sua sapia supauit
q vic dñs nr̃ Jhs xps q̃ cũ pre et spũ scõ suo vi
uit et regnat gliosus et ꝓpter humilitatẽ suã ex
altatus in se. se. Amen.

Feria secũda post pmaz dñicaz i q̃dra
gesima de pmis tribz gradibz supbie
.s. curiositate. leuitate et ieptaleticia.
Sermo. xlij

Omne qꝰ est in mundo ꝛc. Jte
rum vbi. s. Determinata frẽs ca/
rissimi supbie entitate originatõe
spẽz diuersitate et eiꝰ mala oditõ
ne seqtur ptractare de eiꝰ graduatiõe. De qua
loquiẽ ꝓpha ps. lxxiij. di. Supbia eoꝝ qui te
oderũt ascẽdit semp. s. de gradu in gradũ Vbi
sciẽdũ q̃ est duplex ascẽsus mẽtal'. Vnꝰ est vir
tualis. s. de bono ope in meliꝰ et de actu vnius
virtutis ad aliã. De quo ysa. ij. Dr. Venite ascen
damꝰ ad mõtẽ. i. celũ p humilitatẽ et bõna opa
Alter vo cria'. s. qꝰ vno actu pcti ad aliũ q̃ pci
pue supbie qz supbia iportat quẽdã ascẽsũ fle
estimatõis et mordiate affectõis ad magna
Ascẽdiẽ. n. criminaliẽ cũ q̃s de vno gradu sup
bie ascẽdit ad aliũ. de quo põt itelligi illꝰ exo.
ij. ca. Non ascẽdes p gradus. s. supbie ad altaẽ
meũ. i. xpm. ꝫ p humilitatez optet cõscendẽ. qz
vt dicit Job. ij. ca. Si ascenderit vsq̃z ad celos
supbia eius et caput eiꝰ nubes tetigerit q̃si ster
quilimũ in fine pdeẽ. De gradibꝰ igitẽ supbie
optet ptractare. q̃ fm Ber. sunt duodecim q̃s
recitat btũs Tho. scda scde. q. clxij. arti. nij. et
Alex. in scda pte sũme sue in tractatu de super
bia. qz vt ait Joh. Oẽ qꝰ est in mũdo ꝛc. In p
senti igitẽ sermõe cã breuitatis tres tm̃ gradus
annotabimꝰ. de alijs vero in seq̃ntibꝰ. quorũ
Primus gradus dr curiositas.
Secundus vero leuitas
Tercius autem inepta iocunditas

Pars pma hꝰ fmõis in qua ponitur pri
mus supbie gradꝰ qui dr curiositas

Primo igitẽ in isto sermone tractãdũ est
de pmo gradu supbie q̃ dr curiositas.
q̃. s. fm Durandũ nrm est vehemẽs ap
plicatio mẽtis ad vane et inutiliẽ aliq̃d acq̃ren
dum. qñ. s. nõ otẽtus termis cognitõis sibi cõ
uenientibꝰ q̃rit scire. videre. audire vl' alijs sẽ
sibus apprehendẽ q̃ nõ decet. Multiplicit' enim
hoc vicio genꝰ hũanũ infectũ est. et tãto magꝭ
quãto minꝰ de eo homo facit sibi osciam. Vt
em̃ dr Ecclesiastes. i. Non satiat' oculꝰ visu nec
auris auditu. Predicta ofirmat Aug. in li. de
vtilitate credẽdi di. Curiosus est q̃ ea req̃rit q̃
nihil ad se ptinẽt. Studiosus q̃ ea q̃ ad se attinent
maxie que ad mimũ nutriẽdũ liberaliẽ at/
q̃z ornãdũ ptinent ipensissime req̃rit. Et li. xiij.
ofes. idẽ ait. Fastus electõis delectatõ libidis
et venenũ curiositatis motꝰ fũt aie mortue hec
ille. Ad pdictoꝝ clarã noticiã notãdũ q̃ curio
sitas vt eliciẽ ex dictis sanctoꝝ osistit pncipa-
liter in q̃tuor. Primo i appetitu cognitiue. Se
cundo in appetitu sensitiue. Tercio in falleratis
sermonibꝰ. Quarto in ornatis opibꝰ. Prio
curiositas osistit in appetitu cognitiue. qz co/
gnitio in hoie ordiari dz ad aliquã vtilitatem
vm rõem sicut et ois actus hũanus. alias vana
ẽ et curiositatis vicũ. Vñ et Sap. dr. Vani fũt
omnes hoies q̃bus nõ subest scia dei. i. qui non
ordinãt sciam suã et cognitõem saltẽ ad vltimũ
finẽ. Vñ et Jero. ait de q̃bus dã curiosis. xxxvij
dis. c. nonne vidr hic. Nõne vidr nobis in vani
tate sensus q obscuritate mẽtis ingredi q̃ die-
bus ac noctibꝰ in dyaletica arte torqueẽ. qui
philosophicꝰ pscrutator oculos trãs celũ le-
uat et vltra pfundũ terraꝝ et abyssi in qꝰdã
inane demergiẽ. Nui iambũ feruet. qui tantaz

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

metrorꝝ filuã in suo studiosus corde distiguit
hec ille rẽ Sed ꝓtrariũ vidr. s. q̃ in cognitõe
intellectiua vel sensitiua nõ possit eẽ peccatum
Nam sensitiua deseruit intellectiue. cognitõ aũ
intellectiua ꝑm se est bona. In hoc. n. vidr. osi
stere ꝑfectõ hois vt intellect9 hois de poten
tia reducaẽ ad actũ. q8 fit ꝑ cognitõem vitatis. Ps. illud q8 q̃s osequiẽ a deo nõ põt eẽ ma
lum. qr deus nõ est actor mali. sed q̃cũq̃ abun
dantia cognitõnis est a deo. iuxta illud Ecc̃.
i. Omnis sapia a dño deo est. et Ecc̃. xxxij. di.
xv. c. sãcta romana Sapia ex ore altissimi p
dijt. Et iõ Salomon a dño deo expetiuit et im
petrauit. iij. Regũ. iij. ij. palip. i. ca. xxxvi. dis.
g. ecce. Et iõ Sap. vij. di. Dedit mihi oim q̃ sũt
verã sapiam siue sciam vt sciam dispõem orbis
terraꝝ et vtutes elemẽtorꝝ. g rẽ Ps. illꝰ per
quod q̃s assimulaẽ deo nõ põt eẽ malũ. sed hõ
assilaẽ deo ꝑ hoc q̃ veritatẽ cognoscit. qr oia
nuda sũt et aperta oculis eiꝰ ad Heb. iij. i. Reg.
ij. Danie. xiij. i. q. ij. c. deus noster omipotẽs. g
q̃tũcũq̃ abũdet scia veritatis nõ est mala. ꝗ
bona. appetitꝰ aũt boni nõ est viciosus. g circa
cognitõem vitatis nõ vidr esse viciũ curiosita
tis vel aliud Ad hoc rndeẽ ꝑm bẽm Tho. se
cũda sede. q. clxxviij. arti. i. q̃ cognito verita
tis q̃uis de se sit bona. põt tñ ꝑ accidens alicui
esse mala imq̃tũ vel supbit ex ea uel vtiẽ ea ad
malum Viciũ autẽ curiositatis nõ est circa ip
sam cognitõem veritatis directe. ꝗ circa appe
titum vel studiũ cognoscẽde veritatis. qũ. s. ẽ
inordinatꝰ. Quãuis bonũ hois obstat in cog
nitione veri. tñ ꝑfectũ bonũ hois nõ obstit i co
gnitõe cuiuscũq̃ veri ꝗ in cognitõe sũme vita
tis ꝑfecte vt pz ꝑ phm. ij. et hi Et iõ põt eẽ vi
cium in cognitõe aliquoꝝ verorꝝ ꝑm q̃ tal ap
petitus circa illa nõ bñ ordinaẽ et 8bito modo
ad cognitõem sũme vitatis in qua obstit sũ
ma felicitas. et sic soluiẽ ꝑmũ argumẽtũ Ad
scꝑm vero et terciũ rndeẽ q̃ q̃uis cognitõ ve
ritatis quã hẽmus a 8o et ꝑ quã assilãmur deo
de se sit bona. nõ ꝑ hoc excludiẽ q̃n hõ cogni
tione vitatis possit abuti in malũ vel etiam in
ordinate cognitoem vitatis appetẽ. Nõ. n. suf
ficit ad vtutẽ bonũ appetere ꝗ optet eẽ ipsuꝗ
appetituꝗ boni esse regulatũ ꝑm rõem. In 8 er
go obstit vicium curiositatis. in appetitu q̃ stu
dio inordiato circa cognitõnẽ rerꝝ Vñ sciẽ8
ꝑm Tho. vbi. s. q̃ in appetitu cognitiue quiq̃
modis ipa curiositas exerceẽ. Primo imq̃tum
q̃s tẽdit suo studio in cognitiõem veritatis vt
inde superbiat. Vñ Aug. in li. de moribꝰ ecclesie
mãt. Sunt q̃ desertis vtutibꝰ q̃ nescientes q̃d
sit deus. et quãta sit maiestas. sp manẽs eiusd
nature. magnũ se aliq̃d agere putãt si vniuer
sam istã corpis molẽ quã mundũ nuncupamus
curiosissime ꝑquirãt. Vñ etiã tãta supbia i eis
gignẽ vt in ipo celo de quo sepe disputãt in
bitare videanẽ. Similiẽ illi q̃ studẽt addiscere
aliq̃d ad peccãdũ. vicioso studiũ bñt. ꝑm illud
Jere. ix. Docuerũt linguã suã loq̃ mẽdaciũ. vt
inq̃ agerẽt laborauerũt Et qui addiscũt incã
tationes. sortilegia. et maleficia. et veneficia q̃
hmõi. vel expiunẽ ea si bñt effectũ. Ibidꝰ eẽ
in li. sniaꝝ di. Ideo xpianꝰ ꝓhibẽ figmenta
legere poetaꝝ. qr nimiũ excitãt mentẽ ad in
centiua libidinũ. q8 hẽtur dis. xxxvij. c. iõ. Et
Jero. in eadẽ dis. c. sacerdotes inq̃t. Sacerdo
tes dei omissis euangelijs et ꝓphetijs videmus
comedias legere. amatoria bucolicoꝝ vsuum
verba cãtare. tenere virgiliũ in manibꝰ. et id
q8 in pueris est causa necitatis. crimẽ in se fa
cere voluptatis. hec ille Q8 ꝓcipue vidr hẽre
locũ in Ouidio metamorphoseos. q̃ de arte a
mãdi. et Juuenali et similibꝰ. Itẽ eadez dis. c.
vnio. hẽtur q̃ curiositas 8r cuz dina scriptura
nõ ꝑm sanctoꝝ expositõem ꝗ ꝑm secularem sa
pientiã et sensuũ vanitatẽ exponẽ Et dis. ea
dem. c. legãt. 8r q̃ curiosi dicunẽ clerici q̃ filios
suos ecclesiasticis sũptibꝰ potiꝰ secularibꝰ sciẽ
tijs q̃ salutaribꝰ erudiũt. Aduertẽdũ tñ circa
ꝑdicta q̃ si qui lrãs seculares ad eruditõez ad
discãt vt errores gẽtiliũ legẽdo detestenẽ q̃ vti
lia que in eis inuenerint ad vsũ sacre erudito
nis deuoti ouertãt. tales laudabiliẽ lrãs secu
lares addiscũt Pro qua oclsone firmãda addu
cit Gratianꝰ dis. xxxvij. g. cur g. figuras et au
ctoritates et exẽpla sanctoꝝ maxie exẽpla moi
si et Daniel qui oi sapia egiptioꝝ et chaldeo
rum fuerũt eruditi. Ibidẽ etiã in. g. ꝗ ecõtra le
gitur etiã q̃ ꝑcepit dñs filijs isrl vt expolia
rent egiptios auro et argẽto. moraliẽ instru
ens ut cum auꝝ sapie siue argẽtũ eloquẽtie a
pud poetas inuenerimꝰ. in usũ salutifere erudi
tõnis vertamꝰ Confirmaẽ idẽ auẽte Bede di
centis eadẽ dis. c. turbat. Turbat acumẽ legen
tium et deficere cogiẽ q̃ eos a legẽdis seculari
bus libris oibus modis estimat ꝓhibendos. in
q̃bus si que iuenta sũt vtilia quasi sua sumere ꝗ
Alioquĩ Moyses et Daniel sapia q̃ lris egipti
orum q̃ chaldeoꝝ non paterenẽ erudiri. Nec
ipe mgr gẽtium aliquos versus poetaꝝ suis
scꝑturis indidisset vel dictis. hec ille. Et glosa
ponit ibi dicta poetaꝝ. s. in epla ad Titũ illꝰ
Pigmenidis Cretẽses male bestie sp mẽdaces
ventris pigri. Et in epla. i. ad Cor. illud The
rentij. Corrũpunt bonos mores colloqa mala.
Et in actibꝰ aploꝝ illud Genꝰ quidẽ cũ simus
dei in ipo viuimꝰ mouemur et sumꝰ. Et sic patz
illud Scdo mõ exerceẽ curiositas cum q̃s stu
det addiscere ab eo a quo non dz. sicut illi q̃ ꝑ
quirũt aliqua futura vel occulta a demonibus
in quo repitur curiositas supstitiosa. Vñ Aug
in li. de vera religiõe inquit. Nescio qua deme
tia ipediunẽ aliqui a fide vicio curiositatis i ꝑ
cunctãdis demonibꝰ. Propterea aũt xpus de
mones obstẽtes ipm deum clamãtes qr tu es fi
lius dei increpabat vt tacerẽt Lu. iij. ca. vt. s.
nos doceret non esse querẽdum a demonibꝰ eẽ
ꝑ cognitõe veritatis. qr ꝓpterea aliqua vera

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

dicūt vt hoīes hīs illecti eis credāt et tandem
ad aliq̄d malū deducāt. Ad hāc etiā supstitio-
sam curiositatē et pestiferā ptinet etiā ars no-
tozia. cum q̄ q̄s q̄rit acq̄rere cum certis obser
uantijs diuersas scias. Hinc etiā Aug. de dīna
tōnibus ⁊ maleficijs q̄ fiūt in inuocatōnib⁹ dē
monū. Hījs portētis p demonū fallaciā illudi
tur curiositas hūana q̄n id mcōuenientē appeti/
tur scire q̄d nulla eis rōne ouenit inuestigare.
xxvj. q. v. c. nec mīr. Dūt autē q̄ hūt hmōi li-
bros induci ad oburēdū eosdē libros et scīpta
ne alij abutentē exēplo eius. De hmōi deceptōi
bus demonū hētur Ecc̄. nj. vbi dr. Multos sup
plantauit suspitio eōr ⁊ in vanitate detinuit
sensus illōr. Et Act̄. xxvj. dr. Multe litere te
paule ad insaniā ouerterūt. Tercio mō inq̄-
tum p studiū min⁹ vtile retrahit a studio. q̄d
sibi ex necēcitate incūbit. vt si hūs curā aiārū uel
audire ofessiōes. nesciēs q̄d spectet ad tale of
ficiū instet officiō phie vel astrologie vel poe
sis. quos reprhēdit Iero. ut dēm est. s. Vt ⁊ ip
se Iero. vt. xxxvij. dis. c. legim⁹. grauiē verbe
ratus est ⁊ dēm est ei q̄ Ciceronian⁹ erat non
xpian⁹ eo q̄ minis vacabat studio Platonis ⁊
Ciceronis delectat⁹ suauitate eloquij. Et si q̄n
phias legere incipiebat sermo horrebat icul
tus ait ipe ibidē. sicq̄ ex curiositate ītraheba
tur a studio scīpture magis vtili ⁊ necessario vñ
et religiosis et clericis in sacerdōtio ⁊ dignita
te ostitutis phibeē sub pena excoicatōnis stu
dium legū ⁊ physice. i. medicine. vt mag̃ pos/
sint vacare studio theologie ⁊ canonuz. exē ne
cle. vel mo. c. vl. ⁊. c. nō magno. Quarto in
quantū aliq̄s studet ad cognoscēdū sup̄ ꝓpij in/
genij facultatē. qr p hoc de facili hoīes labunē
in errores. Vñ Ecc̄. iij. dr. Altiora te ne q̄sieris
et fortiora te ne scrutat⁹ fueris. ⁊ in pluribus
opibus tuis ne fueris curiosus. Ad quā curio
sitatē ptinet q̄ aliq̄ inuestigēt d misterio trini
tatis vel incarnatōnis vel sacri eucaristie vl p
destinatōnis et hmōi. rōnib⁹ naturalibus. De
q̄bus ait Amb. Tu q̄z digitū ori admoue. scru
tari nō licet dīna misteria. Et pmaxime simpli
ces dūt cauere ab hmōi curiosis qōnib⁹. Vnde
Aug. dicit q̄ cū q̄rūt aliq̄ q̄d deus faciebat añ
mūdi creatōem. rndendū est q̄ eternā gehēnā
curiosis p̄parabat. Quinto q̄n hō appetit cog̃
scere veritatē circa creaturas nō referendo ad
debitū finem. s. ad cognitōem dei. ⁊ in ipa co/
gnitōe sola delectat. Vñ Aug. de vera religio
ne dicit q̄ in ofideratōe creaturārū nō ē vana
et pitura curiositas exercēda. ⁊ grad⁹ ad imor
talia ⁊ sp manētia faciēdus. Et iō Deñ. in epl'a
quadā mat. Demes merito vidēt. si cuz saxa in
monumētū senes femineq̄ ogererēt. cū iuuen-
tus ītra portas expectaret armata. sedere ocō
sus ⁊ hmōi q̄stiunculas ponerē. Q̄d nō pdidi
sti habes. cornua nō pdidisti. q̄ cornua habes
Non vacat ad istas ineptias ingēs ingenium
In manib⁹ est. Mors me seq̄tur. fugit vita. ad
uersus hec me doce. hec ille. Et sic pz p̄m⁹ mo
dus curiositatis. Secō o sistit curiositas i ap
petitu sensitiue. qn id curiosus sciē cupit quod
ab vtili cognitōe hoīem auertit vt est ispectō
studiosa ludōr in theatris. De q̄b⁹ dic̄ Beda
q̄ nō solū in addiscēdis magicis artib⁹ ⁊ etiam
in otēplādis spectaculis o sistit ocupia oculōr
q̄ vm Aug. facit hoīes curiosos. De hmōi autē
dic̄ bts Tho. secda secde. q. clxvij. arti. ij. q̄ ispe
ctio spectaculōr reddit vicōsa. inq̄tū p ⁊ hō
pnus fit ad vicia vel lasciuie vel crudelitatis
p ea q̄ ibi repñtantē. Vñ et Criso. dicit q̄ adul
teras ⁊ inuerecūdas mētes o stituūt tales ispe
ctiones. Sed q̄rit vtr mortale pcēm fit tal' in
spectio. Et vidr q̄ sic. qr dr de ose. dis. i. q̄ die
fic Qui die solēni p̄termisso eccie ouētu ad spe
ctacula vadit excoicē. ⁊ nullus excoicari dbet
nisi p mortali. g̃ rē. Preterea dic̄ Aug. sup ps.
Vidēt hoīes venatorē et delectanē. Ve miseris
si se nō correxerint. Videbūt. n. saluatorē. s. i iu
dicō ⁊ o tristabunē. dis. lxxxvj. c. q̄ venatoribz
Sed ve ī portat ecnā dānatōem vm Iero. Con
tristari ē in aduētu dñi saluatoris non est nisi
reprobōr. g̃ rē. In o trariuz est. qr Albertus
sup. nij. dicit q̄ spectacula fūt iuēta tm̄ ad tedi
um remouēdū ⁊ solaciū mortalitatis hūane si-
ue etiā sint talia q̄ hēant annexā vtilitatē q̄uis
imisceat vanitas. vt aucupia et venatōes ⁊ h⁹
modi. in psonis secularib⁹ fūt tolerāda exerci-
tia eōr dūmō nō fiant tpe interdictō vel loco
sacro. g̃ multo magis inspectō hmōi tolerāda
est. cum min⁹ fit. g̃ nō est mortale. Etiaz beat⁹
Tho. s. nō dic̄ simplr eē vicōsū ⁊ inq̄tuz p uo
cat ad malū. Circa hoc posset sic distigui. Aut
spectacula sunt talia q̄ fūt repñtatiua piārū re
rum. vt adoratō magōr. ⁊ occisio inocentum
passio xpi. missio spūs sci. ascēsio dñi. et hmōi
et hōr exercitia fūt de se licita et similiē ispec
tio eōr. Vana aūt q̄ ibi aliq̄n miscenē fūt rese
canda ⁊ multo magis si qua turpia omitterenē
a iuuenib⁹ q̄ talia p̄parāt. Aut non fūt talia. ⁊
tūc aut illa fūt exp̄sse phibita a iure vt tornea
menta ⁊ duella. extra de torneamētis p totum
et. ij. q. v. monomachiā. Vel etiā ibi pbabiliē
iminet piculū vite. vel notabil' lesionis ⁊ exer
citium hōr mortale est. Inspectō aūt non vidr
mortale. nisi q̄s ita iordiate afficerē ad aspec
tum hmōi q̄ ē accederet ad aspiciēdū si p̄cipe
tur o traziū vel nisi ꝓpē hoc dimittat dīna ī die
bus festiuis. ⁊ de hoc ītelligiē. c. ⁊. iūctum. q̄
die solēni. vel dat cām efficacē ad hmōi sicut q̄
puocāt ad ista vel soluūt faciētib⁹ qui aliē nō
facerēt. Aut nō fūt exp̄sse phibita. et tūc si re
p̄sentāt multum turpia et lasciua ea exercētes
mortaliē peccāt. Et de hoc de osecra. dis. ij. c.
p dilectione. Et inspectio volūtaria taliū mor
tale est. qr nihil aliud est q̄ delectari de turpi
bus. tū etiā qr piculo tēptationis sponte se ex
ponit. Et d hoc ītelligiē. c. supra dictū Aug.
qui venatorib⁹. Loquiē etiam ibi d histriōibz

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

et de venatoribus cum bestia detenta. Si autem casu respicit talia nesciens fieri hmoi repentinatonem videt de facili odenandus p leui incautoq; aspectu. Si aut talia vana et solatiosa repentetur ob solarium. qd tn non sit in obprobrium ecclie vel clerici vel religionis. de se non videt mortale nec exercitatio nec aspectio. vt facere dracones reges et hmoi. Similit aspice currentes. saltantes. in palestra se exercentes de se non videt mortale quis vanitas sit et amissio tpis. Possz tn ibi esse mortale p accidens pter aliqd malum supuenien vel malam intentionem in hmoi. vt si qs in aspectu mulierum corisantium trahat in ocupiscentiam earum. Clericis etiam et religiosis talia aspicere magnum pcm videt pter scandalum populi. Vn dr de ose. di. iij. c. Non optet. i. non ogruit ministros altaris vel quoslibet clericos spectaculis aliquibus interesse. Et in. c. pcedenti dr q laruas demonum an se fieri non osentiat rc. Curiositas g appetitus sensitiue ohistit in hmoi inspectionibus. vt inspectione ludorum in theatris. choreaum in plateis venationis i campis. inspectio mulieris ad ocupiscendum diligens inquisitio eorum que fiunt ab alijs ad irridendum. que curiositas sensitiua cam est multorum pctorum et oes pene inuoluens pro quorum declaratione di. btus Tho. vbi. s. q. cognitio sensitiua ordinat ad duo. Vno modo tam in hoibus qm in brutis ordinat ad corpis sustentationem. in quantum. s. p hmoi cognitionem hoies et alia aialia vitant nociua et oqrunt sibi necria ad sustentationem sicut ouis lupum fugit et hoc videns inimicum. qd facere non posset si n videt et etiam videns cibum sumit illum rc. Alio modo cognitio sensitiua spaliter in hoie ordinat ad cognitionem practicam vel speculatiuam. Videns. n. herbam medicinalem medicus ordinat eam ad medicinam. Videns exercitia alicus artis quo fiunt addiscit vt hm eam operet. Considerans p visum auditum vel alios sensus pulcritudinem et vtutem creaturarum exurgit inde in cognitionem creatoris. Nn igit n apponitur studium circa sensibilia pdictis modis et causis. s. pter necitatem sustentande vite vel pter studium veritatis intelligende. tunc oculus videt vanitatem. et peccat curiose vel alio vicio. Nam etiam si non ordinet ad male ocupiscendum vel detrahendum aspiciendo. s. facta aliorum. solum ex hoc q non ordinat ad aliqd vtile sz potius auertit hominem ab aliqua vtili ohideratione curiositas et vanitas est. Vn Aug. in li. ore. fatet se peccasse i aspiciendo a casu canem currentem post leporem. Et ideo studere dz vnusquisq; custodire sensus suos a curiositate. Vn. vj. q. i. c. Ex merito officium singulorum fit carissimi non solum oculos habere castos sz et linguam. nec aures prurientes qs habeat. i. curiosas. Maxime tn dz homo fugere curiosos aspectus. Vn petebat David di. Auerte oculos meos ne videat vanitatem. Inducit. n. curiosus aspectus ad quodlibet capitale vicium. Prio enim irritat gulam. Gen. iij. Vidit mulier lignum et pulcrum oculis aspectuq; delectabile. tulit de fructu illius et comedit. Secdo incitat cupiditatem et auaricia. Math. iiij. Ondit ei. i. xpo oia regna mundi. vt incitaret aim eius et appetitum. Nam mens auari hm Amb. sp aurum. sp argentum videt. Tercio puocat ad supbiam. Vn Ber. di. q lucifer videns filium dei equalem patri. voluit assimilari sibi vt esset equalis et ipe pri. vn in corde suo dixit. Similis ero altissimo. Quarto omouet iram matrum. xxiij. Videntes oserui eius q fiebat otristati sunt valde. Similit et fres Joseph videntes q a patre plus ceteris amaret oderunt eum nec poterant ei qcqm pacifice loqi Gen. xxxvij. Nuito concitat iuidiam. i. Reg. xi. Videbis emulum tuum in cunctis pspis israel. Et paulo pius. Vt deficiant oculi tui et tabescat aia tua. s. iuidia. Hoc videtur socrates. Sotina inqit oculi tui i omibus ciuitatibus eent vt de oim felicitate torqrent. Sexto fouet accidiam. Accidiosus. n. visa intemperie aeris non audet ad extra exire ad opus. sz torpescit i domo Ecclesia stes. xj. Qui ohiderat nubes nunqm metet rc. Septio inflamat ad libidinem. Ecc. ix. pter spem mulieris multi perierunt et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. Tercio principaliter ohistit curiositas i falleratis sermonibus et hec est curiositas pdicatorum nri tpis q non salutem aiarum nec edificationem audientium qrunt sz ostentationem scie et gloriam sue fame. Hij pdicant semetipsos. hij adulterant verbum dei idoctis humane scie verbis. Hij non qrunt scias ex qbus loqces appareant et singularit videant eruditi. Isti n granum qrunt sz paleam. non fructum sz folia. non nucleum sed testam. non oleum sz amurgam. non aurum vel argentum sz scoriam. Et ideo ait Jeao. in epla ad Nepotianum. Nihil tam facile q vile plebiculam et idoctam ptionem lingue volubilitate decipe q qcqd non intelligit plus miratur. hec ille. Vltio consistit curiositas in ornatis operibus. puta i domibus fenestris artificiose opositis. cooptorijs i libris in qbus nonnulli plus desiderant pulcritudinem qm homitatem. i vestimentis i qbus curiosi homines multipliter peccant. i genere. s. volentes hre vestimenta pciosa. i qualitate subtilia et molia i colore nitida et variata et picturata et colorum varietate distincta nouo et isolito mo facta. Informatione aut nimis stricta aut nimis magna aut nimis ampla. siue quolibet alio mo hm seculi vanitatem. De hmoi hetur text Pauli. ij. Thess. iij. ca. Audiuimus iter vos quosdam ambulare inquiete nihil hom opantes sed curiose agentes. In mulieribus aut quanta fit curiositas ondit isdem apostolus i. Thimo. v. ca. di. Discunt circuire domos non solum ociose nihil. s. meritorium opantes sed et verbose. i. verbis ociosis. pniciosis. detractorijs et hmoi. et curiose inumeris. scilicet curiositatibus vanitatem suam iexcusabile ostendentes. Et sic patet pars prima huius hmonis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

Pars secda hꝰ sermõis in q̃ declarat alius supbie gradus q̃ ꝯr leuitas mentis.

Secũdo in isto sermõe videdus est alius supbie gradus q̃ ꝯr mẽtis leuitas. s. ad iudicãdũ facta alioꝝ. ad loq̃ndũ. ad p̃ferendũ snias. ad ordinãdũ noua ad ꝓcẽdũ alios. ⁊ si ꝯtradicit̃. ꝯtẽtões multiplicat. q̃ omia coiter ꝓcedũt ex mmia sui estiatõe q̃si euãgelium sit oẽ qꝰ dixerit vel senserit ⁊ alij mihil sciant. sicut Cayphas cũ dño m ꝯsilio. Vos nesciis q̃cq̃ nec cogitatis. et Heliu iuuenis q̃ cũ audissẽ tres amicos Job qui eũ visitauerãt. s. Eliphatz Baldath. ⁊ Sophat disputãtes cum eo fuꝯat. ductꝰ leuitate ⁊ arrogãtia eos ꝯtemp fit tãq̃ ignaros. ⁊ ipe cũ Job aggressus ẽ disputatõem eũ arguẽs. ꝗ reprehensus a dño fuit ⁊ ei dẽm est. Quis est iste q̃ inuoluit snias sermonibus iperitis. Vñ Bernũ. sic ait de hoc gradu Sic oriẽ iste ex gradu p̃cedẽti. Monachus qui sui negligẽs alios curiose circũspicit dũ q̃sdaẽ suspicit supiores q̃sdaẽ despicit inferiores. In alijs q̃dẽ videt qꝰ iuidet. in alijs qꝰ irridet vñ aĩmꝰ nulla sui cura grauatus p supbiã ad alta se erigẽs. mõ p iuidiã tabescit. mõ p excellẽtiã puerilit̃ hilarescit. Et ꝙ supari ꝓlet ⁊ ꝙ supare se gaudet. amor ꝓpe excellẽtie facit. Tal'at̃ nũc pauca ⁊ mordiata ꝟba. nũc multa in amaritudĩe ꝯuersa nũc luctu plena. sp aũt irrõnabilia iudicat ꝟba. hec ille. Et sic pz ps secũda huius sermonis

Pars tercia hꝰ sermõis i q̃ ponitur alius supbie gradus q̃ ꝯr iepta leticia.

Tercio in isto sermõe ponẽdus est alius tercꝰ supbie gradus q̃ vocat̃ iepta letitia. Videẽs. n. supbꝰ se ꝓspari in tpalibus. ab hoibꝰ laudari. honoribꝰ exaltari. dignitatibus sublimari. ⁊ quos vult posse deprimere inꝰ mũdialit̃ hilarescit. ꝗ hñs ꝓ magna felicitate ⁊ industria sua. etiã in aptis mal' exultãs. ꝯm illud ꝓuer. ij. ca. Letanẽ cũ male fecerint ⁊ exultãt in rebꝰ pessimis. deridẽtes eẽ subsanãtes vel ꝯtẽnẽtes paupes ⁊ miseros sicẽ diues epulo in inferno sepultus. qꝛ in ꝯuiuijs gaudẽs mẽdicũ Lazaꝝ ꝯtẽpsit Lu. xvj. Procurant aliq̃ tales turpia. choreas. hastiludia ludos. ⁊ alia vana ad augẽdã suã inepta leticiaẽ Sed vt ait Job. xxi. Tenẽt timpanũ ⁊ lyram ⁊ gaudẽt ad sonitũ buccine. ⁊ in pũcto ad infera descẽdũt. Vñ talibꝰ supbis ⁊ oibus alijs dicenẽ verba in euange. hodierno scp̃ta Math. xxv. in illa die amara iudicij Discedite a me maledicti in ignẽ eternũ q̃ patꝰ est dyabolo ⁊ angelis eius ꝛc̃. Et postea fiet ꝯclo. Ibunt hij in supliciũ eternũ. hij vero in vitã eternam. Ad quã ille nos ꝓducat p ꝟtutẽ humilitatis ꝯtrariam supbie. q̃ cum patre et spũ sancto filio viuit et regnat in secula seculoꝝ. Amen

Feria ẽcia post p̃mã dñicã in q̃dragesima de tribus alijs g̃dibus supbie. s. iactantia. singularitate. et arrogantia

Sermo. xliij

Omne qꝰ est i mundo. ꝛc̃. Iste rum vbi. s. Determiatis frẽs carissimi p̃mis tribꝰ gradibꝰ superbie q̃ ꝯm Alex. de ales vbi. s. distinguunt̃ p oppositũ ad dẽas ⁊ gradꝰ humilitatis respectu paris. quapropt̃ dicunt̃ gradꝰ qꝛ sp ascendit̃ in peius. Cũ igit̃ triplex sit iniuria. s. respectu paris. respectu supioris. ⁊ respcũ dei. Primi gradꝰ supbie attẽdunt̃ penes gradus humilitatis p quas hõ humilis hñ se hz ergaparem. q̃ vicz fũt septẽ. Primꝰ est ꝙ dz eẽ humilitas in actu intiori vel exteriori ꝯtra quam est p̃ma spẽs supbie q̃ fuit curiositas. Secꝰ est humilitas in verbo. ꝯtra quã est alia spẽs superbie q̃ fuit leuitas mẽtis clamorosa p quã hõ superbe se hz in ꝟbo. Tercꝰ est humilitas i signo vt nõ eat hõ supcilio leuato. ꝯtra quã fuit tercia dẽa supbie. s. mepta leticia in risu ⁊ cãtico. Sunt ⁊ alij tres gradꝰ humilitatis respcũ paris. Primꝰ est humilitas in filẽtõ. Secꝰ est humilitas in ꝯuersatõe. Tercꝰ est humilitas i estiatõe. vt. s. oibꝰ alijs inferiorẽ se estimet. ⁊ hec ẽ humilitas quã hz in suo aspectu i seipso. ꝯtra q̃s sunt alij tres gradꝰ supbie seq̃ntes. De q̃bꝰ in pñti sermõe tractãdũ est. qꝛ vt ait Job. Oẽ qꝰ ẽ in mũdo ꝛc̃. quorum.

Primus est iactãtia. que quidem est in verbo.
Secũdus est singularitas per quam magis q̃s sanctior vult apparere
Tercius est arrogantia in sui estimatõne

Pars prima huius sermonis in qua ponitur alius g̃dus supbie q̃ ꝯr iactantia

Primo igit̃ in isto sermõe tractãduz est de iactãtia. De qua tria ꝯsiderãda sunt quoꝝ p̃mũ ꝯr diffinitõ. scꝯm associacõ terciũ abhominatõ. Primũ igit̃ ꝯsiderãdum ꝯr diffinitõ. In quo q̃rit̃ q̃d est iactãtia. ⁊ respondet̃ vt hẽtur ex dcis phi. ij. ⁊ iij. ethic̃. Iactãtia est ostẽtatõ ꝓpe laudis cũ ꝟitas non suadet. Et ꝯm Asteranũ nr̃m li. ij. fume sue hac rõe ꝯr iactãtia. qꝛ sicut cũ q̃s a lõge vult aliq̃d iactare manũ i altũ eleuat. ita q̃ cupit se laudaẽ verbis i altũ se extollit. Et ꝯtrariat̃ humilitati qꝛ ꝯm Alex. i secda pte fume in tractatu de diuitiis hoibꝰ pcti. cordis. oris. ⁊ opis. iactãtia procedit ex supbia et iam glia. qꝛ aut ẽ de potẽtia et sic ꝯm Bre. est spẽs tumoris siue supbie iuẽ

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

illud Dester·i·ca· Vt oñderet diuitias glorie
regni·ꝛ magnitudinē ac iactātiā potentie sue·
Aut est de scia·vt·s·ḋs sciaē se scire vel vt lau-
detur·ꝛ sic ptinet ad manē gliam·Vñ Ber·de
Gradib9 huilitatis ait· Querit lniam vt ad fa/
bulas ouertaē·nō vt quēpiā edificet ꝫ vt scien
tiam iectet·hec ille·Aut pōt eē alio mō·s·vt p
emineat alijs·ꝛ tūc reducit ad supbiā Ad ḋq
clarā noticiā notādū q ḋs pōt se laudare tri-
plicit ore ꝓo·ꝑmo meritorie·scḋo venialiter
tercio mortalit Prio pōt ḋs se laudare meri
torie·ꝛ hoc triplr·aut ꝓt caritatē dei·aut p
ptēr caritatē ꝓximi·aut ꝓt caritatē sui· Prio
pōt ḋs se laudare ꝓt caritatē dei· cū·s·ḋs lau
dat in se dinas grās illas ad deū nō in se referē
do·Et de ꝫ bñ Cipan9 in epla ad Donatuz dic
Odiosa iactātia est q̄ is nō iactatū eē possz ꝫ
gratū ḋcḋ nō ꝗtuti hoīs ascribit ꝫ ꝫ dei mu
nere ꝑdicaē·hec ille·Sūt·n·aliq̄ opa ꝗtuosa
ꝛ alijs manifesta·q̄ interdū virtiusti de seipsis
in dina laude ꝑdicāt·Scḋo pōt ḋs se laudare
ꝓt caritatē ꝓxi·sicut pz de Aug·q̄ in ꝯmone
q̄ legit in sua solēnitate di·Caritati vre hodie
de nobis ipsis sermo reddēdus est·qz·n·vt ait
apls·spectaculū facti sum9 mundo ꝛ ãgelis et
hoībus·q̄ nos amāt q̄rūt q̄d laudēt in nobis·q̄
aūt nos oderūt detrahūt nobis·nos aūt i vtro
q̄ medio ostituti adiuuāte dño nro Ihu xpo ꝛ
vitā ꝛ famā nrām sic custodire dēm9 vt nō ezu
bescāt de detractorib9 laudatores·hec ille·Si
ḋs g hret alijs ꝑdicare aliq̄ narrat ꝫ se lauda
bilia vt audiētes incitenē seu ut doctrina sua ef
ficaci9 recipiaē· Et ꝫ laudabilit fit·sicut fecit
apls·ij·Cozi·xi·scribēs corinthēis·Cū em ꝯm
Nico·de ly·in hoc textu Pseudo apli·i·ꝑdica-
tores p9 recessum Pauli ab eis ḋs ad fḋ traxe
rat ipsis ꝑdicarēt·ꝛ Pauli famā ꝛ auctē scien
scitatis q̄ fissent supp zimē vel minuē vt ab eis o
tēptibil hēreē· Paulus caritate et zelo salutis
eoꝝ ductꝰ vt vitarēt illos q̄ errores dissemi-
nabāt ꝛ q̄stū inde q̄rebāt·ꝛ sue doctrine veris-
sime inherēnt·mirabilia ꝫ se refert di·Timeo
ne sic serpēs Euā seduxit astutia sua·ita corrū
pant sensus vri ꝛ excidāt a simplicitate q̄ est in
xpo ihu·Nā si is q̄ venit ꝛ aliū xpm ꝑdicat quē
nos nō ꝑdicauim9·aut aliū spm accipitis quē
nō accepistis·aut aliud euā·qḋ non accepistis
recte pateremi·Existimo·n·me nihil min9 fecis-
se a magnis apostol·nā et si iperit9 ꝯmōe ꝫ ñ
scia·In oībus aūt manifest9 sū vobis·Dicit g
apostol9 ad ꝛfusionē eoꝝ se nō min9 fecisse scz
ꝑ ouersiōe corinthioꝝ a magnis apostol ꝯm
Nico·de lyra ꝫ dicunt magni apli Petr9 ꝛ Ja
cob9 ꝛ Johes ḋs pseudo apli dicebāt maiores
eē ad decipiēdū corinthios vt crederent ma-
ioris auctatis q̄ Paulus· qz dicebāt se missos
a dictis apostol·mēdacit tū·Paul9 g fecit sic
illi ꝑdicās euāgeliū xpi eūdē xpm idēq̄ euan·
Et dic se iperitū ꝯmone eo q̄ non ornaret ꝗba
sua sicut illi·eo q̄ nō expediret ꝓt populi vti

litatē·tū dicit se scire·Deīde oñdit se fecisse alis
q̄d maiꝰ corinthis q̄ apostoli suis oūsis ꝑdi/
cans euā·gratis nō accipiēs sūptꝰ ab eis·Alij
em apli accipiebāt ab alijs ꝛ licite ꝯm illd mat-
r·Dignꝰ est mercenariꝰ mercede sua· Apls aē
ꝑdicās corinthis abstinuit·Prio ꝓt eoꝝ aua
ricia ꝓt quā minꝰ gratant accepissent eiꝰdo
ctrinā· Scḋo vt tollēt in falsis ꝓphetis ul apo
stolis ꝑdicādi occasionē q̄ ꝓt q̄stū tm mō ꝑdi
cabāt· Tz qz optebat eū hre necaria iō dic q̄
aliq̄s eccias expoliauit·nō qz nimis accepisset
ꝫ qz volūtaria illi dabāt abūdant·et cū defice
rēt sūptꝰ sibi ꝓjs mambꝰ ꝫ nocte lucrabatur
opando qḋ de die expēdebat ꝑdicādo·vt ha-
bet Act·xx· Et q̄ñ hoc nō sufficiebat supplebāt
macedōm qui eū secuti fuerāt · Pꝰ ista rephen
dit corinthios et gloriaē diffusꝰ di·Libent suf
fertis insipiētes cū sitis ipsi sapiētes· et cetera
ibi q̄ cā breuitatis omitto· Tercio pōt quis
gliari meritorie ꝓt vtilitatē ꝓpam ꝛ caritatē
·s·sui iusta vtilitate·cū·s· quis ē tribulatōibus
circūdatꝰ vel calūniatꝰ seu despatōe tēptatus
ꝓt qḋ recogitat bona facta·vel corā alijs re/
fert ad sui aiatōem ꝛ exortatōem·Sic Job san
ctus cū multiplr eēt flagellatꝰ·ꝛ visitatꝰ ab a-
micis arguereē de vita sua ꝑterita tāq̄ ñ vere
ꝫ simulate deo deseruissz· se coram eis laudauit
di·Oculus fui ceco·et pes claudo· pat erā pau
perꝝ et cām quā nesciebā iuestigabā diligētis-
sime·Job·xxix·Ubi ait Gre·in li·moral· Iusti
bona sua nūq̄ detegūt nisi aut ꝓpioꝝ eorum
vtilitas aut nimia cogat necitas vt i Job qui in
ter flagella dei ꝑ hūana verba depsus dū mē
tem suā ad despatōis foueā respexit ꝓpelli·
bona sua enūat di·Oculus fui ceco rē· qz iaz ca
dere potat nisi ad memoriā suā sua bñ acta tuo
casset·ꝫ ille· Si quis et laudaret nō deficiēdo
a vitate vt euitaret aliqḋ piculū vel malū· sic
fecit Paulus cū se ciuē romanū dixit·ꝓt q̄ fuit
dimissus liber qui tenebat captiuꝰ vt hr Act·
xxv·ca·laudabilit facēt·Et sic pz qūo iuste q̄s
se pōt laudare Scḋo ꝑncipalit dico q̄ iactan
ter pōt quis se laudare venialit ꝯm Tho· scḋa
secḋe·q·cxxij·arti·ij·ꝛ Alex·vbi·s·ꝛ ꝫ triplicit
Prio qñ ꝑ iactātiā mēdaciū iocosū fingit ul ex
ꝑmit·Scḋo qñ bonū eternū·s·deꝰ nō otemnit
Tercō qñ dānū vel malū ꝓximi nō intēdit· nā
vt dictū est iactātia orit ex iam gloria vt patz
·s·ꝫ iamis gloria nō est sp pcm mortale ꝫ qñ-
q̄z veniale·qḋ vitare ē valde pfectoꝝ· Vnde
Gre·xxxj·moral·sic inquit Valde pfectoꝝ est
hic oñso ope actōmis grām q̄rē ut de illata lau
de puata nesciāt exultatōe gaudē·ꝫ ille Ter
cio iactādo se laudare aliqñ est mortale·et hoc
triplicit ꝯm ꝑdic·doc: Prio qñ hō iactādo ꝑ-
fert id quod est otra dei gloriā·vt pz ꝑ exem-
pla regis Tyri cui dcm est Eze·xxviij Eleuatū
est cor tuū et dixisti·deus ego sū·Peccat etiaz
mortalit otra gloriaz dei quisquis se iactat de
peccato mortali siue sit verꝝ siue nō et ꝫ ꝓter

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

approbatōem mali et scandalū primi· sicut illi
de qbz dr psa·nj· Dcīm suū qsi sodoma pdicaue
runt nec abscōderī· Sedo est pcīm mortle ex
fine· cū·s· iactat se vt inde possit decipe primi·
et notabilit spualit vel carnalit· Vñ et phs dic
nj·ethi·q turpior est q cā lucri iactat·q q se
iactat cā glorie vel honoris· Est·n· ibi mēdaci
um pmitōsū exq mtēdit dānū pri· Sic si qs ia=
ctaret se magnū medicū vel aduocatū vl mag
fecisse· qd tñ falsū est·vt i de se ponāt hoies m
manibz suis cū dāno et piculo eorz· Sicit cū qs
se iactat cū otumelia et iniuria pri· sic phiseus
q se iactabat nō ee sic alij hoies iiusti·addēs cō
tumeliā publicani· Lu·xviij· Ceretani etiā qui
se iactātes de multis idulgētijs et alijs q falsa
sūt·cā lucri· Et pdicatores et ofessores et dina/
tores et dinatrices· vt inde obtineāt tpalia vel
inducāt ad mala ofidentes de illorz bonitate·
nulli dubiū qn mortalit peccēt De istis ait phs
·nij·ethi·q iactator fingit de se maiora exntis
bus qñqz nullius gra·i·ex vanitate· qñqz gra
honoris et glie·qñqz gra argēti· Qñqz etiā di
cit q aliq seipos iactāt pter lucrz et de ipsis
fingūt ea de qbus pnt lucrari·puta q sint me/
dici vel sapiētes vel dini· Qui aūt narraret so
lēnes curas infirmorz p eū factas et doctas di
sputatōes et lecturas m qbz omēdatz fuerit de
scia sua· et artifex artificiata ab eo vt ide lucre
tur dicēdo vitatē et nō derogādo alijs illiz cō
ditōnis·in se nullū pcīm vidr·sz coiter excedūt
plus dicētes q fit rei veritas· Vñ phs ubi sup
ait· Iactator simulat sibi messe aliq q nō insūt
vel si insūt simulat eē maiora q sūt et si is fit cū
aliorz iniuria et depssiōe sp pcīm mortale est·
Vñ et puer·xxviij·dr Qui se iactat et dilatat·s·
extēdēdo suas laudes iurgia ocitat Tercō pt
eē pcīm mortle p respectuz ad cām vñ pcedit
·s·p supbiā·q supbia si mortale sit esset et ipsa
mortale·vt cū qs sciam suā industriā et vtutē
deliberate sibi attribuens et non deo·iactat seu
laudat se de hz· De iactātia aūt put est pcīm
mortale loqē Aug·xij·de ci·dei·di· Iactātia ñ
est viciū hūane laudis sz viciū aie pūse amātis
hūanā laudē sūpto testio oscie· Et phto·de sū
mo bono·li·xiij· sic inqt Pū cā iactātie paup pa
scie· et ipm mie opzm pcīm ouertie Sedm cō
siderādū in hac pte de iactātia dr associatō nā
iactātie associaē vnū pcīm sile qtū ad finē qd
dr ironia·et est cū aliqs dicit de se aliqs defec/
tus vt humilis reputeē· qs tñ in se nō recogscit
·i·vt sic laudeē·vel portat vestes multū abiec=
tas vel faciē pallidam qrit·vt ea intētōe re=
puteē mortificatz et otēptor mdi et ē sm tho·
sed sede·q·cxij·arti·ij·aliqñ iactātia·aliquā=
do ironia· Iactātia qdē mqtū p exteriora iten
dit oñdere in se vtutē quā nō hz· Ironia vo
mqtum oñdit defectū mtiz quē in se nō reco=
gnoscit· Vñ de hmōi di·xps Math·vj· Exīmi/
nant facies suas·i·exē ēmmos naturalit aptāt
facies suas herb vel qbusdā lotōnibz vl vncti
onibz ut appareāt pallidi·i·ut appareāt hoībz
ieiunātes· et sic reputeē abstinētes· Et iō phs
di·q supabūdātia et valde defectz iactātia est
qñ·s·fit ad istū finē· Vñ de Augus·legit q mi=
mis pciosas vestes nolebat deferre· nec nimis
abiectas·qr in vtroqz hoies qrūt aliqñ glam
suā qd ptinet ad ironicā iactātiā· Vñ pū·xxvj
dr ironice· Cū submiserit vocē suā·s·qspiā di=
cēdo se vilia·ne credideris ei septē·n·nequicie
sūt in corde illiz· Notādū tñ sm Tho·vbi·s·
arti·i·q dicē de se vilia vel oñdē actu et minora
seu defectuosa pt fieri triplr· Vno mō salua ue
ritate·dū·s·quis maiora q sūt in se reticet et mi
nora seu defectuosa de se pfert·q tñ in se eē re
cognoscit·et hoc nō ptinet ad viciū irome·nec
est pcīm sm genz suū nisi p corruptōez alicz
circūstātie·puta talia dicēdo psonis infirmis
vnde illi scādalisareneē·alit laudabilit fieri pt
sicut apostolz Paulus vocat se mimū aplorz et
psecutorē fuisse eccie·i·Cori·xv· Et vir cū quo
est dez et qui ofortatz est a dño di· Stultissimz
fū virorz·sapia nō est mecū·vt dr pū·xxx· Nec
tñ viciū irome omittit·qr loquiē sm reputatō
nem mūdanorz qui estimāt stulticiā mundana
otemnē q mūdi sapia qrit· Vel loquiē de sapia
q rōe acquiriē nō de ea q dina inspiratōne hē
Amos pha negādo se eē pham di· Nō fū p
pheta nō peccauit·qr·s·nō erat de origie p=
phetarz· Vel ut di· Gre·qr cognouit tūc actu/
aliter nō se hē spm phie· Sic et bēs Frā· sine
ironia appellauit se maxim pctorē certa oside=
ratōe et respectu· Sedo mō pōt aliquis dicere
minora de se et vilia·q tñ in se nō recognoscit·
aut cū negat aliquid bonī de se qd in se eē cog
scit·et hoc ppe ptinet ad ironiā q est spāle pec=
catū et otrariū veritati p defectū·et iō vitāduz
Et de hijs di·phs in·nij·ethi·q quidā minora
de se dicūt fugiētes tumidū·i·elatōem·sed nō
pter hē excusanē a pcto si mētiunē· Vñ Aug·
de verb dñi·xxij·q·i·c·cū humilitatis ait· Cū hu
militatis cā mētiris efficeris mētiēdo qd nō mē
tiendo euitaueras· Et idē Aug·sup Joh· Ita
caueaē arrogātia vt veritas ñ deseraē·qd·xxij
q·i·c·nō ita hē· Et Gre·xxij·q·i·c·icauti ait·in
cauti sūt humiles qui se mētiēdo illa queāt· Nd si
dicaē q Gre·ait Aug·āglorz epo scribēs·v·
dis·ad eius· Bonarz quippe mētiū est ibi culpā
formidare ubi culpa nō est·g rc· Ad hē rnderi
pōt q ad bonitatē mētis ptinet ut hō ad iusti=
tie pfectōem tēdat·et iō ad culpā reputaē non
solū si deficiat a coi iusticia·q vere culpa est·sed
etiā si deficiat a iusticie pfectōne· qd quādoqz
culpa nō est·et sic intelligiē illud·Qua d re ser
uanda est mēsura i locutōe ne p iactātiā extol/
amur·ne etiā tam vilia dicam9 q ironei repu=
temur· Nd si forte qras h·qd fit mai9 pcīm iro
nia vel iactātia·Respōdeē sm Tho·vbi·s·ar
ti·ij· et Alb·sup·nij·li·ethi·q ironia q aliquis
fingit i se aliqd bonū nō esse qd infit vel minus
eē qz infit·est min9 pcīm qz iactātia q aliquis

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

fingit in se hre bonū qd nō hz · vel iactat se habere aliqd bonū maiꝰ q̃ hēat · qd ꝓbat dupli ci rōe · Prima sic sumit ex oditōe hūane natue q̃ multis defectibꝰ est subiecta · ꝓt qd multi/plr est ancilla · vt dr · i · metha · vñ q̃ deciiat mēdaciū ofitēdo in se pua magis osonat hūa/ne nate · Secda rō sumit ex pte sue radicis quia actꝰ ironie est filius actui humilitatis q̃ amabilissima virtus est · Sz iactātia ānexā hz supbiaz · q̃ est odibilissima oim pcōz q̃ iō iactator ē onerosus q̃ ironꝰ gratōfus · Vñ Aug · nij · ethi · dicit q̃ irones q̃ minꝰ dicētes gratiosiores fūt secōm mores · s · q̃ iactātia se laudātes · Tercō mō q̃s dicit ironia de se q̃ nō recognoscit intēdēs īde magis omēdari · et talis ironia est mixta cū iactātia · et vm phm est graui ꝰ iactātia · Et d hac dr · Ecc · xix · Est q̃ nequit se humiliat · et mr̃ioza eius plena fūt dolo · Et sic pz vm · Terciū pncipale in hac pte de iactātia dr abhoiatio · ꝓt tria · n · iactātia viciū est abhoiabile · Prio ꝓt ꝓam vilificatōz · Vilificat · n · iactātia se laudātes iō sapiēs ait pū · xxvi · Laudz te alienꝰ q̃ nō os tuū · exneꝰ q̃ nō labia tua · Et iō de ipsis laudatoribꝰ ait apl's Ro · i · Dicētes se ēe sapiētes stulti facti fūt · Et Thobias · nij · ca · hortat filium di · Supbia in vmōe tuo nunq̃ dñari pmittas · Et · i · Reg · ij · Nolite multiplicare loq̃ sublimia gl'iantes · q̃ apl's · ij · ad Cori · x · ait · Nō em audemꝰ nos opare quibus dā q̃ seipos omendant · Propt hoc etiā ibidē dicebat Nō · n · qui seipm omēdat ille ꝓbatus est rc · Propt d etiam xps dicebat Si ego testimoniū phibeo d me ipo · testimoniū meū nō est vex Joh · v · ca · Et iō Tulliꝰ in li · de officijs ait · Deforme ē de seipo pdicare · et falsa psertim · q̃ d est iactaē ꝓprie · Vñ phs · ij · rhetoricoꝝ ait · Aliena quasi ꝓa q̃ narrat iactātia est · Et in · nn · ethi · idē ait Iactator nō est ex eo q̃ iactat se hre vl nō hre d vm hitū ex quo eligit se iactare · Sicr et mendax mēdacō q̃dē gaudet · hec ille · q̃ d est vilissimū · Vñ ibidē phs ait · Iactator maxie est vituperādus · Cꝰ potissima rō est · qr nēo dz se iactare de hijs q̃ cito hz relinqre · Vñ Aug · in li · de va innocētia mqt · De diuitijs et honoribꝰ et maiozꝝ nobilitate iactas · Exultas de pria et pulcritudie corpis et honoribꝰ q̃ tibi ab hoibus deferunt · Respice teipm qr mortal' es · et qr terra es et in trā ibis · Circūspice eos q̃ āte te filibꝰ fulsere splēdoribꝰ · Vbi fūt q̃s ambiebant ciuiū potētatꝰ · vbi insupabiles oratores · vbi q̃ quētus disponebāt q̃ festa · vbi equorum splēdidi nutritores · vbi exercituuz duces · vbi satrape tirām · Nōne oia pulvis · nō oia fauille nōne in paucis vlibꝰ eozꝝ vite memoria ē · Respice sepulcra · et vide q̃s seruꝰ · quis dñs · quis paup · quis diues · Discerne si potes vinctuz a rege · fortē a debili · pulcꝝ a deformi · Memor esto itaq̃ nate ne extollas aliqñ · Memor autē eris si teipm respexeris · hec ille · Secd o est abhominandū ꝓt ꝓi scādalisatōem · Nā audiē tes hoies graues laudātes se maxie accipiunt scādalū et malū exēplū · Et iō dr q̃ iactator nocet nō solū sibi sed alijs · i · q · ij · c · si q̃s · Et ideo Ambro · vj · q · i · c · imitare imqt · Imitare Petrū tercio dicētē · Dñe tu scis qr amo te · Et qr tēcio negauerat · tercio ofitē · d negauerat d nocte ofitē in die Hec aūt iō dca fūt vt sciamꝰ neiez iactare dere Nā et si Petrꝰ lapsus est qui dixit Et si oes scādalisati fuerint d nō ego · q̃s alius iure de se psumat · Denq̃ q̃ Dauid qui dixerat Ego dixi in abūdātia mea · nō mouebor in ētnū eam · s · iactantiā fuisse ofitē di · Auerti sti faciē tuā a me · et factꝰ sū oturbatꝰ · hec ille · Et nota q̃ etiā iactātia pōt ēe in rebꝰ vilibꝰ q̃ ē mlto piculosior · Vñ Aug · in li · de sermōibꝰ dñi i mōte ca · ix · ait · Nō in solo rex corpeaꝝ mitore atq̃ pōpa d etiā in ipsis rebꝰ luctuosis pōt esse iactātia et eo piculosior q̃ sub noie seruitutis dei decipit · Tercio abhominādū est ꝓter punitōem · Deꝰ · n · in detestatōem hꝰ pcti multos grauit puniuit Sz vt breuitati studeamꝰ vnū tm exēplū recitemꝰ · s · Goliath · i · Re · xvij · q̃ pꝰ multa mala q̃ fecit filijs isrl clamabat ad uersus israeliticos · q̃ iactant dicebat eis · Nuare venistis pati ad plīū · Nunqd ñ ego sū philisteus et vos serui Saul · Eligite vobis virum et ascēdite ad singulare certamen rc · Ibi vide hystoriā quā cā breuitatis omitto · Pz itaq̃ i hoc exēplo quātū optimi philisteo deo displicuit iactātia quē Dauid puulus interfec · De cꝰ victoria Iero · ad Aug · ait · Hijs quōdā tel' sez fidei iusticie q̃ humilitatis rex Dauid ad plium q̃ q̃nq̃ lapides de torrēte accipiēs leuigatos armatꝰ ꝓcedebat nihil aspitatis aut sordidū inter hꝰ seculi turbines i sensibꝰ suis ē mōstrabat · bibēs d torrēte in via idcirco exaltauit caput q̃ supbissimū Goliath suo potissimū mucrone trūcauit · d ille · Et sic pz p s pma hꝰ vmonis

Pars secunda huiꝰ sermonis iq̃ ponitur alius supbie gdꝰ qui dicitur singularitas ·

Secūdo i isto vmone tractādus ē aliꝰ superbie gradꝰ qui dr singularitas · facē · s · aliqd vltra coia q̃ osueta ut p ceteis reputē q̃ honorē · vt circa vestitū iuenire nouitatē vestiū magis apārētiū noua ornamēta in sermonibꝰ vti verb pegrinis et obscuris in disputatōnibꝰ sequi nouas opiones vl cōes i tractatibꝰ · cū alijs discrepare a coi iudicō aliorum vt videat magis itelligē factū · i punīōibus · grauamibꝰ · et ꝓmotōnibꝰ · vult singulariter p ceteris meliꝰ tractari · De quo pōt exponi illud ps · Singularis ferus depastus est eaz · s · vineā eccie · Ferini · n · hmōi fūt hoies qui volunt esse singulares · Nā hō iquātū hō est aīal sociale non singulare · et hij osumūt vineam ecclesiaꝝ q̃ ciuitatū totū ꝓ se q̃rētes de alijs non curātes · In statu vo spūali recedere a coi vita

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

regule·a coib9 ostōmib9 prīm·a coib9 cerimo
nijs ⁊ obseruātijs sine cā vrgēti et spāli reuela
tōne·ad singularitatē ptinet·⁊ est valde pricu
losū·Qd ondit Johēs Cassian9 in·i·coll'·de q
dā q dicebat Pero·q cū eēt singularis i auste
ritate vite·⁊ admoneret in oratriū ex supbia
pmanēs in illa singularitate·Cū apparēt ei dia
bolus in spē angeli lucis·et ei9 verbis acqescēt
demū ex psuasiōe dyaboli piecit se in puteum
Sō rē ptinet ad singularitatē ꝗ ꝗ ad aī firmita
tem vt declinātib9 alijs q̄ si oibus a mādatis et
debitis regule q̄si solus vel cū paucissimis re/
gulaz obseruet·Sic in laudē dr de Thobia·q
cū oēs ex filijs isrl' ad adorādū ydola q̄ fecerat
Jerobōā rex isrl'·iste solus ibat in irl'm ad tem
plū ad adorādū deū ⁊ offerēdū sacrificia et de
cimas·Et cū ducerēt ad captiuitatē in Niniuē
cū alijs oribulib9 suis·⁊ omēs alij de pplo suo
oblammarent in escis gētiliū·s·comedēdo cibos
eis pbibitos in lege·ipe solus nō est oblamia
tus in escis eoz abstinēs·s·ab esu cibozz illozz
Thob·i·ca·Ista autē singularitas vm Ber·a
pcedēti gradu sic oriē·Turpe ē ei q̄ se sup ce
teros iactat si nō plus ceteris agat aliq̄d ut ul
tra ceros appareat·Perpēdiē aūt hijs mdicijs
gradus iste·Plus sibi tal' blādiē ꝗ vno ieiuno
qd ceris prādētib9 facit q̄ si ceri septē diebus
ieiunauerint·Cōmodior vidr sibi vana oratiun/
cula peculiaris q̄ tota psalmodia vni9 noctis·
Volet aliquē se esse pallidiorē ⁊ mm9 comedē
tē ad oia sua strenu9·⁊ ad coia piger·vigilat
in lecto·dormit in choro·Et sic pz ps secunda
huius sermonis

Parsticia huius sermōis i q̄ ponitur a
lius supbie gradus q̄ dr arrogātia

Tercō in isto sermōe ponēdus ē ali9 sup
bie grad9 q̄ dr arrogātia·cum·s·q̄s at
tribuit sibi illā sciam ⁊ virtutē quā ñ hz
ex hoc q̄rēs alijs pesse·fulgere renuēs·eq̄ri ce
teris nō sufferēs·adulatōnib9 acqescens·si ali
quis eū nō venerat ipatiēs·Jere·xlviij·Subli
mitatē ⁊ arrogātiā ⁊ supbiā ⁊ altitudinē cor
dis illi9·ego scio dicit dñs·s·ad puniēdum·Hac
arrogātia duct9 Mari9 ciuis roman9 nō oten/
tus q̄ fuerat series osul roman9 voluit tirānī
ce ⁊ violētia esse septio·ppt qd interfectō fca
est multozz ciuiū bello intestino facto inter Ma/
riū ⁊ Sillā q̄ voluit eū in ꝗ ipedire·vt narrat
Tit9 Liui9·Sic et Juli9 Cesar tuersus victor
de gallia voluit fieri osul vñ osecuta sunt mlta
mala·Qd et q̄s ēdat posse vel velit malos q̄scū
q̄ separari a bonis·ptinē ad arrogātiā ostendit
Aug·di·Nuāt9 arrogātie tumor ē·q̄ta huili
tatis ⁊ leuitatis obliuio ⁊ arrogātie q̄nta ere
ctio vt q̄s se posse facē ēdat·qd nec apl'is oces
sit de9·zizania vicz a frumto putz se posse dis
cernē·xxij·q·iij·Pertiet et ad arrogātiā ipio
se et despectiue locē vel regē subditos·et oē
alios inuehē vt videant plus ipi sapere ut q̄dā
faciūt et in vmombz ⁊ in scptis suis·Contē q̄s
Gratian9 p9 Jero·ait·Nihil i pudēti9 arrogā
tia rusticozz qui garrulitatē auctem putāt·et
pati ad lites in subditos tumide intonant·dis·
xxvj·§·i·Ad idē Gre·xxiij·moza·ait·xlvj·dis·
ꝗ hr sic·Hoc hz ppum doctrina arrogantiuz·ut
huilit nesciāt inferre q̄ docēt·⁊ recta q̄ sapiūt
recte ministrare nō pnt·In verbis eozz pdit·cū
docēt q̄ q̄si in q̄dā sibi videntē sūmitatis culmi
ne residē·eosqz q̄s docēt ut lōge infra se posi
tos velut in imo respiciūt·q̄bus nō osulēdo lo
qui·ꝗ vix dñando dignantē·Hijs p Ezechielez
xxxiij·ca·dr Vos cū austeritate ipabatis ⁊ cū
potētia·Hec arrogātia vm Ber·sic oriē ex pce
dētib9 Cū sic ex hijs q̄ singularit agit apud
simpliciores ei9 opio excreuerit q̄ opa q̄ ēnunt
ꝗ vñ pdcāt nō discer nūt·dū miserozz btificāt in
errorē mouēt·credit qd audit·obliuiscit inten
tionē dū āplectit opionē·quicq de omi alia re
plus sibi q̄ alijs credit·de se vo pl9 alijs q̄ si
bi·et nō solū verbo aut opm ostētatōe suā pfe
rat religionē·ꝗ intimo cordis affectu se credat
oibus sāctiorē·Et quicquid de se laudāt hoies
nō ignorātie seu benuolētie laudatoris·ꝗ suis
meritis ascribit·Et iō i euā·hos Math·xxj·ca·
hem9 exēplū quō in oibus dem9 dare laudez et
gloriā deo·qr videntes pueri hebreozz mirabi
lia q̄ fecē Jhs in tēplo clamabāt dicētes·Osan
na filio David·Propt qd indignati pncipes sa
cerdotū dixerūt ei·Audis q̄d isti dicūt·Jhs aut
dixit eis·Vtiqz·nūq̄ legistis·Ex ore infātiuz
et lactētiū pfecisti laudē·Quā nob etiā pficē
cedat ille qui cū pre et spū scō viuit et regnat
in se·se·Amen

Feria q̄rta post pmā dñicā i q̄dragesi
ma d tribz alijs gdibus supbie·s·psum
ptōe·pcti defēsiōe·et simulata ofessiōe

Sermo·xliiij

Omne qd ē in mundo rc·Iterum
ubi·s·Postq̄ i pcedētib9 duobz ser
mombz frēs carissimi tractauimus d
gradibz supbie p q̄ hō iniuriat proxi
mo·cui·s·dz eē par·In pntiazz tractādū est de
alijs supbie gdibz quibz hō iniuriat superiori cui
dz eē iferior·sta sic ex pte huilitatis fit tria q̄
tū ad pns spectat p q̄ hō bñ ordiat ad supio/
rē·s·insufficiētia bonozz·ut·s·reputet se hō i oi
bus insufficientē·ofessio pctozz·vt·s·cogscat
supior vultū pctoris iferioris·⁊ patia adūso/
rū·vt·s·patus sit ad verba·Ita p oppositum fit
tres dre supbie p q̄s deordiat hō ad supiorez
suū·De quibz i pnti vmōe tractādū est·qr vt ait
Job·in verbis apositis·Oē qd ē i mūdo rc·q̄tu
graduū superbie
Primus est pūptō bonozz otra pmū graduz

humilitatis
Secundus est defensio maloꝝ otra secundum
Tercius est simulata ofessio contra tercium

Pars pma hui9 sermonis in q̃ ponitur alius g̃dus supbie quo hō iiuriatur superiori·et dicitur presumptio·

PRimo igiē in isto ꝟmō e ēctandū est de pfūptōe·q̃ ꝟm Ber·ex pcedenti g̃du fit oriē·Nui pesse putat quō pl9 de se q̃ꝫ 8 alijs nō pfūmat·Prim9 in ouētib9 refidet·i cō filijs pm9 rñdet·nō vocat9 accedit si iussus se ītromittit·dēordiat ordiata·ēficit fēa·q̃cq̃d ip se nō fecerit aut ordinauerit·nec recte fēm·nec pulcre ordiatū estiat·ꝫ ille·Ad quoꝝ declaratōem de pfūptōe tria notāda fūt·pmo·pfūptionis acceptō·scdo pfūptōis diūisificatio·ēcio pfūptōis punitio Nuātū ad pmū adūtendū ē q̃ pfūptō m scpturis plurib9 modis accipiē·Alīqñ·n·ponit̄ p pbatōe semiplena m iure·ex 8 pfūp·c·ex studijs·q·c·mādata ubi Gre·ait Ex trāsacta recte vite didicim9 q̃ de tua oseqnti ouersatōe pfumam9·Et eo·c·vl·di·Inno·Prima facie pfūmit̄ idōneꝰ nisi aliud m ordīū ostēdat̄ Vñ et·ff·q8 me·cā·l·nō ē·8r·Prefūptōi stat̄ nisi aliud aptissime oñdat̄·Et iō dr·Presumit̄ q̃s dignꝰ imsi p lēx indignꝰ·ff·de māu·in tes·l·seruos·et ex̄ de scruti·i or·fac·c·vnico·et idcirco totiēs cuiq̃ fua pfūptō pfīc q̃tiens cū ꝟitate ocurrit·ff·de acq̃·vel ami·hē·l·cū q̃dā Ad p̄dēa facit regula iuris·Nui semel malꝰ sp pfumit̄ malus·de re·iu·li·vj·cum fuis ocor·g̃ ēt·Aliqñ sumit̄ p q̃dā bona ofidētia·q fic accipiē Iudith·vj·Bñdictꝰ es dñe q̃ nō dereliquis pfumētes de te·Et dis·nij·deniq̃·di·greq̃ mulier q̃ fluxū sanguis patiebat̄ xpm pfūpfit tāgē·q deuote ofidit ꝓt̄ sanitatē habēdaꝫ Aliqñ sumit̄ p vna ex spēb9 blasphemie i spiritū sēm qua q̃s idebite spat miam oseq̃ pmanēdo in pctis·Aliqñ sumit̄ put opponit̄ magnimitati et est spēs supbie·q de hac alijs pt̄ mis sis est in pūtiaꝝ ꝟmo·De q̃ ait phs i·nij· et h·di·Prefūptuosi mlipiētes q se ig̃rātes fūt cuꝫ appetūt honorabilia q̃bus nō fūt digni q vestibus se ornāt·et vt honorētur mag̃ de seipꝟ dicūt Et iō pfūptō pt̄ fic describi Prefūptō ē vicīū q̃ quis aggredit̄ ut exeqũtur ea q̃ fūt sup̄ facultatē q oditōem suā·Pro ꝛ9declaratōe sciendū ē ꝟm Tho·scda scdē·q·cxxx·q magnimitas ē virt9 moral' tēdēs ad mag̃ opa q ad magnos honores ꝫ ꝟm rōem q ꝟm suā ꝟtutem q dignitatē·ꝟm phm vbi·s·Huic aūt ꝟtuti opponit̄ aliq8 vicīū ꝟm defectū q aliq8 ꝟm excessū fic q alijs ꝟtutib9 moralib9 Et ꝟm defectū q̃dē opponit̄ vicīū pusillanimitatis q̃ quis ītrahit se ab hijs oibꝫ quibꝫ ē dignꝰ vel aptꝰ dū·s·nō conat̄ ad opandū ea quibꝫ ē dignꝰ ul' aptꝰ et q̃ sibi opetēnt ꝟm statū suū·Et ꝫ phibetur

Ecc·vij·vbi dr̄ Noli eē pusillanimis in aio tuo Sz p excessum opponit̄ magnimitati pfūptō q abitio·ꝫ diuerꝟ modis·Nec ē incōueniens vni ꝟtuti opponi pla vicia ꝟm drsos respēs Vicīū em abitōis opponit̄ magnimitati imq̃tū mordiate tēdit ad magnos honores et iōbite vtiē eis·qz nec ad debitū finē nec debito mō ꝛc̄·Vicīū pfūptōnis attēptat magnū op9 excedēs p priā facultatē·et hūc Aꝝ·vēt ofū vocat·ij· et nij·et h·Sz magnimitas agg̃dit̄ op9 sibi pro/portionatū·Nō aūt aliq̃s attēptet op9 facē sua facultatē excedēs vicīosū est q pcīm q̃si or̄ ordinē naturalē exñs·q8 fac̄ pfūptuosus·Et 8 ꝫ 8r Iudith·vj·De se q de sua ꝟtute pfumētes humilias tu de9·Vñ ad maiorē declaratiōz tria fūt notāda·Primū est q̃ fic exñs in statu etatis ipfecte puerit̄ pfumptuosus eēt si attēptarz facere ea q̃ ad statū pfecte etatis pt̄inēt·fic exñs in statu ꝟtutis ipfecte eēt pfumptuosus si attēptaret facē ea q̃ sunt ꝟtutis pfecte·vt exponē se opi vbi eēt piculū martirij·uel ēdere se vite otēplatiue·vel exponē se alioꝝ regimi·vel facere excessiuas pnias et hmōi·Nō aūt eēt pfūptuosus si ad ꝫ tēdat ut in ꝟtutē pfectā pficiat·ut faciebat apls Phi·iij·Que retro sunt oblitus in anteiora me extēdēs ad brauiū seq̃r supne vocatōnis·q̃si p otmuū pfectū Nēo·n·ꝛpēte fit summꝰ ꝫ a mimis q̃sq̃ inchoat ut ad maiora pueniat·Nā neq̃ puer dicētur pfumptuosus tēdens ad hoc ut pueniat ad pfectōem q̃ ē in etate virili Scdm notādum ē q̃ si hō vult se ēhere et ouertē ad dina p orōnē otēplatiōz et hmōi vniēdo se eis p intellectū et volūtatez q̃uis dīna sint sup̄ hoiem·nō tñ diceē pfūptuosus si debito mō·i·ꝟm capacitatē suā se applicet eis·Et rō est·qz in hoie sunt q̃dā potētie naēales ut intellectꝰ et volūtas·p q̃s pt̄ hō oiūgi imortalib9 et dīis·Essz aūt pfumptuosus si intellēm applicaret ad ea q̃ sunt sup̄ capacitatem suā ad apprehēdēdū vt dcīm ē·s·de curiositate·Tercīū notādū ē q̃ si q̃s ītēdat aliq8 vicīosum op9 facē ꝟtute sua excedēs facultatē suā talis 8r vētosus Sz si aliq̃s attēptat aliq8 bonū facere nō ex se ꝫ ꝟtute dīi auxilij ꝫ iā ñ erit presumptuosum Cꝰrō est qz op9 magnū de se cū fiducia dīi auxilij facultatē nr̄am nō excedit·q8 intellige cū id ē sibi ꝓportōnatū ꝟm oditionem suā pfuppositō coi auxilio gr̄e·Nā si q̃s attēptaret facē miracla aut indoct9 pdicare sub fiducia dīi auxilij mag̃ pfumptō eēt ꝫ attemptare celebratōem·coiouē·religionis ingressum regimē ipositū·et hmōi cū 8bitis circūstātijs ꝫ cū dīno auxilio fūt·q si nō ꝓpa ꝟtute·vñ nō essz pfumptō·Sed ꝫ oritur vnū dubiū·qz dcz est q̃ pfūptio q pusillanimitas sunt vicia opposita magnimitati·q8 est g̃uiꝰ pcīm·Rñdetur ꝟm Tho·q̃ ista pñt ofiderari tripl'r·Prio ꝟm spēm suā·q fic pusillanimitas est deteriꝰ q frequntius·Deteriꝰ q̃dē est q grauiꝰ pcīm eo q̃ p pusillanimitatē ēcedit hō a bonis q8 ē pessimū

Digital Library (repository)
of Tomsk State University
http://vital.lib.tsu.ru

vt dicit phs·nij·ethi· Presuptuosus autez hz actu sublimiore actui magnanimi mqtu conatur in malu·igit rc· Est etia pctm freqnti9 pusillanimitas·qz plures repiunt q omittut facere bona q pnt qz q se extedat ad faciedu bonum qd no pnt· Secdo aut pnt obiderari scdm sua radice·et sic psuptō est guius qz pusillanimitas·qz radix psumptōis est supbia·radix vo pusillanimitatis est igratia sue possibilitatis q pigritia·hz supbia est graui9 qz pigricia· Vn Ecc·xxxvij·dr· O psuptio neqsima vn creata es· Vbi rndet glo· De mala volutate creature·s·supbia Et jero·ad Paula q Eustochiu dicit· De nulla re ita irascit de9 quo si pctor psuptuosus supbiat· Tercō pnt obiderari vm effectu in de sequete·q sic psuptio est gui9 pctm nam ex ipa sequunt inumera mala sibi et alijs· Presuptuosi·n·mdigne accedut ad honores q dignitates q officia multa de sensu suo attemptantes q multa scadala facietes· Vn dr Sap· xvij· Spp psumit scua oturbata oscia· Pusillanimitas vo nocet tm socio po illu puado ipi bonis q facere posset·alys aut nocet p accidens no iuuando ut posset· Quantu ad vm pncipale de psuptōe sciendu est qz triplex repit psumptio· Prima est de iusticia· Secda est de potetia Tercia de scia· Prima igit psuptō est de iusticia·de qua dicit Jero·Nulla psuptio pnitiosior qz de ppa iusticia q scia qn·s·qs ita obidit d vtute q ostatia sua qz amisso timore expoit se piculis pctorz tanqz sit cert9 de no peccando sed vt Leo papa in sermōe qdragesime mqt Nemo de sui cordis puritate obidat·s·psumendo·qz puigil ille hostis acriorib9 pulsat in fidis quos maxie nouit abstinere a pctis·hec ille· Et p hūc modu diabolus aliqn decipit hominēs·vt cu p pla tpa no fuerint temptati sic reddat securos et incautos·q demu ad malum trahat· Vn legit in vitis prm·qz cu qda eet infirmat9 guit petyt lniam eudi ad ciuitatez vt curaret· Cui cu abbas oratdicet ne forte i forncatōem cadet·ille oristat9 ait· Ego fu mortuus corpe·et quo pot hoc mihi oringe· Cui ille· Et si tu mortu9es·no est mortu9 diabolus teptator· Qui cu iuisset ad ciuitate qda vgo ob deuotōem se obtulit ad seruiedu ei· q cu ali quatulu oualuisset ex nimia supta familiarita te et fiducia ea cognouit·q filiu ex ea suscepit· De quo tn publice penituit hortans alios sui exemplo ne de se psumeret· Et nuc ho hz timere no psume·obiderata ipi9 mualitudie et demonu fortitudie· Vn jero·ad Eustochiu de recto mo viuedi·xxxij·q·v·si Paulus·mqt·si paulus apls vas electōis q ppat9 in euagelium xpi ob carnis aculeos q mcetiua vicioz repri mit corp9 suu et in vuitute redigit q tn videt alia lege in mebris suis repugnate legi mentis sue· Si post nuditate·ieiunia·fame·carces flagella supplicia in se reuersus exclamat· Infelix ego homo quis me liberabit de corpe mortis hi9·et tu te putas secuz ee dere· Is ille·q vbi qs de se psumeret·ita qz exponet se scient piculis pctoz mortalit peccaret·iuxta illd pu· xxvij·ca· Qui amat piculu incidit in illud·ut si qs ex aspectu fixo in aliqm psona vel familiari colloqo vel turpi societate vel loco ia exptus est lapsu et recēs et aduertent ad istā se ponit male se posset iste a mortali excusare· Beatus igit vir qui sp est pauidus·q vo metis e dure mmis psumedo corruet in malu· pu·xxvij·ca· Vnusqsq g fragile se cognoscat et aptu ad p/petrandu oia mala mihi de9 custodiat·q ipe in se custodiat vitado occasiones maloz·Confirmat pdicta Jero·ad Eustochiu di·Nulla eit in hoc libello adulatio·adulator qppe blādus inimicus est·Nulla erit rhetorici popa sermonis q te etia mt angelos statuat· Et bitudie vgitatis exposita subjciat mudu sub pedib9 tuis Nolo tibi supbia venire de ppsito hz timorem honusta incedis auro·latro vitad9 est· Stadium est hec vita mortalib9·h otedim9 vt alibi coronemur Neo mt serpetes q scorpiones securus ingredit· En inebriat9 est inquit dnis gla/dius me9 in celo·q tu pace arbitraris in terra q tribulos generat et spinas qua serpens comedit· No est nobis colluctato adusus carnez et sangume·hz aduersus pncipes q ptates mundi h9 q rectores tenebraz haz·q adusus spiritualia nequicie in celestib9·magnis inimicorum agmibus circudamur·hostib9 plena sunt oia· Caro fragil q cinis futura p9 modicuz pugnat sola cu pluribus·Is ille Secda psuptō est de scia· Presumit·n·aliquis de sua scia qn i his q sapiētes dubitat ipe audet pcipitare sniamfic faciut hodie multi pdicatores et ofessores vel q etia qd pei9e reprobat dicta doctoz magistroz et seōz quoz corrigia calciamētoz no fut digni solue·of qs dr Ecc·xxxij· In medio magnatoz loqui no psumas Ad magnaz aut psuptōz de sua scia ptinet qui sine ca vrgete mutat leges q statuta maioz qsi ipsi melius cognoscat qz ancessores fudatores legu et religionu plem sapia· Hz ut dic Nico·papa· Aidiculu est q satis abhoiabile dedecus ut editiones quas a prib9 accepim9 infringi patiamur dis·xx· In e9 figura pceptu fuit a dno in vetei lege Ne trasgrediaris ymios qs pres tui posuerut·i·ordiatōes· Nec ex is q alibi seruae cōtrariu dz qs mutare de leui mores qs iuenit in loco antiqtos in reb9 indifferetibus nisi fit rō multu vrges et sine scadalo·qz psumptō esset Vn jero· Illud breuit admonedu puto editiones ecciasticas q fidei no officiut·ita obseruāndas vt a maioribus tradite fut·nec alioz osuetudine·alioz more subuerti·dis·xx· Et dic ibi glo·sup vbo fidei·vel et moribus bonis· Ad magna vtiqz psuptōz ptinet·vt ponat se quis ad audiedas ofessiones qui ignar9 est coium psumes hoc ex magna sua bona itetōe et aliqli pctica et bomitate seu subtilitate nata li intellcus